MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1980 SEP 24
PESTI MŰSOR

Szőnyi Jenő grafikus

1/021

Óbudai Klubház

Szőnyi Jenő kiállítása

— Tizenhat évig második hazám volt Óbuda — mondja *Szőnyi Jenő* grafikusművész —, ott tanítottam. Sok emlék köt ide, az iskolába is szívesen járok vissza. Minden tanévben meghívnak az évzáróra, a pedagógusnapra. A legjobban rajzoló fiút és lányt pedig minden évben megajándékozom egy-egy művemmel. A kerületi úttörőházban 1953-ban rajzszakkört alakítottam, egy évvel ezután a fotószakkört. Vezettem a rajztanárok munkaközösségét, melyből később az Óbudai Stúdió, majd pedig az Óbudai Képzőművész Kör alakult — ez már egyesületként. No meg művésztelepet is vezettem Óbudán. Azóta, persze megváltozott itt minden. Majdnem iránytűvel kell már mennem. Jó is ez, rossz is. Óbudán nem volt sem csatornarendszer, sem vízhálózat. Sürgős volt az építkezés. De ennyire? A dömperek és buldózerek rengeteg régészeti emléket elpusztítottak. Az új, összefüggő, magas házsorok — óriási bábeltornyok — eltakarják a hegyeket. Szürke minden. Lélekölő ez a monotonság.

Szőnyi Jenő kiállítása bemutatja, milyen is volt a régi Óbuda, majd hogyan találkozott a múlt a jelennel. Láthatjuk, milyen volt a Flórián tér, hogyan fociztak a kiterített ruhák között a gyerekek a grundon, milyenek voltak a tábor-hegyi viskók. Az egyik képen már ostornyeles lámpa, a másikon még gázlámpa. De megelevenítette a művész az óbudai gyárak füstölgő kéményeit, a bontás, a téglahalmaz között egy-egy épen maradt boltívet, a macskaköves kis utcákat, majd az új házakat, az építkezés folyamatát, az égbe nyúló darukat... Fóthy János egyik kritikájában ezt írta: *„Lavírozott tustechnikája olyan virtuóz, hogy igen sokszor rézkarc hatását kelti. Egész kivételesen ért hozzá, hogy városmotívumai, utcarészletei a genius locit is éreztessék, az ábrázolt város vagy táj egész lelkét felidézzék rajzainak még abban a nézőjében is, aki soha életében nem járta ezeknek a városoknak utcáit."* **Csorba Mária**

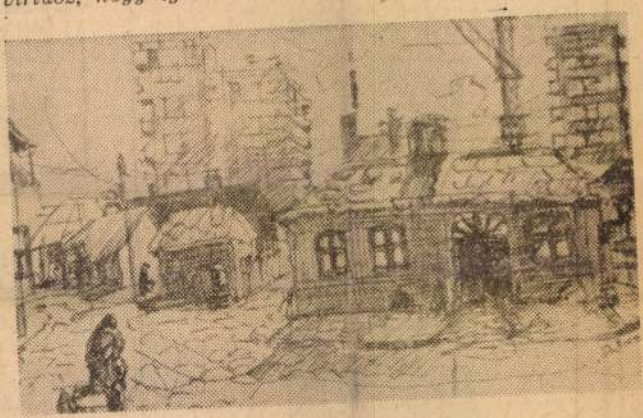

Régi és új Óbudán

8 JÁRJUNK NYI

10 héten keresztül 10 köztéri szoborral kapcsolatban teszünk fel kérdéseket. A helyes választ beküldők között minden héten kisorsolunk egy-egy képzőművészeti könyvet, a Corvina Kiadó ajándékát, az utolsó forduló után pedig egy külföldi utazást a Budapest Touristtal.

Kérdéseink:

1. **Kit ábrázol a szobor?**
2. **Hol, melyik városban található?**
3. **Ki a szobor alkotója?**
4. **Hol található a szobrászművész múzeuma?**

Beküldési határidő: szeptember 30 1400 Bp. Postafiók 82. Pesti Műsor.

6 *Helyes válaszok:*

1. Somogyi József
2. A Zichy-kastélyban
3. Szántó Kovács Jánosról
4. A Madách Színházat.

ÁRJUNK NYITOTT
ZEMMEL!

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 MÁJ 10

NÓGRÁD

Salgótarján

Szőnyi Jenő

Kiállítás Balassagyarmaton

Nagy látogatottságnak örvend Balassagyarmaton a Mikszáth művelődési központ Horváth Endre Galériája. Az alig egy esztendeje megnyílt bemutatóteremben már eddig is számos művész alkotásaival találkozhattak a nézők, s a további program is változatosnak ígérkezik.

A galéria legújabb eseményére ma délelőtt kerül sor. Ez alkalommal *Szőnyi Jenő* budapesti festőművész grafikai tárlatát nyitja meg *Réti Zoltán* festőművész. A Csehszlovákia egy magyar művész szemével címet viselő anyag május 24-ig tekinthető meg. A hónap végétől, május 31-től *Jánosi Ferenc* grafikusművész kiállítását láthatják az érdeklődők.

...anya, mert az anya ajkáról
agyobb a hatása, a gyermekre
se témája is inkább egyéniség-
l jobban megfogja a gyermek
meseszolgálat", amely százez-
viszont az édesanya által elő-
mekének. Ő ismeri legjobban
ak ő tudja, hogy egyénileg mi-
irányításra. Az anya, aki pici
figyelemmel kíséri, az értelem
einek szemlélője, tudja, hogy a
hogyan közelítsen gyermeké-
nás egyéniség, az érzelmek más
így a nevelés, a személyiség
minden gyermeknél.
neket is érdekli a mese csodá-
nagát a mese szereplőinek sor-
velük együtt végigéli a sze-
y érzelmi választóvíz megmu-
tat. Anélkül, hogy az édesanya

amelyben 86 szinészről 1o6 rajzzal szerepelek.

Hajcs Géza barátom, aki mükritikus is, egy ilyen kiállitásom alkalmából,amelyen szinészportrék, illetve nem is portrék hanem fej- és arcrajzok, illetve karakter rajzok.Ezekről nagyjából a következőket mondta:irta:
"A karikatura-rajzoló képessége nem a csunyát és a bántót keresi, hanem a kedveset, szépet, de mindenesetre erős karakterérzéke van"

- Ez azt jelenti,hogy senki sem sértődött meg, ha Ön karikaturát készitett?
- Senki sem sértődött meg, egy kivételével. Eltépte a rajzot. Se előtte, se utána nem fordult elő, pedig nem kisebb müvészeket karikiroztam, illetve rajzoltam mint például a hangverseny körutunk alkalmából New Yorkban Gustav Frolichet, Csortos Gyulát, Laurusy Lajost, például 8oo - 9oo körül forog azoknak a rajzoknak a száma,amiket hát müvészekről készitettem.

1975. V. 25. Petőfi 15.00/6/7.

Műgyűjtők klubja

Szőnyi Jenő festőművész rajztanár

- Szőnyi Jenő festőművész vagyok. Tulajdonképpen rajztanár vagyok, és amellett a Zeneakadémián Molnár Antalnál mint énektanár végeztem 28-ban, ugy hogy ez a kettősség ez aztán vezette az életutamat eddig.

- Mi volt az a ritka csésze, amit az előbb a kezében tartott?

- Az egy japán porcelán csésze volt,amelyből a japán császár is ivott.
Ez származott az 1913-as akkori japán császári fogadásokon rendezett ünnepségről.
- Hogy került ez az Ön birtokába?
- Ez az én birtokomba egy már elhunyt családtagunknak ajándékképpen juttatott ajándéktárgy volt, és ennek a hitelességét az ajándékozó saját névjegyén,mint akkori katonai attasé igazolta.

- Beszélnünk kell egy másik gyüjteményről is.
Azt hallottam, hogy nagyon sok színész-karikaturát is készitett.
- Mint a rádiónak egyik legrégibb szereplője, 1924-ben már szerepeltem,illetve énekeltem az ugynevezett Butorkocsiban a Gyáli uti kisérleti állomáson és azután 33-tól kezdve rendszeresen mint a Földényi Kórusnak alapitó tagja - tavaly ültük fennállásunk 4o.évfordulóját. Természetesen mint festőművésznek nagyszerü alkalmam nyilt arra,hogy a szereplőművészekről bármikor tudjak készitени karikaturát,vagy egy-egy arcvázlatot, amelyet összegyüjtöttem és a Szinháztudományi Intézet főmunkatársa ezeket megnézte,átnézte, katalogizálta és igy jutott be az ő szinészportré könyvébe ~~X~~ 1979o-től 1944-ig nyilvántartott szinészportrékról nyilvántartott könyvébe,

Szőnyi Jenő, grafikus

Csehszlovák tájakon

Prága fájdalmas szépsége nem ereszti azt, akit egyszer megfogott. Ismét bizonyítja ezt a ma délelőtt megnyitott kamarakiállítás, ahol *Szőnyi Jenő* mutatja be negyedszáz olajpasztellel, kréta- és tusrajzzal az ódon város rejtekeit. Különösen a tusrajz alkalmas *a Moldva fővárosa meseszerű titkainak* megragadására. A Tyn árkádja, a Melantrichova, a Károly-híd, a Hóhérház, a rejtelmes zsidótemető, a zegzugos Óváros sikátorszeglete, csakúgy, mint a lőcsei Boltíves ház tollrajza *egy sokat megért város és vele egy egész kulturális régió légkörét hozza el hozzánk, pestiekhez, akikhez ez az atmoszféra nagyon is közelálló.*

A *„Csehszlovák tájakon"* című tárlatot a Csehszlovák Kultúra Házában ma délelőtt nyitotta meg *Pavol Gombos* igazgató. Megtekinthető október 6-ig.

— : Csehszlovák tájakon 2.

Esti Hirlap! Bp. 1979. nov. 25.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1980 ÁPR 8

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Szőnyi Jenő

1021

Szőnyi Jenő: Régi pesti kép

A mindennapok pedagógiája

A tanulók megismerése

NÉHÁNY HÉTTEL ezelőtt kollégákkal beszélgettem arról, hogy alójában mit is jelent az a nagonta hallott, s a pedagógiai írások százaiban szereplő követelmény: *a pedagógusnak mindenekelőtt ismernie kell tanítványait.* Erdekes és tanulságos vita

deményezését az iskolákban *igen kevesen* ismerik.

AZ ESZMECSERE SORÁN világossá vált, hogy bár minden iskolában szeretnék a tanulók megismerését jellemzések, feljegyzések, személyiséglapok formájában megoldani, a szemé-

Szőnyi Jenő

kiállitása a Fáklya klubban volt. A tárlaton Prága régi városrésze it, Szász Svájcot ábrázoló alkotásait látta a közönség.

Rajztanitás 1974/4/32

Pereházy: Szőnyi kiáll. a Fáklya klubban

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Szőnyi Jenő

1970 FEB 12

PESTMEGYEI HÍRLAP

Budapest

kája és egy ukuhokája van.

— A budapesti csehszlovák klubban megnyílt Szőnyi Jenő grafikáinak kiállítása, amely a művész Csehszlovákiában készített műveit mutatja be.

Szőnyi Jenő, festő

Forgó-kiállítás

...ialista bri-
...„forgókiállí-
...Szőnyi Jenő

– Forgó-kiállítás 2.

Esti Hírlap, Bp. 1977 márc. 28.

Szőnyi Jenő
grafikus

A fehér-feketék feltelepítésében
mesterien működik. Előadás
módja könnyed és szellemes.

Sárkány Lóránd: Szőnyi Jenő grafikái.....
Művészet, 1971.augusztus - 40.oldal

Szőnyi Jenő-
Grafikus

Kifejező eszközei egyszerűek. Tollrajzok tussal tisztán, másut szépiával alá-festve. Filctollat, ecsetet gyakran hasz-nál.

Sárkány Lóránd: Szőnyi Jenő grafikái.....
Művészet, 1971.augusztus - 40.oldal

Szőnyi Jenő
grafikus

Műveinek java Prágában készült. Megörökíti a város történelmi emlékeit (a Károly-hidat, az aranycsinálók utcáját, a szecessziós utcákat, régi házakat, a templomok égbenyúló tornyait.

Sárkány Lóránd: Szőnyi Jenő grafikái.....
Művészet, 1971.augusztus - 40.oldal

Szőnyi Jenő
Grafikus

Fogalmazásai leíró jellegűek,
sohasem szakad el a valóságtól.
Nagy lésztelettel közeledik a témá
hoz, amit mindig gondosan meg
munkál.

Sárkány Lóránd: Szőnyi Jenő grafikái.....
Müvészet, 1971.augusztus - 40.oldal

Szőnyi Jenő
Grafikus

Kiállításán bemutatta grafikai
művében Prágát és még néhány
szlovákiai várost Így Kassa, Lőcse
szepesváralja stb. vagyai szépek.

Sárkány Lóránd: Szőnyi Jenő grafikái.....

Müvészet, 1971.augusztus - 40.oldal

Szőnyi Jenő
grafikus

A Budapesti Csehszlovák Klubban bemutatta tele rajzait. Ezek az artisztikus fémák tele vannak törlénelmi háttérrel.

Sárkány Lóránd: Szőnyi Jenő grafikái.....

Müvészet, 1971.augusztus - 40.oldal

Szőnyi Jenő
grafikus

„Praga" (repr.)

Sárkány Loránd: Szőnyi Jenő grafikái . . .
Művészet, 1971. augusztus – 40 lap.

Szőnyi Sem

grafikáiból kiállítás nyílt meg a budapesti Csehszlovák Klubban.

Magyar Nemzet 1970 február 12
4 old.

– Napló –

Szönyi Jenő

Bastei (Szász-Svajc) N.D.K.

Raptanitás 1971/1. 32 old.

Szönyi Jenő 1.

Hosszú művészi múlta tekint vissza. A Képzőművészeti Főiskolán Glatz Oszkár és Rudnay Gyula növendékeként kezdte festői pálya futását. A grafika vált legszívesebben művelt területévé. Nagyszerű rajztudása és karakterérzéke tette lehetővé, hogy a karikatúra műfajában is jelentős sikereket érjen el. Két első onálló kiállításán 1938-ban és 1943-ban művészekről készített karikatúrákkal mutatkozott be.

Dr. Maksay László: Szönyi Jenő kiállítása.

Raptanitás 1974/1 32 old.

Szönyi Jenő 2

Később sem lett hűtlen e műfajhoz. 1973 havaszán a Fáklya Klubban gyönyörködhettünk a gyulai Művésztelep tagjairol készitett kitünő karikaturáiban. Szönyi Jenő azok közé a pedagogus képzőművészeink közé tartozik, akik művészi munkásságuk során sajátos profilt tudtak kialakitani. Grafikáinak zöme utázásaival kapcsolatos.

Dr. Maksay László: Szönyi Jenő kiállitása.

Raptanitás 1974/1 32 old.

Szönyi Jenő 3

Kitünően ért ahhoz, hogy a városok, tájak jellegzetességeit, sajátos hangulatát megérezze és megörökítse maga és a műélvezők számára. 1968-ban a Május 1 mozibban műtatta be szlovákiai utja során készített grafikáit. 1970-ben a Csehszlovák Kultúra kiállítóterme-ben gyönyörködhettünk Prága szépségeit megörökítő nagyszerű grafikai sorozatában.

Dr. Maksay László: Szönyi Jenő kiállítása.

Rajztanítás 1974/1 32 old.

Szönyi Jenő 4

Ez a szép anyag ugyanebben az évben a balásagyarmati Mikszáth Kálmán Művelődési Központban is bemutatásra került. 1972-ben a budapesti Csehszlovák Klubban a Tátra benyügöző szépségeit megörökítő olaypasztelljeit láthattuk, az N.D.K. centrumában pedig a Szász-Svájcról készített grafikai sorozatát.

Dr. Maksay László: Szönyi Jenő kiállítása.

Raptanítás 1974/1 32 old

Szönyi Jenő 5

E legutóbbi nagysikerű kiállításának gazdag anyagából külön is kiemeljük a Bastei sziklait, különleges természeti szépségeit elénk táró tus- és tollrajzait. Szönyi Jenő kitűnő érzékkel tudja mindig megválasztani a táj hangulati jellemzőjének legmegfelelőbb technikai megoldásokat. Schandaurol, Quedlinburgról készített tollrajzai is bravúros rajzkészségéről tanúskodnak.

Dr. Maksay László: Szönyi Jenő kiállítása

Rajztanítás 1974/1 32 old.

Szönyi Jenő 6

Ujabb sikeres kiállításai azt bizonyítják, hogy nyugdíjas korában is megtartotta fiatalos lendületét, és hű maradt hivatásához: mint tanár és az alkudai művésztelep volt vezetője generációk sorát nevelte egészséges művészetszemléletre, most képeivel folytatja ugyanezt a művészi nevelőmunkát még szélesebb sikon.

Dr. Maksay László: Szönyi Jenő kiállítása.

Raptanitás 1974/1 32 old.

Könyi Jenő, Jestő

Március 14-én tárlata nyílik meg a jének klubban.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1974. márc. 13.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 AUG 9

Új Szó

Szőnyi Jenő grafikus

1021

MAGYAR MŰVÉSZ CSEHSZLOVÁKIÁRÓL (II.)

Prágai felfedező sétánkat az elragadó *Malá Stranán* kezdtük. Itt sorakoznak a reneszánsz és barokk épületek legszebb példányai. Végigsétálva a Tamás utcán, belépünk a *Wallenstein palota* kapuján. Ragyogó napsütésben úszó hatalmas kertben találjuk magunkat. Terjedelmes virágágyak között sorakoznak a nagy holland mester, *Adrien de Vries* alkotta szobrok. Az eredeti példányokat a harmincéves háború végén svéd katonák elhurcolták. Szerencsére a megmaradt öntőminták alapján sikerült újraalkotni a most látható szobrokat. Ha elevenek lennének, úgy ők is élvezhetnék a nagy zeneművészek muzsikáját, amely a zenei hetek alatt a *Salla Terrenából*, ebből a hatalmas profán barokk oszlopcsarnokból kiárad.

Prága megismeréséhez jó lábak és jó szemek szükségesek. Képtelenség lenne észrevétlen hagyni a *Vitus templom* gotikus erdejét, a homlokzati részt a két hatalmas toronnyal, a belsejében három hajóra osztott térség szinte elérhetetlen magasságban egybefutó bordázatát. Ezzel ellentétesek az *Aranyművesek utcájának* liliputi házai.

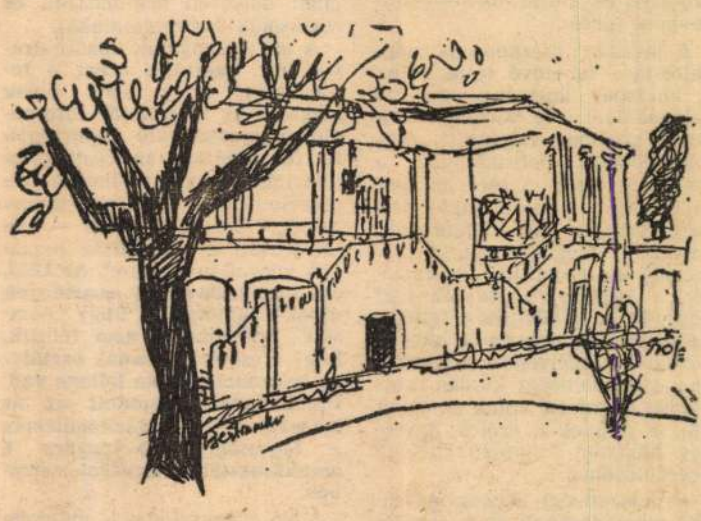

A Mozart utcán a Bertramka villa barokkos kapuját átlépve megszűnik minden külső zaj. Itt a felséges nyugalmú csendet csak az ősi fák susogása, a madárkák rövid füttyei zavarják meg. Ebben az intim környezetben komponálta *Mozart* az operairodalom egyik legnagyobb remekét, a *Don Giovanni*-t.

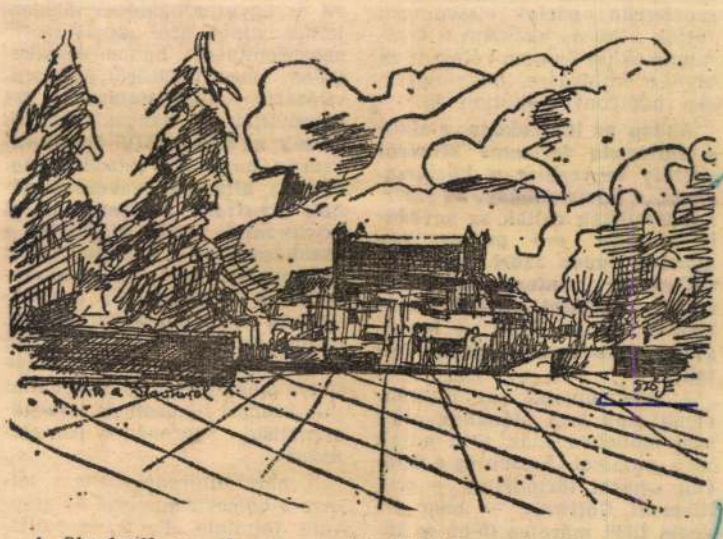

A Slavínról, az elesett szovjet hősök temetőjéből remek látvány a nyugati irányban fekvő és a várost uraló vár a négy saroktornyával. Itt a magaslaton sok fiatal tartózkodik, tanulnak, társalognak. Közben élvezik az alattuk fekvő város gyönyörű látványát.

a bolsevik akti[illegible]t

nek tagja, a KB titkára

jelszava az volt, hogy felkészítsék a pártot a burzsoázia legyőzésére. A párt bolsevizálásáért, az internacionalizmus elvein épülő lenini jellegű pártért folytatott harc nem fejeződött be e cél elérésével. **Ez szüntelen folyamat volt. Sikeres lefolyására nagy hatást gyakoroltak a Szovjetunió Kommunista Pártjának tapasztalatai és segítsége.**

Pártunk megalakulásának folyamatával szorosan összekapcsolódik Bohumír Šmeral, Klement Gottwald, Antonín Zápotocký, Josef Haken, Jan Šverma, Karol Šmidke, Gustáv Husák és mások neve, valamint a Szovjetunió Kommunista Pártja és a Komintern neves vezetőinek a neve. A csehszlovák munkásmozgalom nem felejti el azt az óriási segítséget, amelyet D. Z. Manuilszkij nyújtott a párt bolsevizálásának folyamatában, aki több ízben látogatott Csehszlovákiába. Ugyanilyen hálával emlékezik Sz. I. Guszev neves bolsevik segítségére, aki annak idejében az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt II. kongresszusának küldötte volt a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága csehszlovák bizottsága elnökének funkciójában, és marxista módon elemezte a Jílek-féle vezetőség opportunista hibáit.

A bolsevikok tapasztalatainak és segítségének kihasználása elősegítette, hogy a CSKP V. kongresszusán 1929-ben a lenini irányvonal győzött. Ezen a kongresszuson bolsevik vezetőséget választottak, élén Klement Gottwald elvtárssal.

cionalizmus pártja

dóan harcolt a nemzetek egyenjogúságának megvalósításáért. Az első burzsoá köztársaság felszámolása előtt a kommunista párt volt az egyedüli olyan politikai erő, amely kidolgozta az úgynevezett szudétanémet területek kérdésének igazságos megoldását. Csehszlovákia Kommunista Pártja kidolgozta, és 1937. évi konferenciáján jóváhagyta Szlovákia gazdasági, szociális és kulturális fellendülésének tervét.

A javasolt intézkedések megvalósítása lehetővé tette volna a burzsoá kormány számára Szlovákiával és Kárpát-Ukrajnával szemben folytatott megkülönböztető politikájának a megszüntetését. A terv az ipar fejlesztését, a földbirtokok felparcellázását, a földművesek gazdasági megsegítését, a műveltség és a kultúra fejlesztését, a képviseleti szervek jogkörének a kibővítését feltételezte. A fasizmus és a háború növekvő veszélyének időszakában a nemzetiségi kérdés megoldása jelentette volna az egyik utat a népnek a széles, egységes népfront alapján történő egyesüléséhez.

A nemzetiségi kérdés igazságos megoldásának és az egységes fasisztaellenes népfront kialakításának terve nemcsak az uralkodó körök áldemokratizmusa, hanem egyúttal a munkásmozgalom szétforgácsoltsága, a szocialista pártok politikája miatt nem valósult meg. A szocialista pártok visszautasították a közös akciókat a kommunistákkal és nem válaszoltak arra a felhívásra, hogy egységes népfront alakuljon ki.

Abban az időszakban, amikor a hitlerista fasizmus részéről veszély fenyegette a köztársaságot, a kommunisták, az internacionalisták voltak az egyedüli hazafias erő pontosabban mondva éppen azért, mert következetes internacionalisták voltak, egyúttal szilárd hazafiak is voltak, akik a legnagyobb áldozatra is készen álltak.

A kommunisták, az internacionalisták sem München előtt sem München után nem adták meg magukat. **A cseh és a szlovák nemzet történelme — írta Klement Gottwald — nem ért véget 1939. március 15-én és 16-án. A cseh és a szlovák nemzet illegális harcot folytat a megszálló és gyarmatosító rendszer ellen, a fasiszta Németország uralma ellen.**

Csehszlovákia néptömegei számára — hangsúlyozta — a legnagyobb erkölcsi támogatást jelenti az a tudat, hogy a Szovjetunió ez az óriási legyőzhetetlen ország, a szocializmus országa, a jövő országa az oldalán áll.

Klement Gottwaldnak ezek a mély igazságot kifejező gondolatai ma is időszerűek. A világban még ma is vannak olyan erők, melyek nem hajlandók elismerni a müncheni szerződés törvénytelenességét. A csehszlovák nép örökké megőrzi tudatában, hogy a háború előtti világnak csak két tekintélyes ereje, a **Szovjetunió és a Komintern** nem ismerte el a müncheni szerződést.

A Szovjetunió, a lenini párt vezetésével, nemcsak hogy nem ismerte el Münchent, hanem a legnagyobb áldozatokat is vállalta hazánk felszabadításáért. Csehszlovákia nemzeti testvériségének és egyenjogúságának a kommunista párt által kidolgozott programját a szocializmus építésének útjára lépő felszabadított hazában sikerült megvalósítani.

A történelem megerősítette Csehszlovákia Kommunista Pártja külpolitikai irányzatának helyességét. Nemzeteink számára rendkívül jelentős a Csehszlovák Köztársaság és a Szovjetunió 1943. december 12-én megkötött barátsági, kölcsönös segítségnyújtási és háború utáni együttműködési szerződése. Amint Klement Gottwald mondta, államunk hajója megtalálta biztonságos kikötőjét.

Szocialista országaink új szerződése, amelynek 3. évfordulójáról ez idén májusban emlékeztünk meg, tovább fejlesztette és elmélyítette a szerződést.

Csehszlovákia Kommunista Pártja a Szovjetunió Kommunista Pártjának példáját követve nemzeti és internacionalista pártként lépett fel és lép fel. Ez állandóan megköveteli, hogy a nemzeti és az internacionalista, az egyedi és a sajátságos együvétartozásának szempontjából helyesen értelmezzük és rendezzük kapcsolatainkat.

A mi viszonyaink között drága árat fizettünk azért a tanulságért, hogy ezen elvek megsértése, a proletár internacionalizmussal való opportunista felcserélése, az osztályszolidaritás és együttműködés felcserélése az „absztrakt szuverenitás" demagógiájával — veszélyezteti a szocialista országok közvetlen érdekeit. **Az 1968. évi csehszlovákiai események újból megmutatták, hogy „nemzeti" szocializmus nem létezik, hogy a szocializmusnak osztály- és internacionalista jellege van. Újból bebizonyosodott az az igazság, hogy a nacionalizmus a legveszélyesebb fegyver a munkásosztály ügyével szemben.**

Mivel Csehszlovákia munkásosztályának és dolgozóinak akarata szerint biztonságunk és függetlenségünk védelme a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségével és a többi szocialista országgal való szilárd, megbonthatatlan barátságra és együttműködésre támaszkodik, nincs szó „korlátozott" szuverenitásról hanem ellenkezőleg, megerősítéséről és biztosításáról. **„Tapasztalataink azt bizonyítják — hangsúlyozta G. Husák, az SZKP XXIV. kongresszusán, hogy nem létezik a szocialista államok szuverenitásának absztrakt értelmezése. E szuverenitás reális kifejezője a munkásosztály hatalma és a kommunista párt vezető szerepének a létezése."** Ez a csehszlovák kommunisták krédója, amely 1968-ban 1969-ben újból bebizonyosodott amikor a reakció megkísérelte a forradalmi munkáspárt nemzeti és internacionalista szerepének az aláásását.

A párt internacionalista jellege a bolsevizmus első és alapvető feltétele. Ez a szocializmus alapvető tulajdonsága és követelménye.

(A tanulmány befejező részét a holnapi számban közöljük)

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 MÁJ 15
KÖZNEVELÉS
Budapest

Szőnyi Jenő pedagógus-festőművész

1021

A szolnoki Műhely új háza

Negyedévenként *Műhely* címmel periodikát jelentet meg a szolnoki városi tanács művelődési osztálya. A pedagógiai tartalmú folyóiratot társadalmi szerkesztőség irányítja, s célja olyan módszerek, tapasztalatok terjesztése, amelyekkel a szocialista nevelés, a korszerű oktatás ügyét lehet előbbre mozdítani. A számok tartalma egy-egy központi gondolat köré csoportosul. A legfrissebb Műhelyben a szocialista hazafiságra nevelés problémáival foglalkozó és eredményeit bemutató írások, tanulmányok, beszámolók, hírek olvashatók — gyakorló pedagógusok tollából.

SZŐNYI JENŐ pedagógus-festőművész kiállítása március 14—28. között tekinthető meg a Fáklya-klubban. (A képen a művész Dolgozatírás című rajza.)

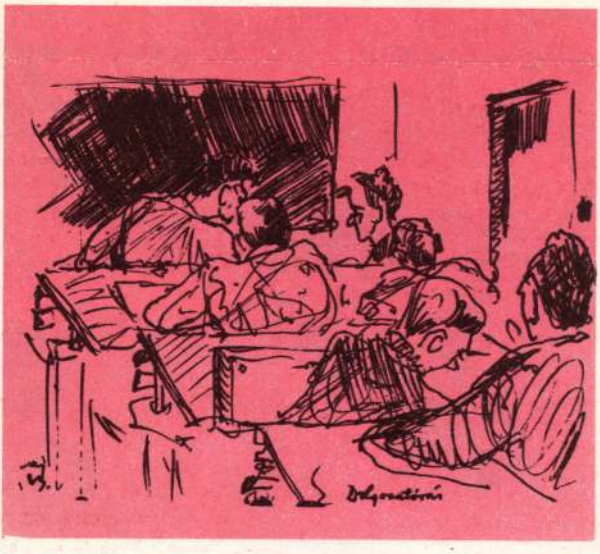

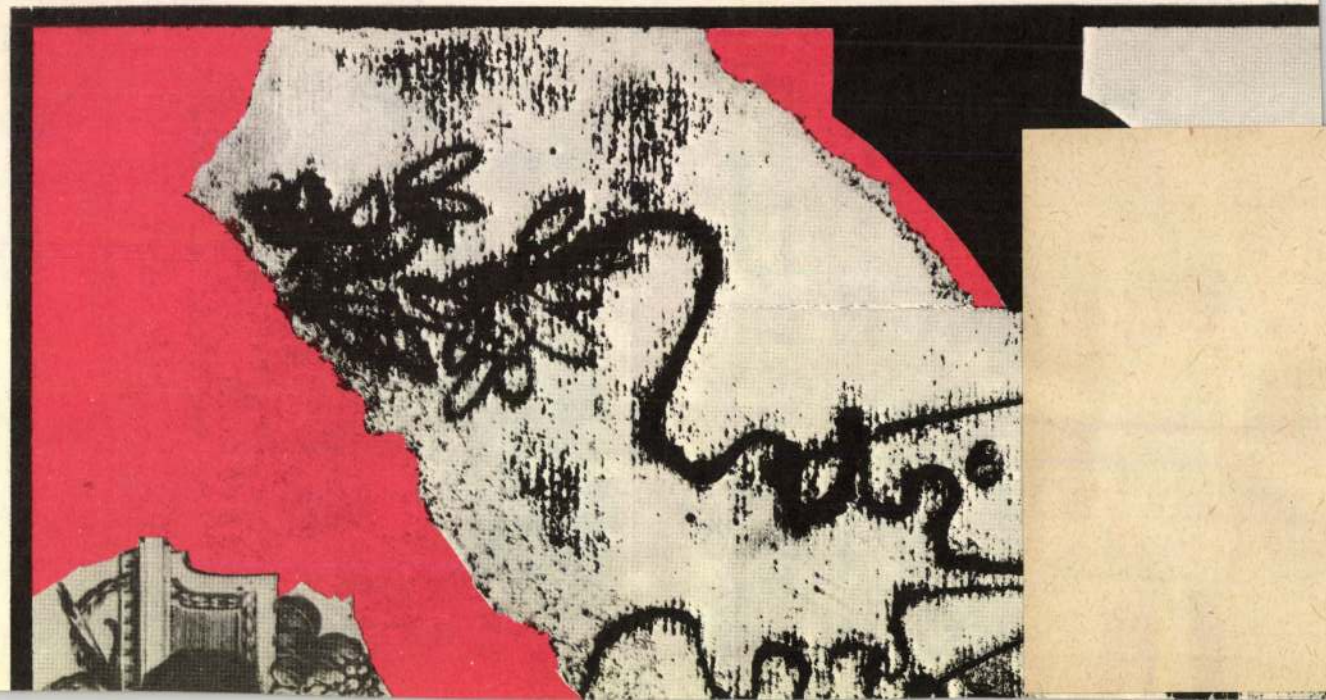

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 AUG 8

Új Szó

Szőnyi Jenő grafikus
1021

MAGYAR MŰVÉSZ CSEHSZLOVÁKIÁRÓL (I.)

Szőnyi Jenő, budapesti grafikus a közelmúltban Csehszlovákiában járt. Élményeit papírra vetette és elküldte szerkesztőségünknek. A rajzok érdekesen vallanak arról, hogyan látta a külföldi művész Csehszlovákiát.

Utazásunk első állomása *Poprád*. Innen már csak egy macskaugrás a villamosvasúttal *Tatranská Lomnica* a múlt századból itt maradt vasútállomásával. A régi állomásépülettel szöges ellentétben a *Mladosť* áruház emelkedik a magasba. A századeleji és a mai stílusok keveredése sok helyen bizarr benyomást kelt. Így a *Csorba-tó* melletti szanatóriumok sorát meglepő módon váltja fel a félkör alakban elnyúló, a végén toronyban emelkedő betonépület — a *Panoráma* szálló.

A Csorba-tó partjára érve, szemünkbe ötlik a merész ívű vasbeton-síugrósánc, melyet két- és félezer méter magasságú sziklacsúcsok öveznek.

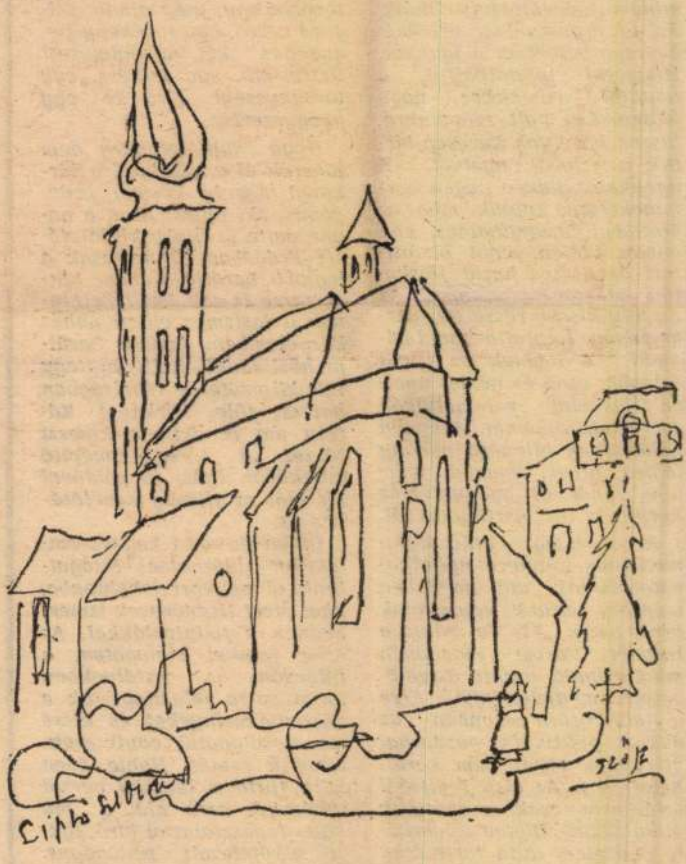

Verőfényes, szép őszi napon érkeztünk *Liptovský Mikulášra*. A kis városkában lüktet az élet. Figyelmünket megragadta a Főtéren álló 1290-ben épült gótikus templom.

Egy másik érdekes látnivaló ígérkezik Paludzkán, ahol Szlovákia egyik legnagyobb fatemploma található. Keletkezésének érdekessége, hogy a protestáns vallású lakosságnak a katolikus Habsburg-háztól kellett engedélyt kérnie a felépítéséhez. Az akkori uralkodó súlyos feltételekhez kötötte az építést. Csak fából lehet minden része, még a szegek is. A bejárat nem lehet a falu felől, s a toronyban nem lehet harang. Egy év alatt fel kell építeni... A feltételek ellenére, már nyolc hónap múlva készen állt a templom.

MÉRLEGELÉS ÖTVEN ÉV UTÁN

Fél évszázad csak röpke pillanatnak számít a történelemben. Egy ember életének azonban nagyobbik részét képezi. Nekünk, akik a lučeneci (losonci) gimnáziumban 1923-ban érettségiztünk, különösen sokat jelentett az elmúlt ötven esztendő. Két világégés borzalmait éltük át, tanúi és részesei voltunk egy romokban heverő ország újjáépítésének, óriási fejlődésének. Most egy-két kivétellel már valamennyien öregedő nyugdíjas, beteges emberek vagyunk....

Háborús osztály volt a miénk. Akkor kezdtük a diákéletet, amikor már javában dühöngött a sok áldozatot követelő imperialista világháború. Mind az életben, mind az iskolában egyformán éreztük ezt. Tanítás után faluztunk, batyuban hordtuk a drágán vásárolt legfontosabb élelmiszereket. Kenyér helyett a kukoricamálét azonban így is hamar meg kellett szoknunk. Az iskolából egy emberként bevonultak a fiatalabb tanárok, az idősebb, nyugdíjazás előtt álló pedagógusoknak pedig éppen elég bajuk volt családjuk megélhetésének a biztosításával. Így rövidesen meglazult a fegyelem. Gyorsan elfeledtettük, hogy nem az iskolának, hanem az életnek tanulunk.

Amikor a Nagy Októberi Szocialista Forradalmat követően megalakult a Csehszlovák Köztársaság, sok minden megváltozott nálunk. Az új viszonyokba azonban gyorsan beleéltük magunkat. Magyarul folytathattuk a tanulást, ami akkor nagy jelentőségű volt számunkra, hiszen közülünk kevesen bírták a szlovák nyelvet. A nyolcadik diákév végén harmincketten kaptuk meg az érettségi bizonyítványt, ami annak idején jogot biztosított az összes hazai főiskolán való továbbtanulásra. Az osztály kisebb része Magyarországon folytatta tanulmányait. A többiek az itteni szlovák, cseh és német nyelvű főiskolák valamelyikén szereztek diplomát. A nyelvi nehézségek ellenére néhány jóhírű orvos, ügyvéd, mérnök, tanár és gyógyszerész került ki az osztályunkból.

Az érettségi után valamennyien kötelező nyilatkozatot írtunk alá, amelyben ígéretet tettünk egymásnak arra, hogy: „Tíz év múlva a losonci Városi Vigadóban megtartandó baráti összejövetelre megjelenünk". Erre a találkozóra azonban az akkori politikai és gazdasági viszonyok miatt nem kerülhetett sor. Az első érettségi találkozót csak a második világháború, illetve a februári győzelem után tarthattuk meg. Azon sajnálattal kellett megállapítanunk, hogy időközben két osztálytársunk vált hűtlenné az emberbarátság és az igazság elveihez. Egy losonci ügyvéd nyilasvezető lett és tettei miatt azóta sem mer visszatérni városába. Egy orvos még tovább ment. Fasiszta katonatisztként vett részt a világháborúban. Tudomásunk szerint ma mindketten valahol Nyugaton élnek, számunkra azonban mindörökre megszűntek létezni.

Ugyancsak szomorúan állapítottuk meg akkor, hogy egykori osztálytársaink egynegyedének követelte életét a háború. Néhányan a szlovákiai partizánharcok során, a többiek pedig koncentrációs táborokban lettek a fasizmus áldozatai. Dr. Brüll Zoltánon kívül róluk, sajnos, keveset tudunk. A partizán osztálytársak emlékét többnyire csak néhány szavas, márványkőbe vésett felirat, illetve egy-két sárguló fénykép őrzi. A koncentrációs táborokban sínylődött barátok pedig szinte nyomtalanul eltűntek a halálgyárak tömegsírjaiban, vagy a krematóriumok kéményében.

Dr. Brüll Zoltán a Magas-Tátra fedőnevet viselő partizánalakulat orvosa és harcosa volt. Szinte minden vállalkozásból kivette részét. Nevéhez több sikeres akció fűződik. A felszabadulás után több tucatnyi újságcikkben és két regényben írtak elszántságáról, hősiességéről. A Podbanské és Štrbské Pleso (Csorbató) közötti országút mentén emlékoszlopot állítottak fel azon a helyen, ahol 1945. január tizenhatodikán egy áttörésnél hetedmagával életét vesztette. Losonci szülőházán, valamint Spišská Nová Vesen a róla elnevezett utcában, ahol több évig gyógyított, márványtábla emlékeztet kiemelkedő személyére.

A második érettségi találkozóig, amelyet a közelmúltban rendeztünk meg, újabb huszonöt esztendő telt el. Közben heten távoztak el közülünk örökre. A két áruló nélkül, akiket már az első alkalommal kizártunk sorainkból, tizenöt osztálytárs részvételére számítottunk. Négyen azonban komoly okokra hivatkozva kimentették magukat. Így kevesebben jöttünk össze. Magyarországról hárman érkeztek. Két jogász és Hornyák Endre egyetemi tanár, a Budapesti Műszaki Egyetem igazgatóhelyettese. A hazaiak közül megjelent Krista György, Szlovákia volt ökölvívóbajnoka, aki már nyugalmazott mintatanító és több magas kitüntetés viselője, továbbá egy, még mindig dolgozó orvos, egy tevékeny pedagógus, két nyugalmazott tisztviselő, egy lelkész, egy törvényszéki bíró és egy gyógyszerész.

Nagy sajnálatunkra nem jöhetett el a találkozóra Bárkányi Károly košicei pedagógus, aki éppen azon a napon vette át újabb kitüntetését Prágában. Ő nemcsak a legjobb barátja, hanem harcostársa is volt Brüll Zoltánnak a fasizmus elleni nehéz küzdelemben. Amikor barátja hősi halált halt, mintegy 120 kilométeres távolságban harcolt tőle. Bárkányi Károly ma is aktívan kiveszi részét a társadalomépítő munkából. Igazi jó példával jár elöl az ifjúság nevelésében is.

Ötven év után kedves emlékeket idézgetve látogattunk el egykori iskolánkba, ahol most tizenévesek ismerkednek a tudnivalókkal. Az öreg falakat simogatva, a folyosón, az osztályokban járva sorra felemlegettük a régi diákcsínyeket és kissé megmosolyogtuk egyik diáktársunk esetét. Nyolc éven át ő törte a legtöbb borsot tanáraink orra alá, s ma nagy tapasztalattal bíró, igazi elkötelezett pedagógus. Talán mégis igaz a mondás, amely szerint a legkomiszabb diákból válik a legjobb tanító...

Később elsétáltunk Brüll Zoltán szülőházához. Néma kegyelettel álltunk az emléktábla előtt. Alakját, arcvonásait keresgettük a lassan feledésbe merülő emlékkép töredékek között. Már akkor is tiszteletet ébresztő fiú volt, amikor ötvenegynéhány esztendeje majdhogynem padszomszédok voltunk az iskolában. Jól emlékszem, tanulásban, sportolásban egyformán kitűnő volt. Kár, hogy már nem lehet közöttünk...

Ha most, a nagy izgalommal várt ötvenéves érettségi találkozó után értékelést készítenék az osztályról, úgy hiszem, kedvező eredményt mutatna a képzeletbeli mérleg. A két árulót leszámítva, az egykori osztálytársak mindegyike kivette a részét a társadalom építéséből. Bátran állíthatom, hogy megtették mindazt a mai békés boldog hétköznapok érdekében, ami tehetségükből és erejükből telett. A két áruló szégyenletes hűtlenségét pedig jóval felülmúlja az osztály két hősének cselekedete.

Dr. RUDY SÁNDOR

1971 SEP 17

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KÖZNEVELÉS
Budapest

toztatnak — negatívan

1021 Szönyi Jenő

Szönyi Jenő rajza

akkor Országh László elég summásan és elítélően így írt például: „nem véletlen, hogy a manapság megjelenő, művészileg igényes amerikai regények jelentős részében a szereplőknek nincs funkcionális kapcsolata az amerikai mindennapi élet jellegzetes intézményeivel. Az írók, kiindulva abból a felfogásból, hogy minden intézmény szükségszerűen káros, emberellenes, a jellemeket önmagukban, háttér nélkül, a társadalmi valóságtól elszakadva ábrázolják. Ennek az írónemzedéknek a szkeptikus, antipuritán irónia a legszembetűnőbben aktuális vonása". A megállapítást — érzésem szerint — elég annyival cáfolni, hogy abban az évben jelent meg Updike *A kentaur*, Styron *A nagy menetelés* című kisregénye, Albee *Nem félünk a farkastól* drá-

tosz ellene
vagy Up
olyan
kutat, al
telen is
látványosa
vány. De
lanság mi
is lenne,
újabb am
lom jó részében újból és újból megfogalmazódna Faulkner keserűsége: „...ha egyszer rádöbbenünk, hogy a tragédia csak uraságoktól levetett ócskaság". Különös, hogy ezt a félmondatot éppen Faulknertől idézhettem, aki annyi „tragédiát" írt — úgy tűnik föl azonban, hogy a „tragédiaellenesség", a pátosztól való idegenkedés nem azonos az élet tragikus eseményeitől való elfordulással, nem hoz derűsebb látásmódot. Talán éppen megfordítva. Updike *A kentaur*, Salinger *Magasabbra a tetőt ácsok* vagy a *Zooey* című kisregényénél aligha olvastam szomorúbb, ha úgy tetszik tragikusabb írást. De olyanféleképpen fegyelmezett és *értel-*

esemény a magyar könyvkiadásban. A Geher István szerkesztette és válogatta *Ilyen boldog se voltam* három eredeti kötet alapján készült, s szinte keresztmetszetet ad Updike írásművészetéről és ezzel együtt talán írói pályájának addigi szakaszáról is. A gyűjteményben felismerhető *A kentaur*, a *Nyúlcipő*, *A farm* írója, sokszor közvetlenül is, mert hasonló szereplők, hasonló rokon körülmények között élő emberek bukkannak fel a történetekben. Így mindjárt az első novellában, a *Mind a vízig szárazon* című-ben mintha a *Nyúlcipő* hősével találkoznánk újból. S már a válogatás első darabjában is feltűnik a minduntalan visszatérő szűkös és

Szönyi Jenő: Prága
Prague – Прага

Szönyi Jenő
Művészet, 1941. aug.

Zöld Anikó:
Nyári emlék
Souvenir d'été
Воспоминание о лете

szimbólumokban beszélő, társadalmi ihletettségű mondanivalóját, erőteljes, egyre agitatívabb művészetét.

A 60-as évek elejétől a monumentális feladatokkal párhuzamosan egyre jelentősebb szerepet kapott művészetében a rajz s a legkülönfélébb technikával készült grafikai lap, valamint az illusztráció. Táblaképet pótló, gyakran nagyméretű grafikáiban

lyekből egy válogatott anyag először Velenc
ben került kiállításra. Az érzékszerveink
le nem tapintható valóság, a tudomány v
mányainak s az emberrel való mágikus ka
csolatának vizuálissá tétele mellett képein
legszembetűnőbb vonása emlékeinek
idézése. A jelent ezekben komplex mód
együttlátja múltja művészi törekvéseir
főleg pályakezdésének motívumaival, ezé
gyakran beledolgozza képeibe s formanye

Szőnyi Jenő

festőművész kiállitás nyilt meg III.14-én
a Fáklya klubban.

Magyar Hirlap 1974% 71/8

Szőnyi Jenő

festőművész kiállitása nyilt meg a Fáklya klubban.

Magyar Hirlap 1974/71/8

Szőnyi Tamás

A Földalja Klubban 1974. márc. 14-én kiállítása nyílt.

Népsport, 1974. márc. 13. 10 cm. 60 m. 5 p.

Szőnyi János, festő

Kiállítása az NDK budapesti kult. központjában a hó végéig tart nyitva.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1973. ápr. 24.

MDK

Szőnyi Jenő, grafikus

A bpesti Csehszlovák klubban nyílt meg kiállítása.

– : Kulturális hírek 7.

Népszabadság, Bp. 1970. febr. 12.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-066, 337-748, 340-726
1970 MÁJ 5

NÓGRÁD

Salgótarján

— **Csehszlovákia** egy magyar művész szemével címmel rendezik meg a balassagyarmati Horváth Endre Galériában Szőnyi Jenő budapesti festőművész tárlatát. A kiállítás május 10-én, vasárnap délelőtt 10 órakor nyílik. Megnyitót mond Réti Zoltán festőművész.

Szőnyi Jenő

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KÖZNEVELÉS
Budapest

1970 1 7

1021

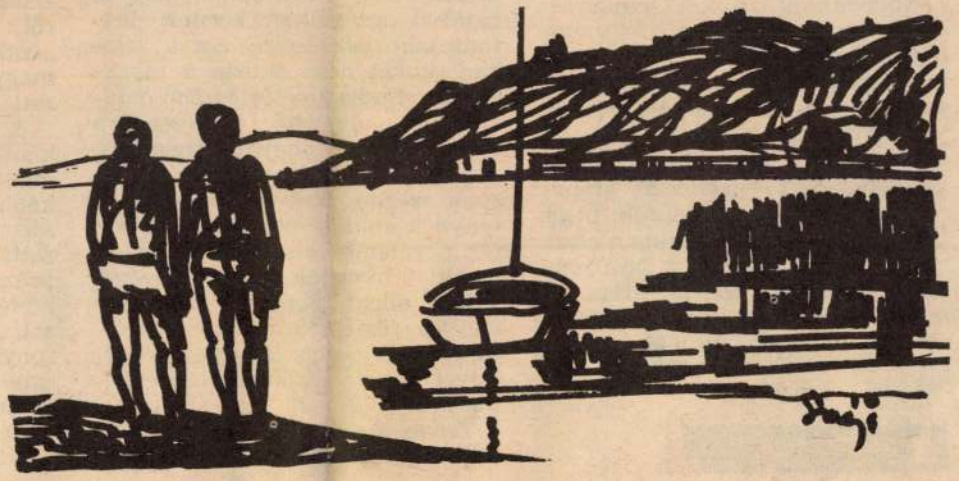

(Szőnyi Jenő rajza)

Egyebek közt ezért is nő a súlya, a jelentősége a korszerű műveltség olyan értelmezésének, amely a korszerűség fő követelményét éppen az ismeretek szelektív befogadására és feldolgozására való felkészítésben látja. Ez azonban végső soron nem csupán technikai berendezések, nem is pusztán agyműveleti frissesség, hanem mindenekelőtt világnézeti alapozás kérdése... Leszögezzük, hogy felfogásunk — és a vitákban részt vevő marxista-leninista szakemberek egyöntetű állásfoglalása, de mellettük igen sok kiváló polgári szakember véleménye — szerint is

kérdéseinek megválaszolásáho
Mi ezzel ellentétben úgy hisszü
a történelem igen jelentős adal
kokkal, sok tekintetben magya
rázattal szolgálhat korunk leg
fontosabb kérdéseire. Ezt a vél
kedésünket nem csupán a marx
izmus-leninizmus történelmi mód
szerének alapvető fontosságára
tett utalással óhajtjuk igazolni,
nem is pusztán annak, a nézetünk szerint nem elhanyagolható
ténynek említésével, hogy korunk
(az egyetemes diszkontinuitás elméleti híveinek véleményével
szöges ellentétben) a történelem
szerves része, történelmi produktum, tehát összes lényeges kérdéseivel együtt történelmileg értelmezhető." (37—38. 1.)

Természtesen az olvasó még sok mindent talál a terjedelmé-

A felsorolt példákra egyébként nem annyira témájuk miatt hivatkozom, sokkal inkább a művészi megformálás elsőrendű színvonala késztet a képzettársításra: a legjobb mai szépprózа egyben telített a legszemélyesebb „történelmi gondolkodás"-sal, „történetfilozófiá"-val. S a bizonyítást csak még nyomatékosabbá teszi, hogy ebben a mai szépprózában már feltünnek — ugyancsak mint korunk jellemzői — a „gyermek történetfilozófusok"

Szönyi Jenő

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA

Budapest 1990 FEB 12

HORIZONT

— A budapesti Csehszlovák Klubban megnyílt Szőnyi Jenő grafikáinak kiállítása, amely a művész Csehszlovákiában készített műveit mutatja be. A kiállítás február 20-ig — szombat és vasárnap kivételével — 10—19 óráig tekinthető meg.

Szerda délelőtt a Nyugati pályaudvar kupolacsarnokában ünnepélyesen megnyitották azt a kiállítást, amelyet „Szabad Budapestért" címmel a negyedszázados évforduló tiszteletére rendezett a Magyar Honvédelmi Szövetség budapesti vezetősége.

k nc

k, sz
Igaz
nába
él ha
költs
abb
volt a
kai k
5-ig a
edjék
egül a
hetve
nem ez az állásfoglalás is a
kedvez.

Intézmér

450 férőhelyes szeci

Szőnyi Jenő

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1970 FEB 12

MAGYAR NEMZET

Budapest

NAPLÓ

Február 12

Szőnyi Jenő grafikáiból kiállítás nyílt meg a budapesti Csehszlovák Klubban. A kiállítás, amelyen a művész Csehszlovákiában készített képeit mutatják be, február 20-ig tekinthető meg, szombat és vasárnap kivételével.

■

Fiatal művész mutatkozik be a közönségnek a Pataky István Művelődési Házban. Az elmúlt egy-két év, a főiskola befejezése óta eltelt időszak termését állítja ki Lengyel Károly, a Fiatal Művészek Stúdiójának tagja. Sokfelé orientálódik, de a szerteágazó érdeklődés közepette megfeledkezik a legfontosabbról, saját egyéniségének, világának építéséről. Képei így nem többek különböző stílusokban végzett ujjgyakorlatoknál, többé vagy kevésbé sikerült utánérzéseknél. Ujjgyakorlatok még nem valók kiállításra. Ezt elsősorban saját érdekében a művésznek, s ami nem kevésbé fontos, a közönség érdekében a rendezőnek tudnia kell. Annál inkább, mert egy-egy részletmegoldásból sejteni lehet, hogy Lengyel Károly a mostaninál többre, saját emberi-művészi mondanivalóit hordozó alkotásokra is képes lesz.

S. M.

✦

Varga Mátyás Kossuth-díjas érdemes művész kiállítását február 15-én nyitja meg a Nemzeti Galériában Farkas Ferenc Kossuth-díjas zeneszerző.

új magyarors

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke szerdán fogadta Derek Sherborne Lindsell *Dodsont*, Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyság új magyarországi nagykövetét, aki átadta megbízólevelét.

A megbízólevél átadásánál jelen volt *Ortutay* Gyula, az Elnöki Tanács tagja, *Szilágyi* Béla külügyminiszter-helyettes, *Pesti* Endre vezérőrnagy és *Ferró* József, a Külügyminisztérium protokoll osztályának helyettes vezetője.

D. S. L. Dodson nagykövet a megbízólevél átadásakor többi között hangsúlyozta:

— Az országaink közötti kapcsolatok az elmúlt tíz év folyamán állandóan bővültek és az utóbbi néhány évben számos, nagyon hasznos csere-látogatás tanúi voltunk. Ofelsége kormánya reméli, hogy a megújított kulturális program

1970 19

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KÖZNEVELÉS
Budapest

1011

SZŐNYI JENŐ

Szönyi Jenő rajza

Eötvös József száz esztendővel ezelőtt készítette el nehéz, fáradságos munkával — a kötelező népoktatásról hozott törvénycikk folyományaként — minden bizonnyal legjelentősebb oktat

lyekben r
mintha eg
magam elő
emelnem, s
sem saját

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1966 MÁR 6

Szönyi

— SZÖNYI JENŐ grafikai munkáiból kiállítás nyílik a Május 1. moziban. A tárlat egész nap megtekinthető.

SZÖNYI Jenő

Merényi László: Emlékezés Szönyi Jenőre. = Művészet és Barátai, 3, 1993, 4. 12. old

SZŐNYI Jenő

GERGELY Mihály: Szőnyi Jenő és Varsányi Pál 90 éves.
= Művészet és barátai, II.évf.2.sz.1992 4.p. és ill.

Szőnyi Jenő
Varsányi Pál

Lázár Béla, képzőművészeti irodalmunk régi,
gyűjtötte könyvbe kisebb cikkeit. Ezeket elősza
nevezi. Mi többre becsüljük őket. Olvasás közben
tozáson, melyen az eredetileg napilapoknak szán
kerülnek. Betű szerinti szövegükben nem másul
tartamra rendezkednek be, feladják önállóságul
nak köztük, lefoszlik róluk az aktualitás színe-íz
egyikük-másikuk valóban vígan állja az időt.

Lázár Béla azok közé tartozik, akik nem vete
egy-egy szűkebb korszakára, hanem egyforma ke
minden területén. Csak nemrégiben írt egy néps
tet. Az ő tollából való *Paál* László alapvető mon
életrajza, s a *Szinyei*ről szóló,[28] több nyelven meg
ki *Csók* Istvánról, *Vaszary* Jánosról, *Rudnay* Gyulá
hoz írt bevezetései. Vitatkozott, ismertetett mag
zó munkásság mellett még arra is telt ideje, hogy
Azonban akármerre kalandozott is el hosszú pálya
gyar művészetért, s a magyar művészekért szállt sí

SZŐNYI Jenő festő

MERÉNYI László: Meghalt Szőnyi Jenő. = Magyar Nemzet, 1993. julius 7. 11.

Gyarmathy Tihamér: Megejtő organizmus, 1973,
olaj, vászon, 90×80 cm

Korniss Dezső: Gyermek, 1945,
olaj, vászon, 33×23 cm
(Fotók Tahin Gyula)

tálunk a bejárattól balra nyíló szobába, itt többek között *Gadányi Jenő, Bene Géza, Gyarmathy Tihamér* munkái mellett *Bartha László* egyik legjobb korszakából való festményével, a *Jégvilág*gal (1962) találkozhatunk.

A második emelet a grafikáé, bár még itt is találunk festményeket, például *Lakner László* pop artos barna tónusú vásznát, *A tanú*t (1966), melyből reliefszerűen egy fej domborodik ki. A hetvenes évek festé-

SZŐNYI Jenő festő

MERÉNYI LÁszló: Szőnyi Jenő kilencvenéves.
=Magyar Nemzet, LV.évf.36.az.1992. ebr.12. 10.p.

Magnificus Mar
tinus Estoras
de Ga
lanta .
cAnno Do
mini .a 5 3 5 .

Szőnyi tenő

Erdei tája szerepel a „hűtekem" őszi tárlatán

(emlitve)

Nemzeti Lyság 1937 X. 12

M.D.V.

Szörnyi Jenő
grafikus

Művei a Május 1 Filmszínház előcsarnokában kaptak nyilvánosságot.

Fóthy János: kiállítási kritika.
Művészet, 1968. július – 39 lap.

Szőnyi

Kép a bélyegen.

Pintér Gyula: Bélyeggyűjtőknek.

Magyar Nemzet, 1967. XII. 23. 7. o.

1969 MÁR 1

Szőnyi Jenő

1021

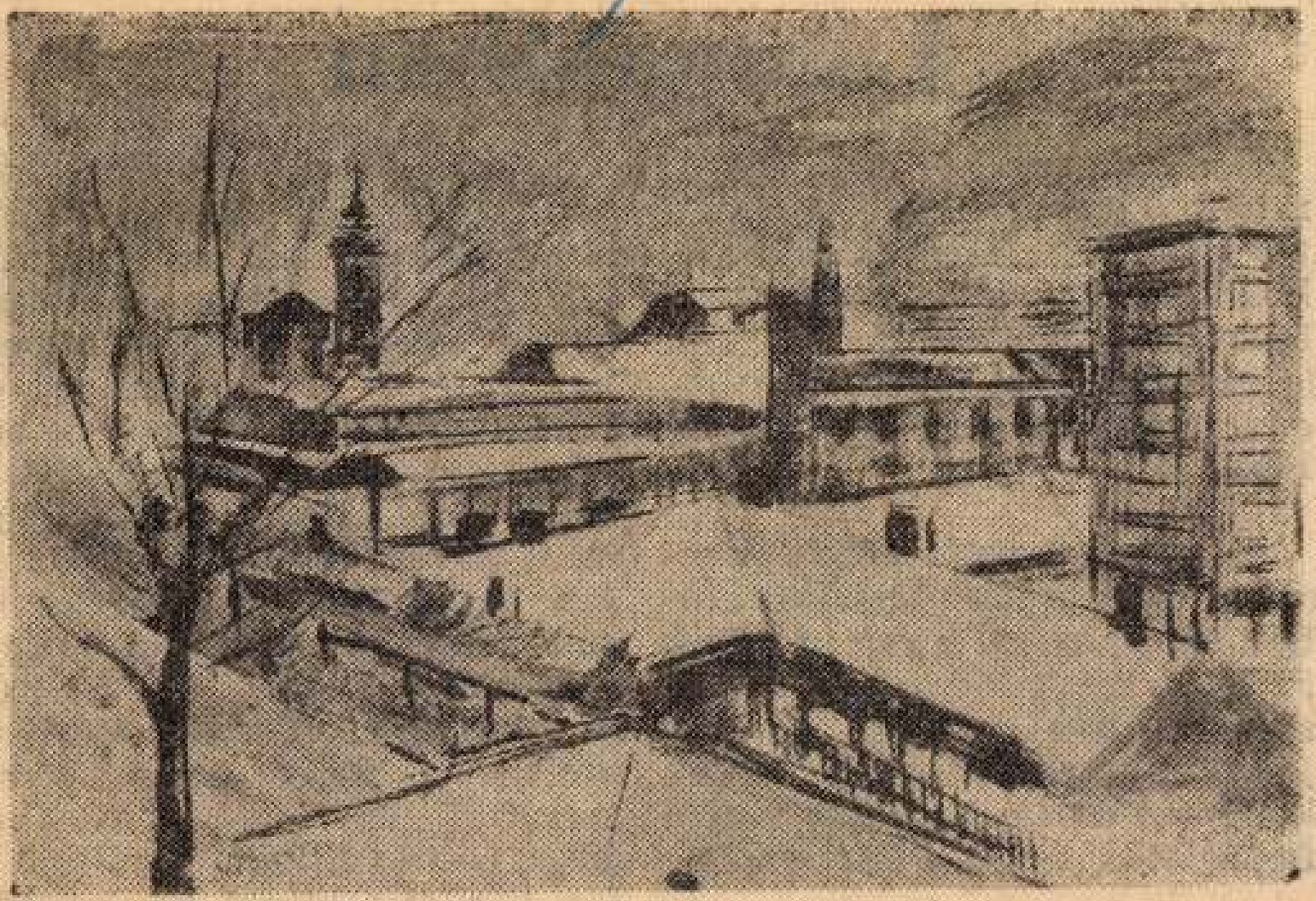

Szőnyi Jenő: Víziárosi részlet

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Látogatóban

Kedves meghívás érkezett minap Jászberényből szerkesztőségünkbe: látogassunk el hozzájuk egy kis szombat esti beszélgetésre. Néhány kérdést is mellékeltek a levélhez, mintegy a társalgást indító tézisekként.

A szombat estét afféle „személyi tulajdonnak" nézi az ember, épp ezért kicsit féltünk is attól, hogy nem lesz társaságunk. Ám amilyen szívből jövő volt az invitálás, olyan kellemes és emlékezetes volt a fogadtatás, majd a párbeszéd.

Az alaphangot Kiss Tiborné, a városi bizottság tit-

Talán dicsekvésnek hat, hadd kezdjük mégis azzal, hogy jólesett hallani: várják, igénylik és olvassák a Pedagógusok Lapját Jászberényben. Segíti őket munkájukban, és számos kérdésükre kapnak belőle választ. Azt is kiemelték a felszólalók, hogy a lap egymást követő számai folyamatosan bemutatják a szakszervezeti munkát, és megszólaltatják az időszerű pedagógusproblémákat. Ám a tükörben, melyet a baráti kezek elénk tartottak, az igény, a várakozás is megvillant. Szóljon a lap többet s minél konkrétabban a helyi problémákról és a helyi eredményekről is, legyen

Szönyi Ferő

grafikusművész kiállítását a
Május 1. mori előcsarnokában márc.
30.-ig meghosszabbították.

Magyar Nemzet 1968. márc. 20. 4.o.

Szőnyi Jenő

grafikai munkáiból kiállítás nyílt a Május 1. moziban.

Magyar Nemzet 1968. márc. 6. 4. o.

Szösz Jenő

rént vett a nentendrei József Attila művelődési házban ~~rend~~ a nentendrei művének kiállításán, ~~amelyet a~~ Kiállított műveik értékét kb 70.000 Ft-t a vietnami nép megsegítésére ajánlottak fel.

Horányi Sándor: Nentendrei képzőművének kiállítása Vietnamért.

Pestmegyei Hírlap (Nentendre) 1966. dec. 14.

MDK

Könyi Jenő, operatikus

Táblata nyilik meg a Május 1. moziban.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1968. márc. 6.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-367

Szőnyi Jenő

KÖZNEVELÉS

1000 MÁR 8

1021

Szőnyi Jenő (Budapest) rajza

megérkezett Monorra a vál
„A tárgyban megjelölt újítási
vaslatot elutasítom... a bem
tott mintadarabot a Bizottság
lenlegi kivitelében és formájá
nem fogadta el, annak terjede
miatt, az iskolák szűk helyi
keresztmetszetét ismerve. Hat
zatában azonban hangsúlyozta,
hogy... az eszközzel, a tovább
biakban is, más kivitelben és for
mában foglalkozni kell. Felhívom
az Iskolabútor Bizottság határozata
értelmében, hogy *javaslatát dol
gozza át...*" *(Kiemelés: szerk)*
Vagyis elismerték az újítást újí
tásnak, hiszen csak átdolgozást
javasolnak, a határozat mégis: el
utasítás.

A TÉRKÉPTARTÓ SZEK
RÉNYNEK ez volt a rövid tör
ténete. Részletes műszaki leírásá
ra nem vállalkozhatunk, mert az
újítási bizottság még nem fogadta
el, annyit azonban elmondhatunk,
hogy két főrészből áll: a szekrény
ből és a forgatható térképtartó ke
retből. A szekrény csupán mére

vedeni a porosodástól, rongyolódástól, sőt a nem egy helyen előforduló penészedéstől. A térképeket ezzel a megoldással a tanteremben is lehet tárolni, és a falfelületből nem kell elvenni semmit. (Ugyanis a szekrény nélküli térképtárolás általában a fal síkjában terjeszkedik, s ezáltal olyan felületeket vesz el, amelyeket más célra hasznosabban lehet felhasználni).

A szekrény tehát fontos része az újításnak, noha önmagában nem újítás. Így mondta ezt Benedek Ádám is, akinek az Iskolai Felszereléseket Értékesítő Vállalat azt javasolta, hogy ötletét dolgozza át: „Felhívom az Iskolabútor Bizottság határozata értelmében, hogy javaslatát dolgozza át

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Szőnyi Jenő

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1967 DEC 15.

1021

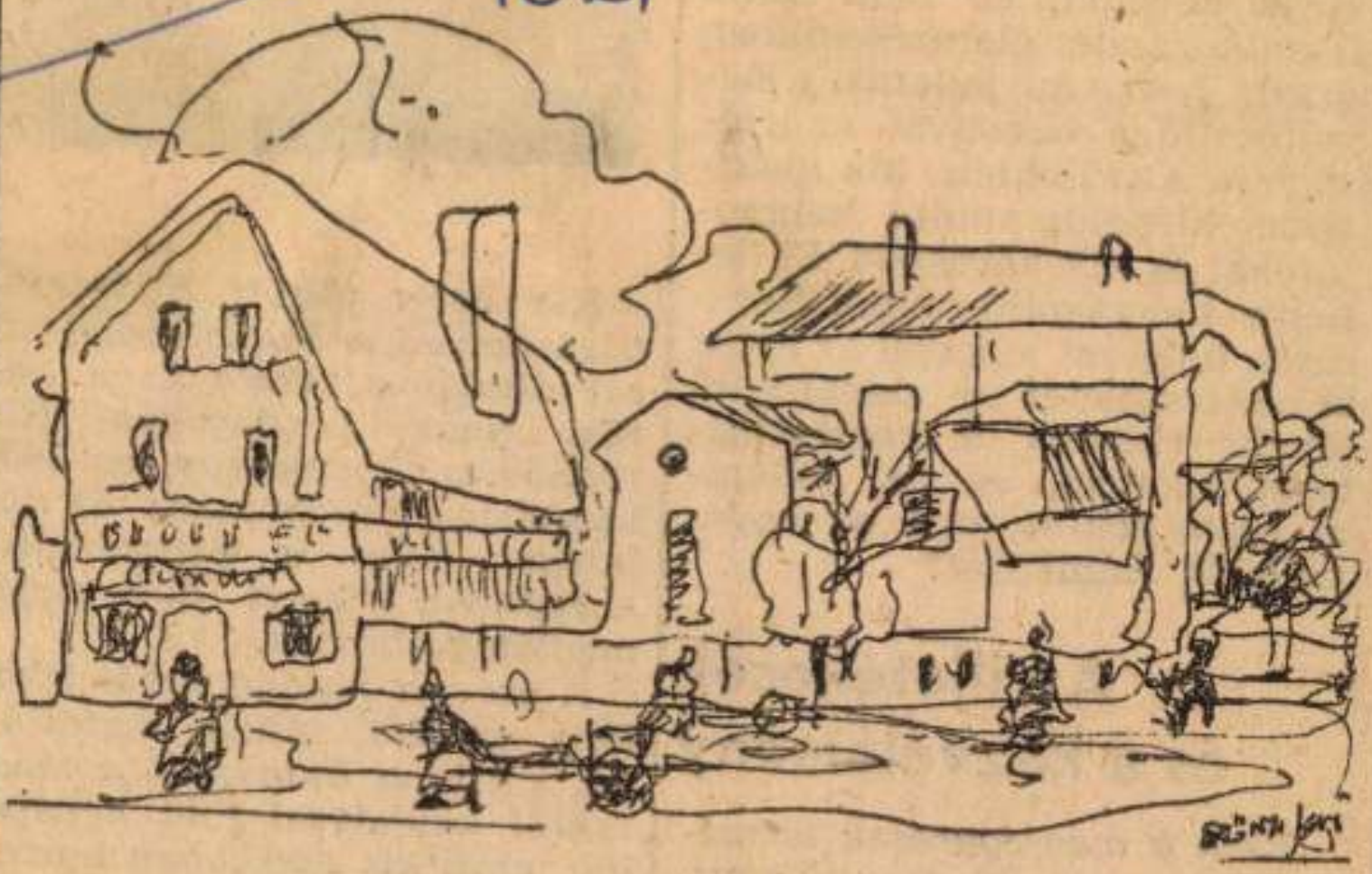

Szőnyi Jenő: A városban

hogy miképpen
egész közösség
egyes nevelők.
foglalkoznunk e
azzal, hogy mi
velőtestület vis
sághoz, a szülők
tanak ki példar
latokat és kik k
het-e hanyagolni annak elem-
zését, hogy mi jellemzi az egész
nevelőtestületet a pedagógiai
tevékenységnek a korszerűsí-
tését illetően, és mi jellem-
zi ilyen tekintetben az egyes
nevelők munkáját?

Az illetékesek és a közvélemény

*Ezek a megjegyzések termé-
szetesen nem jelenthetik a mi-
nősítések részletes és nyilvá-
nos ismertetését, mint aho-*

*Két hetet [illegible]
vásárhelyen, a Vöröslobogó ut-
cai általános iskola és a vá-
rosi tanács vendégeként Kir
Ivanovics Gyenyiszov, az idős
kaukázusi pártmunkás és fe-
lesége, hogy a felszabadító
harcokban elesett fiuk sírját
meglátogathassák.*

A szovjet katona sírját iskolánk úttörői tavaly kutatták fel, s a hant humuszához mostantól kaukázusi föld keveredik, amit kis zacskóban hozta

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1963 MAR 30.

1021

Szőnyi Jenő tárlata

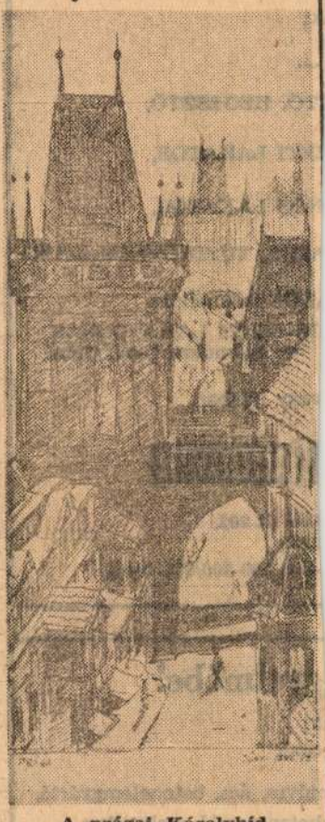

A prágai Károlyhíd a Mosteckról

Immár másodízben láthattuk Szőnyi Jenő pedagógus festőművész képeit a főváros lázonyára »leglátogatottabb kiállítótermében«, a budai Május 1. filmszínház előcsarnokában. Jó ötlet volt a mozi közönségét egyúttal tárlatlátogatóvá avatni; és különösen hasznos, ha olyan tárlatot láthatnak, mint Szőnyi Jenőé. A kiállított huszonnégy kép rendre érett alkotása az idős művésznek, együtt pedig művészi útjának jelentős állomása. A képek nagyrésze prágai élményekről szól, finom lírával és erős szuggesztivitással — a tus meg a fekete tempera eszközével. Első pillanatban talán egyhangúnak vélheti valaki a feketével, szürkével és fehérrel való képi fogalmazást, de igaza van annak a vendégnek, aki így jellemezte a Szőnyi képek hatását: »Szürkével ilyen színeket alkotni!« Valóban fények és színek ragyognak ezeken a jól megszerkesztett, oldott vonalakkal és foltokkal beszélő képeken, akár a havas domboldalakat, az öreg erdő fáit idézik elénk, akár Prága ódon házait, szűk utcáit és karcsú tornyait.

Gratulálunk a most is ifjonti lelkesedéssel alkotó művésznek, akinek még arra is futja energiájából, hogy a szakszervezet képzőművészeti tagozatában is áldozatosan dolgozzék.

F. A.

gyelmébe!

k:
t
—

TŐ, HEGESZTŐ,

ZETI LAKATOS,

NOS LAKATOS,

ATOS, TŰZIKOVÁCS, ÖNTŐ

LOS szakmákba.
RKEZETI LAKATOSNAK
— számukra kollégiumi

vagy írásban.

DARUGYÁR

'áci út 202.
ztály,
-143, 200-800/661. mell.

gyelmébe!

k:
etünk

műves, ács, betonelemgyártó,
betonszerelő szakmákra.
lékieknek kollégiumi
itásról gondoskodunk.
dapesti és pestkörnyéki
alokat
letlakatos, villanyszerelő
kmákba szerződtetünk.
nkahelyet biztosítunk.
ndíjat és más juttatásokat

esítménybérben dolgoznak,
-ot.
vagy írásban.

TÖIPARI V.

köz)

gyelmébe!

nk:

mutipar

Budapest és környékéről
betöltött lányokat,
épen betanuló dolgozóknak.
ti lehetőség az első 3 hóban
0—1100 forint, ezt követően
galomtól és rátermettségtől
n — 1300—1800 forint.

les esetben szállást biztosi-

Szőnyi Jenő

Szőnyi Jenő tanár, festőművész,
II. Rhédey-u. 5. 351-899

Bptávb 1940 szept. 1

12560

2366 15

2366 15

2060 —

SZÖNYI Jenő

Vasárnapi Hírek 1992. febr 2.

Szerdán Szönyi Jenőt kilencvenedik születésnapján köszöntik délután 5 órakor a Gutenberg Művelődési Házban; tárlatát Gergely Mihály nyitja meg. — Kassai Ferenc grafikusművész kiállítása a szombathelyi képtárban nyílik meg.

DÉLUTÁN 13.30–17-IG

1. előadás

A magyar gazdaság és társadalom helyzete, a modernizáció útja és esélyei.

Felkért előadó: Lengyel László közgazdász, politológus

2. előadás

Vizuális kultúra, tárgyalkotás a mai Magyarországon.

Felkért előadó: György Péter művészettörténész, esztéta

3. előadás

A magyarországi gazdasági-társadalmi átalakulás támasztotta
új követelmények a tervezéssel, a tervezőképzéssel szemben.

Felkért előadó: Pohárnok Mihály

4. Felkért hozzászólók

dr. Ernyey Gyula, dr. Hegedűs József, Péter Vladimir, Simon Károly

5. Nyílt vita

Zárszó: Csíkszentmihályi Péter megbízott rektor

Szőnyi Jenő és Varsányi Pál 90 éves

A Műveszetbarátok Egyesülete február 5 – március 1 között, a Gutenberg Művelődési Otthonban megrendezett kiállítással köszöntötte a 90 éves Szőnyi Jenő festőművészt, a másfél éve elhunyt Varsányi Pál grafikusművész 90. születésnapjára pedig a Művészetbarátok Galériájában március 13 és 30-a közötti tárlattal emlékezik. Egyikük sem volt tagja egyesületünknek, ám mindkettőjük ars poeticája olyan, melyet alakulásunk óta magunkénak vallunk. Lapunk első számában próbáltuk ezt megfogalmazni: (1) az egyetemes, benne hazai művészetünk örökségének, legjobb hagyományainak elfogadása, megőrzése, majd tovább adása utódainknak; (2) a tiszteletünkre és szeretetünkre méltó elődök teljesítményeinek ismeretében s mesterségbeli tudnivalókat elsajátítva ábrázolni korunkat, benne önmagunkat, az isteni-ördögi embert, a Káin-Ábel embért; (3) a kortársak, a közönség által is megközelíthető, befogadható, megszerezhető jelrendszerben újratemetve. Azt a bizonyos mellőzhetetlent hozzáadva a művészet folyamatosan gyarapodó-változó-megújuló "előzményéhez", melyet Babits Mihály így definiált: **"Mi a modern művészet? – Nem más, mint olyan valami, amiben az egész múlt benne van** – és még egy kicsi."

Ettől az esztétikai elvtől vezettetve jelentkeztünk tavaly ősszel – restellendően szegény anyagi feltételekkel dolgozva a magyar művészetért huszadik esztendeje –, a Békéscsabán 1991 december 14-én megnyitott 27. Alföldi Tárlat díjalapítói közé.

Noha mindez nem a Művészetbarátok Egyesületének feladata volna. Mi azonban ismerni véljük a kortársak és az utódok felelősségét, szerepét egy-egy korszak kultúrája, benne művészetének állapotáért, művelőinek helyzetéért, a valós értékek alapján lehetséges megítélésükért, a kit-mit megillető esztétikai-erkölcsi-anyagi elismerésért. Azt is jó ideje tapasztaljuk azonban, hogy a párizsi divatkreációk múlékonyságának gyorsaságával egymást követő izmusokat megideologizáló esztéták, művészettörténészek s a képzőművészet nagy és kisebb intézményei jó ideje nemigen felelnek meg az imént körvonalazott ars poetica igazságosabb, bölcsebb, toleránsabb gyakorlása követelményeinek. Képtelenek (sokan nem is hajlandók) egy-egy ország, a kor képzőművészetének egészére, lehetőleg minden érdemes művelőjére figyelni, csupán a mindig kevés számú zseniesélyesen, aztán a még néhány menő kedvencre, divatoktól felkapottra. Tiltakozásul nem egyszer legszívesebben felkiáltanék: **még él, be ne temessétek!** – olyan rideg érzéketlenséget tapasztalok százdecibeles korunk hajszolt, tülekedő közegében látva egy-egy művész vergődő sorsát, gyilkos agyonhallgatását.

Szőnyi Jenő: Csodálkozó

Szőnyi Jenő hosszú időn át tanított is, 1931–43 között a budapesti Medve utcai polgári iskolában Németh László íróval egy tantestületben rajztanárkodott. Legfőbb sajátjának talán éppen az ítészek együttesénél hiányolt érzékenységet jelölhetünk meg. A vázlatozó rajzolás mesterének is nevezhetnénk a sokat utazó művész egymásra halmozott mappáit most lapozgatva. Percek, olykor pillanatok alatt, néhány vonással rögzített a látvány; egy alak, arc, csoportjelenet, valamely táj-, település-részlet, melyek aztán otthonában gyakran kidolgozottabb rajz, akvarell vagy festmény inspirálói lettek. Közülük sok önállóan is teljesértékű mű. Számos lapján, sokszor tenyérnyi papírszeletkéken örökíti meg kortársait, rajztömbök sorát töltve meg a különös panoktikummá összeálló arcképcsarnok modelljeivel. A szituációkban a mozdulatok, gesztusok, az alakok egymáshoz való viszonya, és humorérzéke, a karikatúra szatirikus, szarkantikus jellemzése révén megteremtődő atmoszféra adja meg a kisméretű munkák erejét. Tájképeink, városrészleteinek is impresszív hangulatuk van, színeik, színegyütteseik a harmonikus valódival rokonszerveznek. Az 1902 március 15 – 1990 október 30 között élt Varsányi Pál az első világháború utáni évtizedek magyar és európai grafikusművészetének jelesei közé tartozott. Ő is sokat rajzolt pályája elején, de hamar fő műfajává lett a fa-, majd az általa kikísérletezett, finom hatású alumínium metszet. Minden lapja mesteri kézre vall, megszerkesztettségük, az egyre kevésbé elrejtett, nem titkolt mondanivaló, a szellemesen frappáns komponáltság hasonlóan. A harmicas évek elején néhány fametszetén **Európában elsőként ábrázolja** a hitleri fasizmus közeledő veszedelmét, a horogkereszt, a fasizmus könyörtelen agresszivitását, már 1932-ben, 1933-ban. Sűrűn feltűnnek ezek a metszetei a hazai, még inkább a nyugat-európai újságokban, folyóiratokban. Mondhatni, hogy külföldön nagyobb elismerést vívott ki magának, (például Romain Rolland barátságát is), mint itthon.

Varsányi Pál: Berzsenyi

Manapság, az elrettentő, terrorisztikus diktatúrává torzult "szocialista" világrendszer bukásával, nálunk is radikálisan módosul sok minden: a történelmi események, szereplők és teljesítményeik megítélése is. Föltehetően részben ez magyarázza, hogy bezárták a nemgér felavatott Szombathelyi Képtárat, mert a "szocialista" jelzővel is illetett progresszív festők műveit gyűjtötte elsősorban, közöttük is a meghatározó (szombathelyi születésű) Derkovits Gyula, valamint Dési Huber István, Sugár Andor, Varsányi Pál és társaik műveit. Reméljük, hogy az új állandó kiállítást előkészítők nem esnek a történelmietlenség hibájába, s nem feledve a századot, a társadalmi környezetet, melyben az említettek éltek, a vitathatatlan értékek ismét láthatók lesznek.

Közelmúltunk történelméről, a tények jelentőségéről nem megfeledkezve rendeztük meg szerény lehetőségeink között Varsányi Pál emlékkiállítását. Az erre illetékes, állami intézmények helyett. Bízakodunk, hogy (például) a Magyar Nemzeti Galéria, (mely Varsányi életművének javát, a 248 grafikai lapot, felvonultató tárlatot 1979-ben fél évig tartotta nyitva a Várpalotában), legalább a művész centenáriumában nem feledkezik meg a magyar grafika egyik kiválóságáról.

Gergely Mihály

SZÖNYI Jenő

EMLÉKEZÉS SZŐNYI JENŐRE

Élete 92. évében elhunyt Szőnyi Jenő festőművész.

Rajztanári munkája mellett fejlődött művésszé évtizedek során. Az iskolában sokezer diákban keltette föl a szeretetet a szép iránt. Tanítványai évtizedek múltán is emlegették: "Szőnyi tanár úr tanított!" Sokoldalú tehetségnek bizonyult. A muzsikához is volt adottsága. Zenetanárként is működött; különböző kórusokban szerepelt. Igazi szerelme azonban a festészet volt.

Rajztehetsége már gyerekkorában megmutatkozott. Ha valami felkeltette érdeklődését, ceruzát ragadott és megörökítette. (Első fennmaradt rajza hétéves korában készült és éppen egy temetést ábrázolt. Szomorú aktualitást nyert ez most, a művész halála után.

Szőnyi Jenő jó megfigyelő volt, néhány vonással papírra tudta vázolni a téma lényegét. Sok esetben gyorsan készültek el művei.

Lankadatlanul dolgozott. Évtizedek folyamán tízezernyi alkotása született. Pályája kezdetén olajképeket és ceruzarajzokat készített. Az utóbbi évtizedekben viszont akvarelleket, olajpasztelleket, temperákat és tusrajzokat.

Kedvenc témája volt az emberi arc. Sok portrét készített neves emberekről. Írókat, színészeket, karmestereket, zeneszerzőket, festőket, szobrászokat örökített meg rajzokon és karikatúrákon. Szőnyi Jenőnek ezek az alkotásai hű keresztmetszetet adnak a XX. századi magyar művészeti életről is.

Másik kedvelt témáját a táj- és városképek adták. Ki kell emelnünk, hogy sok olyan fővárosi épületet örökített meg, melyeket azóta már lebontottak; ezeknek tehát dokumentációs értékük is van. Külföldi tájképei arról tanúskodnak, hogy a művész egész Európát bejárta, a szépet mindenütt észrevette.

Festményeinek és karikatúráinak harmadik témáját az életképek jelentik. Kitűnően ragadják meg a hétköznapok egyszerű szépségeit és érdekességeit.

Szőnyi Jenő semmiféle "izmus"-t nem utánozott. A maga egyéni stílusában alkotott. Képei és rajzai kitűnő példát mutatnak arra, hogy a modernség és a közérthetőség nem ellentétesek egymással.

1937-ben vett részt először kiállításon. A következő, több mint fél évszázad folyamán számtalanszor lépett a közönség elé. Kiállításai sikert arattak. Az emberek érezték, hogy a művész alkotásai hozzájuk szólnak; alkotásai sok örömöt adtak.

A sajtó számos grafikáját közölte. A kritikusok is felfedezték Szőnyi Jenő értékeit. Volt, aki bravúros tustechnikáját emelte ki. Mások kitűnő színérzékét dicsérték.

1962-ben ment nyugdíjba. Vérbeli pedagógusként azonban továbbra is kapcsolatban maradt a neveléssüggyel; számos iskolában állította ki műveit. Kiemelkedő kapcsolata a IX. kerületi Mester utca 23 alatti felnőtt szakközépiskolával volt. Itt az elmúlt 12 év folyamán több mint 30 kiállítására került sor. Nem felejthető el, amikor ilyen alkalmakkor Szőnyi Jenő megjelent az osztályfőnöki órákon; igen élményszerűen tudott beszélni életéről, munkásságáról.

A sikerek mellett jogos hiányérzetünk is van. Életében ugyanis nem jelent meg könyvalakban album Szőnyi Jenő művészetéről. Mi ennek az oka? Miért nem ismerték el hivatalos részről úgy, mint megérdemelte volna? Jogos kérdések ezek, az utókor feladata, hogy jóvátegye évtizedek mulasztásait.

Megünnepeltük a művész 90. születésnapját. A sajtóban számos cikk emlékezett meg erről az évfordulóról. A jubileum alakalmával több kiállítást is rendeztek, ezek közül kiemelkedett a Gutenberg Művelődési Házban, életművének nagysikerű bemutatása, a Művészetbarátok Egyesületének szervezésében.

Emlékezetünkben megjelenik Szőnyi Jenő szálas alakja, mosolygós arca, kellemes hangja. Szeretetre méltó ember volt, tele segítőkészséggel. Rokonszenves egyéniségnek számított, sugárzott róla a jóság és intelligencia.

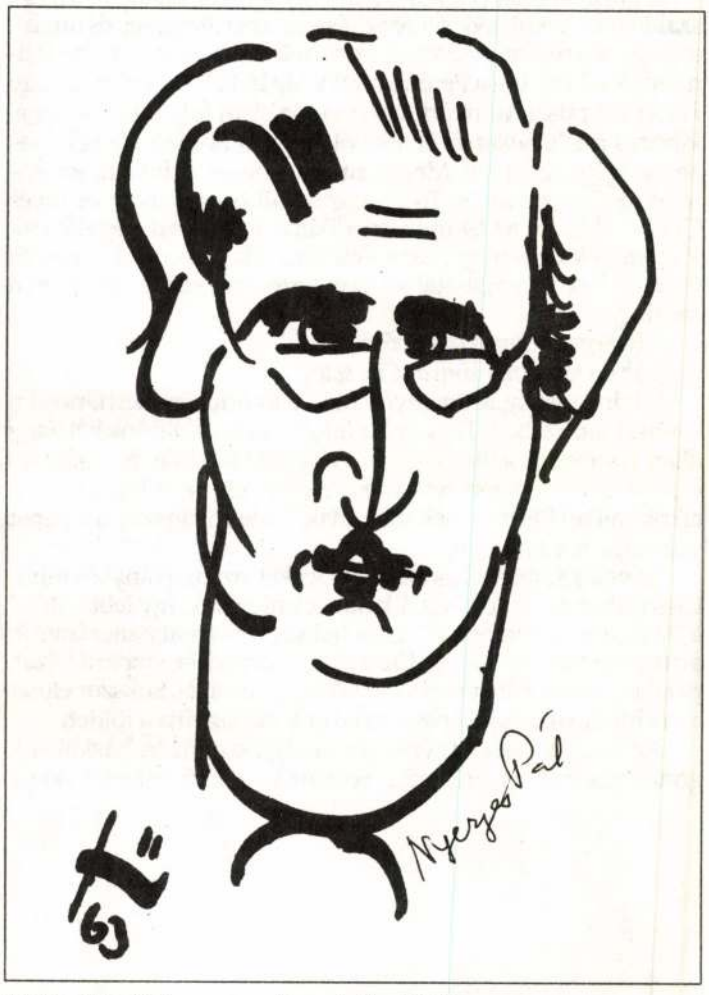

Szőnyi Jenő "egyperces" portréja, 1963

Ismerve egyéniségét, nem meglepő, hogy olyan sok barátja volt. Közülük elég néhány kiemelkedő példát felsorolni: Németh László író, Frank Frigyes festő, Borsos Miklós szobrászművész, Dr. Czenner Mihály művészettörténész, Dr. Merényi Oszkár irodalomtörténész, Gergely Mihály iró és mások tartoztak Szőnyi Jenő baráti köréhez.

Ennek a nagyszerű életpályának vetett most véget a halál. Július 29-én temettük.

Művészete azonban nem lehet az enyészeté; alkotásai megőrzik nevét.

Szőnyi Jenő 1902-ben, századunk elején született és annak végén távozott közülünk. Van ebben valami jelképes: Szőnyi Jenő műveiben nyomon lehet követni az egész XX. század magyar hétköznapjait.

Dr. Merényi László

te tudósít: "A napvilág az anyagot szivárványszínekre bontja és ezáltal mintegy anyagtalanná varázsolja." Mednyánszky Művészetében mindenképpen. Kitől kapta személyiségének belső ösvényén a "lehelletnyi fényszínek"-et? Leonardótól, Turnertől. Kinek adja át? Egrynek föltétlenül, hiszen az "Itató" szinte Egry József első festménye, melyet még Mednyánszky alkotott ugyanúgy, ahogy Jókai "Sárga rózsá"-ját bízvást nevezhetjük Móricz Zsigmond első nagy novellájának. Ez a mű és a "Fényködös vízi táj" Egry irányába mutat.

Kállay Ernő joggal ír képeinek "hipnotikus hatásáról". E festő néz és lát, ismét naplójegyzetét idézem: "A csodálatos Alföld! . . . Csongrádra és visszautaztamban 100 szemre lett volna szükségem. Elöl többnyire telt, barnaszínű talaj, azután a sok víz, tükröződő tanyák, itt-ott egy-egy fa és azon túl a határtalanság, az álomszerűség."

A gondolkodás pótolta Mednyánszky száz szemét, – a megszakítatlan szemlélődés intenzitása, az az erőteljesség és finomság egyszerre, ahogy azonos szinten lett képes arra, hogy festményekkel folytassa Petőfi költői világát. Felejthetetlen, ahogy Petőfi téli pusztáját nyári metamorfózisban folytatja, s kihívja, kihozza a teheneket az istállóból, a víz, a hosszú víz sekélyes partszegélyére lépteti. Megszenteli a tehenet, mint a hinduk, – mint az Ő nyomán is, Tőle függetlenül Nagy István és Illyés Gyula – hiszen az Ő művészetükben is e szelíd négylábúak főszereplők ugyanúgy, mint Petőfinél, aki a szénázó jószág és üresedő jászol hangulatában egyszerre csak szinte mellékesen megjegyzi:

"Egy-egy bozontos bús tinó el-elbődül,
Jobb szeretne inni kinn a tó vizébül."

Mednyánszky festményén halk e tinó-tehén-ökörtársaság, – iszik, ihat. Szabad. Történelmünk, hazánk, alföldünk két nagy állatfőszereplője a ló és a tehén. A nyerítő lendület és a tejosztó békesség két emberszövetségese. Költészetünk és festészetünk alkotásaiban főleg mének robognak, – Mednyánszky a tehenet választja. A szelíd erőt.

Szereti a süppedékes talajt, a köveket, az ingoványt és munkásságában teret ad a víz állandó jelenlétének. Így lebbenti fel a "Mocsaras táj" líráját, a "Tiszai halászat" drámai panorámáját, a dunajeci tájat, folyóparti füzeseket, hóolvadást, vízparti házat, patakot, tócsás falusi utcát, téli kikötőt, – árvizet. Sokszor előtér a víz Mednyánszky képein, máskor a víz lágyítja a földet.

Az itatás a magyar néprajz tanúsága szerint "A háziállatok gondozásának természetes velejárója a létfenntartásukhoz szükséges ivóvíz biztosítására. . . A természetes vizeket, forrásokat, folyókat, tavakat távolabbi legelőkről is felkeresték az állatokat legeltető pásztorok. Ezeknek a régebbi időkben nagy fontosságuk volt a szálláshelyek kialakításában". Nagy vályuk voltak szerte a gémeskútnál a legelőkön, s a folyóvizek tisztasága is biztosította az állatok szabad ivászatát, melyet időnként a pásztor ivónótája kísért. Nem véletlen, hogy Mednyánszky "Itató"-ja tiszai térségben látható, két variánsa olyan tus és ecsetrajz, mely az ivó tehenek mellett három félegyházi szélmalmot is idéz fákkal, zsombékos parttal. Ezt a motívumot a Duna-Tisza közén és Szolnok térségében gyűjtötte, véglegesítette magában a vázlatok, változatok tanúsága szerint. A nagy itatás délben történik a pusztákon, amikor a Nap zenitjére ér, ahogy Novák László elemzi az állatok ismétlődő napi eseményét: "Itatás után delelt a barom, a ménes. Ez az időszak volt a legrosszabb, mert a kora délutáni órákban érte el nyáron a hőség a tetőfokát, akkor volt a bogárzás. A böglyök, köpőlegyek, szúnyogok raja lepte el a falkát, mely könnyen futásnak eredt, akárcsak ha hirtelen feltámadt a tátorján, a délnyugat felől viharral érkező zivatar. A bogárzás ellen legjobb védekezés volt a jószág fürdetése. . . a pocsolyákban enyhülést szerzett a barom". Mednyánszky képe is ezt a hangulatot árasztja, az enyhület időtlenségét, amikor a pásztor nem korlátozza a teheneket, szabadon sétálnak a vízben, isznak, nem bántja őket sem bögöly, sem hőség, tehénlétezésük magaslatán időzhetnek állati harmóniában. Ezért nem sietteti az idő múlását a pásztor, nem avatkozik be életükbe, szemmel láthatóan a cselekmény és a kép szélén helyezkedik el, – semmilyen hanggal, ostorral, pulival nem nógatja őket indulásra, engedélyezi önnön vízben sétáló, vizet ivó harmóniájuk. Íme Mednyánszky, aki megfigyelte, megálmodta és kifejezte a tehénlét tehénboldogságának a magaslatát.

József Attila teremti meg egyik versének rendezett, szerkesztett kozmikus harmóniáját:

"A békességet szétosztja az este,
meleg kenyeréből egy karaj vagyok."

Mindenki, az egész világ. E festményen ezúttal nem a költő, hanem Mednyánszky közreműködésével a tehenek osztják ki a békességet, – azt a vízben, párákban, fákban egybeötvöződő egységes szürkésfehér felhőzetben áramló mélységes csöndet és nyugalmat, melyet ez a lármás, nyugtalan, békétlen emberiség óhajt önmagának.

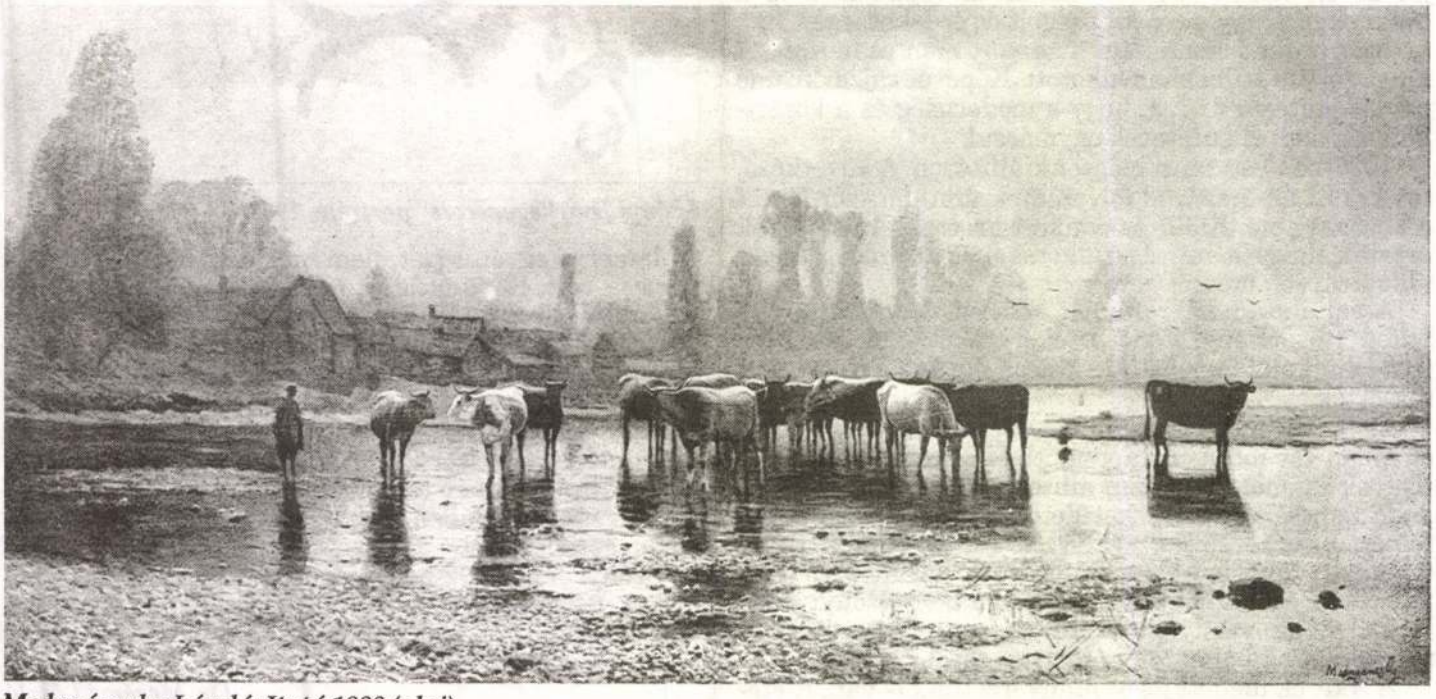

Mednyánszky László: Itató 1888 (olaj)

SZŐNYI Jenő

Dr.Szőnyi József,festő

Tornyai Jánosnak Baján 1909.dec.19-én megnyilt kiállitásáról ir a Bajai Hirlapban.Tornyai Hódmezővásárhely, Makó és Szeged után itt rendez kiállitást.Nagyra értékeli Tornyai"bő gatya,pittykés dolmány,fokos és árvalányhaj nélküli"magyarságát.E cikk a hódmezővásárhelyi Jövendőben 1910-ben is megjelent. 148.old. 10.jegyz

DÜMÖTÖR JÁNOS: Tornyai Baján 145.old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve. 1. 1966-1967
Szeged.1968

Dr.Szőnyi József,festő

Tornyai Jánosnak Bajón 1909.dec.19-én megnyilt kiállitásakor a Bajai Hirlapban Dr.Szőnyi József festőművésznek hosszabb tárcája jelent meg.Kiemeli a Szegedi Képzőművészeti Egyesület tárlatait,az Aradi Képzőművészeti Társulat 30-40ezer koronás,a magyar képzőművészetet számára nyújtott támogatását. 148.old. 10.jegyz

DÖMÖTÖR JÁNOS: Tornyai Bajon 145.old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve. 1. 1966-1967
Szeged.1968

Szőnyi József

Szőnyi József okl. építészmérnök, a Gazdák biztosító szöv. ig., IX. Ferenc-tér 1. 136-611

Eptávb 1940 szept.

Szöny József

Szemeny Emil, az [illegible]
V. Szent István-kr. [illegible] 119-222
Szonda Imre, az Lényegy-u. 41.

Szőnyi József

ötvös

iparrajziskolai mű-
vezető

Fővárosi Népmű-
velési Központ -
Munkaterv 1945.
Szeptember - 75. l.

und Verwesens: alles Leben mündet im Tod.
Auch dieses chaotische Wühlen in den Eingeweiden der Welt ist Bioromantik. Es wäre verfehlt, wollte man den geistigen Drang der Lebensergründung in unserer Kunst nur unter bestimmten stilistischen Voraussetzungen gelten lassen.

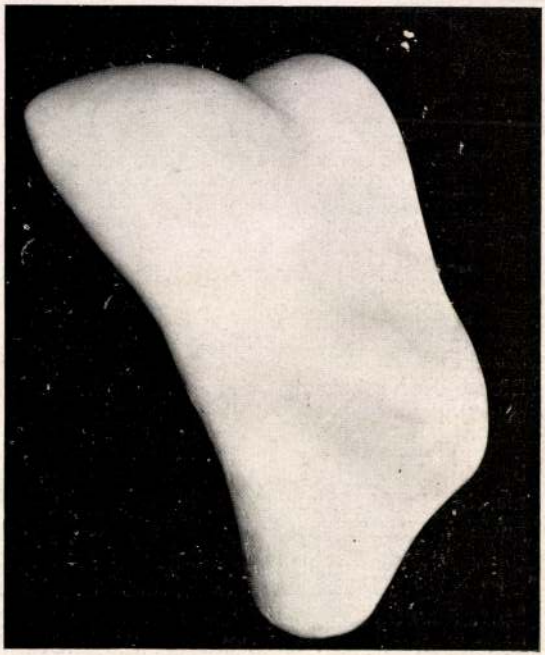

Gestalt R. Haizmann Vogelwesen

Szőnyi József, ötvös

SZŐNYI JÓZSEF ötvösművész életművéből nyílik kiállítás szombat délben az I. kerületi tanács művelődési házában.

– Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1978. jún 1.

Kőnyi József, ötvös

● *KIÁLLÍTÁS. Az oroszlányi művelődési központban az idei kiállítási program nyitányaként Szőnyi József ötvösművész alkotásaiból rendeztek bemutatót. A tárlaton a Budapesten élő 70 éves művésznek csaknem háromszáz műve látható: dísztárgyak, plakettek, érmék, különféle lakásdíszítő elemek.*

— :o Kiállítás 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. jan. 21.

Szőnyi József

ötvös

— **Szőnyi József** ötvösművész alkotásaiból rendeztek bemutatót az oroszlányi művelődési központban az idei kiállítási program nyitányaként. A tárlaton a Budapesten élő 70 éves művésznek csaknem háromszáz műve látható: dísztárgyak, plakettek, érmék, különféle lakásdíszítő elemek.

Népszava, 1976. január 22. - 4 oldal

Szőnyi József

SZONYI JÓZSEF ÖTVÖSMŰVÉSZ alkotásaiból rendeztek bemutatót az oroszlányi művelődési központban az idei kiállítási program nyitányaként. A tárlaton a Budapesten élő 70 éves művésznek csaknem háromszáz műve látható: dísztárgyak, plakettek, érmék, különféle lakásdíszítő elemek.

Magyar Hirlap 1976/18/8

Szőnyi József ötvös

SZŐNYI JÓZSEF ötvösművész kiállítását szombat délután nyitják meg az I. kerületi tanács művelődési házában.

-: Hld.

8.

Népszabadság, Bp. 1978. máj. 31.

SZŐNYI Krisztina

Gallery By Night, 1992.03.25. Koronczy Endre, Szabics Ágnes
Zsankó László, Sárkány Sándor, Szőnyi Kriszta
installációja

Menekül az emberek és gyakorta önmaga elől is. Ol
lyeneket egy ember válla nem bír el. Kállai egy h
mondását: *hidat kell építeni a véges és a végtelen kö*
torzul el egy kissé, amikor túlnyomórészt ezt a végt
nyánszkyban, és életének hétköznapjaira tapintatos
is igaza van. Vajon az ünnepi pillanatok nem jobba
földhözragadtság tespedt percei?

Végeredményben ez az életrajz a legszebb művész
ennyi jót mondhatunk-e arról a méltatásról, amit K
ről ad? Kötve hiszem. Igaz ugyan, hogy Kállai ér
nyánszky fejlődésének összefüggéseit mind a haza
elemzései sokszor élesek, szellemesek, elevenre tapi
ről érzékletes, bár nyelve, amely az életrajzi részber
an szaggatott, itt olykor görcsös és idegen szavak rit
nem tömör, hanem zsúfolt. Ám kifogásunk nem írás
bárhogy sajnáljuk is a két rész közt észlelhető stílu
érthetünk egyet, az a Kállai ismertetett lelkületéből
lasztja el attól, hogy *Mednyánszky*ban szürrealista va
Alapot erre Mednyánszky utolsó éveiben készült f
kívánjuk vitatni, hogy a mesternek ezekben a vázlata
lehetőségek lappanganak — megvalósításukra azon
talán erejéből. Bizonyos azonban, hogy Mednyán
zárólag vázlatos képeire korlátozni. Ez legalábbis
tudomást venni. Érdeme Kállainak, hogy nagyon
figyelmet, de túlzása szinte lerontotta érdemét. M
szerűen megfelelt Kállai elképzelésének a művész
megállni, hogy festészetét is ne a maga vágyaihoz i
egy kissé eljárásának erőszakosságát. Könyvének vé
kozik. „...(Mednyánszky)... életének utolsó évtize
merész szárnyakat bontott, festői fogalmazása ann

SZŐNYI KRISZTINA

Az Eötvös József Alapitvány 1991. junius 18-i kuratoriumi ülésén támogatásban részesitett pályázatok. - ÉS 1991. aug. 9. 12.p.

/ Szőnyi Krisztina
Plasztikus szobrokból álló kiállitássorozat anyagának elkészitéséhez 50 000 Ft

SZÖNYI Krisztina

Erdélyi Magyarság 1991/2. 11.p.
20.p.
25.p.
34.p.
44.p.
57 p.

ugyanakkor – római és bizánci mintaképekhez kapcs
újjáéledések egyike is. Ez a jellege magyarázza jelen
művészetben. Elsősorban *Antal Frigyes* kutatásai hívt
toszkánai korai reneszánsz, a trecento elejének újjász
trecento udvari művészetből táplálkozó stílusjelenségei
van. Antalnál is erőteljesebben hangsúlyozta *Millard M*
harmadában itáliai, főként sienai hatásokat befogadó f
pestisjárvány utáni itáliai művészet között. Különösen
században elsősorban az udvari művészetben – Pári
udvarok, Prága művészetében – terjedt el, a későbbi, 14
jelenti. Az utóbbi évek kutatásában az internacionális
körüli korszak problémája, hanem előzményeit ha
kialakult, arisztokratikus művészeti jelenségre. E kult
számára Giotto és Simone Martini festészete egyarán

Ennek az udvari művészetnek sajátos jelenségeit –
összeolvadását és egyesülését németországi stílust
mindenekelőtt IV. Károly prágai udvarának művészeti
Ausztria, Lengyelország művészettörténetírása elsős
feldolgozott, jelentős emlékanyaggal dokumentált
stílusfejlődését. Számunkra is helyesnek tűnt, hogy a r
internacionális udvari művészet jelensége által jellemez
vezessük be. Ebben a IV. Károly kori udvari mű
korszakban Magyarországon bizonyára nemcsak az
udvari művészet általánosan elterjedt kultúrájának r

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

Szőnyi József ötvös-
művész

DOLGOZÓK LAPJA
(KOMÁROM)

1976 JAN 11

ÖTVÖSMŰVEK

1021

Szőnyi József ötvösművész alkotásaiból nyílik kiállítás Oroszlányban, a városi művelődési központban 14-én, szerdán 17 órakor. A megnyitót M. Kiss Pál művészettörténész tartja.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JAN 17

DOLGOZÓK LAPJA
(KOMÁROM)

Szőnyi József
ötvösmüvész

DOLGOZÓK LAPJA

Korízlés, stílusváltás

Szőnyi József ötvösmunkái

1021

Gondolatok egy kiállításról

Érdekes és mindenképpen tanulságos tárlat tekinthető meg a most következő két hétben az oroszlányi városi művelődési központ kiállító termében. Szőnyi József ötvösművész munkáiból első pillantásra kiolvasható a rendkívüli . zzáértés, a szakma minden csínjának-bínjának ismerete. A napokban hetvenedik születésnapját ünneplő ötvösművész tárlata lényegében az életmű fő mozzanatait ismerteti meg a látogatóval. Ebből fakadnak a kiállítás erényei és gyengéi egyaránt.

1921-től öt és fél év alatt a szakma minden ágát elsajátította. Első mesterei: Richard Zuth svájci szobrász és ötvös, majd Kiss Ferenc. 1935-től nyugdíjazásáig, 1975-ig a Fővárosi Iparrajz Iskolában, illetve későbbi (mai) nevén a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskolában tanított.

Ez a fél évszázad az ötvösművészetben — mint a művészet minden más ágában is — sok-sok újat hozott. Az alkotónak, aki egyben pedagógiai tevékenységet is folytatott, nyilvánvalóan a legkülönfélébb stílusirányzatokkal kellett megismerkednie, hogy azokat a fiatalokkal is megismertethesse. S ugyan, miként lehetne jobban belülről megismerni egy-egy stílusirányzatot, mint éppenséggel alkotás közben? Nos, Szőnyi József tárlata egyszersmind az ötvösművészet félszázados fejlődéstörténetét is bemutatja, de legalábbis képes érzékeltetni. Ez különlegesen érdekessé teszi a kiállítást, de nehezíti az alkotó igazi egyéni vonásainak megismerését.

eltezés nélkül is tudjuk, hogy egyik-másik figurális kompozíció a felszabadulás előtt, illetve azután született. A falióra két oldalán látható férfi és nő öltözéke nyomban elárulja, hogy a 45 előtti magyarkodó ideált igyekszik a művész követni. A finom vonású Krisztus-fej és a szántövető korábban jellegzetes motívumának megjelenése is nyílván ennek az időszaknak a terméke.

Kérdéses, hogy ezek az alkotások eléggé időtállóak-e ahhoz, hogy egy ilyen gyűjteményes kiállításon szerepeltessék őket? Véleményünk szerint, ha érződik is az említett műveken, hogy hozzáértő alkotó keze alól kerültek ki, korántsem tekinthetők halhatatlanoknak. Az idő bebizonyította, hogy maga Szőnyi is hatalmasat tudott lépni korábbi önmagához képest. Nem az olyan műre gondolunk, mint az Asztalos János emlékére készített lemezdomborítás (az ellenforradalom áldozata lett ő). Itt inkább zavarba jön a tárlatlátogató: Krisztus-fej, szántövető motívum — és Asztalos János emléke. A művészet sohasem azt a fajta lépéstartást feltételezi, igényli, amikor a művész „napra készen" alkot művet — elnézést a kifejezésért — a széljárásnak megfelelően. Ez a fajta alkotó tevékenység sajnos éppen a művek tartalmának szembesítése révén gyengíti a kiállítás egyéb értékeit is.

Márpedig Szőnyi József mestere az ötvösségnek. Elég körbesétálni a teremben, s a már szóba hozott műveket megkerülve, a többi munkát alaposabban megnézni. Csodálatos gyertyatartók, faliégő karok, tálak, hamutartók kerültek ki a keze alól, de említhetjük érdekesen megformált, míves kancsóját, nyakláncait, fémdobozait, különleges hatású tükrét...

Nem beszéltünk még azokról a domborított színesfém és kerámia-berakásos alkotásokról, amelyeknek elsődleges szerepe a lakásdíszítés, a hangulatkeltés, emellett a kompozíció szerepének megismertetése.

A kiállítás végül is vegyes benyomásokat keltett bennünk. Talán éppen azért, mert Szőnyi József egész életművének keresztmetszetét kívánta a közönség elé tárni. Kétségtelen, ezt az életművet értékelni kell, de bizonyára jobb lett volna, s meggyőzőbb, ha az említett figurális alkotások ezúttal kimaradnak a válogatásból. Az ötvösművészet feladata a kor hangulatát, jellemzőit indirekt módon közvetíteni. Amikor Szőnyi ezt teszi — remekeket alkot. Túlságosan a történelemhez kötődő mondanivalója ugyan azt az érzést erősíti bennünk, hogy a művészt a nagy

zőszámai

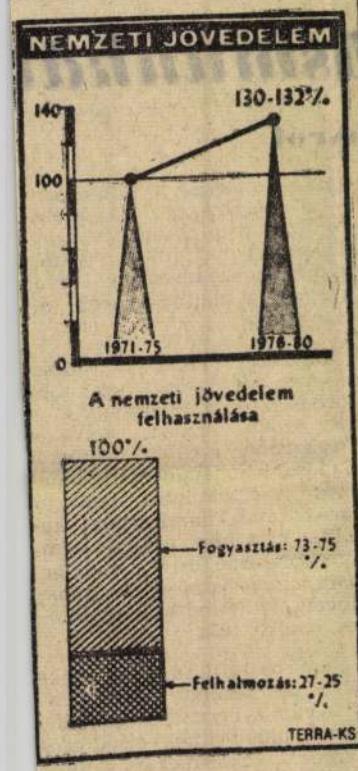

Új lengy

Varsó W[illegible] valy decemberben indult meg a termelés Lengyelország legmodernebb és egyben legnagyobb tejfeldolgozó üzemében.

Az üzem teljesen automatizált, naponta 620 ezer liter tej feldolgozására képes.

A lengyel mezőgazdaság és élelmiszeripar különösen az utóbbi években ért el jelentős eredményeket, amelyek az 1971-ben megkezdett új beruházási politikával függnek össze. Azóta Lengyelországban szinte hetenként helyeznek üzembe új, vagy korszerűsített élelmiszeripari gyárat. A tejfeldolgozó üzemeken kívül különböző hús- és gabonafeldolgozó gyárak is létesülnek.

MMK-információ

Megjelent a megyei művelődési központ Információ című tájékoztató füzetének újabb száma. Ebben többek közt beszámolnak a téli szünetben a művelődési központban rendezett gyermekfoglalkozásokról, ismertetik az ez évi kiállítási programot, pályázati felhívásokat adnak közre, s persze a műsornaptár mellett ott találjuk a televízió januári műsoraiból készített válogatást is. A Móricz Zsigmond Városi Könyvtár tájékoztatójában új könyveket ismertet.

Arborétum a felhők fölött

A Pamír hegyei között több mint kétezer méteres magasságban, az ősi Horog város közelében van a Szovjetunió legmagasabban fek-

A TAGSÁGI könyvek kicserélése bizonyos időszakonként ismétlődő a párt gyakorlatában. A felszabadulás után lebonyolított tagkönyvcserék többségét tulajdonképpen a tagsági könyvek lejárta, illetve az ideiglenes tagsági igazolványok kicserélése tette szükségessé, csupán az 1949-es tagkönyvcsere volt tagrevízióval összekötve. Mindazonáltal az egyes tagkönyvcseréknek mindenkor megvolt a megfelelő politikai jelentősége. Ez természetes is, hiszen a párt tevékenységének bármely területét érintő legkisebb szervezeti intézkedés sem különíthető el az általános politikai céloktól. Különösen így van ez a párttagsági könyv esetében amely a politikai értelemben vett társadalmi hovatartozás, a politikai, a világnézeti hitvallás, egy haladó és tudományosan megalapozott élen járó eszme melletti elkötelezettség, a kommunista magatartás és erkölcsi normák önként vállalt követésének dokumentuma. Annak igazolása és kifejezője, hogy tulajdonosa egy olyan kommunista közösség tagja, mely az internacionalizmus elvét követve a munkásosztály társadalmi hivatását valóra váltva állhatatosan küzd az osztály érdekeivel egybeeső nagy nemzeti célkitűzésünk, a szocialista társadalom teljes felépítéséért.

PÁRTUNK eddigi története arra is teljes bizonyságul szolgál, hogy a párthoz való tartozás, illetve az azt igazoló tagsági könyv politikai értékét a helyesen kidolgozott és következetesen megvalósított politikai irányvonal által, valamint tagjainak a példamu-

KRISZTINA SZŐNYI

1118 Budapest, Torbágy u. 15. HUNGARY

In 1964 she was born in Budapest. In 1988 she took her degree at the Hungarian Academy of Fine Arts in Budapest, she continues her studies at the Artistic Formative Course there now. She is a member of the S.Y.A. and the H.F.A. In 1990 she participated a Study-tour in Spain.

Individual exhibition:

1982 Magyar Diafilmgyártó Vállalat, Budapest
1984 Szombathely
1989 Barcsay Terem, Budapest
1991 Művelődési Központ, Törökszentmiklós
Barcsay Terem, Budapest

Group exhibitions:

1986 Nancy, Exhibition of small graphics
1987 Tihany, Kisgrafikai Biennálé
1988 Budapest, Barcsay Terem
Szeged, Kisgrafikai Kiállítás
Venezuela, vándorkiállítás
1989 Argentina, vándorkiállítás
Beograd, International Exhibition
Budapest, Szent István Pályázat
Nyíregyháza
1990 Rákoskeresztúri Iskola, Budapest
Baudelaire Pályázat, Budapest
Tata, Művelődési Központ
Gödöllő, Víz Pályázat
1991 Stúdió kiállítás, Budapest
Tapolca, Kisgrafikai kiállítás
Francia-Magyar Társaság, Budapest

Prizes:

1989 Nyíregyháza, Graphic Grand Prix
Awards named after Kondor Béla
1990 The Prize of the Ministry for Cultural Affairs
Gödöllő, The 1. Prize of the Water Competition

Exhibited works:

Stamp 1991 serigraphy 700x1000 mm
Bélyeg 1991 szitanyomat 700x1000 mm
Stamp 1991 serigraphy 700x1000 mm
Bélyeg 1991 szitanyomat 700x1000 mm

SZÖNYI KRISZTINA

1. NGB.

SZŐNYI KRISZTINA

1964-ben születtem Budapesten. A Képző- és Iparművészeti Szakközépiskolában érettségiztem grafika szakon, 1982-ben. Tanáraim Birkás Ákos, Gunda Antal voltak. 1984-ben felvettek a Magyar Képzőművészeti Főiskola sokszorosító grafika szakára. Tanáraim Raszler Károly, Kocsis Imre voltak. 1988-ban diplomáztam, utána három év művészképző következett. 1991-ben végeztem. Tagja vagyok a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, a Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesületnek és a Magyar Grafikusművészek Szövetségének.

EGYÉNI KIÁLLÍTÁSOK

1988 Barcsay terem, Budapest
1989 Barcsay terem, Budapest
1990 Művelődési Központ, Törökszentmiklós
1991 Barcsay terem, Budapest
Művelődési Központ, Székesfehérvár
1992 BKV Művelődési Ház, Budapest
1993 Csók Galéria, Budapest
1994 Duna Galéria, Budapest

CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK

1988 Bartók 32 Galéria, Budapest
Kisgrafika Találkozó, Szeged
Vándorkiállítás, Venezuela
1989 Nemzetközi Grafikai Kiállítás, Belgrád
Szent István pályázat, Budapest
Kisgrafikai Biennálé, Tihany
Művészeti Hetek, Nyíregyháza
Pelikán terem, Székesfehérvár
Bartók 32 Galéria, Budapest
Vándorkiállítás, Argentína
1990 XVII. kerületi Iskola Galéria
East Galéria, USA
Baudelaire pályázat, Budapest
Víz és Élet pályázat, Gödöllő
Stúdió éves kiállítás, Budapest
1991 Gallery by Night, Stúdió Galéria (Szőnyi, Koronczi, Zsankó)
Kisgrafika, Tapolca
"Coup de Lune", Párizs
Cafe la Jatte, Neullly
I. Nemzetközi Grafikai Biennálé, Győr
1992 Stúdió éves kiállítás, Nemzeti Galéria
Repülés, szárnyalás, Közlekedési Múzeum
Gallery by Night, Stúdió Galéria
(Szőnyi, Szabics, Sárkány, Koronczi, Zsankó)
Miskolci Galéria, Miskolc
Kisgrafika '92, Újpest, Nyíregyháza
Grafikai Műtermek '92, Csók Galéria
Rajzbiennálé, Salgótarján
1993 Stúdió éves kiállítás
Magyar Kiállítás, Glinde
Várnai Biennálé, Várna
Bitola Biennálé, Bitola
II. Nemzetközi Grafikai Biennálé, Győr
Grafikai Biennálé, Miskolc
1994 Stúdió éves kiállítás, Óbuda Galéria
I. Színesnyomat Biennálé, Szekszárd
Derkovits ösztöndíjasok beszámoló kiállítása, Budapest
Újpesti pályázat, Újpest
Magyar Grafikusok, Pozsony
Kisgrafikai kiállítás, Újpest
Rajzbiennálé, Salgótarján
1995 Stúdió éves kiállítás, Ernst Múzeum
Derkovits ösztöndíjasok kiállítása, Prága
Prágai Biennálé, Prága
MŰ-TEREM kiállító, Budapest (Zsankó Lászlóval)
Újpesti Derkovits ösztöndíjasok kiállítása, Újpest
"Vonal" kiállítás, Vigadó Galéria
Magyar Mezőgazdasági Múzeum pályázati kiállítás, Budapest
1996 Művészkönyv kiállítás, Budapest, Vigadó Galéria
Grafikai Biennálé, Miskolc
Kisgrafika '96, Újpest
Pállya Celesztin pályázat, Újpest
Különös nyomatok, Budapest, Vigadó Galéria, Bécs, Airport Galéria
Ezüstgerely pályázat kiállítása, Budapest, Sport Múzeum
Rajzbiennálé, Salgótarján

DÍJAK, TANULMÁNYÚT

1989 Kondor Béla díj
Művészeti Hetek, Nyíregyháza - fődíj
1990 Baudelaire pályázat, ELTE és Művelődési Minisztérium Díja
Víz és élet pályázat, Első díj
1991 Eötvös Alapítvány támogatása
I. Győri Nemzetközi Grafikai Biennálé, Lektorátus díja
1992 MHB ösztöndíj
1993 Derkovits Gyula Képzőművészeti ösztöndíj
1994 Stúdió éves kiállítás, Miskolci Galéria díja
I. Szekszárdi Színesnyomat Biennálé, Szövetség díja
Pállya Celesztin pályázat, III. díj
1995 A Magyar Mezőgazdasági Múzeum pályázata, Különdíj
1990 Spanyolországi tanulmányút

PUBLIKÁCIÓK

1991 F. Nagy Ágnes: Két össze nem téveszthető világ, Fehérvári Hetek, december 13. 24. old
1995 Kovács Ágnes Veronika: Térjátékok, Új Művészet, május VI. évfolyam 5. szám, 65-66. old.

H-Budapest, 1046 Ugró Gyula u. 17. III. 17. Tel.: 230-4724

Térjátékok

SZŐNYI KRISZTINA KIÁLLÍTÁSA

Szőnyi Krisztina grafikus. Különböző technikákkal dolgozik: repesztéssel, hidegeljárással, gyakran színezi, ecsettel is megfesti munkáit. Téli, *Duna Galéria*-beli kiállításán szereplő alapmotívumai a négyzet, a kör és a háromszög, ezek nyúlnak meg, terebélyesednek ki hasábokká, gömbökké és gúlákká. Ez a játék, ahogy a síkidomok formálódnak térbeli idomokká és viszont, szinte minden kompozíción megtalálható. A *Bűvös négyzet* sorozatban például egy nagyobb hasábot képez több hasábszelet, amelyeknek szembenlévő oldala számozott és összegük minden irányban megegyezik. A közös síkban végződő felületből egyik-másik hasáb kilóg vagy beljebb tolódik, a számok logikus rendjét így megtöri, felborítja a térbeli ugrálás.

Már a négyzetes képeken is feltűnő

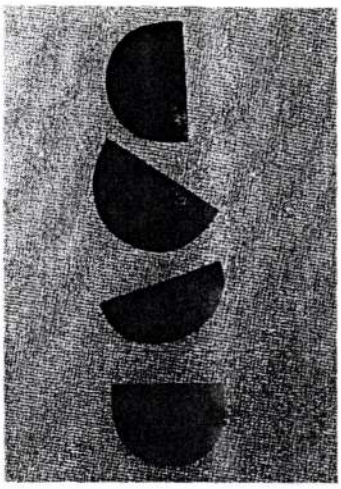

Szőnyi Krisztina: Zsebek, vegyes technika

díszítő elemként, máshol pedig önálló, uralkodó motívumként vannak jelen a csúzlik. A vékony, girbegurba, faágakra emlékeztető három nyúlvány hol a számokkal és a térrel való játékot erősíti meg, hol pedig a világoskék, hártyavékony felületek repedéseinek szép kontúrjaként szolgál.

A *Négyzet és a hegy* és a *Sebzett felület* című grafikákon a háromszög jelenik meg mint domináns elem. A négyzetek és háromszögek csúcsai lehetetlen módon találkoznak, ami képtelen geometrikus formákat, kicsavart, eltorzult síkokat teremt, amelyekben a színek, a sötét, világos tónusok váltakozása nyújthat támpontot.

Szőnyi Krisztina munkáira egyaránt jellemző a szabad asszociációra épülő formai kötetlenség, a misztikus elemek (számok, korábbi munkáiban sárkányok, festett kövek) használata, és az ezzel ellenkező puritán színek és alakok világa, a rendezettség és a rendszeresség keresése, megvalósítása. A *Mozaik*-ábrák szisztematikusan épülnek fel a már leírt geometrikus elemekből, az összeillesztett, egyforma mozaikdarabok képről-képre sokféle mintázatot alkotnak. Másként jelenik meg a puritánság a *Zsebek* című három képen. Egyforma kidolgozású, hasonló méretű, félhold alakú zsebeket helyezett el a művész a papíron. A zsebek egy egyenes mentén rendeződnek, hullanak alá, hol fegyelmezett sorokban az egész síkot betöltve követik egymást. A képek rendkívül erős hatását a zsebek durva anyagszerűsége adja (mintha fából lennének kifaragva): keménységükben, egyszerű formájukban, ürességükben, a papír és a sötét zsebminta kontrasztjában van valami megfoghatatlanul tragikus. Talán a zsebekkel rokonítható leginkább a művész által pajzsoknak keresztelt körciklus. A körök mintázata inkább sejthető, mint egyértelműen felismerhető; halványan elkülönülő csigavonalak, karcolatok díszítik a sötétszürke pajzsokat.

Végül külön említem az írásos műveket, a *Levelek*et. A kompozíciókon különböző stílusban írott szövegek olvashatók, amelyek látványos kaligráfiával, összefolyt, elmosódott betűkkel, egymásra írt sorokba vannak rendezve. A betűk és a sorok sűrűsödése, ritkulása, akárcsak a háromszögek vagy a zsebek, szintén geometrikus formákat alkotnak.

Szőnyi Krisztina mostani kiállítása korábbi stílusától való elmozdulásról árulkodik. Régebben inkább az apró részletekre való figyelés jellemezte, műveinek fő témáit mindig kiegészítették pici, figurális minták is, melyen gyakran terelgették a nézőt, emészthetőbbé próbálták tenni a látványt. Ezeken a rajzokon-grafikákon már nyoma sincs az utalgatásoknak, nincs is rájuk szükség, a tiszta formák, a végtelenül sok asszociációra módot adó tér-játékok önmagukért szólnak.

(Duna Galéria, 1994. XII. 7–25.)

■ *KOVÁCS ÁGNES VERONIKA*

Szepes Hédi is írt rólam egyszer, de hiába kértem tőle azóta is adja a szöveget. Ő már csak ilyen igénytelen.

SZŐNYI KRISZTINA

SANKÓ LÁSZLÓ

MŰ-TEREM KIÁLLÍTÓ, BUDAPEST, DOHÁNY U. 16-18.

MEGNYITÓ: 1995. MÁJUS 25. CSÜTÖRTÖK, 18 H

NYITVA: 1995. MÁJUS 25. - JÚNIUS 8. ÉJJEL-NAPPAL

SZŐNYI KRISZTINA

Szőnyi Krisztina

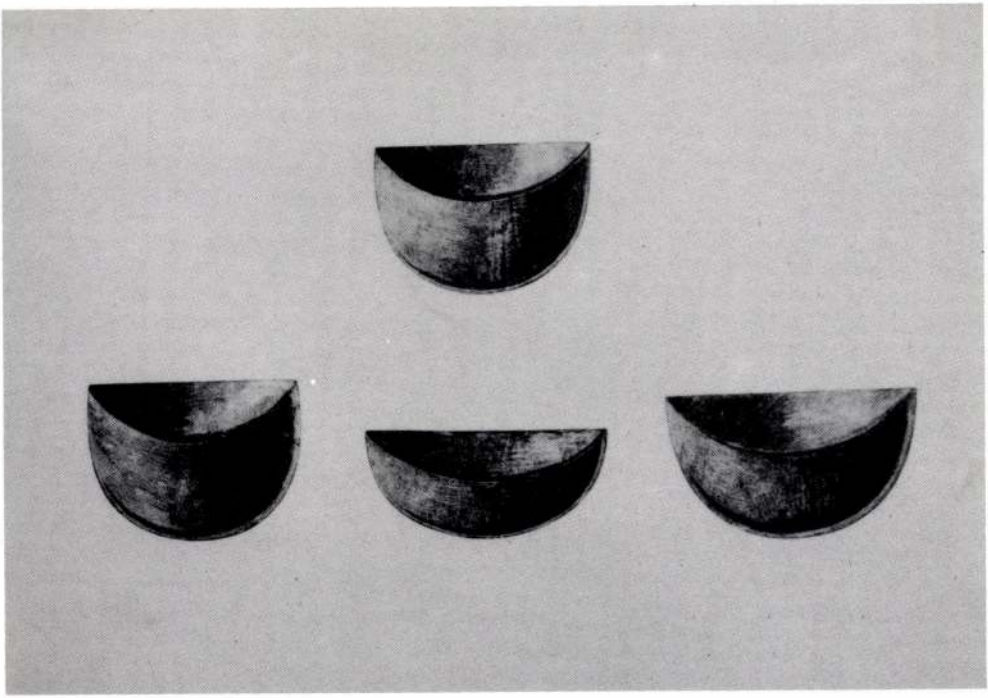

ZSEBEK 70 X 100 cm SZŐNYI KRISZTINA

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK ÖNT

SZŐNYI KRISZTINA
GRAFIKUSMŰVÉSZ

Kiállításának megnyitójára
1994. december 7–én 17 órára
a DUNA GALÉRIÁBA
(Budapest XIII., Pannónia u. 95.)

A kiállítást megnyitja:
SZEPES HÉDI
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

Megtekinthető: 1994. december 7–től december 25–ig
hétfő kivételével naponta 10–től 18 óráig

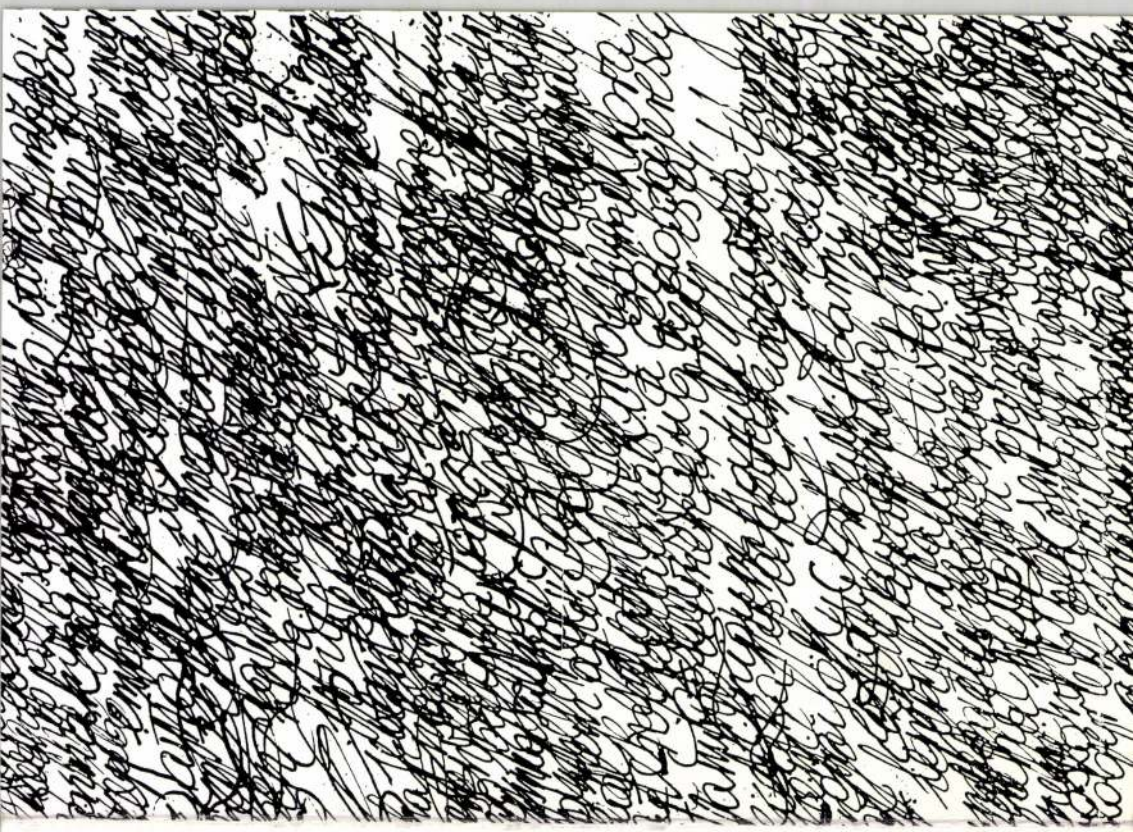

DUNA GALÉRIA

VIGADÓ GALÉRIA
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

MT REKLÁMIRODA

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1979 MÁR 17

ÉLET ÉS IRODALOM

Szőnyi Krisztián, 10 éves

1021

10 éves gyerekek metszetei

Dorogman György, Gulyás Judit, Halász Tünde, Hargitai György, Imre Éva és *Zoltán Attila* több író világával is azonosult anélkül, hogy egyenruhába öltöztette volna a nyelvi-stiláris szempontból igen különböző írásokat.

Dobrás Zsófia

SZŐNYI KRISZTINA GRAFIKUS

KOVÁCS ÁGNES VERONIKA: TÉRJÁTÉKOK.
SZ. K. KIÁLLÍTÁSA

ÚJ MŰVÉSZET 1995, S, 65-66

gi nemzetségek címereinek visszamenőleg való
ciójú, egységes épületbelsőben vagy tájban
ációval szemben a szemléletesség új igényének
zelli ikonográfiai hagyományból, amely már a
almi képpel és a kegytemplom főkapujának 7
századi szárnyasoltárokig és fametszetekig
ökök elleni csatáját egy történeti votívkép is
t a Képes Krónika történeti jeleneteihez, és
einek felelhetett meg. Bizonyosnak tekinthető,
adi tevékenységének szinte állandó színtere is
szági udvari művészetében. Ilyen kapcsolatok
rtó és mestere, a milánói Francesco da Sesto 795–802
s gonddal hangsúlyozza azt a tervrajzot, amely
dokumentuma a más megbízások esetében is
gyeztetése szempontjából döntő fontosságú
rlatának. A falfestészet szétszórt emlékeiben
ének megítélése meglehetősen nagy elővigyáza-

oknak a szemléleti és megjelenítési igénybeli
ek udvari festészetében az újkori műfajok első
ortréi esetében, amelyek jelentőségét még alig
s mindenekelőtt, mekkora a szerepe a krónika
ésnek, a 14. századi udvari művészet egyik
ntetben csak a címoldal fejlécének Nagy Lajos- 727
csak individualizáló tendenciát, de mindjárt
zándékot is tulajdonít a portré festőjének.
att, a kísérők két, udvari öltözetet és lovagi
n ülő, heraldikai színeket és jelvényeket viselő,

BELSŐVÁROS • MEGYER • ISTVÁNTELEK • KÁPOSZTÁSMEGYER • SZÉKESDŰLŐ • KERTVÁROS • VÁROSKÖZPONT

1840

ÚJPEST

XII. ÉVFOLYAM • 19. SZÁM • (299. SZÁM) • 2004. SZEPTEMBER 30. • MEGJELENIK MINDEN MÁSODIK CSÜTÖRTÖKÖN • INGYENES

ÚJPEST ÖNKORMÁNYZATÁNAK LAPJA

Kisgrafika 2004

Közel másfél száz kortárs alkotó munkáit láthatja a közönség az Újpest Galériában. Az egykor Tihanyban megszületett kisgrafikai biennále egy évtizede Újpesten talált otthonra. A nemzetközi méretűvé nőtt tárlat megnyitóját szeptember 24-én tartották, jelentős szakmai érdeklődés mellett. A kiállításon számos rangos elismerést nyújtottak át; Újpest Önkormányzatánk díját *Kántor Jenő* grafikusművész vehette át, míg az ugyancsak újpesti *Szőnyi Krisztina* a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának díját kapta.

(Cikkünk a lap 9. oldalán.)

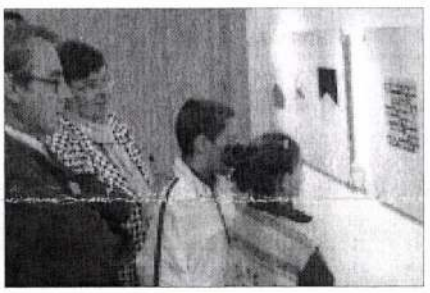

Testületi ülésen:

Féléves költségvetésről, forrásmegosztásról...

Újpest Önkormányzatának képviselő-testülete szeptember 14-én tartotta legutóbbi ülését, melynek során *dr. Derce Tamás* polgármester, az ülés levezetőelnöke tett javaslatot az írásos meghívóban foglaltaknak megfelelően a napirendi pontokra. Ennek nyomán a képviselők – az egyebek napirendi pontba soroltakkal együtt – hat témát tárgyaltak meg.

Napirend előtti felszólalóként *Szalkai István* környezetvédelmi alpolgármester kért szót, az egykori Budalakk területén lévő és az utóbbi hetekben a sajtóban is nagy publicitást kapott több ezer veszélyes anyagot tartalmazó hordó sorsát elemezve. Az alpolgármester hangsúlyozta: ugyan az önkormányzatnak a hordókhoz hatóságilag semmi köze nincs, mégis minden lehetséges lépést megtett a tarthatatlan helyzet felszámolására. A Környezetvédelmi Főfelügyelőség a testületi ülést megelőző vasárnapig, vagyis szeptember 12-ig adott haladékot a hordók elszállítására, ám sajnálatos módon ez nem történt meg, a veszélyes anyagok a testületi ülés idején is a Váci úti telepen voltak. Szalkai István alpolgármester kétségbe vonta a felelősséggel tartozó hatóságok munkájának hatékonyságát és eredményességét. *(A szerk. megj.: Időközben megkezdődött a veszélyes hulladékot tartalmazó hordók átcsomagolása és biztonságos helyre történő elszállítása. A munka időtartamául 30 munkanapot szabott meg a főfelügyelőség...)*

Ezt követően három olyan témát tárgyaltak meg a képviselők, amelynek előterjesztője *Hock Zoltán*, az önkormányzat gazdasági és kulturális alpolgármestere volt. A napirend eme pontjai tárgyalásának idejére *dr. Derce Tamás* polgármester az elnöki jogkört átadta *Hock Zoltán* alpolgármesternek.

(folytatás a 3. oldalon)

Futófesztivál egészségnappal ötvözve

Az egész héten fenyegető esőzések ugyan keltettek némi riadalmat a testmozgást kedvelők körében, ám szeptember 25-ére virradóra mégiscsak megkönyörültek a természet erői, így ideális sportidőben vette kezdetét az Újpest Önkormányzata és a Káposztásmegyeri Településrészi Önkormányzat által életre hívott hagyományos futó- és kerékpáros-fesztivál idei immár második fordulója. S ha már az égiek ily kegyesen viseltettek az egyre népszerűbb rendezvény iránt, bizony volt is sokadalom a Farkas-erdő mellett: minden eddigi rekordot felülmúlva, majd' három és fél ezren érezték úgy, hogy az egészséges életmód mellett teszik le voksukat. A programmal egy időben a Karinty Frigyes Általános Művelődési Központban egészségnapra is várták az újpestieket.

(folytatás a 11. oldalon)

Az óvodáskorúak futóversenyén indult, majd a sorsoláson kerékpárt nyert Ambrus Dániel, a Karinthy Frigyes ÁMK óvodása

A vérnyomásmérés eredménye segít az eligazodásban

Tárlatajánló

Kisgrafika 2004

Az Újpest Galéria nem először ad otthont nemzetközi kisgrafika-kiállításnak. Több mint húsz évvel ezelőtt, Tihanyban indult a kezdeményezés, amely közös bemutatkozási lehetőséget kínált a műfaj kortárs képviselői számára. 1992-től került át a helyszín Újpestre, ahol immár a hetedik alkalommal rendeznek tárlatot a legfrissebb anyagból. A műfajról és a bemutatásra kerülő munkákról *P. Szabó Ernő* művészeti író, a kiállítás megnyitója tájékoztatta lapunkat.

A tárlat megnyitóján Újpest Önkormányzatának nevében (képünkön balról jobbra) dr. Chikány Gábor, a közművelődési, oktatási bizottság elnöke, a grafikusszakma képviseletében P. Szabó Ernő művészeti író és Butak András grafikusművész köszöntötte a kiállítás alkotóit

Újpest Önkormányzatának egyik díjazottja: Kántor Jenő grafikusművész

(Fotó: Zalka István)

A szakember szerint a kisgrafika napjainkban az egyik legnépszerűbb képzőművészeti műfaj, hiszen a sokszorosított képek könnyebben eljuthatnak a gyűjtőkhöz, mint az egyedi alkotások. Számos érdeklődő nem rendelkezik jelentősebb pénzösszeggel, de szereti a szép műveket. Alkalmanként közülük kerülnek ki azok, akik megengedhetik maguknak, hogy kiválasszanak és megvásároljanak egy-egy munkát. A kisgrafika néhány évtizede még a sokszorosított grafika szerves része volt, mára azonban önálló műfajként tartják számon. Formai kötöttsége, hogy mérete nem haladhatja meg a húszszor húsz centimétert. Idetartoznak a nyomtatványok, a könyvillusztrációk, az ex librisek, illetve az egyéb alkalmazott grafikák. E képek nem toll- vagy ceruzarajzok, hanem sokszorosító eljárással készült alkotások. *P. Szabó Ernő* beszámolt arról, hogy a legutóbbi kiállításra nyomtatóval előállított komputernyomatok is érkeztek, ám azóta a számítógépes grafika hívei önálló egyesületet hoztak létre, és önállóan állítanak ki. Újpesten ezúttal a műfaj klasszikus technológiával készített műalkotásai láthatók. Ilyen a magasnyomás - elsősorban a fametszet -, amelyet a középkor óta előszeretettel alkalmaznak a művészek, valamint a kevésbé erős kontúrokat mutató linóleummetszet. Ugyancsak hagyományos módszer a mélynyomás, amely elsősorban a rézkarcot, illetve a foltmaratást rejti magában. A síknyomással készült litográfiák, azaz kőnyomatok is megjelennek a tárlaton, és ott vannak az 1960-as évektől népszerű szitanyomatok is. A kisgrafikai biennále nem titkolt célja, hogy életben tartsa ezeket a nemes eljárásokat, és egyben bátor kísérletre biztasson. Az újpesti kiállítást követően az anyagot számos művészeti középiskolában is bemutatják, ahol a diákok közelről is tanulmányozhatják a különféle technikákat.

Az Újpest Galéria kiváló adottságaival méltó helyszíne a kiállításnak - vallja a szakember. A belvárosi „divatgalériákkal" szemben itt számos törekvés helyet kap, valódi műhelyről beszélhetünk. Számos újpesti kötődésű művész munkája kapott helyet a tárlaton. Annak idején *Butak András*, a Magyar Grafikusművészek Szövetségének elnöke, a Magyar Grafikáért Alapítvány elnöke kezdeményezte, hogy a biennále ebben a városrészben találjon otthonra. Szinte természetes, hogy a Munkácsy-díjas grafikusművész - gipszmetszeteivel - maga is a kiállítók között van.

A bemutatásra kerülő munkák között száznál is több a magyar alkotás. A külföldi művészek számára évek óta igen vonzó a biennále, a művek mintegy harmada a határon túlról érkezett. P. Szabó Ernő művészettörténész megjegyezte, hogy a külföldi képek feltűnően merészebbek, színesebbek, mint a hazai kisgrafikák, több bennük a humor. A hagyományok szerint díjazásban azonban csak a magyar művészek részesülnek. Az idei tárlat anyaga alapján a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának díját *Kőnig Róbert* és *Szőnyi Krisztina* megosztva kapta. A Magyar Grafikusművészek Szövetsége *Nagy Gábor Györgyöt*, a Magyar Grafikai Alapítvány *Varga Zsófiát*, a Magyar Alkotóművészek Egyesülete *Borgó György Csabát* tüntette ki. Újpest Önkormányzatának díját *Kántor Jenő* és *Szirányi István* vette át.

A neves művészeti író végül arról számolt be, hogy a kiállított anyag - a művészek felajánlása nyomán - a Magyar Grafikáért Alapítvány tulajdonába kerül, amely immár több mint 1200 grafika birtokosaként alkalmi kiállításokat, hazai és nemzetközi bemutatókat tart.

A Kisgrafika 2004 című kiállítás október 10-ig látható az Újpest Galériában (Árpád út 66.).

R. A.

Szőnyi Krisztina: Szék-levél

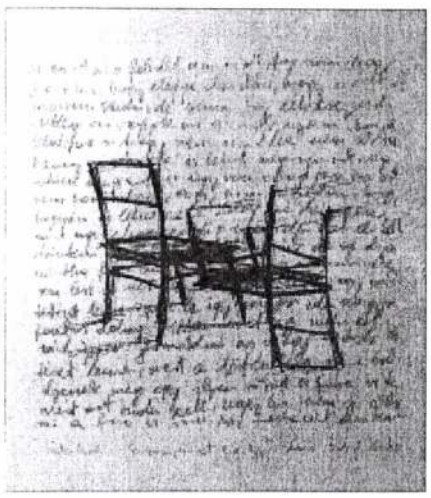

Olvasóink írják...

Időbank

Gyakran, egyre többünkkel fordul elő, hogy meg kellene javíttatni valamit, de nincs pénzünk szerelőt hívni... Nyugdíjasok, kismamák és mások között több helyen terjed az időbank, mely szerint én megjavítom egy kismamának a vízcsapját, villanyt szerelek, ő pedig kimossa a ruhámat...

Időmilliomos rokkantnyugdíjas vagyok, Újpesten és környékén vállalnám, hogy koordinálom a felajánlásokat és az igényeket, az érdekelteket összehoznám egymással. A fentieket kiegészíteném olyan lehetőséggel, hogy aki nem tud munkát felajánlani mondjuk egészségügyi okok miatt, de van egy feleslegessé vált műszaki cikke, egyéb tárgya, azzal is „fizethet" annak, akivel megegyezik. Kedvcsináló felajánlás: Megbízható férfi napi- és nagybevásárlást vállal rendszeresen, szüksége lenne egy szobakerékpárra.

Talán van olyan intézmény, vállalkozó, aki segítene, pl. ingyenes hirdetési lehetőséggel, weboldalkészítéssel stb. A telefonszámon: 06-30-443-6835.

Helfrich Zoltán

Az ÚJPESTI GALÉRIA
tisztelettel meghívja Önt és családját

SZŐNYI KRISZTINA

kiállításának megnyitójára

2000. május 18.-án 16.30 órára

az Újpesti Galériába.
(1046 Budapest, Árpád út 66.)

A kiállítást megnyitja:

Merhán Orsolya

művészettörténész

A kiállítás megtekinthető:
2000. Május 18-tól június 4-ig,
hétfő kivételével
naponta 11-től 18 óráig,
szombaton 9-18 óráig.

Szőnyi Lajos

Csillag István. Hasonfekve. Új versek a költő rajzaival. A címlap *S. Szőnyi* Lajos linoleummetszete. Szeged: Délmagyarország 1934. 32 l. 8-r.
Készült 150 számozott pld.

ban áldásos müködésében merült ki. Ez
a nem kis jelentőségü munkálkodás
azonban -sajnos- annyi más értékkel
együtt ~~XXXX~~ az 1838-as nagy pesti ár
vagy a 48-49-es ostromok áldozata le
amiről később még bővebben fogunk be
ni. Festőket, szobrászokat azonban -eg
családi portrétől, s Klette Károly ra
nitóságától eltekintve- nem foglalk
tott.

Az európai müvészet 18 szá
fejlődésének leghatalmasabb szellem
anyagi mozgatója, az Egyház -amikor
földön már a legkisebb jelentőségü
lunk még mindig a legfontosabb, a leg
bet áldozó mecénás. Erre az időre esi
az esztergomi, egri, pesti főszékesegy
s több vidéki templom építése. A magya

S. Szőnyi Lajos

Kut 1929. jan kiáll.

Kárpátok, olaj.

Sátoraljaujhelyi népkvz.

X. 172.

S. Szőnyi Lajos

Műszaki festő
Böszörmenyi út 2

1929 tav. Enak 209

Schermann Mariska, Könyvtáros

X. 173.

L. Szönyi Lajos

MAGYAR MUVESZET

1932. 388

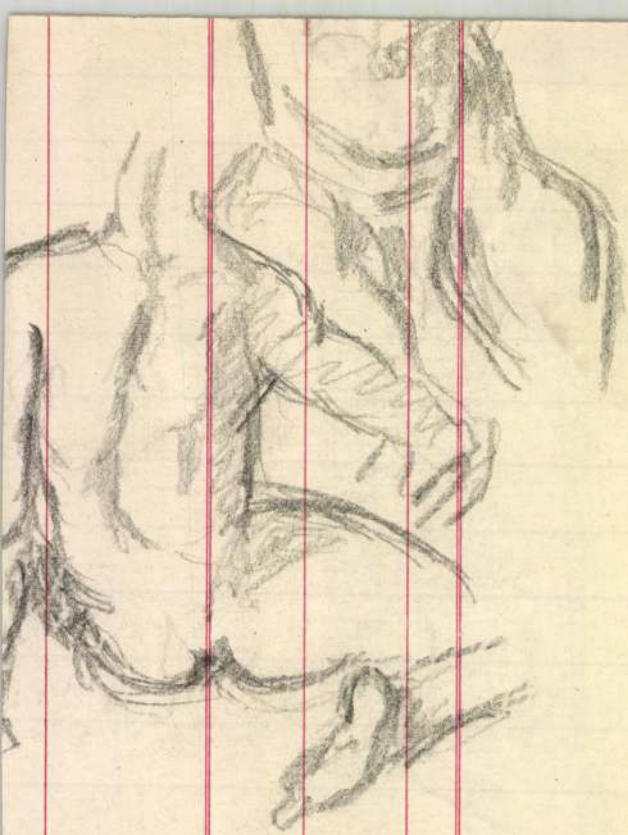

S. Szőnyi Lajos

182 Játék 100.–

Nemzeti Szalon
tav. kiáll. 1932 jun

S. Szőnyi Lajos

177	Korsós nő	100.—
178	Utépitők	50.—

Nemzeti Szalon
[Akv past kiáll. 1933 máj-jun]

1245. *Széchenyi György*

Csaknem térdig van ábr
de szembe néz. Jobb kezét az
látható koponya mellé táma
gyűrűs baljával pedig nyaklá
jét fogja. Előrefésült haja, sz
szakálla őszbevegyült, szem
aljú karing és cappa minor.
göny lóg, bal válla fölött pe
van nyílt koronával és egyh

Vászon, méretei 93 : 79·3
— Vétetett az 1909 február 3-ik
rolytól 200 K-án (396–909). –
13-án. — Elszámoltatott 1909
elszámolást jóváhagyta az 191
szvsz. határozat (912–911).

S. Szőnyi Lajos

214. S. Szőnyi Lajos: Kártyások (olajfestmény) 800 P.

Nemzeti Szalon
1929. jan.
Kut.

magyar művészek műveinek reprodukciója,
művészi disztárgyak,
a világhirű herendi diszkészletek,
jutányos kézifestésű asztali készletek.

●

21 VILÁGKIÁLLITÁSON NAGYDIJ.

KÖZPONTI IRODA:

BUDAPEST, IV., VÁCI UCCA 37.

Telefon: 182—755.

Gyártelep:

HEREND

(Veszprém megye.)

Ábrahám és Sugár, Bagó M. és Fia Utóda, Budapest. Kiadó: Lehel Béla főtitkár.

1964 JUN

SZOCIALISTA ÖRÖKSÉGÜNK

1021

A költő és illusztrátora

RADNÓTI-EMLÉKEK

Moussong Piroska írónő hívta fel Radnóti Miklós figyelmét a képzőművész S. Szőnyi Lajosra és verseket író feleségére, Szőnyi Magdára. A költő 1931 telén látogatta meg őket először, s érdeklődéssel ismerkedett a fiatal proletárházaspár alkotásaival. S. Szőnyi Lajos rajzai és metszetei megnyerték tetszését, és 1932 nyarán megkérte őt, hogy készítsen metszeteket — a párizsi gyarmati kiállításon szerzett élményei hatására megírt — néger témájú verséhez. A 20 linómetszettel illusztrált kötet, az *Ének a négerről, aki a városba ment* 1934-ben meg is jelent Budapesten Gyarmati Ferenc „könyvnyomtató kiadásá"-ban.

A költő és a képzőművész — alkotó együttműködésük során — több levelet írtak egymásnak. S. Szőnyi Lajos Szegedre küldte el metszetterveit, melyekről Radnóti Miklós levélben fejtette ki véleményét, s tette meg velük kapcsolatos észrevételeit. Ezenkívül Radnóti saját és más szerző könyvét ajándékozta dedikálva Szőnyiéknek, valamint baráti hangú üdvözlő lapokat is küldött nekik. E Radnóti-emlékekből a háború és az azt követő évek során a legtöbb elkallódott.

A Szőnyiék (1945-től Szőgyiék) tulajdonában levő — eddig előkerült — emlékeket adjuk itt közre, valamint a Moussong Piroska (dr. Deutsch Lászlóné) birtokában levő egy Radnóti-könyvdedikáció szövegét.

Még az ismeretség elején ajándékozta meg Radnóti Miklós Szőnyiéket egy német művészettörténeti könyvvel; Herwarth Walden: *Einblick in Kunst. Expressionismus, Futurismus, Kubismus* (Verlag Der Sturm, Berlin W9 Siebente Auflage 1924.) című művével. A könyv belső címlapjára a következőket írta:

S. Szőnyi Lajosnak szeretettel
Radnóti Miklós
Budapest, 1932. VII. 25.

1933. volt a közös munka éve — a megmaradt emlékek is ezt mutatják.

1933-ban jelent meg „A Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiumának kiadásá"-ban Radnóti Miklós verseskötete, a *Lábadozó szél*, s ennek egy példányával megajándékozta Szőnyiéket.

SZEGEDI FIATALOK MŰVÉSZETI KOLLÉGIUMA XI. KIADVÁNY

Szőnyi Lajoséknak
drága jó munkatársaimnak
nagyon sok szeretettel
Radnóti Miklós
Budapest, 1933. I. 27.

A fiatal Szőnyi házaspár ekkori életét egy prózai írásában örökítette meg Radnóti Miklós. Riportot írt a *Gárda* című baloldali „irodalmi és kritikai szemle" (Szerkesztik: Bánáti Oszkár és Keleti Jenő, Bp.) 1933 júliusi számában *Hatszemközt a proletárfestővel, aki nappal nem festett még soha* címmel. Íme a riport:

„Fekete lépcsőház a Tűzoltó uccában. Megyünk felfelé. Állomásonként következnek: az illemhely szaga, hátsólépcső, mosókonyha, végül a nagy padlásszoba, a Műterem. Laknak itt, a gyereket fürdetik itt, főznek főznek és alusznak. Az ablakon át a mélyben hat külvárosi udvar.

Ülünk és nézzük egymást. S. Szőnyi Lajos és a felesége, Szőnyi Magda, a fiatal költőnő. Mióta gyereke van, otthon ül. Azelőtt műhelybe járt. A nyolchónapos gyerek nem vesz részt a szemlélődésben, alszik a kis ágyban és néha álmában közénksóhajt. A fogai jönnek. Így hatszemközt vagyunk.

Szőnyi ül a kis háromlábú piktorszéken, fogja az asszony kezét. Mikor kérdezem, tiltakozóan villan árkos homloka alatt a szemüveg.

— Ugyan, kit érdekel ez. Az én életem. Vannak festők, akik zónáztak Párisig a vonat alján, vagy most jöttek a Kanári szigetekről, ahol festettek a napban. De én? Itt élek és azelőtt a szomszéd uccában éltem. Hat napig voltunk Bécsben nászúton, nyers paradicsomon és kenyéren éltünk és a képtárakat jártuk. Jó volt.

Nyel egyet és úgy szoritja össze a száját, mint aki ki sem nyitja többé. Harapófogóval kell kiszedni belőle minden szót.

Huszonkilenc éves, két éve nős. Tizenegy éve dolgozik egy nagy fabútorvállalatnál, 180 pengőt keres és ebből anyját és húgát is tartja. A vállalatnál hivatalnok volt, de mert egy éve a huszonkét alkalmazottból tizennyolcat elbocsátottak, hát most nagy bútordeszkákat cipel, raktártól az irodáig, ha vevő akad és söpör is. Kétszer évente megrajzolja a cég prospektusát is, ezt kinyomatják, aztán ő kézzel kiszínez néhányezer darabot. Munkaideje reggel nyolctól este nyolcig mindig, ha munka van, éjfélig. Tizenegy éve évente három nap fizetéses és két hét fizetéstelen szabadsága van. Ezt rendszerint átalussza.

Körülnézek. A falakon néhány nagy kompozíció, kisebb vásznak, grafikák. A művész fejlődési periódusai.

— Ezeket éjjel csinálom — mosolyog fanyarul —. Hát igen, reggel néha mások a színek és ilyenkor késsel hasogatom szét az éjjel festett vásznat.

A művészetről beszélgetünk. Szigorúsága feloldódik és lelkesen magyaráz.

Autodidakta. Első kiállított képeiről írott kritikákból tudta meg, hogy amit csinál, az izmus.

— Akkor kubistának írtak, most postimpressionistának. Festő vagyok.

Kiállító művész volt már, mikor elvégzett egy esti rajztanfolyamot.

— Ott sokat tanultam. Ma egy vonallal megcsinálok egy aktot — mondja büszkén.

Állomásai: Műcsarnok, tavaszi tárlat, KUT, egy önálló kiállítás. És többször a Nemzeti Szalón, de mikor ezt említi, megjegyzésként legyint.

Három hónapig égetett kerámiát éjjelente. Hárman bérelték a kemencét közösen, de abbamaradt. Nem jutott pénz rá. A három hónap emléke egy szekrény kerámia és a szekrény tetején egy rakás kiégetetlen, nagy agyagkompozíció. Nincs kemence, mert nincs pénz. Összehúzott szemmel nézi.

— Már használhatatlanok. Megette a por őket. Nem fog már rajtuk az égetés.

Járkálunk körül a szobában. A képeket nézzük. Az évszámokat.

— Képről-képre fejlődöm most is — mondja. Lelkes a vásznak előtt és gondosan fogalmazza mondanivalóit.

Kérdezünk valamit.

Elgondolkozik és halkan, keményen mondja:

— Igen. A szociális elnyomás kivetítése. Ez a legnagyobb feladat. Ezért kell és érdemes tanulni. Szent ügy ez. A dilettáns és tanulatlan a legnagyobb bűnös itt. Ez a művészet utolsó stációja, itt nem kezdeni kell, ide kell érkezni!

Összevillan a szeme az aszszonyéval. Bólintanak.

Az ablakhoz áll és kinéz a pislákoló sötétbe. Az ablak lapjának támasztja tenyerét.

— Festeni szeretnék egyszer egész napon át! Nappal is! És egyszer külföldre menni. Egy hónapot csak!

Szégyenlősen törli meg a szemüvegét.

— És holnap reggel megint álmos leszek.

Járkálok a szobában. Szeretnék kérdezni valamit a kettejük életéről. Leveszem a polcról a fiatalasszony verseskönyvét. »Szoba-konyhák« a címe. Lapozgatom. Mellém áll és rálapoz egy versre:

Este van, várlak a munkából,
látom a fáradt gyűrődéseket
szemhéjjadon.
Akik szeretik egymást,
miért lehetnek oly keveset
[együtt;
mi még alig beszélgettünk."

RADNÓTI MIKLÓS

Ezután — 1933 őszén — kelt egy üdvözlő lapja Radnóti Miklósnak Splitből.

A lap címzése:

S. Szőnyi Lajos
festőművész
Budapest
Hongrie
Szondy u. 54. I. 3.

S. Szőnyi Lajosnak
festőművész
Budapest
Hongrie
Szondy u. 54. I. 3.

BÚCSÚ (AZ ÉNEK A NÉGERRŐL, AKI A VÁROSBA MENT C. KÖTET EGYIK ILLUSZTRÁCIÓJA)

Az üdvözlet szövege:

Kedves Lajos, megkapta
[elutazásom előtt
írt lapomat? Mi újság?
[Nézze meg
ezt a szobrot. Jó mi? Tud
[a fiú. Iván
Mestrović itteni szobrász.
[Nálunk nem
tennének ki ilyet egy térre.
[Nálunk Horvait
pöttyentenek. Sok szeretettel
[üdvözöljük
Csöpivel, Zsuzsával együtt.
Radnóti Miklós
Kedves Szőnyiék, olyan
jó itt, nagyszerűen esik ez
[a pár na-
pos meglógás hazulról,
[mihelyt otthon
leszünk, elmegyünk
[magukhoz, annyi
szépet mesél Miklós
[Zsuzsikáról, sok
üdvözlet, Fifi.

[Ivan Mestrovič (1883—1962) horvát szobrász. — Az üdvözlő lapon Grgur Ninski püspök állószobra látható. — Horvai János (1873—?) magyar szobrász. Az utalás valószínűleg a Parlament előtt akkor állt Kossuth-szoborra vonatkozik. — Csöpi: S. Szőnyi Lajosné. Zsuzsa: Szőnyiék kislánya. Fifi: Radnóti Miklósné.]

Radnóti-emlék Szőnyi Magda *Szoba-konyhák* című verseskötete is. E kötetet Radnóti Miklós válogatta össze Szőnyi Magda verseiből, melyek zöme baloldali folyóiratokban jelent meg előzőleg. A kötetet 1933-ban adták ki Budapesten.

1932 őszén küldte el S. Szőnyi Lajos az első hat metszettervét Szegedre. Radnóti Miklós ezeket megmutatta ottani barátainak, s válaszlevelével egyidőben érkezett meg Ortutay Gyula *Mondotta: Vince András béreslegény Máté János gazdalegény* című gyűjteménye — Radnóti két barátja üdvözlő sorával:

Szőnyi Lajosnak barátsággal
Ortutay Gyula
és
Buday György

*

Moussong Piroska a *Kortárs* című „Társadalomkritikai, irodalmi és művészeti szemle" (Szerkesztette: Vajda János. Megjelent 1929—30-ban) munkatársaként dolgozott együtt Radnóti Miklóssal, kinek a lap minden számában jelent meg írása. A költő kritikát is írt az írónő verseskötetéről. Neki és férjének (aki Germán László néven írt) ajándékozta Radnóti az *Újmódi pásztorok éneke* című kötetének egy példányát — az alábbi dedikációval:

Germán Lászlónak és Piroskának nagyon kedves két barátomnak szeretettel adom ezt a tilos könyvet
Radnóti Miklós
Budapest, 1932. VII. 20.

M. PÁSZTOR JÓZSEF

A következő számok „Szocialista örökségünk" c. rovata tartalmából

Hidas Antal: Emlékezés Zalka Mátéra
Fülöp László: Forgács Antal öröksége
Nyerges András: Radnóti Miklós elfelejtett cikke
Mária Béla: Lukács László halálának körülményei
Szilágyi Béla: Emlékezés Koroknay Józsefre. József Attila első kiadójára
Demény János: Balázs Béla, Ady és Bartók közös színdarabterve
Kovács József: Egy elfelejtett szocialista költő
Kiss Aurél: Tanulmány Gró Lajosról
Rigó Béla: Egy József Attila-vers orosz fordításának problémái
Szentirmai László: A német szocialista irodalom lexikona (Ismertetés)
Kelemen János: Lékai János összegyűjtött művei (Ismertetés)
Péter László: „A 100%" és A szovjet irodalom fogadtatása Magyarországon" (Ismertetés.)

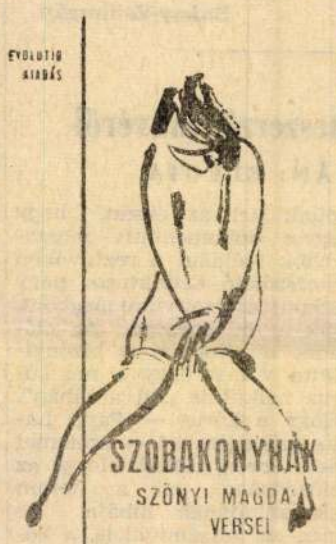

Dalos György:

EGY ÉRETTSÉGI ARCKÉP ELŐTT

Milyen komoly, ahogy felemeli
szép arcát, nézzetek reá,
míg eltűnik a fordulóban.
Mert tíz év múlva már
párnás ajtók mögött,
párnázott székben ül,
párnákkal frissre szántott
sima arcán.
Most nézzetek reá, amíg gyerek-
tekintetét
elfödi e megilletődött
bizonytalanság élete előtt.
Mert tíz év múlva már
tolakszik és tülekszik
és talán gázol is
és cserbenhagyja az áldozatot.
Most nézzetek reá, ahogy
felemeli az arcát,
Mert tíz év múlva már
találkozhattok véle
Európa országútjain,
az Operában este hétkor
és éjszaka a bárban,
de sehol itt, ahol ma.
Látjátok majd dühöngeni,
finom mosollyal élcelődni,
szigorú szemekkel vigyázni,
de soha többé nem néz szemetekbe,
ahogyan itt,
olyan tisztán, fiatalon,
ahogyan itt,
ahogyan itt arcát felemeli.

Egy Bajcsy-Zsilinszky-levél

1937-ben választások voltak Makón. Bár egy percig sem volt kétséges, hogy a három makói ellenzéki pártnak, a Kossuth-pártnak, a Szociáldemokrata pártnak és a Kisgazdapártnak hatalmas többsége van, ennek ellenére az ellenzéki pártok jelöltjei a kormánypárt szokásos választási módszere következtében kisebbségben maradtak. Ez a helyzet a Kossuth-párt és a Szociáldemokrata párt vezetőit arra indította, hogy egységbe tömörüljenek, és egyesült erővel vegyék fel a harcot a hatalom akkor ismert módszerével szemben. Így jött létre az országban Makón először az ellenzéki pártok egységes frontja, amit Népfrontnak neveztünk. Tagjai voltak: a Kossuth-párt, a Szociáldemokrata párt és a Kisgazdapárt.

A Népfront újságot adott ki — engedély nélkül — „Várospolitikai Szemle" címen. A hatóság a lap első számára mindjárt lecsapott, elkobozta, és a lap szerkesztőit és terjesztőit őrizetbe vette. A lapból néhány példány még most is van Makón. Ebben a helyzetben a Népfront vezetősége engem bízott meg azzal, hogy Bajcsy-Zsilinszky Endrét, akivel a Kossuth-pártnak régi kapcsolatai voltak, én pedig tudósítója voltam újságjának, kérjem fel a makói képviselőjelöltség elfogadására.

Ekkor írta hozzám Bajcsy-Zsilinszky Endre az alább közölt levelet.

H. SZABO IMRE

Igen tisztelt Uram! **Budapest, 1936. január 25.**

Megkaptam szíves sorait és őszintén köszönöm irányomban megnyilvánuló jóindulatát és bizalmát. De én sajnos e pillanatban sem olyan lelki, sem olyan testi állapotban, sem olyan anyagi helyzetben nem vagyok, hogy egy újabb nyíltszavazásos választás megaláztatásait és tortúráit vállalhassam. Én legjobban szeretnék fegyvert fogni a magyar néppusztító mai gyalázatosság ellen, de nincs kivel.

Egyelőre nem tehetek mást, minthogy félárbocra eresztem tevékenységemet és legalább igyekszem szolgálni nyomorult és veszendő nemzetemet.

Őszinte tiszteletem kifejezésével vagyok

készséges híve:

Bajcsy-Zsilinszky

Fiatal szegedi zeneszerző művéről

VÁNTUS ISTVÁN: ELÉGIA

Nem a hivatalos, „első osztályú" hangversenyek műsorán szerepelt, mégis jelentős zenei eseménynek tűnik *Vántus* István *Elégia* című nagyzenekarra és vegyeskarra írt művének bemutatója.

A bemutatót nem csupán azért tartjuk figyelmet érdemlőnek, mert a mű nagyon is korszerű mondanivalónak, az atomhalál fenyegető veszedelmének légkörében élő modern ember vívódásainak, gyötrelmes víziói-nak, békevágyának ad kifejezést, hanem azért is, mert az egyértelműen humanista, nünk azt az érzést, hogy egyes dokumentatív mozzanatok (például a rézfúvókon megszólaló kéttaktusos nagy szeptimes motívum) megbontják a mű egységét. Az előadás mintha azt is bizonyította volna, hogy a mű kórus nélkül is „áll a lábán". Hogy a kórus — *Papp* Lajos szövegére írt — szólamai nem érvényesültek eléggé az előadásban, az a terem akusztikájának hibája. De még ezt leszámítva is, a kórus túlságosan illusztratív szerepet kap a műben, tehát szerzői szempontból — ép-

Leváltottak. Vagy kirúgtak? A dolog lényegén a szó mit sem változtat. Hivatalosan és azok szemében, akik becsültek valamire: váltottak. Azok szerint meg, akik nem szívleltek: rúgtak.

Vállalatvezető voltam. A szemembe nagyon szépen beszéltek velem, a hátam mögött meg szidtak. Különösen, ha valamit nem sikerült elég népszerűen elintéznem. A vállalatvezető legalább annyit mondja azt, hogy: nem, mint azt: igen. Tizennégy év után tettek arrébb. És még kell néhány év, hogy összekuszált gondolataimat a helyére tegyem. Vannak napjaim, amikor csak az forog előttem, hogy irigy, disznó a világ. Máskor meg egy beszédes hang egyre azt vitatja bennem, hogy én is hibás vagyok.

Két hónappal ezelőtt szépen megérttették velem, hogy tarthatatlan a helyzetem, hogy nem vagyok megfelelő gazdája a 350 milliós értékű vállalatnak. Összecsaptak fejem fölött a hullámok. A saját művem nőtt a fejem fölé.

Amikor a céghez kerültem, tizennégyezer forintot tett ki a vállalat leltára. Az is mészette malterosládákban, rozoga kubikos taliczskákban, fogatlan állványozó létrákban feküdt.

„Nem tudtam lépést tartani a fejlődéssel!"

Hát ki növesztette mammuttá a vállalatot? Aztán váratlanul alkalmatlan lettem? Ha rosszul dolgozom, ha megmaradok törpe vállalatnak, a fejem sem fáj. Jártak volna ki hozzám az instruáló elvtársak, itt segítenek, ott segítenek és nekem egyéb dolgom sem lett volna, mint örökké az előző évben elkövetett hibáimat javítani. Sok ember megél abból egészen a nyugdíjáig. De én nem az a káder voltam. És ez a köszönet!

Én is hibáztam. Most ez kívülről mintha tisztábban látszódna. Hát ment ott nálunk minden, akár az olajozott istennyila. A teljesítmények emelkedtek, a prémcsi ugrált be az ablakon. A végén az ember alig látott a gyönyörűségtől. Dolgoztunk betyárul. Aki hátráltatta a vállalat érdekét, az repült. Természetesen. Türelmetlen voltam. Na és? Melyik alkotó nem türelmetlen alkotás közben?

A feleségem azt mondja: nem az a bűnöd, Sándor, hogy kőműves voltál, hanem, hogy az is maradtál. Vezetői allűrjeid vannak, de igazából inkább csak az ösztönein vezetnek.

Persze, ilyenkor aztán mindenki okos. Ugye.

Egy öreg harcos meg azt mondja: nem szerezted meg a szükséges intelligenciát, Sándor. A tavaly végzett zöldfülű technikus is lenéz, mert nem tudsz pauszra rajzolni. Hát még a mérnökeid. Harmincöt mérnököd van. Hogy tudsz eléjük állni? Ide már nem elég az öntudat, sem az, hogy 56-ban idejekorán felismerted az ellenforradalmat, fegyvert fogtál, és tudtad, merre kell tartani a puska csövét. Hát nézd meg. Amikor a minisztérium leváltott, elmentél a pártbizottságra. Tíz éve ismered azt az elvtársat, akivel beszéltél. Mondott valami megnyugtatót? Széttárta a kezét, és azt mondta: mit tehetünk? Hát ki tehet? A megyés püspök, vagy Johnson? Ki állított téged oda? Bűneim voltak. Igen. Szívem volt.

Istállót építettünk az Új Életnek másfél millióért. A földmunka félmillióba került volna. Azt mondja az elnök: mi lekubikoljuk munkaegységre. Ti építsétek bele a földbe az istállót, mi elplanírozzuk a területet, ha vége a mezőgazdasági munkának. Úgy is volt. Beleépítettük a dombba az istállót. Átadtuk. Jött egy okos újságíró, körülfényképezte, körülnevette a dolgot, és világgá kiabálta, hogy nini, hogy építkezünk mi, hiszen a tehénistállóba a disznó is csak hason csúszva fér be. Megfegyelmeztek. Kellett az énnékem? Mért érdekelt az engem, hogy keresnek-e a téeszcsések vagy sem? Ha félmilliójukba kerül, hát kerüljön. Vagy csináljanak maguknak istállót cirokszárból. Nem? Ha mi dolgozunk, fizessék meg. Fulladjanak bele.

Állattelepet építettünk egy állami gazdaságnak. Ragyogó modern istállókat, még német mérnökök is érdemesnek tartották, hogy leutazzanak a kedvéért. De az ötvenfőnyi állatgondozónak nem volt lakása. Az ugyantam le? És miben? Érettségiztem, másodéves építészmérnök levelezős vagyok. Az talán könnyű? Nem stimmeltem bele ebbe a simulékony politikai vonalba? A nagy politika tiszta, mint a nagy pénzek. De ahogy azok a nagypénzek apróbbra váltódnak, úgy repedeznek, kopnak és törődnek. A forintosok annyira megcsiszolják egymást az örök körforgásban, hogy a számok elvesztik rajtuk határozott vonalaikat. A pénz elhasználódik. Az ember elhasználódik. Nem kell, kimegy a forgalomból, félre vele! Vagy nem igaz? Csak egyéni fájdalmam nagyítja fel bennem az érzéseket?

Merev voltam. Igen. Az új főnökömmel nem tudtam olyan zavartalanul tárgyalni, mint az előddel, akiről tudtam, hogy sok éven át súrolta körmét a tégla. Az új főnököm uramnak szólított, házat épített a zöld övezetben és soha nem kapacitált, hogy neki eslingeni faredőny kellene, akácparketta, beépíthető fürdőkád, zománcos gázboyler, beton verandalépcső. Csak úgy megemlítette. Én meg nem értettem. Egy hibáját javító vállalati ember értette.

TÓTH BÉLA:

Küklopsz fundamentum

Nekem most a tyúkszemem is fáj. Amíg a vállalatnál voltam, nem is tudtam, hogy olyanom is van. Most bámulom, mert fáj. Mindenem fáj. Mindenkit szidok. Elfogult vagyok? Nem olvasok újságot, és nem hallgatom a rádiót. Néha ettől is megijedek. Én jutottam el idáig? És gyanakszom. Rémeket látok? Mindenhonnan kigolyózzák a proletárokat! Leváltottak, kirúgtak! Kőműves vagyok. Szép szakma. Küklopsz fundamentumokat rakok óriási házak alá. És vicsorítok. »Az építőipar rosszul teljesíti a tervét.« Igen. Rosszul fizetünk! A trógermunkát a kolhoz elől menekült parasztok csinálják. De ha bevág a jó termés ígérete, mind hazaszalad a földre. Mi meg állunk. Motyogunk. Öt ember barkácsol ott, ahol harmincnak kellene nyüzsögni. Nincs tervteljesítés. S ha júliusban mégis úgy látszik a szárazság miatt, hogy nem lesz meg az otthon várt kereset, a falusiak bandástul özönlenek vissza. Jobb a kevés a semminél. Megint elkezdünk éledni az építőiparban.

És most mindenkit szidok, mert az egész világ baját érzem magamban. Nem a beosztásom siratom, hanem hogy idelenn, az aprópénzek világában, kigolyózzák a proletárt. »Nem tartottam lépést a fejlődéssel!« Mi lett volna a megfelelő lépés? Hogy szalonszocialista legyek, mint oly sokan! Mindegy hogy dolgozom, csak ne legyek érdes?

Úgy szét vannak gondolataim, mint ezek a kövek, amikből az alapot rakom. Minden kőnek meg kell találjam a helyét. Megtalálom, zsinórba állítom, vízmértékbe. A gondolatokat nehezebb a helyére tenni, mint a köveket.

— Nincsen igazad, Sándor! — kondul meg egy mély hang a hátam mögött, mintha kontinert döngetnének. Ki ez az ember? Ismerős? Mintha valahol már találkoztunk volna? Megnézem jobban az arcát.

— Ahá! Szóval nincsen igazam?

— Már sok-sok éve nincs!

— Talán sose volt?

— De. Egy időben. Régebben.

— Te is oktatsz?

— Kár, hogy korábban nem tehettem.

— Mért nem tetted, ha olyan jól tudtad?

— Mert téged magamfajta örök kőmíves meg sem közelíthetett! Felfuvalkodott hólyag voltál. Nem loptál te, nem építettél magadnak házat az állam pénzén, nem költöttél szeretőidre, nem nyaltad fölötteseidet. De a beosztottjaidat is semminek nézted! Neked a beosztott annyi volt, mint nekem a téglacsörmő. Hágtál rajta keresztül! Akkor nyúltál le érte, ha valahol egy rést kellett betömni vele! Ha nem kellett, elrúgtad a lábad elől.

Par év előtt, nem a magam ügyében, telefonon kerestelek. Örültem, hogy nagynehezen megértettem veled, ki is vagyok én, holott, néhány esztendeig dolgoztunk együtt is a Lénárd keze alatt. Mondom, úgy pofapirulásig menő magyarázkodások után megismertél. Azt kértem, ötpercnyi időt szakítsál nekem. Nem volt annyi időd. Féltél, hogy előnyt akarok kunyerálni nálad? Nem tudom. Nem volt időd. Öt perced sem volt a számomra. Szerencsétlenségedre éppen a te vállalatod portájáról telefonáltam fel hozzád, és a »nem«-től percekig képtelen voltam eszemhez térni. Álltam a portán, mint a kába. Te meg lejöttél vadászpuskával a hátadon, beültél a kocsidba, elvégre hét vége volt, és úgy mentél vadászni, mint gróf Wengheim vagy báró Bánffy. Akkor egy teljes napig káromkodtam, és öblögettem a számat. Mert jobban fáj az az embernek, ha a saját kutyája harapja meg, mintha idegen. Mit mondjak? Azelőtt szeretted az embereket. Tudtál velük beszélni. De neked pár év óta az ember a pártbizottságon kezdődik. Azon alul, csak a tengernyi nagy emberködök gomolyognak. Húsért a sofőröd állt sorban, és húsvéti borért is ő járta meg a környéket. Te nem értél rá. Te a sofőröd sem ismered. Tegeződöl vele, de alávaló szolgaként kezeled. Mindenkinek elmondja, de a visszhang a te füledig nem juthat el. Reggelenként hétkor megy a feleségedért. Kiviszi a piacra. Tízzel nyolc előtt téged gurít be a vállalathoz. Azután kimegy a tanyára az anyósodért, s elviszi feleségeddel együtt az állami áruházakba. Délben érted megy, s megvár, míg ebédelsz. Estefelé hazaszállítja az anyóst, azután téged. Ez sem lenne bűn. Az eszközök azért vannak, hogy éljünk vele. A méltóságunknak, rangunknak megfelelően éljünk vele. Így csinálták ezt a sokat szidott polgárok is. De te valósággal elszédültél ekkora kényelmek tobzódásában. Szinte csak azért ettél, hogy autóval mehess az asztalhoz. És én ezt most mondhatom meg neked. Szeretném, ha elhinnéd, hogy nem az irigység beszél belőlem. Engem csak azok a piszok polgári önmagukértvalóságok bőszítenek. Én az autót nem irigylem. Nekem is van. Igaz, nem Crysler, csak afféle proletároknak való Trabant, de ha én ettől kőmívesebbnek tartanám magam, mint amilyen vagyok, leugranék a toronydaruról. Hát ki az ember? Az autós? Az autó teszi az embert? Rabjai leszünk a tárgyaknak, a tőlünk idegen, örökké megvetett polgári allűröknek? És ne adj' isten, hogy ezt valaki neked a párnás ajtó mögött megmondta volna. Alád osztott ember soha. Csak a fölöttesek, pártbizottságiak. Azok meg az eredményeket nézték. Voltak eredményeid. És sajnálom, hogy leváltottak, mert nálad sokkal rosszabb emberek is benn csücsülnek. Szidod a polgárt, hogy kiszorítja a proletárt. Ki az oka ennek? Proletár voltál és mégis magadra aggattad a polgárok legvacakabb ócska tulajdonságait. A gőgöt, fennhéjázást, parancsolgatást, a vélemények legázolását, a flancot, a kivagyiságot. A polgár már régóta igyekszik ezektől a koloncoktól megszabadulni. A polgár nemcsak a jelszavainkat sajátította el, meg a terminológiánkat, de ismeri a ma, a jövő követelményeit is. Igazodik. Rugalmas. Jól felkészült szaktudással rendelkezik. Okosan beszél, és nem akar megélni valami régi-régi mozgalmi múlt tőkéjéből. Nincs is neki. Jó, te sem abból éltél. Dolgoztál. De ösvér lettél, pajtás. Nagyfülű, bozontos ösvér. Sem polgár, sem proletár. Az ösvérek meg rettentő nevetségesnek tűnnek a vállalatok élén sok minden miatt, de különösen akkor elviselhetetlenek, ha rugósak is.

Most azt mondod, hogy prédikálok én is. Nem, pajtás! Én soha nem éltem a beszédem után. Most sem azért mondom. Nem is örülök a helyzeteden. Csak a fájás beszél belőlem, hogy a mieink sokszor rosszabbak azoknál, akiket egy évszázada utálunk. Én nem kételkedem a szaktudásodban sem. Igaz, hogy nem vagy tervezőmérnök. De az én szememben nem csak a tervezőmérnök az ember. Hanem a vállalatvezető is,

S. Szőnyi Lajos MDK

Játékosok, olf.

Műcsarnok 1929 tavaszi kiállitás

S. Szőnyi Lajos, grafikus MDK

Moussong Piroska: Ucca c. elbeszélés-kötetét illusztrálta linóleum-metszetekkel.

—: Miről szól 7

A KÖNYV: 1935. március II/3

S. Szögi Lajos

Kiállít

MH. 1931. I. 4.

örgy út 41.), készpénzfizetés ellenében.

49.650-51 Művészettörténeti Dokumentá-

Ebben az esetben a kért könyvet pós-

"Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,

örök utáni állapotát rögziti.

Művészettörténeti Dokumentációs

Központ

MDK

S. Szőnyi Lajos

Porcellánosk, paszt.

Magy. Akvarell és paszt.festők 14. kiáll.N.Szal.
1928. okt.

16. 1.

S. Szőnyi Lajos

Kiállít

8 óú. 1931. I. 4.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gy
Megrendelés esetén az összeg MNB 1
ciós Központ számlaszámára utalandó
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból
mely a terület épitészeti állagának a t

S. Szönyi Lajos

Kiállít

NÚ. 1931. I. 6.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gy
Megrendelés esetén az összeg MNB 14
ciós Központ számlaszámára utalandó.
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból '
mely a terület épitészeti állagának a t

S. Szönyi Lajos

szül 1903. nincs
megírva hol.

1931. gyűjt. kiáll.-a
Képzőművészeti
Szalonban
II. csop kiáll.

Könyvtár amban

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
Jánytép		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

MDK

S.Szönyi Lajos,

Játék.

Nemzeti szalon.-Ta vezsi tárlat. 193[illegible].junius. nat.

MDK

S.Szőnyi Lajos

Akt, paszt.

Könyves Kálmán 105.kiáll. M.posztipmresszionisták.
1927. körül.

MDK

S. Szőnyi Lajos

Keverők, paszt.

Könyves Kálmán 105. kiáll. M. posztimpresszionisták.
1927. körül.

MDK

Szőnyi Lajos

Testvérek, paszt.

Altató, "

Vizhordó, "

Uj Szalon... karácsonyi kiáll. 1934. dec. 11. 1.

Szántó Lajos

Kiadmit

Mj 11. 1942. IX. 11.

T. Cim!

A Müvészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Kép
cimü levéltári publikáció jelent meg, a
Müvészeti Osztályának iratanyagát és a
iratanyagának a képzőmüvészetre vonat

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk ki

"Müvészettörténeti Tanulmányok
cimü kötete, mely a Dokumentációs Köz

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmányok
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhatók

MDK

Szőnyi Lajos

/d.m./ Beszélgetés Réti Istvánnal. Magyarország 1939. aug. 22.

S. Szőnyi Lajos

Kiállított a Képzőművészeti Szalonban.

PK. 1931. I-6.

S. Frommi Lajos

A Képzőművészeti Szalon kiállításáról Kritika.

EK. 1931. I. 4.

S. Szőnyi Lajos

csoportkiállításon szerepelt a Képzőművészeti Főiskolában.

Nyíregyháza 1931. I. 4.

Szőnyi Lajos

Csoporthiállításon szerepelt a Képzőművészeti Szalonban.

M. 1931. I. 6.

S. Szónyi Lajos festőművész

A Képzőművészeti Szalon III. csoportkiáll.-án szerepelt.

N.U. 931.I.14.

Szőnyi Lajos

Kiállít

8.6.11 932 XII. 18.

d ő i v

ok művészetéről:

Milyen pályázatokon vett részt: . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásai voltak (vannak): . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Jelentősebb müvei:. . . . . .

. . . . . .

S. Frönyi Lajos

Csoportkiállításon szerepelt a Képzőművészeti

Szalonban.

NM. 1932. X. 10.

Szönyi Lajos

Csoportkiállításon szerepelt a Képzőművészeti Szalonban.

M. 1932. XII. 13.

S. Kümpi Lajos

Csoportkiállításon szerepelt a Képzőművészeti Szalonban.

Ek. 1932. XII. 10.

MDK

S.Szőnyi Lajos

Korsós nő

Utépitők

Akv. és paszt. kiáll. N.Szal. 1932. máj.

12 l.

S. Szőnyi Lajos

Csoportkiállításon szerepelt a Képzőművészeti Szalonban.

PH. ~~Ek~~. 1932. XII. ~~10~~. 7.

Szőnyi Lajos

Öntők, lin.metsz.

Magy. Képzőművészek Szabadszerv. kiáll. 1948. nov.

S. Szőnyi Lajos.

Illusztráció Radnóti Miklós verséhez:
Ének a végzetről, aki a városba ment.

Reprodukció.

Tiszatáj, 1964. 6. szám, 6. kép.

S. Szőnyi Lajos

Limómetrettel Rozmóti Miklós Évek a népekről c. könyvéhez (vegyes)

Tiszatáj, 1964, 5 sz., 7 o.

MDK-

S.Szőnyi Lajos

kiáll. a Képz. Szalonban

8 Órai Ujság 1931, I. 4. 4 l.
kritika.

S. Fröhlich Lajos

Szerepelt a Képzőművészeti Szalon II. csoport-kiállításán.

V. k. 1931. I. 6.

Szőnyi Lajos

festőművész

Képzőművészek Uj Társasága kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Magyarság
1929.I.6.

S. Szűcs Lajos

Festőművész

KUT Képzőművészek Új Termeinek kiállításán - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Esti Kurir
1939.1.8.

Szőnyi S. Lajos

„Bányaszesors" c. linóleummetszete az 1933-34-ben megjelent „A Mi Utunk" c. folyóirat címlapján.

említve.

Tiszatáj, 1964 9. sz. 6. l.

SZŐNYI Lajos

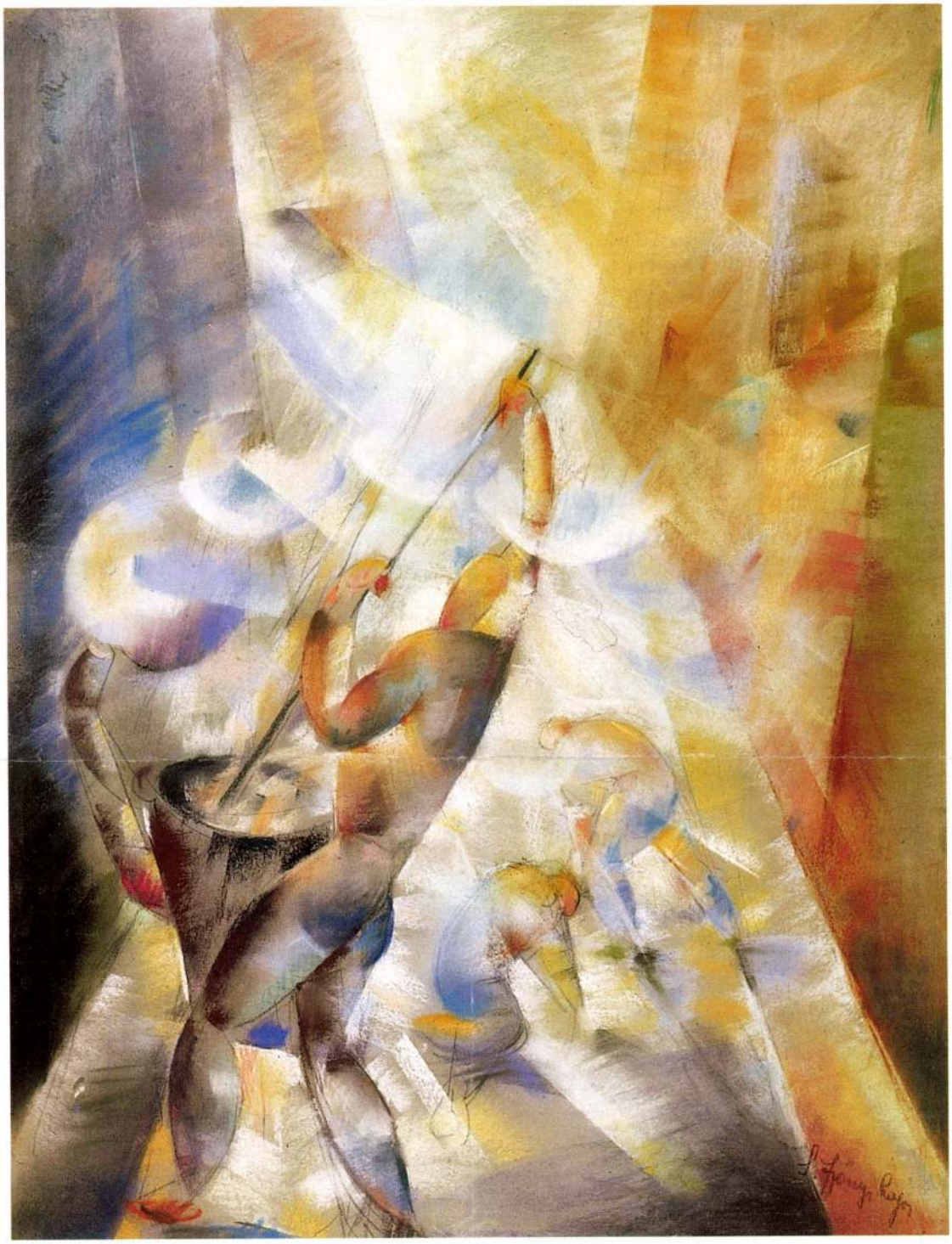

292

292 • S. SZŐNYI LAJOS

Útépítők

66,5 × 49 cm
Pasztell, papír
J. j. l.: S. Szőnyi Lajos
Kikiáltási ár: 150 000 Ft

293

293 • RUBOVICS MÁRK (1867–1947)

Piknik a folyóparton

72,5 × 85,5 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: Rubovics M.
Kikiáltási ár: 60 000 Ft

294

294 • OLASZ FESTŐ, XVII. SZÁZAD

Sétáló szerelmespár

42 × 66,5 cm
Olaj, vászon
J. n.
Kikiáltási ár: 320 000 Ft

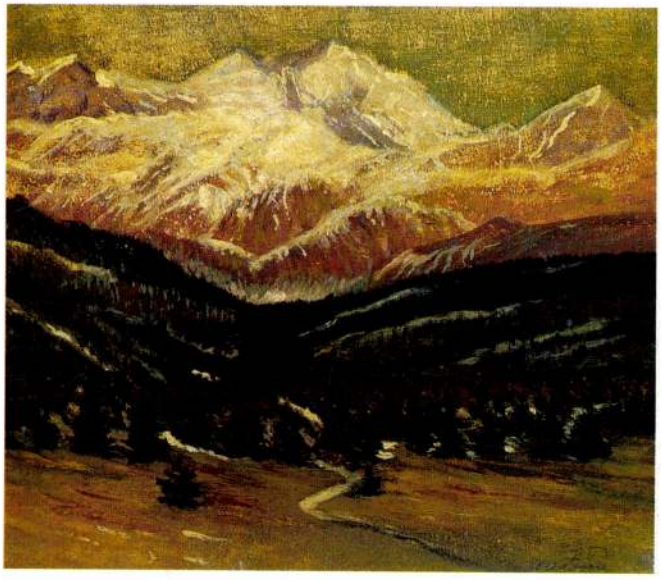

295

295 • KATONA NÁNDOR (1864–1932)

Erdélyi táj

24 × 30 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: Katona
Kikiáltási ár: 30 000 Ft

296 • ISMERETLEN MAGYAR FESTŐ, 1910-ES ÉVEK →

Férfi gitárral

62,5 × 48,5 cm
Olaj, vászon
J. n.
Kikiáltási ár: 800 000 Ft

MDK

Szönyi László.

cikke fog megjelenni a lap decemberi számában a papiros
ókori teknikájáról.
és középkori

Lapunk decemberi számával.....
Művészi Ipar. 1905 .I.évf. 3.sz. 51.l.

MDV.

Szőnyi Magda IV.évf.

Munkáival szerepelt a Sarolta kollégium 1938/39 évi növendékkiállitásán.

Cikk: Kiállitás a Sarolta...

Művészet, 1939.IV.évf. 27.sz. 82.lap

Szőnyi Magdolna
festő

l.

Pécsi Kiáll. 1940
52

EGYETEMI NYOMDA

JÚNIUS

30 nap

25. hét

18 árnap	
19 létfő	
20 kedd	
21 zerda	
22 ütörtök	
23 éntek	
24 ombat	

Szőnyi Magdolna

áls. tanf. I. é.

Ferk pzomfoisk vk

1935–36. 69. l.

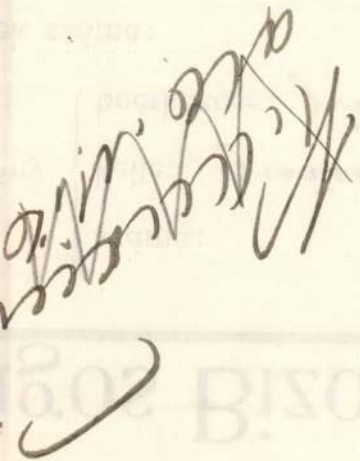

M. sovoret.

26.

...gos Bizottsága.

...ány	száma:		192
	kelte:	junius 8.	192 6.
	beérkezése:	junius 11	192 6.

...ek száma:

...elintézett szám:

...áma:

...áma: Kantezkyné

6 VI/18.

Divald grafikai műintézet

Szőnyi Magdolna

festő

l.

Pécsi Kisáll. 1941. évf.

Nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula Úrnak

A Műemlékek Orsz. Bizottsága Történeti

H

II. Hőgyes Endre u. 10

MDK

Szőnyi Magdolna

Bácskai táj, vf.

Krisztus a betegek között, linoleum terv.

A székesegyház kapujánál, tollrajz

Pécsi Képzőm. Társ. 26-ik kiáll. 1940. november

MDK

Szőnyi Magdolna

Ősz a Mecseken, vf.

Rákoskereszturi menyecske, vf.

Hortenziák, vf.

Pécsi Képzőm. Társ. 26-ik kiáll. 194o. november

MDK

Szőnyi Magdolna

Tanulmányfej, vf.

Tanulmányfej, ceruzarajz

Üvegablak terv.

Pécsi Képzőm. Társ. 26-ik kiáll. 1940. november

MDK

Szönyi Magda, ip.müv.

üvegablaktervezető állitott ki.

"Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társasága" XXVI.kiállitása. Grafikai és iparművészeti kiáll. nov.24.-dec MIP 1940. 143.l.

MDK

Szőnyi Magda

Pécs-Mohácsi I. kiáll. 1943.

Szőnyi László dr

állítás gondolatát a választmány elé terjeszti az együttes ülés. Majd bejelentette, hogy a társulat az iparművészek és háziiparosok ügyeinek támogatására szakmai értekezleteket fog tartani. Ezek után több tárgy nem lévén, az ülést bezárta. H. L.

• IN MEMORIAM •

DR. SZŐNYI LÁSZLÓ, az Orsz. Magy. Iparművészeti Múzeum igazgatója, az Iparművészeti Iskola előadója, művészettörténeti író, f. évi február hó 6-án hosszú és kínos betegségben elhúnyt. Németpróna községben született 1875-ben. Középiskolai tanulmányainak elvégzése után a budapesti tudományegyetemen 1899-ben bölcsészdoktori oklevelet szerzett; majd 1915-ben levéltárosi képesítést. Huszonhatéves korában már az Iparművészeti Múzeum tisztviselőinek sorába lépett, s haláláig megszakítás nélkül ott szolgálta az iparművészet ügyét mint könyvtáros, levéltári búvárkodó, művészettörténeti író és pedagógus. Személye elválaszthatatlanul összeforrt a Múzeum és Iskola közös könyvtárának fogalmával s az a lelkiismeretesség, szaktudás és minden részletre kiterjedő gondosság, amellyel a könyvtárt elrendezte és katalógusát megszerkesztette, a vezetése alatt álló könyvtárat páratlanul mintaszerűvé tette. Mint művészettörténeti író, főként a Magyar Iparművészetnek írta értékes cikkeit, ezenkívül a levéltári kutatás szempontjából szinte megbecsülhetetlen kutatómunkát végzett a magyar vízjegyek tanulmányozásával. Könyvtárosi teendői mellett 1910 óta az Iparművészeti Iskola előadója is volt s eme munkásságát is bámulatos odaadás és az ifjúság szeretete jellemzi. Mint társulatunk számvizsgálóbizottságának tagja, évek hosszú sora óta a legnagyobb önzetlenséggel látta el felelősséges tisztét. Temetése február 8-án, a Gyüjteményegyetem, az Iparművészeti Múzeum és Iskola, valamint a művészet és irodalom képviselőjének, nagyszámú tisztelőinek részvételével ment végbe a farkasréti temetőben. Érdemeit a kultuszminisztérium nevében lovag dr. Ybl Ervin miniszteri osztálytanácsos, a Gyüjteményegyetemi Intézetek nevében Végh Gyula fő! igazgató, az Iparművészeti Iskolanevében Leszkovszky György tanár méltatta. Igaz, őszinte, jó ember volt, akinek csak barátai és tisztelői voltak. Kegyelettel őrizzük mi is emlékét! Dr. K. J.

a 1

MAGYAR IPARMUVESZET
1934. 40 l.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: Szablya Frischauf Ferenc

bábjátékelőadást tartott a Technológia előadótermében. Elnök, többek hozzászólása után, határozatilag mondotta ki, hogy az igazgatóság és gazdasági bizottság a jelentéseket tudomásul veszi és elfogadja, majd, több tárgy nem lévén, az ülést bezárta.

1934 január hó 16-án az igazgatóság és gazdasági bizottság Szablya János elnöklésével ülést tartott, amelyen résztvettek Bodon Károly, Feyér Gyula, dr. Gulden Gyula, Lakatos Arthur, Seenger Béla, Deák István mérnök, Helbing László titkár, valamint Györgyi Dénes és Urbányi Vilmos, mint meghívottak.

Szablya János elnök üdvözölte a megjelenteket és az ülést megnyitotta. Bejelentette, hogy a legközelebbi választmányi ülést f. hó 23-án fogják megtartani. Helbing László titkár ismertette a folyó ügyeket. Jelentette, hogy a háziipari ügyek vezetését Fritz Géza miniszteri tanácsos helyett báró Kruchina Károly miniszteri tanácsos vette át. Bejelentette, hogy tiszteletpéldány küldését kérik az Országos Vitézi Szék társadalmi bizottsága, a Magyarság építési rovatvezetője és a a Siketnémák Szegedi Intézete. A TESz a Nemzeti Figyelőre kér előfizetést. Felolvasta azok neveit, akik a társulat újévi üdvözleteit megköszönték. Elnök, többek hozzászólása után, határozatilag mondotta ki, hogy az együttes ülés a jelentést tudomásul veszi és elfogadja. Ezek után Deák István mérnök ismertette a háziipari ügyeket. Jelentette, hogy a zárolt pengő ügyében megállapodás létesült. A társulat keretengedélyt kapott kikészítési vámelőjegyzésre, ami nagy könnyebbség lesz a háziiparosokra nézve. A M. Kir. Külkereskedelmi Hivatal a külföldi kiállítások magyar csoportjának rendezését a társulatra bízta. Jelenti továbbá, hogy a Széchenyi Export a társulat útján szűkebb pályázatot írt ki chicagói kiállítási pavillonjának installációjára. Elnök javasolja, hogy az együttes ülés mondjon jegyzőkönyvben köszönetet Fritz Géza miniszteri tanácsosnak a háziipari ügyek vitelétől való távozása alkalmából, a társulat iránt tanusított jóindulatáért. Az együttes ülés ehhez egyhangúlag hozzájárult. Deák István mérnök jelentést tett a kereskedelemügyi minisztérium részéről véleményezés végett leküldött kérvények elintézéséről. Jelenti továbbá, hogy 12-én és 13-án szakmai értekezletet tartottak a grenadinruhákat konfekcionáló háziiparosokkal. Bejelentette, hogy dr. Fabinyi Tihamér kereskedelemügyi miniszter leiratot intézett a társulathoz, melyben elismerését fejezi ki a társulatnak működéséért.

Lakatos Arthur, a kiállítási bizottság elnöke ismertette a karácsonyi kiállítás eredményét, melyet az együttes ülés elfogadott. Elnök jelentést tett a társulat anyagi helyzetéről, az 1933. évre vonatkozó nyers mérleg alapján. Györgyi Dénes a tervbevett nyári kiállítás gondolatát ismertette. Lakásművészeti kiállítást a jelenlegi nehéz helyzetben rendezni nem lehet, az idő is kevés rá, tehát egy másfajta, esetleg több iparművészeti ág összekapcsolásából álló kiállítást kell rendezni. Ismerteti a tervezetet Lakatos Arthur, Dr. Pacher Béla. Seenger Béla hozzászólása után elnök határozatilag mondotta ki, hogy a tervezett ki-

MDK

Szönyi László,tanár
muzeumi ör,

fogalmazási gyakorlatok cime alatt a helyesirás s fogalmazás oktatására is ki kellett térnie az I. éveseknél.

Az Iparmüvészeti Iskola Értesitöje.1911-12.
Jelentés az 1911-12-iki iskolai évről. 13-16.l.

Szőnyi Magdolna

II. évés Középisk. tanárjel.

Képzőm. Fiúsk. évk.

1936/37. 73. l.

Ferk pzomfoiskévk

Szőnyi Magda

II. évs, 100 P

tanulmányi segély

Képrm. Fönsk. Évk

1936/37. 54 l

Szőnyi Magdolna

1938/39. tanév végén polgári iskolai rajztanári oklevelet szerzett.

Ferkèpzomfoiskèvk
1937/39

183. l.

MDK

Szőnyi Marcsa

"Pingáló" asszony, a Mezőgazd.Vásáron előrajzolás nélkül festi a virágokat a pavillon falára.

Cikk: Mezőgazdasági Kiállitás./Eö.Gy./

Esti Ujság 1940.ápr.1. 9.1.

Szőnyi Marcsa

A kalocsai Népművészeti és Háziipari Szövetkezetben dolgoztak :Király Ilus,Peák Röre,Kovács Panna,Török Giza,Pirisi Julis, nevük országosan ismert, valmint Szőnyi Marcsa a legszinvonalasabb külföldi bemutatókon kelt feltünést.

Magyar Hirlap 1976/174/4
Sárközi Mária:Kalocsai virágok

dr.Szőnyi Ottó, iparművész

Az Orsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola tanárai,tanarsegédei,/segédtanárok/,-dr.Szőnyi Ottó,-1924-1935,-Vallastan,egyhazmüvészet 53.old

Nemzei Ottó: Az orsz.M.Kir.Iparmüv.Iskola/1880-1944/ oktatási rendszere és forrásai 37.old

forrásai

Müv.Tört.Krt. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

Szőnyi Ottó

Stinek J. és Szőnyi Ottó felméréseit emliti /képpel/

G. Sándor Mária: A mecseknádasdi Szt.István templom helyreállitása. Müemlékvédelem, 1974.3.sz.139-143.l.

MDK

Szőnyi Ottó

Képzőművészet. Ujság 1938. jan. 1.

MDK

Lux Kálmán dr. és Szönyi Ottóir. építészek

legközelebb megkezdik a kutatást a feldebrői r.k. templom altemplomában, melynek szobrászati részletei és falfestményei a hazaiművészettörténelem ökrának megvilágítására igénnek jelentős eredmények.

Sz.O.dr.: .....restaurálások ?.
Magyar Müvészet.1925. 164.l.

MDK

Szőnyi Ottó dr.

Fábián G.dr.: Balaton körüli dolgok. Épitő Ipar - Épitő Művészet. 1932. szept. 1. 67-68.l.

MDK

Szőnyi Ottó dr.

Tér és Forma 1934. 2. sz. 65.l.

Szőnyi Otto MDK

meghalt 1937

Pécsi képzőművész
a pécsi képzőm. társ. tagja

SZŐNYI OTTÓ

Az Irodalmi és Művészeti Tanács kinevezett és hivatalos tagja.

Képzőművészet, 1934. 187. oldal

MDK

Szőnyi Ottó

a Társaság elhunyt tagja, megh.: 1937

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. 23.kiáll. 1936. jun.

MDK

Szőnyi Ottó festő

meghalt 1937.

Pécsi Képzőmüv. és Mübar. Társ. kiáll. 1937. máj.

Szőnyi Otto

lásd

Ré. G. II. 517 l

és szövege)

i. A Műemlékek Országos Bizott-

ndássorozat .....

.....csütörtök,

. .....

.....

és szövege)

i. A Műemlékek Országos Bizott-

dássorozat.....

..... csütörtök.

.....

ZEPPELINNEL AZ ÓCEÁNON ÁT

Az Est munkatársa a „Hindenburg" fedélzetén Észak-Amerikába repült

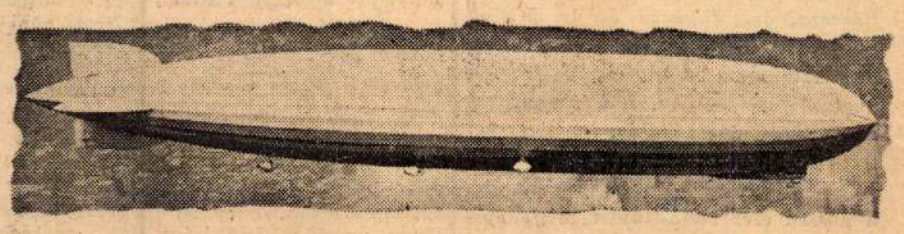

Irta: Lady Drummond Hay
Az Est és a NANA kiküldött tudósítója

Friedrichshafen, május 6

Minden készen áll a világ legnagyobb kormányozható léghajójának, a »Hindenburg«-nak a fedélzetén az északamerikai útra. A mérnökök éppen most jelentették *Eckener* kapitánynak, hogy a motorok kifogástalanul működnek, együtt vannak már az utasok is és csak *az utolsó külön repülőgépre* várunk, amely a legfrissebb postát hozza, amelyet Newyorkba kell továbbítanunk.

Érdekes utasok

A Zeppelin-társaság — régi szokásához híven — *nem hozta nyilvánosságra az utasok jegyzékét*, azonban e pillanatban már személyes találkozásaim alapján közölhetem, hogy *Az Est* és a *NANA* kiküldött tudósítója *milyen illusztris társaságban* utazik az Egyesült-Államokba az első rendszeres északamerikai léghajójárattal.

Éppen most beszéltem útitársammal, *Sinclair* kapitánnyal, a világ egyetlen léghajózási szaklapjának a főszerkesztőjével, aki bemutatta nekem *Peck* parancsnokot, az Egyesült-Államok haditengerészetének léghajózási szerkesztőjét. Velünk utazik *Turner* őrnagy, a londoni *Daily Telegraph* aeronautikai szerkesztője, továbbá Miss *Brooke*, a népszerű londoni divatcikk-írónő. *Az Est* kiküldött tudósítójával utazik Sir Hubert *Wilkins*, a világhírű sarkutazó is és természetesen nem hiányozhatik a Hindenburg első newyorki útjáról Karl von *Wiegand* sem, aki már *százezer kilométert* tett meg a különböző német Zeppelineken.

Itt, Friedrichshafenben ért az a meglepetés, hogy *Titayna*, a híres francia ujságírónő is velünk tart, jóllehet idáig a franciák feltűnő hidegséget mutattak a Zeppelin-járatok iránt. A világsajtó legismertebb riporterei vesznek részt ezen az érdekes úton, mert Amerikát Louis *Lochner*, Németországot gróf *Schwerin*, Göring bizalmas barátja, Ausztriát *Waldeck* grófnő képviseli, én pedig *Az Est* kiküldött tudósítójaként, Magyarország egyetlen képviselőjeként foglalok helyet a világ legnagyobb léghajójának tágas szalonjában.

Éppen most hallottam, hogy a Hindenburg

száznégy emberrel a fedélzetén

teszi meg első útját az Atlanti óceán északi fele fölött. A negyvennyolc utas mellett *ötvenhat főnyi személyzetre* van szükség a világ legnagyobb léghajójának kormányzására. Maga *Eckener* irányítja a léghajót, bár hivatalosan *Lehmann* kapitány a parancsnoka. Nagyszerűen fogunk szórakozni esténkint, mert Lady *Wilkins* a szalonban koncerteket fog adni és *Wagner* drezdai zongoraművész fogja kísérni zongorán.

Az utolsó pillanatban lemondott egy útitársnőnk, így felszabadult egy kabin a híres »repülő páter« számára. Paul *Schulte* atya, aki szomorú szívvel volt kénytelen beletörődni abba, hogy nem vehet részt a Hindenburg első útján, nyomban jelentkezett és táviratilag engedélyt kért *Orsenigo* berlini pápai nunciustól, hogy *a Hindenburg fedélzetén misét mondhasson*. Az engedély megérkezett, így a Zeppelin-művek *kis, hordozható oltárt* állíttattak fel az óriási léghajó éttermében. A Hindenburg lesz

az első léghajó, amelynek a fedélzetén misét mondanak.

Kétszázhúsz tonna súly fog a levegőbe emelkedni egy félóra múlva a löwenthali léghajócsarnok előtt. A 250 méter hosszú óriási léghajó a száznégy utason kívül rengeteg postát és nagyon sok teherárut szállít Newyorkba. A poggyászraktárak olyan tágasak, hogy a Hindenburg könnyűszerrel magával vihetne

egy-két kis repülőgépet, vagy négy-öt személyautót

is, ha ugyan valakinek kedve kerekedne a borsos szállítási költségeket megfizetni.

Beszélgetés Eckenerrel és Lehmann kapitánnyal

Míg a *Graf Zeppelin* délamerikai járatai versenytárs nélkül állottak, addig a Hindenburgnak az északamerikai útvonalon *olyan félelmetes konkurrensekkel kell majd összemérnie erejét, mint az angolok új hajócsodája, a »Queen Mary«* és a francia *»Normandie«*. Nagy előnye ezeknek a remek óceánjárónak, hogy az alatt a négy nap alatt, míg utasaik a fedélzeten tartózkodnak, a legkülönbözőbb szórakozásokkal szolgálhatnak és mindenki *annyi poggyászt vihet magával, amennyit akar*. Az is bizonyos, hogy ma még bizonyos kockázattal jár a léghajón való utazás, viszont azonban a kormányozható léghajók

sokkal gyorsabbak, mint az óceánjárók.

Indulás előtt beszélgettem Eckener kapitánnyal és felvetettem előtte annak

a huszonkilenc hatalmas angol repülőgépnek

a kérdését, amelyeket az angolok az Európa—Amerika közötti légi forgalom lebonyolítására már javában építenek. Eckener kijelentette *Az Est* tudósítója előtt, hogy *ettől a konkurenciától nem fél*, mert olyan különbség van a Zeppelinek és a repülőgépek között, mint

az expresszvonatok és a kényelmes óceánjárók

között. Akinek nagyon sürgős dolga lesz Newyorkban, az az angol repülőgépekre vált majd jegyet, aki kényelmesebben akar utazni, az a Hindenburgra száll, aki pedig csak szórakozni akar, az a *Quen Mary*-t, vagy a *Normandie*-t választja.

Az Est tudósítója megkérdezte Lehmann kapitánytól, igaz-e az, hogy a *»Hindenburg«* versenyre kel a *Quen Mary*-vel mingyárt az angol hajózás büszkeségének első útján.

— Amerikában tényleg ezt a tanácsot adták nekem, — jelentette ki Lehmann kapitány — én azonban tudni sem akarok erről, mert

nem lenne sportszerű dolog

mingyárt az első úton szembeszállni az óceán kék szalagjának jövendő tulajdonosnőjével. Nem mondom, később talán megtörténhetik, hogy *egy időben* indul el a Hindenburg a Queen Mari-vel és akkor ki fog derülni, hogy a léghajó mennyivel gyorsabb a legmodernebb óceánjárónál is, de nem hiszem, hogy erre még ebben az évben sor kerülne.

Új óriásléghajó tervei

Érdeklődtem Lehmann kapitánynál az iránt is, hogy mibe kerül a társaságnak oda-vissza az Európa—Amerika közötti út. Azt a választ kaptam, hogy beleszámítva a nyersolajfogyasztást, a hidrogéngázt, a biztosítást, az értékcsökkenést, a legénység fizetését és élelmét,

200.000 márkába fog kerülni a Hindenburg első útja.

Miután »táblás házzal« indulunk és a szokottnál sokkal több postát szállítunk, *ez az összeg bőségesen megtérül mostani utunkon*, viszont Eckener kapitány kijelentette *Az Est* kiküldött tudósítója előtt azt is, hogy miután ugyanolyan nagy személyzetre van szükség ötven utas szállításánál, mint száznál: a Friedrichshafeni Zeppelin Művek már a legközelebbi jövőben hozzákezdenek az új,

száz utas számára készülő óriásléghajó

terveinek készítéséhez.

Másfélmilliárd pengő a főváros vagyona

A polgármester bemutatta az 1935-ös zárszámadást

— Az Est tudósítójától —

Szendy polgármester ma délben, mielőtt elutazott *Rómába*, fogadta a sajtó képviselőit és bemutatta a *főváros 1935. évi zárszámadását.*

A hiány 1,305.071 pengő 59 fillér,

tehát sokkal *kevesebb*, mint amennyit előirányoztak. Ez is mutatja, hogy a *szanálásra tulajdonképpen semmi szükség nem volt.*

A főváros tavaly 149.353.487 pengő 87 fillért adott ki.

A polgármester utasította az ügyosztályokat, hogy takarékoskodjanak. Ezt az utasítást végre is hajtották. *A megtakarítás 4,030.000 pengő:* a dologi kiadásoknál 3.42 millió, a személyi kiadásoknál 595.000, a rendkívüli kiadásoknál 12.000 pengő.

A bevételi oldal már nem olyan kedvező,

mint a kiadási. *A tényleges bevétel 145.5 millió pengő volt.* A bevételek nem folytak be az előirányzott mértékben. Rendezni kellett néhány tételt. Ezek tulajdonképpen csak elszámolások. Igy a megszüntetett *kórházi alap* hiányára leírnak 3—4 millió pengőt. A *kölcsönpénzekből 6.8* millió pengőt használtak fel.

A *főváros üzemei* 24.26 millió pengőt juttattak a községi háztartásnak. *Veszteségük volt a gyógyfürdőknek, a kenyérgyárnak, a lóhúsüzemnek.* E veszteségek összege 1.24 millió pengő. *Az üzemek összes kiadása 105 millió pengő volt.*

A főváros vagyona az üzemekben fekvő vagyonnal együtt 1.527.000.000 pengő,

terhe 708,000.000 pengő, *a tiszta vagyon tehát 818,000.000 pengő.*

Makacs székrekedés, vastagbélkatarrus, puffadás, vértorlódás, anyagcserezavarok, sargaság, aranyeres csomók, csípőfajás eseteiben a természetes **Ferenc József keserűvíz — reggel és este egy-egy kis pohárral bevéve — rendkívül becses háziszer.**

HÍREK

Imádság

Irta: Sértő Kálmán

Mezőre kifutok
Egyszer, nagy erővel,
Jó akarok lakni
Szabad levegővel.
Torkom vízre szomjas,
Bús szemem a rétre,
Fülem aranyszínben
Hangzó méhzenére.

Mennydörgés rázzon meg,
Ruhám bőrig ázzon,
Elém hétrőfnyire
Fénylő villám vágjon.
Szivárvány öleljen,
Napfény melegítsen,
Keserű tervemben
Jó Isten segítsen.

— **Az első kivégzés az új Lindbergh-törvény alapján.** *Newyorkból* jelentik: A *Lindbergh-törvényt*, mely az emberrablásra halálbüntetést szab ki, ma alkalmazták elsőízben Kaliforniában. Egy *Drugger* nevű rablót kötél általi halálra ítéltek és ki is végeztek, mert *egy nőt hat órán át fogva tartott*. A bíróság egyéb bűncselekmények miatt *még külön 119 évi börtönnel* sujtotta Druggert. *(T)*

— **Igy még nem komoly a leánykérés.** Egy lipótvárosi kisebb női *divatszalón* tulajdonosnője *erkölcsi kártérítés* végett pert indított egy kisebb *bútorgyár* tulajdonosa ellen. *10.000 pengő erkölcsi kár megítélését kérte.* Mint mondotta, a bútorgyáros házassági ígéret hangoztatásával *elcsábította őt, hat évig tartott a viszonyuk.* A bútorgyáros a házassági ígéretnek nem tett eleget és a hat évig tartó bizalmas, benső viszony jelentősen csökkentette az ő férjhezmenési esélyeit.

Az ügyet *Szücs* Béla törvényszéki bíró tárgyalta. A bútorgyáros *tagadta* a házassági ígéretet. A bizonyítási eljárás során kiderült, hogy így ígért házasságot: *ha valaha megnősülök, csak magát veszem el.*

A törvényszék *elutasította* a divatszalón tulajdonosnőjének keresetét azzal az indokolással, hogy *ez a kijelentés nem minősíthető komoly házassági ígéretnek.*

— **Három lengyel repülőgép összeütközött a levegőben.** *Varsóból* jelentik: A poznani hadgyakorlatok alkalmával *három repülőgép a levegőben összeütközött.* Két gép lezuhant. Két hadnagy és két altiszt meghalt. A harmadik gép is *erősen megsérült, de sikerült leszállnia.*

— **Szomorú vasárnap, szomorú vasárnap...** *Párizsból* írják nekünk: A »Szomorú vasárnap« című pesti sláger a francia fővárosban nagy népszerűségre tett szert. A mozik és a színházak előcsarnokaiban gramofonok szomorítják dallamával a szórakozásra érkező közönséget, amely hamar megtanulta ezt a pesti aszfaltról Párizsba került nótát. A legutóbbi választásokon a Saint Germaine des Pres városrészben akadt egy képviselőjelölt, akinek *programjában a szomorú vasárnapok leküzdése* is szerepelt. Tegnap este a Club du Faubourg nevű irodalmi társaság is *vitaestélyt rendezett a szomorú vasárnap témájáról. (T)*

— **Száraz, spródhaj**, mielőtt hajhullást idéz elő, házilag is kitünően ápolható, az orvosi utasítással ellátott dr. med. László V.-féle Hajolaj és Túlzsíros szappannal. Kapható kizárólag a főlerakatban: Múzeum-patika, IV., Kossuth Lajos ucca 22. (Astóriával szemben).

— **Le a kalappal vagy fel a kalappal?** Három olvasónk így vélekedik a kérdésről:

Igen t. Szerkesztő Úr! *Európai szokás*, hogy hivatalban, zárt helyiségben levesszük a kalapot. Illem és tiszteletadás a kalaplevétel. *Kérdés, kötelező-e és milyen szempontokból.* Az semmiesetre sem helyes, hogy egy adóhivatalban a közhivatalnok első dolga az ügyfél *rendreutasítása legyen.* Előfordulhat, hogy a hivatalban nincsen sem ruhatár, sem fogas, a fél keze aktákkal van tele. *Mit csináljon a kalapjával?* Tisztelettel: *F.* Ernő.

*

Igen tisztelt Szerkesztő Úr! *Egyéni felfogás kérdése*, hogy a kalapot leveszem, vagy fennhagyom-e. Ugyanolyan ez, mint hogy *dohányzom-e* vagy sem, sört iszom-e vagy bort. Éppen ezért *jogtalan bárkire is rászólni*, ha például fenthagyja kalapját. Üzemekben, kisebb irodákban *sokszor maga a főnök szól:* kérem, hagyja fent a kalapját, nehogy megfázzék. Tisztelettel: *C.* György.

*

Igen tisztelt Szerkesztő Úr! *A spanyolnátha, a meghűlés egyik főoka az*, ha izzadt fejünkről leemeljük és a kelleténél tovább lengetjük kalapunkat. *Egészségi szempontból káros a kalapemelés.* A karemelés sokkal észszerűbb. El kellene törölni a kalapemeléssel való köszönést, *karemeléssel kellene megadnunk a tiszteletet* annak, akit erre érdemesnek tartunk. Tisztelettel *B.* József.

— **Július 2-án, 3-án és 4-én lesz a könyvnapi vásár.** A kereskedelmi miniszter ma rendeletet adott ki, amelylyel megengedi, hogy a könyvnapokon az ország területén a könyvkereskedők üzletei és az ideiglenesen felállítandó uccai könyvelárusító sátrak este hét óráig nyitva tarthassanak.

—**Krémnadrág tisztítás!** Kulcsár és Huppert

— **Grősz püspök megbérmált egy életfogytiglanra ítélt öregasszonyt.** *Szombathelyről* jelentik: Megható jelenet játszódott le a szombathelyi ügyészség fogházában. Özvegy *Kopcsándi* Lajosné életfogytiglanra ítélt 60 éves asszony, aki félholtra verte fia vadházasságából született 11 éves Kálmán unokáját, majd összeszurkálta és egy vízzel telt ciszternába fojtotta, azzal a kéréssel fordult a fogház igazgatóságához és az igazgatóság útján az igazságügyminiszterhez, hogy *szeretne megbérmálkozni.* Erre az engedélyt meg is kapta. Tegnap délelőtt *Grősz* József püspök a fogház kápolnájában ki is osztotta a bérmálás szentségét a fegyenc asszonynak.

x **Csillaghegy!** Gyermekek ideális nyaralóhelye!

x **Nehéz székelésben szenvedők**, akiknek gyakori fejfájás, mellnyomás, szivdobogás, gyomormüködési zavarok és különösen fájdalmas végbélbajok — mint aranyér, repedés, előesés, polipus, sipoly, szükület — teszik az életet nehézzé, igyanak reggel és este negyed pohár természetes »*Ferenc József*« keserüvizet.

x **Automobil a felhők felett.** A »Hindenburg« léghajó első délamerikai útján egy autót vitt a fedélzeten és a Rio de Janeiróba megérkező légióriás az összegyült embersokaság tetszése mellett eresztette a földre az első repülő autót, amely Európából Dél-Amerikába a levegőn keresztül, sokezer méter magasságban tette meg az utat. A »Hindenburg« léghajó szállítmánya egy *Olympia* típusú *General Motors Opel* autó volt. A kiskocsigyártásnak ez a kis remeke nálunk is nagy kedveltségnek örvend és Budapest uccái szinte tarkállanak ettől a kitünő és jó formájú gépkocsitól.

MÁJUSI-HORTOBÁGYI-JUHTÚRÓ
10 deka Budapesten **15 fillér**

Dr. Bányász István:
Hogyan hirdessünk?
Mit szabad és mit nem!
Előszóval ellátta **dr. Éber Antal,** a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara elnöke.
Kapható Az Est könyvkereskedésében, Erzsébet körút 18—20. és minden könyvkereskedésben. **Ára 3 pengő.**

— **Hét gyermeket megsebesített a felrobbant gránát.** *Szombathelyről* jelentik: Kenéz községben a játszadozó gyermekek az árokban egy gránátkúpot találtak, amellyel játszadozni kezdtek és vígan gurigáztak a vaslabdával. A gyerekek játék közben egy deszkadarabbal kezdték ütögetni a gránátot. Az egyik erős ütés következtében aztán *a gránát felrobbant és hét gyermeket súlyosan megsebesített.* A sérült gyermekeket a szombathelyi közkórházba szállították.

— **A hosszú élet titka.** A Rockefeller-alap 200.000 pengőt bocsátott az amerikai Cornell-egyetem két professzora, dr. *Maynard* és dr. *McCay* rendelkezésére az emberi életkor meghosszabbítására folytatott kísérleteik gondtalanná tételére. A két amerikai tudós idáig patkányokon kísérletezhetett csupán annak megállapítására, hogy milyen diéta a legalkalmasabb a hosszú élet biztosítására. Megállapították, hogy az a táplálék, amely gyors növést és erősödést okoz, károsan befolyásolja az élettartamot, viszont találtak egy olyan patkányeledelt, amely annyira megnövelte a rágcsálók életét, hogy az 150 évet jelentene az embereknél. A legmeglepőbb, hogy minden eddigi tanítással szemben ez a diéta nagyon kalóriaszegény. Ha bebizonyosodik, hogy az embernél is ugyanígy áll a dolog: ez a »szegény ember koszt« legalább mindenki számára elérhetővé teszi a hosszú életet.

— **Zálogházat kapott Székesfehérvár.** *Székesfehérvárról* jelentik: Évek óta nem volt Székesfehérvárnak zálogháza, ami különösen a szegény embereket érintette. A kereskedelmi miniszter most a fehérvári kézizálogkölcsönüzlet iparengedélyét özvegy *Szlávy* Józsefné budapesti lakosnak, egy hadirokkant tiszt özvegyének adta. A kereskedelmi miniszter a maximális kölcsöndíjat 19.5%-ban állapította meg, amiből a kamat 7%.

— **Házasság.** *Csáky* Sándor és özv. *Moskovits* Hugóné e hó 7-én házasságot kötöttek.

— **Sírva búcsúzott alispánságától Szabó-Szabovlyevits Dusán.** *Bajáról* jelenti tudósítónk: A bajai megyeházán történt alispánváltozás után szerdán délután adta át hivatalát dr. *Szabó-Szabovlyevits* Dusán alispán utódjának, vitéz dr. *Bajsay* Ernőnek. A búcsúzás közben a 35 éves megyei szolgálata után nyugalombavonuló *Szabó-Szabovlyevits Dusán annyira elérzékenyült, hogy sírva fakadt.*

— **A vásáron** Pick diétás szalámit kérjen.

— **Az egészséges** is ügyeljen az emésztésére. Az orvosok Artin-t ajánlanak hashajtóul.

— **Orvosságot evett reggelire egy munkanélküli, — összeesett.** A Dorottya ucca és a Gróf Tisza István ucca sarkán ma reggel összeesett egy ember. A mentők a Rókusba vitték. Itt magához tért és elmondta, hogy *Braun* Ferencnek hívják, 42 éves lakatos. Évek óta állás nélkül van. *Napok óta nem evett.* Ma hajnalban a Teleki téren talált valami orvosságos dobozt, tele pilulákkal. *Nagyon éhes volt, megevett vagy tíz darabot.* Azután besétált a városba. Itt rosszul lett és elvágódott.

— **Új pápai prelátus.** *XI. Pius* pápa *Virág* Ferenc pécsi megyéspüspök előterjesztésére dr. *Szőnyi* Ottó pápai kamarást, a Műemlékek Országos Bizottságának hosszú időn át volt előadóját, az iparművészeti iskola tanárát pápai prelátussá nevezte ki.

— **Jön a lengyel idegenforgalom.** *Varsóból* írják: A devizakorlátozó rendelet miatt a lengyel idegenforgalmi irodák azt határozták, hogy az idegenforgalmat olyan országok felé irányítják, amelyekkel kompenzációs alapon lehet a fizetéseket teljesíteni. Ezek közé tartozik elsősorban Magyarország, úgyhogy a *nyáron sok társas utazást rendeznek Budapestre. (T)*

RENDKÍVÜLI SZÍNHÁZI KEDVEZMÉNY

Az Est-lapok olvasói és előfizetői részére

Az alábbi szinházi előadásokra olvasóink és előfizetőink **KÜLÖNBÖZŐ RANGÚ JEGYET RENDKÍVÜL LESZÁLLÍTOTT ÁRON** válthatnak Az Est kiadóhivatalában, VII. ker., Erzsébet körút 18—20. sz. (Telefon: **43-8-88**). Reggel 9 órától délután 5 óráig, vasárnap délelőtt 9—2 óráig.

A kedvezményes áru előadások műsora:

PÉNTEKEN, MÁJUS 8-ÁN

MAGYAR: **A néma levente** (8). FŐVÁROSI: Meseáruház (8). VÁROSI: Párnai ibolya (8). ANDRÁSSY UTI: Könnyü a férfiaknak (8). TERÉZKÖRUTI: Előjáték Lear királyhoz (9). KOMÉDIA: Bika-panzió (8).

SZOMBATON, MÁJUS 9-ÉN

MAGYAR: Házasság (3½ d. u.) PESTI: Szivdobogás (8). ANDRÁSSY UTI: Méltóságos asszony (4 d. u.) VÁROSI: Párnai ibolya (8).

VASÁRNAP, MÁJUS 10-ÉN

VIG: Az én leányom nem olyan (3½ d. u.) MAGYAR: Házasság (3½ d. u.) PESTI Szivdobogás (4 d. u. és 8 este). FŐVÁROSI: Meseáruház (4 d. u. és 8 este). VÁROSI: Párnai ibolya (4 d. u. és 8 este). TERÉZKÖRUTI: Előjáték Lear királyhoz (9). KAMARA: Zöld béka (4 d. u. és 8 este). KOMÉDIA: Bika-panzió (4½ d. u. és 9 este). BUDAI SZINKÖR: Drótostót (3½ d. u. és 7½ este). ERZSÉBETVÁROSI: A rádió kedvenceinek hangversenye (10½ d. e.)

MINDEN JEGYVÁSÁRLÓ INGYEN KAPJA A TELJES SZINLAPU »MAGYAR SZINPAD«-OT

MOLNÁR FERENC
CSODA A HEGYEK KÖZT
ATHENAEUM KIADÁS ÁRA 2 PENGŐ

MDK

Szőnyi Ottó dr.

A Bizottság előadója a pécsi székesegyházban múzeumot rendezett be a régi székesegyház középkori kőmaradványaiból. Ugyancsak Szőnyi szerkesztette meg Pécs város műemlékeiről szóló vezető könyvet.

Lechner J.dr.: Az Orsz.Műemlékbizottság ujabb müködése.

Épitő Ipar - Épitő Művészet, 1928.Jan.15. 9-11.lap

MDK

Szőnyi Ottó

Kőröshegy középkori műemlékeihez Szőnyi Ottó készitett a turisták számára vezető könyvet.

Lechner J.dr.: Az Orsz.Műemlékbizottság ujabb müködése.

Épitő Ipar - Épitő Művészet,1928.Jan.15. 9-11.lap

Szőnyi Ottó

P. N. 932. III. 14.

— **Halálozás.** Dr. *Szőnyi* Ottó pápai prelátus, az Iparművészeti Iskola tanára, a Központi Egyházművészeti Hivatal tb. elnöke március 13-án délután négy órakor meghalt. Beszentelési szertartása 16-án délután fél 5 órakor a farkasréti temető halottasházában. Temetése 18-án, csütörtökön a pécsi Szent Mihály templomból lesz.

Pesti Napló

Szőnyi Ottó

— **Szőnyi Ottó dr. meghalt.** Szőnyi Ottó dr. pápai prelátus a jeles művészettörténeti kutató és iró hosszu betegeskedés után március 13-án meghalt 61 éves korában. Szőnyi Ottó dr. Pécsről került a fővárosba. Pécsett ő rendezte el a pécsi dóm ujjáépitésekor felszinre került faragott köveket és ő szerkesztette meg a püspöki Kőtár tudományos leiró katalógusát. A fővárosban a Müemlékek Országos Bizottságának vol sokáig az előadója, mignem néhány évvel ezelőtt az Iparmüvészeti Iskola tanárává nevezték ki. A művészettörténelem és az egyházmüvészet előadója lett ott. Legujabban jelent meg nagyszabásu diszmüve Magyarország templomairól. Ebben a müvében Nagy-Magyarország minden müemlékszámbamenő templomépitményét feldolgozta és a gazdag képanyagot értékes magyarázó jegyzetekkel kisérte. Hazai müemlékeinknek egyik legalaposabb ismerője, komoly és értékes tudós szállt vele időnek előtte sirba. Tetemét március 16-án szentelték be a farkasréti temetőben és 18-án helyezik örök nyugalomra a pécsi temetőben.

Lyság 1937 III. 17

SZÖNYI Ottó

Az Országos Egyházművészeti Tanácsban viselt szerepe 163-164. p.

Ld. A püspöki kar tanácskozásai. Bp. 1984. 163-164. p.

a/ Magyarország müemlékeinek k
1989-cel báródóan ATA-támogat á
a Veszprém megyei tanács céltá

A kutatások során elkészül
ellentétben további szerkeszté
felvételének kézirata, amely t
feldolgozása, tervezett illusz
tekinthető. Kiadásának feltétel
1988/89-ben a Fejér megyei muz
jelenleg bizonytalanok. Jelent
megye topográfiai felvétele /e
továbbá az a részletkutatás /F
rendszerben a főváros budai ke
épitészeti anyagát tárgyalja.

A topográfiai kutatások ne
- a személyi feltételek belső,
fent elemzett nehézségeire;
- a külső megbizottak kellő mé
korlátaira és e munkaerő erő
/jórészt épitész- és müemlék
- a kiküldetés és belföldi uta
a megfelelő élet- és munkafe

MDK

Szőnyi-Riegele-Wimmer

A hősök emléke. 1925. A hegyi ligetben, Pozsony

Magyar Művészet 1928. 319.l.

MDK

SZŐNYI OTTÓ

Adatok Pécs műemlékeiről.

Gosztonyi Gyula:Pécs 1763-ban.

Egyetemi könyvkiadó,Pécs 1944.p.4.

MDK

Szőnyi Ottó

Lechner Jenő: Budapest műemlékei.(Szőnyi Ottó: A román stiluskorszak.)

Magy.Művészet,1925.1.sz. 60.l.

MDK

Szőnyi Ottó dr.

Nikelszky G.: Pécsi oltár Amerikában. Dunántul 1930. aug. 31. 5.l.

MDK

Szőnyi Ottó dr.

Fejes Gy.: A pécsi muzeumról. Dunántul 1922. nov. 5. 2.l.

MDK

Szőnyi Ottó dr.

MMÉEKözl. 1934. jul. 22.

MDK

Szőnyi Ottó dr.

elhunyt

Magyar Iparművészet 1937. 3. sz. 92.l.

Szönyi Ottó dr.

családi neve
eredetileg
Szákovics O.

Zsebnaptár 1938.

Szőnyi Ottó (Pécs, 1876. jul. 13. -- Pécs, 1937. márc. 13.): régész, müvészettörténész, kat. pap, jog- és államtudományi doktor. 1907-ben a pécsi jogak. tanára. 1921-ben előadója a Magyar Müemlékek Orsz. Bizottságának. 1934-től az iparmüvészeti isk. tanára. Érdemes kutatója volt a pécsi őskeresztény kornak, nevéhez füződik a hires cella trichora feltárása a székesegyház nyugati bejárata előtt. Ez az 1922--ben kiásott 1600 éves müemlék egyike a három eddig ismeretes pannóniai őskeresztény sirkápolnáknak. A cella trichora ásatását az Orsz. Magy. Régészeti Társulat Évkönyvében közölte 1927-ben (II. évf. 1923--26). -- M. A pécsi ókeresztény sirkamra (Bp., 1906); A pécsi püspöki muzeum kőtára (Pécs, 1906); A kőröshegyi középkori templom (Bp., 1924); Régi magyar templomok (Bp., 1934).

Szőnyi Ottó régész, művészettörténész

Magyar Életrajzi Lexikon

nukban nyujt keresetet. A magyar otthonvédelem szempontjából ez a legfontosabb teendők egyike. A modern technika lehetővé teszi, hogy számos tömegcikk, vagy tömegcikkalkatrész nagybani termelését a háziipar végezze. Az otthonában dolgozó háziiparos nem válik gyűlölködő proletárrá, vagy léleknélküli gépemberré. Végül háziipari exportunk nagy eredményeiről és annak további fejlesztési lehetőségeiről beszélt az előadó. Rámutatott arra, hogy nagyon üdvös volna, ha a magyar háziipari exportőrök a túlságba menő önkonkurrencia káros következményeit megszívlelnék.

A rendkívül érdekes előadást pompásan egészítette ki az a kiválóan érdekes vetített képanyag, amely az egyes magyar vidékek háziipari munkálatait jellemezte.

A rendkívül tartalmas és tanulságos előadást a hallgató közönség mindvégig a legnagyobb érdeklődéssel kísérte és nagy tetszéssel fogadta. Az előadás végén dr. báró Szalay Gábor mondott köszönetet Benkő Sándornak előadásáért.

A TÁRSULATUNK KEBELÉBEN FOLYTATOTT MUNKA fontosabb eseményeiről az alábbiakban számolunk be.

1937. március 10-én a kiállítási bizottság Lakatos Arthur elnökletével tartott ülést, amelyen megjelentek K. Bartha Ferenc, Bodonyi Jenő, Csépai Csavlek András, Devecska Ferenc, Feyér Gyuláné Kovács Erzsébet, Houba Károly, Hosszú István, Kórody György, M. Kiss Erzsi, Latabár Károly, Ifj. Payer József, Ifj. Richter Aladár, Spolarich László, Szathmáry István Szablya János, Urbányi Vilmos, Weichinger Károly, Helbing László és Deák István titkárok.

Elnök üdvözölte a megjelenteket és az ülést megnyitotta. Felkérésére Szablya János ügyvezető alelnök az osloi iparművészeti, háziipari- és népművészeti kiállítás eredményeit ismertette. Örömmel jelentette, hogy a kiállítást fényes külsőségek között nyitotta meg dr. Halvdan Koht külügyminiszter. A megnyitáson megjelentek VII. Haakon norvég király és Olaf trónörökös is. Az installáció, amelyet Urbányi Vilmos és a rendezés, amelyet Braunné Andreetti Olga műtáros végeztek, igen jól sikerült. A kiküldött anyag elsőrangú volt, úgyhogy mindenki a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott a kiállításról. A társulat munkáját nagy szeretettel támogatták Röwde főkonzul és Kielland múzeumigazgató. Az anyagi eredmény is kielégítőnek igérkezik. A kiállítás nyomán máris megindult a gazdasági kapcsolatok kiépítése. Elnök többek hozzászólása után határozatilag mondotta ki, hogy a kiállítás előkészítőinek, rendezőinek, valamint azoknak, akik azt oly megértéssel támogatták, a kiállítási bizottság jegyzőkönyvben mond köszönetet. Ifj. Payer József előadó, a február 24-én tartott kiállítási albizottsági ülés eredményeiről tett jelentést. Bejelentette, hogy a párizsi világkiállítás iparművészeti terme számára csak igen válogatott anyagot fognak kivinni. Már eddig is igen sok anyagot jelentettek be a kiállítók a kiállításra. Előadó azután a Budapesti Nemztközi Vásárra vonatkozó elgondolásokat ismertette. Végül Hosszú István javaslatát terjesztette elő, amely szerint az Őszi Lakberendezési Vásár alkalmával az asztalosok az Ipartestület útján szándékoznak jó terveket szerezni a mesterversenyre. Ezért helyénvalónak tartja egy bútortervpályázat kiírását. A pályázat csak magyaros jel legű olcsóbb, weekend, előszoba, kislakás stb. bútortipusokra szorítkozna és háziipari anyagok alkalmazását írja elő, mint kezdetre. Később ezt a pályázatot komolyabb és drágább bútorokra is ki lehetne írni. Ügyvezető alelnök a pályázat gondolatát helyeselte és annak anyagi megoldását illetékes helyen meg fogja tárgyalni. Latabár Károly szavaiban aggályosnak tartotta a magyaros lakásművészeti irányú pályázatok kiírását, hosszabb szellemi előkészítés nélkül. Ifj. Richter Aladár nem osztotta Latabár Károly aggályait, mert szerinte a szellemi akciót a gyakorlati akcióval együtt kell megindítani. Elnök határozatilag mondotta ki, hogy a magyaros bútorpályázat ügyét magáévá teszi a bizottság és a választmány élé terjeszti végleges határozat végett. Előadó bejelentette, hogy a Júniusi Hetek alkalmával az O. M. Idegenforgalmi Hivatal felkérésére a társulat az Iparművészeti Múzeumban kiállítást fog rendezni. A kiállításon oly kisebb, olcsóbb emléktárgyak fognak bemutatásrakerülni, amelyeket az idegenek Magyarországon keresnek. Javaslatára a kiállítási bizottság hozzájárult, hogy ezen kiállítás installációját Zrinszky József tervezze. A Szent István év alkalmával felvetődött egy nagyszabású iparművészeti tárlat gondolata, amelynek kidolgozásán az albizottság már dolgozik. Javasolta, hogy az idei vidéki kiállítást a társulat karácsonykor rendezze, mégpedig két helyen: Szegeden és Miskolcon. Ügyvezető alelnök szerint csak Budapesten rendezhet a társulat karácsonykor vásárt, de a vidéki kiállítást november végén meg lehetne tartani, még pedig Miskolcon, mert technikai okokból két helyen egyszerre nem lehet. Előadó bejelenti, hogy az illetékes körökkel

Ex libris. Drahos István fametszete.

a társulat tárgyalásokba bocsátkozott azirányban, hogy a párizsi világkiállításra valamely kedvezményes utazási és résztvételi akcióban részt vehessen. Elnök határozatilag mondotta ki, hogy előadó jelentését a kiállítási bizottság tudomásul vette s azt jóváhagyás végett a választmány elé terjeszti, majd több tárgy nem lévén, az ülést bezárta.

1937. március 16-án a bíráló-bizottság tartott ülést Helbing Ferenc elnöklete alatt, amelyen megjelentek Major István, ifj. Payer József, Spolarich László, Szablya János, valamint Helbing László és Deák István titkárok.

Elnök üdvözölte a megjelenteket és az ülést megnyitotta. Bejelentette, hogy a mai ülés tárgya a milánói árumintavásárra beküldött anyag felülbírálata. A kiállítók igen sok iparművészeti és házipari tárgyat küldöttek be, amelyeket exportképességünk szempontjából is megvizsgálni tartozik a bíráló-bizottság. Felkérésére azután a bíráló-bizottság tagjai megtekintették a beküldött anyagot és gondos és lelkiismeretes munkával a meg nem felelőt kiselejtezték. Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárta.

1937 március hó 17-én tartott választmányi ülésünk tudósítását helyszüke miatt legközelebbi (4) számunkban — amely előreláthatólag június hó közepén jelenik meg — fogjuk közölni.

• IN MEMORIAM •

BÁRÓ WLASSICS GYULA. A legnagyobb magyar kultúrpolitikusok közül újra kiragadott egyet a halál. Wlassics Gyula báró kultuszminiszteri működésének fénykora összeesik Magyarország ezeréves fennállásának nagy ünnepségeivel és az Iparművészeti Társulat első éveinek nagy lendületével. Termékeny idők voltak azok, melyekre csak nagy tisztelettel és kegyelettel lehet visszatekinteni. A magyar képviselőház kultúrpolitikai vitáinak magas színvonalában nemes hely illette meg a művészeti kérdéseket. Gróf Andrássy Tivadar, a művészlelkű főúr, gyakran sürgette az iparművészet hathatósabb pártolását. Wlassics Gyula, a „százkezű" közoktatási miniszter pedig nyomban cselekedett. Elrendelte, hogy az Iparművészeti Múzeumban ismeretterjesztő előadások tartásával és népszerű ismertető füzetek kiadásával szolgálják az ízlés propagandáját. Mindig lelkesen állt oda az állam támogató erejével a magyaros iparművészet mellé és a sűrűn rendezett kiállításokon bőven vásároltatott az állam számlájára és a múzeumok gazdagítására szép tárgyakat. Ezt a nemes érdeklődését éppúgy, mint szellemi frisseségét egészen pátriárka-korában, nyolcvanötödik évében bekövetkezett haláláig megőrizte. Társulatunk őszinte részvéttel fordul a nagy államférfi gyászoló családja felé.

DR. SZŐNYI OTTÓ. A keresztény archeológiának, a nemes tradíciókból táplálkozó modern egyházművészetnek, a magyar műemlékvédelemnek fáradhatatlan munkása, az Országos Központi Egyházművészeti Hivatal megszervezője és első elnöke, a Szent István Akadémia rendes tagja, az iparművészeti kérdések lelkes megértője, az ifjú művésznemzedék nevelésének hivatott mestere, pápai prelátus s az Orsz. Magy. Kir. Iparművészeti Iskola rendes tanára, az Iparművészeti Társulat választmányának tagja húnyt el hosszú és fájdalmas betegségben ez év márciusának 13-án. — Középiskolai és teológiai tanulmányainak végeztével pályája a jogtudományok útján indult el ezelőtt harminc esztendővel odalenn szülővárosában, amikor a pécsi püspöki jogakadémiának lett tanára; de a bazilika átépítésének munkálatai, a felszínre került leletek, a római és őskeresztény sírkamrák és emlékek, a némán is beszélő sok százéves faragott kövek a régészet felé vonzották őt s ettől kezdve szóban és írásban, katedrán és előadóasztalok mellől ennek a komoly studiumnak lett jeles tollú, bátor hangú és országosan elismert kizárólagos művelője. Mint ilyen kapott felszólítást Vass József akkori kultuszminisztertől, hogy vállalja el a Műemlékek Országos Bizottságának nagy felelősséggel járó és kivételes szaktudást kívánó előadói tisztét. Így került föl Budapestre s lett a magyarországi műemlékeknek érdemes kutatója, feltárója, ismertetője. Közben igen sokat utazott külföldön s ottani tanulmányait a hazai archeológia és egyházművészet javára kamatoztatta, most már mint az egyházművészetnek is tanára az Iparművészeti Iskolában. E nagyarányú és szakadatlan munkában teljesen felőrlődtek erői. Míg lelke töretlen volt, ízzó tűzzel szólt nagy terveiről, munkában levő irodalmi műveiről, ideális céljainak megvalósításáról. Most mindeme tervek, művek, célok csonkán, befejezetlenül, eléretlenül maradtak itt. De Szőnyi Ottó élete mégis harmonikus, tartalmas, érdemekben dús élet volt s elmúlása vesztesége a magyar tudományos életnek, vesztesége iskolájának, vesztesége társulatunknak. Tudományos meggyőződését a legnagyobb elszántsággal és szókimondással is védelmező igaz embert s a szelídlelkű, nemes szívű és őszinte jóbarátot gyászoljuk Benne. Ravatalát a koszorúk tömege borította, köztük az Iparművészeti Társulaté is, a farkasréti temetőben. Az Iparművészeti Iskola nevében Szablya Frischauf Ferenc igazgató, a társulat nevében Szablya János ügyvezető alelnök méltatta az elhúnyt érdemeit. Véglegesen az ő elgondolása szerint tervezett és fölépített sírkápolnában temették el a pécsi Szent Mihály-temetőben. Nyugodjék békében!

Magyar Iparművészet
1937. 3. f.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: Szablya Frischauf Ferenc. 25.582. — Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. (F.: Thiering Richárd.)

PICTURA ISTORICĂ, CRONICĂ ÎN SPIRITUL CONTEMPORANEITĂȚII*

de GHEORGHE COSMA

Simțul epopeii timpului prezent, trăirea vie și intensă în actualitate își găsesc împlinirea în cultivarea unor relații active ale contemporaneității cu spiritul progresist al epocilor trecute, marcate de acele momente relevante, memorabile, esențiale pentru ființarea caracterului inalienabil al fiecărui popor.

În procesul de angajare civică a culturii epocii noastre, atît de densă în evenimente revoluționare, arta este readusă în mijlocul cetății, menită să dezvolte comuniunea cu colectivitatea și năzuințele ei, ducînd mai departe tradițiile umaniste, prin raportarea lor permanentă la cerințele spirituale ale omului civilizației socialiste.

Solicitată de marile năzuințe ale vremurilor noastre, arta tematică dobîndește o pondere prioritară, în cadrul căreia pictura istorică, revenind în actualitate, își vădește capacitatea evocativă în rememorarea virtuților trecutului, din perspectiva ideilor contemporane. Astfel, după peste o jumătate de veac, pictura istorică — afirmată cu impetuozitate în secolul al XIX-lea — reintră în conștiința unei epoci de elan constructiv care-și urmează cursul sub semnul major, bogat în semnificații, al umanismului socialist. Pictura istorică este reluată în epoca noastră din perspectiva unor ample acțiuni de reconsiderare a tradițiilor noastre sociale și culturale, de reconstituire pe criterii științifice, punîndu-se în evidență elementele care polarizează interesul față de caracterele de permanență ale conștiinței naționale, de demnitate și patriotism, de organicitate și coerență spirituală ce definesc biografia colectivă a poporului nostru, de-a lungul zbuciumatei sale istorii. Dar în dialogul ei cu trecutul, pictura istorică nu se mai limitează doar la sfera tematică tradițională, specifică veacului al XIX-lea, în care se punea accentul îndeosebi pe acele idei în măsură să contribuie la deșteptarea conștiinței poporului — unitate și independență națională —, ci abordează o arie problematică mult extinsă, incluzînd un teritoriu vast din istoria luptelor sociale ale maselor țărănești și ale mișcării proletariatului.

Astfel, imaginea trecutului se întregește cu noi zone de adînci semnificații ce oferă elemente de substanță progresistă, pictura istorică făcînd în acest fel mai evidentă relația ei cu aspirațiile prezentului, în spiritul deziderateloor contemporane.

În altă ordine de idei, reintrarea picturii istorice în fluxul artei contemporane repune și problema limbajului, a modalităților de expresie, a acordului cu spiritul înnoitor al epocii, problemă de ordin plastic care nu mai poate fi rezolvată și acceptată în termeni depășiți, tradiționaliști. Se știe că pictura istorică modernă în România a cunoscut o ascensiune în anumite momente progresiste și revoluționare, în etape istorice scurte, dar de maximă febrilitate patetică și de tensiune spirituală. În asemenea perioade efervescente de încordare și elan, ideile înaintate ale acestei epoci nu și-au găsit însă totdeauna corespondentul adecvat în modalitățile de expresie plastică. Pictorii revoluționari de la 1848, romantici ca tempe-

* Studiul de față are în vedere pictura istorică de șevalet contemporană, în etapa 1948—1964.

rament și aspirații, dar neavînd o suficientă experiență artistică, n-au reușit să investească operele lor cu forța unui limbaj de iradiere emoțională pe măsura înflăcăratelor lor idealuri sociale, umanitare și politice [1].

Aman însuși, deși marchează progrese considerabile față de predecesorii săi, în ciuda perseverentelor sale eforturi de perfecționare a meșteșugului artistic, nu reușește decît în parte să treacă de litera și limitele limbajului academist, oferind pilda unei dramatice încercări de autodepășire, în admirabila lui tentativă de a conferi o expresie picturală fidelă ideilor sale patriotice [2]. Așadar, în compoziția istorică tradițională a veacului trecut, nu s-a putut evita disonanța dintre generozitatea ideilor, lansate cu avîntul romantic specific acelor momente de coloratură revoluționară, și soluțiile picturii de atelier de viziune academistă, care-i imprimă un caracter didactic și moralizator. Excepție fac doar Aman, în unele cazuri, dar îndeosebi Grigorescu, care a avut un aport substanțial în promovarea unei autentice viziuni moderne, eliberate de concepția finisării migăloase a meșteșugului tradiționalist conservator. Din păcate, Grigorescu nu are continuatori imediați pe calea deschisă de el picturii istorice, iar tentativa lui va rămîne un fenomen izolat în epocă.

Dar în pofida acestor carențe de limbaj, pictura istorică românească din secolul al XIX-lea marchează prima mare experiență de acest fel în arta noastră modernă, lăsînd drept pildă spiritul ei patriotic, atitudinea cetățenească de participare activă la cursul evenimentelor vremii, deplina afirmare a conștiinței mesajului artistic, elemente de ordin etic și civic care constituie suficiente puncte de apropiere cu deziderateле actuale ale picturii istorice.

Cînd se revine la pictura istorică, după o lungă perioadă de peste o jumătate de secol — vreme în care s-a produs o scădere aproape totală a interesului față de ea — artiștii sînt puși în fața a numeroase dificultăți ca urmare a lipsei de continuitate a genului, evidente în primul rînd în problema limbajului. În rezolvarea plastică a picturii istorice, complicațiile se amplifică și prin faptul că se pune problema inevitabilității figurării ca suport ilustrativ tematic, modalitate abandonată în mare măsură de arta europeană de după 1900 încoace. Dar nevoia ilustrării (figurării) tematice a condus uneori și la raportarea exclusivă a picturii istorice la modalitățile de expresie ale secolului trecut, fără a se avea în vedere progresele generale ale limbajului picturii din prima parte a veacului nostru, impuse nu numai de cuceririle științei și tehnicii, dar și de evoluția mentalității și gustului public, a civilizației umane, în general.

După cum am arătat mai sus, dificultăți în materie de limbaj au existat și în pictura istorică din secolul trecut, vizibile în disonanța dintre idee și expresie plastică, limbajul fiind adeseori elementul conservator. Programul tematic lansat de epoca noastră s-a izbit adesea de dificultăți în transpunerea sa în imagine. Readoptarea unor formule desuete își găsește cu greu aderențe în arta noastră actuală, fără a mai satisface nici pictorii și nici chiar publicul, ale cărui exigențe se află în continuă modificare. În ultima jumătate de secol, marile « aventuri » ale artei moderne, prin care se proclamă primatul experimentului, al investigației și inovației, împinse pînă la exacerbare, vizează nu numai schimbările de conținut și de limbaj, dar și încercările de stabilire a unor noi raporturi între artă și societate. Reacția împotriva descriptivismului și narativismului de esență academistă, începută încă de impresioniști, a fost dusă pînă la abstracționism, cînd subiectul încetează de a fi un element acceptat și luat în considerare. Problema subiectului literar al operei plastice interesează însă nemijlocit lumea temelor picturii istorice. Celebra afirmație a lui Picasso că « nu există artă figurativă și artă nonfigurativă » este suficient de semnificativă. Marele pictor se întreba dacă forma pură a picturii moderne — oricît de revoluționară s-ar crede — nu

[1] Carențele de viziune și limbaj ale pictorilor pașoptiști se pot explica și prin faptul că pe de o parte, în anii de studii la Paris, Viena sau Roma (Tattarescu), ei n-au fost în contact nemijlocit cu reprezentanții de frunte ai romantismului european, iar pe de altă parte, scurta lor experiență n-a fost suficientă pentru a depăși limitele tradiționale.

[2] Formația în atelierele academiste ale lui Michel Martin Droling și François Picot nu-l împiedică pe Aman să tragă și unele învățăminte din opera unor mari artiști ca Velasquez, Salvator Rosa, Watteau, iar în domeniul picturii istorice, pentru care avea o deosebită atracție ,să fie la curent cu realizările lui Horace Vernet, Paul Delaroche, Thomas Couture.

Fig. 1. — Gheorghe Labin, *Cloşca*, ulei pînză (1948).

este cumva un fel de a te instala confortabil în gratuitatea unei burgheze plăceri, în cel mai filistin decorativism [3].

Referindu-se la conceptul realităţii în arta contemporană, Carlo Giulio Argan arată că « opera de artă figurativă realizează valori care trebuie să fie percepute. . . ». El susţine că astăzi se reactualizează, cu o nouă semnificaţie, conceptul artei de imitaţie (mimesis), subliniind că atunci « cînd se construieşte printr-un proces de investigaţie, avînd ca condiţie un act de voinţă, ‹arta de imitaţie› devine un act de creaţie ». Dar el atrage atenţia că

[3] Cf. Andrei Pleşu, *Consideraţii asupra raportului dintre imagine şi formă în artele plastice*, în *SCIA*, seria artă plastică, t. 19, 1972, nr. 1, p. 89.

realitatea nu trebuie limitată la fragmente, deoarece în acest caz însăși cunoașterea, impulsul de a acționa sînt limitate. Prin depășirea fragmentului se descoperă semnul prin care se marchează prelungirea în timp și spațiu a semnului. Așadar, arta modernă caută semnul pe care-l reduce la cea mai riguroasă esențialitate semantică. Și Argan sugerează că « singurul realism care poate fi predicat artei este un realism moral, cuprinzînd în întregime problema creației artistice ca o intervenție în situație » [4].

Astfel, Carlo Giulio Argan pledează pentru o accepție largă și nuanțată a conceptului de realism în arta contemporană, accepție ieșită din tiparele esteticii tradiționaliste, acordînd operei de artă figurative și realismului, în această accepție lărgită, creditul unor implicații de ordin moral și de finalitate socială. În felul acesta, ne apropiem de modalitățile de abordare a picturii istorice contemporane, a cărei problematică nu poate fi înțeleasă în complexitatea ei fără evaluarea elementelor de esență etică și de funcționalitate civică, socială. Pe de altă parte, pictura istorică nu poate fi considerată ca un capitol izolat, rupt de evoluția generală a picturii moderne, de cuceririle ei pe linie de concepție și limbaj. Afirmarea picturii istorice de după 1948 trebuie înțeleasă deci în funcție de tendințele cele mai actuale ale artei românești contemporane, în care își găsesc locul și ponderea tradițiile plastice naționale și universale în spiritul orientării umaniste a epocii noastre.

Evenimentele artistice prin care se consemnează primele încercări de reluare și actualizare a picturii noastre istorice contemporane sînt expozițiile « Flacăra » și « Anuala de stat » din 1948, manifestări artistice de răscruce în orientarea creației artistice și integrarea ei în fluxul marilor schimbări de profundă semnificație socială în viața țării noastre [5]. Printre artiștii care semnau o serie de portrete ale unor figuri istorice evocatoare, se detașau numele lui Jean Al. Steriadi, Camil Ressu, Iosif Iser, reprezentanți străluciți ai perioadei dintre cele două războaie mondiale, artiști în plină forță creatoare ca Lucian Grigorescu, Ștefan Constantinescu sau Gheorghe Labin [6], remarcîndu-se în mod deosebit Alexandru Ciucurencu, autorul primelor compoziții istorice prin care se anunțau de fapt noile posibilități de abordare într-un limbaj modern a tematicii istorice. Este adevărat însă că, pentru început, în majoritatea cazurilor, artiștii s-au oprit doar la portret, preocuparea pentru compoziția istorică fiind sporită mai cu seamă după 1950, cînd aceasta devine o prezență tot mai substanțială în expozițiile anuale de stat.

Desigur, numărul mare de lucrări nu este un criteriu concludent de evaluare, cu atît mai mult în această etapă, dintre 1950 și 1957, în care de abia încep să se distingă unele tendințe ce se vor dezvolta ulterior. Chiar din primii ani ai acestei etape, se remarcau o serie de artiști ca Ștefan Constantinescu, Gheorghe Labin, Ștefan Szönyi, Zoltan Kovács, Brăduț Covaliu, Eugen Popa, care în compozițiile lor manifestau o predilecție pentru viziunea monumentală, sugerînd în perspectivă premisele picturii murale ce va cunoaște consacrarea după 1958—1960.

Pe de altă parte, se afirmă cu vigoare o pleiadă de artiști mai tineri sau absolvenți ai Institutului de arte plastice « Nicolae Grigorescu », ca Virgil Almășan, Paul Gherasim, Marius Cilievici, Ion Sălișteanu, Traian Brădean, Ion Nicodim, dintre care unii au debutat cu remarcabile compoziții istorice, dovedind posibilități noi de interpretare a picturii istorice prin sugerarea unor soluții specifice sensibilității tradiționale autohtone, confirmate în anii ulteriori [7].

Un alt grup de artiști, printre care am aminti pe Gavril Miklossy, Gheorghe Șaru, Titina Călugăru, Lidia Agricola, Mimi Șaraga-Maxy, Vitalie Nereuță, au încercat să ilustreze

[4] Giulio Carlo Argan, *Căderea și salvarea artei moderne* (în rom. de George Lăzărescu), București, 1970, p. 104, 106, 110.

[5] Cataloagele expozițiilor: *Grupul plastic « Flacăra » al pictorilor și sculptorilor din U.S.A.S.Z.*, 11—25 aprilie 1948 (Sălile Fundației Dalles) și *Anuala de Stat a Artelor Plastice 1948* (Palatul din Piața Republicii). În prefața catalogului « Grupului Flacăra », Marcel Breslașu sublinia că « aproape unanimitatea pictorilor și sculptorilor, de la cei consacrați, pînă la debutanți, « sînt » dornici de a contribui prin efortul personal și prin cel colectiv la marile innoiri de tematică și în realizare, așa cum ele sînt dictate de imperativele transformărilor structurale ale țării, dar, în același timp, așa cum le dictează propria lor conștiință de artiști cetățeni » (p. 3).

[6] În 1948, artiștii amintiți mai sus au realizat o serie de portrete ale unor figuri istorice: Horia, Cloșca și Crișan, Tudor Vladimirescu, Nicolae Bălcescu etc.

[7] La Institutul de arte plastice « Nicolae Grigorescu », se luase inițiativa, în perioada de după 1950, ca absolvenții să aleagă ca temă de diplomă și subiecte istorice, în vederea familiarizării tinerilor artiști cu marea compoziție tematică.

Fig. 2. — Alexandru Ciucurencu, *Ana Ipătescu la 1848*, ulei pînză (1948).

în ample compoziţii anecdotice importante şi inedite momente din istoria proletariatului şi lupta din ilegalitate a comuniştilor români. Însă puţine dintre aceste vaste pînze, impresionante mai mult prin dimensiunile lor decît prin calităţile lor artistice, depăşeau limitele unei picturi descriptiviste, festiviste, convenţionale, autorii fiind depăşiţi de complexitatea şi însemnătatea temelor [8].

[8] Referindu-se la pictura istorică (în *Arta plastică*, 1955, nr. 4, p. 16), Eugen Schileru remarca marele număr de compoziţii istorice care figurează în expoziţii. El arăta că promovarea compoziţiei istorice dovedeşte ideea necesităţii de evocare a luptelor poporului. În acelaşi timp, sesiza că numai un procent destul de redus din aceste lucrări au şansa să rămînă în istoria picturii româneşti.

Un loc aparte în evoluția picturii noastre istorice contemporane îl ocupă Alexandru Ciucurencu. Depășind cadrul mai intim al artei sale dinainte de 1948, Alexandru Ciucurencu este cel dintîi pictor care s-a încumetat să realizeze compoziții istorice cu mijloace exclusiv picturale, pledînd pentru o paletă luminoasă, prin care să se pună în valoare forța de sugestie și expresivitate a culorii. El își argumenta cu convingere poziția sa față de rolul culorii, referindu-se la doi mari și sensibili coloriști: « oare Van Gogh nu și-a exprimat dramatismul viziunii cu o paletă strălucitor de luminoasă? Oare Luchian n-a atins accente patetice în incandescența paletei sale?... Una din tendințele caracteristice ale epocii noastre pe tărîmul limbajului artistic este tocmai aceea de a acorda culorii aceeași putere de expresivitate pe care a atins-o desenul în trecut » [9].

Fidel convingerilor sale artistice, chiar de la primele pînze, *30 Decembrie* (Demonstrație în Piața Palatului) și *Republica*, inspirate din imediata actualitate a evenimentelor, Ciucurencu pune problema rezolvării compoziționale figurative cu mijloace exclusiv picturale [10]. El reușea să dea forță de expresivitate și vigoare formelor prin juxtapuneri cromatice, sugerînd, în același timp, o atmosferă generală de poezie picturală datorată unor treceri nuanțate de ton pe ton, obținute prin suprapuneri de culoare. În prima pînză surprindea atmosfera efervescentă a unuia dintre cele mai impresionante mitinguri populare, înțeleasă ca simbol al forței politice a poporului care-și manifesta voința într-un moment istoric hotărîtor. Opoziția dintre cele două lumi, total diferite, era sugerată compozițional prin două elemente contradictorii: silueta sumbră a statuii lui Carol I, pe de o parte, și masa uriașă a manifestanților în mișcare cu pancarte și drapele, pe de altă parte; concepută alegoric, compoziția *Republica* avea în jurul figurii dominante a femeii cu steagul un grup de cinci personaje cu sensuri simbolice bine definite, reprezentative pentru principalele categorii sociale.

Dar lucrarea prin care se impune de la început în pictura istorică românească contemporană este *Ana Ipătescu*, lucrare ce deschide, de fapt, un șir de compoziții istorice evocatoare ale unora dintre cele mai însemnate momente sociale și politice ale istoriei noastre moderne: *Epilogul răscoalelor — 1907*, *13 Decembrie 1918*, *Doftana*, *Olga Bancic*, *1 Mai liber* și altele. În *Ana Ipătescu*, prins de spiritul revoluționar pe care îl trăiește, Alexandru Ciucurencu evocă cu patos una dintre figurile reprezentative ale revoluției de la 1848, luată drept simbol al conștiinței legăturii cu masele populare. Pornind de la ideea că Ana Ipătescu este exponenta năzuințelor populare, artistul găsește o soluție compozițională în care, deși figura centrală polarizează atenția, reușește să sugereze coeziunea morală dintre eroină și mase, subliniată de însăși dispunerea figurilor grupate monolitic în jurul eroinei [11]. Grupajul desfășurat pe traseul unui arc de cerc, ce înconjură ca un nimb capul energic și voluntar al luptătoarei, simbolizează ideea de unitate sufletească, de adeziune desăvîrșită la apelul romantic al eroinei. Dacă ne-am hazarda să ne gîndim la soluția adoptată de Eugène Delacroix în *Libertatea călăuzind poporul pe baricade*, în care figura alegorică a femeii se detașează net și domină mulțimea, soluția lui Ciucurencu este mult mai apropiată de realitate istorică; desigur, trebuie avut în vedere că artistul nostru trăiește și în altă epocă, în care se produc mutații esențiale în optica istorică.

Dar nu mai puțin importantă este rezolvarea plastică a compoziției, prin care artistul demonstrează că se poate apela la resursele și forța de expresie a cromaticii, dar nu numai

[9] Citatul este preluat din monografia *Alexandru Ciucurencu*, de George Oprescu, București, 1963.

[10] Cf. Radu Bogdan, *Două tablouri de Alexandru Ciucurencu închinate proclamării Republicii*, în *Arta plastică*, 1957, nr. 6, p. 14. Autorul articolului semnalează importanța istorică a acestor două compoziții, realizate în 1948, poate singurele mărturii de epocă, care au fost expuse la « Flacăra », subliniind și faptul că Ciucurencu pune problema picturii istorice realizate cu mijloace exclusiv picturale, într-o viziune modernă. Din păcate, ambelor tablouri li s-a pierdut urma. « Ar fi de dorit să fie scoase la lumină, pentru a-și găsi locul ce li se cuvine în Galeria Națională », sugera Radu Bogdan.

[11] Cf. George Oprescu, *Alexandru Ciucurencu*, București, 1963, p. 52. În analiza acestei lucrări se fac aprecieri judicioase, ca de pildă: « personajul central al compoziției, în jurul căruia se polarizează forțele coaliției populare antifeudale, este Ana Ipătescu. Pe figura ei și în gesturile ei se ghicește o hotărîre de neînfrînt. Energia ei impetuoasă, elanul ei izvorăsc din conștiința legăturii cu masele. <. . .> Pe fețele lor aspre, muncite, în ochii lor ce strălucesc de pasiune, tăbăcarii exprimă adeziunea lor completă, sigură de victorie, la îndemnul femeii din mijlocul lor ».

Fig. 3. — Ştefan Szönyi, *Tipografie ilegală*, ulei pînză (variantă cu două personaje, 1949).

pentru susţinerea atmosferei de tensiune dramatică, ci şi prin posibilităţile de construcţie pe care le poate oferi culoarea. Tratarea largă şi viguroasă în cuţit şi pensulă, desfăşurarea în planuri ample şi bine construite pledează convingător în favoarea viziunii picturale a lui Ciucurencu, în care este evidentă unitatea organică dintre elementele de construcţie şi acordurile cromatice, capabilă să sugereze o emoţie umană de mare intensitate.

În *Epilogul răscoalelor — 1907*, coloritul dinamic, sugestiv, ampla variaţie de tonuri stinse exprimă poate cu şi mai multă elocvenţă dramatismul situaţiei, atmosfera sumbră, apăsătoare a scenei, a deznodămîntului tragic al evenimentelor. Răsculaţii, împinşi la moarte, apăsaţi de destin, au expresii şi atitudini de un zguduitor dramatism; « prinşi într-o lumină

rece de coșmar, expresivă prin armoniile neliniștitoare, se profilează monumental pe cerul dramatic » [12]. Ciucurencu știe să-și pună în valoare virtuțile de subtil și sensibil colorist, subliniind atmosfera grea de intens dramatism printr-o gamă foarte nuanțată de griuri albăstrui, reci, dezolante.

Sensibil la marile evenimente dramatice ale istoriei noastre moderne, Ciucurencu evocă și unele momente de eroism ale clasei muncitoare. « M-a preocupat mult și sfîrșitul eroic al Olgăi Bancic, temă pe care am reluat-o pînă acum de două ori — își amintește artistul. — În această lucrare am vrut să înfățișez dîrzenia eroinei clasei muncitoare, conștientă de justețea cauzei pentru care face supremul sacrificiu în fața călăilor fasciști » [13]. Și pictorul pune în evidență dialogul de priviri în momentul în care tînăra luptătoare înfruntă cu demnitate, cu dispreț și revoltă pe ofițerul hitlerist. Atmosfera de grea și rece apăsare, de tensiune și de maximă încordare este susținută de gama de griuri întunecate ce imprimă acestei dramatice scene o tonalitate sumbră, dezolantă.

Tot astfel, în compoziția *13 Decembrie 1918*, Ciucurencu subliniază atitudinea dîrză a muncitorilor care nu abandonează lupta nici în fața gloanțelor reacțiunii, conștienți de dreptatea cauzei lor.

Dar, pe lîngă seria de compoziții inspirate din trecutul de luptă al poporului, artistul consemnează și evenimente de victorie, manifestări cu caracter festiv cum este pînza *1 Mai*, tratată în culori exuberante, calde, exprimînd atmosfera optimistă și entuziastă a acestei autentice serbări populare. « *1 Mai liber* — scria Eugen Schileru — este o irumpere de culoare și lumină, prin intermediul căreia artistul evocă explozia de bucurie a acestui moment istoric. Totul pare că se iscă din dominanta de verde care simbolizează însăși renașterea forțelor naturii, însăși această primăvară a libertății. Scandată de drapelele roșii larg desfășurate, compoziția aduce, în planurile irizate din fund, imaginea unui colț de oraș, cu poezia lui specifică » [14].

Prin aportul lui Ciucurencu, pictura istorică românească înregistrează progrese substanțiale în sensul depășirii viziunii tradiționaliste și a adoptării unor soluții picturale moderne care își au obîrșia în asimilarea cuceririlor cromatice ale postimpresionismului european. Și după cum relatează el însuși, « noul conținut impune artistului și noi modalități de expresie, un limbaj nou care să-l reprezinte, să-l oglindească în esență. Nu putem ignora cuceririle Renașterii în domeniul picturii, care a introdus un element de bază al formei de exprimare — volumul, și nici aportul adus de impresionism, care a scos artistul în aer liber, în natură, îmbogățindu-i astfel paleta, care din bituminoasă, a devenit luminoasă, transparentă » [15].

Pornind de la această înțelegere cuprinzătoare și nuanțată, Ciucurencu a sesizat cu luciditate învățămintele pe care le oferă constructivismul picturii lui Cézanne, viziunea decorativă umanizată a lui Matisse, știința simplificărilor expresive însușită de la André Lothe, ceea ce i-au permis să opteze pentru o formulă de construcție prin culoare pe fundalul de sensibilitate specific românească. Experiența lui Ciucurencu n-a rămas izolată. Ea a devenit o preocupare esențială a generațiilor tinere, a unor elevi ai săi sau a celor apropiați ca sensibilitate cromatică și problematică plastică.

Printre cei care cultivă culoarea ca mijloc de expresie și emoție, ca element decisiv în pictura românească contemporană, pot fi amintiți: Virgil Almășanu, Paul Gherasim, Marius Cilievici, Constantin Piliuță, Ion Nicodim, Ion Bițan, Traian Brădean, Ion Sălișteanu, o întreagă pleiadă de artiști ce a adus un plus de vitalitate și prospețime a paletei picturii din ultimele două decenii.

Printre artiștii cei mai prolifici în domeniul picturii istorice contemporane este Gheorghe Labin, care debutase încă din 1939 cu pînza *Dragoș la vînătoare*. După 1950, el realizează o amplă suită de compoziții istorice, inspirate fie din epoci trecute, fie din evenimente contemporane, ca de pildă: *Moment din timpul insurecției armate* (1951), *Refuzul*

[12] Ion Frunzetti, *1907 în plastica românească*, în *Contemporanul*, 1957, nr. 13, martie 29.

[13] Alexandru Ciucurencu, *Pictura — un puternic instrument de educație a maselor*, în *Arta plastică*, 1961, nr. 2, p. 3.

[14] Eugen Schileru, *Expoziția interregională de arte plastice București*, în *Arta plastică*, 1958, nr. 1, p. 11.

[15] Alexandru Ciucurencu, *op. cit.*, p. 4.

soldaților din regimentul 21 infanterie de a trage în muncitorii greviști de la atelierele Griviţa C. F. R., Răscoala marinarilor din portul Sulina, Ion Vodă cel Cumplit la Cahul (1953), *Marea demonstraţie de 1 Mai 1917 la Iaşi* (1957), *Ştefan cel Mare la Suceava* (1959) sau fresca *Eliberarea* (1959) de la Casa de cultură maghiară « Petöfi Sandor » din București, enumerînd doar cîteva dintre pînzele lui cele mai importante, realizate în primul deceniu de după 1948.

Compoziţia *Ion Vodă cel Cumplit la Cahul* [16], pictată în 1953, este una dintre lucrările cele mai reprezentative ale artistului, prin care evocă figura neînfricatului voievod care izbutise în scurta sa domnie să cîștige adeziunea totală a poporului în lupta pentru apărarea libertății Moldovei. Conceput într-o viziune decorativă, monumentală, tabloul îl înfățișează pe Ion Vodă între oștenii săi, înainte de a începe bătălia de lîngă iezerul Cahulul. Grupul oștenilor încheagă un zid circular protector în jurul domnitorului, care domină scena cu figura lui impunătoare. Alături de Ion Vodă se detașează silueta unui oștean voinic care ţine un scut cu stema Moldovei, ce poate fi luat drept simbol de mîndrie și dîrzenie, de atașament eroic pentru apărarea patriei și domnitorului său. Scena reprezintă un moment de așteptare, dar fără a fi o simplă înregistrare a unei imagini statice, sugerînd atmosfera de concentrare, de încordare a energiilor umane gata să se dezlănţuie parcă odată cu înseși forţele naturii. Artistul rezolvă plastic această stare de încordare, de dinamism reţinut, atît prin atitudinea și gestica personajelor, cît și prin modul cum realizează fundalul peisajului pe care se desfășoară scena, dominat de cerul cu nori prevestitori de furtună, accentuînd astfel nota de dramatism, starea de tensiune dinaintea luptei. Prin această pînză de mari dimensiuni, Gheorghe Labin dovedește capacitatea de a rezolva cu ingeniozitate dispunerea figurilor într-o compoziţie circulară bine echilibrată, ca și remarcabile cunoștinţe de meșteșug în știința gradării planurilor, susţinute cromatic într-o paletă sobră și adecvată. Doar cîteva siluete de oșteni distonînd prin atitudini mai exuberante, puţin teatrale, ce ies din nota generală de sobrietate, scad întrucîtva unitatea compoziţională a acestei lucrări, care dealtfel reușește să pună în valoare ideea de coeziune morală, sentimentul de solidaritate dintre voievod și oștenii săi.

În alte compoziţii, cum este, de pildă, *Marea demonstraţie de 1 Mai 1917 la Iaşi*, deși încearcă să evoce atmosfera evenimentului și pitorescul locului, artistul rămîne subordonat în mai mare măsură laturii narative a subiectului, pierzînd din forţa de comunicare plastică și îndepărtîndu-se de soluţiile viziunii monumentale. Cam același lucru se petrece și cu pînza *Ştefan cel Mare la Suceava*, în care Gheorghe Labin pare copleșit de problemele documentării de epocă, fiind absorbit mai mult de reconstituirea conștiincioasă a scenei, oprindu-se la o suită de interesante portrete. Însă Gheorghe Labin va dovedi că n-a renunţat la vocaţia lui de monumentalist, așa cum o arată în fresca *Eliberarea*, de la Casa de cultură maghiară « Petöfi Sandor » din București (1958), dar și cu alte pînze istorice, realizate după 1960 [17].

Un alt artist care contribuie la lărgirea registrului preocupărilor tematice din pictura istorică contemporană este Ștefan Szönyi. Apropiat de mișcarea muncitorească, el se remarcase încă din anii războiului antihitlerist, cînd realizase o îndrăzneaţă frescă socială la școala de meserii din Timișoara. După 1948, Ștefan Szönyi se numără printre cei dintîi artiști care evocă figuri eroice de luptători comuniști în ilegalitate sau subiecte din mișcările sociale ale ţărănimii *(Tipografie ilegală*, 1949, *Ecaterina Varga*, 1954, *Bobîlna*, 1960, *Griviţa 1933*, 1963), aderînd lucid și cu spirit de responsabilitate la problematica artistică militantă, contemporană.

El face parte dintre artiștii care acordă o mare atenţie fazelor pregătitoare, făcînd numeroase studii de desen și apelînd la o bogată documentaţie pentru a conferi lucrărilor sale un plus de autenticitate. Plastic, artistul tinde către un laconism al expresiei, compoziţi-

[16] Maria Dumitrescu, în articolul *Unele aspecte ale picturii istorice (Arta plastică*, 1954, nr. 5, p. 4), apreciază compoziţia *Ion Vodă cel Cumplit la Cahul* ca pe una dintre reușitele picturii noastre istorice contemporane și acordă un spaţiu larg analizei acestei lucrări.

[17] Pictura murală a lui Gheorghe Labin va fi inclusă, ulterior, în alt studiu, în care ne vom referi la pictura istorică monumentală.

Fig. 4. — Gheorghe Labin, *Ion Vodă la Cahul*, ulei pînză (1953).

ile sale fiind cu puține personaje, dar studiate temeinic ca atitudine, mișcare, ca integrare psihologică în atmosfera tematică. *Tipografie ilegală*, tablou pictat în 1949, este un asemenea exemplu în care Szönyi se remarcă prin seriozitatea modului de abordare a unei teme noi. După o suită de desene pregătitoare, el reia tema în cîteva variante pentru a găsi soluția plastică cea mai adecvată, de maximă expresivitate a ideii. Compusă pe diagonală, într-un ritm ascendent, scena sugerează starea de activitate febrilă, de neliniște și grijă, spiritul de acțiune, specifice muncii din ilegalitate. Expresiile tipografilor sînt concentrate și voluntare, subliniate de gestica lor energică și sigură, reliefîndu-se atmosfera de încordare psihologică, dealtfel susținută și cromatic de paleta întunecoasă în care scapă doar cîteva accente de lumină pe chipurile oamenilor, spre a le descifra expresiile și atitudinile. Dar mai realizată ni se pare varianta în care artistul se oprește doar la două figuri, remarcabilă ca vervă și

Fig. 5. — Eugen Gîscă, *Horia și căpitanii săi*, ulei pînză (1955).

siguranță de execuție, în care libertatea și spontaneitatea tușei aduc un plus de prospețime și forță emoțională.

În *Ecaterina Varga*, evocă figura unei eroine, care asemenea Anei Ipătescu are un rol de seamă în acțiunile revoluționare din preajma anului 1848. *Doamna moților*, învăluită în aura legendară a conducătorilor populari, devine subiectul unui complex portret, de semnificație epică. În schițele preliminare, artistul caută să surprindă caracterul specific al unor tinere ardelence, cu trăsăturile lor energice și inteligență în priviri. Dar în tabloul definitiv Ștefan Szönyi încearcă să pună în evidență personalitatea eroinei, a acestei conducătoare a moților, înfățișată într-un moment de concentrare, cînd scrie una dintre jalbele țăranilor asupriți către stăpînire. Tonalitatea închisă a încăperii modeste și cu puțină lumină subliniază cadrul dramatic, atmosfera sumbră, cu o notă de tristețe. Din punct de vedere plastic, însă, față de proiectele anterioare, pînza pierde mult din verva și spontaneitatea tușei și aceasta din cauza prea multor reveniri, a caracterului ei mai elaborat.

În ultimele lucrări, artistul își manifestă predilecția pentru compoziții monumentale, cum este de pildă fresca *Bobîlna* (1960), *Nu-i vom uita (Griviţa 1933)*, realizată în anul 1962, lucrare laconică, de evocare simbolică a jertfelor muncitorilor în lupta lor pentru libertate socială, precum și o serie de vitralii monumentale, foarte interesante ca experiențe, avînd ca temă glorificarea unor momente din istoria poporului nostru. Dar poate cea mai reușită dintre lucrările sale este *Chemare 1514*, compoziție pe două registre în care corelează în aceeași imagine elemente narative și elemente cu semnificație simbolică. Jos este reprezentat un cadru real, peisajul cu grupurile de iobagi care se adună din văile munților, iar sus, femeia cu părul roșu aprins, învolburat, care sugerează revolta, iar alături bărbatul care trage clopotul, chemînd la răscoală. Integrarea elementelor de succesiune narativă subliniază caracterul epic al lucrării, amploarea ei cu rezonanță istorică, iar elementele de simbol creează forța de

șoc, care frapează și captează atenția, amintind de soluția « Blickfang »-ului în afiș. Soluția compozițională este ingenioasă și modernă, cu reale sugestii pentru pictura noastră istorică contemporană.

Printre primii și cei mai cunoscuți autori de vaste compoziții epopeice în care se glorifică eroismul clasei muncitoare este Gavril Miklossy. El se dedicase compoziției istorice încă din 1940 *(Matias Rex între savanți)*, iar în 1942 executase scena, nu lipsită se semnificații sociale, *Matei Corvin silește pe nobili să muncească*, ca din 1948 să-și concentreze atenția îndeosebi asupra unor compoziții tematice *(Măsurarea pămîntului, Țăranii*, 1948, *Semnarea actului de constituire a* G.A.C., 1950), aderînd cu spirit de responsabilitate și conștiință civică la tematica artei militante contemporane.

Lucrarea prin care devine foarte cunoscut și popular este *Griviția 1933*, realizată în 1952, compoziție analizată într-un studiu de către Radu Bogdan, în 1954 [18]. Gavril Miklossy evocă în această vastă pînză unul dintre cele mai dramatice episoade din istoria mișcării noastre muncitorești: luptele muncitorilor ceferiști din timpul grevelor de la atelierele Griviția din București, în februarie 1933. Artistul pornește de la ideea reprezentării celor mai combative forțe revoluționare, muncitori și luptători comuniști, care-și manifestă conștiința politică înaintată și voința temerară, într-un moment de supremă încercare. Pentru reconstituirea acțiunii, a atmosferei de epocă, a locului, Gavril Miklossy a efectuat o minuțioasă și temeinică documentare. Cum era și firesc, această amplă compoziție a necesitat trecerea prin cîteva faze succesive, prin cîteva încercări în care artistul și-a pus complexe probleme pentru a găsi soluțiile cele mai elocvente, de reprezentare și evocare a evenimentelor culminante din timpul luptelor greviste.

Dacă în prima variantă artistul este preocupat de găsirea elementelor esențiale, de sugerare a mișcării mulțimii, a masei compacte, a dinamismului și elanului acțiunii, treptat își concentrează atenția, reducînd și cimpul vizual al scenei, pentru a sublinia mai clar tipurile diferitelor categorii de muncitori și chiar ale unor elemente negative, strecurate printre greviști. În această imensă pînză, care a necesitat eforturi considerabile de execuție, Gavril Miklossy s-a străduit să sugereze dramatismul și eroismul acțiunii luptelor, în cadrul realist al atmosferei locului și anotimpului, subliniate de tonalitatea generală de roșu-violet și cenușiu, cromatică dominantă specifică atelierelor, ca și a efectelor de cenușiu și albastru ale luminii unei luni de iarnă. Privită din optica actuală, lucrarea impresionează mai cu seamă prin caracterul ei epic, narativ și poate am opta pentru soluțiile plastice din prima variantă, desigur cu rezervele semnalate încă de atunci de Radu Bogdan, deoarece execuția este mai picturală, mai spontană și cu o atmosferă generală mai închegată. În lucrări ulterioare, cum sînt *Lupta din Piața Avram Iancu din Arad* (1958) sau, îndeosebi, *Lupeni 1929* (1959) și *Partizanii* (1961), artistul încearcă și alte soluții plastice în vederea exprimării unui plus de patos în evocarea evenimentelor.

Cum remarcam mai sus, începînd cu expozițiile de stat din 1952 și 1953 se înregistrează o creștere substanțială a subiectelor de semnificație istorică și socială, care capătă o firească amploare în cadrul compoziției tematice. Artiști ca Gheorghe Șaru, Titina Călugăru, Abody Nagy Bela, Mimi Șaraga-Maxy, Nicolae Popa, Vitalie Nereuță, Lidia Agricola consacră o serie de lucrări în special unor teme inspirate din trecutul de luptă al mișcării muncitorești, volumul picturii istorice fiind sporit prin aportul a tot mai numeroși artiști.

Însă abordarea unor asemenea lucrări se dovedește extrem de complexă. Ele presupun nu numai un efort de reconstituire a evenimentelor trecutului, de simplă ilustrare a lor, ci implică o înțelegere mai cuprinzătoare a fenomenului istoric, un efort de generalizare, capacitatea de a surprinde esențialul și de a comunica într-un limbaj plastic expresiv și convingător. Ciucurencu oferea în acest sens pilda unui efort admirabil de concentrare și detașare cînd

[18] Radu Bogdan, *Griviția 1933, tabloul lui Gabriel Miklossy*, în SCIA, I, 1954, nr. 1—2, p. 115—127. Studiul lui Radu Bogdan cuprinde o analiză complexă, începînd cu semnificația istorică și ideologică a lucării și urmînd etapele de creație de la faza de documentare și pînă la forma definitivă. Pe lîngă sublinierea calităților tabloului, autorul semnala și unele scăderi, cum ar fi: insuficienta diferențiere a caracterelor eroilor, valoratia care nu pare a fi a unei scene în aer liber, ci de atelier, sau contradicția dintre perspectiva aeriană și cea lineară.

Fig. 6. — Alexandru Ciucurencu, *Epilogul răscoalei*, ulei pînză (1957).

trecea la realizarea tablourilor sale istorice, iar Gheorghe Labin, Ștefan Szönyi sau Gavril Miklossy nu făceau altceva decît că-și continue unele preocupări mai vechi în pictura istorică în consens cu cerințele contemporane. Se punea deci, cu acuitate, problema acumulării unei experienţe artistice, care nu putea fi ocolită mai cu seamă pentru un domeniu atît de pretenţios cum este compoziţia istorică. Din această cauză, o bună parte din tablourile istorice din primii ani de după 1950 au rămas la stadiul unor încercări ambiţioase, dar inconsistente ca realizare artistică, mulţi dintre autorii lor fiind depășiți de importanţa și semnificaţia subiectelor. În felul acesta, teme de mare interes istoric și social care implică evenimente cu conflicte puternice și dramatice din lupta poporului erau prezentate în scene anecdotice,

reliefîndu-se doar latura lor narativă, exprimată adesea în forme greoaie, neutre și cu soluții plastice invariabile, monotone și neconvingătoare [19].

În asemenea lucrări se ignorau tocmai cerințele esențiale și elementare ale compoziției istorice, care nu mai era înțeleasă ca modalitate majoră de gîndire și expresie plastică, fiind confundată în mod simplist cu nararea descriptivă a unor subiecte cu multe personaje, desfășurate și dispuse după anumite convenții și rețete în pînze de mari dimensiuni. Prezentarea enunțiativă, bazată mai mult pe procedee exterioare, neadîncite, nu putea susține amploarea tematică, ci conducea la un fals patos, la un prozaism eclectic, manierist.

Prin expozițiile din 1952, 1953, mai apărea și o altă categorie de lucrări de tendință istorică, în care se acorda o importanță capitală reconstituirii cît mai exacte a faptelor istorice pe baza datelor și documentelor de epocă. Printre reprezentanții cei mai pasionați ai acestei tendințe, l-am putea aminti, în primul rînd, pe Eugen Ispir, cu marele său tablou *Petru cel Mare refuză să-l predea turcilor pe Dimitrie Cantemir* (1953). În vederea executării acestui tablou, el a întreprins o scrupuloasă cercetare în arhive, muzee, biblioteci, atît pentru a stabilii detalii de costume, obiceiuri sau portrete de epocă, cît și pentru a desluși sensul evenimentelor, în maniera unui veritabil istoric. Înaintea acestei lucrări, el realizase cîteva zeci de compoziții miniaturale, pentru Muzeul din Suceava, ilustrînd principalele momente din istoria Moldovei în timpul domniei lui Ștefan cel Mare.

În tabloul mai sus amintit, Eugen Ispir evocă episodul după lupta de la Stănilești (1711), cînd marele vizir îi cerea lui Petru cel Mare să-l predea pe Dimitrie Cantemir ca ostatec turcilor. Scena, desfășurată pe orizontală, este solemnă și statică, dominată de impunătoarea figură a țarului rus, eroul principal al tabloului. Dar este evident faptul că efortul artistului a fost concentrat asupra veridicității evenimentului, a prezentării laturii anecdotice, minuțios și foarte documentat reconstituite. Și, în pofida unei execuții îngrijite, a dispunerii logice și echilibrate a elementelor, lucrarea păstrează un caracter predominant narativ.

Pasionat de istoria Moldovei, Eugen Ispir expunea cu ocazia centenarului Unirii, în 1959, nu mai puțin de 17 lucrări, dintre care amintim *Cuza Vodă și Moș Ion Roată* și *Intrarea lui Cuza Vodă în București prin Bulevardul Colței* [20]. Ca și în celelalte lucrări, el se remarcă mai cu seamă printr-un inepuizabil spirit de investigație și o rară perseverență în reconstituirea și ilustrarea unor evenimente istorice.

Pe linia reconstituirii imaginii unor importante momente din istoria socială a răscoalelor țărănești, își mai aduc aportul o serie de artiști ardeleni și bănățeni, remarcabili ca probitate profesională. Dintre lucrările lor se pot aminti *Horia la Galde* (1955) și *Gheorghe Doja la Arad* (1956) de Lazăr Anton, în care dramatismul scenelor are și unele accente retorice, *Întîlnirea dintre Kossuth și Bălcescu* (1953) de Zoltan Kovacs, *Doja în fața Timișoarei* (1955) de Francisc Ferch, *Bobîlna* (1958) de Bitay Zoltan, *1784*, o compoziție gen fragment de friză de Petru Fejer, care îmbogățesc pictura istorică pe aceste teme [21].

[19] Dintre lucrările artiștilor mai sus enumerați, doar puține reușesc să evoce artistic evenimentele. Majoritatea se limitează la o prezentare pur ilustrativă, descriptivă. Totuși, amintim cîteva dintre ele, pentru a sublinia mai mult semnificația și importanța lor tematică: *Ilie Pintilie în închisoarea de la Doftana* (1952) de Gheorghe Șaru, *Miting de protest* (1952) și *Arestarea lui Fonagy* (1953) de Abody Nagy Bela, *O ședință ilegală* (1952) de Lidia Agricola, *Interogatorul* (1953) de Titina Călugăru, *Protestul muncitorilor de la Doftana pentru cucerirea drepturilor politice ale deținuților* (1953) de Vitalie Nereuță, *Confruntarea* și *Eliberarea unui lagăr* de Mimi Șaraga-Maxy, *Manifestație muncitorească la Iași în 1920* și *Aspecte din grevele de la 1933* de Nicolae Popa, *Nu trageți! Episod 1906*, de Petre Marin Constantin și încă altele, semnate de Petru Fejer, Lidia Agricola și chiar unele lucrări mai slabe ale lui Gavril Miklossy.

[20] Expoziția dedicată centenarului Unirii, deschisă la sfîrșitul lui ianuarie 1959, în sala « Nicolae Cristea », întrunea o serie de lucrări care evocau episoadele din timpul înfăptuirii Unirii (ca și o serie de peisaje din București, Iași și Focșani care amintesc de locurile unde s-au desfășurat evenimentele din 1859). Pe lîngă Eugen Ispir, care expunea nu mai puțin de 17 lucrări în ulei și tempera, se mai remarca și Dem Iordache cu cîteva compoziții ca, de pildă: *Populația Iașului aclamă pe Cuza Vodă după alegeri*, *Mulțimea aclamă cortegiul Domnitorului Cuza*. Avîndu-se în vedere valoarea documentar-istorică a acestor lucrări, cea mai mare parte dintre ele au fost achiziționate de Muzeul Unirii din Iași.

[21] Din categoria acestor tablouri istorice s-ar mai putea aminti *Răscoala lui Horia* (1953) de Honoriu Crețulescu, lucrare meșteșugărească, descriptivistă, *Șarja de la Prunaru* (1956) de Nicolae Mantu, scenă dinamică de bătălie, amintind totuși prea evident de Aman, *Vizita lui Petru cel Mare la Iași* (1957) de Eugen Ispir, tablou de mari dimensiuni, dar menținut în limitele unui ilustrativism static etc.

Tot în această categorie de subiecte se mai remarcă unele compoziţii semnate de Eugen Gîscă sau de foarte tinerii, pe atunci, Ion Nicodim, Marius Cilievici şi Ion Sălişteanu. Eugen Gîscă evocă într-un autentic portret de grup pe *Horia şi căpitanii săi* adunaţi la o consfătuire într-o încăpere întunecoasă, cu atmosferă conspirativă. Artistul recurge la o schemă compoziţională circulară pentru a sublinia coeziunea sufletească dintre Horia şi colaboratorii săi, într-un moment de concentrare, cînd se luau hotărîri importante.

În lucrarea sa de diplomă, Ion Nicodim se angajează în execuţia unei ample pînze cu caracter epopeic şi cu o vădită intenţie de monumentalitate, în care prezintă masa dominantă a iobagilor răsculaţi în frunte cu Horia, înainte de declanşarea revoltei. El se străduieşte să pună în evidenţă unitatea şi forţa mulţimii într-o imagine în care-şi pune probleme variate de expresie a personajelor din prim plan, de atitudine şi ţinută, de dispunere echilibrată şi în acelaşi timp dinamică, pentru a sugera dramatismul reţinut al acestui moment, dramatism susţinut dealtfel şi prin calităţile sale de colorist.

O altă lucrare, tot temă de diplomă, *Execuţia lui Horia*, de Marius Cilievici, evocă sfîrşitul tragic al conducătorului moţilor, într-o amplă pînză în care tînărul artist vădea calităţi de subtil colorist şi capacitate de sinteză, de o remarcabilă forţă epică. Prin tonalitatea dezolantă de gri şi violet se subliniază cu elocvenţă atmostera grea şi apăsătoare a acestei dramatice scene. Compoziţia lui Marius Cilievici se remarcă printre cele mai reuşite şi promiţătoare lucrări ale generaţiei tinere formate imediat după 1950. El încercase, cu succes, să depăşească stadiul de simplă redare, de veridicitate reportericească, trecînd la o fază superioară de simplificare, de sesizare a elementelor esenţiale, folosind, după pilda lui Ciucurencu, forţa de expresivitate afectivă a culorii în vederea sugerării tensiunii dramatice a scenei.

Prin semnificaţia ei socială, istoria răscoalelor ţărăneşti a trezit un larg interes în conştiinţa artiştilor, constituind unul dintre capitolele cele mai bogat reprezentate în primul deceniu de la 1948 încoace. Printre cele mai elocvente exemple în acest sens sînt tablourile lui Corneliu Baba, pe tema răscoalelor din 1907, a stării sociale a ţărănimii exploatate, în general.

Prin singularitatea ei, opera lui Corneliu Baba a stîrnit reacţii diverse, de la critici dintre cele mai favorabile şi pînă la unele nedumeriri sau rezerve ce vizează mai cu seamă limbajul său pictural, care-l situează în sfera cultivării artei marilor clasici spanioli şi olandezi din secolul al XVII-lea. Dar, poate că s-a sesizat mai puţin măsura în care opera lui Baba se înscrie şi în spiritul tradiţiilor umaniste ale picturii româneşti din prima jumătate a secolului nostru, dacă ne gîndim mai cu seamă la viziunea dramatică, la înţelegerea şi adîncirea psihologică din compoziţiile sociale pe teme ţărăneşti, atît de evidente în unele pînze semnate de Luchian, Ressu, Ştefan Dimitrescu şi chiar Şirato.

O lucrare din 1943, *Întoarcerea de la sapă*, pictată în planuri mari, decorative, cu un desen viguros, în contururi severe, îl apropie, fără îndoială, pe Baba de viziunea picturală a lui Ressu. Grupul monumental de ţărani care păşesc gravi, adînciţi în gîndurile existenţei lor triste, ca într-un ritual, nu pot să nu amintească de unele tablouri pe teme asemănătoare ale lui Ressu sau Ştefan Dimitrescu. Şi Baba aduce, cu elocvenţă, în centrul artei sale evocarea omului, fiind pasionat, înainte de toate, de explorarea psihologică, de viaţa lăuntrică a eroilor săi. Eugen Schileru observă că « frecventarea clasicilor, a marilor spanioli şi a lui Rembrandt l-a făcut pe Corneliu Baba să simtă cît de imperativă a devenit, în pictură noastră, recîştigarea dimensiunii psihologice şi morale a portretului, cît de necesară a devenit oglindirea contemporanului nostru din lăuntrul lui, în meandrele şi complexitatea lui sufletească »[22].

Această concentrare introspectivă, de o rară forţă de penetraţie psihologică, apare ca una dintre dominantele artei lui Baba, fapt ce explică deosebita lui vocaţie pentru portret, pentru prezentarea umanului, pentru încrederea acordată realităţii, de adînci semnificaţii morale. Tudor Vianu sublinia că « puţini alţi artişti români au manifestat o cunoaştere la

[22] Eugen Schileru, *Expoziţia interregională de arte plastice Bucureşti*, în *Arta plastică*, 1958, nr. 1, p. 10. În studiul *Contemporaneitatea piesei istorice originale* (*Viaţa românească*, 1968, nr. 10, p. 90—94), Ana Maria Popescu sesizează tendinţa modernă, în drama istorică contemporană românească, de a apropia drama istorică de drama psihologică, de a stabili sau restabili adevărul istoric, urmărind cu insistenţă mişcările din conştiinţă.

Fig. 7. — Ştefan Szönyi, *Studiu pentru Bobîlna*, desen cărbune (1960).

fel de profundă, ca aceea a lui Baba, în legătură cu felul de a fi, de a se comporta, de a se grupa al sătenilor din epoca veche, cu natura sentimentelor și a gîndurilor ce îi stăpînesc » [23].

Dealtfel artistul își arată în diverse prilejuri convingerea că « picturii îi rămîne domeniul superior al gîndirii plastice în care culoarea și forma sînt elemente dominante » și că esenţială este « realizarea plastică prin care subiectul trebuie explicat și nu povestit. Naraţiunea nu trebuie să constituie conţinutul operei. . . Tabloul trebuie să sugereze mult și să descrie puţin » [24].

[23] Tudor Vianu, *Corneliu Baba, pictor al omului*, în *Arta plastică*, 1963, nr. 10—11, p. 548.

[24] Corneliu Baba, *Note din carnetul unui pictor*, în *Arta plastică*, 1961, nr. 2, p. 7, 8.

Atras de dramatismul vieții țăranilor din trecut, Corneliu Baba dedică un impresionant ciclu de opere răscoalelor din 1907. În 1952, cu prilejul expoziției comemorative I. L. Caragiale, el prezenta un *Triptic 1907*, o suită cu trei momente esențiale și evocatoare. În prima scenă se oprește la aspecte din viața grea a țăranilor, care trudeau în condiții primitive și de exploatare. În centru, pictează imaginea dezlănțuirii răscoalei; țăranii pornesc revoltați la luptă, folosind drept arme uneltele lor. Atmosfera sumbră și dramatică este sugerată de paleta sobră și gravă, dar cu o pensulație energică, avîntată, fără ezitări. Ultima scenă, de un zguduitor tragism, încheie suita cu figura monumentală a femeii îngrozite în fața cadavrului unui țăran, victima sîngeroasei represiuni. Studiul pentru compoziția *1907*, expus la Anuala de stat din 1953, este o nouă variantă în care își pune problema unei scene de mase, mai degrabă a unei secvențe laconice din timpul răscoalei, pictată cu o pastă în contraste puternice de umbră și lumină și cu accente viguroase, expresive, ce potențează dramatismul acestui episod.

În cunoscutele sale pînze ulterioare, Corneliu Baba înfățișează familii de țărani în autentice portrete de grup, figuri în atitudini monumentale, proiectate pe fundalul unor vaste peisaje rurale, tratate în culori neutre, sumbre, cu o notă de severă singurătate. *Odihnă pe cîmp* (1954) este una dintre cele mai emoționante imagini din viața de trudă a țăranilor, în care artistul realizează o admirabilă analiză psihologică a spiritului solidarității și coeziunii morale a unei familii sărace de țărani, unite în lupta ei cu vitregiile destinului. Figura femeii din prim plan, a mamei și soției care veghează, are o expresie dîrză, voluntară, de mare încordare morală, dar în același timp nespus de tristă, chinuită de griji și gînduri care-i alungă pînă și somnul. Corneliu Baba realizează o compoziție perfect unitară, cu o logică interioară impecabilă, magistrală prin simplitatea și laconismul mijloacelor sale picturale. Dialogul dintre efectele de lumină, cu iradieri pe fețele celor trei figuri, și suprafețele închise, întunecate, din fundal, intensifică atmosfera de dramatism, de adîncire a trăirilor sufletești.

Asemănătoare ca viziune plastică, dar cu un plus de dramatism este compoziția *Țăranii (Întoarcerea de la cîmp*, 1957), în care artistul sporește elocvența realismului său cu unele elemente de nuanță expresionistă, ce pot fi sesizate în portretizarea eroilor. Acum contururile sînt mai estompate, mai puțin ferme, în favoarea unor contraste mai eruptive între lumină și umbră. Mai cu seamă în ultimele compoziții, Corneliu Baba adîncește și nuanțează modalitățile de expresie realistă, de potențare a conflictelor lăuntrice, dezvăluind, cu o remarcabilă forță de generalizare, starea morală a unei întregi categorii sociale ce poate fi localizată istoric în perioada de la începutul secolului nostru.

Remarcabil desenator și portretist, Friedrich Bömches din Brașov are unele puncte de plecare asemănătoare cu ale lui Corneliu Baba, evidente în predilecția sa pentru limbajul tradițional clasic, în folosirea dialogului dintre umbră și lumină, în vederea susținerii unei atmosfere de tensiune dramatică, de pildă în compoziția *Iobagii*, episod eroic din istoria Brașovului, cînd cetatea a fost apărată de iobagi.

Cu prilejul semicentenarului răscoalelor din 1907, prin marea retrospectivă comemorativă din 1957 s-a dovedit mai mult ca niciodată largul interes și atașamentul artiștilor din trecut și prezent, atitudinea lor critică și militantă față de una dintre cele mai importante și dramatice stări sociale ale poporului nostru. Pe lîngă artiștii generațiilor trecute se remarcau o serie de pictori mai tineri în plină afirmare, ca Brăduț Covaliu, Eugen Popa, Ion Sălișteanu, Constantin Piliuță, Traian Brădean, Ion Bițan, Virgil Almășan, Marius Cilievici și încă alții [25].

[25] În catalogul expoziției « 1907 », din 1957, figurează 225 de lucrări, dintre care: 65 de pictură, 36 de sculptură și 123 de grafică. Dintre cele 65 de lucrări de pictură, 44 sînt realizări contemporane. Restul de 21 de lucrări erau selecționate din opera lui Nicolae Grigorescu, Ioan Andreescu, Ștefan Luchian, Octav Băncilă, Camil Ressu și Nicolae Tonitza. Printre artiștii contemporani mai figurau: Aurel Aniției *(Ajunul Răscoalei)*, Iosif Bene *(Zbirul)*, Aurelia Belicincu *(Ultimul drum)*, Ana Ciucurencu *(În fața lor trec martirii)*, Spiru Chintilă *(1907)*, Eugen Ispir *(Bordeiele se răscoală)*, Nicolae Mantu *(Incendierea unui conac, După răscoală*, ambele datate 1957), Samuil Mützner *(Orfana*, datată 1957), Lidia Nancuinschi *(După răscoală)*, Rudolf Schweitzer-Cumpăna *(1907)*, Grigore Spirescu *(Represiunea din 1907, Anul 1907)*, Gheorghe Șaru *(Iobagul, Oropsiții)*. Am dat această situație, mai mult cu caracter statistic, pentru a oferi, atît cît poate să sugereze ea, o imagine a acestor ample expoziții de mare interes pentru pictura istorică contemporană. Dealtfel, în această expoziție se poate urmări continuitatea unei tradiții în tematica social-țărănească, evidentă nu numai în pictură, ci și în capitolul foarte bogat și complex al graficii.

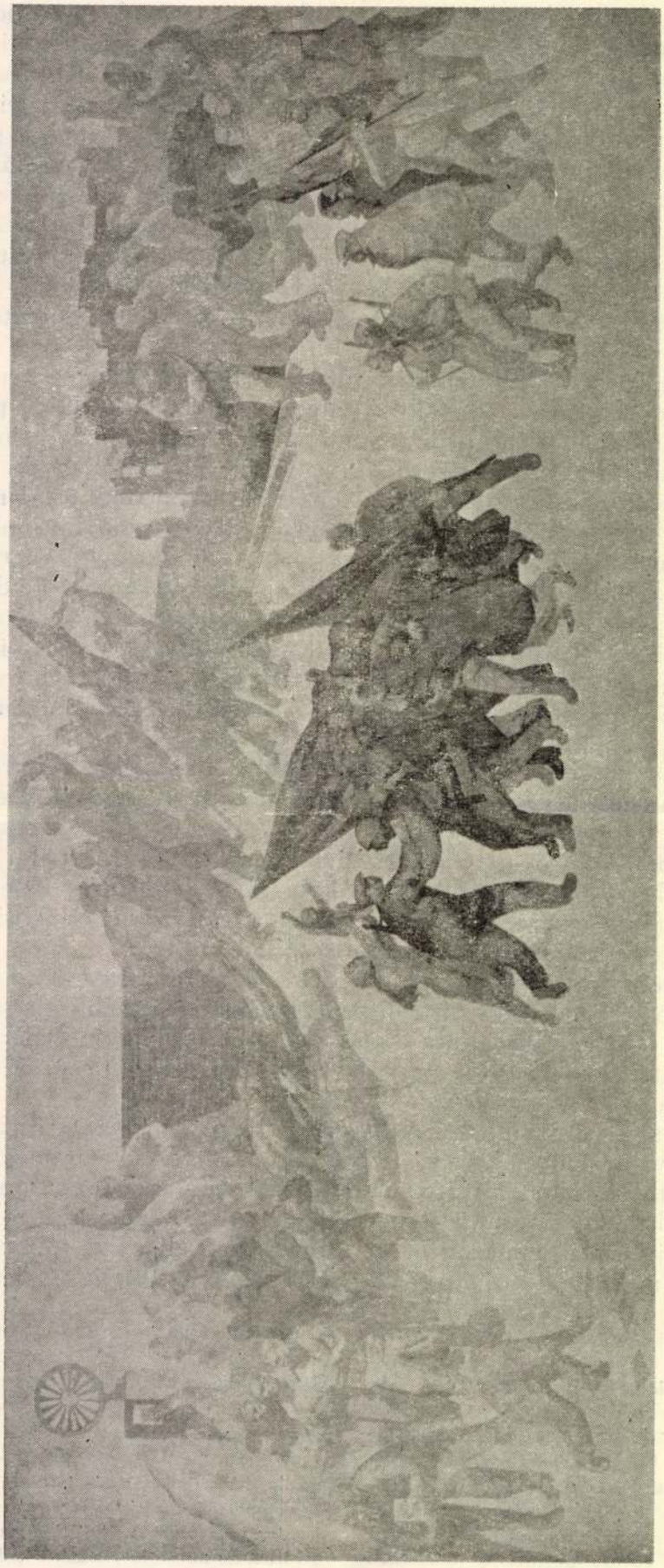

Fig. 8. — Ştefan Constantinescu, *Din trecutul de luptă*, proiect pentru Marea Adunare Naţională.

Dar de la acestă expoziție nu se înregistrează numai un progres sub aspectul cantitativ, al volumului de lucrări, ci și o serie de reușite artistice, evidente în varietatea soluțiilor plastice. Infuzia de tinerețe aduce o notă de prospețime, de elan, ce se manifestă în spiritul unor încercări mai îndrăznețe și care vizează o arie mai largă de preocupări, de modalități de expresie, de comunicare a mesajului. Desigur, multe dintre aceste lucrări nu au încă amprenta maturității artistice, în sensul capacității de sinteză și generalizare, dar ele sugerează, totuși, unele direcții noi în compoziția istorică românească contemporană, prin efortul de depășire a narativismului enunțiativ, prin adoptarea unor soluții mai sugestive, mai generoase și mai convingătoare. Se manifestă clar o tendință de evitare a formulelor retorice și convenționale, în favoarea unei exprimări sintetice, lapidare, către soluții plastice de semnificație simbolică, mai cuprinzătoare ca sens și mai eficiente ca finalitate artistică. În tripticul *Din primăvară pînă-n toamnă*, de pildă, Ion Nicodim încerca noi soluții de potențare a expresiei, apelînd la resursele sugestive ale culorii, roșul din fundal avînd rolul unui laitmotiv pentru evocarea dramatismului evenimentelor. În schimb, Constantin Piliuță reușește să pună în valoare o simplă secvență din timpul răscoalelor, căreia îi conferă semnificația unui tulburător adevăr de epocă. *Pălmașul*, cu chipul lui osos, aspru, îmbătrînit, apare ca unul dintre tipurile caracteristice ale țăranului răsculat, surprins în momentul cînd pătrunde în casa unui moșier, scenă care dezvăluie diferențele dintre două categorii sociale, cu contradicțiile și opozițiile respective. Constantin Piliuță realizează această lucrare cu o remarcabilă vervă de execuție, într-o linie laconică, în tușe libere, spontane, într-un stil direct, concis, vădind reale virtuți de caracterizare psihologică.

În această expoziție, Gheorghe Șaru se remarcă prin structura desenului *(Oropsiții, Iobagul)*, Ion Bițan prin ritmica ansamblului compoziției *(Represiunea din 1907)*, Gheorghe Iacob cu o viziune mai decoraivă, dar nu lipsită de înțelesuri psihologice și morale *(În drum spre conace, Orfani 1907)*. Eugen Popa încerca unele soluții decorative cu elemente grafice, inspirate din arta mexicană, iar Brăduț Covaliu își manifestă predilecția pentru stilizări de esență decorativă, în structuri plastice dense și cu paletă aspră și sobră *(Și Ion a plecat)*.

Dealtfel, în acei ani se fac tot mai simțite eforturile de a se ieși din impasul înțelegerii limitate a realismului din perioada imediată de după 1950, cînd descriptivismul imaginii era adeseori confundat cu « redarea veridică », iar convenționalismul limbajului era în ton cu didacticismul concepției. În această situație n-a întîrziat să apară în mod firesc reacția antimanieristă și împotriva unor limitări stilistice, care favorizează abordarea unei game mai variate și mai nuanțate de modalități de expresie.

Încercările de a găsi noi soluții stilistice sînt evidente în lucrările unor autori de cicluri (tripticuri), închinate răscoalei din 1907, ca de pildă colectivele formate din Lazăr Iacob, Marius Cilievici și Marin Iliescu, sau Virgil Almășan, Constantin Crăciun și Paul Gherasim, care redescoperă sursele tradițiilor decorative ale artei noastre populare sau medievale. Este o tendință de îmbogățire și înnoire a resurselor plastice, de a răspunde unei necesități de exprimare, în stare să transmită conținutul marilor idei ce animă epoca.

O serie de compoziții, realizate în 1958—1959, poartă amprenta acestor eforturi de a găsi soluții plastice mai apropiate de substanța lăuntrică a gîndirii epocii, de integrarea în problematica contemporană. Printre autorii unor asemenea lucrări se pot aminti Virgil Almășan *(Manifestație antirăzboinică la Galați, 1916)*, Mircea Ionescu *(Lupeni 1929)*, Eugen Popa *(Gărzi muncitorești, 23 August 1944)*, Marius Cilievici *(Pentru cauza clasei muncitoare)* sau Ion Gheorghiu *(Pentru puterea poporului, 23 August 1944)*.

Diversificarea stilistică își va spune cuvîntul în anii ulteriori, în atacarea cu o vigoare sporită a marilor teme istorice. Noi generații de tineri contribuie la îmbogățirea registrului de expresie plastică, impunînd soluții noi în tendința către formule concentrate, cu valențe simbolice. Vladimir Șetran, Ion Stendl, Lia Szasz, Viorica Ilie, Sabin Bălașa, Constantin Nițescu sînt nume care se alătură în unitatea de crez și efort a mișcării noastre artistice, în ambianța stimulatorie a deceniului șapte.

LA PEINTURE HISTORIQUE DANS L'ART CONTEMPORAIN ROUMAIN

RÉSUMÉ

L'auteur essaie de retracer l'évolution du genre historique à travers la peinture contemporaine en Roumanie, pendant une première étape (1948—1964), en tenant compte des caractéristiques de ce genre.

Après un laps de temps qui embrasse presque la moitié d'un siècle et pendant lequel le genre historique a été quasiment abandonné, le regain qu'il connût impliquait de nombreux et difficiles problèmes, surtout en ce qui concernait le langage et les modalités d'expression. Le moment 1948, point crucial dans la nouvelle orientation des arts plastiques en Roumanie, fournit l'occasion aux premiers essais d'un retour à ce genre. Parmi les artistes qui se remarquèrent à ce moment on cite Alexandru Ciucurencu, Ştefan Constantinescu, Ştefan Szönyi, Gheorghe Labin, Corneliu Baba, artistes ayant atteint leur pleine maturité créatrice. Les générations qui vinrent après — avec Brăduţ Covaliu, Virgil Almăşan, Paul Gherasim, Ion Sălişteanu, Constantin Piliuţă, Ion Nicodim et d'autres — apportèrent leur contribution pour promouvoir le genre.

Au point de vue du contenu, la peinture historique comprend également les œuvres s'inspirant des mouvements sociaux; les révoltes des paysans et la lutte de la classe ouvrière.

L'intérêt des artistes pour ce genre devient de plus en plus évident et se reflète dans les importantes expositions qui lui furent consacrées, dont la plus importante fut celle organisée en 1957, à l'occasion du Demicentenaire des révoltes paysannes de 1907.

Après cette date, la peinture historique continue à enregister de nouveaux succès dans l'esprit des recherches générales de l'art roumain contemporain. L'exemple d'Alexandru Ciucurencu et de ses élèves, qui aborderent des modalités d'expression nouvelles et des solutions intéressantes, portera ses fruits surtout après 1960.

Támogatók / *Sponsored by*

nka
Nemzeti Kulturális Alapprogram

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

Tarrant County College
SE Campus
Arlington, Texas

MŰÉRTŐ

EXIT

AUREUM VINUM WINERY

ERNST MÚZEUM BUDAPEST

Budapest VI. Nagymező u. 8.
Telefon/Phone: 341 4355
Levelezési cím/Postal address: 1376 Budapest 62. Pf. 152.
www.ernstmuzeum.hu

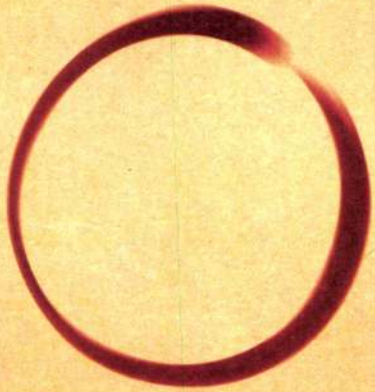

Széchy Beáta

Kör/Circle

retrospektív kiállítás

Ernst Múzeum

2005. június 24-én, pénteken 17 órától
a Széchy Beáta által alapított Nemzetközi Művésztelepen
készült alkotásokból aukcióra kerül sor az
Egészségügyi és Szociális Ágazatban Dolgozók
Demokratikus Szakszervezetének javára.
Az aukciót Cser Ágnes vezeti.

A Múzeumok Hosszú Éjszakáján (2005. június 25.),
22.30-tól a művész diavetítéssel egybekötött előadást tart
Nemzetközi Művésztelep – Hungarian Multicultural Center
címmel az általa alapított, 10. évfordulóját ünneplő dallasi HMC-ről
és annak magyarországi művésztelepéről.

A kiállított műalkotások megvásárolhatók!

Friday, June 24 5:00 p.m.
International Artists Residency auction

Saturday, June 25 22:30 p.m.
Lecture and slide show about the
Hungarian Multicultural Center, Inc.

Ernst Múzeum

- Tisztelettel meghívjuk Önt és barátait

Széchy Beáta **Kör/Circle**

című retrospektív kiállításának megnyitójára

2005. június 22-én, szerdán 18 órára,
az Ernst Múzeumba (VI. Budapest, Nagymező u. 8.)
Megnyitóbeszédet mond Tatai Erzsébet

Megtekinthető 2005. június 23-tól július 10-ig,
hétfő kivételével naponta 11–19 óráig.

- We kindly invite you and your friends to the opening of

Beáta Széchy's **Circle/Kör**

retrospective exhibition

on Wednesday, June 22, at 6 p.m.
in Ernst Museum (VI. Budapest, Nagymező u. 8.)
Opening speech by Erzsébet Tatai

The exhibition is open from June 23 to July 10, 2005,
every day except on Mondays, 11 a.m. to 19 p.m.

Szőnyi Sándor

Saját bensőnkben van a festmények eredetije

VITÉZ FERENC

Páros kiállítást – mégis két önálló tárlatot, sajátos, markáns művészi arcélekkel – rendeztek a Tokaji Galériában két hajdúbihari, a debreceni Szőnyi Sándor és a hajdúnánási B. Tóth János festőművész képeiből.

Szőnyi Sándor: Hortobágyi növények Fotó: Napló-reprodukció

Mert közös bennük mindenekelőtt a tájképekben is kifejeződő természetszeretet, a hit abban, hogy a sugárzott harmónia által mi is erősebbé válhatunk. Közös az utazás, ám mindketten mást értenek ez alatt. B. Tóth a fizikai térben, földrajzi távolságokat megtéve utazik, s a tapasztalt, látott élményekből épít fel egyre szélesebb világot nyugattól Távol-Keletig, természetszabta üzeneteket közvetítve. Szőnyi utazása inkább belül történik, a lélekben. Ő is valóságos elemekből építkezik, ám ezek öntörvényű egymás mellé helyezésével olyan tájakat hoz létre, amit ő maga teremtett. A kívül látott és a lélek valóságában élt élmények sűrűsödnek olyan tájjá, mint amilyen az emberi benső. Érdekes tehát a kettősség: míg B. Tóth János tájképei kívülről hatnak befogadói képzeletünkre, addig Szőnyi Sándor festményeinek „eredetijét" saját bensőnkben véljük felfedezni.

Némely Szőnyi-kép első pillantásra kietlen, hideg, pusztuló vagy pusztulásra szánt tájat ábrázol, ám felfedezzük, hogy mindenütt ki tud csírázni az élet. E sor ellenpólusát pedig azonnal megteremtik a mesei univerzumot ábrázoló festmények, vagy alakos ábrázolásain a szimbolikus jelentéstartalmak. Gyakran alkalmazza a lépcsőt és az utat, úgy is mint motívumot s mint kompozíciós rendezőelvet. Az alkotások iránya mindig a fenti szférák felé mutat, ami egyben arra a veszélyre is figyelmeztet: minél fentebbre jutunk, annál nagyobb mélységnek nézünk alá, minél nagyobb a pozitív hatás, úgy nő az ellenerő is. Szőnyi a biztos talajt keresi, s ezt az életigenlő hitben találja meg. Ez a hit megmaradni tudássá nő, ami pedig bölccsé is teszi az embert. Ezt üzeni például két királya, mely azt a folyamatot ábrázolja: hogyan építheti és őrizheti a ránc, az arc és a tekintet a jellemet. Alakjai pompába öltözöttek, de nem a királyi dísz miatt lesznek méltóságosak, hanem maga az emberi méltóság teremti rájuk a királyi pompát.

Szőnyi Sándor fa-emberei is tudják a fenti igazságokat. A fák, a gyökerek emberi alakokat formáznak, s egyfajta metamorfikus táncot lejtenek, sajátos ritmust, erőt is adva a kompozíciónak. Mintegy párbeszédet folytatnak egymással, kibékítve a hideg és a meleg, a fény és az árnyék, a sötét és a világos ellentéteit. S a lemenő napot sem a félelem, a hit feladása miatt ábrázolja az alkotó, hanem mert az alkony alkalmas az emlékezésre és múltidézésre. S nem véletlenül helyezte középpontba az Ősi fészket. Itt fészkel múltunk, sanyarú és sokat próbált sorsunk, de menedéke ez jövendőnknek is.

B. Tóth János festészetében egyszerre van jelen az olaj és az akvarell technikája. Míg az olaj alkalmasabb a részletező, az epikus elbeszélésmódra, addig az akvarell gyors kifejező gesztusokat igényel, a pillanatot, illetve a táj és az ember viszonyának pillanatnyi állapotát rögzíti. Sok esetben a majdani olajkép vázlatai is lehetnének, ám ugyanúgy teljes értékűek maradnak, sőt, ereje, energiája által összpontosítottabb és drámaibb lehet ez a fajta kifejezés. B. Tóth Tokajba is elvitt egy-egy darabot a kínai élmények nyomán készülő akvarellsorozatából, felkeltve érdeklődésünket a teljes anyag iránt. Mert kétségtelen, hogy ez a technika képviseli nála a nagyobb erőt, a több izgalmat a kifejezésben.

Ennek az erőnek a nyomai azonban a kiállítás más darabjaiban is megmutatkoztak, s elsősorban ott, ahol nem a direkt táji élményt akarta közvetíteni, hanem metaforikus vagy szimbolikus kifejezésre törekedett. Ilyenek a vöröses-sárgás tónusú képei vagy vízpartjai, erdőrészletei. Míg az ég, a messzi horizont hosszú futást engednek a tekintetnek, addig a víz és az erdő bensőségesebb, intimebb távolságot teremt, az impresszionisztikus indíttatásból zaklatottabb, expresszív világot létrehozva.

'96. VIII. 23.

Hajdú-Bihari Napló

HÍREK

● VÉRADÁS. A Vöröskereszt megyei szervezete augusztus 23-án 7-től 14 óráig a debreceni szociális otthonban (Pallagi út 9.) tart véradó napot.

● HÍVJA A 083-AT! A debreceni telefondoktor augusztus 31-ig az iskolakezdésről ad felvilágosítást az érdeklődőknek. Ugyanez a téma Hajdúszoboszlón a 082-es telefonszámon hallható.

● INFORMÁCIÓS IRODA. A Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-Főkapitányságtól kapott tájékoztatás szerint a rendőrségi információs iroda augusztus 24-ig zárva tart.

● KERÉKPÁRSZÁLLÍTÓ VONATOK. A Nyíregyháza–Budapest között közlekedő Szabolcs Intercity, valamint a Budapest–Nyíregyháza között közlekedő Hajdú Intercity vonatokon viteldíj ellenében kerékpárok szállíthatók. A kerékpár-továbbítás elővételben és telefonon is megrendelhető.

● IDŐSEK TALÁLKOZÓJA. Hencida községben szeptember 15-én ismét megrendezik a bihari idősek találkozóját, ahol a résztvevők állat- és kirakodóvásárt, kézműves-kiállítást, helytörténeti gyűjteményt, valamint különböző bemutatkozó műsorokat láthatnak. A találkozóra az érdeklődők a helyi polgármesteri hivatalban (Kossuth utca 1.), vagy a 06-54-417-012-es telefonszámon jelentkezhetnek.

ÜGYFÉLSZOLGÁLAT!
telefonszámunk üzenetrögzítővel:
06 (80) 310-700
Ügyfélszolgálat, reklamációfelvétel:
hétfőtől péntekig: 8–16 óráig.
Szombat, vasárnap: zárva:
észrevételeiket üzenetrögzítőnk fogadja.

Sámsoni út–Budai Nagy Antal utca sarkán. Útvonal: Debrecen–Hajdúsámson–Nyíradony–Gút–Nyíracsád–Nyírmártonfalva–Vámospércs–Debrecen – 82 kilométer.

A kerékpártúrán mindenki a saját felelősségére indul, és csak 12 éven felüliek vehetnek részt rajta. Vidéki olvasóink menet közben is csatlakozhatnak. A túrákon részt vevő kerékpárosok biztonságáról a rendőrség és a közúti igaz-

Név:
Lakcím:
Életkor:
Foglalkozás:
Csapat neve:

9 Gúti túra
Táv: 82
P. H

SZABADPIACI ZÖLDSÉG- ÉS GYÜMÖLCSÁRAK

	B.-újv.	Debr.	H.-bösz.	H.-nánás	H.szob.
Alma	25–80	25–100	30–70	80	50–90
Banán	130–150	80–100	160	150	140
Burgonya	20–35	15–35	20–30	35	25–40
Cékla	–	30–40	60	60	50
Citrom	220–250	220–250	220	220	120
Dióbél	900–1000	800–1000	800	600	800–1000
Fokhagyma	230–300	180–250	180	250	200–220
Gomba	350	150–400	330	320	250–330
Görögdinnye	15–20	12–25	20	20	15–20
Karalábé	20–80	40–60	30	30	30
Karfiol	15–60	20–40	40–80	50	25–50
Káposzta	50	30–50	80	60	85
Kelkáposzta	45–90	50–60	80	80	80
Körte	30–70	30–80	60	70–80	100
Kukorica	–	8–15	10	8	10–15
Leveszöldség	25–35	35–60	25–50	30	50
Mák	250–300	250–300	300	400	370
Méz	500	340–600	550	400	300–600
Mogyoró	300	260–280	300	280	300
Narancs	–	150–200	160	180	150
Őszibarack	30–110	30–110	40–80	90–100	100–220
Padlizsán	130	80–100	60	–	50
Paprika	25–80	20–100	40–80	70–100	100–120
Paradicsom	15–70	20–60	60	30–40	30–80
Petrezselyem	40–100	80–120	50	–	60
Sárgadinnye	40–50	50–60	40	30	35
Sárgarépa	80–100	30–60	50	100	100
Szárazbab	300	260–320	400	150	260–320
Szilva	30–50	20–80	40–60	50	40–80
Szőlő	50–140	40–180	140	180	150–200
Tojás	12	12–14	14	13–15	11–14
Tök	25–30	20–30	30	–	35
Uborka	30–130	50–120	60–100	50–100	40–60
Újhagyma	20	25–40	40	50	–
Vöröshagyma	30–40	30–60	40	60	50
Zeller	20–40	15–30	30–50	30–50	30
Zöldbab	50	50–100	100	–	60

Szőnyi Sándor 96. VIII. 16

KULTÚRA

+ Hajdú - B.-i Napló

Tájképek tokaji kiállítása

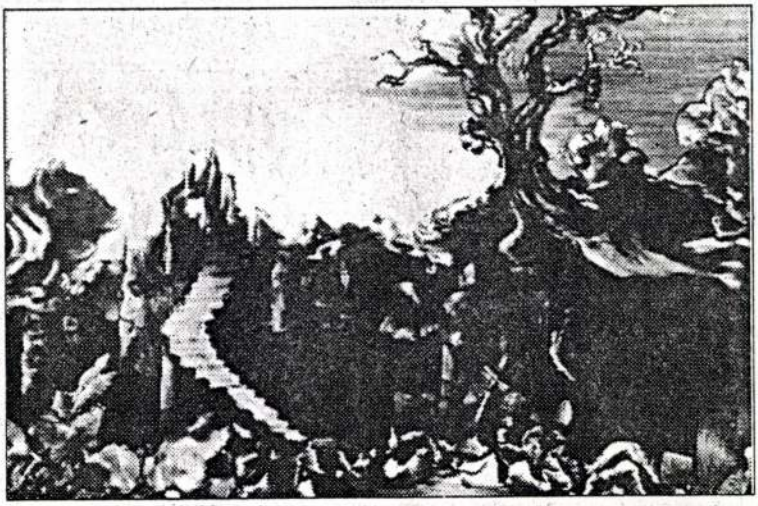

Szőnyi Sándor: Út

Fotó: Horváth Katalin reprodukciója

Tokaj (HBN) – B. Tóth János hajdúnánási és Szőnyi Sándor debreceni festőművészek közös kiállítását rendezik meg Tokajban augusztus 18-tól. A vendégeket ifj. Dévald István köszönti, a tárlatot vasárnap 17 órakor Vitéz Ferenc költő, újságíró nyitja meg a Tokaji Galériában. A megnyitón a város vegyes kórusa ad műsort, vezényel Pásztor Istvánné karvezető.

A tárlat szeptember 5-ig látogatható.

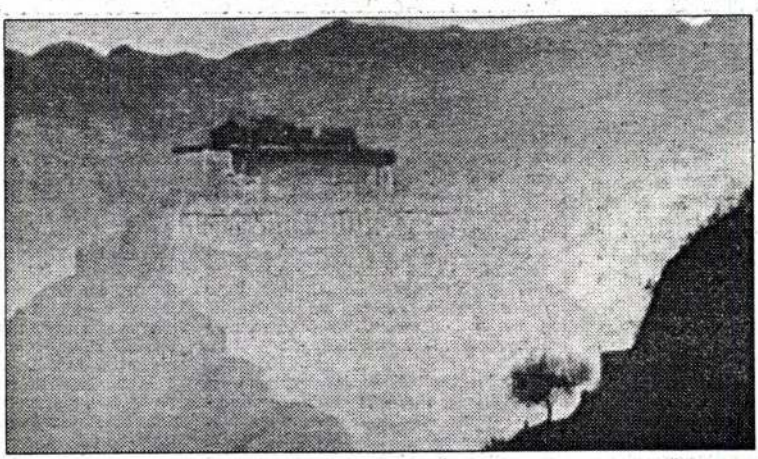

B. Tóth János: Ellentétek

Fotó: Napló-reprodukció

Évadzáró a Gyulai Városházában

Szőnyi Sándor

Gondolkodó, pszt.

Szatolcs-Szatmári képzőművészek
Őszi tárlata, Nyíregyházán, 1971 dec.

Gönczi Sándor

Gondolkodó pastell

Szabolcs-Szatmári képzőművészek
őszi tárlata Nyíregyházán 1971.

Fröhy Sándor

1. Önarckép pastell
2. Csendélet —"—
3. Vörös csend —"—

XV. Szabolcs-Szatmári képzőművészek tárlata 1970

Szőnyi Sándor

1. Női portré pastell
2. Quasimodó —u—
3. Cigánylány —u—

XV. Szabolcs-Szatmári képzőművészeti kiállítása 1970

Szőnyi Sándor

Moussong Piroska. Ucca. Novellák. S. *Szőnyi* Sándor 8 linometszetével. Bp. Kosmos (Ginács ny.) 1935. 59 l. 8-r 1·40

zad 40-es éveinek a végén

tatta és kiadta F.Werner

Budavár látképe a

T.V.S.Winter in Pesth. /Le

B.769/167.

A budai királyi la

szláv nyelveken/. -Főv.Muz

Buda a Dunáról lef

mer: a régi Buda és Pest..

Ofen, von Quai in

Wieden, Kettenbrückgassa,

Ofen - /Buda lát

MDK

Szömyi-Szongott István, ötv.-ip.müv.

ötvösművészi remekei ifj.Payer József rendezésében voltak láthatók.

Az Iparművészeti Társulatnak az Iparm. Muz.-ban rendezett 50 éves jub.kiállításának résztvevői.
Magyar Iparművészet.1935. 265.l.

SAJTOFIGYELO

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 MÁR

TISZATÁJ

1021

Csönyi Szurad

n jelentősen bővült. Gerincét
s vallomások alkotják, de a kön
a rádiószociográfia volt. Terjed
iegészítés is, amely a szóbeli an
bé teszi, kiegészíti, mindenképp
etileg két részre oszlik, a mező
ára. Csupán néhány kitérőt tesz
dék nagymúltú alma materébe,
szorosan kapcsolódik a fő gon
emelkedés egyik lehetőségét tesz
lt uradalmi cselédek, summások
múlt, mint az ipari munkásság
tosan törekedtek arra, hogy a régi mindennapoknak minél több
egellentétesebb szemszögből, fény derüljön. Mi érdekelte őket
unka, táplálkozás, viselkedés, öltözködés, szokások, társadalmi
a „kitörés" lehetősége — a Bakony alji és a Vasi-Hegyháton
gyakran értékes néprajzi részletekkel színeződnek. Nemcsak a
mondja el emlékeit, hanem megszólalnak az uradalom tiszt-
ei, például az egykori főszámvevő, a titkárnő, az intéző, a
gépkocsivezető, sőt egy Esterházy grófné és egy Károlyi

SZÖNYI ZSUZSA MUNKÁJA

Könyi Zsuzsa (gyermek képrőművész

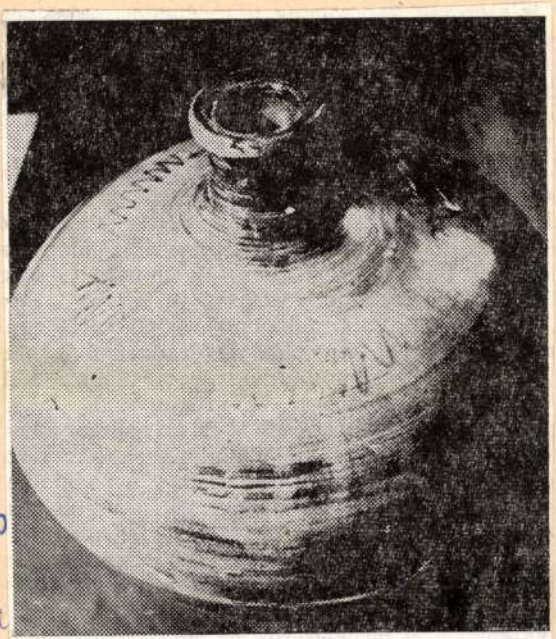

SZŐNYI ZSUZSA MUNKÁJA

Könyi Zsuzs

Tiszatá

910.

3/XXXI.

Szónyi Zsuzsa: munkája

Tiszatáj Szeged 1977 máj. 3/XXXI.

110 o.

dje, színháztelepítés az új lakótelepek „fehér fo
n precíz önvallomást tesz könyvének belső borí
ilozófia és a színház." Az Évadok tanúsága ötöd
ázról, elemzései most szélesebb területet vilá
illanatra sem hagy kétséget afelől, hogy a fi
jelenségrendszert, amit fontosnak, jellemzőnek
enziók bőséges gyűjteményétől mozdul az elmé
urgia fogalmához címmel jelzett fejezetben mo
a mai rendezés és dramaturgia legáltalánosabb
ndolatiság dramaturgiájáról, a helytelennek ítélt
n érvel, szigorúan, már-már könyörtelenül. Azo
sés-e a *Körképek* röntgenfölvételeinek halmaz
et mondana szerzőnként kiszálazni az évadokat
t, hiszen áttekinthetőbbé válna a könyv első

Szónyi

Szőnyire Bartóky

Duci

festő és grafikus

l Bartóky Duci

Szőnyiné Nemeth
Terér

textil · 1929

Einnisk. 1930

89. l.

tattam a munkálatokat, feltárván ismét egy 40 m. hosszú és 3 m. széles fogast.
égeket jó részben az Alföldi Bizottság, kisebb részben pedig a Délmagyar-
Történelmi és Régészeti Múzeumtársulat fedezte a Múzeumok és Könyvtárak
os Főfelügyelőségétől nyert rendes évi javadalomból. Az ásatási költségeknek
s forrásból való előteremtését azért említem meg különös hangsúlylyal, mert
jelezni kívánom, hogy ha intenzivusabban kívánunk dolgozni, mint ahogy kell
b anyagi forrásokról kell gondoskodni. Ez pedig első sorban a temesvári
nnak az érdeke és kötelessége, mint amelynek részére történnek az ásatások.
ötelessége, mert tisztán főfelügyelőségi és alföldi-bizottsági anyagi támogatás-
zni nem lehet. Nem lehet különösen akkor, mikor kézenfekvő dolog, hogy e
gy testület feladataihoz és hivatásához mérten nem rendelkezik megfelelő anyagi
ökkel s másutt is vannak sürgős tennivalói.
rdeke, mert mostani anyagi erejének legnagyobb részét már az ötödik éve kötik
erjámosi ásatások, holott magában Temesmegyében is a kelleténél több hibásan,
ertelenül és szakszerűtlenül vezetett ásatás vár hitelesítésre. Olyan feladat,
mulhatatlanúl meg kell oldani. Olyan feladat, mely kiáltó követelmény gyanánt
ezik Magyarország-szerte. Olyan feladat, melynek megoldása Európának prae-
kus emlékekben egyik leggazdagabb területének kulturális kincseit emeli a
van számba vehető tudományos anyag nivójára, további elmulasztása pedig
rországon az érdekes, vagy kevésbbé érdekes régiségek eddig is túlon-túl nagy
ét fogja szaporítani. Hogy pedig a régiség, mint puszta tárgy, alig nyom a lat-

Szönyiné Németh

Teréz

textil

1930-31

Iparm.Isk.Évk.

1930-34. 46.1

SZŐRTSEY Gábor

† 2004. április 28.

Temetés: Fiumei út 2004. május 13
42/1 parcell 9. sír

Beiträge zur Herkunft und zur Tätigkeit der Familie *von Alben* in Ungarn*

Von SZILÁRD SÜTTŐ — PÁL ENGEL (Budapest)

Zweifellos ist die bedeutendste unter allen deutschen Adelsfamilien, die nicht aus der unmittelbaren Nachbarschaft gekommen waren und im spätmittelalterlichen Ungarn doch eine wichtige Rolle zu spielen vermochten, die Familie *von Alben,* oder wie sich die Familienmitglieder von der zweiten Hälfte des XV. Jahrhunderts an nannten, *die von Alben genannt von Sulzbach. Johann von Alben* hatte fast zehn Jahre lang neben seinen ungarischen Würden auch das deutsche Kanzleramt inne; so ist seine Person nicht nur für Ungarn interessant; im allgemeinen scheinen aber die Forscher der deutschen Geschichte entweder nichts Näheres über ihn zu sagen, oder an Hand Windeckes mit gewissem Stolz festzustellen, daß der aus Ungarn gekommene Kanzler ein Deutscher war[1]).

Szörcsey István

Az Ellektika ciím kiállítás a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1986. III. 25.

Szőredencsi Géza

épitén terverte a MÁV Gépjavító épül elét. – Ism: Műnaki Tervezés, 1968. 6.n. 29. l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. Művtört.Ért. ~~[illegible]~~ 1971.2.sz.149-182. l.

153.l.

Szörédmező: Gépe

Épi tin. Lovrite a MÁV Gépgyártó épül elit. – Szer. Mü-
nyelv: Tarnovi, 1968. 6.n. 29. l.

Szörédi Éva

neurajza

szód

Zimányi Ernő

Tárlatvezetés az
Alkotásban.
Nemzeti Figyelő
1943. ápr. 11 -

MDK

Szörédy Ilona

M.Képzőművésznők Egyesületének kiáll. Esti Ujság.
1943. jun. 8. 7 l.

MDK

Szörédi Ilona

M.Képzőművészek Orsz.Szöv. és a Délvidéki Szépmives Céh ... kiáll. Ujvidéken. Szépművészet, 1941. 1.sz. 32 l.

R. Szőrédi Ilona

lásd

Szépművészet

1941. 68. l.

háromszor emlékre

Szőrédi Ilona

Olasz mosoly c.
könyve Bpest 1942.
ism. Nagy Zoltantól
Szépművészet
1943. 225. l.

— A Triumphus-eszme a pécsi ókeresztény héroon eg freskóján. *Regnum* p. 65—69.

Kállai, Ernest: L'esprit l'art hongrois. *Nouvelle Revue Hongrie* XXXIV. (X.) évf. LXIV. k. p. 144—1 4 t. [8 kép.]

Kalmár, Giovanni: Spade „Cinquedea" in Ungher *Archivo* i1941. III. évf. II. k. p. 131—142. (Supplemento *Corvina* IV. évf. p. 567—578.

Kalmár János: A szombathelyi olasz tőr és rokonai. (Ném kivonattal.) [Szombathely: Vasvármegyei Múzeum] 12 p. 8 kép. — Dunántúli Szemle Könyvei, 179. — Kny *Dunántúli Szemle* 8 évf.

Kampis Antal: A hatvanéves iparművészeti iskola. (Ném és olasz kivonat: p. 234.) *Szépművészet* 2. évf. p. 224—2 2 t. [10 kép.]

— A nemzetközi vásár. *Magyar Iparművészet* XLIV. év p. 55—56, 63. 13 kép [p. 57—62.]

— Az Orsz. Magy. Kir. Iparművészeti Iskola 60 éves fenn állása alkalmából rendezett kiállítás. *Magyar Iparművész* XLIV. évf. p. 85—86, 101. 52 kép [p. 87—100.]

— Az Országos M. Kir. Iparművészeti Iskola 60 éves jubi leumával kapcsolatos kiállítás. *Magyar Építőművészet* 40. évf p. 292. 2 kép.

Kapossy János: Magyar művészeti akadémia terve a XVIII században. *Levéltári Közlemények* 18—19. évf. p. 339—350

Kárpáti Aurél: Lyka Károly. *Uj Idők* XLVII. évf. 1. k p. 668—669.

A kassai Miklós-börtön átalakítása. *Technika* XXII. évf p. 347—348. 3 kép. — Műemlékvédelmi Szemle, 3.

Kerekes István: „Hucul faművészek". *Magyar Kultúra* XXVIII. évf. 55. k. p. 5—6.

Szőrédi Ilona

128 – 130. A.

lásd

Ujvidéki kiáll. Eat.

1943. dec.

Szörédi Ilona

Új Magyarság 1943. dec. 12

Szörédi Ilona: Olasz mosoly

Szörédi Ilona, az egyéni meglátású festő és finomtollú műkritikus évente hosszabb időt töltött Olaszországban, hogy a műremekek közvetlen szemléletével tegye mélyebbé tudását és képességeit. Költői ihlettel kalauzol végig Velence, Firenze, Verona és a többi olasz művészváros halhatatlan kincsei között. Nem merev adatokat sorol fel, nemcsak ismeretterjesztő olvasmányt nyujt, hanem lélekkel és szeretettel viszi közelebb közönségét Itália művészetének megértéséhez. Művészi benyomásokat elevenít meg, lelki élményeket tolmácsol, rengeteg ismeretet közöl művészetről és műalkotásokról és az olasz műveltség nagy korszakairól. Az igazi művész szemével nézte és látta Olaszországot s szuggesztív hatását az a meleg rokonszenv is magyarázza, amely az olasz földhöz és lélekhez fűzi. A mai világban, amikor Olaszország a polgári közönség számára megközelíthetetlen, fokozottabb érdeklődésre tarthat számot, ismét kapható érdekes könyve, amelyet válogatott szép illusztrációk gazdagítanak.

Egész Európa beszél arról,
hogy a legszebb mulatóhely
az

ARIZONA...

Zongoránál:
ROZSNYAI SÁNDOR...

R. Szőrédi Ilona

l.

Szépmüvészet

1943. 110. l.

BUDAPEST
42 I. 14 10
Ta 62 Ta

R. Szöredy Ilona

l.

Kismarty-Lechner
Jenő dr

A remetekertvá-
rosi Szentlélek
templom
3. l.

OMANISCHE

BAUKUNST

UND

SKULPTUR

R. Szörédy Ilona

l.

Birómagy festőnők

52. l.

MDK

Szörédi Ilona

"Csopaki Madonna", "Falusi lány"c.képei a képzőművésznők egyesületének kiáll.

Somogyi Vilmos: Tárlatvezetésekkel népszerüsitik a képzőművészetet.

Esti Kurir 1943.jun.9. 7.o.

Szörédi Ilona MDK

Szent Margit megkoronázása

Műcsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi tárlat

MDK

Szőrédy Ilona

Falusi lány

Csopaki Madonna

/I-s/.: Kiállitás. Nemzeti Ujság 1943. jun. 3.

MDK

R. Szőrédi Ilona

Madonna szentekkel. Háromosztásu oltár. Repr.

Szépmüvészet 1941. 3. sz.

R. Szörédi Ilona, festőm. MDK

Madonna szentekkel. Háromosztatu oltár.

Repr.

Szépmüvészet. 1941. 3.sz.

Szörédy Ilona

Katol.Szemle.1943.215-16.l.

Szörédi Ilona MDK

Szent Margit megkoronázása

Mücsarnok 1944 Tavaszi Tárlat

Szőrédy Ilona MDK

illusztrátor

Magyar Iparművészet 1941. 151.o.

Szörédy Ilona, festőm.

MDK

Az egyes. minden 5 évben rendezi meg kiállításukat.
nagy.

Öt sikerült képpel szerepel.

Siklóssy László: A M.Képzőm.-nők Egyes.kiáll.-a.
P.H.1943.jun.5.

R. Szörédy Ilona.

Katol. Szemle. 1941. 78-81. l.

Szőrédi Ilona

Szent Ferenc prédikál a madaraknak, szines tus
Szent Cecilia szénrajz
Szent Margit, akvarell

Egyházművészet a Lakásban kiállitás, Budapest 1944. február katalogusa.

MDK

R.Szörédi Ilona

P-r: M.egyházművészeti kiáll. Magyarság, 1941. febr. 16. 12 l.

R. Szörédi Ilona MDK

Madonna szentekkel. Háromosztatu oltár, temp.
Angyali üdvözlet, olf.

Magyar Egyházmüvészeti Kiállitás
Nemzeti Szalon 1941. febr-márc.

R. Szörédi Ilona MDK

Madonna szentekkel, repr

Magyar Egyházmüvészeti Kiállitás
Nemzeti Szalon 1941. febr.-márc.

MDK

Szörédi Ilona

Csopaki Madonna

Falusi lány

B.I.: A magyar képtőművészek egyesületének kiáll. a Nemzeti Szalonban. Uj Magyarság 1943.jun.8. 13.1.

R.Szörédi Ilona MDK

Madonna szentekkel, temp.

Angyali üdvözlet, of.

M. egyházműv. kiáll. N.Szal. 1941. II.

M.D.K.

Szörédy Ilona

"Csopaki Madonna" c. festményének repr.-ját és a müvész fényképét bemutatja a lap "Hölgyek a Nemzeti Szalonban" cimmel.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1943. juni.11-17.
VI. évf. 24. sz.

R. Szörcsöki Ilona

Kiállít a magyar képzőművészek egyesületének karácsonyi vásárán

Uj M. 1942. XII. 1.

KONTULY BÉLA: JELENET SZENT BENEDEK ÉLETÉBŐL. Falfestmény. (Al fresco) Deáki rk. plébánia-templomában.

Béla Kontuly: Szene aus dem Leben des Hl. Benedikt. Wandgemälde (Al fresco). In der röm. kath. Pfarrkirche von Deáki. — Béla Kontuly: Scena dalla vita di S. Benedetto. Affresco nella chiesa parrocchiale di Deáki.

R. SZŐRÉDI ILONA: MADONNA SZENTEKKEL. HÁROMOSZTATÚ OLTÁR.
Ilona R. Szőrédi: Madonna mit Heiligen. Dreiteiliger Altar. — Ilona R. Szőrédi: Madonna con Santi. Trittico.

Szépművészet
1941. 3. sz.

Szönyi János

jan. 14.

SZÖNYI JÁNOS ötvösművész munkáiból szerdán kiállítás nyílt az Oroszlányi Művelődési Központban. A tárlaton a 70 éves művésznek csaknem háromszáz alkotása látható.

Magyar Hirlap 1976/1218

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 FEB 24

MAGYAR HÍRLAP

Budapest

1021

SZŐNYI JÁNOS grafikusművész kiállítását a budapesti Csehszlovák Kultúrában a nagy érdeklődésre való tekintettel március 1-ig meghosszabbították.

Szörédi Ilona : Olasz mosoly

STÁDIUM kiadás. 192 lap. Ára kötve 7.—

Szörédi Ilona mint egyéni meglátású festő és finom tollú műkritikus már jóismerőse a magyar közönségnek. Ebben a könyvben Velence, Sienna, Ravenna, Verona, Firenze eddig ismeretlen szépségeit tárja fel az ihletett művész költői nyelvén, műtörténeti alapossággal és a művészi képzelet szárnyalásával. Minden sora áhitatos himnusz az emberi szellem legmagasztosabb alkotása, a művészet iránt. A könyv művészi kiállításban, 16 gyönyörű mélynyomású illusztrációval készült.

37

1941 karácsony

R. Szörédi Ilona

P. Szőreidi Ilona

Madonna szentekkel
c. képe repr.

Pásztortűz. 1941. 181. l.

+ Az egyházművészeti
kiállítás a budapesti
Nemzeti Galériában.)

+ Grandpierre Edit:

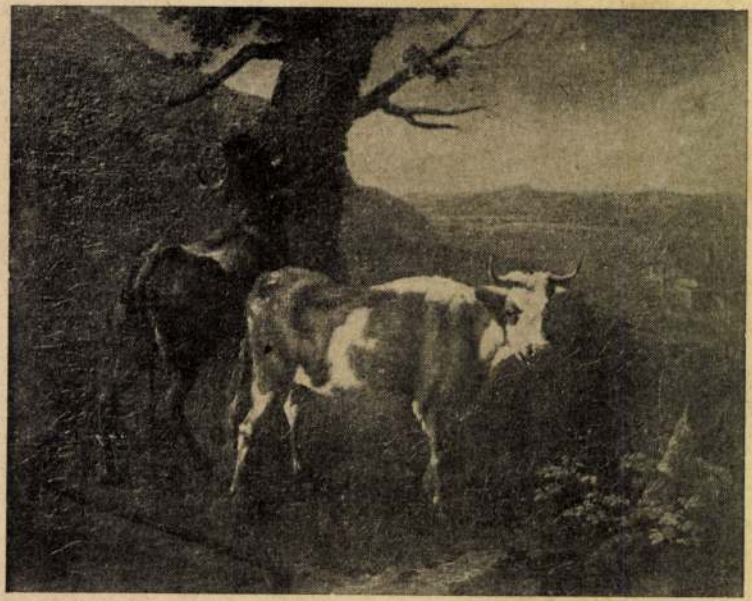

Szöredy Ilona

Csopaki Madonna
c. festmenyével
Repr.
Film-Szinház-Irodalom
1943. 24. A.

R. Szörédy Ilona

ired

—

Magyar Erő

1943. 15-24

2179. Munkácsy Mihály:

Nő képe.

Mellig, kissé jobbra tek
leeresztett csipke gallérját
öldöke szőke, szeme kék, nyak
ruhája fekete. Jelzése alól j
Vászon, mér. 75.6 : 65.3c
Vétetett a Nemzeti Szalo
1902: VI. 3-án (423/902)

fejezte

tojásdad medaillonban. Gyürüs

SZÖRÉDI ILONA—GORKAGÉZA:

66. Madonna — kerámia P 500.—

SZÖRÉDI ILONA:

62. Szárnyas oltár — tempera P 3000.—
63. Angyalfej — szénrajz magántulajdon
64. Alvó gyermek — vízfestmény magántulajdon
65. A mese — olajfestmény P 500.—

Spirituális Művészek
Szövetségének kiállítás
Művészház
1943

SZŐRÉDI ZSIGMOND

P.SZÜCS Julianna: Neveletlenek : Studió kiállítás az Ernst Muzeumban. = Népszabadság, XLIX. évf. 5.sz. 1991 január 7. 8.p. ill.

LÉPEGETŐ EM

(A közép-európai avantgárd
Tadeusz Kantor, Jozef Jankov
Budapesten)

Mi lehetne fontosabb feladata Közép-Európa művészetét és irodalmát megismerni kívánó kutatóknak, mint felkutatni a központok és perifériák vidékén a társadalom szellemi forradalmait előkészítő, megvalósító és megőrző avantgárd mozgalmakat? Ezt tette rövid, de sikeres élete folyamán Frantisek Smejkal a két háború közti polgári Csehszlovákia avantgárdjának kutatója, akinek monográfiái sorát összegező, a cseh avantgárd építészetet, képzőművészetet, színházat, filmet egyaránt bemutató kiállítását 1989 elején láthatta a Műcsarnokban a magyar közönség. (A katalógus hónapokkal később jelent meg, s talán még kapható.) Az első valóban modern középeurópai múzeum, Lodz városának múzeuma anyagából mutatták be a Magyar Nemzeti Galériában 1989–1990 telén a lengyel konstruktivizmust és legszorosabb stiláris rokonait. Talán már csak

törekedett,
mak mégis
lábjegyzet e
sem tudunl
Kassák Laj
kesztőségéb
zett a post
társak (pl.
szerkesztőn
ket, melyek
címlapjukró
ban Kauna
strasséra a
lapot, a sze
MA megszú
pesten ado
szellemiségu
tum, Munk
megőrizte,
budapesti
Tudományo
téneti Kuta

Szörédi Ilona

Szörédi Ilona: Olasz mosoly. Stádium kiadás. 192 lap. (Ára kötve 7.— P).

Szörédi Ilona mint egyéni meglátású festő és finom tollú műkritikus, már régi ismerőse a magyar közönségnek. Olaszországi útjai után írta meg ezt a könyvét, amelyben az olasz művészeti alkotásokat veszi sorra és ismerteti meg olvasóival. Északolaszország, Velence, Firenze, Verona halhatatlan műkincsei sorakoznak fel az ismertetésekben, amelyek nem merev adatokat, száraz méltatásokat adnak, hanem érdekes módon mutatják meg a nagy olasz művészek örökéletű alkotásainak igazi szépségeit. Egy-egy leírása szinte áhítatos himnusz az emberi szellem legmagasztosabb alkotása, a művészet iránt. Az olasz művészet legértékesebb, legjellegzetesebb alkotásairól kevés ilyen érdekes előadású művet olvastunk. A munka szép kiállításúban, 16 mélynyomású képpel jelent meg.

Magyar Kultúrszemle
1941. 12. f. 283. l.

(Szöreghi templom-
romok)

Tömörkény István:
A ( ) (Két ábra-
val) Arch. Ért
1904. 326–
332 l.

Az előirányzaton kivül

a 103.188/1938.IV.B.sz. alatt jóvá

bályrendelet 2.§./14/ bek.alapján

rulás /78.160.-P/, valamint az 53.

ség biztositás kötelezettségének m

bérek az előirányzatnál 10.655.50 F

Az erdő- és mezőgazdasági birtokból

tékü emelkedést mutatnak a saját ke

óta.

Előirányzatunkban a kü

részre bontottuk: Természetben ado

próbák /17.500.-P/ és Egyéb /46.48

ség kedvéért e rovat bevételeit te

ezért a költségelőirányzat szerinti

való szembeállitás helyett az alább

Szörényi Béla.

a Magyar Képzőművészek Szövetsége Belsőépítész Szakosztályának kiállításán, – melyet 1970. dec. – ben az Ernst Múzeumban rendeztek, – munkái szerepeltek.

„Kereskedelmi kirendeltség tárgyaló részlete" (repr.)

dr. Vámossy Ferenc: Belsőépítész kiállítás – belsőépítész hivatás.

Magyar Építőművészet, Bpest, 1971. 4. 63. old.

Szörényi Béla

A.O.: Magyar Viscosagyár irodaépülete, Nyergesújfalu. Építész: Almstaier Ottó, statikus Kovách Ervin, belsőépitészek: Szörényi Béla, keramikus Fabók Gyula. - Ismertetés, képekkel /Foto Bognár János/

Magyar Építőművészet, 1971.4.sz. 46-47.l.

Gróh Béla

nevét mint a jelentős alkotók sorába lépett művészét emliti, munkáit értékeli /képpel/

dr. Vámossy Ferenc: Belsőépitész kiállitás- belsőépitész hivatás. Magyar Épitőművészet, 1971.4.sz.58-63.l.

63.l.

63.1.

Szörényi Béla

Formatervező, részt vesz a kiállításon

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás
Műcsarnok, 1975. jún – júl.

Szörényi Béla
belsőépítész

Méltatás

Bakos József: Tervezés és társadalmi igény.
Művészet, 1975. május - 14 oldal.

Szörényi Béla

Született Nagykanizsán 1933. 1961-ben végezte el az Iparművészeti Főiskolát, mesterei Németh István és Vass Antal voltak.

Magyar Képzőművészek Szövetsége belsőépítész szakosztályának kiállítása, Budapest, 1970

111

Szörényi Béla

Legjelentősebb munkái: Bpest, Kossuth Lajos téri Szófia éHerem (1965), a moszkvai Magyar Kereskedelmi Kirendeltség (1967).

Magyar Képzőművének szövetsége belső-építép pakoptályának kiállítása, Budapest, 1970

410

Szőrényi Béla

A bukaresti Kereskedelmi kirendeltség (1968), a pozsonyi Magyar Kereskedelmi kirendeltség, a berlini Magyar Kereskedelmi kirendeltség (1970)

Magyar Képzőművészek Szövetsége belsőépítész szakosztályának kiállítása, Budapest, 1970

41 l

Szőrényi Béla

A Budai Várban a „Régi Országház" éttorem (1967 társtervezésben); több kiállítás és kereskedelmi létesítmény. Bp. Kiggó utcai Rölter áruház.

Magyar Képzőművészek Szövetsége belsőépítész szakosztályának kiállítása, Budapest, 1970

41 l

5

Szőrényi Béla

A dunaujvárosi „Aranyhordó" vendéglő.
Két reprodukció.

Magyar Képzőművészek Szövetsége belső-
építészet szakosztályának kiállítása, Bu-
dapest, 1970

411

Szörényi Béla

V.S.: Hotel Körös, Békéscsaba. Épitész: Verebi Sándor, belsőépitészek: Verebi Sándor, Szörényi Béla, statikus dr. Fésüs János, gépésztervezők: Kiss István, n.Papp Lukács, Lovag Viktor, Ujhelyi Béla. - Ismertetés, Juhos Katalin fotóival.

Magyar Ép.műv. 1971.3.sz. 32-33.l.

ÉPÍTÉSZET – BELSŐÉPÍTÉSZET, N° 6.

– műhelymunka –

A Műcsarnok meghívja Önt

SZÖRÉNYI BÉLA

belsőépítész

kiállításának megnyitására

A FÉNYES ADOLF TEREMBE

(Budapest VII., Rákóczi út 30.)

1986. február 20-án, csütörtökön du. 5 órára

Megnyitja:

MIKÓ SÁNDOR

belsőépítész, egyetemi tanár

A kiállítás 1986. március 16-ig tekinthető meg

86-104 GENERALART Dorogi Nyomda

Szörényi Béla

Mikó Sándor: "Bécsi söröző", Budapest, V. Eötvös Loránd utca /Ismertetés/. Épitész: Szörényi ~~Balázsy~~ Béla, munkatársak: Székelyi Zsuzsa, Varga Gábor.

30-31. 1.

Magyar Ép.müv. 1971. 3. sz.

Szörényi Béla, belsőépítész

1. Polgár Csaba: Függönyök, XVI. ker. Tanács Házasságkötő terme, (belsőépítész: Szörényi Béla), filmnyomott textilfüggönyök, kb 80 m², 1985.

(repr.)

Művészet, 1987. július, 25-old.

Szörényi Béla és Mikó Sándor

a budai Régi Orvoghás éttenem

belsőépítész tervezői.

Vendégváró régi házak, Műszaki kiadó Bp.185.o.

1979

Szörényi Béla, belsőépítén

L: Paizs Lánló

Torday A: Faburkolat, mátyuanín velő 2.

Esti Hírlap, Bp. 1980 aug. 23.

Szörényi Egon, építész

L. Bodon Sándor

kemle –

Timon Kálmán: Tintelet a szülőföldnek 63

Magyar Építőművészet Bp. 1983 83/4

MDK

Kövényi István, építész

Fiatal építész. Most a Tipustervező Intézetben Callmayer Ferenc mellett dolgozik.

Havangozó Márta: Szeretné eltáncolni a herceget 4

ESTI HIRLAP, Bp, 1967. dec. 19.

Szörényi László
a MÉSZ Mesteriskola Előadásai.

IX. ciklus 1986-88.

Szörényi László: a 17. sz. művészete Magyarországon.

Magyar Építőművészet, 1989., 1-2 szám, 5-old.

SZŐRÉNYI (Strnád) Mihály Zalán
(1881-1963)

a budai várkertének utolsó vezetője

TBM 25 (1996) 334.

Szörényi Reischl Gusztáv, [épitész]

A svábhegyi zárda épületét tervezte.

Szücs Gábor: Egész Jurt öregdiák

3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. ápr. 9.

Szőnyi St.

A szociálista országok moszkvai képzőm.kiáll.-nak román pavillonjában a kiállitásra kerülő müvek közé, fenti művész munkáit is javasolta az országos birálóbizottság.

Neuer Weg,1958.VII.18.

MDK

Szörényi Lux Géza, Esztergom
felvették a Rajztanárok Egyesületébe

Rajzoktatás 1941. II. évf. 4.sz. 37.l.

R. Szőrédy Ilona

ivód

Z

Nagyjmagy. 117. l

R. Szőredy Ilona

Angyali üdvözlet,
1940. olaj.
Repr.
Nagy nyomat 79. tábla

B. Szőrédi Ilona

B. Szörédi Ilona: Oltárkép

Képes Krónika
1941 febr. 20. (9. sz.)
(Egyházművészeti kiállítás)

FŰZ

ma

tömblev

<R. Szöredi Ilona>

Lásd okv

Gerevich Tibor

<> Szent Margit oltára

Szépmüvèszet

1944. 266

267 f.

képpel

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

R. Szőrédy Ilona

Festő

az alábbi templom

Szent Margit Kajolná-

jának oltárképét

festi freskóra.

Tér és Forma

1944. 39. l.

(A remetekertvárosi

Szentlélek-templom.)

OSZTRÁK SZOBRÁSZ, XVIII. század
Szent nő koronával
Fa, mag. 51 cm.

NÉMET SZOBRÁSZ, XVIII. század
Szent nő
Fa, mag. 59 cm.
Az 1905-ös múzeumi tűzvész alkalmával megrongálódott.
Restaurálta Nikássy Lajos, 1933.

MAGYAR SZOBRÁSZ, XVIII. század
Szent püspök
Fa, mag. 76 cm.

MAGYAR SZOBRÁSZ, XVIII. század
Szűz Mária szívére tett kézzel
Fa, mag. 67 cm.

MAGYAR SZOBRÁSZ, XVIII. század
Szűz Mária koronázása a Szentháromságtól
Félkörös felső záródású fadombormű, 85×53 cm.

MAGYAR SZOBRÁSZ, XVIII. század
Keresztelő Szent János
Aranyozott fa, mag. 68 cm.
A garamszentbenedeki pálos kolostorból.
Gerevich PA, 220. l.

MAGYAR SZOBRÁSZ, XVIII. század
Krisztus a kereszten
Fa, mag. (a corpus)

Szőredi Ilona

1. Szárnyasoltár, tempera

2. Angyalfej, szén-rajz

Repr

Szépmüvèszet

1943. 92-l. mellett.

3 Madonna, kerámia

Gorka Gézéval együt

Szőrédi Ilona

Alvógyermek, vízf.

Repr.

Szépmüvészet

1943.92.1

után

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Szörényi János

Említve

Attila Tarnóski: Ein engagierter Maler
Budapester Rundschau, Jp. 1970. márc. 9.

Szőnyi Jenő

Junius 18-3o között Budapesten a Hazafias Népfront III. kerületi helységében rendezték meg az Óbudai „Képzőművészek kiállitását, melyen részt vett Roisz Vilmos, Szentesi Rózsa, Szőllősy Lászlóné, Szőnyi Jenő, Veres Gy. Zoltán.

Rajztanitá s 1974-5-31

Kossuth Lajos:

Mellig, hétnyolczad jobbra. Haját füleinél előre fésüli s bajusza s körszakála öszbe vegyült. Nyakkendőjének végi elől lelógnak mellénye magas s zsinoros kabátja egyelejű. Feliratai a kép alatt aláírásának másaképp

„Kossuth Lajos"

alól balra: „Kiadta Szörényi István"
s jobbra: „Nyomt. Pollák Testvérek Pesten 1867"

Könyomat, az alak nagysága 19 c/m.

Ltfa 7707 (chinai papiroson).

109/93 N° 31.

١٦-٢

Szörényi István

Kossúth Lajos:

A szentesített törvényeket mutatja az egybegyülteknek.

A kövekkel kirakott erkélyen látjuk a diszmagyarba öltözött Kossúth Lajost, ki felemelt jobbjában „Az 1848-ki czikkely"-eket mutatja az összesereglett népnek. Mögötte az ország czimerével ékesített nemzeti szinű lobogóval Petőfi Sándor áll s balra az asztalnál Széchenyi István ül s Deák Ferencznek, ki baljával az asztalra s jobbjával a szék karfájára nehezedik, a „Hitel"-t nyujtja. Deák mögött, kinek székéhez a „Corpus juris" van támasztva, b. Eötvös József-et, s Mikó Imrét(?) és az asztal körül Batthyányi Lajost, ki pálmát tart kezében, Csányi Lászlót, Damjanics Jánost és Klapka Györgyöt látjuk. A háttérben a kaszákkal, villákkal s puskákkal felfegyverzett nép ujong a szentesített törvények láttára. Feliratai a kép alatt:

„TÖRTÉNELMI EMLÉK A XIX.DIK SZÁZADBÓL".

alól balra: „Minden utánzás tilos."

s jobbra: „Össze állította és kiadja Szörényi J."

Könyomat, barna alányomással, méretei a vonalkeretnek 41.5 : 56.7 c/m.

Szörényi Béla, belső építész

SZÖRÉNYI BÉLA KIÁLLÍTÁSA

Fényes Adolf Terem

Betüremkedik az ember a Kossuth Lajos utcai Corso cipőboltba — feltéve, hogy lát valami vonzót a kirakatban — és fél lábra áll, hogy a másikra felpróbálhassa azt a bizonyos lábbelit. Ha pedig semmi ingerlőt nem lát, minek is nézne be. Így aztán csak néhány száz méterrel odább, a Rákóczi úti kiállítóteremben fedezi fel, milyen csinosan és testhezálló ülőbútorokkal rendezte be az üzletet Szörényi Béla, a Kereskedelmi Tervező V. belsőépítésze. Hiábavaló volt tehát igyekeznie? Szó sincs róla. Ellenpróba számtalan akad, és ha szélesedik a kereskedelmi verseny, nyomban megmutatkoznak a jól tervezett üzlet előnyei.

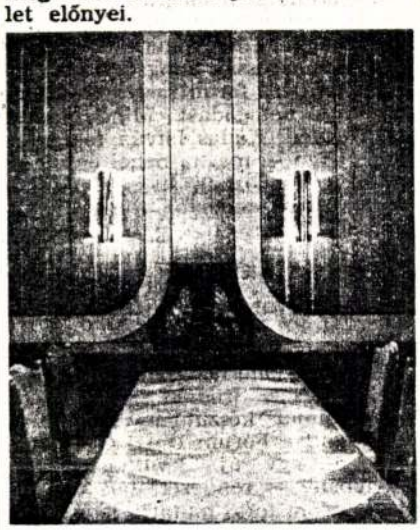

Szörényi munkáinak nagy többsége azonban vendéglátóipari enteriőr, a Régi Országház Vendéglőtől a Szófia étteremig, a Luxor ételbártól az újjáteremtett Gundelig. Ahány „kategória" és „jelleg", annyiféle feladat, de a tervező bírja szusszal, látnivaló. Csupán egyetlen visszavisszatérő akadályt nem küzdhet le minden esetben: a kész berendezési tárgyak — asztalok, székek, lámpák, textíliák stb. — választékának szűkösségét. Mert vagy ebből válogat és megalkuszik valamelyest, vagy az utolsó szegig mindent maga tervez, ám akkor nem számít, mibe kerül. De reméljük, *számít*, és a vendéglátóipari tervezőnek előbb-utóbb módja lesz jóval bővebb hazai és külföldi kínálatból válogatnia, hogy elkerülje e szorító dilemmát. Ha mindazonáltal kellemes, hangulatos belsők is születnek szép számmal, az Szörényi ötletességét és jó ízlését is dicséri.

Marad még a kérdés: mit művelnek *aztán*, a használatban a szállodások, vendéglősök az egységes szellemű berendezéssel? Ráismer-e a tervező néhány év múlva a munkájára? Bizakodjunk, hogy kulturáltság és anyagi érdekeltség mielőbb együttesen kényszeríti ki a kedvező választ. *(Képünkön az újjáépített Gundel egyik különterme)*

Balog János

4.

XXIV/11

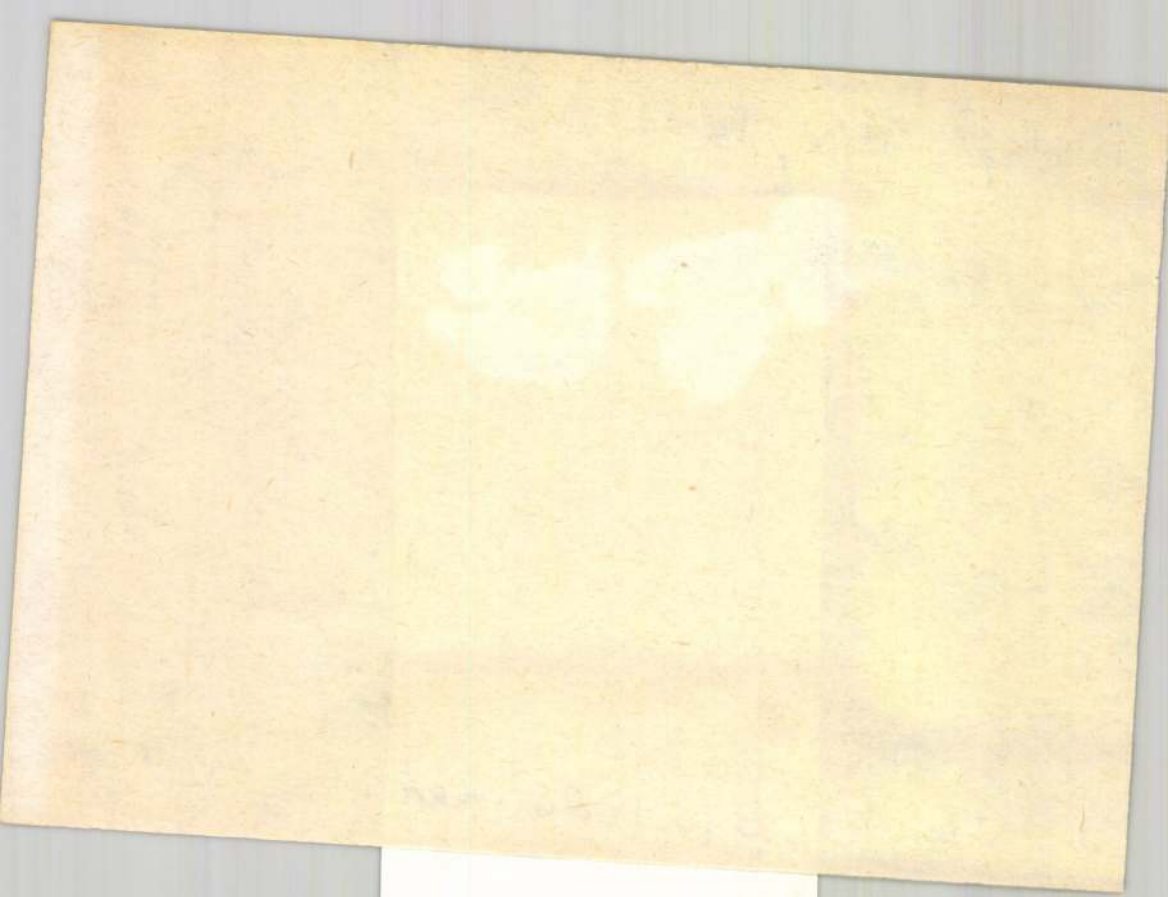

Subject: [N&n galeria] meghívó az N&n galéria szövetszerkezet címû kiállítására
Date: Sun, 12 Jun 2005 19:21:19 +0200
From: N&n galéria <galeria@nagybalint.hu>
To: N&n levelezõlista <nnngaleria@lists.c3.hu>

Az **N&n galéria** tisztelettel meghívja

Önt és barátait

2005. június 15-én, szerdán 18 órára

Sámsondi Kiss Béla • Párkányi Mihály • Szövényi István • Nagy Péter Sándor

szövetszerkezet

címû kiállításának megnyitójára

megnyitja: Bodonyi Csaba építész

kurátor: Janesch Péter építész

Szövényi István

(1943. Dombóvár)

1962-1967 Budapesti Mûszaki Egyetem, Építészmérnöki kar • 1973-91 a gipszbeton kifejlesztésének, kivitelezésének majd a kifejlesztett komplett építési rendszer minõsítésének vezetõje (1984-ban magyar, majd 1993-ban európai szabadalmi oltalom) • 1991- saját tervezõirodát vezet

Bibliográfia (válogatás): Lakáskultúra • Magyar Építõmûvészet • Magyar Építõipar • Felsõoktatás • Építõmester • Új gazdasági magazin • Technika • Építészfórum (online) • Innenausbau

Csoportos kiállítások (válogatás): Magyar Építõmûvészek Szövetsége, Sámsondi Kiss Béla emlékkiállítás születésének 100. évfordulóján •

Budapesti Nemzetközi Vásár (Konstruma) • Innovációs kiállítás, Berlin • Innovációs kiállítás, Hamburg

Díjak, ösztöndíjak : 1967 a Magyar Építõmûvészek Szövetségének diplomadíja

Fontosabb elkészült épületek, mûvek: Magyar Nemzeti Múzeum tanulmányi raktár, Budapest

• Dómkõtár (szerkezettervezés), Pécs • Királyi vár rekonstrukciója (szerkezettervezés), Visegrád • Béke téri irodaház, Budapest • Gyöngyike utcai irodaház, Budapest • Károlyi Kastély rekonstrukció, Füzérradvány • Bay Zoltán Kutatási Központ rekonstrukció, Budapest • Ybl bazár bõvítési terv, Budapest • Mátyás Templom rekonstrukció, Budapest

Tervpályázatok: World Trade Center Memorial competition

1. Sámsondi Kiss Bélát egyetemistaként ismertem meg a "Szövetszerkezetes épületek" c. könyve kapcsán 1966-ban.

2. Diploma után feleségemmel, Czoch Andreával elsõ próbaként saját tetõtérlakásunkat építettük fel szövetszerkezetbõl 1970-ben.

3. Sámsondi Kiss Béla váratlan halála után 1973-ban az Ipartervbõl a BÉPÁ-hoz mentem dolgozni - folytatni próbálni ott megkezdett kísérleteit Márton Endre szövetkezeti elnök támogatásával.

4. A BÉPÁ-ban folyó munkához 1976-ban Albert Tamás és Ónodi Szabó Lajos frissen végzett építészek csatlakoztak. Együtt építettünk fel több kísérleti épületet polisztirolhabbetétes szövetszerkezetû rendszerrel.

5. Az épületek statikusa Kászonyi Gábor iparterves kollégánk volt, aki késõbb a Mûegyetemen és az Ybl Miklós Fõiskolán a szerkezetek anyagtani vizsgálatait is végezte és tudományos munkaként megvédte.

6. A "gipszbeton" szerkezeti rendszert több kísérleti épület után 1987-ben minõsítettük az ÉMI-nél - a 26 ÁÉV-nél készült "udvarházak" építése kapcsán.

7. A vizsgálatok eredménye alapján kidolgoztuk a rendszer "Alkalmazástechnikai útmutatóját", melyet 1996-ban és 2003-ban megújítottunk.

8. A rendszer szabadalmi védettséget élvez. Számos szerkezet, épület: belsõépítészeti bútorok, lépcsõk, födémek, lakások, nyaralók, ipari és középületek, nagyfesztávú nagyteherbírású szerkezetek, mûemléki rekonstrukciók, tetõterek épültek belõle.

9. Sámsondi Kiss Béla életmûve, mint a "szép" egy formája a 2004. évi Velencei Építészeti Biennálén bemutatásra került Janesch Péter ötlete alapján.

10. Munkánkat a Sámsondi család: Béla bácsi felesége, fia Gyuri, unokája Gergõ mind a mai napig sok szeretettel segítette.

Magyar tengerész végignézte az angolok dünkircheni menekülését

— Kanadai kikötőből tartottunk az angol partok irányába — kezdi elbeszélését *Hetsch* Ödön magyar nemzetiségű tengerész, aki hosszú évek óta teljesített szolgálatot egy kereskedelmi hajón.

— Utunk az óceánon minden zavaró körülmény nélkül telt el. Akkor még nem volt annyira veszélyes átkelni az Atlanti-óceánon, mint ma. Amikor Irország déli partjainak magasságában szelte hajónk orra a hullámokat, egyre gyakrabban találkoztunk német távfelderítőrepülőkkel. Angol őrhajókkal elég ritkán. Amikor ránk találtak, állandóan kellemetlenkedtek vizsgálataikkal.

— Utolsó útunk volt ez angol megrendelésre. Kénytelenek voltunk vállalkozni erre, mert nem akartuk, hogy mint magyarokat szerződésszegőknek tartsanak. A cél *Harwich, Ipswich* és *Bleath* volt, ahonnan azután Dél-Amerikába készültünk áthajózni. Nem is gondoltuk, hogy mi mindenen kell keresztülmennünk, mi mindent kell átélnünk a La Manche-csatornában oda-visszahajózásunk alkalmával.

Megtépázott brit gépek..

— Június 2-án hajnalban érkeztünk *Folkstone* magasságába. Ezen a ködös reggelen nem láttunk nagyon messzire, feltűnt azonban, hogy a távolból kísérteties, tompán hallatszó ágyúlövéseket hallunk. Amint jobban északra jutottunk a Csatornában, az ágyúdörejek egyre erősebbek lettek s egyre gyakrabban, rövidebb időközökben szinte sorozatszerűen hallatszottak.

— Rádióhírekből értesültünk, hogy Flandriában a német csapatok győzelmet győzelemre halmoznak és erősen szorongatják az angol-francia csapatokat Dünkirchennél. Hogy az ágyúszó idehallatszott, abból azt sejtettük, hogy a német bajtársak alapos munkát végeznek...

— Az óra mutatója nyolc felé közeledett — folytatja *Hetsch* Ödön —, miközben olyan hatalmasakat szippant, hogy a cigaretta pillanatok alatt „füstbe megy".

— A nap meleg, ködkergető sugarait már érezni kezdtük. Tisztult a láthatár. A tompa ágyúzásba óriási robbanások is vegyültek. Alig egy óra múlva arra lettünk figyelmesek, hogy a brit repülőgépek visszafelé húznak és bizony elcsodálkoztunk azon, hogy milyen hihetetlen módon megtépázva, rendetlen alakulatokban, egyenként jönnek vissza az európai partok felől. Amikor a ködfátyol felszakadt a tenger szintjéről, *három hatalmas csapatszállító hajó bontakozott ki előttük.* Keletre tőlünk, egy negyedik hajó körvonala imbolygott a szürkéspárás láthatáron. Mind a négy hajó teljes gőzzel igyekezett az angol partok irányába. Akkor szentül meg voltunk győződve, hogy az angolok katonaságot hajóznak be a hazai kikötőkbe és viszik a kontinensre. A látszat ez volt.

Menekülés a dünkircheni pokolból

— Hajónk nyugodtan folytatta útját. A legénység a fedélzetről fokozott mértékben kémlelte a vizet az úszó aknák miatt. A déli órák alatt éppen én voltam figyelőszolgálatban. A láthatár szélén egyre sűrűbben feltünedező apró mozgó pontokat kezdtem figyelni. Közelebb érve láttam, hogy *csónakok.* Akkor még én is azt hittem, hogy halászok, de amikor még inkább közelebb jutottunk hozzájuk, észrevettem, hogy *motor- és evezőcsónakok, bárkák, vegyesen egy egész „szedett-vedett" karaván halad Anglia felé.* Messzelátóm segítségével megállapítottam, hogy minden egyes csónak színültig tele van valamivel. Amikor azután egészen mellé jük értünk — az ő irányuk merőleges volt a mienkre —, majd sóbálvánnyá meredtem a látványtól: *a csónakok színültig tömve voltak — katonákkal...* Rohamsisak rohamsisak mellett. Holtfáradt, agyongyötört katonaruhába bujtatott embertömeg. Rengeteg sebesült. A fehér kötések fején, kezen, lábon, valami borzalmas pokolról tettek tanubizonyságot...

A mentési kötelezettség törvénye alapján megkérdeztük, hogy felvegyük-e őket. Mi még akkor nem sejtettük, a maga teljes valóságában, hogy mi történt. Azt gondoltuk, hogy valamelyik sebesülitszállító hajó süllyedt el és a hajótörötteket parti mentőeszközökkel mentik, ahogy tudják.) Az angolok kérdésünkre ijedten tiltakoztak. Mi azután elkanyarodtunk tőlük és folytattuk útunkat *Harwith* és *Ipswich* felé.

— Este megtudtuk a német rádió adásából, hogy *Dünkirchent bevették a német csapatok és valósággal belefojtották az angolokat a tengerbe.* Akkor értettük meg, hogy mit jelentett a „karaván". Utólag visszaemlékezve az angol katonák kétségbeesett nézésére, tudjuk, hogy Dünkirchen rosszabb volt száz pokolnál...

Az első francia-angol kézitusa

— Most nyáron alkalmam volt *Marszilleben* beszélgetni egy francia katonával, aki maga is ott volt a dünkircheni csatában. Ő mesélte, hogy mindegyik angol csapatszállító hajóra fehér mésszel felmázolták: *„For english soldiers"* és a fedélzetre csak angol katonákat engedtek fel. Emiatt *sok helyen kézitusára került a sor az angolok és franciák között, úgy hogy géppuska is beleszólt a vitába.* De a németek nem tekotóriáztak. Bombát-bomba után dobták a kikötőben horgonyzó hajókra. Mindenki menekült, ahogy tudott.

Légitámadás Harwich ellen

— A dünkircheni „dicsőséges visszavonulás" következményeit még aznap este megéreztük. Teljesen lesötétített lámpákkal haladtunk *Harwitch* kikötője felé. A partról, az ellenőrző őrség kis naszádja siklott felénk. Megállított. Fénytáviró útján lekérte az adatainkat és felszólított, hogy kövessük. Mit volt mit tenni, mentünk utána. Alig haladtunk kétszáz métert, amikor a parton *végigsivított a füllépő szirénahang.* Pillanatok alatt koromsötét lett. A kis motoros, mely minket leállított, eltünt — a nyílt tenger irányában.

— Pár perc mulva halk repülőgépbúgás hallatszott, amely egyre erősebbé vált. Vártuk, hogy mi lesz. Ez volt az első légitámadás, amit „átélni készültünk". Egyszerre csak *lecsapott a kikötőben az első bomba.* Láng, óriási robbanás. A következő pillanatban kigyulladtak a fényszórók és eszeveszett táncot jártak sugárkévéjeikkel az égbolton. A légvédelmi ágyuk is munkába kezdtek. Közben a repülők egymásután dobták le bombáikat.

— Mi kint állottunk a kikötő bejárata előtt félsötétségben, mert a parti tüzek fénye hozzánk is elhatott. Mozdulatlanul maradtunk, gondolván, hogy így sikerül leplezni magunkat, mert éjjel, a német testvér, alig hiszem, hogy észre vette volna azt, hogy magyarok vagyunk. A hajóról lenyügöző látvány volt a robbanás, a tüz, az egész „játék" a koromfekete háttérrel. Kissé azért mi is beleizzadtunk... Félóra alatt 57 robbanást számoltam meg.

CSONTÓ MENYHÉRT

MÜNCHENI
Salvator sör
csak KESZEY VINCE
ÉTTERMEIBEN
VIII., Rákóczi-út 44. T.: 225-600

Zúzmara

Téli virágot ringatnak a fák. A hideg virágzik ágaikon. A halál hófehér szirmokkal rakta meg a tovaillant élet helyét, egyformává téve ütszéli cserjét és büszke platánt, törpe, nyirt és szálas fenyőt. Mert a zúzmara a halál virága. Akkor nyílik, mikor már lehullttak a díszek s a természetben hátrahanyatlott az erő, megállt az élet. Talán a virágok, a fűvek és a fák lelke ez a temérdek fehérség. A legtisztább, legigazabb lelkeké a földön, melyeket nem fogad be az ég, számüzött a túlvilág és itt kell maradniok a halál után, mint valami elátkozott népségnek, aminek számára nincs üdvözülés és nincs kárhozat. A föld elengedte, de a menny nem szívja magába.

A természettudósok ugyan másképp magyarázzák ezt a tüneményt és semmivel sem tartják többnek az esőnél, vagy a hónál, de az ember lelke nem hisz e száraz megállapításokban. A léleknek titok kell és romantika, e két ízes, könnyü falat, mellyel nem lehet betelni soha. Kedves tudós urak, hagyjanak föl hát a bizonygatásokkal. A lélekkel kár kikezdeni és nem szabad bántani. Hadd álmodozzék a fehér fák alatt, hadd higyje, hogy virágok fakadtak a télben és hogy halhatatlan a szépség. Mert, úgy-e, nagyon szép virág a zuzmara? Fehér és csillogó, tiszta és nyugodt. Bizakodó és hisz a hidegben, ami életben tartja, mint a nyár melege a többieket. A test haragszik rá, hiszen minden virágnak van ellensége. Egyiket szine, másikat illata, harmadikat tüskéje miatt nem szeretik.

A zuzmarát azonban nem maga miatt nézik néha haragos tekintettel, hanem a hideg miatt, ami szülte. De a lélek megbocsát neki. Elég szenvedés lesz az, ha tavasz felé rásüt az első halálos napsugár, mely elhozza neki a hervadást, a megsemmisülést. Ő lesz az áldozata annak, hogy újra igazi virágokkal hinti be a fákat a tavasz. Szegényke, milyen nagy átok az neki, hogy tavasszal kell meghalnia...

Gy. F.

Faigyalázás miatt letartóztattak egy ügynököt

A főkapitányság detektivjei pénteken este az Andrássy-szállóban razziát tartottak és ott

tettenérték Fenyő Imre 41 éves zsidó ügynököt fajgyalázáson.

Fenyő Imre egy fiatal állásnélküli cselédlánnyal tartózkodott a szállodában és kihallgatásánál azzal védekezett, hogy nem lehet tisztességes nő az, aki öt pengőt elfogad. A rendőrség ezzel szemben megállapította, hogy

Fenyő Imre vacsorázni vitte a fiatal cselédlányt s utána a szállodába hívta és kihasználta állástalanságát.

Fenyő Imrét fajgyalázás címén letartóztatták.

VIZÁLLÁS

A földmivelésügyi minisztérium vizrajzi intézete jelenti:

A Duna végig apad; Mohácsig alacsony, lejjebb közepes vizállású.

Dunai vizállások: Pozsony 95, Komárom 232, Budapest 170, holnap 165, Paks 71, Baja 182, Mohács 217, Bezdán 262, Palánka 273, Ujvidék 278.

Gázlómélységek a Dunán: Baka 1820.8 km-nél 24 dm, Szap jobb 1810.8 km-nél 18.5 dm, Szap bal 1811.2 km-nél 21 dm, Medve bal 1807.5 km-nél 20 dm, Medve jobb 1806 km-nél elegendő, Gönyű 1790 km-nél baloldalon 19.5 dm jobboldalon elegendő mélység, Garamkövesd 1715 km-nél 22.5 dm. Itt a hajóút szélessége 190 méter.

A Tisza Tiszaújlakig árad, lejjebb apad, alacsony vizállású.

Tiszai vizállások: Visk —14, Tekeháza —14, Tiszaújlak —70, Vásárosnamény —66, Tokaj 40, Tiszafüred 32, Szolnok 44, Csongrád 36, Szeged 134, holnap 116, Zenta 184, Titel 286. — A Tiszán a jég Visk—Szeged között zajlik.

A Szamos Désnél —22, Szatmárnál —38.

A Bodrog Bodrogszerdahelynél 137.

A Sajó Pálrévénél 70.

A Hernád Hidasprémetinél 60.

A Berettyó Margittánál 20.

A Körösök Csucsánál 20, Nagyváradnál —120, Bélnél 54, Gyománál 99.

A Maros Makónál 0.

A Balaton Siófoknál 60.

A Velencei-tó Agárdnál 109.

— **Központi napilap indul a Székelyföldön.** Marosvásárhelyről jelentik, hogy a székelység fővárosában Marosvásárhelyen „Székely szó" címmel új napilap indul. A lap főszerkesztője: *Bíró István dr.*, országgyülési képviselő, felelős szerkesztője: *Szász Endre*, az erdélyi ujságírói kar érdemes és népszerü tagja.

KERESZTÉLY
HÍRNEVES ZONGORATERME
VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 66.
CSALÓDÁS SOHASEM ÉRHETI!

A román kormány visszautasította az angol kívánságokat

Berlin, december 6.

A romá nkormány átnyújtotta az Északamerikai Egyesült Államok ügyvivőjének Románia válaszát a december 1-én átnyújtott angol ultimátumra. *A román kormány válaszában visszautasítja a brit kormánynak azt a kívánságát, hogy szüntesse be a bolsevizmus elleni harci cselekményeket és csapatait vonja vissza Dnyeszterig.* A jegyzék nyilvánosságrahozatalát ezidőszerint nem tervezik. Hivatalos felvilágositás szerint nyilatkozatok *sem várhatók a jegyzékváltásról.*

Paracelsus nyomában

Salzburg, december 7.

A modern orvos- és gyógyszerészetudomány egyik megalapitója és korának félreismert zsenije, *Paracelsus von Hohenheim* négyszáz évvel ezelőtt halt meg *Salzburg* városában 1541 szeptember 23-án. Paracelsus tulajdonképpen svájci ember volt, az olasz *Maria Einsiedelnben* született 1493 december 17-én. *Tehát most ötszáznegyvennyolc évvel ezelőtt.* Filozófus és orvosdoktor volt egyszemélyben, *aki új alapokra fektette az orvostudományt és gyógyszertant.* Ebben a korban, amikor még a mágia, a büvészkedés és egyéb titkos tudományok müvelői foglalták el az orvosok és a természettudósok helyét, *ebben a korban próbált Paracelsus új irányokat mutatni.*

Talán legnagyobb tragédiája az volt, hogy amiközben a mágia és az alchimisták bakonája ellen küzdött, *öt magát kortársai és a néphit az egyik legnagyobb alchimistának nevezte el és úgy is kezelte.* Paracelsus Salzburgban halt meg és ott is temették el a *Sebastianskirche* kápolnájában. Közel harminc évvel ezelőtt, 1912-ben a világhirés orvos sirját felnyitották és földi maradványait összegyüjtötték, rézdobozba helyezték, hogy így megmentsék az utókor számára.

Most halálának négyszáz éves évfordulója alkalmával Németország azzal rótta le háláját, hogy *újjáépitette siremlékét és Salzburgban, Paracelsus-kiállitást nyitott. A Paracelsus-ünnepélyeken képviseltették magukat Németország összes egyetemei, tudományos akadémiái és körei.*

Nem kétséges, hogy *Goethe hires Faustjában Paracelsust vette példaképül.* Ma már azt is tudjuk, hogy az orvostudomány büszkesége utolsó éveit Salzburgban, a *„Zum weissen Ross"*, vagyis a *„Fehér paripá"*-hoz címzett, *félig szálló-, félig menedékhelyszerü szálláshelyen töltötte a Kaigasseban.* Itt irta meg három nappal halála előtt a sóntésben a végrendeletét, amelyben *minden vagyonát a szegényekre hagyta.*

Egyébként az aranycsináló Paracelsus inkább szegény, mint jómódú ember volt. A legjobb bizonyiték erre, *annyi pénze sem volt, hogy munkáit kinyomassa. Ezért Bécsbe utazott, hogy I. Ferdinánd császárt megkérje, utaljon ki némi összeget orvosi könyveinek kiadására.* Paracelsust a bécsi orvosok büvészkedő alchimistának, *kóklernak minősitették és nem is kapott segitséget.*

Ma már azt is tudjuk, hogy ez a vagyontalan „aranycsináló" Bécsben a *„Fekete Sas"*-hoz címzett vendégfogadóban lakott és a vendéglős, aki goromba ember volt, *előre kérte tőle a pénzt.* A népmonda szerint Paracelsus ekkor egy *rézpfenniget dobott a vendéglős lába elé*, aki durván rászólt a tudósra: „mit akar ezzel kifizetni?"

Paracelsus fölényesen mosolygott és azt mondta: *„előbb vegye fel a pénzt, azután csókolja meg".* A vendéglős így tett és *ez a kisértékü rézpénzdarab arannyá vált a kezében.* Ez a história elterjedt egész Bécsben. *Valószinüleg a vendéglős mesélte, aki tényleg meggazdagodott Paracelsus pfennigjéből.* Annyi ember jött megnézni a csodálatos varázslat színhelyét, hogy évek múltán a kocsmáros többszörös háztulajdonos lett.

Paracelsus, aki kora egyik legbölcsebb embere volt, talán jót mulatott ezen az egész történeten, ha ugyan hallotta. Négy évszázad mult el azóta, hogy elköltözött a földi térségekről. Maga után hagyta az új alapokra helyezett orvosés gyógyszertudomány és a — Faust legendáját.

Karácsonyi olcsó női kabát és ruha ajánlatunk:

Ezüst rókával díszített elsőrangú kivitelü téli-kabát . . . . . 237·40
Fekete téli kabát sifrászperzsa szőrmézéssel . . . . . 154·20
Fekete téli kabát nerzmókus szőrmézéssel 162·80
Városi bunda hőrcsög béléssel, szőrme gallérral . . . . . 258·60
Sötétkék bakfiskabát szőrme gallérral . . 67·80

Gyapjúszövetruhák több színben . . . 26·–
Kétrészes szövet kazakruha . . . . . 35·90
Müs. marocain délutáni és táncruhák . . . 22·50
Színes gyapjúszövet blousok . . . . . 16·30
Müs. crepd. steppelt-vattás pongyolák . 49·50

Nagy választék különböző prémezésü divatköpenyekben női, leányka- és gyermekkabátokban
Ruhák, blousok, pongyolák nagy választékban legjobb kivitelben

MOLNÁR GYULA
VII., Rákóczi-út 22

A kecskeméti szénavásár

Kecskemét, december 6.

Mindenki hallott már a nevezetes kecskeméti vásárról, ha máshonnan nem, Petőfi verséből. Ezek a vásárok, az egész Duna-Tisza köze piaci kereskedelmét jellemzik, ma éppen úgy, mint amikor a nagy költő „hírének" nevezte el az alföldi metropolist.

A kecskeméti vásároknak két főtulajdonságuk van. Egyik az, hogy már babonaszerű közmondássá vált, hogy a kecskeméti vásár alkalmával eső szokott lenni. A másik az, hogy akár szakad is az eső, *a legelőnkebb Duna-Tisza-közi vásárok egyike a kecskeméti.*

Nemrégen tartották meg Kecskeméten az úgynevezett Katalin-vásárt, amelyen nemcsak a „babonás" eső jelentkezett, hanem hatalmas „nagyállati felhajtás" adta meg az őszi jelleget.

Nemcsak a vásár, hanem a piacok jellege is Duna-Tisza-közi. Ami Duna-Tisza-közét érdekli, mind megtalálható a kecskeméti hetipiacokon. Most a takarmányfélének van határtalan kelete. Nézzük meg közelebbről, hogyan is fest az ilyen takarmánypiac.

Szalmabárkák a ködben

Még teljes a sötétség, amelyet a villanyvilágítástól opálosan csillogó köd fokoz is. Az utcákon ennek ellenére már csaknem nappali forgalom van. Fülbántó, gépfegyveréhez hasonló ropogással haladnak a keramiton a parasztkocsik. Mindegyik elöl, kocogtat a deresszőrényű igászon.

Vannak azonban lassú járművek is. Ezek a szénás-szalmás szekerek. Úgy hatnak a ködben, mint úszó bárkák a londoni pantokon. A szekerek minden oldalon lelógó szalmaszakáll alatt, imbolygó kis olajlámpa villog. A tájékozatlan az első pillanatban azt hiszi, rögtön felgyullad a széna. A kocsi tetején két „kupac". Az egyik fekete, a másik fehér. A fekete az asszony „nagykendőben", a fehér az „embör" subában.

Mind sűrűbbek ezek a szekerek, ha a takarmánypiac felé haladunk, amely a kecskeméti Mezei-utca végén egy asztalsimaságú területen van.

Az utca széles és a házak mellett elfér a soványbaromfipiac, ahol az őszi libák villogó fehér tolla fénylik, a köd ellenére. A lármájuk néha a kocsitopogást is túlszárnyalja.

Suba a lovakon

A placon, melyet mély árokkerítés vesz körül, félnyolc tájban több mint száz kocsi áll sűrű sorban. Az égbolton derengeni kezd, világítanak a zuzmarába meredt akácágak. Három-négy helyen is felvillan a szalmatűz, mely körül a gyeplőn gémberedett ujjakat melengetik. Egymás után tűnnek el a subák és az asszonyok. Az asszonyok eltűnése érthető, hisz hetenként csak kétszer látják a várost, s ilyenkor „töméntelen a dolog". De hova lett a suba? *A lovakon van.*

— Az embör forralt borral kúrálja magát, ha mögfázik — mondja egy pozsgásképű magyar —, *de a taknyos ló a kutyának sé köll.*

A szekerek száma még mindig szaporodik. Ez mutatja, hogy a Duna-Tisza-közéről mennyien gyülekeztek erre a takarmánypiacra. Hoztak szénát *Gyón* rétjeiről és a Tisza partjáról. Szalmát a *szabadszállási* rozsföldekről éppúgy, mint a *kerekegyházi* homokról.

Mire teljesen kivilágosodik, megérkezik a vásárlóközönség. A legnagyobb részük szénát vesz, vagy alomszalmát. Gazdák, „jószággal a nyakukon". Igy mondják a tél közeledtével, vagy télan. Bezzeg nyáron felcsillan a szemük, ha valaki dicsérő szót dob a paj felé. Most így biztatja fordulóba a lovát a könecsögi magyar:

— Öreg kese, ne! Fordulj vén botlábu.

Egész rendőrszakasz van kint, rendőrfelügyelő vezetésével a placon. Kellenek is. A hatóság gátat akar ugyanis vetni az árral való visszaéléseknek, s a felügyelő rendelettel a kezében, egymásután mondja az érdeklődőknek a takarmányárakat.

A csádés

Vörös, jászbajuszú magyar áll most a felügyelő elé:

— Hát én hogy adhatnám el a szénámat — kérdi s nagy karlendítéssel mutat egy közeli kocsi felé.

A közelállók egyike megszólal:

— *Csádés!*

(Ez annyit jelent, hogy sok benne a kóka és a vastag gyökérfele. A legalacsonyabb rendű szénafajta.)

— Jobb ez, mint a rendős szénа — mondja a jászbajuszú —, mert a ló is mögüszi, még alomnak is marad belülle.

— *Ez őszi mög a lovat* — mondja rá nevetve a másik. — Nem adok két évet, a csádé mögmarad, a ló mög belepusztul.

Aztán megtudja, hogy a szénáját 3 pengő 50 fillérért eladhatja mázsánként. A jó szénа ára 5 pengő 50.

Kilenc órára felszállott a köd. Ekkor tűnik ki, hogy az eddig csaknem háromszáz kocsira nőtt placon milyen kevés, alig van szalma.

— Nincs alom az idén — mondja szomorúan az egyik gazda. — Sok rozsföldről elvitte a víz a termést szalmástul. Nem tom, mit teszünk a lovak alá?

A másik gazda könnyebben „fogja fel" a dolgot. Széles mosollyal válaszol:

— *Matrácot*, legalább nem kopik le a csipőcsontjárul a bör, mer a maga Kesője nagyon rosszul áll.

Erre elérti a tréfát s visszavág:

— *A magáénak akkó perzsiőner kő*, András gazda — mondja és huhog a markába a hideg ellen.

L. D.

FÜST

Nincs akaraterőd. Jellemtelen vagy. Azonkívül lelkiismeretlen is, aki nem gondolsz a hozzátartozóidra. Mindezt a legkülönbözőbb változatban ötvenszer vágják naponta a fejedhez. Mert tényleg hitvány féreg vagy. Annyit kívánnak ugyanis mindössze tőled, hogy dobd el már azt a büdös cigarettát, hagyd már végre abba a dohányzást, mert a sírba visz. Valóban beteg vagy. Attételül a nikotinmérgezés valamennyi szakaszán, a sápkórtól kezdve a tériszonyig, a féloldali bénulásig, a tetszhalálig, mégse tudsz lemondani erről az átkos szenvedélyről.

Jó, csak beszéljetek, mondod magadban, miután te már tisztában vagy a kérdéssel és tudod, nem akaraterőről, jellemszegénységről és más efféléről van itt szó, hanem egészen másról. Arról, hogy nem félsz. Nem félsz környezeted megvetésétől, nem félsz sorsod sötét intelmeitől és nem félsz többé magadtól sem. A cigaretta? — mosolyogsz magadban fölényesen. — Akkor dobod el, amikor akarod. De utána nyomban ismét rágyujtasz, mert a tényt, hogy dohányzol és minden egyes cigaretta valóban hónapokkal rövidíti meg az életedet, a tényt magát nem tudod eldobni. Ez nem egészen világos beszéd? Helyes, majd megmagyarázom, miről van szó.

Feküdj lefekvéssel. Egész testedben hűdéssz zavarok dúlnak a dohányzástól. Gyomrod lebeg s füled csengj, agyad zúg, szived zsibbadt, nem jó a szemedre álom. Istenem, adj erőt, hogy ne gyujtsak rá többet! — könyörögsz magadban és az őszinte fohász lelked legmélyéről szakad fel. Begyel felébredsz és ez az első gondolatod: Uram, segits! Kirohansz a fürdőszobába, megiszsz valami hideget, felöltözöl, rohansz el hazulról és magadban gépiesen hadarod: nem gyujtok rá, nem cigarettázom, ha belecsülök sem. Nem látsz, nem hallasz, nem gondolsz semmit, egész tested és egész lelked a tiltakozásra összpontositod, minden erőd ellenállásod szolgálatába állitod, érezzéked számára megszünik minden más dolog; egyetlen dolog van számodra csupán, amely teljesen igénybevesszi egész lényedet, az, hogy nem gyujtasz rá, nem akarsz többé dohányozni. A cigarettát már nem is kivánod, a cigarettát eldobtad, már nem a szenvedéllyel, a kérdéssel harcolsz, amely „jaj Istenem, segits" és „nem gyujtok rá" formában ott ül a torkodon, vágyj, hogy végképpen kimerülj, összecsomolj, megadd magad és odanyomja a szádba azt a piszok bagót.

A dohányzásról már rég lemondtál. A problémát azonban, ugyanis azt, hogy ne is foglalkozz a kérdéssel, nem tudod eldobni. És egyik cigarettát szivod a másik után.

Beteg vagy? Őrült? Ki tudja. De szádban most is ott füstöl a Darling. Egy napon meghalsz. Bokasüllyedésben vagy leprában. S gyengéd kezek a sírba melléd tesznek egy doboz finom cigarettát.

BIBÓ LAJOS

Villám gyorsan, könnyen ír a Villám tollőtoll!

Szaküzletekben kapható. Ára csak 9.80 P

Műfogak! részletre is.

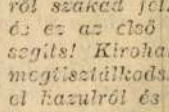

Budapest, Luther-u. 1/b, II. 6. sz. Tel.: 340-816. SCHUSTER FERENC áll. vizsg. fogász. Fogorvoslás! Foghúzás, fogtömés, műfogpótlások a legtökéletesebb kivitelben. Díjtalan felvilágositás! Reggel 9-től este 8-ig, vasárnap d. e. is. Saját érdekében teszi, ha áraimról meggyőződik.

Nem kell cipő- je talpalására gondolni, ha cipője talpát szabadalmazott talpbőrkonzerválóval keni. Kapható szaküzletekben és a készítőnél. Ára 1.60 P. 6 üveg utánvételes rendelésnél portómentes. Képviselőket és viszonteladókat keres:

Székány Tibor Balatonfüred

Százezrek olvassák mindennap a Függetlenség-et

SÍRUHÁK sport- mellények **BRÜCK** Bálvány-u. 2. Kigler mellett

Író-olvasó

R. Szörédi Ilona: OLASZ MOSOLY

Ebben az élvezetes és tanulságos könyvben egy finom művészlélek számol be azokról a napokról, amelyeket a zenélő olasz ég alatt töltött, egy távoli, de nagyszerű korszak alkotásainak társaságában. Felsőolaszországi városok utcáit és tereit járva, megfordulva nagymultú palotákban, ódon kolostorokban, meghitt csöndességű és fényiő gazdagságú templomokban, múzeumokban: régi mesterekről beszél a könyv. Az építészetnek, festészetnek, szobrászatnak oly mestereiről, akik a reneszánsz névvel jelzett művelődéstörténeti korszakban éltek s mindaz, amit alkottak, Itália géniuszának örök hirdetése mellett egyben az egész emberi kultura kincse.

Az olasz föld természeti és művészeti varázsa ömlik el a könyv lapjain. Hangja lírai s másfelől tudós hang, egy szépségkutató lélek elragadtatása és áhitata egyesül benne a műértő tárgyilagos elemzéseivel. A könyv írója *R. Szörédi* Ilona. Egyformán hivatott forgatója a tollnak és az ecsetnek. Mint művész, a magyar festőnői gárda egyik legkomolyab neve, az új egyházi festészet lelkes munkása s mint művészeti kritikus, evek óta az *Uj Magyarság* hasábjain irja figyelmet keltő s minden igaz tehetséggel szemben megértő birálatait.

A lagunák városával, Velencével kezdődik az *Olasz mosoly*, aztán sorakerül Firenze, Siena, Padua, Verona, Orvieto. Ahogyan Szörédi Ilona negyven hosszabb-rövidebb fejezetben ír ezeknek a városoknak látnivalóiról: az nem túrista-beszámoló, hanem oly valakié, aki a régi kövekből, patinás remekekből a századok lehelletét érzi ki. Nem elvont fejtegetéseket ad, hanem eleven jellemzéseket. Művészi benyomásokat közöl, amelyeket azonban alapos művészettörténeti tudás támaszt alá. Amit látott, azt színes és szabatos stilusának kifejező készségével láttatni is tudja.

A képekkel illusztrált, értékes könyvet, amelynek külső megjelenése, nyomdatechnikai előállítása elsőrangú, a Stádium sajtóvállalat Rt. adta ki.

Richard E. Byrd:

EGYEDÜL

Byrd tengernagy, a déli sark kutatásának meseszerű hőse, csodálatos könyvet irt felfedező útjának legnehezebb időszakáról. Hőskölteménynek látszik és mégis mélységesen igaz, emberi irás. Azokról a napokról szól, amelyekben Byrd tengernagy a föld legdélibb pontjára előretolt Advance Base nevü megfigyelő állomáson több, mint öt hónapot töltött egy kis kunyhócskában. Egyedül szenvedte át a sarki tél negyven-hetvenfokos hidegét, szuroksötétségét és legfeljebb csak rádión beszélgethetett barátaival. Betegen küzdötte végig a legnehezebb időszakot, s közben félig megfagyott kézzel, egyremásra csinálta a feljegyzéseket, amelyek hatalmas eredményekkel gazdagitották a tudományt. Ennek az öt hónapnak története az emberi szenvedésnek, áldozatkészségnek és tudományos erőfeszitésnek nagyszerű epopeája a Stádium kiadásában most megjelent könyv. Izgalmas, érdekes és egy olyan világot tár fel az olvasó előtt, ahol valóban csak egy ember fordult meg: Byrd tengernagy. Nem kalandos irás, mégis minden sorával lenyügözi az olvasót, annál is inkább, mert Byrd tengernagy a legfinomabb és legnemesebb írói eszközökkel alkotta meg ezt a kitünő könyvet, amelyet *Balogh* Barna élvezetes stilussal fordított magyar nyelvre.

—o—

TANULSÁGOS VIDÁM MESEKÖNYV

Lapjain nem tündérek, manók és boszorkányok, hanem a tiszta friss viz, az üdítő ózondús levegő, éltető, ragyogó napfény, vitamindús mosolygó gyümölcsfák és főzelékek, erős sörtéjü körömés hajkefe, ágas-bogas fésü, dúsan habzó szappan vonulnak fel, hogy gyermekeinket vidám, élvezetes, szórakoztató mesék útján tanitsák meg mindarra, amit egészségük megóvása és ápolása érdekében a helyes életmód és táplálkozásról, a szervezet működéséről, az egészséges fogazat rendkivül fontossága és tisztántartásáról, a friss levegő és napfény, a sportok egészségügyi jelentőségéről tudniok és egész életükben szem előtt tartaniok kell. Ez a mesekönyv nagy segitség a munkában elfáradt szülők számára, mert megmenti őket attól, hogy fáradságos magyarázatokkal naponta oktassák, tanitsák és figyelmeztessék gyermekeiket mindarra, amit e mesekönyv vidám meséiből játszva magukba szivnak. Losonczy Ernő dr. és Gerlóczy Pál dr. nagy szeretettel és sok tudással irták a magyar gyermekek egészségének védelme érdekében e szép és tartalmas könyvüket, melynek 400 oldal terjedelmét 173 ábra teszi még élvezetesebbé. Az izléses, szép kiállitású könyv ára csak 8 pengő 80 fillér. Megvásárolható minden könyvkereskedésben.

MAI MAGYAR KÖLTŐK

Vajthó László dr. egyetemi magántanár, a neves esztétikus elismerésre méltó munkában, „Mai magyar költök" cimmel antológiát jelentetett meg, amelyben a mostani költői irodalom negyven tagját vonultatja fel, ismerteti életrajzi adatukat, költői munkásságukat és egyben verseikből közöl egyéniségükre jellemző irásokat. Néhány érthetetlenül kifejlett és néhány még kevésbé érthetően a kötetbe bevont névtől eltekintve, nagyon értékes Vajthó László müve, hiszen a könyv lapjairól olyan költök szólnak hozzánk, mint Erdélyi József, Takáts Gyula, Fodor József, Komjáthy Aladár, Szabó Lőrinc, Szabédi László, Jékely Zoltán, Weöres Sándor, Illyés Gyula, Kunszery Gyula, Toldalaghy Pál és a többiek, akiket a mai olvasónak, ilyen egységes keretben, kitünő összefoglalás alakjában, érdemes közelebbről is megismerni.

—o—

— Hány magyar könyv jelent meg Magyarországon? A Tükör decemberi száma irja: Magyarország könyvtermelése 1934-től amikor a legnagyobb volt (3920) — 1937-ig kevés ingadozással állandó volt: 1935-ben 3246, 1936-ban 3392, 1937-ben 3328. Azóta könyvtermelésünk csökkent: 1938-ban 3136, 1939-ben 3096 és 1940-ben 2910 magyar könyv hagyta el a sajtót. Multévi könyvtermelésünk tárgy szerint a következőképpen oszlott meg: általános vegyes munka 76, bölcseleti 26, vallási 223, jogi társadalomtudományi 319, hadügyi 49, nevelésügyi és tankönyv 260, közés mezőgazdasági 106, ipari, kereskedelmi 140, nyelvészeti és irodalomtörténeti 130, természettudományi 40, technikai 59, orvostudományi 49, művészeti 43, sport (szórakozás) 27, szépirodalmi 948, ifjúsági 163, történelmi és életrajzi 139, földrajzi 133. A mult évben megjelent összes müvek oldalszáma 456.331 volt. A kiadott magyar könyvek közül 2520 (86.6%) Budapesten, 294 (10.1%) vidéken és 96 (3.3%) külföldön jelent meg.

11 nép 68 poétája dalol a szerelemről

a Szerelmes versek c.

világirodalmi antológiában.

Két ezredév világirodalmi nagyságai modern fordításban. — Szukits-kiadás, selyemballon-vászonkötés. Ára 5.80 P. Kapható minden könyvkereskedésben.

Az itt ismertetett és bármely más könyv beszerezhető:

Pfeifer Ferdinánd

könyvkereskedésben

Bpest, IV., Kossuth Lajos-u. 5.

Telefon: 135—730

Érdekes új térkép. Az európai államok legújabb határaival. Ma jelent meg.

Európa

legújabb térképe 10 színben nyomva

81×77 alak, 1:8 milliós méret. Ára P 1.50

Magyar Kir. Honvéd Térképészeti Intézet kiadása.

Kókai Lajosnál. Budapest, IV., Kamermayer-u. 3.

P 1.50 előzetes beküldésénél bélyegben is bérmentve kap egy példányt.

Jómegjelenésü, érettségizett **fiatalembert, őskeresztényt,** rajzkészséggel és jó irással felvételre keres nagyvállalat. Ajánlatok „Jó szerencsét" jeligére Tenzer hirdetőjébe, IV., Szervita-tér 8.

VASBETONTERVEZÉSBEN jártas **őskeresztény műszaki rajzolót** keres nagyvállalat azonnali belépésre. Ajánlatok eddigi működés és fizetési igény megjelölésével „Lelkiismeretes" jeligére Tenzer hirdetőjébe, IV. ker., Szervita-tér 8.

Bányavállalat keres azonnali belépésre **őskeresztény bányamérököt** Ajánlatokat eddigi működés és fizetési igények megjelölésével „Bánya" jeligére Tenzer hirdetőjébe, IV., Szervita-tér 8.

Keresztény, magyar kórházi orvos, belgyógyász, elhelyezkedést keres. Értesítéseket „Vidéken is" jeligére Tenczen Hirdetőbe, Szervita-tér 8.

Szörényi (Stornad) Mihály

Budán dolgozó kertész nevét emliti Szagány István könyvismertetése /Gombos Zoltán: Budavári kertek/

Művtört.Ért. 1970.4.sz. 298-302.1.

298. 1.

M.D.K.

Szörényi-Reischl Antal

építés

a három kitűzők pályadíj cegizét nyerte el az OTI pápai székházának terepályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1944. LXV. évf.

ápr. 20. sz. 4. old.

Szórvány Reischl

Antal

epiten

laid

Reischl Antalatt

is -

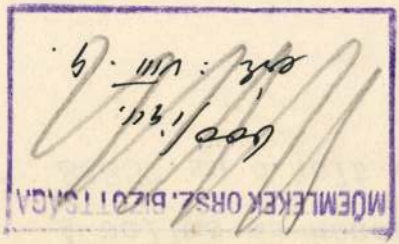

A vallás és közoktatásügyi
84857. sz. a. kelt és a IX. ke
letének

Hiersemann Karl
Müemlékek Országos Bizotts
ára fejében Hatszázhatvank
utasitom az állampénztárt,
Bizottsága elnökének hivat
zettsége mellett fizesse
jában kiadáskép számolja
Budapest, 1911. j

M.D.K.

Szörényi-Reischl Antal, építész

az OTT Pápán építendő szérkára terepályázatán Hidasi Lajossal közösen készített tervével az egyik első díjat nyerte el.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1944. 78. köt. 112. old.

Szörényi Reischl Ferenc MDK

épitész meghalt.

Épitő Ipar Épitő Müvészet 1922. jun. 15.

MDK

Szörényi Reischl Károly

Erdő széle

Ars Hungaria kiáll. 1940.

Szörényi Reischl Károly

MDK

Sashegyi árok, pasztell

Műcsarnok 1940 Tavaszi tárlat

Szörényi Reischl Károly MDK

Őszi táj, pasztell

Mücsarnok 1939 dec.-1940 január

Szörényi Reischl Károly MDK

Erdőszéle, pasztell

Műcsarnok 1939 dec.-1940 január

MDK

Szörényi Reischl Károly
grafikai Műve:

Mátyástemplom. Tollrajz.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.maj-jun. 22.1.

SZÖRÉNYI REISCHL KÁROLY

Szentháromságszobor.
Mátyás-templom. Tollrajz.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937

MDK

Szörényi Reischl Károly
műve:

Taligás lovak.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.maj-jun. 39.1.

MDK

Szörényi Reischl Károly

Erdőszéle, paszt.

Horthy jub.kiáll. Mücs. 1939. dec.

11. 1.

Szörényi Reischl Károly

Szerepel a műcsarnok
téli tárlatán

Magyarság 1937 I. 23

MDK

Szörényi Reischl Károly festő

KMTárs őszi kiáll. 1938. nov. Műcs.

38 l.

Szörényi Reischl Károly MDK

Szentháromság-szobor

Mátyás templom, tollrajz

Mücsarnok 1937 Téli kiállitás

MDK

Szörényi Reischl Károly MDK

S. Giorgio Maggiore

Mücsarnok 1937 Téli kiállitás

MDK

Szörényi Reischl Károly MDK

Canal Grande

Mücsarnok 1937 Téli kiállitás

Szörényi Reischl Károly

Mátyástemplom, tollrajz

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállítás

Szörényi Reischl Károly

Taligás lovak

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállítás

Szörényi Reischl Károly

Őszi táj, paszt.

Horthy jub.kiáll. Műcs. 1939. dec.

11. 1.

MDK

Szörényi Reischl Károly

Sashegyi árok. Paszt.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 17.l.
Mücs.

Bezérényi Nelson Károly

Beszédnyi Aron. Pásat.

Nics.

Szörényi Reischl Károly MDK

Taligás lovak

Mücsarnok 1936. máj.jun. Jub. kiáll.

Szörényi Reischl Károly MDK

Mátyástemplom, tollrajz

Műcsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

SZÖRÉNYI REISCHL KÁROLY

S.Giorgio Maggiore.
Canal Grande.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

M.D.K.

Szörényi Tibor

203. Tanulmányfej. Márvány. Mgt.

"A gyermek a müvészetben" kiállitás tárgymutatója. Bp. 1940. Orsz. M. Képzőmüv. Társulat. 16. l.

Szörényi Reischl Károly
A Mátyás-templom előtt, tussrajz

Magyarország a képzőművészetben. II. kiáll. Nemzeti Szalon, 1940. január. 12 l.

13. kép. *Magyar (csegöldi) festő, 1450 körül: Mária és Erzsébet találkozása.*

Szörényi Reischl Károly

Főoltár a bpesti felső-
krisztinavárosi tem-
plomban. Terverte
fenti.
Repr

Magyar Építőművészet
1934. 6-7. sz.
24. l.

Melléoltár a tatabá-
nyai templomban.
Repr. u. o. 27 l

SZÖRÉNYI REISCHL KÁROLY
129/a A Mátyás-templom előtt, tussrajz

Nemzeti Szalon

Magyar városok
1940. jan.

Szörényi Tibor dr

szobrász (?)

Nagy Zoltán mell-
képe (?)

l.

Esposizione dei
pensionati della
R. Accademia
D'Ungheria 1937-
38.

Roma 1938

Könyvtáramban

Szörényi Tibor

Romai Coll. Hungaricum
Orszöszt 1937/38. 34. l.

Vendéglagokként dolgoztak a Kollégiumban, az egész tanéven át *Bárkányi Julianna* szobrásznövendék, *Waldhauser Éva* és *Zerkovitz Éva* művészettörténészek; továbbá rövidebb ideig — március elejétől június végéig — *Bernát János* festő- és *dr. Szörényi Tibor* szobrászművészek.

Az *olasz állami* (csere- és premio-) ösztöndíjasok is a Kollégium felügyelete alatt állottak és részben a Kollégiumban is laktak, a két pap-ösztöndíjast kivéve, akik a papi kollégiumban nyertek elhelyezést.

tovabbitással

M. KIR. EGYETEM NYOMDA BUDAPEST

Szörényi Tibor MDK

Tanulmányfej, márvány

Műcsarnok 1940 Gyermek a művészetben c.kiáll.

MDK

Szörényi Tibor, szobrász

Tanulmányfej. Márvány.

Mücs.-OMKT."A gyermek a müvészetben"kiáll. 1940. II.-III.
Kat.16.1.

Salute-templomban őrzött „Kánai mennyegző" szelíd fénnyel beszórt női portréi, épúgy, mint Szent Ágnes csodájának sugárzó főalakja a köréje hajló fiatal leányok körében és Szent Orsolya szüzeinek ünnepélyes menete a női méltóság és lelki emelkedettség kifejezésével arcukon és alakjukon. A terribilitáról ismert festő lírai költővé lesz ezeken a finom tónusú, csipkés, fátyolos ábrázolásokon.

Nézzük csak a „Mária bemutatását" a Sta Maria dell'Ortoból. A merész, fölfelé lendülő kompozició árnyékban ülő vénei, méltóságos főpapjai, szoborszerű nőalakjai a hatalmas vonalú együttesben is tökéletes egészet alkotnak, de a festő nem elégszik meg a nagyvonalúsággal, a magasba vivő lépcsőket aprólékos ornamentikával szövi át, mintha minden lépcsőfok csipkével lenne leterítve.

Bibliai vásznain légies könnyedséggel vet oda háttérként tájképeket, világító felhős égboltokat, misztikus, áttört lombú erdőket, mélytükrű vizeket, fehér fényben úszó, szinte muranói üvegként áttetsző angyalokat vagy nőalakokat, hogy megenyhítsék viharos képeinek tragikus hatását.

Műveinek hatása annál nagyobb és eredetibb, hogy a dinamikát, a robbanó erők kitörését, az izmok birkózó mozgását finom és gyöngéd dekoratív hatásokkal egyesíti.

*

Tintoretto már idősebb korában festi meg a Scuola di San Roccot. Sokan tévesen gondolják a Scuolákat szerzetes rendek házainak. Tulajdonképpen gazdag céhek reprezentatív épületei. Mivel a céhek a középkorban vallásos színezetűek, védőszent a patrónusok és vallásos szigorúsága erkölcsi szabályaik vannak, ez a jelleg megnyilvánul épületeiken is kívülről inkább templomoknak hatnak, mint céhházaknak. Különösen Velencében a gazdag arisztokrata iparosok és kereskedők hazájában gondoljuk a céh-palotákat imponáló márványhomlokzatukkal pompás templomoknak. A Scuola di San Roccot is első pillantásra egy gazdag szerzetesrend díszépületének tartaná az idegen, annál is inkább, mert mellette van Szent Rókus-temploma.

Meglepetés vár rám a Scuolában, amit ősszel láttam utoljára. A Mostra alkalmából a hatalmas épületet, ahol egész emelet egy terem, kivilágították. A hosszú, magas ablakokat drapp függönyök fedik, alig dereng át rajtuk némi világosság. Hatalmas állványokon gömbölyű fémtálak tartják a villanyfényt, felfelé világító reflektorok. Mintha fényszökőkutak vize mosná elevenebbre a sötét Tintoretto-képeket és tavaszi nedvek kezdenének keringeni évszázadok patinája mögött, oly eleven lesz a tőlem legjobban szeretett „Egyiptomi menekülés" zsongó színű képe.

A színeket bámulatos erővel frissíti fel a kétségkívül nagy szakértelemmel és körültekintéssel elhelyezett világítás. Különösen a „Keresztrefeszítés"-nek a „kereszténység egyik legtökéletesebb műremekének" használ a villanyfény a harmadik teremben. Ez az óriási kompozició oly hipnotikus erővel vonzza a szemet és a lelket, hogy a terem többi festményeire alig tudunk figyelni. A mester egész nagy lelke, mint a világ legnagyobb orgonája, zúg e képről. Szoborszerű csoportok mégis festői elosztásán viharosan küzd a fény és árnyék. Építészzseni állította össze, szobrászzseni formálta, festőzseni árnyékolta és színezte és az érző vallásos ember tette középre a kép szívét, a halálában is istenivé magasztosult, a feltámadás igéretét hirdető Krisztust a kereszten, a bánatba roskadó Máriát, Magdolnát és a megszakadó szívű apostolokat. E kép előtt csak leborulni lehet a léleknek. Itt egyesül a vallás meggyőző ereje az alkotó mester szuggesztív hitével.

A „Keresztrefeszítés" képét az erős, mesterséges világítás elevenebbé teszi, a mennyezet képeit láthatóvá. De a többi teremben mintha csak a részleteknek, az objektív meglátható sásnak használna az erős mai reflektorfény. A misztikumnak, a templomi áhítatnak árt, mintha a tengerfenék csodáit, vagy az őserdők csillagos éjszakáját tennénk mikroszkóp alá. A mester is e termek félhomályában festette ezeket a titokzatos, sejtelmes fátyolú képeket, lelkének legigazabb gyermekeit.

Talán jobb lenne nekünk is úgy néznünk őket, ahogy ő is láthatta majdnem négyszáz évvel ezelőtt. De e képek csodálatos világa az objektív fény ellenére is alig veszít ízéből és a bámuló közönségnek az eddig kevéssé látogatott Scuola di San Roccoban Tintoretto egyedülálló zsenijének legőszintébb, leghatalmasabb és legköltőibb alkotásait nyilatkoztatja ki.

Kukorica

Hajat növesztett már a
kukoricacső,
szétbomlasztotta mára
az esti eső.

Sötét városi gondok
közül figyelem
ezt és amazt a dombot,
ahol megjelen.

Barnahajú fejecskék,
szőke koponyák
egyszerre kiszínezték
a domb hajlatát.

Az ömlő napba tartják
ifjú élüket,
bő nyarak új divatját
mutogatni meg.

A szél susogva leng el,
egyet megsimít
s az lágy engedelemmel
tűri csókjait.

Nő, egyre teljesebbnek,
nem kérdi, miért?
e főnek s szűzi testnek
a föld mit igért?

Csak néz, mint csupa szemmé
változott gyerek,
ha mondanám se hinné,
ami közeleg.

Gazda, kufár, csavargó
töri el nyakát
s a holdpengéjű sarló
derekába vág.

I. Szemlér Ferenc (Brassó)

TÓTH DÉNES: Egyhúrú hangszeren

Pintér Jenő címrajzával

UJABB szépirodalmi műveinkben, képzőművészeti kiállításokon, hangversenytermekben, ahol újabb magyar zeneművek szólalnak meg először, a teremtő szellem legkülönfélébb seregszemléin, különös jelenség tűnhet fel a szemlélődő, a figyelmesen vizsgálódó előtt: a témáknak, stilusnak egy eleve, szándékosan kiépített korlátozottsága; önkénytelen vállalt szegénysége a nyelvezetnek, a technikai apparátusnak. Az író, a művész saját elhatározásából lemond fegyvereinek legszebbjeiről, egyet-kettőt tart csak meg belőlük (talán nem is a hozzá legméltóbbakat), mintha már előre számolna az elhatározással és a halálraszántak önkínzó gőgjével: úgy akarja megalázni végzetét, hogy fegyvertelenül áll ki ellene. Önbüntetés ez soha el nem követett bűnökért, vagy egyszerűen életgyávaság, a teljes és tökéletes önmegmutatástól való félelem, a kiállás, az önkifejtés bátorságának hiánya, vagy pedig a céltalanság, a reménytelenség lemondó melankóliája?

Különös jelenség mindenesetre. A magyar alkotó lelkiség törvényszerűségeire Prohászka Lajos professzor hívta fel legutóbb a figyelmet mélyenszántó könyvében (Vándor és bujdosó), de hogy a trianoni állapot, a természetellenesen megszűkített életformák és életlehetőségek milyen elváltozásokat hoztak létre a magyar teremtő ösztönben és annak megnyilvánulásaiban, ezzel behatóan még senki sem foglalkozott. Az elrejtőző Berzsenyi, az önpusztító Katona József, az elkedvetlenedő Szinyei-Merse és a többiek, évszázadok kohójában kialakult tipusok, régi utakat járó, nagy bujdosók, de ezek a fiatal művészeink sok hasonlóság mellett mégis mások végzetük új formáiban. Azt pedig mégsem lehet tagadni, hogy a művészek jelzik legelőször a szellemiség véltozásait váteszi ösztöneik birtokában. De nemcsak először és előre, hanem a legerőteljesebben, a legtisztábban is. Ha tehát ez a szeizmográf a lélek mély rétegeiben végbemenő földrengéseket jelez, akkor ezeket a jelenségeket kell először szemügyre venni és a vizsgálódás után felderíteni az okokat, az elváltozásokat létrehozó erők titkos és nyilt útjait.

Menjünk el egy tárlatra, nézzünk körül fiatal festőink között. Tehetség itt is — mint minden más művészi ágban — bőségesen akad. A festők azonban görcsösen ragaszkodnak egy-két színhez, formához, témához. Kifejezési eszközeiket nem kitágítani, hanem szükíteni igyekeznek. Egyik kiválasztja magának a mélybarnát és minden képén az uralkodik. A másik ugyanezt teszi egy másik színnel. A vonalkonstrukciókban, a témaválasztásban ugyanez szinte általános jelenség. Olyan ez, mintha valaki mindig a nagybőgőnek egy húrján játszana, vagy pedig csak a zongorának a fekete billentyűin, vagy a hegedűből csak az üveghangokat használná fel. Van, aki csak a mondén, nagyvilági dámák melódiáját fujja a szakszofonon, vagy a Madonna primitív szépségű áhitatát idézi fel az Assisi hegedűjén. A baj igazában ott kezdődik, mikor ezt a két egymástól annyira távoleső hangszert összetéveszti. Van, aki csak a cirkuszi trombiták vörös hangját kedveli és van, aki csak a szordinált gordonka hangjaival idézi és variálja egyetlen témáját, a Balaton és a napfény játékát. Hangsúlyozni kell, hogy mindezt igen tehetségesen, gyakran zseniálisan is. De ami végül mégiscsak egy vagy két téma görcsös monotoniája. Hol van ez az olasz reneszánsz pazar sokszínűségétől, gazdag sokrétüségétől, a németalföldiek zsúfolt anyaggazdagságától, a barokk eget-földet átfogó dinamizmusától, vagyis mindattól, ami a maga módján az élet teljességére törekszik? Itt csak az élet kis részecskéi vannak, külön-külön, óvatosan egymástól elreteszelve. De ezekben a részletszépségekben annyi az erő és a tehetség, hogy lépten-nyomon éreznünk kell: aki ezt létrehozta, az sokkal nagyobb méretü, sokkal átfogóbb teljességet is tudna alkotni, ha nem fogná le ecsetjét valami elernyesztő érzés... Nem is festői probléma ez, annál több: magyar sorspróbléma.

A zenei fronton ugyanez a helyzet. A legtöbb komponista egész életén keresztül egy s ugyanazon forma keretein belül marad. Mint kezdő zeneszerző irt egy-két nagyon tehetséges, kisméretü kórusművet, azután továbbra is megtelepszik ezen a faágon és irja a 16—20 ütemes, mindig ugyanazon a hangulati síkon mozgó kórusoknak a tucatjait. Hogy kilendüljön ezekből a keretekből egy nagyobbszabásu kantáté vagy oratórium felé, arra nem is gondol. Az egészben az a legkülönösebb, hogy ezekben a kisebb művekben gyakran vliágosan kivehetők a nagyszabású kompozíciók körvonalai, a tehetség tehát megvan, de tehetsége ellenére megmarad a maga által megszabott, szűkebb keretek között, mint az olyan ember, aki önmagát örökös egyhelyben lakásra ítélte. Ugyanilyen önkéntes megszorításokkal találkozunk az irodalom területén is. Aki történetesen a faluval foglalkozik, az más társadalmi réteg iránt nem érdeklődik. Nem specializálódás ez, hanem sajnálatos öncsonkítás, az élet teljességére való törekvésnek, a kiegészülésnek, a kifejezések gazdagításának, a fejlődés, a merész és bátor kezdeményezésnek, a nagyvonalú lendületnek belülről jövő lefojtása, önszántából való korlátozása.

Természetellenes állapot, amikor a tehetség önmaga ellen támad és kényszerít alkotó természetének lendületére féket és önszántából fél vagy negyed gőzre állítja be fantáziájának rohanó iramát. A fizikai lét megszükítettsége, a szegénység, a kilátástalanság ilyen módon veti vissza sötét árnyékát a szellem területére is. Kisebb siker, kisebb kenyér és — megkisebbednek az álmok is.

Asszonyok a kútnál

A földre hajnal záporoz,
A messzi út gyémántporos;
A fény szivemre ráporoz,
A boldog béke habja mos.

Szemem tükrén az ébredés
Forró pompája felragyog,
Nézem: a lomha kút körül
Vizet mernek az asszonyok.

Nyujtózva mennek könnyedén
A harmatlepte réten át;
Ujjongva zengi léptük az
Élet dobbanó, mély dalát.

Nagy friss szemükben életük
Hüs-csillogású csöndje ül,
Mint hajnali kankalinok
Hajlonganak a kút körül.

A kacagásuk feldalol
Gyöngyözön, mint futó patak;
A viztükrön sorsuk remeg
Amint a kútra hajlanak.

S amint vödrük vigan merül,
Szivük gyönyörrel megtelik,
Sikoltva új meg új öröm
Hulló habjában fürdetik.

S hogy nézem őket, szíven üt
Egy gondolat: édes, konok —
Szeretnék lenni egyszerü,
Mint a kútnál az asszonyok.

Titoknélküli, mint a viz,
Mit hüs források rejtenek,
S oly tiszta, tiszta, mint a hüs
Forrásra hajló friss szemek.

Gaál Béla

VASÁRNAPI UJSÁG

AZ UJ MAGYARSÁG VASÁRNAPI MELLÉKLETE

1937 junius 13.

TINTORETTO-KIÁLLITÁS VELENCÉBEN

Irta: R. SZÖRÉDI ILONA

Tizián aranyfényű, brokátpompájú művészetét mindenki ismeri. Királyi palotákból, híres képtárakból sem Európában, sem Amerikában nem hiányozhatik egy-egy impozáns méretű Tizian-kép. Sok arisztokrata lakás falán díszeleg legalább egy Tiziántanítvány festménye, más műértő úri otthonában egy-egy másolat a nagy mester Vénuszairól sem ritkaság. Bel- és külvárosi kézimunkakereskedések goblenelőnyomásain előkelősködve terpeszkedik a „Flóra", a „Lavina", vagy az „Égi és földi szerelem" nőalakjainak émelygőssé torzult bájló mosolya, elefántcsontszínű dekoltázsa, fénylő selymei.

Tizian népszerű volt korában és művészetének emléke az emberek tudatában ma is él, Tizianvörös haj, tiziáni nőalak közmondásos szólamok. A pompakedvelő festőfejedelem sokkal ismertebb, közérthetőbb a laikusok számára, mint a keze alól hamar kinövő tanítványa, a tragikusan komor, wagneri léptű Tintoretto. A két év előtti Tizian-kiállításnak nem kellett úgy felhívni az emberek figyelmét Tizianra, mint az idei „Mostra di Tintoretto"-nak a legvelenceibb festőre.

Tintoretto, igazi nevén Jacopo Robusti, sem életében, sem festészetében nem kereste a könnyű sikert, a népszerűséget. Míg Tizian fejedelmek festőjeként, azokhoz hasonlóan fényes udvartartással vette körül magát, Tintoretto nem adott a világi hiúságokra. A korában divatos dísztógát is csak felesége kifejezett kívánságára vette fel s patriciusi származású életepárja bosszúságára, hol az elejét, hol az uszályát ejtette a sárba, csupa enyelgésből. Mikor I. Ferenc francia király arcvonásait hajóslegénynek öltözve leskiccelte Velencéből való távozása előtt s később emlékezetből a vázlat nyomán remek portrét készített róla, a király elragadtatásában aranysarkantyús vitézévé akarta ütni, de Tintoretto nem fogadta el ezt a megtiszteltetést, nem tartotta a művészet lényegével összeegyeztethetőnek az ilyenfajta kitüntetést.

Nézzük meg csak a sírjukat Velencében. Tizian temetkezőhelye a Frari-templom főhajója, síremléke a falat csaknem mennyezetig betöltő sok figurás kompozició, amilyen a dogekat illette meg. Remekei, a halhatatlan „Assunta" és a „Pesaro-Madonna" őrködnek fölötte a templomban, hogy nyugodt álma legyen.

Tintoretto hamvai Velence északi sarkában, a tőle annyiszor látogatott és ékesített Santa Maria dell'Ortoban nyugosznak a főoltártól jobbra, az oldalhajó homályos kis kápolnájában. Mégis több meghatottságot és félelmet érzek ennél a csendes mellékoltárnál, mint a sokaktól látogatott, hatalmas Frariban. Ha a Frariba mész, ünnepélyes látogatásra készülsz Tizian mennyei királynőihez, Bellini szelid hangulatú, hegedülő angyalokkal körülzengett Istenanyjához s az elpihent dogek nagyszerű társaságában megelégedéssel veszed tudomásul, hogy a szellem fejedelme is méltó környezetbe került. Ha a Sta Maria dell'Orto fehér kővel burkolt, napfénytől izzó előtéren megállsz és látod a sötétzöld callen ringó ezüstkeresztes, fekete testű, temetőbe fuvarozó gondolákat üresen ringani a sekrestyés kikötőjében, nem feledheted el, hogy a halott Tintorettohoz jöttél, aki előre benépesítette és sajátjává tette a sírhelyéül szolgáló kedves plébániatemplomát nagyszerű kompozicióival. Ennek a templomnak kincse az „Aranyborjú imádása", a félelmes „Utolsó ítélet", a jelenleg a Mostrára szállított „Szent Ágnes csodája", a merész felfogású „Mária bemutatása" és még öt szentnek allegórikus képe.

A Tintoretto hamvait befedő kőlapot nem lehet megbámulni, mint Tizian síremlékét, itt elcsendesedünk, magunkba szállunk és elimádkozunk egy Miatyánkot Jacopo Robusti, il Tintoretto halhatatlan lelkéért.

Most nehéz babérkoszorúk pihennek a síma, dísztelen márványlapon, széles nemzeti színű és kék moaré szalagokkal, óriási bordó szegfűcsokorral dí-

szítve. A király és császár, Vittorio Emanuele személyesen zarándokolt el a kelmefestő fiának sírjához a kiállítás megnyitásakor és helyezte rá hatalmas koszorúját. Mellette a művészek egyesületeinek impozáns babérkoszorúja hever, „istituti ed enti artistici di Venezia a Jacopo Tintoretto" és Venezia városának megemlékezése, „Il commune di Venezia" felírással.

Ugy érezzük a nagy festő sírjánál, hogy a most megnyilt kiállításnak el kell ismertetni az egész világgal, Tintoretto még nem eléggé megértett zsenijét, a művészt közelebb kell hoznia az emberiséghez, ámbár ő még a művészetben sem törekedett külsőséges, könnyen elérhető sikerekre, nem elégedett meg a szép szinek hagyományos velencei kultuszával, hanem a legnehezebb rajzbeli problémák leküzdésével korlátlan ura lett a térnek és a térben a legkülönbözőbb, legkomplikáltabb emberi mozgásoknak. Bámulatos tudása mellett művészete mélyről, az alkotó ösztönökből, a magára hagyott lélek egyedül való teremtő erejéből fakad s sejtelmes miszticizmusa, fátyolos tónusai, fel-felvillanó fényeinek, viharos sötétségének kifejező ereje minden idők egyik legnagyobb festőjévé teszik. Tizianál forradalmibb, bensőségesebb, aszketikusabb és eredetibb, különösen idősebb korában, amikor átlép fiatalkori ideálján, Michelángelon is és már teljesen szuverénül fejezi ki sajátos, egyedülálló önmagát.

Velence városa meg is tesz mindent, hogy felhívja a látogatók figyelmét nagy fiának, Jacopo Robustinak válogatott gyüjteményes kiállítására. Az utazó a vonaton látja már ülőhelye fölé akasztva Tintoretto lágy tónusokkal megfestett, tölgykoszorús Bacchus fejének reprodukcióját. Vígan libeg előre-hátra a zakatoló vonat kupéiban a hódító ifjúnak barátságos feje, a Doge-palota egyik mithológiai képéről, ami még kissé a világ számára volt festve.

Ahogy kiszáll az utas és végighajóz a Canal Granden, feléje lengenek mindenfelől a „Mostra di Tintoretto" vörösbrokát, arany rojttal szegett lobogói, mintha Robusti husvéti feltámadását hirdetnék.

Bíbor zászló leng a palazzo Pesaro bejárata fölött, ahol a kiállítás megnyilt és a San Thoma vaporetto állomásnál, ahonnan a Scuola di San Rocco felé vezet az út. A zsúfolt vaporettok terhe lényegesen megkönnyebbül, mikor a külföldiek zarándokcsapata kiszáll, de visszafelé jövő vizijármű újra megtelik, felvéve a visszaözönlő ellenáramlatot. Itt találkoznak szembe a budapestiek a budapestiekkel, bécsiek a bécsiekkel, müncheniek a poroszokkal, svájciak a franciákkal, elvétve angolokkal. A visszatérők büszkén hordják hónuk alatt az azúrkék vászonkötésű, aranybetűs „Il Tintoretto" felírású kötetet a hetvennégy válogatott Robusti-kép mélynyomású illusztrációjával, bizonyságául annak, hogy tényleg ott jártak s hogy nem engedik leperegni magukról az ott nyert értékes benyomásokat. Az izléses kötés béléspapirja oly szépen stilizált velencei oroszlánornamentika, hogy csodáljuk az olasz textilgyárosokat, akik ezt a kitünő motivumot nem használták fel egy idei elegáns impriméselyem mintájának.

A Pesaro-palota hatalmas arányai, komoly reneszáns-boltívei stílusosan illeszkednek Tintoretto méreteihez. A kiállítás anyagának legnagyobb része olasz földről van idegyüjtve s a legtöbb kép, a kiállítás anyagának nagyobbik fele Venezia területéről gyült össze, ahol Tintoretto élt és alkotott. Sok templomlátogatást takarít meg az utazó, ha e kiállítást most megnézi. Velence legelrejtettebb kis templomaiból is idekerültek az eddig gondosan őrzött kincsek, hogy csak néhányat említsünk, a San Trovaso, San Stefano, Sta Maria del Rosario, San Cassiano, San Lazzaro dei Mendicanti, San Polo, Sta Maria Mater Domini templomát. Boldog város, ahol a legkisebb templomokban is egy-egy Tintoretto, Bellini, Palma, Carpaccio Veronese kép lappang.

A spanyoloktól, a Pradoból és Escorialból lehetetlen volt képet szerezni a kiállításra, politikai okokból Angliából sem érkezett festmény, a franciák állami rendeletre a maguk világkiállítására tartják vissza a Louvre képeit, de Tintoretto csodálatos mélységű önarcképe mégis megérkezett Párisból, amit annakidején Manet lemásolt. Bécsből, Németországból küldtek több gyönyörű nagy vásznat és portrékat és Lyon és Brüsszel is képviselve van. A kiállítás azonban így sem hiányos. Ha Tintorettot csak Veneziából ismerjük is meg, mindent megtudunk fejlődéséről. A Mostra aktualitása, hogy Tintoretto három, barbár kezektől átfestett és elrontott nagy művét hozzáértő kezekkel restaurálttatta és most úgy állítja a közönség elé, ahogy alkotójuk négyszáz évvel ezelőtt megfestette.

A San Marcuola-templom Utolsó vacsoráját, a Szent Rókus-templom „Az ördöngős megszabadítását" és a San Silvestro „Krisztus keresztelését" ugyancsak avatott kézzel kellett a restaurátornak megszabadítani az idők folyamán elkövetett kegyetlen ráfestésektől, hogy eredeti szépségébe visszaállíthassa. A Mostran Tintoretto válogatott műveiből visszatükröződik a nagy mester pikturájának minden mozzanata, még a korszakot jelentő s külön megtekinthető Scuola di San Roccoból, a világ egyik legbámulatosabb művészi eposzának színhelyéről is áthoztak egy monumentális, ott nehezen látható kompoziciót, a nagy foltokkal és tömegekkel ható Mária és Erzsébet találkozását.

A Pesaro-palota nagytérségű belsejében eltörpült nézőkként kezdjük érezni, hogy mit jelent egy géniusz, mit jelent a teremtés és mit adott a reneszánsz a művészetnek. Egy halandó Isten szellemének emanációja van előttünk kiterítve. Egy festő alkotta meg vásznon, olajfestékkel és ecsetekkel a maga grandiózus, misztikus világát. Ha nem is a Megváltót, Máriát, a szenteket ábrázolná legtöbb képe, alakjai úgy is természetfölöttiek lennének, mert alkotójuk félelmesen több, mint amit halandó embernek nevezünk. Szerte lendülő mozgások, lendületes energiájú gesztusok, csodálatos erővel összefogva hatalmas, falnagyságú kompozíciókba sűrűsödnek Tintorettonál. Szent Márk holttestének feltalálása, elszállítása, Levétel a keresztről, Szent Antal megkísértése, Mária bemutatása, Szent Ágnes csodája, A kánai mennyegző, A keresztrefeszítés több változata, a halála évében festett Mannaszüret és a földöntúlian fénylő Utolsó vacsora, amelynek színein érződik a befejezetlenség, mind egy lángoló temperamentummal alkotó zseni tökéletes formába öntött alkotásai. Festett, ahogy Cezár, Nagy Sándor, Napoleon hadat vezetett, ahogy Shakespeare, Tolsztoj, Sigrid Undset írt, ahogy Wagner és Beethoven muzsikált.

Ez a nagy festő, akinek elsősorban erejét, robosztusságát, félelmességét csodálták megértő kortársai és tanulmányozói, csodálatosan költői és gyöngéd is tud lenni. A női szépség iránt való hódolat jut kifejezésre „Zsuzsanna és a vének" Bécsből érkezett kompozícióján, ahol a fehérlő akt rózsalugasban ül, fiatal fák könnyedén megfestett karcsú sziluettjeivel a háttérben. Csodálatosan gyöngédek a

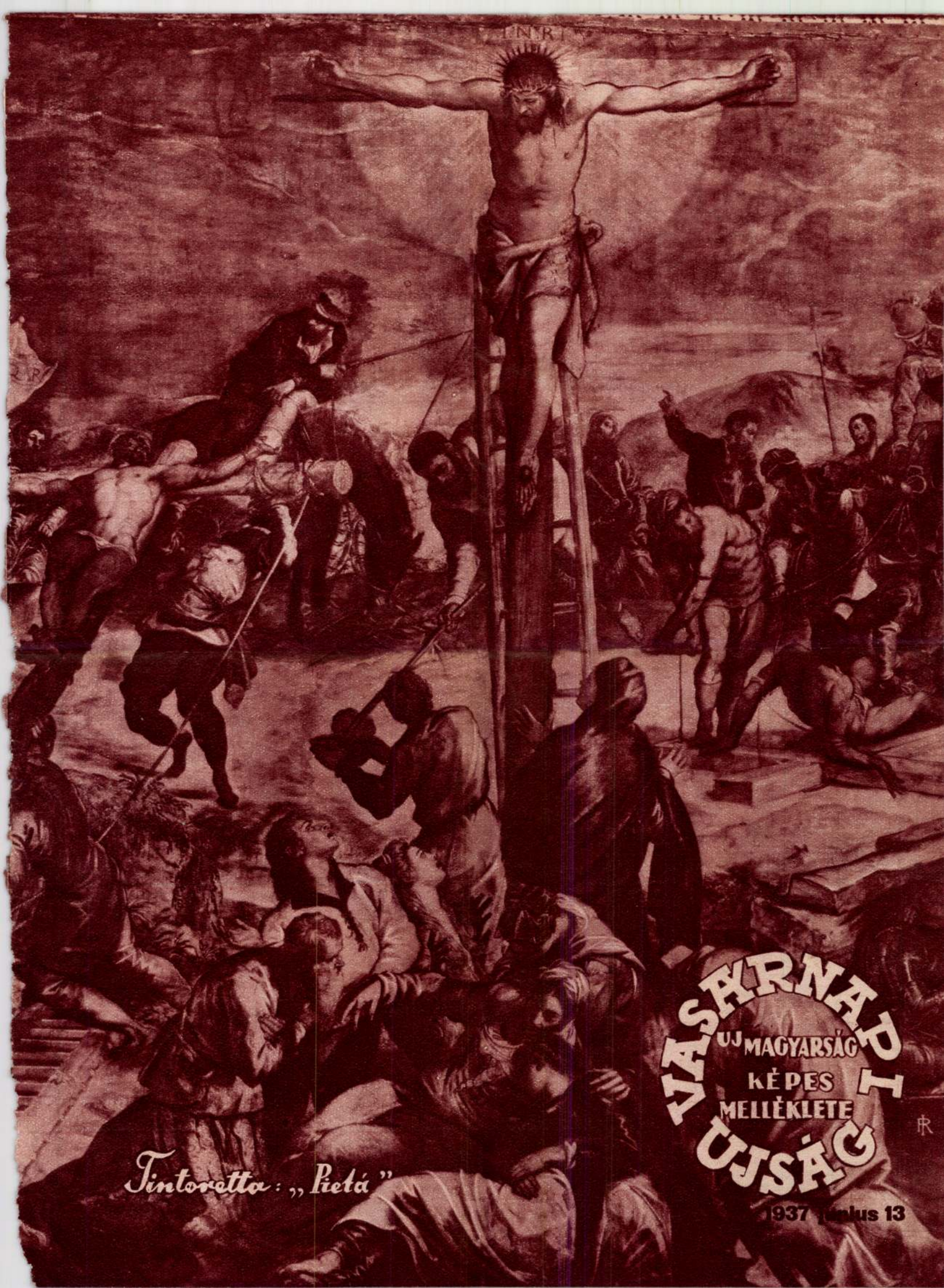

Tintoretto: „Pietá"

VASÁRNAPI ÚJSÁG

ÚJ MAGYARSÁG KÉPES MELLÉKLETE

1937 július 13

Mostra di Tintoretto

Önarckép

TINTORETTO - KIÁLLITÁS A VENCEI PALAZZO PESAROBAN

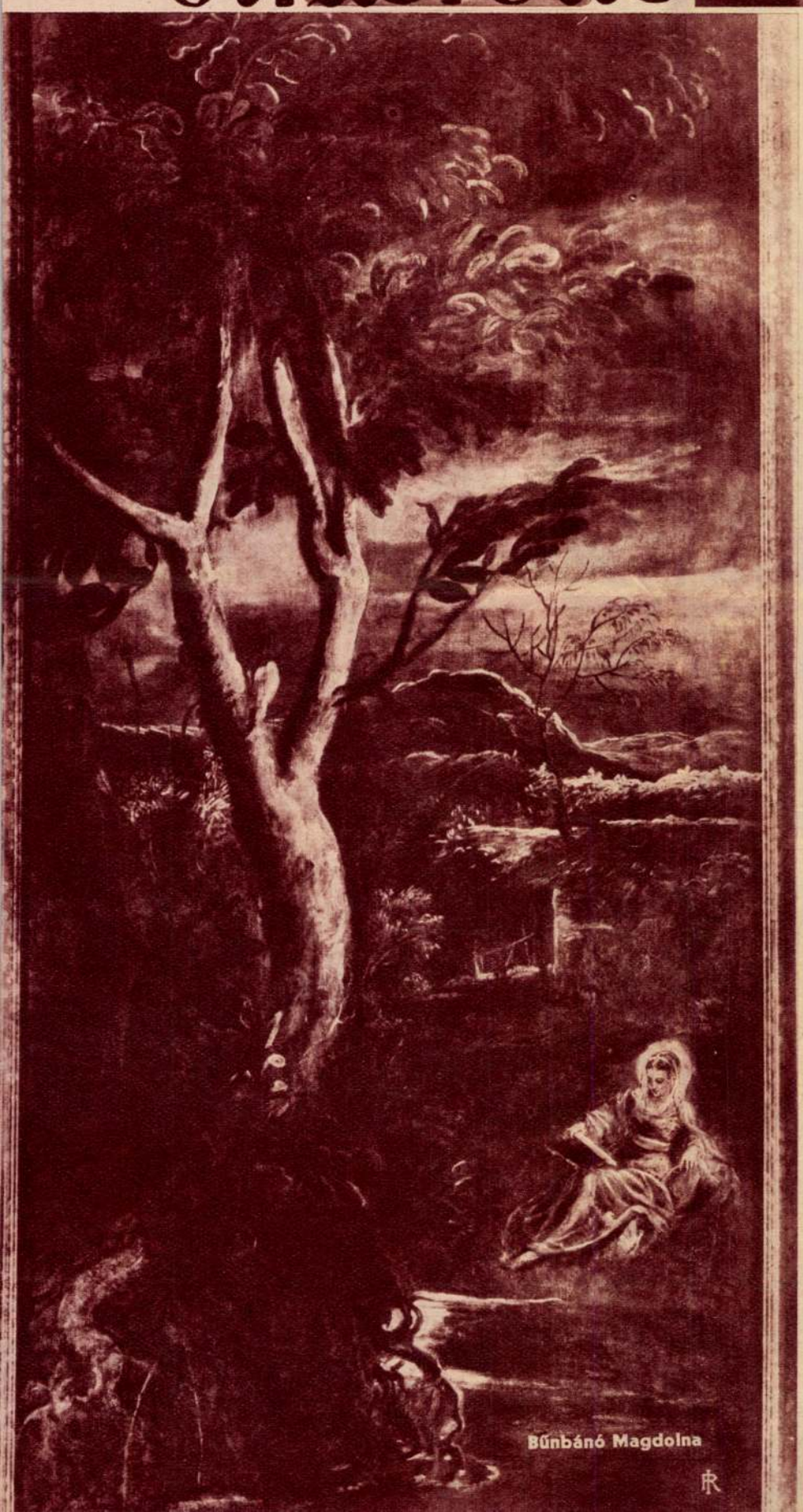
Bűnbánó Magdolna

Mária és Erzsébet találkozása

Mannaszüret

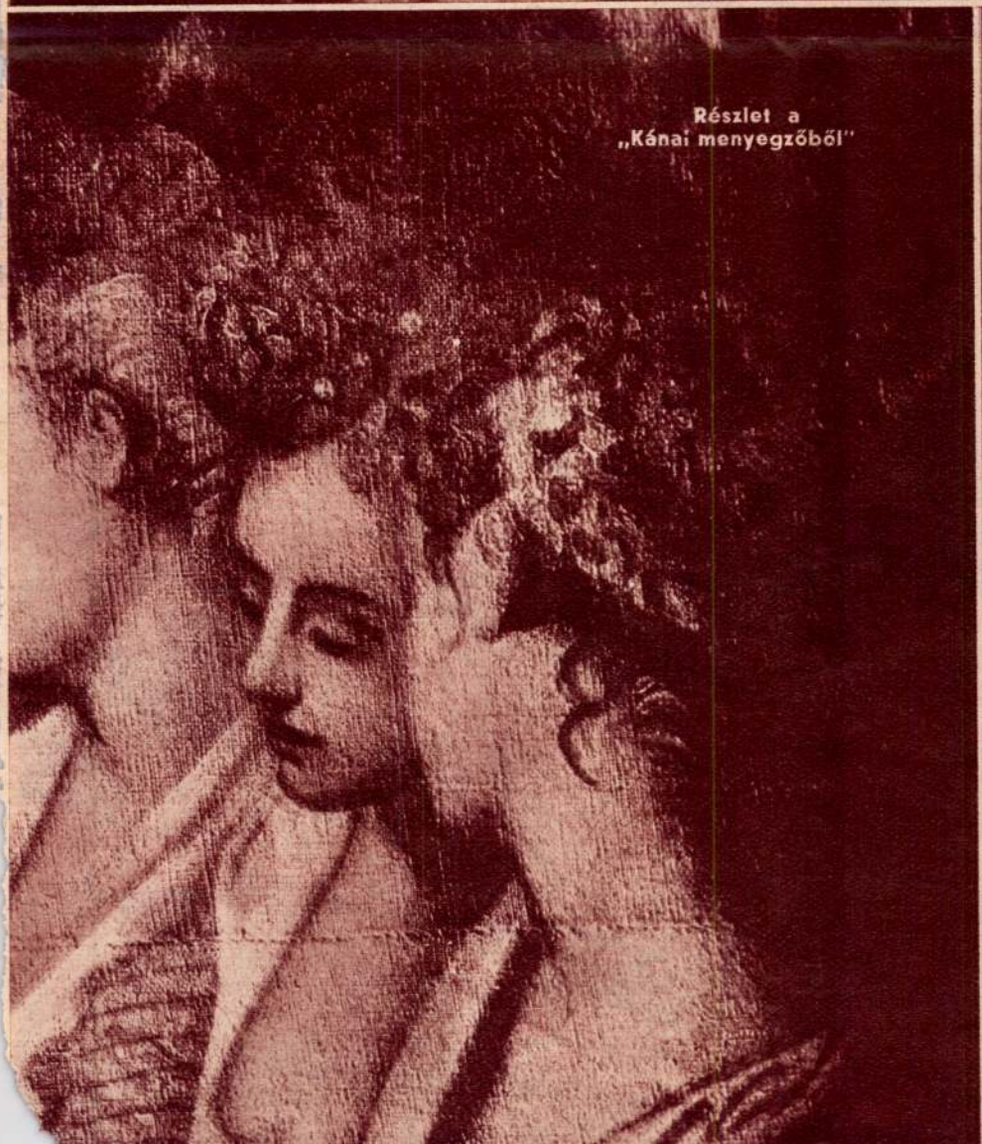

Részlet a
„Kánai menyegzőből"

„Krisztus feltámad
sírjából"
című kép angyala

Részlet az
„Olajfák hegyé"-ből

„Simone Boccanegra"

Verdi-premier az Operában

1.

2.

3.

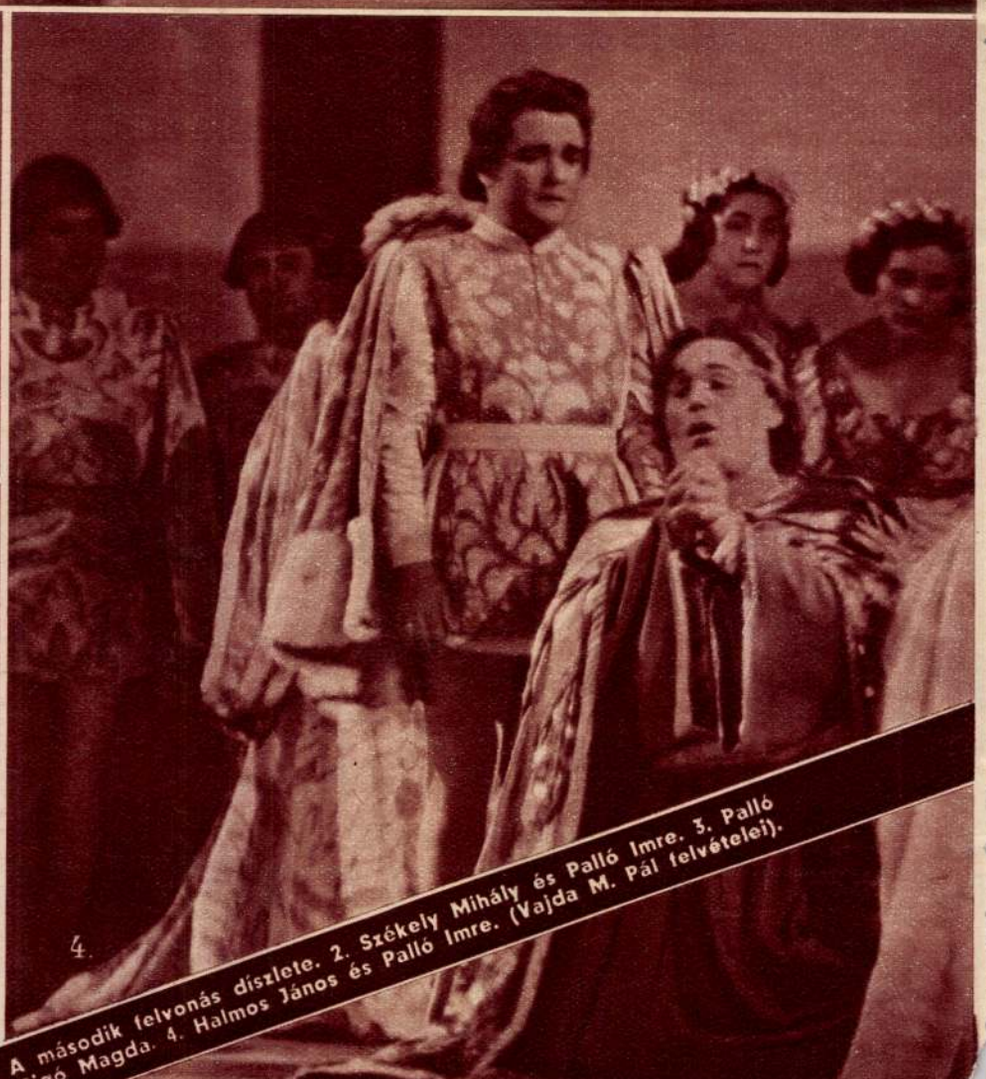

4.

1. A második felvonás díszlete. 2. Székely Mihály és Palló Imre. 3. Palló és Rigó Magda. 4. Halmos János és Palló Imre. (Vajda M. Pál felvételei).

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 MÁR 20
PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest

Szőnyi Jenő életművéről

1021

Szőnyi Jenő tárlata

Lebegő táj

A kiállítás megnyitására összegyűlt népes közönség méltán ünnepelte *Szőnyi Jenőt*, aki — noha több, mint nét évtized áll már mögötte, és ebből 40 esztendő esik az iskolai munkára — ma is tör-etlen alkotókedvvel, friss érzékenységgel és folyvást növekvő kifejező erővel dolgozik. Bizonyíték erre az a több, mint 20 egyéni kiállítás — nem szólva a közös tárlatokon való részvételről —, melyen újra meg újra számot adott művészetének egy-egy fejlődési szakaszáról, és bizonyíték az a minden korábbinál gazdagabb képanyag, mely most a Fáklya Klub öt termét megtölti. A hazai és külföldi tájakat egyéni látásmóddal megjelenítő akvarellek, tollrajzok és temperák, valamint a jellemet oly találóan megragadó és kifejező karikatúrák napjaink számos képző- és színművészéről — egyenként és összesen, a vonalak biztonságával, a kompozíció rendezettségével, a megélt élmény erejével vallják, hirdetik, hogy milyen művésze alkotójuk a ceruzának, tollnak, ecsetnek.

Szőnyi Jenő életművének megismerésében — a képek szava mellett — kitűnő kalauzunk Litkey György, a Fáklya Klub képzőművészeti stúdiója vezetőjének írása a tárlat katalógusában.

(fényi)

INNEN-ONNAN

CSAPI KÖZSÉGBEN, egy volt kastélyban kollégiumot rendeztek be a nagykanizsai járás iskolaköteles, alsótagozatos cigánygyermekei részére. A kollégium és a négytantermes iskola társadalmi munkában készült el.

FELÚJÍTJÁK a csömödéri és az iklódbördöcei iskolát és pedagógus szolgálati lakást. E célra a Zala megyei tanács költségvetéséből százötvenezer forintot fordítanak.

HAZÁNK legnagyobb magánkézben lévő csigagyűjteményének tulajdonosa dr. Richnovszky Andor bajai kollégiumi igazgató. Harmincezernél több csigát őriz, és szinte az egész világgal kiterjedt cserekapcsolatban áll.

AKCIÓT INDÍTOTT a Hazafias Népfront Szeged városi bizottsága óvodai szemléltető eszközök készítésére. Huszonegy helybeli vállalat és szövetkezet szakmunkás tanulói hulladék anyagból készítik el társadalmi munkában a kisgyermekek neveléséhez, oktatásához szükséges eszközöket.

A PÉCSI TANÁCS művelődési osztálya és a Janus Pannonius Gimnázium beszédhiba-javító és beszédtechnikai képzést szervezett középiskolai tanulók részére.

ALAPÍTÁSÁNAK SZÁZADIK ÉVFORDULÓJÁT ünnepelte a közelmúltban a szegedi Madách utcai általános iskola. Az intézmény a jubileum alkalmával Madách Imre nevét vette fel. Az iskola falán elhelyezték a költő rézdomborításos portréját, Tápai Antal szobrászművész alkotását.

FIATAL PEDAGÓGUSOK KLUBJA alakult Békéscsabán az Ifjúsági és Úttörőházban. Terveikben előadássorozatok, művészeti és sportprogramok szerepelnek.

BENSŐSÉGES ÜNNEPSÉG keretében búcsúztatták osztályfőnöküket, Áron Nagy Lajos festőművész-tanárt a székesfehérvári Ságvári Endre Gép- és Híradásipari Szakiskola másodikos diákjai. A kiváló pedagógus, az ismert művész negyven évig nevelte az ifjúságot.

RÉPCESZEMERÉN az iskolaépület és két szolgálati lakás felújítására az elmúlt évben mintegy százezer forintot fordítottak.

ELADJÁK a körzetesítés folytán fölöslegessé vált pedagógus szolgálati lakást Zalaszabarban. Az eladásból származó bevételt általános iskolai eszközfejlesztésre fordítja a garabonci községi közös tanács.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

1981 MÁJ 18

HÉTFŐI HÍREK

Szőnyi Jenő grafikus

1024

Szőnyi Jenő grafikái

Szőnyi Jenő grafikusművész karikatúrakiállítása a hét végén nyílt meg a Marcibányi téri Művelődési Központban. Festők, énekesek, színészek, írók és karmesterek „ábrázolatai" láthatók a tárlaton.

Kocsis Zoltán zongoraművész

Gregor József operaénekes

Basilides Zoltán színművész

A hagyományos lovastúrák mellett az idén már *kerékpártúrák* is szerepelnek a nemzeti park, valamint a Pegazus Tours szakemberei által szervezett *hortobágyi programokban.* A hatnapos túrák iránt már külföldön is érdeklődnek. A résztvevők a halastói tájháztól, illetve a nyugati fogadóháztól indulnak, s *naponta 30 kilométert is megtesznek* kétkerekű járművekkel. Elkerekeznek a Hortobágy legtávolabbi részeire is: Pentezugba, Angyalházára, Vajdalaposra, Parassa-pusztára, a kunkápolnai mocsarakhoz, s az oháti kékvércsék erdejébe.

Vidám vásár Veszprémben

A Veszprémi Állatkertben rendezik meg május 30—31-én a *IV. országos kisállatvásárt.* A két napon kutyákat, macskákat, papagájokat, díszpintyeket, díszbaromfikat, díszhalakat és apró terráriumba való rágcsálókat lehet *vásárolni* és *cserélni.* Ezenkívül különféle rendezvények és igazi vásári hangulat várja a látogatókat.

172-111

A TELEFONDOKTOR e héten arra ad választ: *miért ártalmas az elhízás az egészségre?* Hívható a 172-111-es telefonszámon, naponta 17 órától másnap reggel 8 óráig. Vasárnap: egész nap. A Fővárosi Egészségnevelési Központ *Lelki Elsősegélyszolgálata* éjjel-nappal hívható a 229-600-as telefonszámon.

Javuló tendencia

Tovább
a közúti

iftása a dolomit- és a káli-bányák ermékein alapszik.

A színes fémekről

ről ezeket írja dr. Muthesius. Az európai érc-ellátás esélyei a színes-fémekre vonatkozólag *semmiesetre sem olyan rosszak, mint hogyan azt azelőtt elfogadni hajlandók voltak.*" Németország különböző vidékén megkezdték a kiaknázásra érdemes rézérclelő-helyek felkutását és a kibányászott rézércek kohókban való feldolgozását. Hogy ezek a kohó- és bányaüzemek nagyobb költséggel dolgoznak, mint némely tengerentúli üzem, ne essen meg, mert *a különbözetet megtéríti az állam, megtéríti a közösség.*" Rámutat arra, hogy a volt Jugoszláviában is jelentősen emelhető a termelés, amelyet azelőtt az angol és francia tőkecsoportok készakarva elhanyagoltak. „*Egy európai nagy térgazdaságban, német vezetés alatt — ami úgy politikai, mint gazdasági és pénzügyi vezetés —, ilyen elhanyagolás már nem lesz többé lehetséges.*" Kedvezőknek mondja a finnországi réztermelés fokozását is. A horganyellátás terén is kedvezőnek mondja Európa helyzetét. A német és a belga horganyipar fedezni tudja Európa egész horganyszükségletét.

„A horganyfémek segítségével Németország különböző új öntvényeket állít elő, amelyekkel könnyűszerrel áthidalja azt a hiányt, ami például a rézszükségletben mutatkoznék."

A textilipar

nyersanyagszükségleteiről szólva, dr. Muthesius ezeket írja: „A természetes textilnyersanyagokkal való ellátásban még a tengerentúli nyersanyagterületektől való teljes elzárás esetén sem volna Európa helyzete olyan kétségbeejtő, amint azt az angol blokáddal elérni remélték." Kiutat jelent e téren az orosz és török gyapot, a gyapot ültetésének nagyobb elterjedése Délkelet-Európában, a nagyobb juhtenyésztés Olaszországban és a regeneráció, vagyis a használt rostoknak újbóli használata, stb. De még ennél is fontosabbnak mondja a *szintetikus fonalgyártás* terén elért haladást. A német műgyapjutermelés a műselyemmel együtt a német fonalszükséglet felét fedezi és az európai műfonalgyártás eléri a 650.000 tonnát, vagyis a világtermelés 65 százalékát.

Az európai önellátást lényegesen megkönnyítik a *műanyagok*, így a *szintétikus* benzin és a *szintetikus gumi*.

Az ásványolajról

a szerző ezeket írja: „Magábanvéve nem vitatható el, hogy Európa kőolajgazdasági szempontból az első tekintetre nagyon kérdésesnek látszó helyzetet mutat: jelentékeny fogyasztás, ezzel szemben aránylag jelentéktelen termelés. Hogy azonban kőolajgazdasági szempontból Európának önellátására a kilátások egészen biztosak, nem olyan rosszak, mint ahogyan még néhány évvel ezelőtt tartani lehetett, kitűnik abból a tényből is, hogy *a tengelyhatalmak hadseregük kőolaj-szükségletét mind szárazföldön, mind tengeren és a levegőben teljesen fedezik.* Magától értetődik, hogy ehhez hozzájárul a polgári közlekedés legmesszebbmenő megszigorítása, ahogyan ezt a tengelyhatalmak előrelátóan végrehajtották. A fogyasztás megszigorítása olyan időkben, amikor minden az erők összpontosításától függ, *minden önellátási politikának elengedhetetlen követelménye.*"

Selyem, szövet különlegességekben

Somogyi

csak egy van!

Legcélszerűbb karácsonyi ajándék! *IV., Petőfi Sándor-u. 10*

Az élelmezési

kérdésről szólva, statisztikai adatokat sorol fel, amelyek szerint az összes magvas terményeket közül *egyedül a tengeri az, amiből Európa jelentékeny hiányt mutat fel*, amelyet eddig behozatallal kellett fedezni. „Azonban ezen tényező kihagyásával is jelentékenyen *jobban áll a takarmányellátás, mint ahogyan általában a köztudatban van.* Tekintettel azokra a lehetőségekre, amelyek különösen a délkeleteurópai államokban a tengerivetések megnagyobbításával kínálkoznak, nem kétséges többé, hogy komoly esetben *csak néhány évre volna szükség, hogy ezen a téren is még magasabb önellátási fokot érjünk el.* A talaj észszerű kihasználása összekötve több trágyázással és Európa egyes agrárterületei között egy célszerű munkamegosztás, a legrövidebb időn belül lehetővé teszik majd, hogy az *Éhség Generális aggrém csupán.*"

a KARÁCSONYFA alá...

Harisnya, kötöttáru
SCHLEIFER
VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 10.

A LEGNEMESEBB ÉS LEGSZEBB ÖRÖMÖK AZOK, AMELYEKET SZERETTEINKNEK SZEREZHETÜNK!

Festmények
Hoffmann Ferenc
Budapest IV. Károly-kö-út 28. (Központi Városháza épület)

Karácsonyra, szilveszterre
kis- és nagyestélyi
Zsubory Nellynél
IV., Bécsi utca 5

Csodásan szépek
Angoralux
kötöttáru-különlegességei
Okvetlenül nézze meg!
XI., Budafoki-út 10/c, II. emelet 1.
Telefon 256-210.

több mint 50 éve
ÜVEG
PORCELLÁN ÉS HÁZTARTÁSI CIKKEK
Handelsmann
ROTTENBILLER-U. 35

Karácsonyi újdonságok
Karácsonyi árak
CSILLÁROK ÉS VILÁGITÁS R.T.
VII. ERZSÉBET-KÖRUT 41.

RÉGI BŐSÉG — RÉGI ÁRAK...
Antikvárus
„A disztingvált ajándékok háza"
Váci-utca 30

Uraknak, hölgyeknek, gyermekeknek
HEILIG
harisnyaház, a jó minőségek szaküzlete, VII., Rákóczi-út 26
Legcélszerűbb ajándék
harisnya, keztyű, finom kötöttáru, fehérnemű

LÁSZLÓ és FEKETE
DIVATHÁZÁBAN IV., PETŐFI SÁNDOR-UTCA 14—16
Karácsonyra
SZÖVETET, SELYMET, BÁRSONYT, MOSÓKELMÉT
NAGY VÁLASZTÉKBAN VÁSÁROLHAT

Ajándékozzon
női táskát,
erszényt, bőröndöt
közvetlen a készítőnél vásároljon.
CSÁNGÓ FERENC
Kizárólag:
IV., Szervita-tér 4.

Gramofon és lemez
(uj és használt.)
Lemezcsere, elektro lemezjátszó
Központi Gépraktár
RÁKÓCZI-UT 80 (udvarban)

Töltőtollak
Levélpapírok
Cilcer
Dorottya-utca 9

KARÁCSONYRA cserélje be
rádió-ját
Koncert-nél
IV., Váci-utca 23. Telefon 18-12-55
NAGY GÉPEK, ELEKTROGRAMOFONOK, GRAMOFONOK, LEMEZEK.
VILLAMOS háztartási KÉSZÜLÉKEK

Könyvesház

Szörédi Ilona:

Olasz mosoly

Az olasz művészet, úgy látszik, arra való, hogy rajongásba hozza az érzékeny lelkeket. Mint minden nagy mű, tett, vagy élmény, így az olasz mesterek alkotásai is *character indelebile*-t nyomnak szellemünk érzékeny felületére. Nemcsak a *rinascita* jellegzetes sóvárgói, a németek, hanem a magyarok is tanuló szemmel, nyilt, befogadó szívvel szeretnek elzarándokolni a klaszszikus városokba: Firenzébe, Milanóba, Padovába, Rómába. A humanista lelkesedésnek, tanulási készségnek soha erejét és mágiáját el nem vesztő búcsújáróhelyei lesznek e városok.

Ezekről tanuskodik a most megjelent *„Olasz mosoly“* című könyv, melyet *Szörédi* Ilona írt. A könyv elé nem kisebb tudós és művészlélek, mint éppen *Gerevich* Tibor írt előszót. Gerevich professzor finnyás szellem, kevésbé jó könyvet eleddig még nem vezetett be az irodalomba s akik ismerik őt, azok tudják róla, hogy ezt nem is teszi soha. Éppen ezért bizalmat előlegezhet az olvasó a szerzőnek, Szörédi Ilonának. Az „Olasz mosoly“-ról azt írja Gerevich Tibor, hogy az „gyöngéd és fogékony lélekkel átérzett, finoman írott kötet“. Elég ennyit idézni az elő szóból megnyugtatásra azoknak akik bizalmatlanok a „nőírók“ iránt.

Szörédi Ilona olaszországi utazásának emlékeit jegyezte fel s közli a magyar olvasóval. Mivel minden valamirevaló utas számára az itáliai kirándulás egyértékű a művészet világában való elragadtatott, szinte platoni utazással, ezért az „Olasz mosoly is nem hotelszámlák és étlapok hanem a szobrok és festmények világáról tudósít minket. Platón szerint az emberiség szekere elé egy jó és egy rossz ló van befogva; emez a földre, az anyagba húzna, amaz mindig fölfelé tör s az ideák felé vinne minket. Szörédi Ilona könyvét olvasva az az érzésünk, hogy olyan szekérre ült, melyből a rossz lovat kifogták, s csak a jóvérű ló maradt meg. A régi mesterek, különösen Lionardo da Vinci tanítványa, Luini, aztán Andrea de Sarto, Tintoretto, Veronese úgy elbűvölték Szörédi Ilonát, hogy sikerült is megragadnia és elmondania az örök reneszánsz éltetni soha meg nem szűnő lelkét.

A könyv kis önálló részekből áll. Ezek könnyeddé, áttekinthetővé teszik anyagát. Az anyag mely benne felhalmozódik, óriási Rengeteget tud Szörédi Ilona egészen elsőrangú ismerője az olasz művészetnek. Ezt szinte észrevétlenül bontja ki előttünk. Teszi ezt nagyképűség, nehézkesség nélkül. Ettől lett írása művészi. Az is nála szimpatikus, hogy nem tagadja meg nővoltát nem akar a férfi hangján szólni Írásának értékét ez is fokozza. Ki kell emelnünk azt, hogy Szörédi Ilona nemcsak művészettörténész, hanem a mi magyar egyházi festőművészetünknek egyik igen képzett és igen tehetséges munkása is. Méltóbb zárószavakat nem találunk könyvéről mint amit Gerevich írt: „Írói stílusát ugyanaz a gyöngéd hang a finom lelki rezgések megérzése és éreztetése, az a derű és rózsaszínben játszó napfény jellemzi mint az olasz korai reneszánsz festő-poétáihoz közelálló képeit. Az író és a művész tökéletes harmóniája ez.“

Sz.

Egy hasznos könyv

A *Modern Irodalmi Műveltség Kézikönyve* című, most megjelent könyvnek igen igen komoly címe van s kissé el is riasztja az embert. Mintha dühös tanár urak szerkesztették volna azzal a célzattal, hogy noteszükből kiszabadult s már kenyeret kereső tanítványaikat később se engedjék ki „karmaik“ közül. Nem lehet tagadni, ez az első benyomás erről a négyszáz oldalas könyvről De aztán, amint felütjük s belelapozunk, fokozódó bizalommal turkálunk benne, ejnyel — mondjuk meglepetésünkben, s észre se vettük, máris elolvastuk az egészet. A türelmetlen olvasónak most mindjárt meg is mondjuk, mi van a Modern Irodalmi Műveltség kézikönyvében. Finomabbnál finomabb idézetek valóságos csemege gyüjteménye. Persze, nem összevissza dobálva, egy más hegyén hátán hanem vezérlő szempontok szerint Üssük fel a tartalomjegyzéket, lássuk, mi vezette *Ábel* Olgát — a könyv szerzőjét — a válogatás finnyás gesztusában? Vannak idézetek, melyekből megtudjuk, mit mondottak a modern irodalomban az akaratról, a szenvedélyről, a barátságról, a hazugságról, a boldogtalanságról, a tömegről, a társadalomról, az emberi együttélésről, a fajról, a halálról, a házasságról, meg számtalan más izgató kérdésről, mellyel fekszünk és kelünk, melytől élünk vagy halunk. Szóval olyan idézeteket találunk a könyvben, *Ábel* Olga könyvében, melyek a gyanutlan olvasót egyszercsak szivenütik. Ugyhogy a szóbanforgó könyv egy olvasónak, sőt sokat olvasónak vallomása arról, mi forralta fel figyelmét az Olvasmányból.

Az idézetekről még külön megemlékezünk, cikkecskénk végén, amikor majd elvi kérdést velünk fel velük kapcsolatban. Ugyhogy most a könyv egy másik részét vesszük elő. Azt *Benamy* Sándor és kisrészben *Ábel* Olga csinálták. Az ő dolguk az volt, hogy a most szájunkon szereplő írókról villantottak meg egy-két megjegyzést. Az egyik író egy egész oldalt, a másik felet, a harmadik ennél kevesebbet kapott tőlük. Ezekből a kis irodalmi kacér kacsingatásokból csak úgy lövell a tájékozottság, a hányavetiség, a szellemesség fényesség. Izgalmas, nagyon is az, amit Benamy Sándor produkált Kis karcolatai hasonlítanak ahhoz mikor a gyerekek kis tükördarabokkal ugratják a Napot szemünkbe. Ki merné mondani, hogy nem az egész Napot szúrták belénk? *Benamy* sem értekezik, hanem ujjheggyel játszik. Négy hangot ül meg: megmondja, milyen ember milyen író, milyen idős a nevezett és milyen művei vannak neki Amennyit tudni illik. Sem többet sem kevesebbet. Megtudjuk például azt, hogy Solochow kozákkucsmás hord és igen magas és szép férfi .. stb ...

Most térjünk vissza az idézetekre Igen, hát az nagyon derék dolog ha valaki idézeteket gyüjt könyvekből. De nem „úri“ jellemre vall az, ha valaki csak idézeteket vadászna s az egész könyvet nem emésztené meg. Nem kétséges, roppant illetlen az, ha a vendég az eléje tett mazsolás kalácsból kisze degetné a mazsolát s a tésztát visszalökné a háziasszonynak. Az irodalomnak is vannak illemszabályai. Kérem, ne csak a mazsolás egyék meg, hölgyeim és uraim, aprítsák szellemük kávéjába az egészet. Remélem, hogy Ábel Olga és Benamy Sándor könyve nem szoktatja rá Önöket arra, hogy lemond janak az olvasásról, a sok olvasásról.

Szabó István.

Tersánszky Józsi Jenő: Annuska

Kakuk Marcinak, ennek a tündéri *Tersánszky*-figurának a mennybemenetele ez a könyv. Polgár lesz Marciból, valóságos és rendes otthonnal, asszonnyal ellátott, nemcsak amolyan egyszerű „piaci“ polgár Annyi hányódás után igazán megérdemelte szegény ezt a karriert, a mindennapi meleg tál ételt, a tiszta fehérneműt és ha nem is legitim, de már majdnem törvényes viszonyt. Rátalál élete párjára — és ez most már nemcsak kaland lesz. Érezzük.

Milyen jó ismerőse néha az embernek egy ilyen figura. Igen, csak hogy ehhez az kell, hogy tinta helyett vér folyjon az ereiben. Kakuk Marci él, mindnyájan akik olvastuk ismerjük és szeretjük. Vándorlásait, útszéli bohémkedéseit, jóízű szavajárását eltettük magunkban, úgyhogy sokszor megesett, az ember találkozott valakivel és rámondta, Istenem, hiszen ez teljesen olyan, mint a Kakuk Marci.

Marcinknak ezentúl jobb dolga lesz, de az olvasó sajnálja. Igazán nem hallunk többet róla? Halála lenne a jómód? Félhivatalos házasságához az álszent kis özvegy Annuskával mindenesetre csak gratulálni tudunk. Talpraesett, vérbő menyecske és Marci remélhetőleg boldog lesz mellette.

I. M.

Jezabel

Gulácsy Irénnek most új, kétkötetes regénye jelent meg: a *Jezabel*. Nagy Lajos halálával kezdődik benne a történet s Erzsébet királyné lemondásával végződik. E két történelmi tény időpontja között vergődő Magyarország adja a regény színhelyét és korát. Nem akarjuk a *Jezabel* tartalmát elmondani, ez már elintézett tananyag még az iskolából. A regényben nem a „tananyag“ az érdekes, hanem a királyné, Erzsébet, ez „a fejedelmi jeles nő“, mint emlegeti őt egy régi krónika. Gulácsy Irén e fejedelmi jeles nőnek szentelte minden figyelmét és tehetségét. Különben is, Gulácsy Irént mindig is az emberi jellem rejtélye foglalkoztatta eddigi munkáiban. Szinte megszállottja ez irodalmi jeles nő a történelem közvetlen közelében tántorgó, vagy erős lábon álló, eszmék után rohanó, vagy kis érdekek körül sündörgő nagy, vagy nagynak látszó héroszoknak. Ugyhogy Gulácsy Irén igazában nem a „történelmi regény“ művelője, mint jósika, hanem inkább Winckelmann magyar ágú rokona. Mit jelent ez? Azt, hogy közeledése a történelem alakjaihoz sohasem nélkülözte az elragadtatást. E közeledésben Winckelmannál is, Gulácsy Irénnél megfigyelhető az *eros* szenvedélye, amit csak fokozott mindkettejük horribilis tanultsága. Régi könyvek, pergaménák, avitt misszálék, jelentéktelen feljegyzések tömege nem hogy hűti náluk az *eros*t, hanem fokozott tűzre hevíti. Így nézték lesből, odaszögezett szemmel a mitológia férfiai a vetkező istenasszonyokat. Minden *fibula* felpattanása, minden egyes ruha fűbehullása egyre csak feszítette az indulatokat, az elmét és az ihletet. Ahogy az olimpiai szerelmi történetek valóságos irodalmi műfajok voltak, úgy Winckelmannál és Gulácsy Irénnél az irodalmi műfaj szinte a szerelem területéhez tartozik.

Irónknál ez lépten-nyomon kiütközik, például a stílusában. A regény elején az elbeszélő részek kétségtelenül a mai magyar nyelven szólnak, csak a párbeszédek archaizálnak: veszik fel a régiesség mondatkötéseit, a Szamota-Zolnai Oklevélszótár szavait, a legendák fordulatait, tipikus hangulatát. De azután minél mélyebbre vágja magát Gulácsy Irén a néhai való mult bozóljába, annál inkább elkapja őt a kor, s már nemcsak a párbeszédekben lép elő a régiesség, hanem az író saját szavaiban is. Hatalmas alkalmazkodási készség és képesség van benne. Éppen ezért, talán azt érezvén, hogy „saját“ szavaival nem tudja elmondani látomásait, fordul egészen a párbeszédhez. Hadd beszéljenek a hősök maguk, s mondják tollba, mit éreztek ők Nagy Lajos halála után. Szinte a profán sugalmazás esetének vagyunk szemtanui. Gulácsy Irén majdnem teljesen beleolvadt tárgyába. Ennek többféle oka lehet. Egyet már említettünk, ez a mult hősei iránt érzett rajongása. A másik női természetében leli magyarázatát. Ahogy például a Jezabelben közel kerül ahhoz, amit részletes kutatói munka és az írói ihlet ösztönzésére magához ölel, az jellegzetesen asszonyos. Úgy véljük, e momentum teszi érthetővé azt is, hogy az alakokat hősökként kezeli, tiszteli Asszony nem lehet meg a maga saját hőse nélkül, az írónő sem élhet héroszok nélkül. Akár pletykál róla, akár szidja, — mindegy. Azért beszél róla, azért foglalkozik vele bármilyen formában, mert kell ez neki az alázkodáshoz. Ugyanezért ír is róla hatalmas történelmi regényeket.

Nem kétséges, Gulácsy Irént megigézte a történelem. Szavai árulják el. Az egyik fejezetnek címe ez: „Halálvonulás“. A férfi egy helyen „megvillázta ujjaival az átizzadt haját.“ „Hatalmasul kilépkedtek“, — mondja Garayról és Forgáchról. Eposzba való az ilyen: „Feltombolt s dühében toppantott egyet.“ „Ábrázata mindent kifejtett, szóval fájdalmasabbra torzult, foga már vacogni kezdett, zavaros szeme fel akadozott, aztán olyan robbanó erővel, hogy Miklós szinte megtántorodott, — s mint halálfélelemnek őrült üvöltése, tört ki hirtelen kiáltás a torkán ...“ Ez az utóbbi idézet nem férfiről, hanem nőről szól. Miért is vettük elő találomra e szövegeket? Hogy bemutassuk Gulácsy Irént, amikor együtt van alakjaival. Egész írói magatartásában regényeiben folyton gyanakszunk hogy állandóan tömjén ég valahol Nem szabad arra gondolnunk, hogy csak a főhősöknek jár ki ez a nagy nagy, helyenkint epikus hang, ha nem a szereplők közül a kisebbeknek is. Ettől van a Jezabelben a magasfeszültség. „Jött éve csudák“-féle hangulat fogja el az olvasót. Ez lehet jó, lehet rossz is. Mértékkel, a maga helyén persze hogy végtelenül hatásos, de az egész regényben kitartani a szférikus hangot nem szabad. A kevesebb gyakran több. Ezt sohasem szabad szem előtt téveszteni. Ugy gondoljuk, Gulácsy Irén nagy tehetségének elismerése fokozottabb őszinteségre és éberségre kötelez. Ezért ajánlanánk, hogy a következő és várt regényében hűvösebben, szenvtelenebbül „kezelje“ témáját. Mert a romantika csak álszent. Cél: a külsőleg hideg klasszicizmus.

Sz. I.

Déneske

a címe annak a verses mesének melyről mindent szabad mondani csak azt nem, hogy: könyv. Mert e a könyv nem is könyv, hanem egy kesztyűalakú füzet, mely egy foltos kesztyű kalandos, fordulatos történetét meséli el a gyerekeknek. Az ötletes, újszerű „könyvforma“ arra való hogy a kicsinyek mulassanak alatta, de nemcsak azon, hanem azon is, ami benne van. A kedves, bűbájos verses mesét *Hadik* Etelka írta, hozzá a színes, eleven képeket *Keglevic* Jenke rajzolta. Az ő munkájukat szeretettel támogatta a *Globus* nyomda. A ragyogó fotó-ofsetnyomás egészen olyan, hogy abban nagy nagy kedvüket lelik a kisfiúk és a kislányok.

Hertzler: Orvos az országúton

Az orvos-regény és orvosi önéletrajzok áradatában egy új mű csak akkor állhatja meg a helyét, ha mást, eredetibbet, igazabbat s többet tud mondani, mint minden más hasonló témájú alkotás. Hertzler könyve ezt teszi! Nem hiába aratott hazájában, Amerikában, olyan sikert, hogy nyolc hónapon át vezetett a „nonfiction literature“, vagyis a „nem regény irodalom“ bestseller-listáján, nem hiába fordították le művét úgyszólván minden kultúrnyelvre. Semmiben sem követi a „bevált sémát“; nem orvosi hőstetteket, elképesztő, regényes kórházi eseményeket ír le, hanem egy kordélyon döcögő vidéki doktor életének mikrokozmoszában magát az életet, az orvos és a beteg életét adja, minden örömével és bújával, szépségével és csúfságával. Emberi, megindító, őszinte vallomás ez, ezernyi fordulattal, érdekességgel, az irodalom legnagyobbjaihoz méltó valóságérzékkel megírva — s az egész műremeket bearanyozza Hertzler finom, megbékítő, szívderítő humora. Soha orvos-könyvből ennyit még nem tanultak — soha orvoskönyvön ennyit még nem kacagtak! Hertzler nemcsak remek orvos, remek ember, hanem remek író is — művészi élmény minden sora s könyvét valóban az igazi, megindító irodalmi vallomások közé sorolhatjuk: a történés belső izgalmánál csak a való életből vett fordulatossága nagyobb. A nagyszerű könyv, amelyet a szépirodalom és a népszerű tudomány barátai egyaránt nagy örömmel üdvözölhetnek, az amerikai, angol, francia, spanyol, német, svéd, dán kiadás nagy sikere után magyar nyelven *Dante* könyvkiadónál jelent meg, *Szalai* Sándor kitűnő fordításában.

December folyamán jelenik meg a
MAGYAR NEMZET NAPTÁRA
az 1942. évre.

1942. évi naptárunkban oly kézikönyvet nyujtunk az olvasónak, amelyre állandóan szüksége van s amely könyvtárának leggyakrabban elővett és forgatott kötete lesz. Évkönyvünk:

Az új világháború kislexikona

Szigorú abc-rendbe csoportosítva adja a háború összes fontosabb szereplőinek, színhelyeinek, az új háborús fogalmaknak, az egyes országok háborús történetének, az egyes hadjáratoknak, stb. rövid ismertetését.

Tartalmaz:
Összesen 800 címszót
és
150 fényképet, térképet, grafikont.

Írták: A „Magyar Nemzet“ munkatársai.

Minden újságolvasónak nélkülözhetetlen.

Csillárt vegyen béreljen cseréljen VOGEL csillárüzem üzleteiben IV., Károly-körút 28 (Városháza), VIII., Mária Terézia-tér 1

Csillárok Mária Terézia kristályüvegből, holland kov, vasból, minden stílben elsőrangu kivitelben BÁN ALADÁR, IV., PILVAXKÖZ

R. Szöredi Ilona

Kalotaszegi muzsikáló angyal. Repr.
Uj Magyarság képes karácsonyi mell. 1941. dec. 25

5 az ungaroltár részlet

Szabó Dezső a kisebbségi magyarok között

Szabó Dezső hatvan éves. Úgy érzem, hogy ehhez a hatvan évhez nekünk is, a volt csehszlovákiai magyar értelmiségnek, akik az elmúlt húsz év vége felé léptek át az ifjúság és a férfikor határmesgyéjén, van egy kis hozzászólni valónk. Szabó Dezső hatvan éve valahogyan hozzátartozik a mi lelki fejlődésünkhöz is. Kétségek, belső vívódások, politikai bukdácsolások között vezetett sokak útja a mi évjáratunk közül. Voltak, akik elfogadták Szabó Dezsőt, voltak olyanok is, akik megtagadták. A harcok és küzdelmek, amelyeknek fő okozója a Csehszlovák köztársaságba zárt kisebbségi helyzet volt, már elmúltak. Szabó Dezső eleven ereje tovább árad. Egyre többen és többen látják már meg igazi értelmét és a hétköznapok, a személyi viszonylatok szűk horizontját áttörő jelentőségét.

A most harminc és harmincon felüli volt kisebbségi magyar értelmiség még a középiskolák és az egyetemek padjait rótta, amikor önnön kisebbségi helyzetére döbbent. Amikor a magyar állam és mindaz, ami magyarságát kifejezte a sötét tilalomfákon túl, elérhetetlen távolságból intett feléje. Körülötte a diadalmas csehszlovák állam valóságai kényszerítették a kisebbségi életre. Távol az őrző magyar államtól, szétszórt hitek, eltűnt regények romjain, hátunk mögött a háborús gyermekkor emlékeivel, idegenül az új környezetünkkel szemben, indultunk neki az idegennyelvű, feszültségekkel teli új iskolák és egyetemek kapuinak. Szívünkben keserűség, lelkünkben lázadás volt. Tárcáinkban irredenta verseket rejtegettünk és hősi halálról álmodoztunk. A romantikus fiatal lelkünk elé ekkor vetődött Szabó Dezső és vele együtt az új magyar irodalom: Ady és Móricz Zsigmond. Akarjatok élni — mondotta Szabó Dezső. És mi ittuk igéit. Csodálatosan gazdag és szép soraival edződtünk magyarrá. Hittel és reménnyel tőltünk meg. Már nem lázadtunk. Okosan néztük és figyeltük az utat magunk előtt. Hittünk egy magasabb rendű magyarságban. Elfogadtuk a legnehezebb magyar kisebbségi sorsot és kedvvel, bizalommal, küldetés tudattal végeztük munkánkat. Kár, hogy a kisebbségi élet sok borúja sokszor eltakarta a már megtalált utat. De a hatvan évét ünneplő Szabó Dezső mellett lélekben azt hiszem újra egymásra találunk mind.

Szabó Dezső kezdetben nyelvének színes és sodró gazdagságával ejtett meg. Ha valaki előkeresi a tíztizenkét évvel ezelőtti szlovákiai magyar fiatalság írásait, csodálkozva fogja látni, hogy mennyire átalakította gondolkodását, nyelvét, kifejezésének képgazdagságát Szabó Dezső. »Ady Endre óta magyar írás még nem került annyira szerves viszonylatba egy nemzeti közösséggel, mint Szabó Dezső könyvei« — írtuk mi magunk is. Ez a nyelv a magyar sorshoz, a magyar gondolathoz és a magyar néphez láncolt bennünket. Jöhetett már a sorsnak akármilyen változása, minket Szabó Dezső az egész életre jegyzett el fajunkkal és népünkkel. S ez akkor, amikor Benes sugalta még a Népszövetséget, amikor Magyarország még a kisántánt gyűrűjében vergődött, komoly tett volt.

A csehszlovákiai magyar cserkészcsapatok gombaszögi táborozása alkalmából kerültünk személyes összeköttetésbe is Szabó Dezsővel. Cikket kértünk tőle cserkészlapunk számára. Küldött is, levelet is írt melléje a nagytáborhoz »...a magyar kultúra egyetemes megszervezése nem késhetik sokat. De vigyázni kell: — írja — ez a magyar falun nyugvó magyar demokrácia jegyében történjék.«

Új fogalmakkal bővült gondolkodásunk. Ady Endre és Szabó Dezső lírája éretté tett bennünket a gondolkodásra is. Lehet, hogy paradoxonként hangzik ez a megállapítás. Mégis így helyes. Igazságainkat előbb éreztük s csak azután tudtuk, lassan, fejlődve és az értelemmel, a politikai hálókkal küzködve, logikusan elgondolni és kifejezni. Népi demokrácia, a magyar parasztság, a fizikai és szellemi dolgozók egysége, a magyar nyelv és szellem örökkévalóságába vetett meggyőződés voltak fejlődésünk irányító gondolatai.

A főiskolai ifjúság szervezkedése során egyremásra alakultak az egyetemi városokban a Makkok, megalakult a főiskolai hallgatók egyesületeinek a szövetsége is. Kavargott, forrt a fiatalság. Az erjedés kovásza még azoknál is, akik a legélesebb ellenzői voltak az új magyar irodalomnak, az Ady—Szabó—Móricz triász volt. Akár akarták a diák ellenzéki vonalon levők, akár nem, a vita során meg kellett fürdeniök Szabó Dezső életre tisztító, hivatást adó gondolataiban.

Itt már belefolyt életünkbe a politikum. A harc egyelőre még az irodalom területén állott. Mint a progresszió és a szellemi konzervativizmus képviselői álltunk egymással szemben a diák szervezetekben. A

Szörényi Tibor karikatúrája: **Szabó Dezső.**

Szörényi Tibor

legfőbb vád az volt, hogy személyi kultuszt űzünk a három íróból. Szabó Dezső maga adta meg a választ erre a vádra egy hozzánk intézett levelében. Óva intett az üres lelkesedéstől, kért, nehogy a lelkesedésben lássuk a jövő és a fejlődés feltételeit. »Hosszú tanulással, széles és alapos műveltség és egy mély szaktudás megszerzésével kell látásom egyetlen lehetséges formájává, akaratom egyetlen lehetséges innerválójává: mintegy észkényszerré és akaratomon felüli szuggesztióvá tennem azokat az elveket és feladatokat, melyeknek megvalósításával életem érték és termés lesz mások életében.«

E levél dátumától számított 2 hétre, 1929 szeptember elsejére vártuk őt személyesen. Az érsekújvári nagy főiskolás kongresszus keretében előadó estet rendeztünk számára. A diákkörökben az ellentét már forrpontig feszült volt. Az ellentétek ekkor már kicsaptak az irodalmiság medréből. Destrukcióval, sőt nemzetárulással is vádoltak bennünket. Ujvárott véltük a nagy ellentét elsímítását, mert nem legyőzni, hanem meggyőzni akartuk ellenfeleinket. Messze vidéki városokból jöttek jegyigénylések. Fiatalok, öregek, konzervatívek és haladók, igenlők és tagadók jöttek Szabó Dezsőt meghallgatni, jöttek, hogy tanui legyenek a mi nagy pörünknek. Hatalmas plakátok hirdették szlovák és külön magyar nyelven Szabó Dezső jövetelét.

A mozgalmi és a diákszervezeti téren sikerült a kölcsönös bizalom megteremtése. Elismertük egymást, megszabtuk a működési területeket, kioltottuk a harag és a gyanusítás lángját. De mi többet szerettünk volna. Nem kiegyezést akartunk, de azt szerettük volna, ha ellenfeleink is megtisztulnak Szabó Dezső szavainak és gondolatainak árjában. Ha ők is eggyé válnak velünk érzésben, hitben és hivatástudatban.

Közvetlenül az előadás előtt két nappal levelet kaptam Szabó Dezsőtől. Lemondja előadását. »Higyje el, kérem, hogy ez a bejelentés az én igazán el nem kényeztetett életemnek is egyik legnehezebb szomorúsága« — írja. Majd tovább: »attól félek, hogy elmaradásom annak fog ártani, amiben az Önök jelentőségét, értékét látom.« A lemondásba nem tudunk belenyugodni. Táviratokat küldtünk barátainkhoz, majd Vass Lászlót küldtük fel, próbálják elhatározása megmásítására bírni Szabó Dezsőt. Már elérkezett az előadás napja, az utolsó távirat jövetelét jelezte. Arany Oroszlán legszebb két szobáját foglaltuk le számára, virággal díszítettük fel. Délben Mécs László vezetésével kis küldöttség ment eléje az állomásra. De bizony a vonat nélküle futott be.

Szomorúságunk nagy volt. Ismertük helyzetét és tudtuk, hogy akkortájt gyűrte a legmélyebbre a magyar élet. Megértettük. Az esti előadáson Balogh Edgár rögtönzött szavakkal emlékezett meg Szabó Dezső elmaradásáról és azon problémákról, amelyek Szabó Dezsőt oly jelentőssé tették életünkben. Nyomott volt a hangulat, de kitartottunk. Megőriztük magunkban szeretettel továbbra is Szabó Dezsőt.

Az élet azután szerte sodort bennünket. Lassan mind eltávoztunk az egyetemről. Új fiatalság töltötte meg a cseh és német egyetemek padsorait. A mi fiatalságunk is kilépett a kisebbségi harc mindennapos porondjára. A diákmozgalmak ellentéte most folytatódott a politikai téren. Szabó Dezső messze került tőlünk, elvesztettük a közvetlen kapcsolatokat, sokan meg is tagadták őt. A legtöbbje, ha becsülte is, valahogyan távollevőnek érezte, akinek semmi hozzászólása sem lehet a közvetlen problémához.

Húsz éves kisebbségi mult távlata sok mindent megmagyaráz. Ha most újra kellene kezdeni életünket, talán kevesebb harccal, több munkával lenne tele. Szabó Dezső jelentőségét ez a húsz év nem csökkenti, értelmét most látjuk csak tisztán és maradéktalanul.

Szabó Dezső nagy művei megalkotása után elmosta az irodalom műfajilag kijelölt korlátait. A magyar élet, a magyar sors, a népi kibontakozás élő lelkiismeretévé vált. Az a nemzetféltés és a jövő utakat kémlelő magyar gond, ami eddig az irodalom álruhájában őrizte a nemzet életét, Szabó Dezsőnél levetette az öncélú irodalmiság mezét. Szabó Dezső nem műfaj, nem elvont irodalom, de maga a magyar élet, teli szenvedéssel, bajjal és boldog jövővel.

Szabó Dezsőből mi sohasem csináltunk egyéni kultuszt. Hatott reánk szenvedélyes magyarsága, amelyet sokszor hallottunk hisztériának vádolni. Boldogok vagyunk, hogy ez a hisztéria minket is érintett. Általa álltuk a kisebbségi élte minden viharát, ez a megszállottság őrzött meg minden veszélytől, ez tartott meg a népi megújhodás hite mellett. Amikor a jelszók mögé bujtatott sötét politikai törekvések a csehszlovák államhatalom szolgálatában jobb és baloldali frontra szerették volna széttörni a kisebbségi magyarságot, a jelszó és a gyakorlat igazságainak ellentmondása súlyos lelki konfliktusokat okozott sokak lelkében. És ekkor újra Szabó Dezső lépett elénk. Akarva nem akarva be kell vallanunk, ő volt az, aki lerombolta a két oldal közötti korlátokat. Csak tiszta szándékot és a magyarság jövőjét munkáló gondolatot és tettet ismer. Megtanultuk, hogy a mozgalmakat és eszméket nem önmagukban és jelszavaikban ismerjük meg, de funkciószerepükben, gyakorlati jelentőségükben. Abban, hogyan szolgálják a magyar jövő kibontakozásának a tervét.

Szabó Dezső még most is, a második kisebbségi sorsban is sok tanulságot őriz számunkra. Most, a disszimiláció, a magyar népközösségből való sűrű dezertálás ideje alatt látjuk, hogy mit jelent a magyar faj számára a magyar parasztságból kinőtt középosztály, most látjuk, hogy mit jelent a magyar kézen lévő ipar és kereskedelem, hogy mennyire központi létkérdés számunkra a német probléma.

Értjük Szabó Dezső líráját, maró szatíráját, enyhe csufolkodását, megejtő szép sorait. Megtartó magyar életelvvé nőttek bennünk ezek az igék és velük együtt mindazok az írások, amelyek a magyar jövőt szolgálják. Életelvvé, mely feleletet ád minden kérdésre, irányt szab tetteinknek és gondolkozásunknak.

Brogyányi Kálmán.

Szörényi vár
(Turnu-Severin)

l.

Balogh Erdélyi-ren
nevm-

89774

NÉMET-
RÉ

Szörényi

Batthány Lajos gróf, térdkép, könyvmat.
a 60-as évekből, rajz. Szörényi.
képn. 21-25, lapn. 35-54.5 cm.
Kun s. Arch-jegyz. (32.) 49.

S z ö r é n y i

Batthány Lajos gróf, térdkép /80-as évek./
21-25,35-54.5 cm.

Kiss S. 32.—

Wurzbach (0). —

SZÖRÉNYI (?): Batthyány Lajos gróf. 60-as évek. 21×25 cm — Kun S. 32—49.

Szörényi Tibor

Hobrán
KMTárs 1940. A szermek
Tanulmányfej,
márvány

Szörényi Tibor dr.

szobrász

l. nekrolog

Szépmüvèszet

1943. 28. I.

Szörény Tibor

1927/28 - 1928/29

Ferképzomfoiskèvk
38.0.

Sárvár.

A középtérbeli és bástyákl
a melynek épületei közül több
jobbra két hattyú köti le figy
gyek látszanak. Felirata:

ARX SAR
ad Occiden

Rm., mér. a vk. 9.8: 14.4

126-9

Szőreinyi Tibor

Leány képmása

Repr.

Nagyvjmagy 103. tábla

Szőrényi Tibor

szobrász

Műcs. kiáll, 1940 tól

Pipics 121. l.

A BUDAPESTI
PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
ÉS KERESZTÉNYRÉGÉSZETI INTÉZETE

A BUDAPESTI PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI ÉS KERESZTÉNYRÉGÉSZETI INTÉZETE

Meghívó

Brinckmann A. E. berlini egyetemi tanárnak a bölcsészeti kar (VIII. Múzeum-körút 6—8. sz.) XII. sz. tantermében f. évi május 2-án, szerdán déli 12 órakor „Das Werden der deutschen Kunst des 18. Jahrhunderts" címmel tartandó előadására.

Az előadást vetített képek kísérik.

Gerevich Tibor
egyetemi ny. r. tanár,
intézeti igazgató.

Szörényi – Malomvizi

az 1937. évi bpesti nemzetközi vásár plakátja

Repr.

Művészet 1937. 7. sz.

Grundriss.

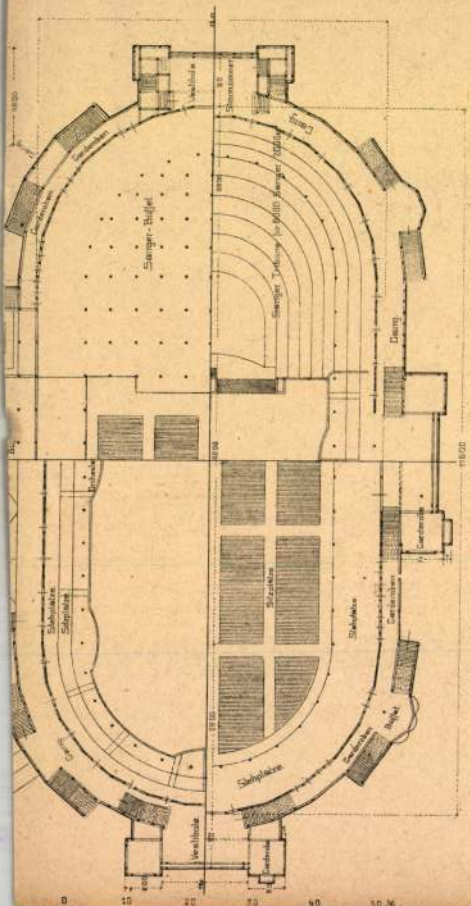
Stehplätze
Sitzplätze
Stehplätze
Sitzplätze
Stehplätze
Stehplätze
Steh

SZÖRÉNYI Ágoston épitész

M.D.Z.

Blokkos lakóépületek alapozási terve
/ 12 000 forintos dijazás/

Társtervező: Jovkovich O.

Döntés két érdekes épitészeti tervpályázat felett
Magyar Nemzet 1962. január 4. 3.l.

Szörényi Béla

M/ikó/ S/ándor/: "Pikolo Drinkbár", Budapest V. Párizsi udvar. /Mikó Sándor, Szőrényi Béla, Demeter András épitész./ - Magyar Epitőmüvészet 38-39.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283.l./ 249.l.

Szörényi Béla

A korszerű lámpatestekre kiírt tervpályázatot Mihó /Mikós ?/ Sándor és Sz. B. belsőépítészek nyerték.

Ipari Művészet, 1965. 1. sz., 108. l.

Szörényi Béla

A bozitón és a mellékleten összeállítást közlünk a KERTI munkatársai: Gaubek Júlia, Mikó Sándor, Szörényi Béla, Nyáry László és Kisszebeni Marcel belsőépítészek terveiből.

Új Irás VII. évf. 6. sz. 1967. jún., 2. l.

Szörényi Béla

"Régi Országház" vendéglő, Bp,I.Országház u. /Mikó Sándor, Szörényi Béla belsőépitészek./ - Magyar Épitőipar, 1968. 1.sz. 37. l. - Magyar Épitőművészet, 1968. ? sz. 44-47. l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz.149-182. l.

154. l.

Szörényi Béla

Szófia étterem-eszpresszó, Bp,V.Kossuth Lajos tér. /Szörényi Béla, Magyar Károly belsőépitészek/ - Magyar Épitőipar,1968.11.sz.36.1. - Magyar Epitőművészet 1968.1.sz.48-49. 1.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz. 149-182. 1.

154. 1.

Szörényi Béla belsőépitész M.D.K.

KERTI

Régi Országház vendéglő , Bp. I. Országház u.

repr.

Társtervező: Mikó Sándor

Magyar Épitőművlszet 1968/1. 44-47.l.

Szörényi Béla belsőépitész M.D.K.

KERTI

Szófia étterem, Bp. repr.

Munkatársak: Kiss István, Lovag Viktor, Magyar Mihály, Bóna Barna

Épitésvezető: Papp Endre

Magyar Épitőművészet 1968/k. 48-49.l.

M.D.K.

Szörényi Béla belsőépitész

Bp. V. Párizsi udvar " Pikòlo Drinkbár"
belső tervezésénél Mikó Sándor munkatársa

repr.

Magyar Épitőmüvészet 1966/4. 38-39.l.

Szörényi Béla, építész

Simay Lajossal közösen tervezte az indonéz pavilont, a Visna Riát, azaz a Vidámság Házát.

– : ..... megnyílik a Nemzetközi Vásár

3

ESTI HIRLAP, bp. 1964. máj. 6.

Szörényi Béla, [építész] MDK

Drávai Tamás és Szörényi Béla a mai lakáskultúra kérdéseit ismerteti előadásokban.

H. E.: Színes fal, alacsony bútor, modul-konyha
3. l.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. ápr. 20.

Kövényi István építész
tervezőcsoportjának tervét
megvételre az alábbi pályázaton

Uránvárosi Általános Iskolák Orsz.
Módszertani Intézetének
tervpályázata, 1969

Magyar Építőművészet 1970/2 18old.

Szövényi István –
Müller Mária – Czoch Andrea
Konjáthy Attila – Patakyi Szabolcs
Nak Lajos

terve kiemelt megvételben részesült a "Fejleszthető művelődési otthonok" tervpályázatán. 1967.

Magyar Építőművészet 1969. 1.sz. 2.l.

Szörényi Mihály

egyetlen kertfelvétele rajza a
Palota - Vár kertről 1910 -ből

- foto -

Gombos Zoltán: Budavari kertek
Bp. Natura 1969 119. old

Körösyi /Strnad/ Mihály

1881 - 1963

Kistapolcsányban született, teológiai tanulmányait 1903-ban végezte Budapesten a Református Teológiai Akadémián. 1910-ben került a Vasba. 1927-31-ig „lelkészi főfelügyelő", 1931-44-ig igazgató.

Gombos Zoltán: Budavári Lelkek
Bp. Natura 1969
118. old

Szövényi Reischl tutal

Marosvásárhelyi
erdőrgazgatóság
terv.
megvétel

MMÉEKözl
1943.63.l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Szőrényi Reischl Antal

OTI pápai vérhárá-
nak tervpályázatán
díjazva

MMÉEKözl
1944. 112-l.

FÉNYKÉP, RAJZ

II.1178.1.

.

.om.

e h e l y .

ÓLA?

SZAKCSOPORT
Ötvösség.

KOR
X V sz.

MÉRET

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS
Koszta Márton ajándéka.

EGYÉB ADAT
Koszta család cimere.

fel az
rel me
korább
A
a vízszi
különb
vonalká
Részint
6. m. k
jelenség
s a sok
E

mérője, nem szorúl bizonyításra.

* * *

A perjámosi Sánczhalmon folyó kutatások nem hitelesítő-ásatások. Egy még előtt érintetlen területen folynak s ez sok tekintetben megkönnyíti feladatomat. elől teménytelen nehézségeket okoznak a történelmi korban a halmon történt zések s részben az ezekkel összefüggő, részben pedig tudatlan kincskeresők kutató- i révén keletkezett rétegzavarások. Főczélom és kötelességem minden jelenségnek leges és vízszintes irányban, szigorúan vett stratigraphiai alapon való rögzítése. éppen az ásatások vezetését ama tudományszak iránt való kötelességből vállaltam lyet mívelek, éppen úgy az évről-évre felszínre kerülő eredmények közlésével is sséget vélek teljesíthetni. Az egyedül helyes stratigraphikus módszer megismer-

Szöri József, festő

Kiállítva Vasalónők c. képe.

Laczó Katalin: Kiállítási napló
– Műgyűjtők kiállítása 93-96.

TISZATÁJ. Szeged, 1972. október XXVI. / 10.

Szöri József, festő

„Derékba tört pályája" festő, a „negedi festészet talán legtehetségesebb alakja" Szöri József. (1878 – 1914).

Apró Ferenc: Tornyai János ismeretlen verse Szöri Józsefhez 83.

TISZATÁJ. Szeged, 1973. Július XXVII/7.

Szőri József, Jestő

Megemlítve.

Laczó Katalin: László Emőke: Endre Béla
111 – 112.

TISZATÁJ, Szeged. 1974. september XXVIII/9

Szöri [ ], festő

Régi szegedi művész. Szerepel.

Laczó Katalin: Kiállítási napló
Szegedi Műgyűjtők Kiállítása
987–989.

Tiszatáj, Szeged. 1970. október XXIV/10.

SZÖRI

Szegedi művész. Művei kiállítva a Bartók Művelődési Központban, a Szegedi Műgyűjtők klubjában.

Laczó Katalin: Kiállítási Napló.

Tiszatáj, 1970. szept. 987. l.

MDK

Szőri (Gyula) József téves!

neve emlitve

Szegedi képzőmüv. tárlata, N.Gal. 1967. aug.

Szőri

Hollósy Simon iskolája. /Emlékezések és levelek/:
A Mübarát 1922.II.évf.169-179 l.

MDK

Szöri József, festöm.

különálló kollekció az elhunyt müvész tehetséges müveiből.

A Szegedi Fészek Klub reprezentativ kiáll.-a. II. tagozata: Szegeden élö müvészek csop.
Képzömüvészet. 1930. 34.sz. 224.l.

Szőri József
festő

M.D.Y.

Vlasics Károly barátságát éverte.

Szelesi Zoltán: Vlasics Károly

Művészet, 1968. julius - 14 lap.

M.D.K.

Szőri József, festő +

1915. jan. 3-án az énari harctéren elesett. (Kives)

Épitőipar- Épitőmüvészet, Bp.1915évf. 1. sz.
4. old.

Szőri József, [festő],

MDK

Tehetséges szegedi művész. Az 1914-es világháború halottja. Interieur c. képe szerepel az állandó tárlaton.

h.R.: Galéria Szegeden 2

ESTI HIRLAP, Bn.1970.nov.4.

SZÖRI JÓZSEF †

Évek óta kopogtatott ajtóinkon sárga csontos kezével, a világháboru fekete mezébe öltözötten: a halál. Kopogtatására belülről nem hangzott el a „tessék". Ugylátszik nem győzte tovább türelemmel. Hivatlanul nyitott ajtót s most már szemérmetlen bátorsággal lépte át küszöbeinket. Az elmulás borzongató lehelete éri az embereket és a „hogy lesz", a „mi lesz velünk" óriási kérdőjelei előtt dermedten állanak... Az utcasarkokon a hivatalos plakátok kövér betüi és rikító szinei hivják a férfiakat az ország minden részéből. Lázas, izgatott emberek kimeredt szemekkel, ösztönszerü önszeretettel keresik az ő sorsukat érintő betüket, számokat. Töprengés, gondolkodás, lehetetlen. Hazamennek, elbucsuznak és a bizonytalanság kinországába utaznak, gyalog, kocsin, hajón, vasuton. Asszonyok, gyermekek sirását, a katonatömeg önnarkozisa — a csatadal — fojtja már el... Fojtógázra, bűzbombákra, könnyfakasztó lövegekre, sárban állni, hálni, hónapokon át, erre nem gondolt akkor a háborunak hozsannázó műveletlenség.

Szöri József festőművészt, a szegedi népfelkelőezred hadnagyát ezrede szintén kivánja. Hogy kivételes tehetség, hogy nem köznapi ember — ki bánja? Hogy karddal, puskával verekedni más, mint ecsettel, tollal küzdeni — ki törődik ezzel?

Tehát Szöri Józsefnek is mennie kellett. Szerető gondosságban megöregedett anya és az anyaság küszöbén álló fiatal hitves könnyei kisérik bizonytalan útjára. Nevetve vigasztalja őket. Mi neki a háboru? Neki, mikor világéletében eleme volt a küzdelem. Hiszen folyton küzdött, csatázott. Dehogy tartja ő a háborut nagynak, félelmetesnek. Katonadolog... Elbucsuzik azoktól, akiket szeret s becsületes lelkének szent érzésével indul a Kárpátokba.

Uj bajtársai, tisztek, közlegények egyaránt szivesen vannak vele. Kifejlett szociális érzékénél fogva legényeivel szemben a gondos apa szerepét veszi magára. Tüzbe, halálba mennek érte.

Október 1-én parancsot küld az ezredes, hogy Szöri József népfelkelőhadnagy nézze meg, az előttük levő hegy mögött nincs-e ellenség? Mert jelentések jöttek, hogy közelednek az oroszok.

Nyirkos esőben, nehéz szürke ködben álltak e napon a kárpáti ormok, völgyek. Szöri József maga mellé veszi huszonnégy legjobb emberét. Közöttük a deréklelkü Korom Mihály közlegényt. Ő mesélte a vasuton

A Kéve Könyve
1916. VIII. k.

„A sajnos korán elhunyt Göröncsér Gundel János, a szinek nagy gyakorlati ismerője volt. Az egymástól merőben eltérő szintónusokat kitünően tudta összehangolni és egységbe kényszeriteni. Másrészről a tónusok lefokozásának milyen gazdagságához tudott jutni egy szinnek alaptónusán belül. „Kukoricás" cimü festményének szinte számtalan változatu zöldje menynyire él és szövődik egymásba.... Tónusban jók a sajnos szintén időelőtt elhalálozott Máté Ilona festőművésznő képei, amelyek szürke és barna szinharmoniákba meritve, teljességükben és erejükben mutatkoznak be..."

Az uzsoki szoros hősies védelmében elesett ritka képességü Szöri Józsefre vonatkozó müncheni recenziókat az ugyancsak e könyvben közzétett életrajzában hozzuk.

*

Amennyire a könyv terjedelme megengedi, hü képet igyekeztünk adni a kiállitásról. A világháboru fergeteges eseményei eddig lehetetlenné tették, hogy az egyesület tagjai legujabb müveiket, amelyekkel ezeket a sikereket elérték, a budapesti közönségnek bemutathassák. Pedig a kalendáriom szerint már a legközelebbi külföldi kiállitás előkészitőmunkálatait kellene végezni.

Európa égboltja azonban két esztendei várás után még mindig nem olyan, hogy kilátásunk volna arra, hogy most már rövidesen meg lehet majd kezdeni a békés munkát. Katonák, békés időben, lábhoz tett fegyverrel szokták tulajdonképeni mesterségük idejét, a háborunak eljövetelét megvárni. A képzőművészek ellenkezőleg cselekszenek. Ők a háboru eljövetelekor kénytelenek letenni szerszámukat addig, mig ismét eljő mesterségük ideje: a béke.

SZŐRI JÓZSEF †

ÖNARCKÉP (1905)

Tornyai János festőművésznek, hogy miként szerették, miként becsülték hadnagyukat. „Volt nekünk egy hadnagyunk", ugymond, „csak olyan embert teremthet az Uristen, de jobbat már nem. Galamblelkü, de amellett képzett, okos tiszt volt. Talpig férfiu. Igaz magyar. Folyton iskolázott bennünket az útban, hogy hogyan viselkedjünk, hogy mi a kötelességünk mindnyájunknak, tisztnek, közlegénynek egyaránt..."

A Kárpátok úttalan rengetegében óvatosan kuszik előre huszonöt magyar katona. Az esőt, hideget, a tengernyi egyéb testi és lelki szenvedést most nem érzik. Szent izgalmuk hajtóereje és hadnagyuk buzditó szava kergeti őket előre, hogy a kapott parancsot gyorsan és becsületesen hajthassák végre. A szép szál ember, Korom Mihály, mindig a hadnagya mellett. Mintha érezné, hogy veszedelmes napjuk van s hogy mindent el szabad veszíteniök, csak jólelkü hadnagyukat nem. Látni alig lehet. Ötven lépésnyire tőlük minden sürü ködbe vész. Sötétedni kezd. Feladatuk nehezebb, izgalmuk hevesebb lesz. A derék szegedi népfelkelők megtorpannak. A hadnagy suttogva vezényel. Alig hogy a nedves földre vetik magukat, fényvillanást látnak. Utána puskaropogás. Izgalmuk feszültsége türhetetlen lesz. Szöri hadnagy gyorsan megadja a célirányt s a „tüzelj" második szótagja már a magyar puskák szabálytalan ropogásába vész.

Lent a völgyben a század jár. A százados, a legények fülelnek. „Szöri hadnagy megtalálta az ellenséget. Hamar a hegyre, a puskaszó irányába!" Valamivel később már jó fedezék mögül mutatja a századosnak Szöri hadnagy, hogy hol áll az ellenség. A százados látcsövével mereven néz a megadott helyre. Izgatottan szól oda a legénységnek: „Tüzet szüntess!" A hadnagynak pedig szemrehányó tekintettel adja tudtára, hogy saját véreinket összetévesztette az ellenséggel, mert magyar csapatra lövetett. Szegény Szöri József fülig pirul. Hogy ő igy tévedett volna, ezt nem tudja se kapitányának, se önmagának elhinni. Most már nem törődik fedezékkel. Kiegyenesedik és látcsövez . . . „Százados úrnak jelentem, bizony muszkák azok . . ." De tovább már nem mondhatja . . .

Legényei könnyes szemekkel viszik gyorsan a kötözőhelyre. Haslövés érte. Segitség nincs . . . A szép szál Korom Mihály mondotta: „Bezzeg megtudtuk azután, hogy Szöri hadnagy úrnak volt igaza! Mind ott veszünk egy szálig, ha — el nem lépünk!"

Hogy a megdöbbentő eset azért adódott-e, mert Szöri József tulságosan lelkiismeretes volt, vagy pedig azért, mert a százados jóhiszemüleg ilyen borzasztót tévedett, ki tudná eldönteni. A véletlennek nagy játéka: az élet. És a háborus élet a békés élettől főleg abban különbözik, hogy a véletlen még többet, még jobban játszik velünk.

SZÓRI JÓZSEF †

KÁRTYÁZÓ MAGYAROK (1904)

Szöri Józsefet bajtársai a hajasdi csendőrlaktanya kertjében temették el ideiglenesen. A deszkakoporsót födő hantok tetejébe egyszerü fakeresztet tüzött szakaszának legénysége. Késsel vésték a keresztfába ezt a dült irásu sort: „Dr. Szöri József hadnagy úr."

— —

A hajasdi csendőrlaktanya kertjéből dermesztő érzésekkel távoznak a katonák. Vajjon kire kerül holnap a sor. A mai földelők közül vajjon hányan fognak még holnap temethetni s hányan fognak temettetni? ... Gondolataik hazaszállnak a fehérre meszelt szegedi tanyákra. Látni fogják-e még hitvesüket, gyereküket, szülőiket? Ők talán még igen. Szöri hadnagy többé nem. Mert a végzet akaratából neki éppen akkor kellett meghalnia a magyar tüzhelyek védelmében, amikor saját tüzhelye körül ünnep volt. Első gyermekének születése.

Milyen szép álomképeket festett magának a fiatal asszony a háboruból hazatérő férjről, aki arca mellé csókra emeli a gyermeket. Csak türelemmel birta nehezen. „Istenem, hacsak már itthon volna. Hiszen bucsuzáskor ő is azt mondotta, hogy három hónap mulva vége a háborunak . . ."

Szülők és barátok eltorzult szivvel hallják az asszonyt. Az orvos még nem engedi meg a szomoru hir közlését. Nem volt szabad a szülés szenvedéseitől meggyötört fiatal anyának elmondani, hogy hitvese igazat mondott, mikor tőle örökre elbucsuzott . . . Számára a háboru három hónap alatt befejeződött.

*

Szöri József élete a nehéz küzdelmek végnélküli sorát adja. 1878-ban október hó 4-én született Szegeden. Édesapja jó viszonyok között élt. Földbirtokos volt. A művész korán jut félárvaságra, mert apja akkor halt meg, amikor ő még csak másfélesztendős volt. A kegyetlen végzet ime itt borit legelőször fekete leplet Szöri József jövőjére. Most már özvegy édesanyjára háramlik az a gond, hogy belőle embert faragjon. A szülői szeretet minden melegével végzi ezt a feladatot egy emberöltőn át a fiatalon özvegységre jutott anya. Mintha érezné, hogy fiára különösen kell vigyáznia.

Az évek mulnak s a gyermek iskoláskorba jut. Szegeden végzi az elemit és a középiskolát. 1896-ban, a millennium évében érettségezik. Szöri József, mint majdnem minden vérbeli festőművész, zsenge gyerekkorától kezdve szenvedélyesen rajzolgat. Boldog, ha plajbász lehet a kezében és papir előtte. Ami körülötte van, ami képzeletében él azt mind mind folyton fejlődő készséggel veti papirosra. Anyja egyrészt örül gyermeke kivételes tehetségének, másrészt irtózik attól a gondolattól, hogy fia, akit annyira szeret, a művészet bizonytalan kenyerén

SZÖRI JÓZSEF †

EGY ÜGYVÉD ARCKÉPE (1900)

éljen. Csendes küzdelem fejlődik közöttük. E harcban eleinte a fiu akaratát az a mély szeretet győzi le, amelyet édesanyjával szemben érez. Anyja kérésének, hogy előbb végezze el jogi tanulmányait, nem áll többé ellent és még 1896-ban beiratkozik a budapesti tudományegyetem jogi fakultására.

De lelke itt nem tud megbarátkozni azzal a levegővel, amely a „jog" tantermeit járja át s igy jogi könyvei nem nyujtanak neki sok gyönyörüséget. Ellenben minden perc, amelyet a művészetnek szentelhet, a szép iránt fogékony fiatal lelkét, tiszta és boldog érzésekkel tölti el.

Elementáris erővel feltörő érzései végül olyan hatalmasan uralkodnak akaratán, hogy 1900-ban útjából eltakaritja a „jogot" és kimegy Münchenbe — Hollósy Simonhoz tanulni.

Vajjon lesz-e még a magyar festőművészetnek ideje, amelyben hasonló lelkességgel és hasonló áhitattal fognak fiatal tanitványok mesterségük elsajátitásához fogni? Csak, aki maga látta valamikor e lobogó tüzek égését, maga volt rabja e magasztos hevülésnek, tudja valóban átérezni, hogy mit jelentett azokban a napokban egy fiatal művésznövendék életében ez a fogalom: Hollósyhoz menni.

Szöri József Hollósyt Nagybányára is követi. A természet mélyebben rejtett szépségeinek látására itt tanitja őt, a mester. Fáradságos, izgalmas munka az iskolában, Dostojewsky, Tolstoj, Turgenyev könyvei, holdvilágos ezüstéjszakákon a ligetben felhangzó cigánymuzsika, hegyormokon és erdők szivében gyujtott lobogó tüzek, az élmények végtelenül szines skálájával teszik gazdagabbá a fogékonylelkü művészt. Hatalmas, nagy szándékok, jövőbeli tervek lelkesitő ereje viszi őt most már élete útján előre.

Csak egy, egyetlen egy terhes feladat zavarja: a „jog". De maga elé tüzte, hogy ugy lesz művész, hogy anyjának ne okozzon fájdalmat vele. Ezt az önmagával kötött kompromisszumot állja is becsülettel és igy 1904-ben, az államtudományok doktorává avatják.

Lelkiismerete nyugodt, mivel édesanyja kivánságát teljesitette. Most már minden erejét és idejét a festésnek szenteli. Páris lebeg a szemei előtt és 1909 január havában ki is megy. Itt leginkább az a törekvés vezérli, hogy a képzőművészetek történetét és fejlődését tanulmányozza. Ő maga ritkán vesz ecsetet a kezébe. Inkább a francia főváros muzeális kincseinek igéi azok, amelyek vonzzák és tudását fejlesztik.

Közel félévi tartózkodás után nagy tervekkel tér haza. Édesanyja aggódva nézi, hogy nap-nap után miként megy mélyebben a művészi élet bizonytalan rengetegébe. Megint kérőre fogja vele szemben a dolgot. Hiszen ő nem igy gondolta a jogászságot s ha már szabadon érző lelke

SZŐRI JÓZSEF †

TALICSKÁZÁS (1905)

nem türi az állami, városi hivatalt, hát próbálja meg az ügyvédséggel. Anyja rimánkodásának most sem tud ellentállni. Harmincegyéves korában azzal az elhatározással, hogy művészeti törekvései számára igy teljesen szabad kezet szerez majd magának, ismét nekiül a tanulásnak és 1913 április 14-én meg is szerzi az ügyvédi oklevelet.
Ugyanebben az évben augusztus 6-án feleségül veszi Boga Lujzát, Boga István vasuti főellenőr leányát, akivel eszményi boldogságban teremti meg saját tüzhelyét. A lelkes művész friss energiával fog hozzá a festéshez és mintázáshoz. Most érzi valójában, hogy eljött az ideje annak, hogy alkotóvágyát minden szemponttól függetlenül elégithesse ki. De az első esztendő gyorsan elröppen és 1914 augusztus havában már mint hadnagy rajzolja, festi a harctér falvait és az azokon átvonuló katonaságot, hogy azután október elsején mindörökre kiejtse kezéből az ecsetet.

*

Szöri József művészetéről szólván legelsőbben hű barátjának Tornyai János festőművésznek levelére kell hivatkoznom. Szöri Tornyaival sokat volt együtt és igy az utóbbinak nem egyszer volt alkalma a tragikus végzetü művész lelkébe mélyebben belenézni. Az emlitett levélben a következőket irja: „Azt hiszem, ugy gondolta (és ez győzött benne, nem az önzés), hogy a művészetben nem becsületesnek lenni, nagyobb bűn mindennél. Tiszta lélekkel mindig az Igazságot s a Szépet kereste. Ezt tartom én a leglényegesebb vonásnak Jóskában . . ." Szöri hátrahagyott művei között egy sincs, amely ne igazolná ezt a tételt.
Amidőn első jelentékenyebb művét megalkotta, akkor még kevés szó esett a spirituális művészetről. Az impresszionizmus Közép-Európában abban az időben élte legdicsőségesebb napjait és az „állandó hatás" törvényeit, a „pillanat hatásá"-ról szerkesztett szabályok akkor kezdték megalapozni. Az életrajza keretében hozott reprodukciók beszédes igazolói annak, hogy Szöri József képességei olyan spirituális hatások elérését tették a művésznek lehetővé, amelyek munkáinak maradandó értéket biztositanak.
Az igazságot és a szépet kereső lelkének bátor visszhangjai azok a kitünő lélektani megfigyelések, amelyek műveit annyira jellegzetessé teszik. „Önarckép"-ében például milyen egyszerü eszközökkel adja önmagának jellemrajzát. Sehol semmi bántó, semmi diszharmonikus vonás. Magasabb regiókat kedvelő lelke milyen rokonszenvesen lép elénk néhány rejtelmesen érzett vonásban és foltban. S e szénrajz technikája milyen pompásan juttatja érvényre azokat a tulajdonságokat, amelyek olyan jelentékenyen emelték őt ki a többiek sorából. Ugyancsak a lélekfestésnek

SZÖRI JÓZSEF †

TARLÓN (1908)

kitünő dokumentuma és a művészben rejlő őserőnek próbaköve az 1900-ban készült „Egy ügyvéd arcképe“ cimü tusrajz. Milyen biztos kézzel vezette a száj enyhén hullámos vonalát a lelógó pipáig és milyen keresetlen kézirással foglalja egységbe e jellegzetes szegedi fejet.
De szivünk legjobban akkor szorul el, ha „Kártyázó magyarok“ cimü olajfestményét nézzük. E két tanyai embernek minden mozdulata, minden szempillantása a tőről metszett magyarság bizonysága. Hova fejlődhetett volna ez a ritka megfigyelőképesség, ha a végzet irgalmasabb lett volna a fiatal mesterrel szemben. És nem véletlen, hogy Szöri József ereje mindig ott érvényesül a legjobban, ahol a munka embereiről van szó. Korunk szociális kérdései sokat foglalkoztatták. Hogy érezte ő is, hogy mennyi a tennivaló ebben a lemaradt országban és hogy igyekezett ő is képességeinek teljes megfeszitésével e téren még végzendő nagy munkából részét kivenni. Goethe mondotta: „Es gibt kein Vergangenes, das man zurücksehnen dürfte, es gibt nur ein ewig Neues, das sich aus den erweiterten Elementen des Vergangenen gestaltet, und die echte Sehnsucht muß stets produktiv sein, ein neues, besseres Erschaffen.“ Ez, a produktivitás iránt való szent sóvárgás tölti ki Szöri egész lényét. Boldog, ha a magyar teremtő munka derék népét megfigyelheti. Az 1905-ben készült „Talicskázás“ és 1908-ban festett „Tarlón“ cimü képei e tekintetben a legjellegzetesebbek.
Bátor rajzzal, lendületes ecsetkezeléssel állit emléket e képekben a magyar föld munkásainak. Két-három főszinnel szintétikusan tölti ki a rajzhatárokat. A tanyai föld ősi erejének, a szegedi rög szépségének himnuszai ezek a művek. Nem követi azok példáját, akik a magyar fajt „különb“-nek tartják minden más élő nemzetnél, hanem embereit okosan átérzett szeretettel ugy állitja be, ahogy tesznek és vesznek. Ezzel bizonyitván, ha nem is különbek, de viszont a többi mögé se valók.
Legutolsó munkái közül hármat mutatunk be, mind a három 1914-ben készült. A „Tél“ cimü olajfestményben az enyhe magyar tél 1—2 fokos hidegének levegőjét érezteti velünk biztos tudással. Az „Udvarlók“ cimü szines rajz és „A Kárpátok felé“ cimü szines vázlat a mester számára annyira tragikus világháboru hatását mutatják már. Az előbbinél különösen az alakok egyensulyozása és a belső érzéseket kifejezésre juttató pillantások megelevenitése jó.
„A Kárpátok felé“ cimü vázlat háborus vándorlásai közben készitett „emlékeztetők“-nek egyik darabja. A mai eseményekből mi mindent őrizhetett volna meg ecsetjével ez az élesszemü megfigyelő a későbbi magyar nemzedékeknek. De a kegyetlen, irgalmat nem ismerő halál éppen akkor vágta el reménységes életének fonalát, midőn hosszu és

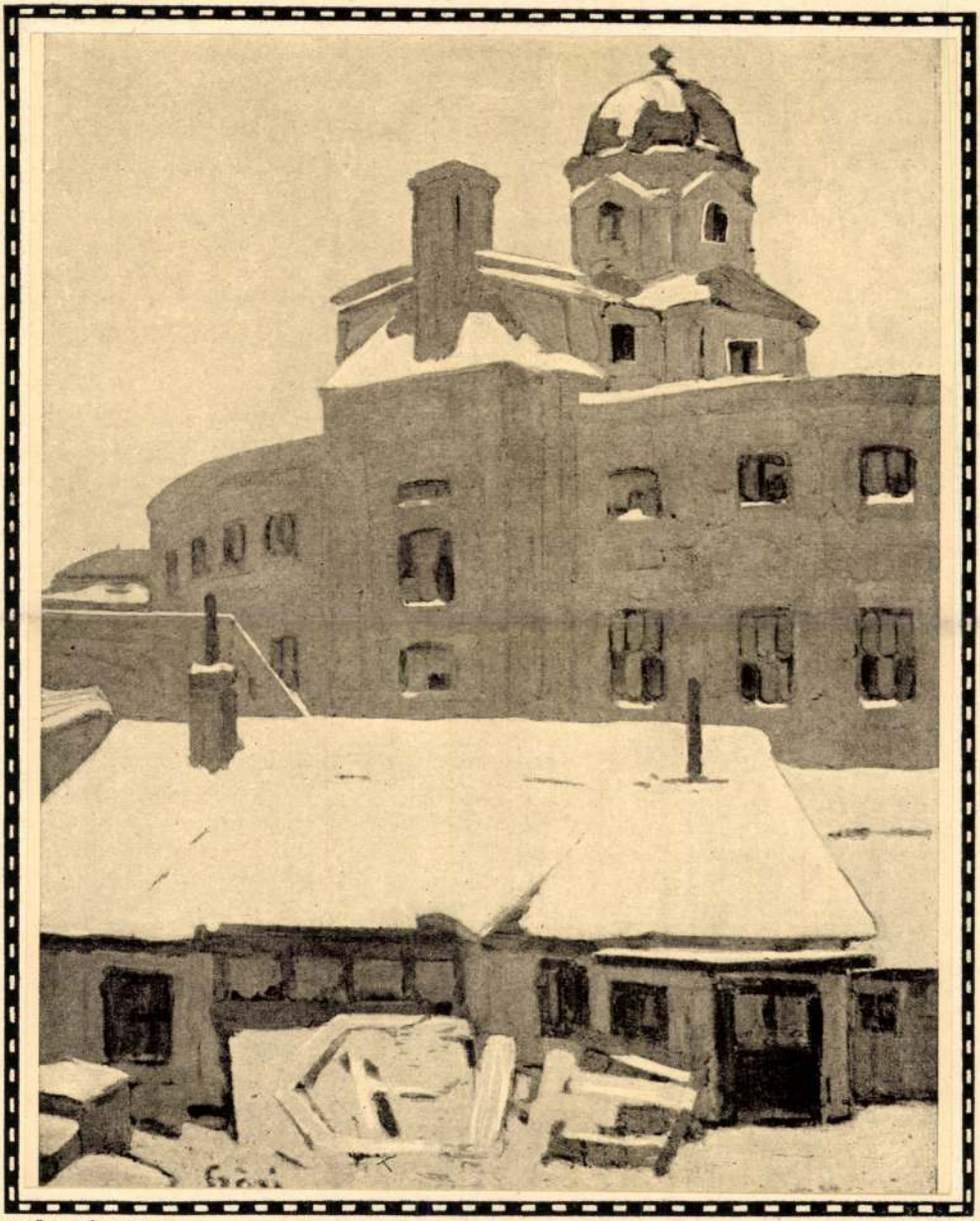

SZÖRI JÓZSEF †

TÉL (1914)

fáradságos küzdelem után önmagának lehetővé tette, hogy minden kötöttségtől szabadon, a tiszta művészetnek élhessen, hogy az „Igazság" és „Szép" kettős birodalmának egyik legkiválóbb főura lehessen.
Szöri József utolsó nyilvános szereplése a „Kéve" müncheni kiállitásával esik össze. Halála napjáig egyik leghűbb tagja volt az egyesületnek, holott ennek első küzdelmes évei az erkölcsieken kivül nem igen biztositthattak neki egyebet. A „Kéve" művésztagjai 1907 december 3-án választották sorukba. Legelső, előttünk ismeretes szerepléséről A Szegedi Képzőművészeti Egyesület 1906 április havában rendezett képkiállitásának a katalógusa tesz említést. „Tiszai kikötő", „Vizi malom", „Tanulmány" cimü képeivel szerepelt ezen a kiállitáson. Mielőtt a „Kéve" tagja lett a Nemzeti Szalon rendes kiállitásainak volt állandó szereplője. A „Kéve" kiállitásainak katalógusai alapján a következő jelentékenyebb műveiről tudunk: „Tarlón". Olajfestmény. Budapest, 1908 február „Munkások". Olajfestmény. Budapest, 1908 február. „Defilierung" Szines rajz. Budapest 1909 november. „Déli korzón". Szines rajz. Budapest, 1909 november. „Szőlőtisztogatók". Olajfestmény. Budapest. 1909 november. „Boglya". Olajfestmény. Budapest, 1909 november. „Párisi hotelszoba". Olajfestmény. Budapest, 1909 nov. „Székely fiu". Olajfestmény. Budapest, 1909 november. „Arcképtanulmány". Olajfestmény. Budapest, 1909 november. „Munkás". Olajfestmény. Hagenbund. Bécs, 1910 január—február. „Szüretelő nők", Hagenbund. Bécs 1910 január—február. „Intérieur". Olajfestmény. Kunsthaus-Brakl. München, 1914 május. „Bérkocsik". Szines rajz. Kunsthaus-Brakl. München, 1914 május. „Mezei Munkások". Olajfestmény. Kunsthaus-Brakl. München, 1914 május. „Arckép". Olajfestmény. Kunsthaus-Brakl. München, 1914 május. „Vasalónők". Olajfestmény. Kunsthaus-Brakl. München, 1914 május. „Tél". Olajfestmény. Kunsthaus-Brakl. München, 1914 május. „Beszélgetés". Szines rajz. Kunsthaus-Brakl. München, 1914 május. „Csendélet". Olajfestmény. Kunsthaus-Brakl. München, 1914 május.
A felsorolt müveken kivül természetesen vannak még munkái magánkezekben és hagyatékában is. A hagyaték két legkiemelkedőbb darabja két vázlat. Az egyik a Munkácsy-szobor pályázati terve. A másik Krisztus sirbatevését ábrázoló kisebb olajfestmény.
Szigoru önkritikája sok művének csak rövid életet engedett. Ez az oka annak, hogy noha sokat dolgozott, aránylag kevés munkából áll hagyatéka.
Utolsó levelében, amely 1914 junius 29-ről van keltezve, sok keserü kifakadással jellemzi a vidéki művészeti viszonyokat.
Természetesen ezek az állapotok érzésvilágának monumentális pilléreit

SZŐRI JÓZSEF †

UDVARLÓK (1914)

megingatni nem tudták s hogy körülbelül hogyan fogta fel e tekintetben a dolgokat arra legjobban a következő verse világit rá, amelyet egy kis tiszaparti csárdában szerzett barátai számára:

Mint az orsó, mint a rokka, pereg, forog óra, nap
És az első, mint utolsó, bút a búval váltogat.
Örömet ha poharunkba sorsunk mégis belehint,
Jó baráttal, vig danával néha-néha kedvre int:
Igyunk rája! Ha igy van már, hogy a jó perc ritka kincs,
Éltünk rövid, mulik, eljár; de a sirnak vége nincs!

Kétszeresen esett jól tehát neki az a spontán elismerés, amelyben a müncheni lapok részesitették a „Kéve" müncheni kiállitása alkalmából. Igy például a „Münchner Post"-ban Robert Eßwein a következőképen nyilatkozott Szöri művészetéről:
„. . . Vergleicht man unsere durchschnittliche Ausstellungsmalerei, soweit sie sich im Rahmen einer mit impressionistischen Mitteln arbeitenden Wirklichkeitsschilderung hält, mit den Werken der jungen, ungarischen Realisten, so fällt der Vergleich entschieden zugunsten des Auslandes aus. Ich wünsche so manchem Münchener, den ich mit Namen hierhersetzen könnte, so prickelnd lebendige Beziehungen zur Farbe, wie Josef Szöri sie hat . . ."
És a többi müncheni kritikus is, akik közül csak az elsőket: Willy Burgert, dr. Walter Rothest és dr. Franz Woltert emlitjük, szivesen ismerte el a méltatásokban erős művészi egyéniségét, ritka eredetiségét és lobogó temperamentumát.
Szöri József rövid életének szivós küzdelmeit és monumentális eredményeit igy magunk elé idézvén jutunk egészen tudatára annak a nagy veszteségnek, amely az uj magyar művészetet halálával érte.
Barátai az általuk kiadott gyászjelentésben megható szavakba foglalták ezt az érzést, mondván:
„A legnemesebb szivü, legfenköltebb lelkü testvérünk és barátunk hunyt el, soha nem pótolható ürt, a legfájóbb emléket hagyva maga után. Élete a szépségre, a tökéletességre, a haladásra való önzetlen törekvésben, nemes, harmónikus munkában folyt le és a kiméletlen halál egy tiszta művészlélek legszebb igéretét semmisitette meg. Mily nagy felszabadulásnak kell bekövetkezni, amelyért ilyen áldozatot kivánt a sors, mily drága a haza szent földje, amelyet ily nemes szív vére öntözött!"

*

SZŐRI JÓZSEF †

PIHENŐ NÉPFELKELŐ (1914)

Szöri József második temetése 1915 junius hó 17-én, egy csütörtöki nap délutánján volt Szegeden. Hitvese maga ment érte a hajasdi csendőrlaktanya kertjébe, hogy hazahozván a tetemet, a szegedi tanyák közelében aludhassa örök álmát a művész.

Sirbatételének külső körülményeiről a Szegedi Napló junius 17-iki száma a következő jelentésben számol be:

„A pályaudvar előtti tér már fekete volt a gyászruháktól, amikor Szöri József hozzátartozói kiérkeztek. A 28. gyalogezred zenekara és a honvédgyalogezred kirendelt diszkisérete glédában állt. A koszoruskocsi megtelt virággal és aranyfelirásos selyemszalagokkal. A diszes koporsóba helyezett tetemet beemelték a nehézcirádás halottaskocsiba. A lelkész beszentelte a halottat és a gyászmenet megindult.

A koporsót követő emberek száma egyre nőtt. A házak ablakaiból résztvevő arcok kisérték tekintetükkel a menetet. Ünnepélyes szertartás, katonai pompa és valódi mély gyász kisérte Szöri Józsefet utolsó utján . . .

A menet élén egy közhonvéd vitte azt az összetákolt fakeresztet, mellyel egy másik közhonvéd október elsején megjelölte hadnagya sirját . . .

Kint a temetőben Móra Ferenc akácfaágat és rózsacsokrot tett a művész sirjára s a következő pár szóban vett tőle bucsut barátai nevében:

„Szegény testvérünk, aki már rég halk és szelid mosollyal nézed odaátról, a világosság hegyeinek fényes ormairól ezt a mi zürzavaros világunkat, amelynek ma csak két szine van, mint valami diabolikus festménynek, vörös és fekete, — szegény testvérünk, te megértesz minket, akik a csaták hősének temetésekor a béke hősét ünnepeljük és hadi emblémák helyett a sziv lirájának fehér és piros rózsáit hintjük végső nyugovó ágyadra, melyet ime, szülőföldedben vetett meg puhán és gondosan szeretteid keze.

Azt mondják, isten lelke zug a viharban, mely a világot reszketteti, lehet, de mi csak sirni tudunk rajta, hogy a jóság és szépség istene az emberiség kertjének legszebb diszeit szaggatja ki és ülteti át a maga kertjébe. Legtisztább kisugárzása voltál az isten lelkének s hogy most visszaaludtál az örök fényoceánba, melyből eredtél, sokáig nézünk utánad sötét szigetünkről, riadtan és lehajtott fejjel, férfigyászunk komor bársonyát lengetve feléd.

Mi, szegényen ittmaradtak már nem tudunk mást adni neked, aki oly királyi gazdagságban mentél el közülünk, mint azt a kivánságot: Aludj csendesen és álmodj szépeket a békesség ez örökvárosában. Álmodj az anyáról és hitvesről, akinek könnyeket hagytál örökbe, melyek tisztaságát megirigyelhetik az angyalok; álmodj gügyögő gyerekedről, akit

SZŐRI JÓZSEF †

A KÁRPÁTOK FELÉ (1914)

Szöri József dekte

sohase láttál s első lépéseit már csak a csillagok fölül fogja vigyázni két szemed; álmodj az igaz és jó emberekről, akiknek szivébe belefestetted arcképedet; álmodj a harmatos hajnalokról, a biboros alkonyokról, a méhdöngéses delekről, álmodj puha szineiről a szelid rónatájnak, melynek védelmében adtad oda életedet a komor fenyvek alatt s álmaid ha virágokat hajtanak, a te házad lesz a legszinesebb a halottak városában. Álmodj szebbeket, mint amilyeneket mi megélünk!"

A temetésen a „Kéve" tagjai, minthogy az időpontot jelző sürgöny elkésve érkezett, nem képviseltethették magukat. Ezért junius 20-án, a temetést követő vasárnapon, küldöttségileg koszoruzták meg Szöri József sirját. A gyászünnepségről a „Szeged és Vidéke" 1915 junius 21-iki számában a következőket jelentette:

A Kéve elnöke, ügyvezető igazgatója és az ismert műbarát, Beretvás Hugó, vasárnap délelőtt féltizkor mentek ki a belvárosi temetőbe. Szöri József családja, a városban időző művésztársai kisérték őket. A sirnál az egyesület ügyvezető igazgatója a következő beszédet mondotta:

„Frissen hantolt sirodhoz zarándokoltunk, hogy művésztársaid és műpártolóink nevében utolsó istenhozzádot mondjunk Néked, — Néked, akit annyira szerettünk s aki holtodiglan hű testvérünk voltál.

Higyjünk-e még az örök igazságban, hihetünk-e még a végzet bölcsességében, ha látjuk, hogy a magyar kultura legönzetlenebb, legnemesebb lelkü harcosai, hogyan dőlnek ki a sorból?

Egy esztendővel ezelőtt még a nagy német lapok hajtották meg büszke zászlóikat kivételes tehetséged előtt, egyesületünk müncheni kiállitása alkalmából. A Te akkori sikered a mi igaz örömünk volt. Ekkor irtad meg nekünk utolsó leveledet, amelyben nemes művészeted jövőbeli terveiről álmodoztál.

Milyen gyönyörü szándékok, mennyi magasan szárnyaló gondolat töltötte el akkor lelkedet s tehetséged kiaknázatlan bőségszarujából milyen pazar ajándékokat juttathattál volna embertársaidnak, ha a sors keze nem sujtott volna ilyen korán s kegyetlenül.

De leveledre mi már csak koszorunk leveleivel válaszolhatunk Néked, a ragyogó erényü hősnek, aki békében ecsettel és tollal, háboruban pedig karddal a kezedben küzdöttél országunk jobb sorsáért. Csak koszorunkat és mérhetetlen fájdalmunkat tudjuk sirodra helyezni, igy adván bizonyságot arról, hogy milyen döbbenetes, milyen borzalmas katasztrófa érte haláloddal mindazokat, akik Téged szivük tiszta hevületével szerettek, akik művészetedet őszintén becsülték.

Családod, barátaid karja helyett immár szülővárosod földje ölel, hogy nyugodtan szőhesd tovább azokat a nemes és szép álmokat, amelyek-

A befejező mondat lásd a komplett példában.

Szöri József,festő

A gazdasági helyzet és a művészeti kilátástalanság több szegedi művészt késztetett arra,hogy Párizsban keresse boldogulását.Igy Szöri is kiment 1909-ben. 131.old

Szelesi Zoltán: Párizsba induló szegedi művészek a század elején 131.old.

A Móra Ferenc Múz.Évkönyve. 1969.-1-Szeged,1969. Szegedi Nyomda

Szöri József
Udvarrészlet, rajz

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1907. márc.

16 l.

Szőry József
Vizhordó fiu, olaj

Szegedi Képzőmüv. Egyesület kiáll. 190[illegible]. márc.
14 l.

Szőry József
Udvar, olaj

Szegedi Képzőmüv. Egyesület kiáll. 1917. márc.
14 l.

Szőry József

A reklám, rajz

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1907. márc.
16 l.

Szőry József
Kártyázók, olaj
Gyümölcsárus sátor, olaj

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1907. márc. 12 l.

Szőry József
Szt.-Györgytéri piac, olaj

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1907. márc.
12 l.

Szőry József
Papok, rajz
Varró öreg asszony, rajz

Szegedi Képzőmüv. Egyesület kiáll. 1907. márc.
16 l.

Szőry József
Kocsi és ló, olaj
Lovak, olaj

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1907. márc. 11 l.

Szőry József
Téli nap
Napszámos, olaj

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1937. márc. 12 l.

MDK

Szőry József, +1914. okt.1.

elhunyt művésztag

Kéve XX. kiáll. N.Szal. 1929. febr. 4 l.

MDK

Szőri József, festő

201. Udvar. Of.
221. Fürdői fiú. "
230. Házak "
287. A reklám. Raja
289. Papok. "
290. Varró öreg asszony. "
293. Udvarrészlet. "

A Szegedi Képzőműv. Egy. műkiáll. - Szeged. 1907. III.

Kat. 14, 15, 16. l.

Liebe Freunde!

Viele Grüße
Ihr
Ihre
Ihr
Ihr
Ihr
Ihr
Ihr
Ihr

Herzliche Weihnachtsgrüße von Ihrem Pfarrer

Pfarrer

MDK

Szőri József, festő.

18. Arcképtanulmány Of.

A Szegedi Képzőműv. Egy. műkiáll. - Szeged. 1907. III.

Kat. 9. l.

Herr Pfarrer Heide
Rheydt Abendmühlenweg 18

Herrn Pfarrer Heide
Rheydt
Abendmühlenweg 18

MDK

Kőri József, festő.

93. Kocsi és ló. Of.
94. Lovak. Of.
126. Téli nap. —
127. Napszámos. Of.
133. Szt.-Györgytéri piac. "
135. Kártyázók. "
136. Gyümölcsárus sátor. "

A Szegedi Képző mův. Egy. működt. - Szeged. 1907. III.

Kat. 11, 12. l.

Preise für Schnitzel, Braten:

93.	Schnitzel à la [illegible]	[illegible]
94.	Schnitzel [illegible]	[illegible]
126.	[illegible]	[illegible]
129.	[illegible]	[illegible]
133.	[illegible]	[illegible]
135.	[illegible]	[illegible]
136.	[illegible]	[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [

MDK

Szöri József (festőművész)

1879–1914. Szegedi művész. Fiatalon hősi halált halt. (Más adat nincs.)

Szelesi Zoltán: Két szegedi festő.

Tiszatáj, Szeged, 1955. febr. IX. évf. 1. sz. 43. l.

Szöri József

Minerva 1914. 409–412

409

Cserépdarab, öskori VI. 162.

Szőry József

hősi halált halt

Hadviselt művészek kiállításának tárgyszámtatója, Apert, 1919.

Forster Gyula báró IV. 254.

Szőri József dr

U.2253

Szegedi Hiradó
1916. okt. 22.
(Sz. emlékezete.)

1913 óta ügyvédkedett Szegeden. 32 éves korában halt meg a kárpáti harcokban.

ORMAI

ÖK

EST DEBRECZEN

YI-U. 3. VERBŐCZY-U.2.

RENDEZÉSEK

ZPONTIFŰTÉSEK,

ELLŐZTETÉSEK,

ZVEZETÉKEK,

GŐZFŐZŐ,

ŐZMOSÓ ÉS

ÁRITÓ BERENDEZÉSEK

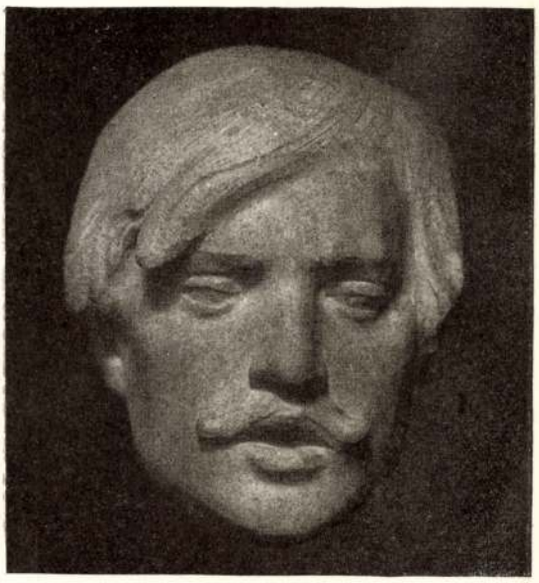

TANULMÁNYFEJ KŐ

KALLÓS EDE SZOBORMŰVE

Dr. Szőri József 1878 okt. 4-én született Szegeden, ahol apja földbirtokos volt. Iskoláit Szegeden, az egyetemet Budapesten végezte, bár nem sokat lelkesedett a jogi tanulmányokért. Megszakítva ezeket az egyetemi esztendőket, Münchenbe ment Hollósy Simon festőiskolájá-, (1900), majd később Nagybányára. Mellékesen elvégzi ugyan jogi tanulmányait, de közben folyton festeget s igazi hivatásának a művészi hivatást tartja. Egy szegedi tárlaton (1905) néhány képet állít ki, majd két év multa mint a «Kéve» művésztagja, az egyesület budapesti tárlatain s ennek a bécsi Hagenbund-ban s a müncheni Brakls Kunsthaus-ban rendezett kiállításain szerepel. Párisban néhány hónapot töltött művészeti studiumokkal (1909). A müncheni kiállítás alkalmából (1914) egy münchener író így említi meg kritikájában: «Szőri József képei közt egy harmonikusan összehangolt interieur és egy téli kép nyerte meg tetszésünket, amely egészen egyszerű, de jól megkülönböztetett lokáltonusokra épült». A Münchener Neueste Nachrichten kritikája: «Szőry József képeiből egy temperamentumos, kissé talán még zabolátlan készség érződik, amely szines rajzaiban adja a legjavát». A Bayerische Staatszeitung sorai: «Szőri József szines rajzainak bizonyos plasztikus sajátságuk van, amely a silhouett művészethez hasonló, olajfestményei viszont a szines rajzok karakterével bírnak. Kétségtelen, hogy művészete bizonyos eredeti ízzel hat, amely a nézőt a maga varázskörébe vonja». A Münchener Post kritikája: «Ha a mi átlagos kiállítási festészetünket, amely impresszionista eszközökkel dolgozik, összehasonlítjuk e fiatal magyar realisták műveivel, az összehasonlítás a külföldiek javára fog ütni. Nem egy müncheni festőnek, akit megnevezhetnék, kívánok a szinek iránt oly lüktető, életteljes érzéket, aminő a Szőri Józsefé». A «Kéve» két hazai és két külföldi kiállításán a következő elnevezésű munkái szerepeltek: Tarlón, Munkások, Defilirung, Déli korzón, Szőlőtisztogatók, Boglya, Párisi hotelszoba, Székely fiú, Arcképtanulmány, Szüretelő nők, Interieur, Bérkocsik, Önarckép, Vasaló nők, Tél, Beszélgetés, Csendélet.

Szőri tevékeny embere volt a mult évben megalakult Alföldi Képzőművészek Egyesületének. Részt vett szervezésében s az Egyesület ügyvezető-elnöke lett. Nyugtalan, a haladásért és magyarságért lobogó lelkével a társadalomtudományi mozgalmak terén is dolgozott szűkebb pátriájában.

Egy szegedi jó ismerője, barátja, dr. Czibula Antal írta róla e különben nem nyilvánosság elé szánt sorokat: «Szerény, csendes, igazi művészember volt, aki kerülte a fórum lármás helyét, bár lelke annyira gazdag volt értékekben, hogy mindenütt érvényesülhetett volna, ahová jut. Megnyerő, kedves egyénisége csak barátokat szerzett számára, akikkel egykor sok eredményes munkát végezhetett volna, mert nagy, széles műveltségű és sokra hivatott embert láttak benne. Évekkel ezelőtt a szocializmus gondolatai fértek lelkéhez közel. De harcos szocialista nem lett belőle. Ettől megóvta őt művészlelke. El eljárt abban az időben a munkásegyletekbe, előadásokat tartott irodalmi, művészeti, társadalmi témákról, de a munkásság harcába nem elegyedett. Később a szoczialistákból kiábrándult, de az ezekkel való érintkezésből nyert társadalmi eszmék sokáig foglalkoztatták. Ujabban a Huszadik Század radikálistáival tartott s a háború előtt a radikálisok által megtartott népgyűlés szervezői s a párt szegedi alapítói közt tevékeny szerepet vitt».

Bajtársai a hajasdi csendőrlaktanya kertjében hantolták el.

MUNKA
EGY HAMBURGI GYÁRBAN

KRÓN JENŐ
RAJZA

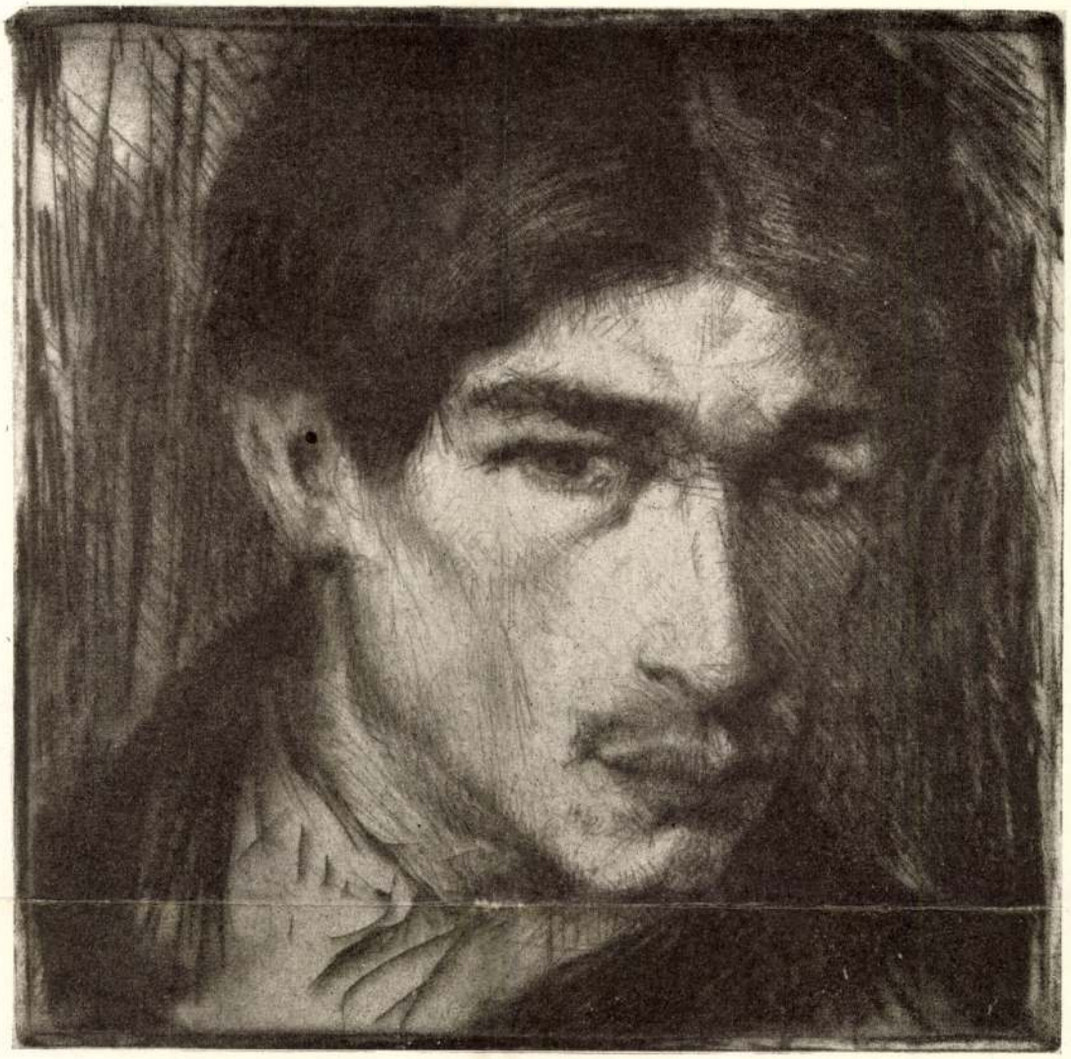

ARCKÉPTANULMÁNY KRÓN JENŐ RÉZKARCA

oly talentuma, akire érdemes ügyelni, oly igérete, akitől várni valamit nem lesz céltalan: az amatőrök annál inkább beírták őt jegyzőkönyvükbe. Csakugyan, amit mi ismertünk tőle, azon mindig örvendve konstatáltuk a piktori becsületesség jegyét. Friss, impulziv munkákon láttuk nevét, amely szinte túlságos szerénységgel igyekezett háttérben maradni. Míg sok fiatal festő, különböző okból, valósággal kergeti a hangosabb sikert: a nyilvános szereplés mesterséges praktikái Szőri József előtt idegenek voltak. Szemérmes volt, mint minden igazi művésztermészet, aki attól, amit csinált, nem narkotizálta magát, mert tudta, hogy még mi áll előtte s mit szeretne. A könnyen végzetessé válható elbizakodottság helyett szigorú, talán nagyon is kérlelhetlen kritikusa volt önmagának. Egyrészt ez az oka is, hogy bár harminchat éves volt, aránylag keveset állított ki s korántsem mondható bő termékenységűnek. Ez az oka, hogy pár évvel ezelőtt megszerezte az ügyvédi diplomát s élt is ebbeli képesítésével.

A művészi komolyságból ugyanis pillanatra se engedett, viszont az a piktura, amit tisztán artisztikus szándéktól hajtva csinált, nem nyujthatott még számára kellő ekzisztenciális alapot. Az ügyvédi iroda légkörével vértezte körül magát, hogy így elkerülje a kényszerű festői megalkuvás parancsát.

SZŐRI JÓZSEF

A harctéren halt hősi halált Szőri József festőművész. A szegedi népfölkelő ezred hadnagyaként vett részt a Kárpátokon át betört oroszok elleni harcban s az uzsoki szorosnál esett el október 1-én. A magyar föld védelmében habozást és félelmet nem ismerő katona volt, mint ahogy művészete is innen táplálkozott: e föld iránti szeretetből. Annyi más bajtársához hasonlóan, a hadsereg egy kitünő, kötelességét önfeláldozóan teljesítő tagját veszítette el benne. A modern magyar képzőművészet pedig egy nem mindennapi, reménydús tehetségét.

Hollósy-tanítvány volt. Mindössze nem sok képet láthattunk tőle. De amire emlékszünk, az temperamentumos festés volt. Egy férfias kéz biztosságát tükrözte s egy lelkes szemű ember finom és derült szinekben való örömét.

A «Kéve» művészegyesület tárlatairól ismerhették a festészet barátai és élvezői. Akik figyelemmel kisérték ezeket az intimebb jellegű tárlatokat, bizonyára megjegyezték Szőri József nevét. Ha a nagyobb közönség nem is tudta, hogy Szőri József az új magyar festőnemzedék

A MUNKA — SZŐRI JÓZSEF RAJZA

Művészet 1914.

Szőri József

emlékkiállítás

Szeged 1930

okt.–nov.

a katalogus

majd ideér!

MDK

Szőri József

Önarckép

Vasaló nők

Tél

Művészet 1914. 409-412.l.

MDK

Szőri József

Párisi hotelszoba

Székely fiu

Arcképtanulmány

Művészet 1914. 4o9-412.l.

MDK

Szőri József

Szüretelő nők

Interieur

Bérkocsik

Művészet 1914. 409-412.l.

MDK

Szőri József

Tarlón

Munkások

Defilirung

Művészet 1914. 409-412.l.

MDK

Szőri József

Déli korzón

Szőlőtisztogatók

Boglya

Művészet 1914. 409-412.l.

MDK

Szőri József

Beszélgetés

Csendélet

A munka. Rajz, repr.

Művészet 1914. 409-412.l.

MDK

Szőri József

A "Kéve" Bécsben. A Ház. Modern müvészeti folyóirat. 191o. 35.l.

Szőri József
Házak, olaj

Szegedi Képzőmüv. Egyesület kiáll. 1907. márc.
15 l.

Szőry József
Arcképtanulmány, olaj

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1907. márc.
9 1.

~~Artim Mihály, orsz. Képviselő~~

~~I. 106.~~

Szőri Jolsef

U. 2146
2147
2148

Érkezett 1904. szeptember 13.

679/1904. sz. (Arad, 1904. szeptember 10.)

Nameny Lajos beküldi az aradi kultúrpalota előzetes tervezetét s jelzi, hogy az egyesület a pénzsegélyt október 1-ére kéri megnyitni (Felhívatalos válasz, 1904. IX. 24.)

Szöri József

l. dir.

U. 2253

~~Aquilai provincia~~ V. 203, 204.

Szőri József

U. 1035

09 - ben

Szöry Józef

festő Szeged

Vrod

Az idő. (Szeged). 1908.

2 szám.

Juhász Gyula cikke!

Magyar királyi államvasutak.

T. Müh

Miután keresményemnek 191...

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételé

nevü munkástársamat szóbelileg megl

Kelt ....., 191...

.....

tanu.

.....

tanu.

Szöri József

1908. évi kiáll. Kéve ME
Tarlón, olapp. 270.–
Munkások, olapp 350.–
1909. évi kiáll. n. o. szerepel.
A Kéve tagja.
+ 1914 okt. 1. az uzsoki
szoros hősies védelmében.

Rembrandt önarcképe TV. 167

Szőri József

festő 1879–1915

zvod

Krück II. 593. l.

~~Árpádházi Királyok Oklevéltára~~ ~~IV. 176.~~

Störi Jozsef

Kevé tag

† 1914. okt 1.

Sfori Josef

U. 1582
1585
1586
1587

Szőri József

U. 1563

Szőri József

+ 1914

U. 1549

Szőri József

Lőd

Az Ujság

1914 dec. 20.

(Hősök halála.)

L. a Karpátokban hősi halált halt az uzsoki szoros védelmében.

U. 2148.

25

NEMZETKÖZI VÁSÁR
MESSE-FOIRE
BUDAPEST
1933. MÁJ. 6-15

BUDAPEST
1933. MÁJ. 6-15.

Dr. Szentiványi Gyula
ur

BUDAPEST.

I Horthy M. utz 104.

Szőri József

Szegedi Napló 1915 jan. 3.
(Szőri Józsefről.)

Közli a Kévének a művész özvegyéhez, szül. Boga Lujzához intézett levelét, s néhány nemet kritika fordítását.

U. 2146, 2147

ök A. és Társa

BANKHÁZ R.T.

et. Központ: Budapest, IV., Szervita-tér 3.

ZON

mellékelt
svéti tojás
zül.
gyike egy
seszámot
almaz.

VAGY VÁLASSZON!

Rendelje meg azonnal a kiválasztott számot

TÖRÖKNÉL

Mindenki maga választhatja szerencse-számát!

Cim! Budapest, a postabélyeg kelte.

rámosolyog a szerencse istennője. *Senki sem tudhatja, az alkalom, hogy jövőjét a szerencse közbejöttével meg-len alkalmat meg kell ragadni, hogy a szerencse ne tudjon ni.*

yfeleinek különösen kedvezett a szerencse, mert a 000 pengős nagy jutalmat, a 200.000 pengős és a ereményt ismételten szerencsés vevőink nyerték. — ő XXX. m. kir. osztálysorsjátékon rövid időn belül (öt millió pengő készpénznyereményt sorsolnak ki.

válasszon a csatolt husvéti tojásban vő szerencseszámokból!

Szöri József

wed

Kiss Szeged

318 l.

n mester.

adból.

tan és arczélben van áb-
oronája diszíti, parókája
ra omlanak, arcza és ba-
nyakkendőt és lehajtott

) cm. — Lelt. sz. 364. —
zeti Múzeum régiségtárától
Nº 2.), illetőleg 1888 októ-
).).

Szőri József festőművész.

Népszava XXXV.évf.1907 máj.16.
116 sz. 6 lap.

Gaugin társai.

Szőri József

u. 1882

Szegedi Napló.

1915 ápr. 4. (Két orosz golyó ölte meg Szőri Józsefet.)

Altertum und [illegible]

I. – X + 1. – 12 J. U.

Leipzig
Dieterich
1902

Szőri József

U. 1586.

Szegedi Napló

1915. jun. 17

(Szőri József temetése.)

A harcterről hozzátartozói hazahozaták és Szegeden temettek el-

h.89

Müv. 2 köt. 8-ad r.

MENZEL

Wolfgang

Christliche Symbolik.

I. I.-XII.+1.-540. 11. Regensburg

G. j. Manz, 1854.

II. 1.-585.11. u. o.

Szőke József dr

u. 1587

Szegedi Napló

1915. jun. 17.

(Szőke József dr temetése.)

Műv.
~~Magyar~~

6. 6

Meller

Simon

Szencry István élete és művei

l. „Magyar történeti

MDK

Szőri József

Krisztus sirbatétele, of.

Arckép, of.

Kéve X. kiáll. 1917. N.Szal.
36. 1.

MDK

Szőri József

Csendélet, og.

Kocsisok, rajz

Kéve X. kiáll. 1917. N.Szal.
36. l.

MDK

Szőri József

Szőlőszedegetők, of.

Munkás, of.

Téli táj, of.

Kéve X. kiáll. 1917. N.Szal.
36. l.

MDK

Szőri József

Vázlat, of.

Udvarlók, of. r.

Tiszán, of.

Kéve X. kiáll. 1917. N.Szal.
36. l.

MDK

Szőri József

Utcarészlet, of.

Férfiarckép, of.

Arckép, of.

Kéve X. kiáll. 1917. N.Szal.
36. l.

MDK

Szőri József

Tájkép, of.

Tarlón, "

Arckép, "

Kéve X. kiáll. 1917. N.Szal.
36. l.

MDK

Szőri József

Kutyą, of.

Tájkép, "

Kéve X. kiáli. 1917. K.Szal.
36. l.

MDK

Szőri József festőm. megh. 1914. okt. 1.

Kéve 16. kiáll. 1925. nov. N.Szal.

3. l.

MDK

Szőri József +1914, okt.1.

Kéve 12. kiáll. 192o. okt. N.Szal.

5. l.

MDK

Szőri József: Difilirung
Déli korzón

Nemzeti Szalon, 1909. KÉVE II. kiáll.

MDK

Szőri József

Kéve müncheni kiállitása 1914.

MDK

Szőri József +1914. okt.1.

elhunyt müvésztag

KÉVE 14. kiáll. N.Szal. 1923. márc.
3. l.

Szöri József

1+4 rajz

Dr Detre János arck.

Dijnokjubileum of

Csendélet, of.

Udvarlók, szenrajz

Fiatal ügyvéd alma of.

Dolgozó anzonyok of

Csikósok, of.

Vig szebrász, of.

Sirbatétel, of.

Archép. of

Meglepetés, of

Kövér nő

Szeged 1917

Nancy-i polgármester

Tanulmányfej

Udvarlás

A kiadvány hiteléül:

80 fillért, azaz Harminckettő Pengő

kiadási csekkszámla terhére utaljon ki.

27-én. A miniszter rendeletéből: Dr.

ri osztálytanácsos.

atalos másolat hiteléül:

Kárász

miniszteri s.hiv.igazgató.

Szőri József

Munkácsy-vázlat,
Gipsz

Kutya of
Olajvázlat of
Kézmunkázók of
Plakáthordók of
A részeg férj of
Sirbatétel of
Ügyvédek of.

Szeged 1917

felkutatjuk és kiállitjuk Vasvármegye
és épiteszeti felvételekben.

ber 1.- 3.-ig Dunántuli Mérnöknagygyülést
gét városunk szülötte jelenlegi anyaegy-
egyetemi tanár ur vállalta.

ezzük a "Hogyan épitsünk" helyi vonat-
t. Vasvármegyei és dunántuli épitésze-
lyébe Wälder tanár ur egész müködésé-
latonmelléki középkori templomok fel-

szteletteljes kéréssel fordulunk a nagy-
t azt már Dr. Ujváry Ede polgármester
gunk utján már előszóban elő is terjesz-
n az 1930.évi nemzetközi épitészeti ki-
ti anyagát kiállithassuk. Az anyag ide
it, valamint itteni elrendezését a ren-
bemutatja egész épitészeti multunkat
s müvészeti fontossága van, mely óriási
k fontosságát és fényét. Az egész ország,
ökeinek és a nagyközönség sok ezreinek

Szőnyi József (Szőri!)

Hagyatékából kiállítottak a Szegedi Fének Klubban.

Szegedi Új Nemzedék 1930. X. 25.

M.D.K

Szőri József
festő

Méltatás.

Szelesi Zoltán: Szegedi képzőművészek tárlata alkotói galériában

Művelet, 1968. január — 21 lap.

Szövi József

Intérieur, olaj 85,5 x 72
Téli vázszerelet, olaj, 71 x 54

Csongrádmegyei Képzőművészeti Kiállítás,
Szeged, 1959. Kat. összeáll.: Osváth Béla,

5

M.D.K

Szőri József.
festő

Művészten az École de
France hatása érződik.

Szelesi Zoltán: Szegedi képzőművészek tárlata...
Művészet, 1968. január – 21 kap.

MDK

Szöri József

Intérieur, o.

20.sz. M.festészet és szobrászat. N.Gal. és Móra F. Muz. Szeged, 1966.

MDK

Szöri József

Interieur, o.

20. sz.i m. festészet és szobrászat N.Gal.
és Móra F. Muz. Szeged 1966.

Kóbor József

Hagyatéki anyaga szerepelt a Szegedi Fényes Klub kiállításán.

N. N. 1930. X. 17.

Siori József

Hagyatékából kiállítanak a negedi képző-
művészeti tárlaton.

M. 1930. IX. 28.

Szőri József

Hagyatékából kiállítottak a Sugedi Férfi Klubban.

M. H. 1930. X. 19.

Szőri József
festő

M.D.K.

A francia fővárosban megfordult helyi feston az Ecole de Paris hatása érződik.

Szelesi Zoltán: A Szegedi Kaptár mj állandó kiállítása
Művészet, 1966. szeptember - 32 lap

Szőri József †

U. 1563

vód

Szeged és Vidéke

1914. nov. 2.

ezett társulat könyvküldeményét nem
hogy nevezet intézettől nem rendeltem
tem hogy valami részletfizetéssel tör-
rtalmaz.

K i v á l ó tisztelettel :

Martián Julián

ny. áll. honvéd örnagy. -

Szőri József

u. 1549

Szegedi Napló

1914. nov. 1.

(Nekrolog.)

KALOCSAI
FŐSZÉKESEGYHÁZI
KÖNYVTÁR

A Müemlékek O
Méltóságos A

Tiszteletteljesen ér
Igazgatóságot, ho
egyházi könyvtár
Bizottsága közlem
Kötetét a Frankl
kapta.

Szöré József

festő

† 1914 okt. 1.

(orsz. háre térem)

K.

1916. 59. c.

Magyar Tudományos

Tudományos Szö-

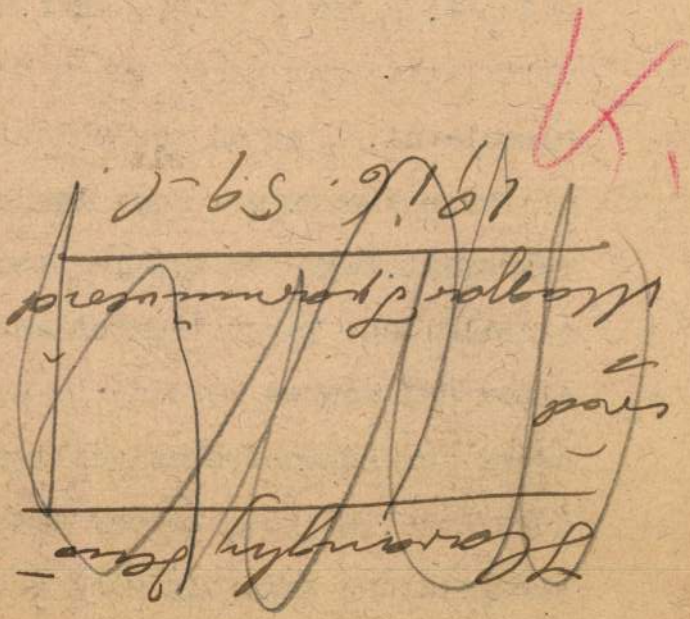

Fontos magyar vonatkozásu kiadvá
nya: "Ungarns Heerführer".

A Litoghraphische Inst
tut mellett a legjelentősebb és
mi szempontunkból a legfontosabb
Adolf Kunike vállalata lett, 1817
től kezdve. Kunike eleinte maga i
rajzolt, de hamar rájött arra, hog
vállalatát csak akkor tudja felv
rágoztatni, ha az uj sokszorositá
eljárásnak megnyeri kora legjobb
müvészeit. 1819-ben kezdte kiadni
a "Bildliche Darstellungen aus d
Alten und Neunen Testamente un d
Leben der Bekanntesten Heiligen"
sorozatát, amelyben többek között
tárgyalásunk még folyamán még tö
ször szereplő Erminy is dolgozot

S z ő r i József festő
1879-1914.

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
235-237.
"Szegeden..."

MDK

Szőri József dr.

B.F.Szegedi irók,festők,muzsikusok. Szegedi Napló 1913. dec. 25.

MDK

Szöri József, festöm.

meghalt 1914 okt.1.-én az orosz harctéren.

?

MDK

Szőri József

Beszélgetés

Csendélet

A munka, rajz, repr.

Művészet 1914. 412.l. Repr. 4o9.l.

MDK

Szőri József

Tarlón

Munkások

Defilirung

Művészet 1914. 412.1.

MDK

Szőri József

Déli korzón

Szőlőtisztogatók

Boglya

Művészet 1914. 412.l.

MDK

Szőri József

Szüretelő nők

Interieur

Bérkocsik

Müvészet 1914. 412.l.

MDK

MDK

Szőri József

Párisi hotelszoba

Székely fiu

Arcképtanulmány

Művészet 1914. 412.l.

MDK

Szőri József

Önarckép

Vasaló nők

Tél

Művészet 1914. 412.l.

MIK

Szöri József, festöm.

Négy esztendö eredményeit mutatták be a "Kéve" müvészei. Az egyes. 14.müvésztagja több mint 300 müvel vett részt.

Sz.J. posthumus képekkel volt jelen. Még a háboru elején hösi halált halt az uzsoki szorosban.

Nemzeti Szalon kiállitása nov.4.-én nyilt meg.

Müvészet, 1917. 70.1.

MDK

Szőri József

Műcsarnok 1932/33 téli kiáll. keretében a KÉVE jub. kiáll. kat. 4.l.

Szőri József festő M.D.K.

A " Jövendő " c. lap munkatársa.

F. Mihály Ida: Tornyai levelek 53.1.

Művészettörténet Dokumentációs Központ Közleményei

Bp. 1962. I.

MDK

Szőri József

Kilenc művel vett részt a "KÉVE" Münchenben 1914-ben rend. kiállításan.

Szablya János: A Kéve könyve. 1916. VIII. k.

Részletes vélemény

MDK

Szőri József festőművész

A "KEVE" művésztagja 1914.okt.1.-én halt meg a hazáért az uzsoki szoros hősies védelmében.

A "KEVE" XVI-ik kiall.kat.1925.nov.29-től dec.13-ig.

MDK

Szőri József

Fiáker, repr.

Gyöngyösy 129.1.

a tényszerű közlések elmélyülésével egyenes arányban egyszerűsödik, a „témához ért szöveg" a maga puritán közlőmondataival hat, nem fűti át a lenge képzelet. A történelmi monográfiáknál ez amúgy sem célszerű.

Szelesi Zoltán könyvével nemcsak Szeged, de a magyar művészettörténet gazdagodott. A kötet alapmű, minden korábbit lezár és összefoglal, egyben minden további érdeklődés forrása lehet.

BODRI FERENC

2

Régóta érezzük hiányát egy olyan munkának, amely összefoglalná Szeged képzőművészetének történetét. A szerző 1952 óta foglalkozik szülővárosa művészeti múltjának a kutatásával, és eddig megjelent tanulmányai alapján tőle vártuk a hiányolt monográfia megírását.

A téma iránti *igényt* a könyv kedvező fogadtatása is jelezte: a forgalomba került példányok napok alatt elkeltek. Szelesi Zoltán munkájának *összefoglaló* jellege lehetővé teszi, hogy a szegedi képzőművészet jobban bekapcsolódjon a szakmai érdeklődés országos áramába, *alapvető* jellege pedig — kiindulópontként szolgálva — ösztönzőleg hat a további kutatásokra. A munka legnagyobb értékét az alkotókra és műfajokra, a történeti és bibliográfiai *teljességre* törekvés jelenti. Egy ilyen nagy vállalkozás jó néhány elméleti, szerkesztési stb. problémát vet föl, amelyek közül nem mindegyiket sikerült a szerzőnek megnyugtatóan megoldania.

Szelesi nem vonta meg a címadó fogalom tartalmi határait és kutatási mélységeit, nem viszonyította egymáshoz a más és más minőségi szintet elérő műfajokat, holott ezek egy határozottabb szerkesztési elképzelés alapjául szolgáltak volna. Az egyes művészeti ágak, elsősorban az építészet, de a szobrászat sem kapta meg azt a — terjedelemben is megnyilvánuló — súlyt, amely a többi művészeti ághoz, például a festészethez képest megillette volna. Elvi megalapozások hiányában a különböző témakörökre szánt terjedelem hol az esetlegesség érzését kelti, hol pedig a szerző korábbi tanulmányaihoz való — sok esetben indokolatlan — mennyiségi igazodást mutatja. Így például aránytalanul sok szó esik Munkácsy szegedi kapcsolatairól, Csáky külföldön töltött éveiről, a nem szegedi művészek által készített árvízképekről, és ugyancsak túlzott arányúnak hat a nyári tárlatokon szereplő vendégművészek alkotásainak a közlése is.

Ha viszont a szerző a szegedi *művészéletet* is be akarta mutatni, akkor hiányérzetünk támad. Pásztor János évekig élt Szegeden, fölsővárosi műtermében készítette Ernst múzeumbeli tárlatának (1918) anyagát, és Juhász Gyula meleg hangú cikkben (Délmagyarország, 1918. április 17.) mutatta be a „szorgalmas, ifjú mestert". Nincs szó Aba-Novák freskóinak keletkezéstörténetéről, értékeléséről, a művész Szegeden kialakult kapcsolatairól. (Alig ismert tény, hogy a korabeli viselet és fegyverzet kérdéseiben tanácsokat adó Móra arcvonásait fölfedezhetjük a Dömötör-torony falán a magyar vitézek között, Radnóti pedig egyik levelében maga dicsekedett el vele, hogy Aba-Novákkal igen jó barátságba került.) A téma ilyen értelmű kiterjesztése mellett rövid említést érdemelt volna, hogy két olyan művész, mint a világhírű Schöffer Miklós és Bernáth Aurél is — bár nem alkottak — hosszabb időt töltöttek Szegeden.

Nem fogadható el a szerzőnek a szegedi festészet besorolása érdekében fölállított elmélete az alföldi művészet „kettős karakteréről": „... az alföldi festészet a század elején... kettős karaktert mutat: Tornyai, Koszta, Rudnay mélyzengésű, komor festészetével egyidejűleg bontakozik ki, és a későbbiek során is ezekkel együtt tart... egy lírai, derűs hangvételű helyi piktúra: Nyilasy Sándor, Károlyi Lajos és Endre Béla munkássága által reprezentált festészet." (79. l.)

Az alföldi festészet *nem* földrajzi fogalom, amelyben a drámai látásmód éppen úgy megfér, mint a lírai szemlélet. Németh Lajos, az egyik legjobb művészettörténeti kézikönyv szerzője a véglegesség jellegével határozta meg az alföldi iskola lényegét: a paraszti életsorsot is vállaló művészek, expresszivitásba hajló, kritikai élű, plebejus szemléletű, realista festészete. Távol áll ettől a korabeli Szolnok és Szeged középszerű — az említett fogalmi jegyeket nélkülöző —, jobbára szokványos naturalizmusa.

Ez esetben viszont a századfordulótól kialakuló, a történeti fejlődés szerint modernnek nevezett szegedi festészet másféle rendszerbeli besorolását kell adnunk. A válaszadáshoz a múlt századba kell visszamennünk. A szegedi festők (Szöri, Károlyi, Nyilasy, Heller, Parobek, Papp) megfordultak Nagybányán, vagy éppenséggel nagybányai mestertől tanultak, mint Dinnyés. Az első nemzedék piktúrája *nagybányai tanulságokból* kiinduló, a helyi társadalmi, gazdasági és földrajzi viszonyok által *módosítottan* továbbélő *naturalista—plein air—impresszionisztikus* festészet. A Szegedig ható erővonalak fölvázolása alátámasztja ezt. A Bastien-Lepage—Hollósy—Károlyi—korai Dinnyés—Vlasics-vonal a szürke látást közvetíti Szegedre. A Ferenczy—Nyilasy—késői Parobek—Váradi-vonal a kezdetben tömörebb plein air színeket a festő súlytalanságig világosítja. A különböző lilák kedvelése jellemzi a Thorma—Heller—pályakezdő Dinnyés nevével jelzett sort, míg a kiteljesedett Heller örökét Tóbiás hasznosítja. Réti festészetének egyenes folytatása Parobek 1930-ig kifejtett munkássága. Ha ehhez hozzávesszük a párizsi tanulságok (fauve-ok—késői Szöri—Dinnyés) szintén módosult szegedi továbbélését, megkapjuk azt a szerkezeti vázat, amelyre a szegedi festészet 20. századi első néhány évtizedének festői életművei fölfűzhetők.

Vannak más — ugyancsak szemléletbeli — észrevételeink. Szöri festészete nem összekötő kapocs a „... századelő újat kereső és a forradalmat megvalósító Tanácsköztársaság képzőművészete között". Igaz, hogy 1919-ben a szegedi művészek közéleti tevékenysége megélénkült, de festészeti munkásságuk alapvetően naturalista—plein air jellege e rövid idő alatt mit sem változott. Szöri ezt a fokot a 10-es évek elejére túlhaladta, ő volt a posztimpresszionista festészet *első* szegedi képviselője!

Nem látjuk bizonyítottnak, hogy Szeged festészetében 1955-ben jelentkeztek a „jobboldali elhajlás tünetei". Példák után kutatva föllapoztuk a Szabad Művészet 1955. évi 10. számát, amely beszámol a szegedi képzőművészeti ankétról. Az előadó szerint „súlyos formalista visszaesést mutattak" egyes munkák, köztük „Erdélyi Mihály torzhatású képe". A referátum szerint még az az öt kép is szenvedély nélküli és jobbára tanulmány jellegű, amely a mai életből vette tárgyát (Háztömbgyűlés, Készülődés május elsejére stb.). Idestova húsz éve egyértelmű, hogy a művészetpolitika mutatta a „súlyos visszaesést", nem pedig — maradva a szegedi példánál — Erdélyi Mihály időtálló művészete vagy az előírt fotonaturalizmussal szenvedély nélkül küszködő festőművész.

Dorogi Imre munkásságának a csúcsát jelentő kozmikus víziók nem sorolhatók sommásan az epikus alapállású „Szőnyi-féle vonalba". Ezzel kapcsolatos véleményünket a *Művészet* hasábjain (1975. 5.) fejtettük ki.

A szerző téma- és helyszeretetével magyarázzuk, hogy könyvéből hiányzik a kritikai hang. Ez legélesebben Nyilasy hamis és végnélküli idillgyártásával kapcsolatban nyilvánul meg, hiszen a Horthy-Magyarországon a puszták népét vagy a Földnélküli Jánosokat nem a vasárnapdélutánozás gondtalan derűje jellemezte! Itt ismét kapcsolódunk a már leírtakhoz: ennek a hazug, a társadalmi valóság előtt szemet hunyó festészetnek semmi köze a Tornyai, Koszta és Nagy István nevével jelzett, lázongó indulatú, népért síró alföldi iskolához.

Néhány helyen az adatokat nélkülöző általánosságok elütnek a munka tudományos jellegétől, az olvasóban pedig kielégítetlen kíváncsiságérzetet keltenek. Ilyenekre gondolunk: Vadász Endrének „a külföldi tárlatokon is sikere volt". Gergely a „MA-ista csoport tagjaként részt vett pesti kiállításaikon is". Szöri a KÉVE „fővárosi és külföldi rendezvényein sikeresen szerepelt". A hiányzó adatok cikkekből átvehetők vagy az irodalomból kigyűjthetők.

Szöri József, festő 1-2

Bodvi ferenc
Apró ferenc } : Vélemények Prelesi Zoltán: „Szeged" [91-93]
Képző művészete című könyvéről 93-96

TISZATÁJ, Szeged, 1976. június xxx/6

MDK

Szöri József

Művészet 1914. 255.l.

Szöri József, ~~[illegible]~~ Jestő

L.: Csáky József

Bodoi f.: Vélemények .... [I] 91–93

TISZATÁJ, Szeged, 8

1976. június XXX/6.

Szőri József

Tagja volt az 1913-ban alakult
Alföldi Képzőművészek Egyesületének
Eredetileg ügyvéd volt, majd Nagy-
bányán tanult festeni. 36 éves korában
halt meg, szegeden temették el (1915)
Munkás Szabadiskola (festmény, szepkő)

Sz. Z: –

Tiszatáj 1967 XI. n. hátsó borító

Szöri József, [Lestő :]

L. : Tels Ede

Laczó K. : Bevezető .... 43-44.

TISZATÁJ, Szeged, 1975. November XXIX/11.

TISZATÁJ, Szeged, 1976. június XXX/6

Apró J.: Vélemények ... [2] ... 93-96.

...óbbi adat a helyes. Ugyancsak ellentétes adatokat olvashatunk arról, hogy taní...tt-e Joachim Ferenc a Művészeti Szabadiskolában. Az igenlő válasszal (170. l.) ...emben az a fölsorolás a helyes (109. l.), amely nem tartalmazza a nevét az okta...ok között. Csizmazia Kálmán nem 1932-ben, hanem 1919-ben telepedett le Szegeden (vö. Magyar Jövő Antológiája II. könyv, Szeged, 1936.).

A szobrászati résszel kapcsolatos észrevételeink a következők. Tápai Antal Tömörkény-szobrát nem 1938-ban, hanem 1943-ban avatták föl (vö. Délmagyarország, 1943. május 23.). A szegedi 3. huszárezred hősi halottainak emlékére állított „lovashuszár" nem Turáni Kovács Imre, hanem Gách István jelzett alkotása (vö. Művészeti Lexikon II. kötet 169. oldal). Turáni Kovács csak a domborművet készítette.

A Tanárképző Főiskola I. sz. gyakorló iskolájának falmélyedésében elhelyezett Boldogasszony díszkútfigura nem Krasznai Lajos, hanem Markup Béla munkája (vö. Délmagyarország, 1970. április 25.).

Tóth Sándor már figyelmeztetett (Délmagyarország, 1971. január 30.), hogy Pásztor János Tihanyba szánt díszkút szoborcsoportjai nem a Tisza, hanem az áldáshozó és haragvó *Balaton* allegóriái. Hivatkozunk másra is: Ybl Ervin a Magyar Művészetben (1938) *Balatoni sellők* címmel közölte a három najádot ábrázoló szoborcsoportot. Itt lett volna az alkalom, hogy a szerző leszámoljon ezzel a szívósan élő — nekünk, szegedieknek kedves — tévedéssel.

Csáky József 1908-ban érkezett Párizsba, de nem „az első két évben", hanem — fönnmaradt bizonyítványai szerint — 1910 őszétől 1912 nyaráig részesült rendszeres képzésben. Egy félévig az Académie Blanche-ra, három félévig az Académie La Palette-re járt. Szeged város ösztöndíját nem 1911-ben, hanem 1910-ben (május 31.) kérte számára az édesapja (!), és a tanács még ez évben ítélte a Párizsban élő szegedi fiúnak. Csáky csak ezt követően került abba a helyzetbe, hogy beiratkozzon az említett magánakadémiákra. (Az ösztöndíj évi ezer koronás összegének a nagyságára jellemző, hogy Csáky apja ekkor 39 korona nyugdíjat kapott.)

A könyv értékei feledtetik hibáit és hiányosságait. Érdemes arra, hogy országos terjesztésre kerüljön. Nem csak a szegediek és a szakmabeliek, hanem a képzőművészet iránt érdeklődők széles köre számára is élvezetes, sok új és meglepő adattal szolgáló kézikönyv lesz. *(Móra Ferenc Múzeum 1972/73. évi évkönyvének II. kötete, Szeged, 1975.)*

APRÓ FERENC

Békefi Györgyről jóval többet tudunk, mint azt, hogy könyvcímlapot tervezett. Az erős „szociális tendenciájú", Párizst megjárt művész két kiállítást rendezett Szegeden. Az elsőt Vér György és Juhász Gyula (Délmagyarország, 1925. augusztus 6., illetve 9.), a másodikat ismét a költő ismertette (Hétfői Rendkívüli Újság, 1928. június 18.). Külföldön telepedett le, Párizsban (1942) végezték ki a németek.

Nem találjuk a Szöriről szóló legalaposabb írást (KÉVE könyve VIII. kötet), Juhász cikkét Gergely Sándorról és Papp Gáborról (Tűz, 1918. december 14. és 1919. január 30.), Szöriről és Hellerről (Homokóra, 1928. november 3. és december 10.), általában a rövidebb életű lapokban (Délvidéki Szemle) megjelent forrásértékű cikkeket.

Erdélyi Mihály svájci tartózkodása idején nemcsak Baselben (1931, 1933) és Zürichben (1930), hanem Bernben is rendezett kiállítást (vö. Neuer Berner Zeitung, 1929. december 31.). Olaszországban másik két városban, Padovában (1926) és Palermóban (1929) is állított ki.

Csökkenti a munka használhatóságát, hogy a lábjegyzetek bőségesen gazdag

Közelítések címmel jelent meg Debrecenben az Alföld Stúdió antológiája. A Juhász Béla által bevezetett kötetben — többek között — Szöllősi Zoltán, Szalai Csaba, Oszabó István, Nyilasy Balázs és Várkonyi Anikó verseit, valamint Cs. Nagy Ibolya, Kun András, Görömbei András és Márkus Béla tanulmányait olvashatjuk.

*

Helyreigazítás. Gál István áprilisi számunkban megjelent cikkében kellemetlen hiba maradt. Az Emil Boleslav Lukáč által Simon Aladárnak írt nev helyesen Simon Andor. (Simon Andor Móricz Zsigmond veje, Kassák Ma c. lapjának volt munkatársa, de a Nyugatban is jelentek meg versei.)

*

A Kötészet Napja alkalmából rangos irodalmi estet rendezetek Makón. Az esten Kormos István és Lator László, valamint Domokos Mátyás vett részt.

Szöri József

SZÖRI JÓZSEF SZEG[illegible] FESTŐMŰVÉSZ születésének századik évfordulója alkalmából emlékkiállítást rendeztek műveiből a Tisza-parti város közművelődési palotájának kupolacsarnokában.

Magyar Hirlap 1978-2[illegible]5-9

Szőri József
festő

Méltatás

A.F.: Zoltánfi István.
Művészet, 1973.augusztus - 24.oldal

MDK

Szőry József

Eső után, olajf.
Munkanélküli, olajf.
Illusztráció Kún József vershez, ceruzarajz

Magyar Művészek szegedi reprezentativ kiállitása.1930.Kat. 56.1.

MDK

Szőry József

Illusztráció Kún József vershez, ceruzarajz
Illusztráció Kún József vershez, "
Visszautasitottak szalonja, szénrajz

Magyar Művészek szegedi reprezentativ kiállitása.1930.Kat. 56.1.

KDK

Szőry József

Fél akt, olajf.
Portré, "
Krisztus sirba tétele, olajf.
Talicskázók, olajf.

Magyar művészek szegedi reprezentativ kiallitása.1930. kat. 55.l.

KATONA JÓZSEF »BÁNK BÁN«-JA

A nagy jelenet. Gertrudis királyné (Laborfalvi Róza) és Bánk (Lendvay Márton) a Nemzeti Színházban

nagyobb magyar feladatnak tekinthette azt, amit a naiv eposz meg sem született írójának már akkor meg kellett volna valósítania! A saját sorsát és saját jellemét kutató magyarnak le kellett szállnia a multba, amely tisztábban, zavartalanabbul és kellő távlatból tükrözhette föl mindazt az árnyakkal váltogatott fényt, amire ő kíváncsi volt.

Éz a sorskérdés — és nem romantikus divat — ad a magyar hőskölteménynek s általában a magyar elbeszélő költészetnek szinte állandó aktualitást. A XVII. században Zrinyi Miklós, a hadvezér, a nemzet »őrállója« és »virrasztója«, horvát főúr és tökéletes magyar, mutatja meg a magyar sorsot az *Obsidio Szigetiana* c. eposzában: bűneinkért váltságot egy tiszta hős életáldozata hozhat, — olyané, amilyen a költő egyik őse, Szigetvár védelmezője volt. A XVIII. század preromantikája keresve-keresi a hőskölteményt s benne a sorsmagyarázatot és a

MDK

Szöry József (1878-1914)

Szegeden érettségizett és utana jogra irattkozott.1900-ban Hollósy Simonhoz ment Münchenbe, majd vele együtt Nagybányara.
A Nemzeti Szalon allitotta ki képeit.később a Kéve tagja lett.Kitünt a Münchenben megtartott magyar kiall.-on. 1914-ben halt meg a fronton.

Lengyel Vilma: Heller Ödön, Karolyi Lajos és Szöry József emlékének.

Magyar Képzőművészek szegedi repr.kiall.1930. 35-46.l.

MDK

Szőry József (+ 1914.okt.1.)

A "KÉVE" Művészegyesulet tagja volt.

Nemzeti Szalon, Kéve XX.kiall. 1929. 4.1.

SZÖRI JÓZSEF

emlitve ld. Gulácsy Lajos

Kelényi István: Juhász Gyula festő barátai. Nyugat Emlékmuzeum

UJ TÜKÖR 1983, XX. évf. 19. sz. 3.o.

mely létrejött egyrészről a MTA Müvészettörténeti Kutató Csoport (Bp. u. 62.), másrészről

név:

főállásu munkahelye:

állandó lakcime:

szem.ig.száma:

megbizott között az alábbi feltételekkel:

1. Az elvégzendő feladat részletesen:

2. A dijazás összege: Ft.
A dijazásnál alapulvett munkaköri besorolás

Szöri József, festőművész

A Móra Ferenc Múzeum Tállandó kiállításon tárja elénk Szeged képzőművészeti hagyományait, fejlődését. Az Angliában nemzetközi hírűvé lett Buday György, aki Szegeden járt egyetemre – is megemlíthetjük. – Sok művész munkáin érzékelhetők utazásainak hatása, ilyen pld. Szöri József.

cs. m.: Szeged képzőművészete.
Pesti Műsor, 1984. aug. 22. 52-old.

MDK

Szőry József

Harctéri rajz, ceruzarajz
Udvarlás, olajf.
Önarckép, olajf.
Párisi önarckép, olajf.

Magyar Művészek szegedi reprezentativ kiállitása. 1930. Kat. 57, 58.l.

MDK

Szőry József

Szekér lóval, olajf.
Karikatura, vizf.
Szekér a ház előtt, olajf.
Boglyák Pillich tanyáról, olajf.

Magyar Művészek szegedi reprezentativ kiállitása. 1930. Kat. 58.1.

MDK

Szőry József

Öreg csősz a Pillich tanyaról, olajf.
W.A. portréja, olajf.

Magyar Művészek szegedi reprezentativ kiállitása. 1930. Kat. 58.1.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután ½6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

NYOMTATVÁNY

úrnak

Budapest

SZÖRI 1. *József*, festő, • Szeged 1879. hősi halált halt Üzsoknál 1914 okt. 1. ügyvéd volt Szegeden, de minden szabadidejét a festészetnek szentelte. Szablya Frischauf Ferenc tanítványa volt s mint a Kéve tagja 1908 óta impresszionista táj- és figurális képekkel szerepelt az egyesület kiállításain és szegedi tárlatokon.

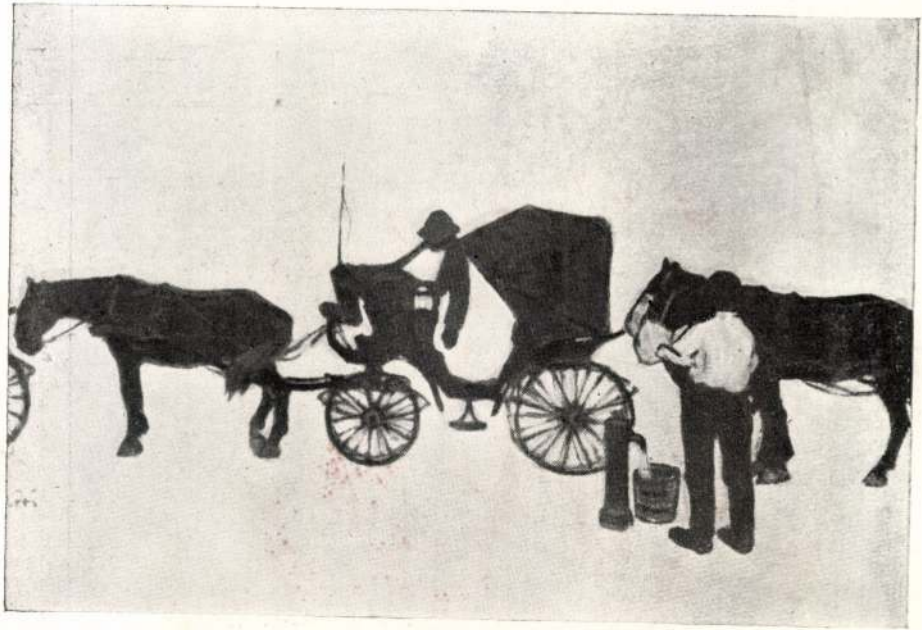

Szőri József: Fiáker.

Konstantin Frida: Moric

Szöri József

Szegedi festő. Kettesben c. képe szerepelt a szegedi mügyüjtők kiállitásán.

Szelesi Zoltán - A szegedi mügyüjtők kiállitása; Mügyüjtő, 1971. 4. sz. 4o. l.

Szőke József

Szerepelt a jelzett kiállításon.

Apró Ferenc: A Szegedi Műgyűjtők Klubjának III. kiállítása; Műgyűjtő 1972/4.sz. 21.l.

Szőri József

Vasalósok

Műgyűjtő 1972/4.sz. 39.l.

Szőri József
festő

Részt vett a tárlaton.

Szelesi Zoltán: A szegedi műgyűjtők kiállítása.
MŰVÉSZET, 1972.szeptember - 44.oldal

Szöri József, Jestő

Megemlítve.

Tóth Béla: Móra Szegedje 51-56.

Tiszatáj, Szeged, 1979. július XXXIII/7.

Szőri József

Az Uzsoki szorosban katonahalált halt művész munkái, a Nemzeti Szalonban a KÉVE kiállitásán szerepelnek.
Margitay Ernő kritikájában igen nagyra értékeli a művész alkotásait. Halk hangu művészetét a "Krisztus sirbatétele" c. -nagyon kvalitásos- kisméretü képe is bizonyitja. "Utca részlet"-e tele van erővel és a meglátás szépségével. A "Kocsisok" c. rajza, a kiállitás egyik legjobb darabja."
A magyar művészet nagy vesztesége a korán elhunyt Szőri József. Fenti tárlaton részt vevő művészek teljes névsorát lásd: Haranghy Jenő nevénél. Élet, Bp. 1917. nov. 11. IX. évf. 45. sz. 1099-1101. lap.

Szöri József, festőművész

Móra művészeti írásai között egyaránt találhatunk régebbi és az ő korabeli művészekkel, írókkal, művekkel kapcsolatos cikkeket, tárcákat. — Heller Ödön és festőtársa, a százegy-éve született Szöri József életműveikkel Szeged pikturális hagyományait jelentősen gazdagítják. A pályája derekán, 36 éves korában Uzsoknál hősi halált halt Szöri József (1914)" című nekrológjában Móra Ferenc többek között írta: „a modern magyar festészetnek egyik, külföldön is több ízben méltatott, nagyígéretű tehetsége volt."

Szelesi Zoltán: Móra és a képzőművészet.

Hevesi Szemle, 1979. dec. 2. old.

Szőry József

Tájkép of

Olajvárlat of

Az alügyész, szénrajz

Csősz, szénrajz

Családi ház "

Felsővárosi utca "

Fiakkeresek "

Férfi arckép "

Karikatura "

Utcavészlet "

Szeged 1917

[illegible]

atalos másolat hiteléül:

Jaross

iszteri s.hiv.igazgató, k.

Szőry József

Cimbalmozó, of
Csómakázok "
Csirkék "
Lámpafénynél "
Munkások "
Erbe "
Bohóc "
Interieur-vázlat of.
Női archép of "
Üstfoltozás, of
Talicskázás of
Magyar szociálpolitika
ceruzarajz

Szeged 1917

A hivat

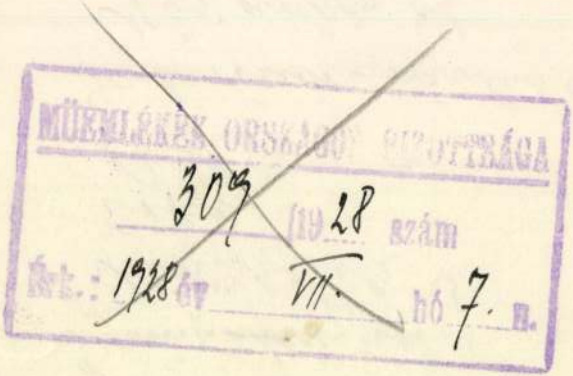
MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS
1928 szám
1928 év VII. hó 7. n.

Szőry József

u. 1585

Szegedi Napló

1915. jun. 22.

(A Kéve kosorija
Szőri József kirjain.)

Schem.

f. 10

1 köt. 8°

Szombathelyi

A – püspöki megye napságának
névtára 1906.

1.-217. U.

MDK

Szőry József

Arckép, olajf.
Kocsisok, krétarajz
Arató, olajf.

Magyar Művészek szegedi reprezentativ kiállitása.1930.Kat. 56.1.

MDK

Szőry József

Fényképezőgép előtt, szénrajz
Fényképezés előtt, "
Az új pár, szénrajz

Magyar Művészek szegedi reprezentatív kiállitása.1930.Kat. 56.1.

MDK

Szőry József

Munkába indulás, olajf.
Borozgatás, olajf.
Vasaló nők, olajf.
Gunyhó, olajf.

Magyar művészek szegedi reprezentatív kiállítása.1930. kat. 55, 56.l.

MDK

Szőry József

Vázlat, aquarell
Udvarrészlet, krétarajz
Plakáthordozók, szines kréta

Magyar Művészek szegedi reprezentativ kiálliása. 1930. Kat. 56.1.

MDK

Szőry József

Fél akt, szénrajz
Téli táj, olajf.
Fifi kutyám, olajf.

Magyar Művészek szegedi reprezentativ kiállitása. 1930. Kat. 56.1. 57.1.

Szőri József, festő

M.D.K.

nevét említi a szerző, mint ari némileg magasabbra emelhedik a „silány, ósdi, értéktelen... magyar anyagból, melyet a francia festészet félévszárado gúnyolt kiválóságai-nak műveivel együk éllitottak ki a Nemzeti Szalonban.

Bölöni György: Képek között, Bp. 1967. 52. old.
/a cikk megj.: „Népszava" 1907, máj. 16./

Szöry József, egy. hallgató

Szegedről irják:... a julius hó 4.-én az egy. polgárok ünnepélyt rendezneks ennek tiszta jövedelmét a Szegedi Képzömüvészeti Egyesület rendelkezésére bocsájtják, h. tehetséges, szegénysorsu müv. növ.-kek elöhaladását elösegitsék.
Az izléses kivitelü meghivó cimlapját Sz.J. tervezte.

Egyetemi ifjak a müvészetért.
"Mücsarnok". 1899. 374.l.

MDK

Szóry József

Családi ház, olajf.
Esti csendélet, olajf.
Szobarészlet, olajf.

Magyar Művészek szegedi reprezentativ kiállitása. 1930. Kat. 5[illegible].1.

MDK

Szőry József

Párizsi szobarészlet, olajf.
Női akt, olajf.
Sirbatétel, olajf.

Magyar Művészek szegedi reprezentatív kiállítása. 1930. Kat. 57.l.

MDK

Szőry József

Interieur, olajf.
Szüretelők, olajf.
Beszélgetés, olajf.

Magyar Művészek szegedi reprezentativ kiallitasa. 1930. Kat. 57.1.

MDK

Szőry József

Rajz, ceruza
Csendélet, olajf.
Üstfoltozó, olajf.
Vázlat I., aquarell

Magyar Művészek szegedi reprezentativ kiállitása. 1930.Kat. 57.1.

MDK

Szőry József

Vázlat II., szénrajz
Vázlat III., olajf.
Vázlat IV.,olajf.
Éjjeli látogatás, ceruzarajz

Magyar Művészek szegedi reprezentativ kiállitása. 1930. Kat. 57.1.

MDK

Szőry József

Férfi akt, szénrajz
Alügyészség felé, szénrajz
Lechner-tér, rézkarc
Nancy város polgármestere, ceruzarajz

Magyar Művészek szegedi reprezentativ kiállitása. 1930. Kat. 57.1.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 SEP 13
Daily News

József Szőrös

1021

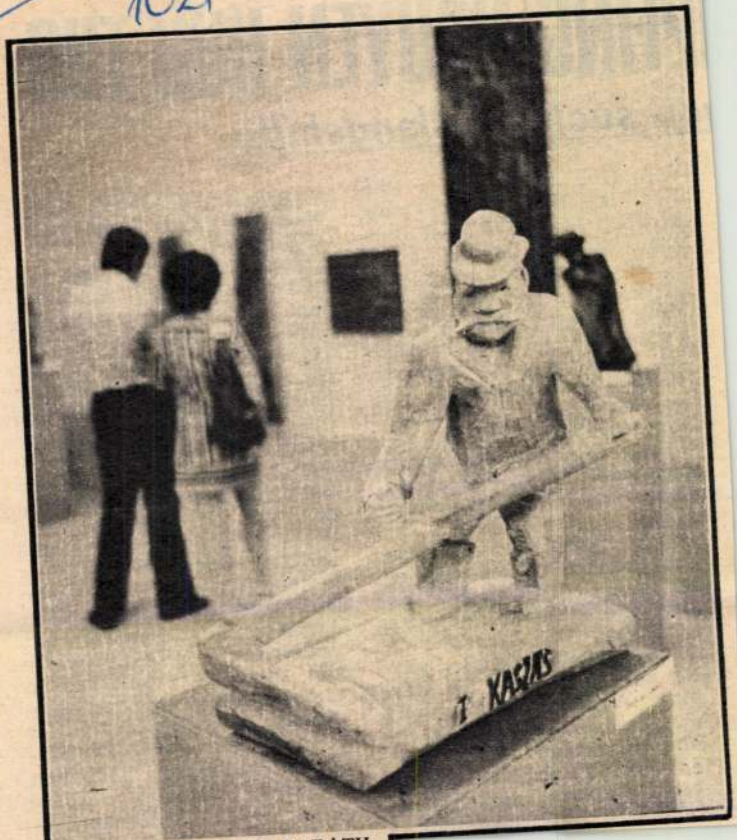

FOTO MTI — I. KARATH

In der Stadt Kalocsa zwischen Donau und Theiß findet bis Ende September eine Ausstellung der besten Holzschnitzer aus dem Komitat Bács-Kiskun statt. U. B. zeigt eine Schnitzerarbeit des Volkskünstlers József Szőrös.

PFING NGUY

on sucht Auslan

von Hue zu räumen. Phu Loc ist bereits seit zwei Wochen das Zentrum von erbitterten Kämpfen.

Am Mittwoch war PRS-Froschmännern die Sprengung einer Brücke der Fernstraße 1 in der Nähe der Stadt geglückt, wodurch die frühere Kaiserstadt Hue von allen Landverbindungen abgeschnitten wurde. Im Gebiet von Phu Loc stehen sich zwei Divisionen gegenüber, die je 10 000 Mann umfassen.

Das Thieu-Regime in Saigon hat im Ausland um eine Hilfe in Höhe von insgesamt 465 Millionen Dollar zur Linderung der katastrophalen Wirtschaftslage des Landes angesucht. Wie der Saigoner Außenminister Vuong Van Bac am Donnerstag vor den in Saigon akkreditierten Diplomaten weiter ausführte, könne das Thieu-Regime sein Wirtschaftspro-

...nische Senat dieser vorgesehenen Hilfe zustimmen würde.

Hanoi (MTI) — Eine Einheit der Phnom Penher Armee ist Anfang September unter dem Kommando amerikanischer Berater auf das Territorium des Königreiches Laos vorgedrungen und hat gemeinsam mit einheimischen Rechtsextremisten aus den Reihen der Vientianer Armee Terrorakte gegen die Bevölkerung der Provinz Sithandone im äußersten Süden verübt. Dies berichtete die laotische Presseagentur KPL. Nach Angaben der Agentur hat zugleich die USA-Luftwaffe von ihren Stützpunkten in Thailand aus die Aufklärungsflüge über den von der Patriotischen Front kontrollierten laotischen Gebieten erheblich verstärkt. Diese gegen das Friedensabkommen von Vientiane und das dazugehörige Protokoll gerichteten Handlungen haben vor allem in den an Thailand und Kambodscha grenzenden laotischen Provinzen gefährliche Konfliktsituationen heraufbeschworen.

Schiwkoff

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1972 OKT
VALÓSÁG
Szőrös József

1021

Szőrös József: Tábornokom, Binwinhart János

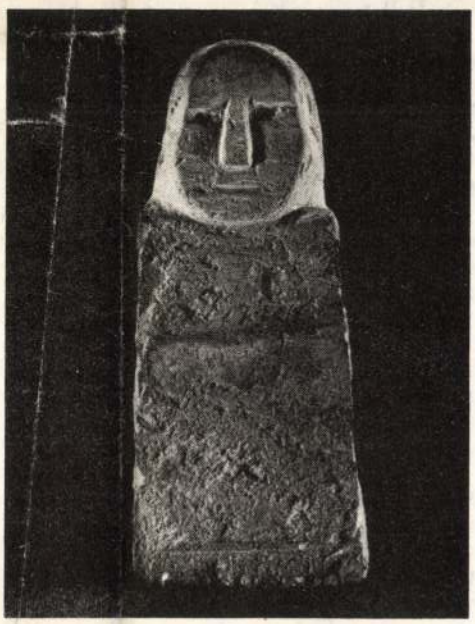

Gyovai Pál: Ősanya

A termelés és ismeretterjesztés kapcsolatá
irodalom ma Magyarországon igen szegény
kolja. Jelen írás is nagyon szerény kísérlet a
Nem célom tehát, hogy teljes körű szakma
ciplínákat teremtsek; csupán közgazdasági
Indokolja ezt, hogy a társadalom napjainl
oktatással szemben, s egyre sűrűbben vető
ságának a javítása, reformja. Írásomban a
lődés szerves részeként értelmezem, noha

Hazai szakirodalmunkat — de a külfö
művelődés alapvető részét képező, iskol
analizálja. A tudományos ismeretterjesztés
ismeretterjesztés — közgazdasági funkciói
kat találunk, s azok is makroökonómiai aspektusokból indulnak ki. A problémát to
vább nehezíti, hogy a TIT által kifejtett népművelési munka a köztudatban — és
főleg a gazdaságvezetők többségének a szemében — általában úgy jelenik meg, mint
egy elidegenedett kulturális tevékenység, amelynek semmi köze a termeléshez, a gaz-
dasági élethez. E szemlélet korrigálását feltétlenül szükségesnek vélem.

A közművelődés véleményem szerint különböző, specifikus sajátosságokkal rendelkező részterületek (iskolai képzés, továbbképzés, ismeretterjesztés stb.) összefüggő, komplex rendszere. Nem kell tehát hangsúlyoznom, hogy a TIT (mégpedig igen progresszív módon) komponense a közművelődésnek. Feladata és célja is a közösség érdekeinek legalázatosabb szolgálata, a társadalmi haladás biztosítása.

A népgazdaság műszaki-gazdasági színvonalának és a közművelődés különböző ágai színvonalának fokozódó mértékben kell megfelelni egymásnak, fokozódó mértékben kell tekintettel lenni egymással szemben megjelenő, növekvő szükségleteikre. Természetesen a társadalmi-gazdasági változások, a tudásanyag, az ismeretek változása objektíve kényszerít is az iskolán kívüli képzés tartalmi-formai módosítására és intézményesített szervezésére. A megismerés, a tanulás sohasem befejezett; a tanulásnak nincs olyan felső határa, amelyhez képest további ismereteket szerezni már nem lehetne.

Korunkat a tudományos-technikai forradalom kibontakozása jellemzi, mely egyformán lényeges változásokat idéz elő a termelési eszközökben s az embereknek a termelési folyamatban betöltött helyét illetően. A munka termelékenysége növelésének tényezői között már ma is döntő fontosságú szerepe van: a technikai felszereltségnek; a dolgozók szakmai képzettségének, műveltségének; a tudományos alapokon nyugvó szervezettségnek.

Gazdasági fejlődésünknek, gazdaságpolitikai céljaink megvalósításának alapvető feltétele a munka termelékenységének emelése; ennek pedig — mint ismeretes — leglényegesebb forrása a dolgozók szakmai képzettségének, aktivitásának növelése. A tudományos-technikai forradalom kibontakozása közben egyre inkább a munka alkotóképességének, a tudomány közvetlen termelőerővé válásának lesz döntő szerepe a társadalmi előrehaladásban.

Ma már a korszerű technika képes olyan automatizált termelőberendezést alkotni, amely az ágazati termelékenység tízévenkénti megkétszereződését biztosítja, ami megegyezik a tudományos tevékenység megduplázódási idejével. E szerint a tudománnyal közvetlenül kapcsolatban nem álló emberi tevékenység kb. minden 40 évben, míg a tudományos tevékenység összes műszaki és gazdasági következményeivel együtt kb. tízévenként kétszereződik meg. Minél gyorsabb ütemben válik általánossá a

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szöri József

DÉLMAGYARORSZÁG
Fehér 1984 JUN 16
1021

Képek a múzeumban

Szöri József: Interieur

Emberek és tárgyak között telik az életünk. Ám valójában milyen keveset tudunk az utóbbiak természetéről. Egyszerűen vannak, ideig-óráig szolgálnak, gyönyörködtetnek bennünket, aztán elszürkülnek, közönyösekké válnak. Egyik kezünkön megszámolhatjuk kedves tárgyainkat, eszközeinket, amelyekkel úgyszólván intim, baráti viszonyban állunk. Pedig mennyi érdekes, hangulatos, kellemes objektumot találhatunk szűkebb-tágabb környezetünkben. Akármi is a nevük: valamiképpen értünk vannak. És szinte arra várnak, hogy felfedezzük, megszeressük őket. Csak mi elég gyakran fáradtak, idegesek és közömbösek vagyunk.

A művészet, a festészet mindenesetre e tekintetben is segítséget adhat az érzelmi, szellemi közönyösség meghaladásához. Aki látta már valaha Van Gogh Parasztcipőit, annak feltétlenül meg kellett sejteni valamit a tárgyak beszédes, jelentésteli mivoltából. S aki megnézi Szöri József szerényebb Interieurjét: az sem marad élmény és tanulság nélkül. Mert itt is a tárgyak a főszereplők. Igaz, két női figura is jelen van ebben a könyvekkel, képekkel, bútorokkal telített szobában, de korántsem ők a meghatározók. Inkább a környezet jellemzi az alakokat, mint fordítva.

Más kérdés, hogy a festői kifejezésben a színek uralkodnak. Mindenfelé eleven zöldeket, vörösöket és kékeket látunk. Még a motívumok formáját is jobbára dekoratív tüzű tónusokkal jelzi az alkotó, nem pedig árnyékokkal vagy körvonalakkal. Vagyis egy mozgalmas szerkezetű posztimpresszionista képpel van dolgunk: Szöri József egyik legszebb, legemlékezetesebb művével. Aki egyébként ugyanúgy a francia fauvesoktól tanulta meg a tiszta színek használatát és a szigorú képszerkesztést, akárcsak Rippl-Rónai József.

Nem véletlen így, hogy Szöri produkciójáról akaratlanul is a somogyi mester interieurjeire gondolunk. Még abban is rokonok, hogy mindketten előszeretettel ábrázolták a rózsás, szecessziós jellegű drapériákat. A szegedi festő azonban nem bontakoztathatta ki igazán képességeit. Hisz mindössze harminchat évet kapott a sorstól. Holott sokoldalú energiákkal teli, progresszív alkotó volt. Joggal írta Móra Ferenc, hogy: „... a modern magyar festészetnek egyik... nagyigéretű tehetsége...” ő.

SZUROMI PÁL

cikksorozathoz

nienk"...

zfogásra érkező, de aztán a özös, munka utáni szalonnasüsre is ottmaradó múzeumigazító. — Ebből a téglából lesz ajd a tápéi szatócsüzlet és a kműhely épülete.

Aki nem tudja, nem látja, el m tudja képzelni, mi munka jlik amögött, hogy újabb, s abb házakkal bővül az emlékrkbeli skanzen. Ha nem volnak DÉGÁZ-os, MÁV-os ajipari segítőtársak, bármikor rásra, segítésre készek, ki tudmikorra készülne el a szélalom, a közigazgatástörténeti újteményt bemutató tömörnyi községháza és századfordulós postahivatal ópusztaszeri sonmása!

— Én persze elfogult vagyok, úgy érzem, Ópusztaszer megdemli a különmunkát, a szad szombatokat. Négy év alatt encsak elértük már társadalmi unkánkkal az egymillió forinti értéket.

ele-fele

— Tudja, micsoda érzés azt allani, hogy a hátam mögött egszólal egy látogató: nicsak, tavaly még nem volt lefeste! És csak én tudom, hogy t mi csináltuk. Akármerre együnk itt az emlékparkban, ntosan meg tudjuk mondani, hogy a munka végzésével járjuk az emlékparkot, megnézzük az újabb szerzeményeket, a múzeumiak segédletével persze. Ők így viszonozzák a brigádoknak a segítséget.

— Annak idején elhatároztuk, társadalmi munkánk felét a városnak, felét a vállalatnak ajánljuk föl. Nem mindenki vette ezt jó néven, talán szívesebben látták volna, ha szabad erőnket mindet helyben használtuk volna föl. Tudja, mit mondok én erre? Ópusztaszer a mienk. Meg azt, hogy a mi csapatunk Ópusztaszer nélkül is megkapta volna a Kiváló címet. Nem a kitüntetésre kacsingatunk mi... Egyébként se tehetnénk. Az a tapasztalatom, hogy az effajta munkának nincs méltó hálája. Pedig sokszor egy kézfogásnak, egy oklevélnek is lehetne mozgósító ereje, lelkesítő hatása. És ingyen volna! A napokban a brigádmozgalomról tanácskoztunk. Hallom ám, hogy a géemkázás tönkreteszi a lelkesedést. Ugyan, mondja már meg, itt volnánk mi, ha így volna? Én is géemkázhatnék ahelyett, hogy itt pucolom a téglát.

A legszebb köszönet

— Nehogy félreértse. Nem magam miatt mondom én, hogy az ilyen lelkes csapat megérdemelné a nagyobb figyelmet. És az emlékpark ügyét is jobban a szívünkön kéne viselnünk! Itt van Szegedtől egy ugrásra. Gyereknek, felnőttnek egyformán megérné, hogy körbejárja. De hát sokan azt sem tudják, mit hagynak ki! Miért nem mutatják be maguk is egy sorozatban mind azt, ami már elkészült? Kedvcsináló lehetne.

És ontja az ötleteket tovább. Hogy miként a városszépítő egyesületnek ők maguk két kommunista műszakjuk bevételét ajánlották föl, amiből aztán az első meghívókat nyomatták, a postaköltséget fedezték, ugyanúgy talán az emlékpark bővítésére is volna lehetőség. Valahogy meg kéne mozgatni a lappangó erőket — mondja Vajda János, és búcsúzóul elmeséli „a legszebb köszönet" című történetét.

A városszépítők választmányának tagjaként ötleteiről, elképzeléseiről, a testület programjáról öntötte ki lelkét a nép-

Szőry József

verdombortáson me-
dailonok Tóth Ilona
munkája után az
alábbi templomon.

Szőnyi Ottó dr.

A szegedi fogadalmi
templom. Magyar
Iparművészet

1932. 30. l.

Szőri Józsefné öv. dr

Boga Lujza

igazmuvész

munkái

Szeged 1946. okt

talos utazásával kapcsolato
fejében összesen 43 P 26 fi
lért a 127689. számu kiadás
Budapest, 1929. február hó
Tihamér Lajos s.k. miniszte
A hivat

Szőry Józsefné

rézdombortásu me-
daillonok Tóth István
mintája után az
alábbi templomon

Szőnyi Ottó dr.
A szegedi fogadalmi
templom. Magyar
Iparmüvészet
1932. 30. l.

Szőri Józsefné dr

Otvos

1918-21

Éimisk 1930

89.1.

MUZEUM ÉS VÁROSI KÖNYVTÁR SZEGED

ZOMÁNYOSA, MINDENT EL AKARUNK
EMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁT
DEKÉBEN KISZOLGÁLJUK, SZIVESEN
Y A KÖNYVEK KÖTÉSÉT ELŐLEGEZ-
EGET AZONBAN A KÖNYV ELADÁSI

K CIMÜ KIADVÁNY CSAK IGEN NE-
YBAN ELHELYEZHETŐ S IGY A KÖNYV-
TÁSA KEDVEZŐEN FOGJA BEFOLYÁSOL-
ŐT REMÉLJÜK AZT, HOGY ENNEK RÉ-
JUT, HOGY A KÖNYVKERESKEDELMI
O PÉLDÁNY IS ELFOGY. IGY A MÜ-
AZT A FELADATÁT, HOGY A MAGYAR
IRÁNYITSA A LEGSZÉLESEBB KÖR FI-
MEG.

UK NYILVÁNITÁSÁVAL VAGYUNK

MDK

Szöry Józsefné iparművész

A szegedi fogadalmi templom fokapu szárnyain lévő ó- és ujszövetségi jelenetek rézdomboritasu reliefjeit Toth István szobrasz mintai utan Heksch Nándor és Szöry Józsefné iparművészek készitették.

Horvtemplép. 57.1.

Szőry Józsefné sz.

Boga Lujza

ötvös, kisplasztikus

lásd

Szőry Józsefné

özv. dr. nül.

Boga Lujza.

alatt is.

A Szegedi Képzőművés Céh egyházművészeti és világi képzőművészeti kiállításának képestárgymutatója. Szeged 1938.

29.30.33

34.l.

Kompláramban

nincs céd

K ~~Heksch Nándor~~ és

Szőry Józsefné

iparmüvének

a szegedi fogadalmi templom főkapu szárnyain lévő ó- és ujszövetségi jelenetek réz domboritásu reliefjeit Toth István szobrász mintái után fentiek készitetek

Horvtemplép

57. l.

Szöry Józsefné dr

iparmüvész

(fémdomborító)

vőd

Szegedi Szemle

1931. 3-4. (A Fogadalmi templom díszítő müvészete.)

Jachsen h. 65

25. Amtshauptmannschaft Döbeln. bearb. v. C. Gurlitt 1.–291. U., I.–XIII. Répes tábla. n.o., 1903.

26. Amtshauptmannschaft Dresden-Neustadt (Land), bearb. v. C. Gurlitt. 1.–300. U., I.–XIII Répes tábla, n.o. 1904.

27. } Amtshauptmannschaft Oschatz. bearb. v. C. Gurlitt n.o. 1905

28. } 1.–352. U., I.–XIX. Répes tábla.

29. Amtshauptmannschaft Zittau (Land). bearb. v. C. Gurlitt. 1.–268. U., I.–VII. Répes tábla n.o., 1906.

30. Zittau (Stadt) bearb. v. C. Gurlitt. 1.–292. U., I.–VIII. Répes tábla n.o. 1902

Szőry Józsefné

iparszínvész

Bronz edény

Ezüst melltű

Rektori lánc

Násfa

Imakönyv

Cukortartó

Karkötő

Aranyozott nyaklánc

Ezüst edény fedővel

7 db ezüst evőeszköz

Szeged 1937

kiadási csekkszámla terhére

Tudomás végett

godnak, hogy a visegrádi Sal

ságod által végzett helyreál

Országos Bizottsága utján ho

fogadtam s hogy a tulkiadásk

szóbanforgó munkálatok után

ni.

Egyben értesit

temmel utalványozott 790 pen

/3 pengő 95 fillér bélyegill

takarékpénztár utján fog Nag

1929.évi január hó 29-én. A

s.k. h.államtitkár.

A h

Szóry Józsefné ozv

sz. Boga Lujza

parmuvész Ötvös Szegeden

Emlitve

Szeged 1937

A m.kir.vallás- és közoktatá
alatt a keb.számvevőség VII.
lata.

Utasitom a számv
előadó részére /Budapest, VI.
és vissza történt hivatalos

Szőry Józsefné őrv

Batikolt holmikat

állitott ki.

Szeged 1919.

Szőry Józsefné dr

szegedi iparm.

Bronz edény
Ezüst melltű

Rectori láncz
Násfa
Imakönyv
Cukortartó
Karkötő
Aranyozott nyak-
Ezüs edény fedővel

Szeged 1937/6.
Ezüst evő kanlet,

Nagytekint

Bátor vagyok a gyulafehérvár
különben a vajdahunyadi várépitke
szeptember havi leszámolásokat ti

I./ a gyulafehérvári székesegy
havi bevétel 2065 kor. 50 fill. é
a leszámolás pénztári maradvány n

Mig a szeptember havi bevéte
kiadás 601 kor. 50 fillértvtett k
többkiadás szerepel, mely az októ
átvive.

II./ a vajdahunyadi várépitke

Özv. Dr Szőry Józsefné

szül: Boga Luise

Geboren am 11. August 1895 zu Torontál-Szécsány, absolvierte Frau Sc., nachdem ihr Gatte im Weltkriege fiel, sechs Jahre des Goldschmiedekurses der Kunstgewerbeschule in Budapest unter dem Meistern István Csajka für Golschmiedekunst, Antal Orbán für Kleinplastik und Géza Udvari für Malkunst hierauf ein Goldschmiede-Atelier in Szeged errichtend.

3 nuvel fels.

Hu Prmagyérem 433. l.

Viselet.

Női és gyermekruha.

A gyermekeivel játszó
ruhát visel hajtókával és lebl
zül az albumot tartó fiu bársc
rágot, a leányka hamuszinű rip
szoknyát , a pamlagon térdelő
szó pedig sujtásos cachemir ru
kép és az asztalon karácsonyfa

DIVATKÉ
Melléklet a Pesti hölg
MONASZTERLY ÉS KU
Swoboda és Ka

legalól balra: Ny. Rohn és C
jobbra: Pest, December

Kny., mét. 18.5: 25.2

Szőry Józsefné dr.
nul. Boga Lujza
úparnunvész

irod

NémedySzeged 421. l.

Szőry Józsefné

cizellált ötvösmunkák
az alábbi tárlaton

Délmagyarország
1937. dec. 5.
(v.: Szegedi képzőmű-
vészek kiállítása a
muzeumban.)

Az öreg keresztet vetett,
Kezét imára zárta.
És különös beszédemet
Szint' áhitattal várta.

— Ha itt strázsálsz e ház előtt,
És idegenek jőnek,
Hirdesd nekik: — elköltözött,
De nem hal soha ő meg!

Túl Venézia tornyain,
S vizén az Adriának:
Magyarhon sibiér-armain

Torinóban.

Irta: Lampérth Géza.

Torinóban egy ház előtt,
Az Ezrek utczájában

Witwe Szőry József geb. Boga Luiza, Szeged, Szentháromság-tér 4.

Adressenverzeichniss der ungarischen Medailleure

Szöviné Boga Lujza

Pietà c.

szobra szerepel Völgyessy Ferenc gyüjteményében .

Szelesi Zoltán: Völgyessy Ferenc képei és a szegedi
mügyüjtés útja. - Művtört.Ért. 1971.1.sz.23-30.1.

28.1.

Szöri Józsefné, Boga Lujza, szobrász

98. Emlékplakett./"Szeged" tengerjáró hajó felavatása/. Háttérben a Parlament, előtte a Dunán a SZEGED hajó. Körben: "SZEGED" DUNA TENGERJÁRÓ 1936 ÁPRILIS HÓ 16-I FELAVATÁSÁNAK EMLÉKÉRE. Jobbra lent: a vízen: SZÖRINÉ mesterjegy. Hátlap sima. Bronz öntvény. 85. mm. 176 old

Csongor Győző-T. Simon Ilona: Szegedi emlékérmek és plakettek 153. old

A Móra Ferenc Múz. Évkönyve. 1969-1. Szeged, 1969 Szegedi Nyomda

M.D.K

Szőri József

A szegedi Fogadalmi templom főkapujának kétszárnyát Heksch N. Szőrinc és Boga Lujza kovácsolták.

Bálint Sándor: Szeged városa, Bp. 1959.

134. l.

Szöri Józsefné, Boga Lujza, szobrász

---- ----

99. Emlékplakett./Szegedi Radio Club/. Magy. viseletben paraszt család rádiót hallgat. Jobbra fent Magy.-orsz. térképe. Lent: A SZEGEDI RADIO CLUB EMLÉKPLAKETTJE. Hátlap sima. Préselt, egyoldalú. Szöriné, boga Lujza munkája. Bronz, 80+100 mm. Téglaalakú. 176. old

Csongor Győző-T. Simon Ilona: Szegedi emlékérmek és plaketten 153. old

A Móra Ferenc Múz. Évkönyve. 1969-1. Szeged, 1969 Szegedi Nyomda

Szöri

Szöry Józsefné, szobrász

Szegedi művész. Érmeiből csak kevés szerepel a szegedi érem és plakett művek felsorolásában, mivel ezek lajstromát csak kis mértékben tudták a szerzők összeállitani. 154. old

Csongor Győző-T. Simon Ilona: Szegedi emlékérmek és plakettek 153. old.

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve. 1969-1. Szeged 1969. Szegedi Nyomda.

MDK

Szöryné

Knyi Ottó dr: A szegedi fogadalmi templom. MI-
1932. ~~xx~~ 30 I. Képekkel.

NYOMTATVÁNY

úrnak

Budapest

Sz. 2. *Józsefné (özv.), Boga Lujza*, ötvös és éremművésznő, Torontál-Szécsány 1895 aug. 11. A bpesti Iparművészeti Iskolában az ötvösséget Csajka Istvánnál, a kisplasztikát Orbán Antalnál tanulta. Szegeden ötvösműhelye van. Tőle való egyebekközt a Szegedi Rádió Club emlékplakettje.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután ½6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Szőry József dr

Szeged

Némedy Szeged 416-l.

Szőrös József, fafaragó

KAMARAKIÁLLÍTÁST rendeztek Kecskeméten, a Magyar Naiv Művészek Múzeumában. Ezúttal özvegy Erdélyi Imréné budapesti festő és Szőrös József lajosmizsei szoborfaragó munkái kerültek a közönség elé.

—: Hl

20.

Népszabadság, Br. 1980. május 25.

Szőrös József

A lajosmizsei tanyavilágban gazdálkodó Szőrös József elhé-nyítette Széchenyi István szob-rát.

Bánszky Pál: A naiv müvészet határai.

MÜVÉSZET, 1979.junius-10.lap.

Szőrös József, falfaragó, naiv művész
kiecskeméten nemrégiben nyílt meg a
téli tárlata, melyen a művész szobrain
az emberi tevékenységek a népélet ismerős mo-
tívumai önmagukért beszélnek.

Varga Mihály: Sarok a téli tárlatról.
Petőfi Népe, 1980. jan. 6.

Szőlős József

Témaválasztását a földmüvelés,
a falusi szokások, a gyermekkori
emlékek hiteles néprajzi megörökitésének szándéka vezeti.

Bánszky Pál: A naiv müvészet határai.
MÜVÉSZET, 1979.junius - 10. lap

Körine Boga Lujza, [?]

L.: Kőri József

Apró f.: Vélemények ... [2] ... 93-96.

TISZATÁJ, Szeged, 1976. június

XXX/6

Szőrös József, [ ]

L.: Benedek Péter

— : Naiv művének ... 9.

Népszabadság, Bp. 1976. szept. 25.

Szőrös József, naiv fafaragó művész 1.) Folytatás

A londoni Royal Festival Hall-ban 1984. júl 20–aug. 22-között nemzetközi kiállításon láthatók a ma és a közelmúlt naiv művemekei Magyarországról is; 17 magyar naiv művész munkája látható a kiállítás magyar szekcójában. — Szerepel Szőrös József munkája. A művész, aki hosszú ideig tanyán dolgozott, talált időt arra is, hogy életerővel maradandót művekat faragjon köből, kis női aktokat alkosson fából.

Sheldon Williams: Naiv művészek kiállítása Londonban, Petőfi Népe, 1984. aug. 19.

Szőrös József, máv fafaragó

Sheldon Williams: A máv művészet határai

P. Napozó. |repr.|

Művészet, 1984. 10, 54-old.

Szőrös József, fafaragó

— SZŐRÖS JÓZSEF lajosmizsei fafaragó népművész kiállítása szombaton nyílt meg Szegeden. A mintegy 80 alkotás az egykori és a megváltozott paraszti életformát mutatja be.

— : Hír

14.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. aug. 3.

Szőrös Józaef

alkotása

Forrás 1973/4-5/118

Szörös József

Czene Jánosné naiv festő és Szörös József fafaragó kiállitása nyilt meg Kecskeméten julius 31-én.

Magyar Hirlap 1973/21o/8

Szőrös József

fafaragó népmüvész kiállitása nyilt meg

Szegeden a Fegyveres Erők Klubjában aug.1-én,

8o alkotás szerepel a tárlaton.

Magyar Hirlap 1975/213/13

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JUL 12

Hajdúbihari Napló

Szőrös József

104

NÉPI SZOBRÁSZAT 1974

Szőrös József szobra

...bás, összkom-
...gegyezés alap-
... u. 5. III. 1.

... szoba, hallos
...akás. Batthyá-
... em. 6. Ér-
...z nap 16-713,
... telefonon.

... syari labvédővel, cso-
magtartóval eladó. Rákóczi
u. 55.

Komár, Pannónia, Jawa
Star, Riga motor, hegesz-
tőtrafó, Riga lánckerekek
eladók. Arany János u. 13.

407-es Moszkvics üzem-
képes állapotban eladó. Po-
roszlay út 96.

...
Zs.
C
lap,
sajá
Érd
fszt.
Eg
trici
jos h
Kar

...lelkező anyag-
...géplakatosokat,
...őket,
...férfi
...munkásokat.

...ZÓ VÁLLALAT
...hegyesi út.

Fájdalomtól m...
datjuk, hogy ...
anyám, anyóso...
mamánk, testvé...

özv. HAJDÚ...
Német ...
gyógy...

1974. július 9-én ...
71. évében eltávo...
réből. Felejthetet...
július hó 15-én, ...
órakor fogjuk a ...
mető I. o. ravat...
egyház szertartá...
nyugalomra helye...

A ...

Lakás: Dr. Kun, ...
Vörös Hadsereg u. ...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 349-726

1977 FEB 2 8

BUDAPESTER RUNDSCHAU

József Szőrös

1021

In dieser Nummer führen wir unsere Leser in die Nationalgalerie (Budaer Burg), wo zur Zeit Gemälde und Plastiken naiver Künstler ausgestellt sind. Siehe Beitrag Seite 11 sowie Reproduktionen auf den Seiten 2, 4, 7, 10 und 11
Oben: József Szőrös: Zigeuner (Holz)

Lajos Hornyák: Batthyánys Hinrichtung (Ausstellung

Chefingenieurs

beitsklima entfalten können. Böswilliges Geflüster stieß bei mir auf taube Ohren. Jede Zweifelsfrage, alle politischen, personellen, Entlohnungs- und Prämierungsprobleme wurden der Büroleitung unterbreitet. Besonders wertvolle Hilfe erhielt ich von der Gewerkschaft und dem Parteikomitee. Natürlich muß jener, der ein offenes, freies Arbeitsklima schaffen will, auch Kritik

gibt hervorragende und begabte Anfänger und natürlich auch graue, unscheinbare junge Mitarbeiter. Was uns Sorgen bereitet, ist der überspannte Ehrgeiz gewisser frischgebackener Diplombesitzer. Daß sie eben die Universität absolvierten, bildet nur die Grundlage ihrer Arbeit, die Praxis müssen sie sich bei uns aneignen."

Die Erziehungsmethode?

Perspektiven?

„Die jungen Ingenieure, die sich der Planung von Industriebauten mit Leib und Seele verschrieben haben, können bei uns ihre ehrgeizigen Ziele verwirklichen. Wenn sie genügend Erfahrungen gesammelt haben, werden ihnen selbständige Aufgaben zugeteilt und sie erklimmen innerhalb weniger Jahre die Rangleiter bis

SZŐRÖS JÓZSEF, naiv müvész, szobrász

Gazdálkodó, tanyán él. "Faragást senkitől sem tanúltam- mondta-, még ol at sem láttam erre, aki farag. Nem iskolába tanúltam, csak itt a tanya csendjében, ahol télen a hóban, nyáron a rekkenő hőségben nyújt felüdülést és megnyugvást ez a munka. Csak saját elképzelésem vezet mindig egy-egy szobor elkészitésében". 75. old. Első szibrainak fa volt az anyaga, három éve kőbe is farag.

BÁNSZKY PÁL: Élő naiv müvészet 69. old

VALÓSÁG, A TIT. folyóirata, XV. évf. 1972. 10. sz.
Budapest

Szörös József fafaragó

a Leskeméti múzeumban
nyílik tárlata a IV. Duramenti
Folklórfesztivál alkalmából

Magyar Nemzet 1973 augusztus 1.
4. old.

Szőrös József

faforagómester Kalocsán mutatta be alkotásait.

Neueste Nachrichten, Budapest, 1974 szept. 13

Szőrös József fafaragó

Jún. 28.-án nyílik a „Magyar náv művészet" c. kiállítás Drezdában. A náv művész fafaragásai szerepelnek e kiállításon.

Hajdúbihari Napló, 1974. jún. 5.

Szőnyi József

A kiállításon láthatók
Szőnyi József munkái.

Kerékgyártó István: A magyar népi festészet....
Művészet, 1976.november - 10.oldal.

Szőrös József
szobrán

„Cigányok"
(repro)

Sz.E.: Mint a madár...
Nők Lapja, 1972. jul. - 27 szám

Szőrös József

A fővárosi művelődési házban megnyílt a Bács-Kiskun m.-i fafaragók kiállítása, melyen „Vagyonőr" c. szobra, több ember- és állatfigurái szerepeltek. /említve./

Tárlatról tárlatra.

1972. III. 18. TV: 17.25 /12/ Kj.

Kövi József, [ ]

Kiállít. (Nemzeti Galéria.)

Rózsa Gyula: Nézők, művének, mint művének 7.

Népszabadság, Bp. 1972. jún. 17.

SZŐRÖS JÓZSEF, naiv művész, szobrász

"SZÉCHENYI ISTVÁN", c. műve. - Választott tárgyukat jellemzi őket. Mit adnak és miért éppen azt adják?! Mit tartanak fontosnak? Mi kerül náluk megkülönböztetett helyre? A legidősebb nemzedék homálytalanul őrzi nagyjaink emlékét. Nem áll egyedül Gyovai Pál szoborpantheonjával. - Igy pl. Szőrös József Széchenyi Istvánról készített szobrot. 75. old

BANSZKY PÁL: Élő naiv művészet 69. old

VALÓSÁG, a TIT. folyóirata, XV. évf. 1972. 10. sz. Budapest

SZŐRÖS JÓZSEF, naiv művész, szobrász

"VERES PÉTER", c. műve. - Választott tárgyuk is jellemzi őket. Mit adnak és miért éppen azt adják? Mit tartanak fontosnak? Mi kerül náluk megkülönböztetett helyre? A legidősebb nemzedék homályvalahol őrzi nagyjaink emlékét. Nem áll egyedül Gyovai Pál szoborpantheonja. - Igy pl. Szőrös József Veres Péterről készített szobrot.
75. old

BÁNSZKY PÁL: Élő naiv művészet 69. old

VALÓSÁG. A TIT. folyóirata, XV. évf. 1972. 10. sz. Budapest

Szőrös József, faragó,
népmű vész

Alsólajos pusztán — villany nélküli tanyavilágban él Szőrös József 54 éves földmívelő-paraszt. Faragványai sajátosak. Elsősorban azért mert portrékat farag, emberalakokat... (fényhép)

M. Gy.: Fába vésett tanyavilág M. 2.

Népszabadság, Bp., 1971. máj. 23.

SZŐRÖS JÓZSEF, naiv művész, szobrász

"TÁBORNOKOM BINWIRHART JÁNOS" című szobra. Köszobrai szobrai szinte kizárólag portrék. Ősöket idéznek, de a groteszkre is érzékenyek, mint az örökkön mogorva és fütyürészső "Tábornokom Binwinhart János tufavulkánkő ből készült portréja. 75.old

BANISZKY PÁL: Élő naiv művészet 69.old

VALÓSÁG. A TIT. folyóirata, XV.évf. 1972. 10.sz. Budapest

SZÓKOS JÓZSEF, naiv művész, szobrász

"KENYÉR TÖRTÉNETE", című szobra,-Faszobrai gyakran elbeszélő jellegűek és szép ritmusúak. Folyamatos és szakaszos elbeszélést tartalmaznak,, mint a több, mint két méter hosszú KENYÉR TÖRTÉNETE, amely a szántással indúl és a különösen szépen sommázott kenyérszegés jelenetével zárúl. 75.old

BÁNSZKY PÁL: Élő naiv művészet 69.old

VALÓSÁG, a TIT. folyóirata, XV.évf. 1972. 10.sz.

Bpest

SZŐRÖS JÓZSEF, naiv művész, szobrász

"CIGÁNYOK", cimü szobra.-Faszobrai gyakran elbeszélő jellegüek, és szép ritmusuak, mint pl.a Cigányok és a Summások, folyamatos és és szakaszos elbeszélést tartalmaznak 75.old

HANSZKY PAL: Élő naiv művészet 69.old

VALÓSÁG. A K MT. folyóirata, XV.évf. 1972. 10.sz. Budapest

SZŐRÖS JÓZSEF, naiv művész, szobrász

"SUMMÁSOK", című szobra.-Faszobrai gyakran elbeszélő jellegűek és szép ritmusuak, mint pl.a Summasok és a Cigányok című szobrai.Folyamatos és szakaszos elbeszélést tartalmaznak. 75.old

BANSZKY PÁL: Élő naiv művészet 69.old

VALÓSÁG, A MTT. folyóirata, XV.évf. 1972. 10.sz. Budapest

Szőrös József náv művész

Kecskeméten a Bánó-házban van a náv művészek Múzeuma, állandó kiállítása.
Egy-két igazi népművészeti ihletésű alkotás mutatja be a lajosmizsei Szőrös József képességeit.

Halász Ferenc: A náv művészeti múzeum csodái.
Petőfi Népe, 1977. ápr. 24.

SZŐRÖS JÓZSEF, naiv művész, szobrász

JÁSZ ŐSAPÁM, cimü szobra.-Kőszobrai szinte kizárólag portrék, ősöket idéznek, mint a "Jász ősapám" cimü szobra Faragást semkitől sem tanult, csak saját elképzelése szerint készíti egy-egy szobrát. 75.old

BANSZKY PÁL: Élő naiv művészet 69.old

VALÓSÁG, A M TIT. folyóirata, XV.évf. 197z. 10.sz. Budapest

SZŐRÖS JÓZSEF, naiv művész, szobrász

"JÁSZ ŐSANYÁM",c.szobra.-Kőszobrai szinte kizárólag portrék.Sokat idéznek,mint a "Jasz ősanyám",cimü möve. Faragást senkitől sem tanult,csak saját elképzelése vezeti egy-egy szobor elkészitésében. 75.old

BÁNSZKY PÁL: Élő naiv művészet 69.old

VALÓSÁG. A TIT. folyóirata, XV.évf. 1972. 10.sz. Budapest

SZŐKÖS JÓZSEF, szobrász

Szőkös József: Tábornokom, Binwinhart János. című műve
Naiv művész. Fekete repr. 79.old

BÁNSZKY PÁL: Élő naiv művészet 69.old

VALÓSÁG, A TIT. folyóirata, XV.évf. 1972. 10.szám,
Budapest

Szőrös József
szobrász

„Kaszás I."
(repro)

Pap Gábor: Népiszobrászat, 1974.
Müvészet, 1974. október - 23.oldal.

Szőnyi József
szobrász

Szőnyi József, a pályázat III. díjának nyertese. A művész a munkafolyamat lényegét sűrítő alakja mozdulatában.

Pap Gábor: Népi szobrászat, 1974.
Művészet, 1974. október - 23.oldal.

Szörös József.
Az Ernst Múzeumban kiállító magyar amatőrök közül többen évtizedes alkotó munkára tekintenek vissza. Köztük nem egy, így Szörös József is. egyéni kiállításon bemutatkozott mai.

Bánszky Pál: Nemzetközi amatőr képzőművészeti kiállítás az Ernst Múzeumban.

Népművelés 1974/1 21 old

Szőrös József
nobrán

Tábornokom "cimü müve
nerepel a tarlaton.

Szalai Pál: Egy hang a magyar naiv müvészet kiállitásáról.
MÜVÉSZET, 1972.augusztus - 32.oldal

Szőnes József
notrán

„Ján ősapám"
(repro)

Szalai Pál: Egy hang a magyar naiv müvészet kiállitásáról
MÜVÉSZET, 1972.augusztus - 32.oldal

Szőrös József

Naiv szobrász.

Kortárs 1972/9 1509. old.

Szőrös József naiv művész

részt vett a „Magyar naiv művészet a XX. században kiállításon a Nemzeti Galeriában

B.P.: A naiv művészet és a közművelődés

Népművelés 1972/7 39old

Szörös József

Tűrség

Magyar naiv művészet a XX. szá-
zadban (Kiállítás a Nemzeti Galéria-
ban)

Népművelés 1972/7 3 old.

Szőrös József, [ ]

Megemlítve: „Bán megyei faparagó."

(h. m.): Faparagós az élete 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. márc. 10.

Szőrös József

„Cigányos" (repr.)

Sz. K.: Magyar Naiv Művészet a XX. Században.

Nők Lapja, 1972. júl. 1.

Szőrös József náv szobrász.

a náv szobrász tehetsége leküzdi a tanulatlanság gátjait, akadályait.

Gergely Mihály: Náv művészetünk.

Kortárs, 1972. szept. (2) 1509. o.

Szőrös József szobrász

A Nemzeti Galériában rendezett „A magyar náv művészet a XX. században" c. kiállításon szerepelnek.

„Hűség" (repr.)

(B.P.): A náv művészet és a közművelődés.

Népművelés, 1972. ... 7

Szőrös József (Lajosmizse)

A Nemzeti Galériában rendezett tárlaton nyolc faragását állították ki.

„Cigányok" (Szilvafa, 1957) (repr.)

Hettai Nándor: Budapesti múzeumokban.
Petőfi Népe, 1972. jún. 21.

Szőrös József, népművész

Drezdában láthatók fafaragásai.

–: Magyar képzőművészeti kiállítások külföldön 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. jún. 26.

Szőri József (1878-1914)

A tegnap megnyílt Szegedi Galériá-ban rendezett kiállításon művei szerepelnek

Polner Zoltán: Nyári Kis Galéria a Sajtóházban.

Csongrád Megyei Hírlap, 1971. júl. 6.

SZÖRI JÓZSEF, festő, 1878-1914

A Szegedi Munkás Szabadiskolában tanitott. Ő a radikálisok soraiban aktivan tevékenykedett. 173.old

SZELESI ZOLTÁN: Szegedi képzőművészek a munkásmozgalomban 173.old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve. 1. 1966-1967. Szeged. 1968

Szüri József

festőművész

A negedi múzeum díntermében laptal helyet az elhányt negedi mesterel alkotásai.

Troogmayer Otó
múzeumig.
cille

Bélés Megyei Népújság
1982 04. 23.

Szőri József †

(SZŐRI)

magyarázai hagyaránya

→ Kozma Lajos

MŰVÉSZET 1985/2/25

Szőri József, festőművész

A Kéve művészegyesület célja alapszabályuk szerint a szépművészetek és iparművészetek fejlesztése és művelése volt. Ezért kapcsolódhattak a Szablya-iskolákból jött nagybányai plein-air illetve posztimpresszionisztikus irányultságú festőkhöz. (Gölöncsér Gundel János, Szablya Frischauf Ferenc, Szőri József, Dénes Valéria, Fejérváry Erzsi és még többen.)

S. M.: Századeleji művésztársaság kiállítása a Kecskeméti Galériában.
Petőfi Népe, 1984. júl. 1.

Szőri József

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

Szöveg : 282,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1978 JUL 24

BUDAPESTER RUNDSCHAU

József Szörös
1021 1

József Szőrös: Frau mit Harke, 1969
Gedanken über die naive Kunst

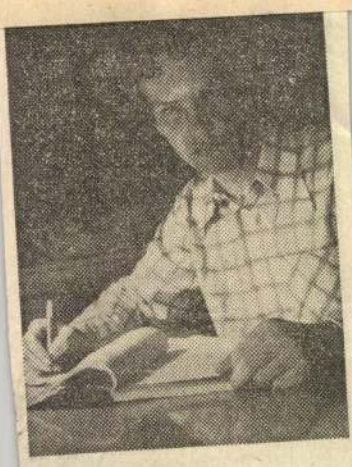

Andreas Ratsfeld

werben. Die Bande zwischen den beiden Völkern werden fester und auch die Entfernungen kürzer, wenn sie in Ungarn Freunde finden...

Eszter Keresztes

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1974 JUN 26
Hajdúbihari Napló

1027 Szőrös József

Hommonai György: Magvető

Szőrös József: Kaszás I.
(Horváth István felvételei)

Népi szobrászat 1974

Vasárnap délelőtt nyílt meg a Kossuth utca 1. szám alatti kiállítóteremben az a kiállítás, amely azt tűzte ki célul, hogy felkutatja, bemutatja és egyben további alkotó tevékenységre ösztönzi a ma Magyarországon alkotó népi szobrászművészeket. Igen, nyugodtan írhatjuk le a művészek szót, hiszen a rendező szervek (a Népművelési Intézet, a Fiatalok Népművészeti Stúdiója és a Debreceni és Hajdú-Bihar megyei Művelődési Központ) nem csupán egy tevékenységformát, hanem annak művészi színvonalú, esztétikai élményt adó megnyilatkozásait kívánták bemutatni. Erre a törekvésre utal az is, hogy az országos pályázatra jelentkező több mint száz alkotó és négyszázötven mű közül negyvenhárom művész százhúsz alkotását mutatták be.

Ki a népi szobrász, a kiállításon látható művek közül melyek a népi szobrászat termékei? Ha művészettörténeti szempontból tesszük fel a kérdést — a tárlat látogatója meggyőződhet róla — igen nehéz feleletet adni. A népi szobrász kifejezés ugyanis kevésbé művészettörténeti, mint inkább szociológiai kifejezés; a származást, az ebből következő élet- és munkakörülményeket, a művészi tanulatlanságot jelenti, és nem a művészi stílus milyenségét. Nyilvánvalóan a rendezők is ebből a szemszögből válogatták meg a beküldött anyagot, ugyanis a kiállítás három egymástól elkülöníthető, bár igen gyakran találkozó területet mutat be: a népművészetből sarjadó népi szobrászatot, a naiv művészetet, és egy harmadik irányt, az amatőr szobrászkodást, amely inkább a tanult, a hivatásos művészet felé tolódik el.

Nincs értelme azonban a terminológián való vitának: fogadjuk el, hogy a három terület legjobb megnyilatkozásait kívánták a rendezők bemutatni, és ezzel egy tulajdonképpen most éledező tevékenységre kívánják felhívni figyelmünket. Olyan tevékenységre, amely kultúrpolitikai céljainkkal, a művészet és az ember mélyebb és szélesebb körű kapcsolatának kialakításával függ össze.

Az esztétikai érték szempontjából a rendezők elérték céljukat. A legjobb művészek élményt adó alkotásokkal szerepeltek, így például Hegyi Flórián, Szőrös József, Kupai Sándor, a naivok közül Örsi Imre, Hommonai György, Csikós Nagy Márton, és ezzel bizonyossá válik, hogy művészetről van szó, tanulatlan, eddig támogatás nélküli művészetről, de olyanról, amely őszinteségében, igazságában, a megformálás eredetiségében felveszi a versenyt az iskolázott művészettel is.

Legjobb alkotásaiban tehát ez a művészet új színt, vagy egyre élénkebb színt jelent kulturális életünkben. Fontos ez a kiállítás abból a szempontból is, hogy bemutatja és segíti a népművészet motívumkincsének továbbélését, a tárgyak használati jelentőségétől már elszakadt, esztétikai funkciójú jelenlétét (Gaál János: Vidróczki életfája). Más formában mutatja ezt a továbbélést Hommonai György munkássága, vagy Bortnyák Istvánné kissé a népi barokkhoz visszanyúló Falusi Pietája, vagy Farkas József domborműve, a Vadászat. Jelentős a kiállítás a népművészet múltjának, közelmúltjának bemutatása szempontjából is. Gaál János, Korcsek Ferenc faszobrai vagy Nánási Tóth Lajos terrakottái egy-egy élethelyzet, a munka tipikus pillanatainak reprezentálói.

A legjelentősebb alkotókra azonban nem csupán ez jellemző, hanem a saját egyéni világ, amely a stílusban fejeződik ki, az emberről alkotott mélyebb mondanivaló, az ebből ötvöződő eredetiség. Így ki kell emelni Örsi Imre figyelemre és vitára ösztönző szobrait. A kőből és fából készült művek zártságukban, tömör komponálásukban egyszerre idéznek archaikus alkotásokat, és haj, szövet, műanyag applikációjukkal már-már pop-art tendenciákat. A mellszobrok a lehető legkevesebb plasztikai beavatkozással, és mégis, nagy érzékenységgel készültek, egy szemlélődő, befelé forduló művész világképének hordozóiként. Csikós Nagy Márton zsugorított, tömör tömbökből építkező figurái (Drótos), jelenetei (Borozók, Borjúszoptatás) népmesei hangulatokat keltenek; a népmesék, balladák tömörségével, a mese naiv azonosuló szeretetével építi fel műveit. Hommonai György törékeny, színezett figurái szintén valahol a mesevilágból eredeztethetők, de nála a törékeny finomság és az esetlenség, az arányok megnyújtása eredményez lírai hatást.

A másik, a népi oldalon Szőrös József Kaszás-sorozata érdemel nagy figyelmet. A kaszaélező és a hazafelé tartó mellett, előtt legerőteljesebb a Kaszás I., a munka egy pillanatát megragadó, a súlyosságot és a dinamikát, az ezekből eredő feszültséget leginkább hordozó szobor. Hegyi Flórián nagy, darabos vésőnyomokat hordozó figurái tömbszerűségükkel, mozdulatlanságukkal szinte modern oltárszobrok. A Nagyanyó morzsol nőalakjának merengése elmúlt életének minden nehézségét, küzdelmét idézi. Az Eredj! galambot röptető asszonya a mozdulatlanság és könnyedség ötvözetével vall a paraszti sorsról. Feltétlen említést érdemel Gaál János: Vidróczki életfája tömör, a fa köré mintázott kompozíciója, Kupai Sándor erőteljes Kordés lova és Bakos Lajos Hengerel a béres-e, a plakáton szereplő Figyelő bikája.

A kiállítás sikerét, Bánszky Pál művészettörténész és Samu Géza szobrászművész munkájának értékét, azt hiszem, az sem csökkenti túlzottan, hogy esetenként a koncepció nem egyértelmű (mint Kling József nyilvánvalóan iskolázott, a „hivatalos" művészetből táplálkozó szobrainál), vagy színvonalbeli hiányosságokat tapasztalunk (például Bajusz János, Gál István, Kolozs Barnabás, Molnár György alkotásainál). A figyelmet magára vonja a kiállítás azzal, hogy sok új névvel, színvonalas munkával teszi teljesebbé a magyar népi szobrászatról alkotott képet.

A naiv művészek 1972-ben rendezett kiállítása után elhangzott, hogy a művészet e területén semmi nem károsabb az alkotókra, mint a „sztár-szellem", a műkereskedelem betörése, s az ezzel együtt érkező gyűjtők, s ami még rosszabb, az egyénileg kereskedők megérkezése. Sok ilyen problémát vet majd fel ez a kiállítás is. Ebből a szempontból legalább annyira kell vigyázni ezekre a művekre, mint ahogyan művészi értékükre, őszinteségükre a kiállítandó anyag zsűrizésénél.

Szabó Ernő

Televízió-tulajdonosok figyele

AKARJA LÁTNI A TV 2. PROGRAMJÁT DEBRECE

KERESSE MEG A DEBRECENI FINOMMECHANIKAI VÁL
RÁDIÓS-TELEVÍZIÓS RÉSZLEGÉT.
GARANCIÁVAL BIZTOSÍTJUK a 2. PROGRAM VÉTEL

Felszereljük antennáját, adaptert biztosítunk és építünk

Irányár = 830 Ft adapter nélkül 550 Ft.

Részlegünk felvilágosítást ad a beüzemelés határidejér
és szakmai tanácsokat ad az érdeklődőknek.
A szereléseket az előjegyzések sorrendjében elégítjük ki,
már most jegyeztesse elő igényét saját érdekében.

Az előjegyzéseket felveszi
a Debreceni Finommechanikai Vállalat Rádió-Televízió rész
Űrhajós tér 6. (Új Élet park)
Telefon: 14-058.

Dolgozókat alkalm

Segédmunkást, éjjeliőrt (nyugdíjast is), betanított férfi és női munkaerőt három műszakra, valamint a Mikepércsi út 2. sz. alatti telephelyre 4 órás takarítónőt alkalmaz az Alföldi Nyomda. Debrecen, Böszörményi út 6.

Több éves gyakorlattal rendelkező beruházási előadót, kontírozó könyvelőt és anyaggazdálkodót felveszünk. Jelentkezés az Alföldi Nyomda személyzeti osztályán.

Kőműves, ács, villanyszerelő, lakatos, asztalos, parkettás szakmunkásokat, kubikosokat és segédmunkásokat azonnali belépéssel felveszünk. Debreceni Építőipari Szövetkezet, Hatvan u. 43. II. emelet 7.

Több éves gyakorlattal rendelkező vállalati jogügyi előadót vagy jogtanácsost és egyetemet vagy főiskolát végzett revizort keresünk. Jelentkezéseket „Intézet" jeligére kérjük a kiadóba.

Építészmérnöki diplomával és több éves kivitelezési gyakorlattal rendelkező munkaerőt felveszünk. Jelentkezéseket „Lakásépítés" jeligére a kiadóba kérjük.

Országos Takarékpénztár Hajdú-Bihar megyei Igazgatósága keres érettségizett, több éves gyakorlattal rendelkező adminisztrátort, gépírót és idegennyelv-tudással rendelkező munkaerőt.

Debreceni és hajdúböszörményi egyszemélyes zöldség-gyümölcsboltokba boltvezetőket és eladókat veszünk fel. Működési és erkölcsi bizonyítvány szükséges. Jelentkezés: MÉK-kirendeltség, Debrecen, Mikepércsi út 10.

Korszerű gépek kezelésére felveszünk, betanítunk fonónak, szövőnek, orsózónak 15 éven felüli női dolgozókat. Felvételre keresünk továbbá 18 éven felüli női, férfi segédmunkásokat. Bővebb tájékoztatást levélben adunk. Levélcím: Pamuttextilművek Budai Gyára, munkaerő-gazdálkodás, 1502 Budapest, postafiók 43.

A nádudvari Vörös Csillag Mgtsz szakosított sertéstelepén kezdő agrármérnöki állás betöltésére pályázatot hirdet. Jelentkezés a tsz főállattenyésztőjénél, a központi irodában.

Egyetemet végzett közgazdászt keres felvételre a Debreceni Ruhagyár. Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezés a személyzeti osztályon, rövid önéletrajzzal.

A debreceni ÁFÉSZ zöldségboltvezetőket és vegyesboltba vezetőket alkalmaz. Erkölcsi és szakmunkás-bizonyítvány szükséges. Jelentkezés az áruforgalmon. Szepességi u. 1.

A debreceni ÁFÉSZ keres melegkonyhás egység vezetésére vezetőt, helyettest és fregoli vezetőt szabadkasszás egységbe. Szakmunkás-, üzletvezetői, erkölcsi bizonyítvány szükséges. Jelentkezni: Szepességi u. 1.

A Gabonafelvásárló Vállalat debreceni körzeti üzeme szállítási gyakorlattal rendelkező dolgozót raktárosi munkakörbe, raktárosi gyakorlattal takarmánybolt-kezelői munkakörbe, továbbá érettségizett fiatalokat meós-munkakörbe keres. Hámán Kató út 17.

Gépkocsivezetőt (nyugdíjast is) helyettesítésre alkalmaz a Gyógyszertári Központ, Debrecen, Széchenyi u. 35—37.

A Városi Tanács V. B. Piaci Kirendeltsége felvesz kereskedelmi előadót, helypénzellenőrt középiskolai végzettséggel és helypénzbeszedőt, mérlegkiadót általános iskolai végzettséggel.

Műszaki vezetői beosztásba alkalmazunk gyakorlattal rendelkező műszaki dolgozót. Fizetés megegyezés szerint, feleség részére munkalehetőség. Ugyanott alkalmazunk közép- vagy felsőfokú építőipari végzettségű dolgozót adminisztratív vezetőként. Építőipari Ktsz, Kunmadaras.

Termelőszövetkezetünk kivitelezéséhez felvesz: építészmérnököt, építésztechnikust, magasépítési művezetőt, kőműveseket, ácsokat, festőket, épületlakatosokat. Szakmai gyakorlattal rendelkezőket előnyben részesítünk. Jelentkezés: Kaba, Vörös Csillag Mgtsz építési részlegénél.

Gépírni tudó fiatal, érettségizett lányt irodai munkára, munkaügyben jártas dolgozót, asztalost, érettségizett fiatal férfi munkaerőket 3 műszakba segédművezető-gyakornoki munkakörbe, női dolgozókat 3 műszakba felvesz a Szalag- és Zsinórgyár.

A Gabonafelvás
fi malomüzeme
vesz fel. Jelentke
Pénztárosi, bérs
ügyintézésben
munkaerőt megh
kalmaz a Debrec
és Szakipari Szö
kezni: Dimitrov
Felveszünk férf
kat kazánkezelői
bizonyítvánnyal
részére tanfolyam
sítjuk. Felveszün
segédmunkásokat
valamint gépipari
végzett fiatalokat
het: TITÁSZ V.
igazgatóság, Mik
személyzeti vezet
Felvételre kere
Cementmű építke
relőket, lakatos
betanított munká
kat és segédmun
HCM Villanysze
kirendeltségén,
művezetőnél.
PTM Angyalföl
vesz: 16. évet
szövő és csévélő
tanulási idő alatt
pótlékot fizetün
ebédet biztosítun
kereseti lehetősé
lentkezést írásba
gazdasági osztály
Fáy u. 81—83.
A vámospércsi
teire keres műhel
szérialakatost, va
vezetőt. Jelentkez
nőkénél írásban
A derecskei Na
Tanács V. B. kö
parkettást keres
megegyezés szer
Derecske, Tanács
Felveszünk őrp
igazgatóság, tel
Debrecen, Galam
Középiskolás
munkára azonna
veszünk. Debrece
vetkezet. Hatvan
Műszaki ellenőr
nikust alkalmaz
Vízgazdálkodási
cen, Tengerész u.
A TIGÁZ debr
azonnali belépés
munkást. Bérezés
rint. Jelentkezni:
Angol, francia
munkást veszünk
bóságunkba. Text
műnkbe női szab
tott munkások
juk. Jelentkezni:
nos Szolgáltató
Rákóczi u. 37.
Országos Takar
megyei Igazgatós
segédet keres.
Villanyszerelőke
férfi és női betar
felvesz a Bőripar
cen, Vágóhíd u.

SZAKKÖZÉPISKOLÁSOK!
SZAKMUNKÁSOK!

Szakmát tanulni vágyó férfiak és nők!

Fejlett technológiával, korszerű szociális körülmények között országos járműprofil javításán dolgozhat, szakmát tanulhat az

— autószerelő,
— karosszérialakatos,
— esztergályos,
— fényező és
— gépjármű-villamossági területen.

Azonnali belépési lehetőség!
Bérezés megegyezés szerint!

AFIT XIII. sz. Autójavító Vállalat
Debrecen,
Balmazújvárosi út 14. sz.

KELET
árube
te
Deb
Budai É
TAP

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett nagybátyánk,

BARCSI JÓZSEF
nyugalmazott vámszaki főtanácsos

89. évében, június 19-én örökre megpihent. Temetése 27-én, csütörtök délután fél 4 órakor lesz a Köztemető I. o. ravatalozójából a róm. kat. egyház szertartása szerint.

A gyászoló család

Lakás: Hadházi u. 32.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy felejthetetlen férjem, szeretett nagybátyám, papánk, sógorunk és rokonunk,

MARKOVICS SÁNDOR
hentes és mészáros

79 éves korában, házasságának 49. évében, hosszan tartó súlyos szenvedés után f. hó 21-én elhunyt. Drága halottunk temetése f. hó 28-án, péntek délután fél 3 órakor lesz a Köztemető I. o. ravatalozójából a róm. kat. egyház szertartása szerint.

Bánatos felesége, unokahúga és családja.

Lakás: Db., Ságvári u. 9.
Részvétlátogatások mellőzését kér-jük.

Mély fájdalomtó
tudatjuk, hogy
apánk, apósu
nagybátyánk, s
és jó rokonunk,
SZŰCS
tis
életének 77. év
elhunyt. Felejt
kat 1974. júniu
kön délután fé
a Köztemető I.
a ref. egyház
örök nyugalom
Lakás: Debrec

Szőrös József, fafaragó

Szőrös József kecskeméti fafaragó tehetségét bizonyítja, hogy műveivel hat külföldi országban, a Nemzeti Galériában, a kecskeméti Naiv Művészek Múzeumában és sok más helyen szerepelt már. Képünkön: otthonában, munka közben

a hivatalos intézkedések-
ben, amelyek az alaposan
felértékelődött svájci va-
luta *további árfolyam-*
emelkedésének megállítására korlátozták az átváltási lehetőségeket, sőt, negatív kamatokat írtak elő.

adott tegnap este, s ahol
nagy számban megjelentek
a konferencia ismert sze-
mélyiségei, valamint a
nemzetközi egyházi szerve-
zetek vezető képviselői is.

Ugyancsak ma terjeszti elő Romesh Chandra a konferencia üzenetét az

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

József Szőrös

DAILY NEWS

1978 JAN 13

1021

FOTO MTI — FERENC FEHÉRVÁRY

Auf einem Tanya, dem für das Ungarische Tiefland so charakteristischen allein stehenden Gehöft, wurde József Szőrös geboren. Und auf einem Tanya lebt er auch heute. Seit seiner Kindheit beschäftigt er sich mit der Holzschnitz-Kunst. Anerkennung haben seine Werke bei Ausstellungen im Ausland, in der Nationalgalerie und im Kecskemeter Museum für Naive Kunst gefunden. 1972 erhielt er bei einer Weltausstellung in Bratislava den Niveau-Preis. Seine Themen bezieht József Szőrös aus dem bäuerlichen Alltag. Unser Bild zeigt ihn auf seinem Bauernhof, im Vordergrund das holzgeschnitzte Porträt eines bärtigen Mannes.

Vor Entsc
über Andreo

Rom, 12. Jan. (UPI/Reuter) — Eine Entscheidung über den Rücktritt der christdemokratischen Minderheitsregierung des italienischen Ministerpräsidenten Giulio Andreotti wird in der kommenden Woche erwartet. Mehrere italienische Zeitungen äußerten am Donnerstag die Meinung, daß bereits der kommende Montag die Entscheidung bringen werde.

Am Mittwochabend sprach sich der Vorstand der Christdemokraten geschlossen für die Linie von Parteichef Benigno Zaccagnini

chefs der sechs Parteien des sogenannten Verfassungsbogens, die bisher durch Zustimmung oder wohlwollende Stimmenthaltung die Regierung Andreotti gestützt haben. Das Treffen soll am Samstag oder Montag stattfinden.

Sechs Parteien des Landes und die Gewerkschaften haben beschlossen, der Regierung das Vertrauen zu entziehen.

Ägyptisch–israelischer Militärausschuß

Kluft in der Sinai-Frage

Kairo, 12. Jan. (DPA) — Ägyptische und israelische Militärs haben am Donners-

der israelischen Siedlungen auf Sinai, konnten bei den Beratungen im ägyptisch-israelischen Militärausschuß bisher nicht überwunden werden. Wie der israelische Verteidigungsminister Weizman nach der fünfstündigen Vormittagssitzung in einer Pressekonferenz erklärte, gebe es in dieser Frage „eine Kluft, doch es besteht auch die Möglichkeit und der Wunsch diese Kluft zu schließen". Allein die Tatsache, daß Gespräche geführt werden, sei ein Fortschritt, meinte Weizman.

In direktem Widerspruch zu den ägyptischen Ansichten erklärte der israelische Verteidigungsminister, die Siedlungen in den besetzten arabischen Gebieten würden zur Sicherheit seines Landes beitragen. Kairo verlangt dagegen die Aufgabe aller 20 israelischen

Szőrös József mint szobrász-művész 2.) Folytatás

● Szőrös József: Guggoló nő.

Sheldon Williams: Női művészek kiállítása Londonban.
Petőfi Népe, 1954. aug. 19.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JUL 21

Hajdúbihari Napló

Szőrös József népi szobrász

1021

Szőrös József: Kaszás

(A népi szobrászat 1974 című kiállítás anyagából)

vezetőnél.

keresünk üzemi állat-
szeptember 1-i belé-
zés megegyezés alap-
szobás, összkomfortos
akást biztosítunk. Je-
ásban vagy személye-
lnökénél. Egyek, Új
Hunyadi u. 63.

ői segédmunkásokat jó
etőséggel, gépírni tudó
isztrátort, nyugdíjaso-
iek, portásoknak, bor-
oz idénymunkára női
alkalmaz a debreceni
oszlói Vetőmagüzem.
Debrecen, Déli sor 29.

dezőt és betűírót fel-
lentkezés a Hajdú-Bi-
Vegyesiparcikk-kiske-
Vállalat munkaügyi
ebrecen, Kossuth ut-

és segédmunkásokat,
iparban jártas szer-
lakatost felvesz a
vámospércsi fűrész-
tkezni lehet: HAJDÚ-
spércsi fűrészüzeme.

Földhivatal érettségi-
viselt férfiak részére
det földmérési előadói
, debreceni székhely-
derecskei székhellyel
mint debreceni szék-
5) műszaki rajzolói ál-
képzettség megszerzésé-
anulási lehetőséget biz-
elentkezni lehet a Me-
vatal földmérési osztá-
th u. 12—14. II. em.

kezet, Széchenyi u.

Egy fő villanysze
egy fő gyakorlattal
tárvezetőt augusztu
ténő belépéssel, á
felveszünk. Ötnapo
lentkezés személye
Vállalat, Debrecen,
út 5. sz. alatt, üze
portvezetőnél.

Takarítónőt azo
felveszünk. Debr
Szövetkezet, Hatv
kezés a gondnokná

Asztalos és kőmű
sokat, segédmunká
takarítónőket vesz
kezni: Általános S
Szövetkezet, Debr
37. szám, közgazd

Gyakorlattal ren
esztergályos, lakat
szakmunkásokat,
munkásokat és
férfi segédmunká
Fémfeldolgozó I
Vágóhíd u. 3/A.

Gyors- és gépír
felvesz a Művészi
kezet. Vörös Had

A Hajdúsági É
Szövetkezet, Hajd
vételre keres lak
gédmunkásokat,
ket, hidegburkol
szerelőket, valam
gédmunkásokat.
zés szerint. Jelent
dúböszörmény, Sz
munkaügy.

DEBRECENÉRT" MOZ
KÖTÖTT ÉP
YI DEBRECENI TELEPE
ai BEMUTATÓTEREM szo
KELET-TÜZÉP

Szőrös József, fafaragó, naiv művész

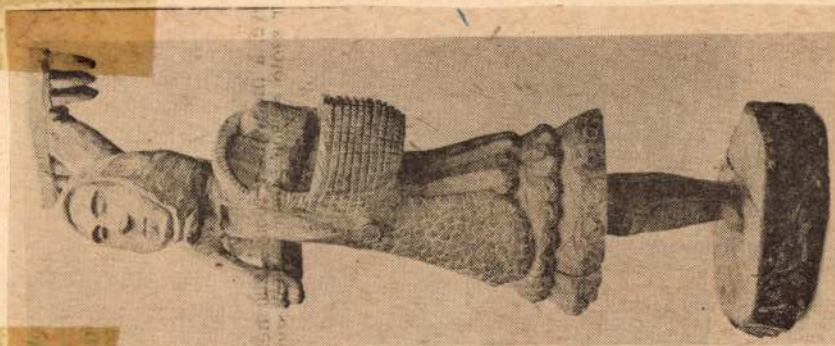

Szőrös József: Gereblyés lány

Petőfi Népe, 1980. jan. 27.

1972 JUN 4 -

Szőrös József

1021

Naív művészek komoly sikere

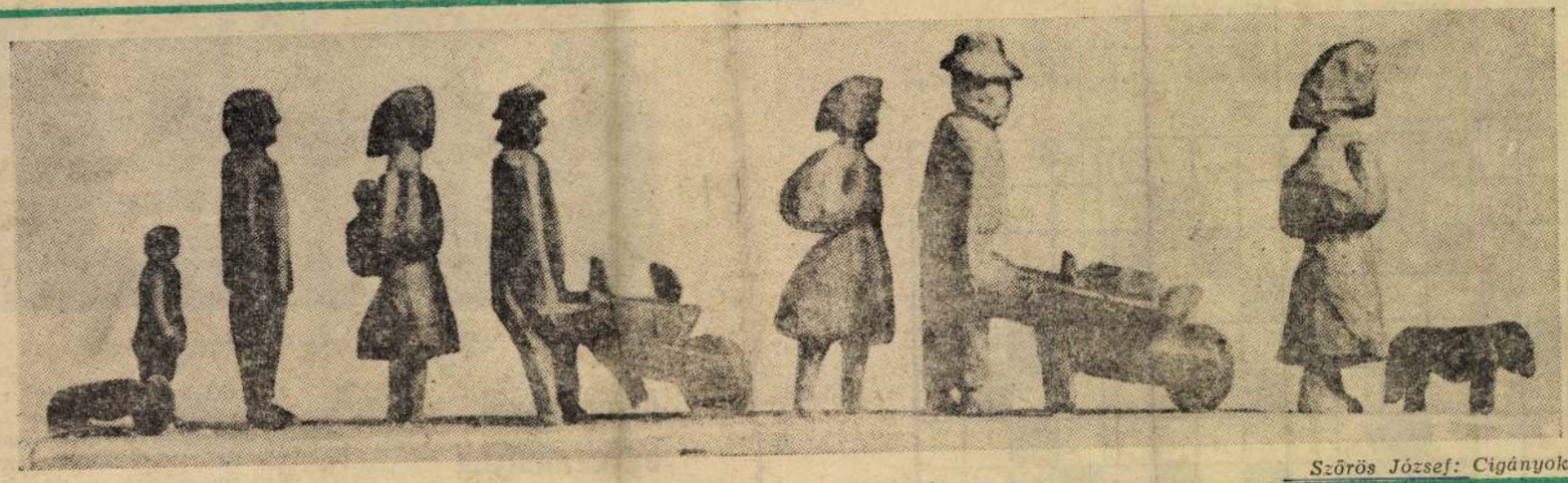

Szőrös József: Cigányok

Végre együtt láthatjuk a húszadik századi magyar naiv művészek legjava alkotásait! Eddig némi bosszúsággal olvastuk egy-egy külföldi bemutató hírét a lapokban s eltűnődtünk rajta: vajon miért ismerheti meg előbb a svájci vagy a német kiállításlátogató Süli, Gajdos, vagy Győri képeit, mint mi. A Nemzeti Galéria, Magyar naiv művészet a XX. században című kiállítása most kárpótol bennünket a várakozásokért és a rendszeres, szakszerű képzésben részt nem vett alkotók műveinek olyan sokaságával és változatosságával bűvöl el, hogy az F. Mihály Ida és Bánszky Pál által rendezett tárlatot az év egyik nagy, művészeti eseményenek tekinthetjük.

Kevés érdekesebb, titokzatosabb lélektani folyamat van annál, amikor egy ember, aki korábban a művészetek iránt nem igen érdeklődött, egy napon ecsetet vesz a kezébe, hogy fessen vagy faragó eszköz után nyúl, hogy szobrot alkotva fejezze ki gondolatait a világról. Áldozó József földműves volt, Aradi Zsófi falfestő parasztasszony, Benedek Péter parasztember, majd gyári napszámos, Bereczki György, Gajdos János falusi cipész, Győri Elek falusi kovács, Káplár Miklós gulyásbojtár, mészáros, alkalmi munkás, majd pincér, Kovács Mári Tornyainak, a híres festőnek házvezetőnője, Süli András földműves, kosárfonó, alkalmi munkás, Dudás Juli paraszt, és így tovább.

Némelyikük kalandos volt, mint Mokry-Mészáros Dezsőé, aki bejárta Ázsiát, Afrikát is, és utazásainak élményei határozott nyomot hagytak művészetén... Némelyikük élete megindítóan nélkülözte az időben kivívott elismerest. Ilyen sors Süli Andrásé, aki mindössze öt évig festett, de mivel nem boldogult, képeinek egy részét elégette. Hetvenhárom évesen megérte ugyan, hogy a Pozsonyi Nemzetközi Naiv Kiállításon aranyéremmel díjazzák, de ugyanabban az évben meg is halt.

Van, akinek a csillaga megérdemelten fönn ragyog, mint a galgamácsai Dudás Julié. És van, akinek még a személyi adatait sem tudták fölkutatni a rendezők, mint Marton Annáét.

A kiállított képek, szobrok nemcsak azért becsesek, mert azt mondják: lám, milyen sok és színes tehetségű művészt terem ez a föld. Legalább ilyen fontos az, hogy ezek az alkotások jobbára arról vallanak: milyennek látta önmagát és környezetét a nép, a művészi kifejezés lehetőségeit kereső egyszerű ember.

Akad a kiállított anyagban gyöngébb darab is, nem egy. Ám, azok is erősítik a nézőben a meggyőződést, hogy e kiállítás képeinek — szobrainak megalkotóiban nem Munkácsy, Medgyessy vagy Szőnyi István roppant szakmai tudásának versenytársait kell keresnie. Ezek az alkotások úgy arányolanak a magyar képzőművészet csúcsaihoz, mint Erkel operáihoz, Liszt hatalmas életművéhez vagy Bartók legjava kompozíciójához viszonyítható egy olyan népdal, mint az Érik a szőlő, Hajlik a vessző... És ki tagadná, hogy még az ilyen összehasonlítás után is azt mondja az ember: az a dalocska mégiscsak népi remeklés, gyönyörű és örök.

És mondjuk ki, akad a tárlat szereplői között néhány, aki méltó arra, hogy az európai naiv művészet megbecsült mesterei között emlegessék a nevét. Ilyen Benedek Péter, főként korai alkotásai révén. Ilyen Bereczki György megejtő humorú szobraival. Ilyen Gajdos János, akinek A nagy körmenet című hatalmas képe rendkívüli drámai erőről tanúskodik. Ilyen Süli András, akinek vásznain még a gőzvasút is népmesei bájjal közlekedett. Ilyen Győri Elek, akinek képein csillapíthatatlan kedvel zsibong a népélet. És ilyen a senkivel össze nem téveszthető Dudás Juli.

...E kiállítással egyidőben nyílt meg a MOM Szakasits Árpád Művelődési Házában az Országos Nyugdíjas Képzőművészeti Pályázat anyagából való kiállítás. Ez is naiv művészek kiállítása. A Nemzeti Galéria és a Népművelési Intézet 1971. őszén naiv művészeti pályázatot írt ki nyugdíjaskorúaknak. A felhívásra 152 pályázó összesen 1087 képet — szobrot mutatott be. A most kiállított 196 rajz, festmény és 78 szobor, faragás összesen 41 pályázó alkotása. Van valami ámulatot keltő abban, hogy egyesek milyen előrehaladott korban találkoznak először a „művészi teremtés" örömével. Gyovai Pál például nyolcvan évesen kezdett szobrot készíteni. Dr. Érdi Henrik selypi nyugdíjas főmérnök (most 75 éves) írta önmagáról: „Amikor 9 évvel ezelőtt nyugdíjba vonultam, mondhatnám egyfajta megszállottsággal nyúltam az ecset után és azóta szinte minden szabad időmet a rajzolásnak és festésnek szenteltem. — Amely napon nem jut idő a festésre, azt a napot elveszettnek tekintem." Tóthné Orosz Anna nyugdíjas gyári munkás, Hódmezővásárhely, önvallomásából: „Tanulni akartam, az élet tanított. A szépség utáni vágy hajt ma is. Szeretném megmutatni a szépet mindenkinek, az egyszerű embereknek is. Közülük való vagyok, őket mintázom, rajzolom, festem, ez a világom."

A kiállítók sorában szerepel Balázs János a híres salgótarjáni cigány művész; a győrsövényházi özv. Pozsgai Pálné, akinek már verskötete is jelent meg; Ifj. Kapoli Antal a jeles faragó népművész; Horváth Vince, aki főként a cigányéletről készít érdekes szobrokat.

Sok kiállító életrajzában olvasható, hogy idő előtt megrokkant. Lehet, hogy nekik a sors vigasztalásul adta a művészi alkotás örömét?

Bajor Nagy Ernő

Lányok, lányok

„Nem tesz föl a lány magában egyebet,
Csak hogy téged, csalfa legény elfeled;
. . . . . .
. . . . . .”

(Petőfi)

A pontozással jelölt szövegrészt az ábra vízszintes 1. és függőleges 20. számú oraiba rejtettük.)

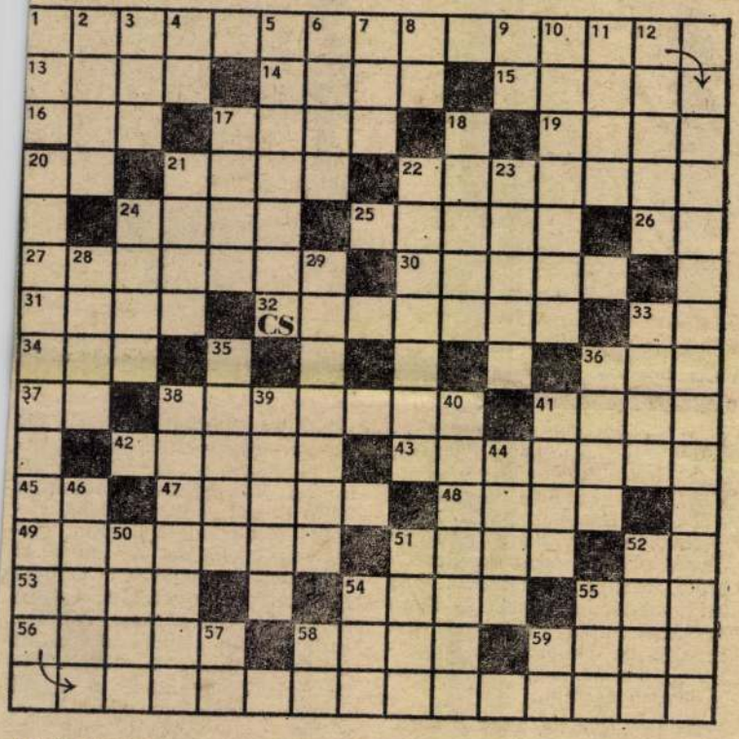

VÍZSZINTES:

13. Kis Juliska.
14. Az erdő szelíd „vadjai”.
15. Hajdani „nagyúri” cím — népies változatban.
16. Holland légiforgalmi társaság.
17. Női név.
19. Válogatott labdarúgó.
20. M. T.
21. Fejér megyei község Simontornya közelében.
22. Tömény kénsav.
24. Régi időkbeli.
25. Libéria, inasok formaruhája.
26. Kicsinyítő.
27. Búza, rozs, árpa stb.
30. Néger köztársaság a Kubával szomszédos szigeten.
31. Istállóbeli fekvőhely.
32. Levestészta.
33. Tisztelt Cím!
34. Bánata van.
37. Z. G.
36. Nedves talajon terem meg.
38. Végzetes következményekkel járhat.
41. Szavazáskor használt tárgy.
42. Nem hajlítható.
43. Kikötőváros az NDK-ban.
45. V. F.
47. Mert!
48. Elhunyt francia sanzonénekesnő.
58. Délszláv nemzeti tánc.
59. Gabonaköteg.

FÜGGŐLEGES:

1. Szájszél.
2. Felizgatott, zaklatott (állapot).
3. Egyik cementipari vállalatunk.
4. Azonos magánhangzók.
5. Valamely szervezet legfelső irányító testülete.
6. Kerekszám.
7. Talál.
8. Európa Kupa.
9. A. G.
10. Falu az edelényi járásban. (Ne keresse, inkább ide írjuk: DEBRETE.)
11. Német három.
12. Egyik ókori görög törzs tagjai.
17. Férfinév.
18. A mindenkori korízlést tükrözi.
21. Alak, forma.
22. A bányaléq, sújtólég népies neve.
23. Kötöttáru (pl. fürdőruha).
24. Többéves itóka.
28. Éppen hogy.
29. Megbíz valamely állás, hivatal ellátásával.
33. Ritmikus mozgás.
35. . . . . -tenger — az Antilla-tenger másik neve.
36. Csavar.
38. Bemondta vala.
39. Leszámít.
40. Nyugtalanul topog.
41. Járművön közlekedő.
44. Macskaszalajtó.
46. Női név.
50. . . . . Hamsun — Nobel-díjas norvég író.
51. Belsejében.
52. Teherhordó állat.
54. Angol Tem[illegible]
55. Ábrázolás.
57. A. B.
58. K. N.
59. Lásd vízsz. 26. sort.

* Beküldendő — lehetőleg levelezőlapon — a vízszintes: 1., a függőleges: 20.

Beküldési határidő: **június 15.**

A nyertesek névsorát a **Szabad Föld** 1972. július 9-i számában közöljük.

A Szabad Föld 1972. május 7-i számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése: Üveg a szerencse: ragyog és eltörik — A rossz után a rossz emléke a csapás. —

SZABAD FÖLD
Budapest

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPKIADÓ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-048, 337-748, 340-726

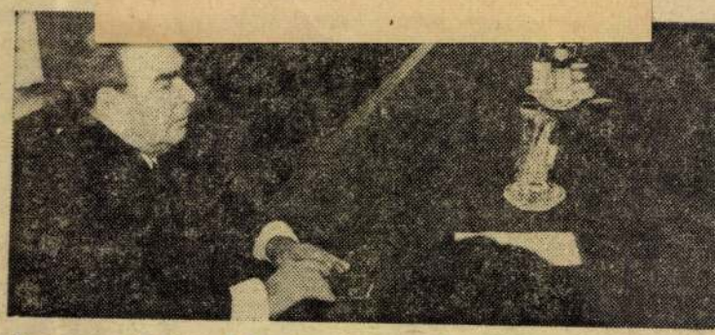

Brezsnyev és Nixon a tárgyaló asztalnál

A moszkvai egyezmények

A Kreml-palota Katalin-termében lezajlott csúcstalálkozón jelentős eredmények születtek. Az erőviszonyok alakulása, a békés egymás mellett élés politikájának sikeres érvényesítése, a nemzetközi problémák kölcsönös jószándékot tükröző megközelítése, a realitások és egyben az egyenlő biztonság elvének elismerése több, fontos szovjet—amerikai megállapodáshoz vezetett.

A szovjet vezetők az amerikai elnökkel folytatott tárgyalásaik során abból a lenini tételből indultak ki, hogy nemzetközi kapcsolatok rendszerét a különböző társadalmi berendezésű államok békés egymás mellett élésének elvére kell alapozni. A Szovjetunió a nemzetközi problémák békés rendezésének híve. Ezért a kapitalista országokkal is normális kapcsolatokra törekszik és ebből a törekvésből nem zárja ki a legnagyobb imperialista hatalmat, az Egyesült Államokat sem.

A szovjet fél mindjárt a tárgyalások első napján leszögezte: a békés együttélést nem szabad úgy leegyszerűsíteni, hogy nincs háború. Javítani és fejleszteni kell az államok kapcsolatait, nem más országok kárára, de a kölcsönös érdekek tiszteletben tartása alapján. Ki kell küszöbölni a „hidegháború” maradványait, elő kell segíteni a megoldásra érett problémák rendezését.

Ennek az elvi politikának jegyében írták alá az említett egyezményeket. Több, régebben vitatott kérdést nyugvópontra juttattak; több, már előkészített megállapodás aláírását a

zetvédelemről kötöttek, mind járt megmutatta, hogy noh formailag kétoldalú egyezmény ről van szó, hatása egyeteme érvényű, hiszen az elhatározot intézkedések az egész emberi ség érdekében állnak. A két ál lam ezentúl együttműködik levegő és a víz szennyezésének megakadályozásában, a tenge és a városi környezet szennye ződésének vizsgálatában, a föld rengések előrejelzésére irányu ló kutatásokban és más hason ló programokban.

Az orvostudományi és köz egészségügyi együttműködés közös bizottság irányítja majd Elsősorban a legelterjedtebb be tegségeket, a szív és a vér edényrendszer megbetegedéseit a rákot kutatják.

Az öt évre szóló űregyez mény a világűr békés kutatásá ban elért eredményeket a két ország népei és az egész világ népei javára akarja gyümöl csöztetni. Tervbe vették 1975-re, egy szovjet Szojuz és egy ame rikai Apollo űrhajó összekap csolását. Az űrrepülés során a két nemzet űrhajósai kölcsönö sen átmennek a másik ország űrhajójának fedélzetére. Együttműködik a két ország a kozmikus meteorológiában, a kozmikus térség, a Hold és más égitestek kutatásában.

A szovjet—amerikai tudomá nyos-műszaki együttműködés ről kötött megállapodás fő célja, a tudósok és szakértők erőfeszí téseinek összehangolása a leg fontosabb problémák megoldá sa érdekében.

Egyezményt írtak alá a két ország hadiflottájának hajói közt a nyílt tengeren és a felette lévő légitérben fenyegető incidensek megelőzésére is. Ez volt az első magas szintű katonai megegyezés a második világháború óta a két hatalom között. Biztonsági rendszert dol-

Szőrös József

Az Ernst Múzeumban kiállító magyar amatőrök közül többen évtizedes alkotómunkára tekintenek vissza. A művész egyéni kiállításon is bemutatkozott már.

Bánszky Pál: Nemzetközi amatőr képzőművészeti kiállítás az Ernst Múzeumban.

Népművelés, 1974. 1. 21. old.

Szörös József, Szapáragó

Tárlata nyílik meg Kecskeméten jül. 31-én.

—:o A IV. Duna menti folklór festivál ...

12.

ESTI HIRLAP, B ~ 1973. jül. 31.

'96

Szőrös József

nár művész

Kecskeméten, a Képzőművészeti Világhét alkalmából átadtak a Magyar Nár Művészek Múzeumát. Az „ősfehetségek" mellett láthatók az utóbbi két évtized népi festőinek, faragóinak munkái. Pld. Szőrös József, Homonnai Pál és mégmások.

Menyhárt János: Üzenet a múltból. Magyarország, Budapest, 1976. okt. 24.

Szőtős József, népi fafaragó

Budapesten, a Mezőgazdasági Múzeumban aug. 10-én nyílt meg a „Mezőgazdaság a népi művészetben, 1980." c. kiállítás. – Szerepel Szőtős József alkotása is a kiállításon.

Sass Ervin: Mezőgazdaság a népi művészetben, 1980. Békés Megyei Népújság, 1980. aug. 28.

Szőrös József amatőr (náv) fafaragó, Bács-Kiskun m.

a XI. országos amatőr képző- és iparművészeti kiállítás a diósgyőri Vasas Műv. Központban látható. A kiállítás megnyitása után átadták a díjakat: a szobrászati kategória jutalmazottjai hárman voltak, Pál Zoltán (Pécs), Ujfalvi Antal (Bpest), Szőrös József (Bács-Kiskun m.).

Sz-: amatőrök seregszemléje.
Déli Hírlap, 1981. jún. 8.

1021

Faragóművész Lajosmizsén

Háromszor is meggondoljuk, amíg egy-egy fafaragóra felhívjuk olvasóink figyelmét. Kedvező idők járnak a népművészetre, gyorsan napvilágra kerülnek a szunnyadó tehetségek és közönsége van a divatos formákkal ügyeskedőknek is. A valódi, támogatásra méltó, hiteles folklór és a beleérzés, utánzás, majmolás, a búza és az ocsu szétválogatásához idő kell.

A hírnév veszélyes kerítő, csábíthat a megszokott életritmus megváltoztatására, szemléleti ficamokat okozhat. Sok elégedett ember vált csalódottá, elkeseredetté, mert barátok, jóakarók, felelőtlen kritikusok elhitették velük, hogy ők „többre hivatottak", mivel néhány rajzot készítettek, ügyesen díszített dobozt, figurát faragtak.

Arra is gondolnunk kell, hogy örvendetesen növekszik azoknak a száma, akik saját gyönyörűségükre küszködnek az anyaggal, cifrázzák használati tárgyaikat. Ők esetleg éppen egy elsietett újságcikk hatására gondolnak arra, hogy a nemes szórakozást, időtöltést aprópénzre váltsák, elvárják a nyilvánosságot. Beálljanak a kiállítási lehetőséget követelők sorába.

Tízszer is megrágjuk, amíg művésznek titulálunk valakit. Még diplomás szobrászoknál, festőknél, színészeknél, muzsikusoknál is félve használjuk ezt a minősítést. Technikai készség, rutin önmagában kevés. Puskinnal értünk egyet, aki úgy vélte, hogy „aki kezével dolgozik, az munkás, aki kezével és eszével: mester, aki kezével, eszével és szívével, az művész." Mert a művészet — tegyük hozzá — nem csupán dísz: életmegnyilvánulás, beleszólás a világ dolgaiba, szavazat a harmonikus, mind jobban kiteljesedő, gazdagabb emberi lét mellett, ma és holnap egyaránt érvényes mondandó kifejezésének, megfogalmazásának csillapíthatatlan szándéka és képessége.

■ ■ ■

Az alsólajosi Szőrös József faragóművész.

Annak tartanánk akkor is, ha műveivel nem találkoznánk a Magyar Nemzeti Galériában, a kecskeméti múzeumban, a Népművelési Intézetben. Ez a megjelölés illeti meg, mi sem írhatunk másként. Így ír magáról: „Öten voltunk testvérek. Nekem, mint legidősebbnek nagyon korán meg kellett ismerni a nehéz munkát. Hét-nyolcéves koromban már pásztorkodtam. Öt kilométerre volt az iskola. Ezt a távolságot télen-nyáron, a legkegyetlenebb időben is meg kellett tenni. Végeredményben a faragást az állatok mellett kezdtem, sok-sok kifaragott pásztorsíppal, pásztorbottal, ostornyéllel.

Az iskolában kézimunkaórán jutott eszembe, hogy otthon fából faragjak... Az idők folyamán megnyugvást jelentett ez a foglalatoskodás. Kezdtem komolyan venni ezt az időtöltést. Főleg a paraszti életből vett témákat dolgoztam fel. A körülöttem élő emberek és a természet a modelljeim.

Sokat olvasok és történelmünk nagy alakjai is foglalkoztatnak. Pár éve kőbe is faragok. Sajnos, ez az anyag nehezen hozzáférhető számomra és munkáimhoz csak építőkövet tudok felhasználni. A faragást senkitől sem tanultam. Csak saját elképzelésem vezet itt a tanyai csöndben, ahol télen a hóban, nyáron a hőségben nyújt felüdülést és megnyugvást.

■ ■ ■

A kecskeméti múzeumlátogatók augusztusban láthattak munkáiból szép válogatást. A katalógusban a mindig mértéktartó, s a dicséretet óvatosan adagoló Bánszky Pál ilyen sorokat írt róla: „Szobrai olykor elbeszélő jellegűek, mint a népmesék. A „Kenyér története" című, több mint két méter hosszú, négy tagolású kompozíciója a földművelés folyamatát, annak fontosabb mozzanatait emeli ki, indítva a szántás jelenetével, ezt követi a vetés, aratás, cséplés, betakarítás, őrlés, sütés és a sort befejezi a plasztikailag különösen szépen megoldott kenyérszegés jelenetével. Mély megfigyelésre és alkotója nagyszerű formaérzékére vall a „Hűség" és az „Anyakoca" című kompozíció. Kőszobrai summázottak, hol ösztönösen, hol tudatosan, de végső megjelenésükben a plasztika törvényei szerint formáltak. Alkotójuk olykor a groteszk — jellemzés lehetőségeivel is él."

Művész — tegyük hozzá — mert meggyőzően mutatja olyannak a környezetét, amilyennek ő látja, érzi. Sohasem tartozott az „olyan mintha élne" csettintő elismerésre váró munkákat készítő faragók közé. Önálló stílusa van névtelen alkotásait is azonnal fölismerhetjük. Az a nyugalom, az értelmes munkában eltöltött élet harmóniája sugárzik szobrairól, ami őt is jellemzi.

Tudja mindennek az idejét, helyét, napjait a természet rendjéhez, ciklusos változásaihoz igazítja. A munka, a dolog az első, akárcsak apjánál, nagyapjánál és számlálhatatlan ősénél, kétkezi dolgozóknál, akik mind itt éltek a lajosi határban.

Néhány négyzetkilométeres körzetben töltötte el életét. Ugyanúgy kanyarodnak háza körül a dűlőutak ma is, mint gyermekkorában. A táj, ahol néhány méteres homokkupac is elegendő széttekintő magasságnak mégis kimondhatatlanul sokat változott. Drótok hozzák a fényt Szőrös József szép tanyájába, s a messziről érkezett energia működteti a rádiót, tv-t és a kis fejőgépet. Mert a tiszteletre érdemes hagyományokhoz ragaszkodó parasztember, faragóművész figyel a világ dolgaira. Ecetfából fabrikált, kényelmes székén üldögélve szívesen tölti idejét napjainkban megjelent könyvek olvasásával. Szakértő módján beszél a munkáját könnyítő gépekről, de utólérhetetlen pontossággal tájékoztat arról, hogy miként fülled be a fa, mitől olyan szép a színe a vadkörtefának, miért hagyja magát faragni, milyen a természete.

● **„Felüdülést és megnyugvást jelent a faragás".**

(Tóth Sándor felvétele)

A műteremmé formálódott apró szobában minden tárgy Szőrös József egyéniségét szépítő kedvét mutatja. Az ajtó mellett jókora karámban ménes és mellette egy birkanyáj fogadja a látogatókat. Gyermekeit ajándékozta vele egy régi karácsonyon. A sarokban, a kis térben még monumentálisabbnak hatnak az 1967-ben faragott Ádám és Éva jelképes figurái. Aki nézi őket, csak a létezés titkaira embervoltunk múlhatatlan csodáira gondolhat. A Kenyérszegő — körtefából — tisztelgés a dolgozó emberek előtt. A Hadirokkant a háború, az értelmetlen pusztítás elítélése. Az asztalon a legújabb munka: a „Vándor Petőfi". A centenáriumi évben, amikor olyan sokan szóltak a költőről, ez a lajosmizsei parasztember tud újat, fontosat mondani a „néppel tűzön, vízen át" haladó Petőfiről. Érezteti, hogy ennek a nyughatatlan diáknak szavára századok figyelnek.

■ ■ ■

Szőrös József faragóművészről, a MAFILM a közelmúltban dokumentumfilmet készített. Reméljük, hogy mielőbb láthatjuk a mozikban és majd a képernyőn is.

H. N.

● **Gereblyés lány**

KŐFARAGÁSOK

● **Jász ősanyám**

● **Dózsa (kő)**

(Kiss Béla felvételei)

1973 DEC 2

Petőfi Népe

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
"

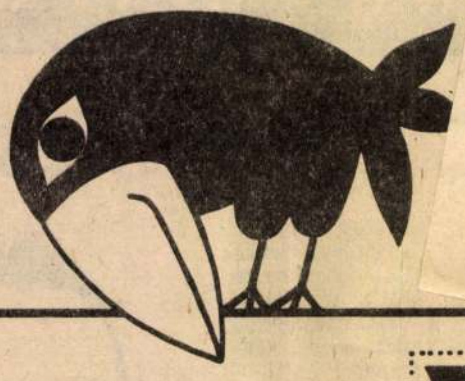

MAGYAR POSTA

Gyors választ vár?

A címzésbe és a feladóhoz is PONTOS IRÁNYÍTÓSZÁMOT írjon!

A közületekhez küldött leveleire a postafiók szerinti IRÁNYÍTÓSZÁMOT ÍRJA!

ugyanott e... szögöl telek. Érd... Lajosmizse, Hüffner Gyula 5-ös élelmiszerbolt (piacnál). 3621

BEKÖLTÖZHETŐ ház beépíthető saroktelken eladó. Kiskunhalas, Hunyadi u. 26/a, érdeklődni 26. sz., vagy Kállai Éva u. 15, este. 1423

BAJA, Szent László 39. számú ház, azonnal beköltözhetően eladó. 898

épül... lővel... yanó... apotb... ös, s... ögöl ... vő. É... gyháza... 6.

HÁROM... adó. Ke... 16. Ké... garázs

EGY h... szőlő, ... 1-es bus... lai Bal... lett, rés... Érdeklő... ván, M... rép u.

KIS csa... szögöl ... lany, vi... Budaihe... zön ut... nál.

Hirdessen lapu

Nagy választék a

Kecskeméti TÜZÉP Vállalat

telepein!

Korlátlan mennyiségben kaphatók:

CEMENT
MÉSZHIDRÁT
FALAZÓANYAGOK
ROMHANYI LAPOK

NYÍLÁSZÁRÓK
PARKETTA
FA ÉS MŰANYAG REDŐNY
PADLÓBURKOLÓ. 5878

Munkaalkalom

SZAKMÁR-FELSŐEREKI Rákóczi Mg Tsz juhászt keres felvételre. Lakást biztosítunk. Bérezés megegyezés szerint. Jelentkezés a helyszínen. 5900

GÉPKOCSIVEZETŐI jogosítvánnyal és nagy gyakorlattal rendelkező villanyszerelőt felveszünk. Jelentkezés helye: Észak-Bács-Kiskun megyei Vízmű Vállalat, munkaügyi osztálya, Kecskemét, Izsáki út 13. 5876

PÁLYÁZAT: kecskeméti iparvállalat pályázatot hirdet főkönyvelői munkakör betöltésére. Követelmény: felsőfokú számviteli képesítés és legalább 5 éves vezetői gyakorlat. Írásbeli pályázat beadását „Azonnali belépés 216 368" jeligére a Kecskeméti Magyar Hirdetőbe kérjük. 5842

NŐI és férfi raktári segédmunkásokat azonnali belépéssel felveszünk. Jelentkezés: FŰSZÉRT Vállalat, Kecskemét, Kiskőrösi út 9. 1878

FÉMMUNKÁS Vállalat Kecskeméti Gyára felvételre keres segéd- és betanított munkásokat leszabó, daraboló, és élhajlító gépek kezelésére. Bérezés megegyezés szerint. Jelentkezés a gyár munkaügyi osztályán, Kecskemét, Izsáki út 2—6. 5861

A KŐOLAJVEZETÉK Vállalat kecskeméti üzeme sürgősen keres felvételre geodétát és autóbuszvezetői jogosítvánnyal rendelkező gépkocsivezetőt. Bérezés megegyezés szerint. Érdeklődni lehet: Kecskemét, Békéscsabai út 32. 5886

TAKARÍTÓNŐT felveszünk. 607. Ipari Szakmunkásképző Intézet, Kecskemét, Április 4. tér 1. 1888

KISKUNFÉLEGYHÁZA MÁV állomásfőnöksége különböző szakmai tanfolyamokat indít érettségizett és 8 általános iskolai végzettséggel rendelkező, 18. életévüket betöltött női és férfi munkaerők részére. Kiképzés után kiemelt fizetést biztosítunk. Jelentkezés az állomásfőnökség munkaügyi hivatalában. 2800

VOLÁN 9. számú Vállalat felvesz érettségizett férfiakat forgalmi szolgálattevő munkakörbe, autóbusz-gépjárművezetőket, autószerelőket, szállítómunkásokat, segédmunkásokat kecskeméti telephellyel, jegykezelő-

VÁROSI Tanács V. B. Szociális Otthona felvételre keres anyagbeszerző munkakör betöltésére férfi dolgozót. Érdeklődni Kecskemét, Mükert. 5853

A VEGYÉPSZER Tiszakécskei Gyáregysége felvételre keres gyakorlattal rendelkező szerszámszerkesztőt, valamint gyors- és gépírókat. Kéthetenként szabad szombat, kedvező munkaidő-beosztás. Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezés a gyáregység munkaügyi osztályán munkanapokon 7-től 14 óráig. Tiszakécske, Szolnoki út 2—4. 1901

A Bács-Kiskun megyei Növényvédő Állomás, Tass, esztergályos szakmunkást felvesz. Jelentkezés személyesen vagy írásban az állomás igazgatójánál. 1924

KERESÜNK főgépészi állás betöltésére 3 éves gyakorlattal és gépkocsivezetői jogosítvánnyal rendelkező gépésztechnikusi, illetve felsőfokú gépipari technikumi végzettségű fiatalokat. Munkaterület: Bács-Kiskun megye. Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezés: Közúti Építő Vállalat gépészeti osztályán, Kecskemét, Bocskai utca 5. 5913

VAGYONŐRT (tűzőrt) azonnal felvesz a Kecskeméti Konzervgyár, Kecskemét, Szolnoki út 35. Jelentkezés a vállalat rendészénél. 5922

GABONAFELVÁSÁRLÓ és Feldolgozó Vállalat azonnali belépéssel felvételre keres szervezői munkakörbe közgazdasági egyetemi végzettséggel rendelkező fiatalt, vagy nagyobb gyakorlattal rendelkező középfokú végzettségű férfi munkaerőt, továbbá közgazdasági technikumi végzettségű és kisebb gyakorlattal rendelkező dolgozót könyvelői munkakörbe. Jelentkezni lehet a vállalat személyzeti vezetőjénél. Kecskemét, Villám István u. 12. sz. alatt. 1919

ANYAGNYILVÁNTARTÓNAK férfi dolgozót keresünk kecskeméti építésvezetőségünkre. Közgazdasági technikumi végzettség szükséges. Jelentkezés: Bács megyei Állami Építőipari Vállalat (Kecskemét, Klapka u. 34.), anyagkönyvelési osztályán. 1926

TÖBB éves kivitelezői gyakorlattal rendelkező gépészmérnököt, vagy mezőgazdasági gépészmérnököt keresünk főmérnöki beosztás betöltésére. Jelentkezés személyesen vagy részletes levélben az AGROTÁP Önálló Közös Vállalkozásnál, Lajosmizse, Dózsa György út 76. (Tel.: 87.) 3689

VILLANYSZERELŐKET, betanított villanyszerelőket, segédmunkásokat.

KÖZLEMÉNYEK

ORVOSI HÍR

Dr. Ladányi Lajos szülész-nőgyógyász szakorvos, kórházi alorvos magánrendelését megkezdte. Kecskemét, Rákóczi út 8. sz. alatt. I. emelet. Rendel: kedden 16—19 óráig, pénteken 19—21 óráig. 5945

ORVOSI HÍR

Dr. Tóth György megyei gyermekgyógyász szakfőorvos magánrendelését megkezdte Kecskemét, Rákóczi út 8. sz. alatt, I. emelet. Rendel: hétfőn, szerdán, pénteken 17—19 óráig. 5944

A VÍZMŰ Vállalat értesíti t. Fogyasztóit, hogy Kiskunhalas város ivóvízhálózatán december hó 3—11-e közötti időben fertőtlenítést végez. A fertőtlenítés tartama alatt a víz klórízű, nem minden esetben fogyasztható. Kérjük fogyasztóinkat, ez időre ivóvízszükségletüket előretárolással szíveskedjenek biztosítani." 142...

A DÉMÁSZ értesíti a lakosságot hogy Izsákon, a Gárdonyi utcában létesített kisfeszültségű hálózatot 1973 november 28-án feszültség alá helyezte. Fenti időponttól a létesítmény érintése és megközelítése életveszélyes és tilos! 597...

*

GYÁSZHÍR

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy drága jó szüleink, nagyszüleink, testvérünk és sógorunk

Tatár Mihály

és

Tatár Mihályné

1973. nov. 28-án tragikus körülmények közt elhunytak. temetésük december 3-án ne-

Víztorony és cipőfelsőrész

Hogy kerül a csizma az asztalra? A kérdést ebben az esetben nem így kellene talán feltenni? Nem bizony! Arról van szó ugyanis, hogy a Novus 90 Ipari Szövetkezetben igen jól megfér egymással – sőt a több lábon állás elvének megvalósítását jelenti – a víztornyok gyártása és a cipőfelsőrész-készítés.

Vas megyétől Szabolcsig több mint száz Hiko típusú, kisebb-nagyobb térfogatú hengeres víztorony áll már az országban, melyet a Novus 90-nél készítettek. Pedig mindössze néhány éve gyártják ezeket a legfőljebb 1000 köbméteres víztornyokat. Mégpedig úgy, hogy egy ezzel foglalkozó cég helyszínre adaptált tervei alapján úgymond kulcsátadásig elvégzik a munkákat. A szövetkezetnél negyven ember foglalkozik ezzel, köztük lakatosok, hegesztők, valamint víz- és villanyszerelők. Az utóbbiak annál is inkább, hiszen ezek a víztornyok automata vezérlésűek. A gyártáson kívül – a 25 éves tapasztalatot is felhasználva – ma is végeznek felújítási, karbantartási, szervizelési munkákat is.

A szövetkezet másik részlegében, a cipőgyártóban, természetéből adódóan főleg nők dolgoznak. E pillanatban többen, mint százharmincan.

A részlegben bérmunkában az amerikai Rockport technológia szerint készítenek férfi félcipő-felsőrészeket. Ezzel párhuzamosan az olasz Madras cégnek női és férfi cipőkhöz gyártanak felsőrészeket. Az utóbbi cég megelégedését tükrözi, hogy nem oly régen megcsillantotta azt a lehetőséget, hogy komplett férficipő gyártására köt szerződést a Novus-szal. Ez nagyobb mennyiségre történik – a szövetkezetiek reményei szerint – és folyamatos munkát adna hosszabb időre.

A NOVUS 90 IPARI SZÖVETKEZET CÍME:
6050 Lajosmizse, Petőfi S. u. 48.
Tel.: 76/356-155 Fax: 76/356-574

Két évvel ezelőtt magánszemélyek hozták létre Lajosmizsén a

Hidraulikus Gépjavító Kft.-t,

vagy ahogy rövidebben emlegetni szokás, a Hidrogép Kft.-t.

A cég nyolc képzett, szakmáját jól értő szerelője a hidraulikus speciális rakodógépek, dízelmotorok javítását végzi, hozzák azt bár az ország bármely pontjáról. Főegységek – hidrosztatikus hajtások, indítómotorok, munkahengerek, hidraulikus elosztók, dízelmotorok – felújítására is készen áll a kft. gárdája. Sőt, olyan kisebb javítások miatt, amikor nem érdemes az egész gépet szállítani, műszerezett, váratlan meghibásodások esetére is felkészített szervizkocsival úgymond „házhoz is mennek". Egyébként a cég szakemberei felkészültek arra is, hogy e gépek működtetéséhez szaktanácsot adjanak használóiknak, vagy éppen a nagy javítás, alkatrészellátás, szervizelés gondjait megoldják.

A helybéli és környékbeli lakosság, kisvállalkozók, teherfuvarozók megrendelésére forgácsoló munkákat, hegesztést is vállalnak.

APRÓ DIVATÁRU

- női kösztümök
- férfiöltönyök
- nadrágok, farmerok
- őszi olasz divatáru
- gyermekruházat

Várjuk kedves vevőinket!

VASS ÉPÍTŐIPARI VÁLLALKOZÓ

Generál kivitelezés
- tatarozás
- gépi vakolás
- állványozás

VASS LEVENTE
Lajosmizse, Bem u. 30.
Tel./fax: 76/356-116

BADACSONYI SZÖRPÖK ÉS ÜDÍTŐK
13 féle ízben, állandóan, olcsó áron kapható.
Lajosmizse, a 70. km-táblánál.

TEHERFUVAROZÁST
20 tonna kapacitásig fixplatós, ponyvázott járművekkel vállalok.
Péli Szilveszter
Lajosmizse, Kálvin u. 3. Telefon: 76/356-088

Hőszigetelőüveg-gyártás
- ✘ üvegezés, méretre vágás
- ✘ üvegfúrás
- ✘ sík- és katedrálüvegek
- ✘ ragasztott biztonsági üvegek
- ✘ tükrök
- ✘ képkeretezés

Mózsa Ferenc
Lajosmizse, Batthyány u. 4.
Tel.: 76/356-742

ESZTERGÁLYOS munkák vállalása
- ☞ *forgórészek, szivattyúk felújítása,*
- ☞ *perselyek,*
- ☞ *kötőelemek,*
- ☞ *alkatrészek gyártása.*

Közületeknek és magánszemélyeknek.
Fakan Géza
Lajosmizse, Bartók B. u. 28.
Telefon: 76/356-638

Műszaki cikkek adásvétele
- ❑ faipari gépek
- ❑ villanymotorok
- ❑ ékszíjak, csapágyak

Esztergályos és lakatos jellegű munkavállalás.
Nagy József
Lajosmizse, Dózsa Gy. u. 119.
Tel.: 76/356-105

Szőlős Józsi vagyok

AKIKRE NEMCSAK LAJOSMIZSÉN BÜSZKÉK

Minden idők egyik legjobbja...

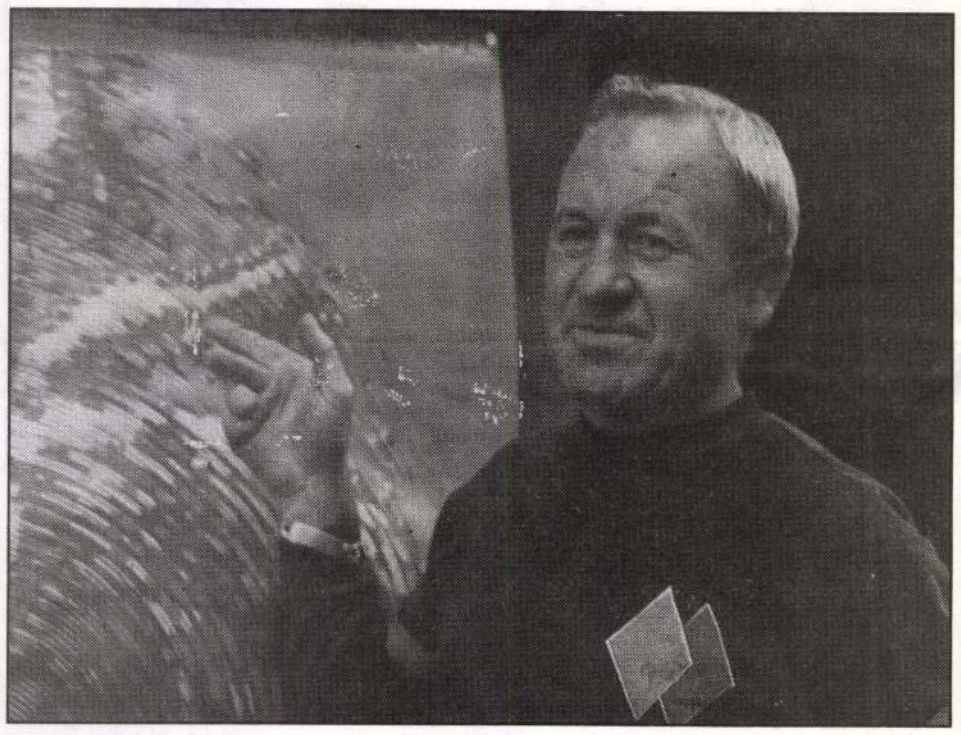

Gondolta-e 1948 nyarán a telepes készülék mellett olimpiai híreket fülelő 16 éves lajosmizsei fiatalember, hogy sokan majd az ő olimpiai, világbajnoki döntőinek közvetítéséhez igazítják napirendjüket?

Gyorsabban haladt a két Polyák testvér a karaszolással, amikor kiderült, hogy Bóbis, a magyar, a kecskeméti a dobogó legfelső fokára léphet. Véglegessé vált az Imre gyerekben az elhatározás: bebizonyítja, őbenne is van annyi erő, kitartás, fifika, mint példaképében.

Szerencséje volt, mert Madár tanár úr is biztatta. Forczer Béla bácsi meg akkoriban toborozta az erős ifjakat. A mostani művelődési ház nagytermében hetente háromszor gyűltek össze. Hónapok alatt kiderült: Polyák Imrét nem tarthatja meg Lajosmizse. Ment volna a közeli Kecskemétre, de nem hívták.

Pesti sportolóként, de mindig lajosmizsei szívvel érte el fényes sikereit.

Már másodéves sportolóként felhúzhatta az ifjúsági válogatott mezét, négy év múltán ezüstéremmel tért haza a finn fővárosban rendezett olimpiáról. Ugyanígy szerepelt Ausztráliában, Olaszországban. Tokió hozta meg az olyan nagyon várt, az annyira megérdemelt aranyat.

Mellékesen háromszor világbajnokságot nyert, előre odaadhatták volna a bajnoki aranyérmet a kötöttfogású pehelysúlyban, amikor elindult. Összesen 13 hazai bajnoki címet mondhat magáénak. 102 alkalommal küzdött felnőtt válogatottként.

Minden idők egyik legjobb magyar sportolója közben hazajárogatott szeretett szüleihez, testvéreihez. 1974-ben dr. Havasi László és dr. Csire Géza volt a násznagy szülei aranylakodalmán. Nyolc gyerek és tizenegy unoka köszöntötte a kedves öregeket.

Polyák Imrét már-már népmesei hősként emlegetik a fiatalok.

Egy faluszéli, virágos házból elindult valaki a nagyvilág meghódítására.

A festőművész

Nehéz, háborús időkben (1944. október 10.) született Lajosmizsén Bujdosó Ernő. 1965-ben fejezte be tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán. A hetvenes évek közepén a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskolában tanított. 1974-ben kapott Derkovits-ösztöndíjat.

Számos hazai és külföldi kiállításon vett részt. Bemutatták műveit Párizsban, Hamburgban, Tokióban, Bázelben, szerepelt stockholmi, brüsszeli, amszterdami kiállításokon. 1982-ben kapott Munkácsy-díjat.

A Művészet című szakfolyóiratban Pogány Ödön Gábor írt tanulmányt Bujdosó Ernő képeiről. Néhány különösen jellemző részletet idézünk a Feljegyzés utódoknak című írásból.

* * *

Mestere Sarkantyú Simon volt. Már az első, nyilvánosság elé vitt munkán nyoma sincs annak a vérbő, vaskos, sokszínűen vibráló festésmódnak, amit mestere gyakorolt és tanított.

Átélt, belső festői meggyőződés késztette egy olyan képalkotó módszer kialakítására, következetes alkalmazására, amely a természetelvűség határain belül maradva ugyan, de szinte mindenben ellentéte volt a főiskolán ez idő tájt legpártfogoltabb irányzatnak.

A pályájukat a 60–70-es évek fordulóján kezdő festők előtt két lehetőség lebegett: követni a főiskolai mesterek kurzusát és ezáltal zökkenőmentesen a „bevett" művészet sáncai közé kerülni, vagy a majd két évtizedes tetszhalálból éppen csak föltámadt avantgárd új apostolainak hívőivé szegődve rögösebbnek látszó, de azért szintén járt úton indulni. A 70-es évtized elején azonban valami mozdult a hazai művészeti életben. Néhány frissen végzett főiskolás egyéni utakat keresett, mert nem akart az avantgárd másodvonalára besorolni, de nem vállalta a konformizmus hiteltelenségét sem.

[...] 1973–75 táján Bujdosó finoman árnyalt barnákkal festett, sfumatós tónusokkal oldott terekben lebegő lírai figurákat. A terek kezdetben valósnak, háromdimenziósnak, lehatároltnak látszottak a képeken, az emberi alakok valós kölcsönhatásban voltak egymással, tényleges gesztusokkal, indulatokkal fejezték ki helyzetüket. Később egy lilás árnyalatú időszak következett festészetében – de éles váltásokat, korszakhatárokat sosem találunk nála.

Előbb a képi tér szerkesztését egyszerűsítette, valós terekből díszletekké, álterekké absztrahálta a festmény térbeli kiterjedését... Azután színei megváltoztak. A lírai sfumato eloszlott, a színek élénkebbek és telítettebbek lettek, a tér fokozatosan szűkült. A 80-as években lemondott festményein a mélység érzékeltetéséről, a sík, jelzett háttéren csak néha és csak néhány vonal utal valamiféle szerkesztett vagy még inkább csak képzetes térre.

Szőrös József

Bács-Kiskun szűkebb pátriájához tartozik Lajosmizse. Alsólajos tanyavilágában gazdálkodik. Itt született 1917-ben s hat elemi iskoláját a tanyán és a faluban végezte. Dédapjáig visszamenően minden őse parasztember volt, faragásainak is ez lett a meghatározója. Szobrai olykor elbeszélő jellegűek, mint a népmesék.

Faragásaihoz gyakran merít témát földműves életéből, melynek klaszszikus példája a „Kenyér története" c. több méter hosszú, négy tagolású kompozíciója. E faragásban a földművelés folyamatát, annak fontosabb mozzanatait emeli ki, indítva a szántás jelenetével, ezt követi a vetés, aratás, cséplés, betakarítás, őrlés, sütés és a sort befejezi plasztikailag különösen szépen megoldott kenyérszegés-jelenetével. Környezetéből veszi az állatfigurákat is.

Szőrös József munkái többször szerepeltek hazai és külföldi kiállításokon. Egyéni szemléletű és kvalitásos szobrairól már film is készült [...] Faragásainak gyűjteményes jellegű bemutatására most nyílt első ízben lehetőség Kecskeméten, a Katona József Múzeumban.

(Részlet Szőrös József munkáinak 1973-ban a Katona József Múzeumban rendezett kiállításának bevezetőjéből.)

ILYENNEK LÁTTA NÉHÁNY ÉVTIZEDE ASZTALOS JÓZSEF A TEMPLOMTORONYBÓL LAJOSMIZSÉT

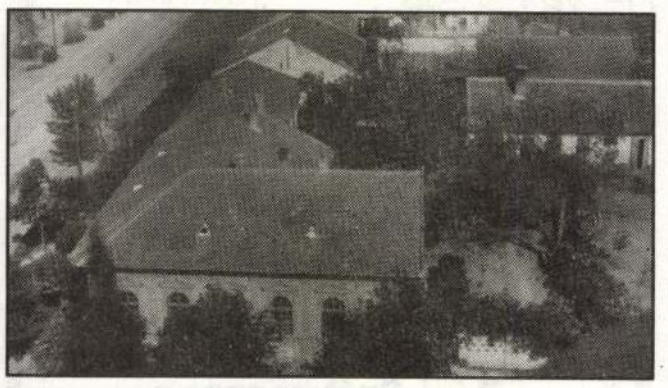

SZERTSEY GÁBOR

Új művészet

1998. ápr.

3.o.

töltötte, ahol már korán megismerkedhetett olyan, számára meghatározó személyiségekkel, mint Marcel Duchamp, André Breton vagy Billy Holiday. 1952-ben tért vissza Európába, ahol Firenzében megjelent első folyóirata, a Front Unique (politika, képzőművészet és költészet), és itt mutatta be első kiállítását is Galleria Numeroban, 1955-ben.

1960-ban Velencében ő szervezte az első európai happeninget L'Enterre ment de la Chose Tinguely címmel. A 60-as években számos emlékezetes, a műfajban hagyományt teremtő eseményt szervezett (Déchirez 1966, 120 dédiées au Divin Marquis 1966). 1961-ben újra New Yorkban dolgozik, olyan művészekkel, mint Claes Oldenburg, Allan Kaprow, Erró, Nam June Paik, Robert Filliou és mások.

1960-ban és 61-ben fesztivált szervezett az algériai háború ellen Párizsban, Velencében és Milánóban (Anti-Procés). Az ő kezdeményezésére alkotta meg hat művész a Grant Tableau Antifasciste Collectif című képét, a „nagy kollektív antifasiszta festményt" 1961-ben, Milánóban. Ezt a művet a rendőrség elkobozta, és csak 23 év után múltán került elő. (1966-ban állították ki újra a Centre Pompidou-ban, Párizsban.) Lebel 1968-ban aktívan részt vett a politikai eseményekben a Noir et Rouge anarchista csoport és a Mouvment du 22 Mars tagjaként.

1964-től rendezte meg a Festival de la Libre Expression-t, mely a nemzetközi konkrét költészet találkozója, filmvetítésekkel, kiállításokkal és happeningekkel. 1979-től – a korábbi fesztiválok hagyományait követően – útjára indította a POLYPHONIX nemzetközi fesztivált. A fesztivált Magyarországon is megrendezték, 1988-ban Szegeden, 1994-ben és 1996-ban Budapesten. Lebel számos könyvet is publikált. Már a 60-as években lefordította többek között Allen Ginsberg és William Burroughs műveit, antológiát szerkesztett a nagy generáció költészetéről, a happeningről és a konkrét költészetről.

Jean-Jacques Lebel retrospektív kiállítása főleg a művész plasztikai munkáiból válogat. Műveiben több stílust egyesít, többek között a neodadaizmust, a combine painting-et, a szituacionizmust, a nouveau réalisme-t, a szürrealizmust. talált tárgyakból készít kollázsokat, asszamblázsokat, szobrokat. Műveiben gyakran megjeleníti a számára fontos személyeket, például Man Ray-t, Meret Oppenheimet vagy André Bretont.

Lebel a 60-as évek aktív alkotó korszaka után visszavonult a nyilvánosság elől. Nem kívánt része lenni a galériák művészekre kényszerített sztárcsináló gépezetének; nem akarta feladni alkotói szabadságát az évi egy-két, eladásra koncentráló kiállításért. Ezért származik a kiállított művek nagy része a 60-as évekből, majd 1968-tól láthatunk tőle ismét munkákat. Az utóbbi években a művészettörténet kiemelkedő műveit parafrazálja ironikus hangnemben. Mint örök anarchista, mindvégig megőrizte azonban politika iránti érzékenységét is, hangsúlyozva a másságra és különbözőségre való jogot.

A kiállítás a bécsi Museum Moderner Kunst Siftung Wien után érkezik Budapestre, innen Kornewstheimbe, Hamburgba és Párizsba utazik tovább. A kiállítást filmprogram kíséri a múzeum vetítőtermében és a Francia Intézetben. (A részletes programot lásd a meghívón). Az Artrpool P60-ban régi barátai, Galántai György és Klaniczay Júlia látták vendégül a művészt április 4-én, 18 órakor. Az Hommage a Filliou című performanszra az Artpool P60-ban éppen zajló, Robert Filliou-ra emlékező kiállítás záróakkordjaként kerül sor.

Változás a kiállítási programban

Új dátummal, az Őszi Fesztivál idején, 1998. október 29–november 29. között látható majd **Vontatóhajó (Tugboat)** címmel Swierkiewicz Róbert installációja.

Arany Andrea, sajtóreferens

BTM – Kiscell
TULPÉK EGE ALATT / UNDER TULP'S SKY
Chilf Mária és Szörtsey Gábor kiállítása
1998. április 17–május 31.
Helye: Templomtér

Chilf Mária és Szörtsey Gábor együttes kiállítása a Fővárosi Képtár Templomterében szokatlan abban az értelemben, hogy viszonylag ritkán kerül sor kettős egyéni kiállításra itt, mert a tér csalóka: nem olyan nagy, mint ahogy látszik. Ez ugyan csak technikai kérdés, de a kettős kiállítás szellemi értelemben is nehéz, nem könnyű két olyan művészt találni, akiknek művei úgy kapcsolódnak egymáshoz, hogy nem konkurálnak, engedik egymást érvényesülni, netán egy-egy gondolat folytatódik. A Chilf–Szörtsey pár, azon túl, hogy az életben is egymás mellett dolgoznak, a műveik alapján is összekapcsolhatók. A világ iránti kifinomult érdeklődés, a részletek csontig ható feltárása, a tárgyi világ anatómiájának feltérképezése mindkettőjüknél döntő motívum. Az experimentumok mások, de az érdeklődés iránya és szenvedélye feltétlenül közös. Chilf Mária tárgyakat készít. Ezek a tárgyak valójában nem szobrok, nem installációk, a térberendezés tradicionális értelmében. Ready made tárgyakból felépített művek, anyagukat tekintve igen változatosak: üveg, cipő, ventillátor, csempe, műanyag cső, asztalka és így tovább, tulajdonképpen nem fontosak az összetevők. Ez így persze nem igaz, mégis az az ember érzése, hogy Chilf kreativitása számára szinte mindegy, hogy milyen anyaghoz nyúl, ugyanis tárgyának eszméje, ideája a fontos, s ha az megvan, bármiből képes felépíteni művét.

Szörtsey Gábor monokróm papírokat állít ki, ami itt szokatlan, viszont nála, mint mindig, szokás szerint sem a cím, sem képek témája nem túlságosan fontos kérdés, pedig most van cím bőven. Mégis, ennél a művészet sokkal mélyebb rétegei foglalkoztatják. Redukált formák, (deformák), minimális eszközök, kevés anyag – papír, grafit, vagy szén, esetleg tus, szóval mindenképpen fekete – mégis a rendkívüli gazdagság az, ami első látásra lenyűgöző. Ez persze akár ellentmondás is lehetne, ugyanis mitől nevezhető mindez gazdagságnak? A papírra készült képnek ugyan a hazai, vagy az európai művészetben kevesebb a tisztelete, de ez például mit se számít, ha a végtelenül gazdag keleti művészetre gondolunk. És Szörtsey végtelenül sokrétű anyaga a papír.

A kiállítást rendezte: Lorányi Judit
Budapesti Történeti Múzeum
Fővárosi Képtár / Kiscelli Múzeum
1037 Budapest, Kiscelli u. 108.
Információ: 3887-817 telefonon.
E-mailen: Fitz Péter h13293fit@ella.hu
http://www.btmfk.iif.hu/

HALÁSZ ANDRÁS (New York):
SIVATAGI KÉPEK című kiállítása
Chihuahua sivatag Presidio (Texas, USA).
Látogatható: 1998. május 31-ig

Száraz optikumok

Foncsorozott napszemüveget és kalapot viselek, de még így is hunyorgok. Pára és köd itt nincs, jó szeműek húsz mérföldre is ellátnak. Az eső talán négyszer

1998/5

esik egy évben és akkor is csak fél órát, de ez azonnal Édenkertté varázsolja a tájat.

Gyűjtögetés

Lehet gyűjteni köveket, száraz kaktuszokat vagy kőből pattintott nyílhegyeket, amelyeket az apacsok lőttek ki a spanyolokra (sikeresen) majd a meszticekre (sikeresen) majd az angolszászokra (sikertelenül), hogy aztán elmeneküljenek a magas hegyekbe, ahonnan csak száz év múlva jöttek le Ojinagába (Mexico) enni, már akik megmaradtak.

Szeptembertől itt fogok lakni. A helybéliek esküsznek, hogy éjszakánként mindenféle misztikus fényeket lehet látni a hegyek mögül.

A holdfény a legmisztikusabb. Szabad szemmel lehet látni a galaxisokat.

Vadászat

Simone elmondja, hogy hatszáz kubikosnak álcázott marine (tengerészgyalogos) utat épít a Rio Grande körül és fegyvertelenül (titokban) mexikóiakra vadásznak, hogy ezzel is segítsék a határőrség munkáját. Az újság szerint valóban utat építtetnek elérhetetlen helyeken, hogy a kábítószerforgalmat megakadályozzák. Szerintem: nehogy bárki is elhiggye, hogy majd a környezet valakit is megvéd.

Újjászületésemért különleges köszönet Martine Juliennek (alias Koogly), aki nélkül még mindig Brooklynban rohadnék, és Simone Swannak, aki „arabmeseváloyogpalotát" épít a sivatagban

Halász András

Nyitva 1998. április17-től május 31-ig, 10–18 óráig, hétfő kivételével.
Megnyitotta: St Auby Tamás. **A kiállítást rendezte:** Mattyasovszky Péter.
Helye: Oratórium – 1037 Budapest, Kiscelli u. 108.
Információ: 3887-817 telefonon.
E-mailen: Fitz Péter h13293fit@ella.hu
http://www.btmfk.iif.hu/

NÉPRAJZI MÚZEUM

Costa Rica ősi kultúrái

Látogatható: 1998. május 18-ig

Costa Rica az Észak- és Dél-Amerikát összekötő keskeny földhídon helyezkedik el. Földrajzi helyzetéből adódó közvetítő szerepe rányomta bélyegét spanyol hódítás előtti kultúráira, melyek egyfelől az északra fekvő nagy mezoamerikai civilizációk, másfelől a délebbre húzódó Andok ősi kultúráinak hatását tükrözik. Ugyanez vonatkozik indián népcsoportjainak eredetére is, részben Mexikó, részben a Karib-tenger vidékéről származnak. Bár ezek a népek nem építettek olyan hatalmas piramisokat, nagyvárosokat, mint az amerikai magaskultúrák népei, de agyagművességük, kőszobrászatuk és mindenekelőtt fémművességük hasonlóan fejlett volt, sőt bizonyos technikai fogásokat, elsősorban a fémek megmunkálása terén tőlük vettek át a mexikói indiánok, de Costa Rica volt a maják által felhasznált jáde egyik forrásterülete is.

Kiállításunkon látható tárgyak a Costa Rica-i prekolumbián kultúrák alkotásaiból nyújtanak keresztmetszetet, temetkezési mellékletként i. sz. 800–1500 között sírba került polikróm és figurális agyagedények, valamint kőszobrok és díszes metaték, őrlőkövek formájában.

Ez a néhány héttel ezelőtt múzeumunk birtokába került gyűjtemény is – melyhez hasonló mennyiségű régészeti lelet ebből a régióból 1901-ben került utoljára a Néprajzi Múzeumba – azt az utóbbi egy két évben megfigyelhető tendenciát tükrözi, hogy Magyarországról elszármazott honfitársaink több évtizedes gyűjtőmunkájuk eredményeképpen birtokukba került tárgyaikat magyarországi közgyűjteményekben kívánják elhelyezni. A gyűjtemény megszerzését a Művelődési és Közoktatási Minisztérium támogatása tette lehetővé, a kiállítás megrendezésének költségeit az elmúlt évben a személyi jövedelemadóból múzeumnak felajánlott 1%-os rész biztosította.

Gyarmati János

1998. április 28-tól május 24-ig mutatjuk be **Normantas Paulius: Ázsia titkai, Musztáng és Ang-kor** c. fotókiállítását.

Az időszaki kiállítást a Balogh Rudolf-díjas fotóművész 50. születésnapjára nyitjuk meg az 1997–98-as évi Himalája-expedíció fotóiból.

Rónai Tánja

„Az 1997. év ásatási leletei"

Kiállítás az Aquincumi Múzeumban 1998. április 15–október 31.

Az Aquincumi Múzeum munkatársai az 1997. évben 15 esetben végeztek az építkezésekhez kapcsolódó, azokat megelőző hosszabb – rövidebb időtartamú régészeti munkát (feltárás, szondázás, illetve megfigyelés) fővárosunk területén.

Nem véletlen, hogy a fogalmi utalásoktól, vagyis a hordozótól megszabadított vonal, felület, faktúra a festészet nagy lehetősége. A ritmusképletek szerveződését a kép előtti mozdulatok, a kar lendülete, a folyamatosan képződő „felhőállatok" újabb festői gesztusokkal való érvénytelenítése, fedése segítik elő.
Szörtesey Gábor egy alapvetően absztrakt képe van előttem már évek óta. A Christie's aukció 1987-es katalógusának a címlapjára került. Ez a festmény is egy a koncept és hiperrealizmus idején folytathatatlannak tűnő képépítési hagyomány friss, személyes felelevenítése. Nyilvánvaló a kandinszkiji ihletettség. Szörtsey számára már nem program a motívum mélyén rejlő jelenet vagy tériség kiiktatása, sőt a gesztusok épp akkor válnak véglegessé, amikor egymásmögöttiségük már teret sugall. Mintha-figurák mintha-jeleneteiről szól a kép. Az ecsetjárása nem szecessziós ornamentika gyakorlatokon edződött sokféleségű, mint Kandinszkijé, hanem akciófestészet-szerű.
Kandinszkij festői kalligráfiája közelít a fametszet, az írás véglegesített alakzataihoz. A kerámikusként indult Szörtsey festői gesztusai ehhez képest képlékenyebbek, gyorsabb mozgásúak.

Es ist kein Zufall, dass die von begrifflichen Hinweisen, das heisst, vom Träger befreiten Linien, Flächen, Fakturen die grosse Möglichkeit der Malerei sind. Das Gefüge der Rhythmusformeln wird von den Bewegungen vor dem Bild, vom Schwung des Armes, vom Aufheben der Gültigkeit, vom Überdecken kontinuierlich entstehender „Wolkentiere" durch weitere malerxische Gesten gefördert.
Ein grundlegend abstraktes Bild von Gábor Szörtsey habe ich schon seit Jahren vor mir. Es schmückt die Titelseite des Christie's Auktionskatalogs von 1987. Auch dieses Gemälde ist die frische, persönliche Neubelebung einer zur Zeit von koncept und Hyperrealismus nicht fortführbar scheinenden Tradition des Bilderbaus. Offensichtlich ist die Kandinsky'sche Inspiration. Für Szörtsey ist das Eliminieren der in der Tiefe des Motivs verborgenen Szene oder Räumlichkeit kein Programm mehr, im Gegenteil: Die Gesten werden gerade dann endgültig, wenn ihr Hintereinander schon das Gefühl von Raum vermittelt. Das Bild handelt von als ob Szenen von als ob Figuren. Seine Pinselführung ist nicht von der an den Ornamentikübungen des Jugendstils trainierten Vielfalt eines Kandinsky, sondern von der Art der Aktionsmalerei. Kandinskys malerische Kalligraphie nähert sich den endgültigen Formationen des Holzschnitss, der Schrift. Gemessen an diesen sind die malerischen Gesten des von der Keramik gekommenen Szörtsey weicher, von grösser Mobilität.

S Z Ö R T S E Y G Á B O R
1142 BUDAPEST, SÁRRÉTPARK 6.

1951. december 24-én született Székelyudvarhelyen. **1979**-ben végzett a kolozsvári Képzőművészeti Főiskolán. Műveiről Wilfried Skreiner írt tanulmányt (XIX. Internationale Malerwochen in der Steiermark Neue Galerie am Landesmuseum Joanneum, Graz **1984**), valamint Hegyi Loránd írt több elemzést és katalógus-előszót.
Egyéni kiállításai: **1984** Vajda Lajos Stúdió, Szentendre; Stúdió Galéria, Budapest. **1985** Fiatal Művészek Klubja, Budapest. **1986** GAMF Galéria, Kecskemét. **1988** Műcsarnok Dorottya utcai Kiállítóterme, Budapest. **1991** október FMK Galéria, Budapest.

Geboren am 24. Dezember **1951** in Székelyudvarhely (Rumänien). **1979** Abschluss des Studiums an der Hochschule für bildende Kunst in Cluj Napoca. Über seine Werke verfasste Wilfried Skreiner eine Studie (XIX. Internationale Malerwochen in der Steiermark, Neue Galerie am Landesmuseum Joanneum, Graz **1984**); Lóránd Hegyi schrieb mehrere Analysen und Katalogtexte über sein Schaffen. Einzelausstellungen: **1984** Vajda Lajos Stúdió, Szentendre; Stúdió Galéria, Budapest. **1985** Klub Junger Künstler, Budapest. **1986** GAMF Galerie, Kecskemét. **1988** Galeria der Kunsthalle in der Dorottya utca, Budapest. Oktober **1991** FMK Galerie, Budapest.

„TE IS - KÉRDEZTE ŐT EGYSZER - TE IS MEGTANULTAD A FOLYÓTÓL AZT A TITKOT, HOGY IDŐ NEM LÉTEZIK?" „IGEN; SZIDDHÁRTA" - VÁLASZOLTA. „BIZONYÁRA EZ AZ, AMIRE GONDOLSZ: HOGY A FOLYÓ EGYSZERRE VAN MINDENÜTT, AZ EREDETÉNÉL ÉS A TORKOLATÁNÁL, A VÍZESÉSEKNÉL ÉS A RÉVNÉL, A ZUHATAGOKNÁL, A TENGERBEN, A HEGYEKBEN, MINDENÜTT EGYIDEJŰLEG, ÉS HOGY SZÁMÁRA CSAK JELEN VAN, ÉS NINCS HOMÁLYOS JÖVŐ." - „EZ AZ" - VÁLASZOLTA SZIDDHÁRTA. „ÉS AMINT EZT MEGTANULTAM, A SAJÁT ÉLETEMRE PILLANTOTTAM, ÉS ÍME, AZ IS EGY FOLYÓ VOLT; A GYERMEK SZIDDHÁRTÁT A FÉRFI SZIDDHÁRTÁTÓL CSAK ÁRNYÉKOK VÁLASZTOTTÁK EL, NEM A VALÓSÁG, ÉS SZIDDHÁRTA KORÁBBI ÉLETEI SEM VOLTAK MÚLT, ÉS HALÁLA ÉS VISSZATÉRÉSE (. . .) SEM JÖVŐ. SEMMI SEM VOLT, SEMMI SEM LESZ, MINDEN VAN, MINDENNEK LÉTEZÉSE ÉS JELENE VAN."

Hermann Hesse: Sziddhárta

„HAST DU", SO FRAGTE ER IHN EINST, „HAST AUCH DU VOM FLUSSE JENES GEHEIME GELERNT: DASS ES KEINE ZEIT GIBT?" VASUDEVAS GESICHT ÜBERZOG SICH MIT HELLEM LÄCHELN. „JA, SIDDHARTHA", SPRACH ER. „ES IST DOCH DIESES, WAS DU MEINST: DASS DER FLUSS ÜBERALL ZUGLEICH IST, AM URSPRUNG UND AN DER MÜNDUNG, AM WASSERFALL, AN DER FÄHRE, AN DER STROMSCHNELLE, IM MEER, IM GEBIRGE, ÜBERALL, ZUGLEICH, UND DASS ES FÜR IHN NUR GEGENWART GIBT, NICHT DEN SCHATTEN ZUKUNFT?" „DIES IST ES", SAGTE SIDDHARTHA. „UND ALS ICH ES GELERNT HATTE, DA SAH ICH MEIN LEBEN AN, UND ES WAR AUCH EIN FLUSS, UND ES WAR DER KNABE SIDDHARTHA VOM MANNE SIDDHARTHA UND VOM GREIS SIDDHARTHA NUR DURCH SCHATTEN GETRENNT, NICHT DURCH WIRKLICHES. ES WAREN AUCH SIDDHARTHAS FRÜHERE GEBURTEN KEINE VERGANGENHEIT, UND SEIN TOD UND SEINE RÜCKKEHR ZU BRAHMA KEINE ZUKUNFT. NICHTS WAR, NICHTS WIRD SEIN; ALLES IST, ALLES HAT WESEN UND GEGENWART."

Hermann Hesse: Siddhartha

Hommage à Kandinsky 2.
Bp. Fenek 6. 1991

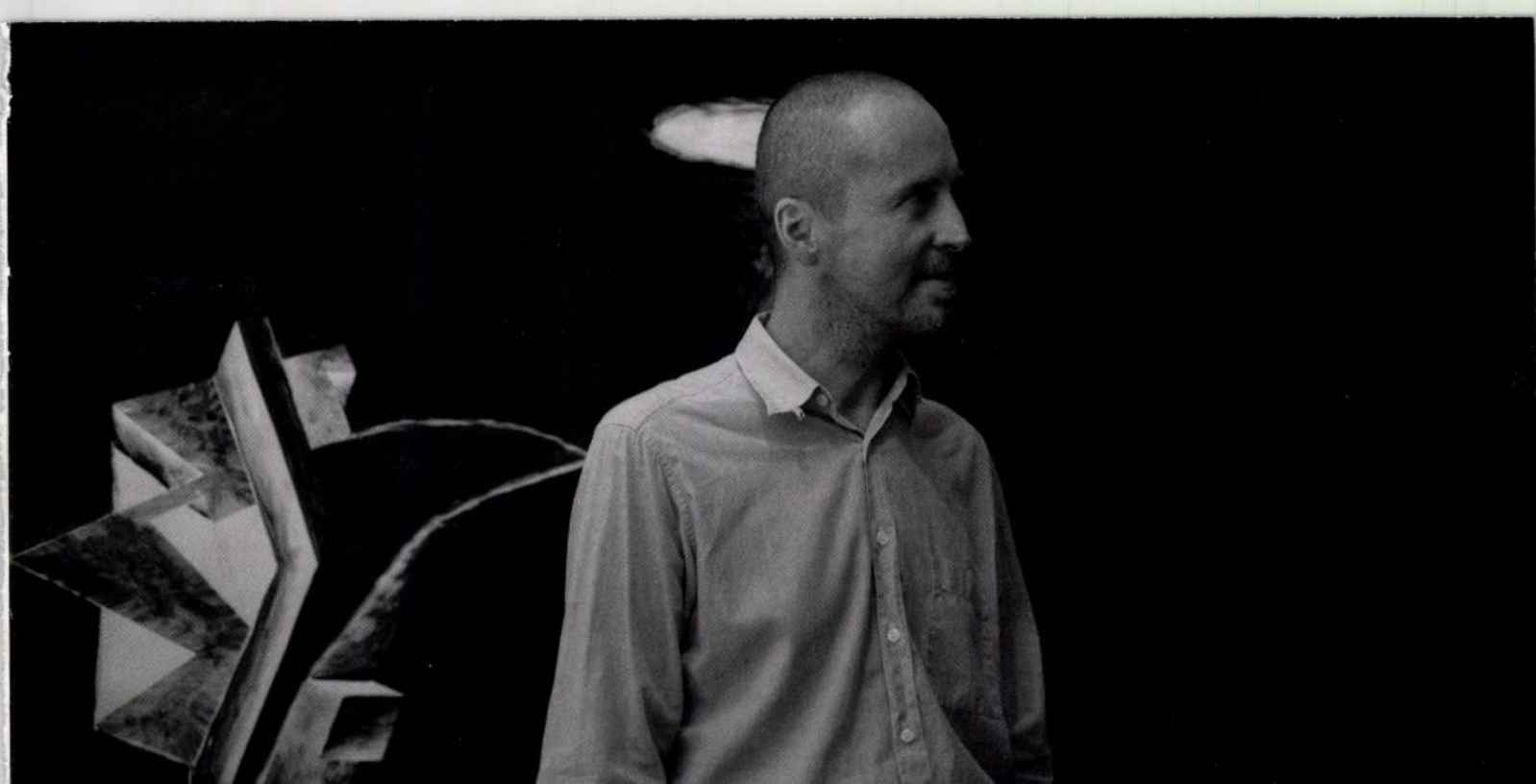

Fotó: Baksai József

A Budapest Galéria meghívja Önt

SZÖRTSEY GÁBOR (1951-2004)

emlékkiállításának megnyitójára

a Budapest Kiállítóterembe (1056 Budapest, Szabadsajtó út 5.)

2008. szeptember 4-én, csütörtökön 17 órára.

A kiállítást megnyitja:
Fitz Péter művészettörténész

A kiállítás megtekinthető 2008. október 5-ig, hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

A kiállítás ideje alatt jelenik meg a művész munkásságát feldolgozó emlékkönyv.
A könyvbemutatóról értesítést küldünk.

nka
Nemzeti Kulturális Alap

Raiffeisen BANK

BUDAPEST GALÉRIA

www.budapestgaleria.hu

A HÓNAP MŰTÁRGYA
1988. március

SZÖRTSEY GÁBOR

Valamikor azt hittem...

Vegyes technika

70 x 100 cm

SZÖRTSEY GÁBOR

Székelyudvarvarhely, 1951.

Tanulmányait Kolozsváron a Képzőművészeti Főiskolán végezte 1979-ben. Mestere Ana Lupas volt.

Jelentősebb egyéni kiállításai: 1977 Képzőművészek Szövetsége Kolozsvár, 1984 Studió Galéria, Budapest, Vajda Lajos Studió, Szentendre, 1985 Fiatal Művészek Klubja, Budapest.

Kísérletező művész; vegyes technikájú művein napjaink életérzését próbálja megfogalmazni különböző stílusirányzatok egyesítésével.

A képzőművésznek hivatása diktálja, hogy boldogító, ösztökélő vagy bénító élményeit tehetsége szerint, idegrendszerének érzékenységét is igénybe véve látassa, érzékeltesse. Mindig úgy kell fogalmaznia, hogy értésre, érdeklődésre találjanak gondolatai, meglátásai.

Szörtsey Gábor a spontán, rögtönző típusú művészek közé tartozik, engedi érvényesülni képi asszociációit és formaötleteit. Művészetének fő ereje az érzékeny foltritmusban rejlik. Képein a szerkezet birkózik az áradó világgal, a harmóniát teremtő akarás a valóság diszharmóniáival, a józan szemlélet az álommal. Képeinek vonzereje nem újdonságukban rejlik, a ráismerés örömével ajándékoz meg bennünket. Rémlik, mintha már jártunk volna e klasszikus igényű világ igézetében.

"A hónap műtárgya"-ként itt kiállított képén – a mai festészetünk eléggé ritka – szakmai erénye vonja magára figyelmünket: a kép belülről fakadó bővérű kolorizmusa. Színeinek egymáshoz való viszonyulását valami vadság, a színek tobzódásának féktelen öröme jellemzi, anélkül, hogy kibillene képi egyensúlyából, tarkává válna.

Ha gondolatban megkíséreljük, hogy belépjünk a kiállított kép terébe, s abban éljünk, mélyreható élményben lesz részünk. Tárgyak helyett színek közé jutunk, tapintható terek helyett álomvilágba.

Feltételezzük, hogy olvasóink közül azok, akik e képet figyelmesen szemlélik, velünk azonos véleményen lesznek. Várjuk ez alkalommal is észrevételeiket.

SZÖRTSEY Gábor

Bán dudás

Beszélgetés Szörtsey Gábor
grafikáiról

Élet és Irodalom 1985. máj. 24. 13.

-

észet forradalmától a nagy

I, pp. 502, 495, 515.

SZÖRTSEY Gábor

Jean-Luc Soulé
Directeur de l'Institut Français en Hongrie a le plaisir de vous inviter
au vernissage de l'exposition de

GÁBOR SZÖRTSEY

L'exposition sera inaugurée par Péter Fitz, historien d'art

le mardi 16 janvier 1996 à 18 heures à l'Institut Français.

L'exposition est ouverte jusqu'au 6 février 1996,
du lundi au vendredi de 13h à 19h.
(Institut Français, Budapest I. Fő u.17., au premier étage.)

Jean-Luc Soulé
a Magyarországi Francia Intézet Igazgatója tisztelettel meghívja Önt

SZÖRTSEY GÁBOR
kiállításának megnyitójára,

1996. január 16-án 18 órára a Francia Intézetbe.

A kiállítást Fitz Péter művészettörténész nyitja meg.

A kiállítás megtekinthető 1996. február 6-ig,
hétfőtől péntekig 13-19 óráig.
(Francia Intézet, Budapest I., Fő utca 17., első emeleti kiállítóterem.)

INSTITUT ▪ FRANÇAIS
EN ▪ HONGRIE
FRANCIA INTÉZET

SZŐRTSEY Gába

Vadas József: Depressiós tad.
Kiáll. Kiscelli M.

= MH 1998. ápr. 28. 8.

SEDLMAYR

1. Sopronhorpács: r. k. templom. Nyugati homlokz
2. Sopronhorpács: r. k. templom. A nyugati kapu f
3. Sopronhorpács: r. k. templom. A nyugati kapu n
4. Sopronhorpács: r. k. templom. A nyugati kapu, a
rekonstrukciója (Sedlmayr János)
5. Sopronhorpács: r. k. templom. A nyugati kapu f
elméleti rekonstrukciója (Sedlmayr János)
6. Sopronhorpács: r. k. templom. A késő román ny
(Sedlmayr János)

/léptékeket a rajzra kérjük/

ben, hogy szándéka tisztességes, nem volt és nem lesz postarabló), és egyből megértek mindent. Egy ilyen szokatlan formájú, majdnem szabályos kocka alakú doboz a postai kézbesítőnek nappali lidércálom, nem fér a táskájába, a postaszekrénybe még úgy sem, marad a fogyasztóbarát megoldás, fogja és vigye a címzett vagy megbízottja (megbízólevél stb.). A kocka tehát el van vetve. LEVÉLBOMBA, gondolom elsőre mint korom hű fia, és bizonyos fokig igazam is van. A csomagból hét CD-lemezen Ligeti György majdnem teljes életműve kerül elő. Nézem a feladót: Ligeti György, Hamburg. Nem ismerjük egymást személyesen, csak bámulok. Mindazonáltal a következő napokban lakásunk átalakul modern zenei stúdióvá. Annál is inkább, mert családunk egyik kortárs zene iránt elkötelezett barátja degeszre tömött hátizsákkal érkezik hozzánk hurkavacsorára, a hátizsákban – „virág helyett!" – Kurtág minden hozzáférhető CD-fölvétele. Azontúl ketten osztoznak a délután csöndjében, Kurtág meg Ligeti. Én meg, vén kéjenc, fürdöm a zenében. De telhetetlen vagyok, ez a végzetem. Így valamelyik este belehallgatok a rádiózenekar Vásáry Tamás vezényelte hangversenyébe, abban is Bartók *Concerto*-jába. Erről a zenedarabról egyebek közt azt kell tudni, hogy ez volt az első LP lemezem, melyet egy pléhlavór hangszínű, hordozható Supraphon lemezjátszón játszottam sercegősre még az ötvenes években. Lélekben végig tudom énekelni, csak a józan eszem tart vissza attól, hogy ezt hangosan is megtegyem. És most mégis mintha egy addig még sohasem hallott művet hallanék. A rádiózenekar föladata magaslatán, Vásáry nagyszerű, mégsem csak ők a csoda forrása. Az vagyok én is, aki nem csak azért hallom másképp ugyanazt, mert közben eltelt negyvenvalahány év, de azért is, mert húsz éve küszködöm egy néma, polipforma szörnyeteggel, melynek feje erősen hasonlít egy emberi koponyához. Vagy mit tudom én. Mit tudom én, mitől kezd az emberhez beszélni a zene, amelyet korábban csak megkomponált műnek hallott? (Nem egyedül én kérdezem ezt. Néhai apósom, akit különféle ismerősei és családtagjai Pálnak, Palinak, Palikának, Nagypapának, de leginkább Tanár úrnak hívtak, a lexikon pedig Kado-

Árnyéktalan Árkádia

– Monológ-töredékek Szörtsey Gábor rajzaihoz –

Alakzatok az éjszaka sivatagában, alakzatok, amelyek úgy illeszkednek, úgy követik egymást, akár egy zenei partitúrában a hangok. Alakzatok születnek, beleégnek az éjszaka fóliánsaiba, az átégett rétegek bejárhatatlan tereket nyitnak meg. Darabokból kell megidézni, rekonstruálni belső Árkádiát, az érzések és emlékek – hieroglifáiból épült – városát.

A belső világ építményei lakatlanok, antropomorf emlékművek az árnyéknélküli fordított világban. Formák, kiemelkedve vagy belesüppedve a feketeségbe – az elnyelő vagy teremtő éjszakában. Mintha az éj peremén léteznének, de a tompa félhomály helyett éles kontúrral rajzolódnak ki az elmúlás és az újjászületés derengő műemlékei. Itt az éj és nappal küszöbén, ahol a külső és a belső világ egyesül, a holt keveredik az élővel, a véletlen és a szükségszerűség eggyé forr – ahol a tárgyak fénnyel telítődnek, de bennük lakozik az éjszaka. A köztes lét világa ez, ahol minden megfogalmazhatatlan érzés valamilyen alakzatba tömörödik. Éj és nappal között.

Üregek, pincék, magtárak, katakombák, folyosók, szentélyek összetorlódnak, a feszes geometria megmozdul, duzzad vagy elapad. Besűrűsödik, mint valami gubó vagy lárva. Az áttetsző rétegek egymásba csúsznak. Az éles sarkok megpuhulnak, mint amikor hordalékhalmok telepednek az elhagyott épületekre, és mindent ellep a kúszónövény és a moha.

A fekete tájban mint gleccserhasadékok metsződnek ki a formák, vagy inkább mint a sötét, kihűlt réteg alatt izzó láva átvilágítja az elpusztított város falait.

Mintha csak a szögletes, körülhatárolt tér adna nyugalmat az embernek, kiszakad a megnevezhetetlen kaotikus televényből, a természet feletti lét ábrándjait, az isteni tudást a geometriában találja meg. Az öntudatlan lebegésből, a természet időtlenségéből, a körülhatároltság kényszerképzetéhez jutott. A rend által darabokra hullik minden, az időtlenség helyett a végtelen monotónia szorongató érzése telepszik a világra. A katakombák az örökkévalóság illúzióját sugallják, a mélységbe süllyedve valamiféle szakrális gyász furcsa eszközeivé válnak. Negatív, fordított világ, ahol a fény megbújik a mindent elöntő sötétség elől. A kozmosz rideg végtelenjének tükre, lágyított tükörkép.

Tökéletlen optikák, prizmák bontják fel a látványt. Különböző idősíkok, térállapotok egyesülnek és torlódnak egymásra – egymáson áttűnő, egymást takaró tér-kulisszák. A fejlődés és bomlás által megjelenik a hiány, a befejezetlenség érzése. A szépséget ez a bizonytalan torzó-állapot adja, az egységes keretbe szorított tér-szeletek kapcsolódása irracionális.

A belső tájban minden változó, az érzelmek állandóan alakítják ezeket a furcsa építményeket. Ami az előbb kívül volt, most a belső térbe kerül, a lent és a fent helyet cserél. Egyszer a folyamat pillanatnyi rögzítése válik fontossá, máskor a táj stilizáltsága, archaikus tere által az ikonok állandóságát sugalló felület kap nagyobb hangsúlyt.

A végső jelkép bevégezetlen, ott rejlik a lebegő, torlódó formákban. A keresés állapota, a termékeny bizonytalanság adja a szépséget – a változékonyság és az állandóság szépségét egyszerre.

Árkádia boltíveiben egyesülhetnek mindazok a terek, amelyeket az ember épített vagy csak elképzelt. Minden forma gyűjtőedénye, ez az áttetsző kehely megtapasztalhatatlan, felfoghatatlan, mert ott már csak árnyéktalan fényesség létezik...

Minden építmény hasonlítani kezd egymásra, de meg akarják őrizni a különbséget is. Felcserélik formájukat, egyesülnek és szétválnak, új teret képeznek belsejükben, áttetsző folyosók nyúlnak a sötétségbe, és utána mindent ellep a fekete futóhomok – a festékbe mártott ecset sodrása.

Gaál József

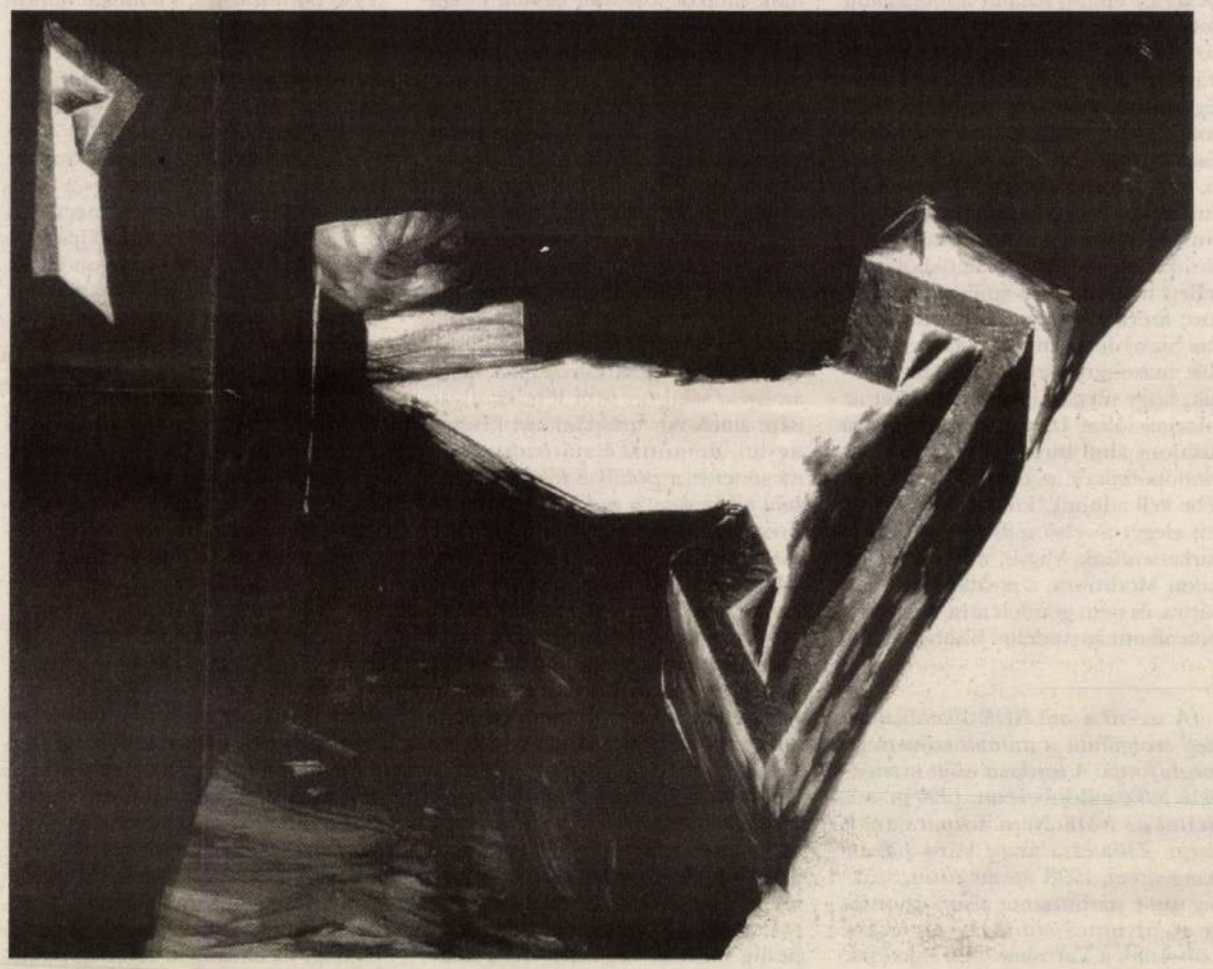

Stasit" hozzon létre. Modrow kénytelen volt egy hivatalt létrehozni az Állambiztonsági Minisztérium feloszlatására; meg kellett szüntetnie az általa létrehozott Nemzetbiztonsági Hivatalt, éspedig teljes egészében, mindenféle utódszervezet nélkül. Ez más variáns, mint amellyel Önök Magyarországon rendelkeznek. Önök a Modrow-féle változatot valósították meg, és ez majdnem az összes posztkommunista országban így történt, beleértve az egykori Szovjetuniót is.

Nos, ami tény, a nagyon – hogy is nevezzem – szófogadó keletnémeteknek tárgyalásra kész, vezető elvtársak hiányában nem volt tárgyalásos forradalmuk, hanem önmaguknak kellett egy forradalmi szakaszon végigmenniük, és ez szárnyakat adott a politikának. Tehát birtokunkban voltak az iratok. Amikor 1990 márciusában képviselő lettem, akkor a Népi Kamara képviselői megkapták ezt az örökséget. Méghozzá nem a belátó, egykori Stasitisztektől, vagy a belátó kommunista (NSZEP) elittől, hanem a forradalmi polgároktól, akik ezeket az iratokat biztonságba helyezték. Egyébként a Stasi épületeit azért foglalták el 1989 végén, 1990 elején, mert a tisztek már hozzáláttak a Stasi-iratok megsemmisítéséhez. A lakosságnak az volt az érzése, hogy ezek az emberek megsemmisítik mindazt az információs monopóliumot, aminek a bukott hatalom a birtokában volt. Tehát két okból is be kellett hatolnunk az épületekbe. Egyrészt azért, hogy egyfajta „demokratikus Stasi" létrejöttét megakadályozzuk, másrészt azért, mivel nem akartuk, hogy megsemmisítsék ezeket az információkat. Úgy véltük, az egykori hatalom által birtokolt információs monopóliumot az elnyomott nép kezébe kell adnunk. Ennek az igénynek tett eleget az első szabadon választott parlamentünk. Vagyis, már nem hallgatott Modrowra, a posztkommunista pártra, és nem gondolt arra, hogy egyfajta alkotmányvédelmi hivatalt barkát tenni perdöntő információkra.

A történelmi feldolgozás azért fontos, mert a Stasi-aktákat nemcsak személyes és jogi érdekből lehet felhasználni. A német törvényhozás egy felvilágosító folyamatot is elő akart segíteni. Éppen ezért a történészeknek – és figyeljenek! – az újságíróknak is megengedett, hogy a hivatalomban betekintsenek minden titkosszolgálati tisztnek és ügynöknek az aktájába. Arra nincs joguk a kutatóknak és az újságíróknak, hogy áldozatok aktáit kérjék ki, maguk az áldozatok azonban lehetővé tehetik az újságíróknak vagy a kutatóknak a hozzáférést. Tudniuk kell, hogy *nálunk az áldozatoknak joguk van megtudni, ki kémkedett utánuk.* Tehát a hivatalom köteles a Stasi-munkatársak fedőneveit felfedni az áldozatoknak. Ha kérik, meg kell mondanunk az igazi neveket is. Összefoglalva tehát: *nem az elhallgatás törvényét akartunk megalkotni, hanem olyan törvényt, amely megnyitja a nyilvános vitát a diktatúráról és a diktatúra következményeiről.* Elzárás helyett megnyitás.

Mielőtt elfogadták volna ezt a törvényt, voltak olyan politikusok Németországban, akik azt mondták, az adatvédelmi törvény kizárja azt a gyakorlatot, amelyet a Stasi-törvényben célul tűztünk ki. Ez tévedés. Az NSZK adatvédelmi szakemberei megmagyarázták a képviselőknek, hogy *az adatvédelem nem jelenti a tettesek védelmét.* Tehát helytelen az elnyomottak érdekeit mindig a tettesek érdekei mögé helyezni. Éppen ezért nálunk nem volt semmilyen speciális személyiségvédelem a besúgók számára. El kell tűrniük, hogy a sajtóban és a tudományban megnevezzék őket, leírják igazi nevüket. Németországban ez nem büntetendő. Mindenkinek, aki tájékoztatni szeretné a közvéleményt a Stasi tevékenységének bizonyos aspektusairól (a Stasi az egyetemen, a sportban, az orvostudományban, a kultúra területén stb.), joga van, hogy írjon a főfoglalkozású és informális munkatársak tevékenységéről, s nevükön nevezze őket. *Azt az előnyt, amelyben az ügynök régen részesült, kiegyenlíti a mostani hátrány.* Ha úgy tetszik, itt egyfajta jogi és politikai teherkiegyenlítés történik, amelyet a német törvényhozás tett lehetővé.

1991-ben Németországban egy nagyon lényeges jogpolitikai toposz került a vitába. Ezt a fogalmat az Alkotmánybíróság ítélete révén Magyaror-

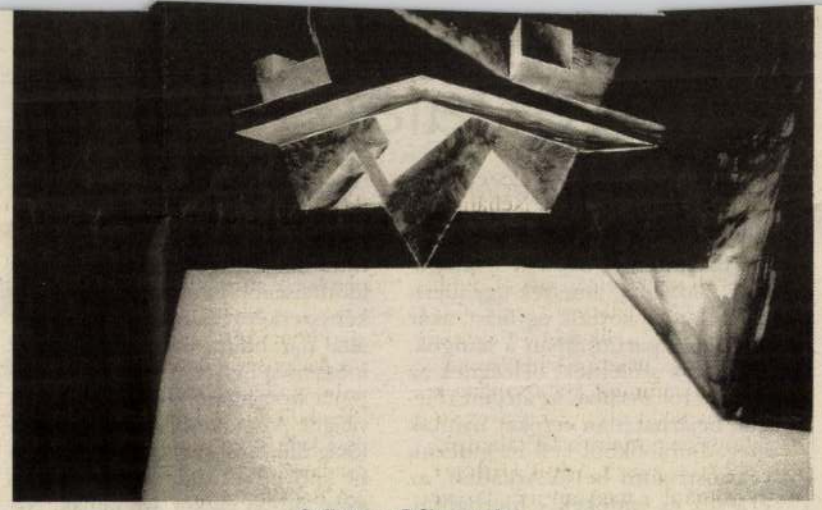

Szörtsey Gábor rajza

Spanyolországban, amikor Franco átadta a hatalmát. Itt hosszú tárgyalások során egyfajta történelmi kompromisszumot alakítottak ki, és az úgynevezett „punto finalét" fogadták el, végső pontot tettek a politikai bűnösség feldolgozása elé. Úgy döntöttek, ne legyen politikai bűnüldözés. Sőt, Dél-Afrikában is léteznek a törvényhozásnak ilyen elemei. Bár ezek csak részlegesek, mert a Tutu püspök vezetése alatt álló bizottsággal csak az igazság ellenében lehetséges a megbékélés. Nagyon érdekes megoldás ez, de még ez sem érte el a célját.

A német történelem nagyon is magyarázatot ad arra, miként jutottunk el oda, hogy olyan törvényünk lett, amely egészen más volt, mint a háború utáni. Még egyszer nyomatékosan mondom, nem a Nyugat idézte elő, hanem *a keletnémet demokratikus mozgalom hozta létre ezt a törvényt,* amely azt mondotta ki, hogy fel akarjuk használni az aktákat, és most következik a lényeg: *a múlt politikai, jogi és történelmi feldolgozásához.*

Szembenézés a múlttal

A múlt politikai feldolgozásán a törvényhozó két dolgot értett. Minden embernek joga van megtudni mi áll róla az elnyomó szerv aktáiban. Alkotmányunkban, rögtön az elején az áll, hogy az ember méltósága sérthetetlen. A német törvényhozás a német alkotmányra hivatkozva kimondta, hogy az elnyomott többség méltóságának megsértése és csorbítása többmokráciának, hanem azt mondják, hogy boszorkányüldözés folyik. De ha józanul megnézzük, 2,3 millió elvtársat – tudniillik ennyi volt az NDK-ban – nem vetették alá igazoló eljárásnak, mint a háború után, hanem egyszerűen meghívták őket, hogy dolgozzanak. Csak annak a kisebbségnek a múltját vizsgálták meg, aki a párttagságon túlmenően, mégpedig titokban tevékenykedett saját honfitársai ellen. Ilyenek voltak például a Stasi tisztjei vagy ügynökei.

Az én hivatalomnak tehát nem az a feladata, hogy a szellemi beállítottságot vizsgálja, hanem azt nézi, milyen – aktákkal bizonyítható – együttműködést folytattak emberek a kommunista társadalom elnyomó titkosszolgálatával. Ebből a vizsgálatból a következő számok derültek ki: A volt NDK-nak körülbelül 16,6 millió lakosa volt. Kereken 90 000 ember dolgozott főállásban a Stasinak. Ez hatalmas szám, de nem a lakosság többsége. Ha ehhez hozzáadunk 175 000 nem-hivatalos munkatársat, ügynököt (ennyien dolgoztak a Stasinak), akkor azt lehet mondani, hogy a keletnémeteknek körülbelül 2 százaléka dolgozott a titkosszolgálatnak. Ez elég nagy szám, mert a nácik alatt a Gestapo legfeljebb 40 000 főből állt. 80 millió németre jutott ennyi. Azt azonban nem lehet állítani, hogy minden keletnémet potenciális Stasi-ügynök volt. Ezt természetesen Magyarországról sem lehet állítani. Nem ismerjük az Önök aktáit, de a keletnémet anyagból azt a következtést kell levonni, hogy *a titkosszolgálati együttműködés mindig csak egy szűk kisebbség problémája.* Azok a közlé-

---

(A szerző a volt NDK állambiztonsági szolgálata iratainak szövetségi megbízottja. A fordulat előtt evangélikus lelkész Rostockban, 1990 márciusától az NDK Népi Kamarájának tagja. Előadása az új Városházán hangzott el, 1998. április 20-án, Szükség van-e párhuzamos állambiztonsági archívumra *címmel – Demszky Gábornak a* Városházi beszélgetések *című sorozata keretében)*

Szörtsey Gábor Élet és Irodalom 1996. febr. 2.

KOVÁTS ALBERT: **Tárlat**

Szörtsey Gábor, Francia Intézet

Szellemes, eredeti és nagyvonalú művészettel találkozva az ember egycsapásra megfeledkezik mindarról, amit „a szépségét és konkrét érzékletességét elvesztett" művészetről, a „művészettörténet vége"-szerű elméletekről olvasott és hallott. Legfőképpen azonban a túlságosan is spekulatív és körülményes technikai, elektronikai áttétellel operáló, rideg és eltávolító művészetre vonatkozó baljós tapasztalatairól és gondolatairól hajlamos megfeledkezni a szemlélő, amikor megérinti a képzőművészetnek az az érzékekhez és a szellemhez egyaránt közvetlenül szóló személyessége, amit oly gyakran hiányol kiállításokon.

Legutóbb Szörtsey Gábor újabb képei kapcsán gondoltam erre. Az ő Francia Intézet-beli kiállítása (más, ritka esetek mellett) a tekintetben kelt bizakodást, hogy még a legkilátástalanabbnak tetsző pillanatban, a legsivárabb helyzetben is keletkezhetnek a teljesség érzetét keltő, kifejező új formák. Hogy mindig lesznek tehetségek, akik az általánost és a személyest adekvát módon kapcsolják össze. Szörtsey eszközei a végletekig leszűrtek és lefokozottak, és mégis a legtöbbet közvetítik, amit képzőművészet kifejezhet: a létezés tragikumát és valószerűtlenségét, az ember kicsinységét, azt, hogy alig képes többre, mint az önfelismerésre és az őt érő benyomások regisztrálására. Az okok, az eredők ismeretlenek, a „honnan jövünk, kik vagyunk, hová megyünk" kérdései megválaszolatlanok, de a döbbenet, a megrendülés jelzései mellett a remény szikrái is felcsillannak.

A képek előtt minden roppant egyszerűnek tetszik. A jó művészet evidens, magától értődő és első tekintetre meggyőz az igazságról. Leírni azonban épp az egyszerűsége és az eszközök par excellence plasztikai-festői mivolta miatt nem könnyű. Monokróm, fekete-fehér művekről, a szürke árnyalataival papírra festett nagyméretű képekről van szó. Szinte kivétel nélkül sötét háttérből rajzolódnak elő a festő különös formációi. A szó máris pontatlan: ez nem a megszokott részvétlen háttér, amely csak a képtér közönyös lezárását szolgálja, hanem a hangsúlyos motívumokkal összeszövődő, a képet velük közösen alkotó matéria, képlékeny nem-euklidészi térszervező elem, amely hajlik és lyukad, irracionális módon hol elöl, hol hátul foglal helyet, és folyamatosan változtatja hajlásait és helyzetét. Azazhát egy bizonyos képzeleti térrel van dolgunk, amely helyenként mítikus asszociációkat kelt (az ég kárpitján lévő lyukakon fénylenek át az égitestek), hol valamely egyetemessé tágított Möbius-szalag módján a kintbent, az előtt-mögött, a lent-fönt fogalompárok tagjait önkényesen és kiismerhetetlenül váltogatja. Lehetséges itt, mint a népmesében, lelógatni a lábat a világ végéről, de lehet egy lyukon valami más dimenzióba átesni is, mint a Sárga tengeralattjáró filmjében. A művész olykor az átjárást is megfesti az egyik világból a másikba (mint pl. a *Labirintus* című képen), máskor meg csak sugalmazza, hogy a „dombhajlat" vagy az „ajtónyílás" mögött más, meglepő terek létezhetnek. A képek fontos részét képező motívumok, a lebegő (?) kvázi-tárgyak, melyk térbeli kiterjedését aligha lehetne műszaki ábrán vagy ábrázoló geometria segítségével visszaadni, hol a sötét „kárpit" előtt, hol benne, hol mögötte jelennek meg. Többnyire inkább magától értetődő természetességgel vegyítik ezeket a hűvös fogalmakat, mert hiszen teljesen más térben leledzenek, merőben különböző univerzum darabjai. Igaz, hogy olykor különféle űrobjektumokra emlékeztetnek, vagy mágikus égi jelenésre, máshol pedig köpenyükből kiforgatott, megnevezhetetlen geometriai testekként tűnnek föl – igazából azonban a modern képzőművészet univerzumából valók, abból a törzsökös nemzetségből, amelyből (távoli rokonokként) Klee játékos formációi és Vajda drámai alakzatai.

A Magyar Festők Társasága Csontváry Galéria-beli tárlatának megnyitásán éppen kiállítóhelyeink sajnálatos megfogyatkozásáról beszélt Sinkovits Péter, különösen az egykori Erzsébet téri Nemzeti Szalon elvesztését fájlalva. Örvendetes, hogy a Francia Intézet azzal is bővíti a távolról sem elkényeztetett magyar képzőművész társadalom lehetőségeit, hogy időről időre figyelemreméltó bemutatkozásoknak ad helyet. Szörtsey Gáboré a legrangosabbak közül való. Megtekinthető február 6-ig.

Ghyczy György rajza

BUDAI KATALIN: **Rádió**

Az oroszlán szemből támad

Remek, szakmámba vágó dolgok hangzottak el a héten a Rádióban. *Határ Győző* beszélt lenyűgözően, elfogultan és olyan ízekkel, fordulatokkal, amelyek számunkra már egzotikusak, holott egy mélyebb, gazdagabb világról tanúskodnak – mestereiről, akiknek nem önmagukban, hanem a Határ Győző-i személyiségben való alakulásuk az izgalmas. Emelkednek és buknak: holott nem ők változnak. A szerkesztő, *Kulcsár Katalin* érdeme is, hogy ezt az öt estét ilyen változatosra sikerült hangszerelni.

Emlékeztünk még *Máraira* és köszöntöttük az ötvenéves *Bereményi Gézát*. Kitűnő gondolat volt a két éve csak éjszakánként, kicsiny helyen, az RS 9 Színház pincéjében látható színművet, a Légköbmétert még akkor rádiósítani – így még többen beleborzonghattak a helykeresők és a helyekről kiszorítottak látszólag hetvenes évekbeli lakásmizériájának, valójában egy létállapotnak a rajzolatába. Bereményiből is kitelne néhány este, lehet, csak mesélnie kéne, vagy a dalait antológia-szerűen csoportosítani (Cseh Tamás, igen, Cseh Tamás). Vagy behívni gimnazistákat és megérdeklődni, mit gondolnak ők ezek alapján a szüleik fiatalságáról, értik-e a szavakat, fogalmakat, hangulatokat. Ha még megleszünk, ez Bereményi hatvanadik születésnapján is érvényes program lehet még, és nem is fogom az ötletért a markomat tartani.

Mindezeket lelkesen abszolváltam, de belül egy műsorra készültem igazán, azt vártam. Vasárnap, a Névjegyben egy oroszlánszelidítővel beszélgetett *Mélykúti Ilona*: *Váradiné Radácz Évával*. Nem mondom el, hogy minél és hogyan izgalmasabb az élet – de hát ezeket a történeteket lehet igazából szájtátva hallgatni. Ahogy egy lovas sportoló bekeveredik a cirkuszba, ott megcsapja valami, pedig sehol sincs a hierarchiában, nem dinasztiabeli – de van érzéke, kitartása az állatokhoz, és figyelgeti az idős idomárt.

Aztán neki is lesz oroszlánja, leopárdja, pumája, dán dogja, ráadásul vegyesen nőstények és hímek. Ez pedig, a szakemberek szerint is, istenkísértés. Ilyen vegyes állatszámot nem csinált akkor, a hatvanas évek elején Európában senki, csak ez a szőke fiatalasszony, ő pedig nyolchónapos terhesen is még. Hogy néz egymásra idomár és idomított, miért támad hátulról a leopárd, hogyan lesz az, hogy szívesen csinálja, amit csinálnia kell ember is, állat is – ezekről mesélt Éva, bár lett volna még vagy egy órája. Nem mélyebb önmarcangolást (a karmarcangolási történet mellé) gondoltam volna kikényszeríteni, de hát mégis tanulságos lett volna hallani, miként illeszkedett vissza a flitter, a dísz, a zene, az állatok bundájának szaga, a taps, a „gitterek" világa után ez az asszony a gyereknevelésbe, főzésbe, mit mondott, mikor állatkertbe, cirkuszba mentek. Diszkrét párhuzam így is maradt a beszélgetés végére a vadállatok és a mai üzleti élet összevetésével, ahonnan Éva tanácsosabbnak véli kihátrálni.

(Elhangzott Mestereink, Kossuth hétfő-péntek 19.40, Névjegy, Kossuth vasárnap 13 óra)

TURCZI ÁRPÁD:

„Miért a miért?”

■ *Jacques Derrida: A szellemről – Heidegger és a kérdés, fordította Angyalosi Gergely és Babarczy Eszter, Osiris Kiadó, 168 oldal, 520 Ft*

Ma már közhelynek számít, hogy a szerkezeti nyitottság – tartalmát illetően viszonylag – legegyértelműbb képét Derrida adja, vagy Umberto Eco *A nyitott műve*, és Jakobson *Hang – Jel – Vers*e. A szerkezeti nyitottság nagyfokú növekedése mögött én is az előbbiekben felsorolt alkotásokat látom.

A visszajáró szellemről

„A visszajáró szellemről, a lángról és a hamuról fogok beszélni. No meg arról, mit jelent Heideggernél az *elkerülni* szó.” – írja kötetének első mondataiban Derrida. Heidegger és a szellem – sokakat foglalkoztató, elfeledett, felidézett fogalom. A kötet tárgya: Heidegger mélázása. Következzék a könyv 51-52. oldaláról egy hosszabb idézet, Derrida utalása Heidegger *Az idő fogalma...* című kötetére. Ebből világossá válik Derrida és Heidegger elmélete, s annak kiváltója, valamint a SZELLEM MIND A NÉGY MEGHATÁROZÁSA: **„Ha akarjuk a tudománynak ezt a lényegét: *a létező egészének bizonytalansága közepette való kérdező* (*fragenden*), *védtelen kitartás* értelmében – akkor eme lényegi akarat megteremti népünknek az ő világát, a legbensőbb és legkülsőbb veszély világát, vagyis igazán szellemi világát** (*seine wahrhaft geis-tige Welt*). **Mert a „szellem”** (*itt idézőjelben, de azért, hogy arra az egyelőre még negatív szellemdefinícióra utaljon, amelyről mások beszélnek*) **nem üres éleselméjűség, sem az elmésség semmire sem kötelező játéka** (*Spiel des Witzes: ez a különbségtétel a szellem és a szellemesség, a Geist és a Witz között az Antropológia Kantjára emlékeztet; Kant ugyanis megjegyezte, hogy a francia szellem egyik jellemvonása nyilvánul meg abban, hogy a francia nyelvnek csak egyetlen szava van a Witz és a Geist megjelölésére, és ez az „esprit”*), **sem pedig az értelemszerű distinkciók parttalan hajszolása, sem pedig végül a világész** (*feltehető utalás Hegelre*): **a szellem a lét lényegéhez kötődő, eredeti módon hangolt, tudó eltökéltség** (*ursprünglich gestimmte, wissende Entschlossenheit zum Wesen des Seins*). **Egy nép *szellemi világa*** (*geistige Welt, kurzíválva*) **pedig nem azonos valamely kultúra felépítményével, sem pedig felhasználható ismeretek és értékek tárházával; e szellemi világ nem más, mint a nép földhöz és vérhez kötődő erői legmélyebb megőrzésének hatalma, mint jelenvalóléte** (*Dasein*) **legbensőbb gerjedésének** (*Macht der innersten Erregung*) **és további megrázkódtatásainak hatalma. Csupán egy szellemi világ** (*Eine geistige Welt allein*) **kezeskedik a nép nagyságáért. Mert az kényszeríti ki, hogy a nagyságra való akarat és a bukásra** (*des Verfalls*) **való ráhagyatkozás közti állandó döntés szabjon törvényt ama menet számára, amellyel népünk a maga jövőbeni történetébe belelépett.”** (*M. Heidegger: Az idő fogalma...*, Kossuth, 1992., 69. oldal – Fehér M. István fordítása, aki eredetileg a *Dasein*t ittlétnek fordította). Ebből a pár mondatból (és a szóban forgó Derrida-kötetből) megtudhatjuk: *a folyamatosan végzett szellemkutatás* révén válik lehetővé, hogy Heidegger fel tudja mérni az olvasóval szembeni helyzetét(*), és adottságainak, céljainak megfelelően olyan stratégiát tud kidolgozni, amelynek alkalmazásával a felismert szellemi mozgásokat megszövegezhetővé, és a szöveget az olvasó számára értelmezhetővé teszi.

Heidegger és a szellemkutatás

Ezen szellemkutatás, bár sok sajátossággal bír – célját, lényegét, módszereit tekintve nem különbözik Derrida vizsgálatától. A szellemkutatás a szellem megismerésének, a szellembefolyásolás lehetőségei elemei hogyan alakulnak. Író/elméletfelállító felhasználásnál ez a vizsgálat arra is kiterjed, hogy az olvasó által olvasott mű milyen hatást fejt ki a felhasználás során, és mennyiben javítja (vagy rontja) az olvasatát integrálva előállított mű sikerét.

Derrida és a szellemkutatás

A szellemkutatás tárgyát tekintve (Heideggerre vonatkozóan Derrida által) szokás megkülönböztetni a művekre, elméletekre, és magára a szellemiségre irányuló szellemkutatást (vajon mért is ne?). Ennek indokát a vizsgált területek sajátosságai adják: mások ugyanis az olvasók sajátosságai, az információszerzés módjai, a szellembefolyásolás lehetőségei. Nem új felismerés, de hangsúlyozandó: *a művek írói „olvasmánycsomagot” kínálnak*. Nem pusztán egy művet írnak meg, elméletet állítanak föl, hanem problémamegoldást, esztétizálódási folytonosságot kínálnak, amely garanciával egészül ki. Utóbbiak híjával nem alakulhat ki tartós kapcsolat és gyümölcsöző szellemi pozíció író és olvasó közt.

A szellemkutatás adatainak feldolgozásánál az „adatokat” különböző módszerek segítségével további elemzésre alkalmassá kell tenni. Ezt szolgálja Heidegger és Derrida vizsgálódása. Az idősorok vizsgálata kiemelkedő fontosságú. A periodikus hullámzások, a trend-elmélet vizsgálata, az egyes komponensek érzékelhetővé tétele vagy éppen kiszűrése, a kialakult függőségi kapcsolatok formájának meghatározása a mélyebb elemzést segíti elő. A függőségi kapcsolatok (író és olvasó között) kimunkálása lehetővé teszi az előrejelzést, illetve a hiányzó adatok pótlását, a más elméletek/művek alakulásával való összehasonlítást. Az idősorok vizsgálatánál – számomra így válik világossá – arra kell különösen ügyelni, hogy – mert a múltra vonatkozó adatok a szellemi jelenségre a múltban ható tényezők összegzett hatását tükrözik –, a mechanikus és a szellemi extrapoláció ezt is kivetíti a jövőre; holott lehetséges, hogy másféle, vagy másféle erősségű, jellegű tényezők hatásával kell számolni. Az adatok feldolgozásánál fontos az adatok közötti sztochasztikus kapcsolatok feltárása. Ki kell munkálni, hogy létezik-e közöttük kapcsolat, az milyen irányú, mértékű, milyen a kapcsolat szorossága.

Ezek felderítésére vállalkozik Heidegger, még inkább Derrida.

---

* Nem biztos, hogy mindenki számára világosak az olvasóra vonatkoztatott meglátásaim. De vajon nem helyettesíthető-e, mondjuk, Heidegger szövegeiben a szellem szó az olvasó szóval? És Heidegger lehet-e író? Lásd fentebb, a teljes-

Szörtsey Gábor

Fiatal képzőmův. studiója

M. Nemzet

1987. I. 21.

Szörtsey Gábor, grafikus

1. rajz: repr

Szörtsey Gábor: A hely, ahol ettőltőttem egy tízperces 10.
minetet

Mozgó Világ, Bp. 1983. szept

IX/9.

Szőtsey Gábor keramikus

Pogány Gábor: Kerámia, most

Művészet, 1983. február

Szörtsey Gábor
Kiállítás kentenőrei

Magyar Nemzet 1984. VI. 26.

Szörtsey Gábor

P. Szabó Ernő: Vigyázz! – Kész! – Rajt!

Szüvészet, 1983. december

"A LABIRINTUS ÉJSZAKÁI"

SZÖRTSEY GÁBOR

festőművész
kiállítása

Megnyitó:1994. május 11., szerda d.u. 6-8 óráig

Megtekinthető: május 28-ig, naponta 2-8 óráig

FÉSZEK MŰVÉSZKLUB
Budapest VII., Kertész utca 36.
Postacím: Budapest
Postafiók 8.
1400

Sinkovits Péter
Új Színház
Bethovi 10.

1054

SZÖRTSEY Gábor

(Székelyudvarhely, 1951.)
Kolozsvárott a Képző- és Iparművészeti Főiskolán végzett.
Egyéni kiállításai: 1977. Kolozsvár; 1984. Budapest, Szentendre; 1985. Budapest; 1986. Kecskemét.
Részt vett a 7. és 8. Országos Kerámia Biennálén.

Címe: 1032 Budapest, Szőlő utca 78.

Villámlásban, 1988.
mázas terrakotta, 17x20 cm

Énekmondó, 1988.
mázas terrakotta, 17x20 cm

Miseruhában, 1988.
mázas terrakotta, 9,5x24,5 cm

TAMÁS Ákos

(Szentgál, 1954.)
Iparművészeti főiskolán végzett, a Herendi Porcelángyár tervezője.
Részt vett a 8. és 9. Országos Kerámia Biennálén.

Címe: 8229 Csopak, Balaton utca 26.

Szorongások I–II.,* 1986–88.
bisquit porcelán, 35x35 cm

Szörtsey Gábor

Nemzet Magyar Nemzet 1983. X. 2. 5

Stúdió '83/2

Kiállítás az Ernst Múzeumban

NÉHÁNY HÉTTEL ezelőtt (pontosabban: augusztus 27-én) írtam a Fiatal Képzőművészek Stúdiója kiállításának *első* részéről; s úgy illik, hogy tüstént beszámoljak a most megnyíló *másodikról* is. Hiszen nem volna etikus, hogy a kritikai visszhang tekintetében bármiféle hátrányt szenvedjenek azok, akik — valószínűleg véletlenül — e „kettős szereposztás" későbbi csapatába kerültek.

Mint annak idején említettem, szokatlan nálunk ez a „kétlépcsős" kiállítási gyakorlat; de meg lehet érteni az ügybuzgó rendezőket: inkább nézzük meg a fiatalok termését a maga teljességében, semmint, hogy összezsúfoljuk vagy megkurtítsuk, helyhiány miatt. Amúgy is huszonöt éves most ez a Stúdió, jubileumi a felvonulás, minél sokoldalúbban mérlegelhetjük, hogyan sáfárkodnak a harmincöt éven aluliak a talentummal, annál jobb. Mivel pedig a két tárlat szemlátomást szabad, és a katalógusban végre magát nyíltan megnevező zsüri a szó jó értelmében engedékeny, igen hasznos órákat tölthetünk el a fiatalok munkái között: a nem előítéletektől vezérelt látogató szép keresztmetszetét kaphatja a mai elképzeléseknek. S ezek egy részével talán egyetért, másik részével talán nem, ízlésétől, „elvárásaitól", érzékenységétől és hangulatától függően; *tájékozódni* viszont mindenképpen fog: mértani nyelven szólva, két ponton át már lehet húzni egyenest.

MILYEN TENDENCIA rajzolódik ki hát e nagy seregszemlén? Legfőbb irányzat most talán a hagyományosnak mondott vagy annak értelmezhető képzőművészettől való elszakadás kísérlete, vagy legalábbis az elődök útjának a megkérdőjelezése. A Stúdió munkásságát mindenesetre valamiféle (pontosan meg nem határozható) kritikai buzgalom lengi be, mely — úgy tetszik — elsősorban magának a művészet eszköztárának és megszokott koncepcionális építményének szól. Mindenáron újat keresni: ez lehet a jelszó. Nem mindenáron és teljességgel *korszerűnek* lenni, mint Rimbaud mondta valamikor, mert ez jócskán többet jelent; hanem újítani, lehetőleg „rendhagyót" csinálni, szétfeszíteni a szokványkereteket, átlépni az ábrázolás határait, *másnak lenni*, mint a többiek, akik voltak. Nem is Szörtsey Gábor kifüggesztett feliratára gondolok, mely egy installációban az ironikus-talányos üzenetet közvetíti; „Tájképverset dúdoló háttérfestők egymás között, avagy egy anyag lehetne más anyag is". Ez tudniillik — *A valóságos tartalom avagy egy anyag lehetne más anyag is* címmel — inkább csak szépelgés elleni indulatokat fogalmaz meg. Nem is Soós Tamás objektjét akarom említeni — *(WC-pumpa posztmodern helyzetben)*, mely csakugyan egy rongyba bugyolált WC-pumpát tesz kifestett talapzatra, hiszen ez a *gesztus*, mármint a „talált tárgy" megragadása és nem a reá jellemző helyzetben való kiállítása a Dadából közel hetven esztendeje ismert, és amúgy is grimasz csupán, a művészetet agyonteoretizálók címére. A *mást* általánosabb értelemben kell vennünk, a művészetszemlélet és -felfogás itt érdekesen s jellemzően mutatkozó változásában, ahol a hangsúly (a korábbi periódusok gyakran egyetemesebb eszmét *szolgáló* szellemével ellentétben) most az *önkifejezésre* kerül. S ennek érdekében egyszerre fel is szabadulnak fiataljaink egy csomó korábbi megkötöttség alól, de el is vesztenek egy sor korábbi értéket.

AZ ÖNKIFEJEZÉSNEK ez a mindenáron való kergetése ugyanis (ennyire abszolutizálva) meglehetősen széttagolt világképet tételez fel, tudatosan vagy önkéntelenül *redukált* világképet, mely az egyéniség védelmének céljából önmaga alfája és omegája szeretne lenni, gyanakvóan, sértetten vagy szorongva megépített sündisznóállás, ahonnét a gúny és a keserű kommentálás nyilait lehet kilőni a világra (ezért is látunk talán ennyi és meglehetősen olcsó, civilizációellenes iróniát), de amelybe *kimenni*, amelynek gondját-baját teljes szívvel és lélekkel felvállalni nem érdekes, meglehet, nem is „művészi" ma már. Ez a nézetrend ennélfogva saját magát béklyózza meg, főleg, ha „intenzív totalitása" nem is olyan intenzív, szűk mozgásteret engedélyez alkotásainak, bármennyire tárgyias is, valójában kevéske gondolatot tud melengetni csak, véleménye szűk sávon mozog, aktivitása pedig leegyszerűsödik belső (jobbára formai) ügygyé. Elképzelhető, hogy a hatvanas évek végén, a hetvenes évek elején sokfelé divatba jött „fenomenológiai redukció" megkésett (s így provinciális) hullámával van dolgunk, a mindenben való kétely aluralkodásával, mely nem hisz nagyobb összefüggésekben, s az „itt és most" megragadható jelenségének őszinteségét fogadja csupán el. S ezen a körön *belül* alakítja ki különféle stílusait.

Messzire vezetne ennek a felfogásnak mélyebb filozófiai vizsgálata, s egyébként sem feltételezhető, hogy tudatosan átgondolt reflexiókról volna szó. De fontos dolgok kavarognak itt, a térről és az időről, a valóság (és a történelem) folyamatosságával szembehelyezett olyan koncepció felbukkanásával például, mely a világ objektív totalitásának régi ábrázolását (és e teljességgel való párbeszédét) mintegy „zárójelbe teszi", és helyette a valóság és a létezés közötti aktív közreműködést tűzi ki célul annak a feltételezésnek az alapján, amely szerint a valóságot és a létezést ketté lehet választani, és az előbbi nem eleve létező számunkra, hanem aktuális tapasztalat. Erők mezeje, melynek minden pontja egyben középpont is: jelesül ott, ahol én állok. Vagy, hadd írjam pontosabban, és nagybetűvel: ahol Én, az egyszeri és megismételhetetlen csoda, állok.

Ebben a nem is annyira filozófiai, mint inkább érzetrendben persze igen sok a csábító elem; a művészet végül is (talán a középkort leszámítva) Európában mindig a személy fontosságának apoteózisa volt (vagy *az is* volt). Ez azonban mind ez ideig nem járt együtt a szubjektív és az objektív ilyen mérvű egyensúlyzavarával. Indokait ugyan lehet érteni vagy legalább magyarázni, mégpedig társadalmanként, történelmenként másképp; nálunk például az individuum nagy felszabaduló törekvésének habzásával (és ez később bizonyára le fog csillapodni). Eredményeit azonban — mert ez a kritika kötelessége — a *szándéktól* függetlenül kell mérlegelnünk. És, valljuk be, egyelőre nem sok tud majd fennmaradni ebből az egészből a *közös élmény* rostáján; sem a jelen, sem a jövő sokat nem fog megőrizni belőle.

E sorok írója ezúttal még a kiállítás hivatalos megnyitása előtt járt az Ernst Múzeumban; véletlenül összetalálkozhatott hát az előző tárlat néhány ottfelejtett vagy még el nem szállított darabjával. Így Pócs Péternek a korábbi cikkben már említett vidám installációjával is. Ez egy majdnem háromszor háromméteres, ládába rakott földdarab volt, benne fűszálak meg húsvéti pirostojásként elhelyezett nyúlánk-csőrös, erős színű formák, s felül egy köteg léggömb. Időközben a léggömbök persze eltűntek. A színes formák is. Maradt a kiszáradt fű néhány csomója, meg a föld szegény, melyből talán virágal alá néhány vödörrel (okosan) már elvitt valaki; és maradt a látvány. Ez a lepusztult „instaliáció", melyet természetesen a mai normák szerint így is ki lehetne állítani mint tanulságot. Ennyi a világ dicsősége? Ennyire feladjuk, nem is az öröklétet, de magát az időt? Ennyire a *pillanatnyiság* kényelmes önfeledtsége volna az ars poetica lényege? Az egyszervolt, ismételhetetlen s tovatűnő csupasz ötleté?

A KÉPLET, ÁLTALÁNOSSÁGBAN, szerencsére nem ennyire egyszerű. Nagyon sok (igaz, szemérmesen rejtett vagy talán egymás előtt szégyellt) érzelem húzódik meg a munkákban, humorral vagy fanyarul, néha fájdalmasan, teli sejtelmességgel és talánnyal. *Bernáth(y)* Sándor *(Ezt nem tudjuk hova tenni* című festményén) mintha az álmodozás jogáért szólna. *Wahorn* András mindhárom képe a „gyerekes" irály szép produktuma; s úgy tetszik, mások is (mint: *Méhes* Lóránt) szívesen keresik a szó jóértelmében vett infantiliset, mely a naivság, a rácsodálkozás, a közvetlen vallomás szinonímája itt. Sajnos, e gyermekiesség és enigmatizmus nem minden megnyilatkozása tart igényt arra, hogy értsék is; *Rác* József vegyes technikájú táblája *(A fütő levele)* éppúgy próbára teszi asszociatív képességeinket, mint *Kalmár* István tárgymontázsa *(Írásudók)*, vagy *El Kazovszkij* kompozíciója *(A kutya éji dala)*, hogy más összeállításokat ne is említsek. *Révész* László kiállít például egy igazán ötlettel komponált (gyermekies) kollázst *(Nem kell mindig sokat enni)*, melyre több McDonald-csomagolópapír van felhasználva. A cím, s a kép természetesen csak annak mond valamit, aki tudja, mi is a McDonald (egyébként: nagy nyugati cég, melynek gyorsbüféi vannak): tükrözője tehát a mű egy modern mitológiának, csak az a baj, hogy nincs mindenki beavatva ebbe, és így McDonaldunk egy budapesti tárlaton olyasféle, mint tehénen a gatya. Nem szalad ilyen messzire a képzelettársításban *Roskó* Gábor festménye *(Egy fecske nem csinál nyarat)*, melyről egy eredeti hajszínét még őrző, de már ősz szakállú férfi néz velünk szembe, körülbelül az én évjáratomból. Zongora mellett ül egyébként, ölébe egy kissé ledér (ám fiatal) nőszeméllyel, aki egyik lábát a billentyűkre teszi. A hölgyön férfi figurája (bábja?) fekszik. Háttérben fák. A képen van valami meghatározhatatlan szomorúság, amit elsősorban a korosodó férfi tekintete tükröz, esetleg azért is, mert — a bábfigurában kivetítvén vágyait, akár a futuristák — rájött közben, hogy ez a belefeledkezés a hermetizmus gyönyöreibe nem megy már, az idő halad, okosan kellene gazdálkodni mindennel. Megszívlelendő tanulság, és — gondolom — nem csak az idősebbekre vonatkozik.

Szabó György

Szlovákul már az óvodában...

Ünnep és hétköznap Vanyarcon

A vanyarci főutca tarka forgatagában korábbi falugyűlések jutnak eszembe, a Nógrád megyei településen ugyanis néhány évvel ezelőtt nem volt olyan közéleti fórum, amelyen ne esett volna szó az iskoláról. A meglévő öreg és elavult épületről, s természetesen a kért újról, amit egyre türelmetlenebbül sürgetett a lakosság. Az impozáns, korszerű követelményeknek megfelelő intézmény azóta elkészült, a várva várt ünnepségen elhangzottak a köszöntők — magyar és szlovák nyelven. A falu határában ugyanis *kétnyelvű a helységnévtábla.*

Egyenlő feltételek

— A felíratnál fontosabb, hogy a lakosság hatvan százaléka érti és beszéli a szlovák nyelvet — hallom *Hugyecz* Andrásné vanyarci tanácselnöktől. — Az idősebbek az utcán, az üzletben is jobbára szlovákul beszélnek, de ügyesbajos dolgaik intézése közben nyugodtan használhatják anyanyelvüket itt a tanácsházán is. Az ötfős apparátusból hárman szlovák nyelven is tárgyalóképesek vagyunk.

Az anyanyelv ápolása szervezett, intézményes keretek között folyik Vanyarcon, bár a korábbi években akadt némi mulasztás.

— Volt időszak, amikor a szlovák származású fiatalokat nem vonzotta a nyelvismeret. Most ők is azt mondják, hogy őszintén sajnálják a kiesett időt. Ma a körülmények is mások, hiszen *már az óvodában* megismerhetik a kicsinyek a szlovák nyelv alapjait, ehhez azonban haza kellett hoznunk egy fiatalasszonyt. Itt élt közöttünk, de más faluban dolgozott. Amikor hírét vettük, hogy szlovák nyelvű foglalkozásokat is tart a kicsinyeknek, itt kínáltunk neki állást. Azóta a csöppségek már szlovák nyelven is verselgetnek.

A nyelv ízének, zamatának ismerete az iskolában kamatozik: az alsó tagozatos osztályokban tanterv szerint végzik a szlovák nyelv oktatását. Ez év szeptemberétől megváltozott, kényelmes körülmények között, az irigylésre méltóan szép új iskolában. A jeles és emlékezetes esemény alkalmából *Devesics* Miklós, a Nógrád megyei Tanács elnöke így fogalmazott:

— Nem úgy politizálunk, hogy egy-egy épülettel gesztust teszünk a nemzetiségi lakosságnak. Az az alapelvünk, hogy Nógrád megye 22 szlovákok, illetve két németek által is lakott településén is *egyenlő feltételek mellett, azonos körülmények között* éljenek az emberek.

Nógrád megye tanácselnöke örömteli tényekről adhat számot: a megyében olyan általános iskolai építési program valósul meg, amely példátlan a tájegység történetében. Az eredmény pedig az, hogy az örvendetesen több gyerek mellett is Nógrádban gyakorlatilag ismeretlen a két műszakban való oktatás.

Ezerszáz munkanap

E programnak szép fejezete a magyar és a szlovák anyanyelv ápolását egyaránt szolgáló vanyarci *általános iskola*, amely a szó szoros értelmében az összefogásnak köszönhető. Az anyagi terhek jórészét természetesen a megyei tanács vállalta, de az építkezéshez évek alatt a községi tanács is összespórolt 4,5 millió forintot, a lakosság pedig ezerszáz napot dolgozott társadalmi munkában az alapvető intézményért. Néhány nappal az iskolaavatás előtt is jártam Vanyarcon, s a beszélgetésünk bizony nem volt zavartalan a tanácselnökkel. Csaknem percenként nyílt az ajtó, a finisben asszonyok és férfiak tudakolták: „Annuska, mit segíthetnénk még...". A nemzetiségi találkozón pedig, amikor hivatalosan is birtokba vette a község az új iskolát, összefutottam *Báthy* Károlynéval, a kisiparosok pásztói szervezetének titkárával. Tőle hallottam:

— A vanyarci és a környékbeli kisiparosok 1982 végén munkabrigádot alakítottak, *Dombi* Rudolf kőműves vezetésével. Leültek egy beszélgetésre a kivitelezőkkel és *a tiszteletbeli brigádtaggá választott vanyarci tanácselnökkel*, a vitában pedig egyértelműen tisztázták: milyen munkákat kívánnak elvégezni, mit vonjon le a kivitelező a számla végösszegéből.

Sokrétű vállalás

S az összefogás eredménye? Csak a filmszalag örökíthetné meg hűen azokat a perceket, amikor az avatás után nyüzsgő emberraj vizitálja az új létesítményt. Itt vannak a szülők és nagyszülők, karon ülő gyerekeikkel az ifjú házasok, de kíváncsian néznek körül a környező települések vezetői is, a pedagógusokról nem is beszélve. Benyomásairól megkérdem Takács Lászlóné ecsegi általános iskolai igazgatót is, aki válaszként tréfásan a szemét törli.

— Csak nem irigyli ezt az iskolát?

— Dehogy... örülök, hogy ilyen is van a pásztói járásban.

Még egy „kép" az iskolaavatás utáni pillanatokból: *Ponyika* András hegesztő a nemzetiségi együttesből, népviseletben lép a megyei tanács elnökéhez, hogy átvegye a *legtöbbet dolgozó társadalmi munkásoknak járó elismerést.* Ez az illanó mozzanat pedig akár jelképe is lehetne a lakóhelyéért cselekvő ember sokoldalúságának: a társadalmi munkás hegesztő egyben lelkes hagyományápoló is. Átveszi a fizikai munkáért járó kitüntetést, visszalép társai közé és igye-

ttanásos arcbőr

t újdonság:

SZAPPAN,
tisztít, de segít rendbehozni

nban levő
TONIK

HAB.
után fokozatosan tisztul-szépül

ak és felnőtteknek:

TINI-KOZMETIKA!

Radványi Ervin:

PRI

Szatirikus

Szikora Ida nem lepődött meg, élénk kíváncsisággal nézett rá. Bokorban felcsillant valami, egyszerre mesélni szeretett volna hosszan és sokáig behúzódva valami meghitt kuckóba, hiszen történt egy más azóta, de a lány meg előzte.

— Rég jártál mifelénk — mondta. — Megváltoztál. Csak nem húz vissza a szíved? Mennyi ideje is?... Azóta sok mindent hallottam rólad. Én közben följebb kerültem, a büfét vezetem, hidegpultot is kaptam, már nem járok a targoncával, van két segítségem.

Megállt és hirtelen más hangon folytatta.

— Valahogy sejtettem, hogy még találkozunk, Feri. Én nagyon beléd voltam zuhanva. Soha nem felejtem el a toronyszobádat, Nagyszerű buli volt az a szerelem, legalábbis nekem. Te már akkor is valami másról ábrándoztál, de én felnőtt lettem az árnyékodban, büszke nő. És nem is kérek tőled számon semmit, hiszen az ennek a menetrendje: az egyik elmegy, a másik magára marad. Nekem klassz volt akármilyen is voltál. Arra is gondoltam egyszer, megkeresslek, de aztán letettem róla. Ahogy elmentél a műhelyből

SZÖRTSEY Gábor

Hommage a Kandinszkij : Mészek Galéria,
1991.december 17 - 1992. január 17-
Megnyitja Székely András

Résztvevő művészek: Barabás Márton, Kl Kazovszkij,
Havasi Ildikó, Neuberger István, Pollacsek Kálmán, Szörtsey Gábor Vasvári László Sándor

VERÖFFENTLICHUNGEN
INSTITUTS FÜR EUROPÄISCHE GESCHICHTE MAINZ
ABTEILUNG UNIVERSALGESCHICHTE

BAND 138

RÄGE ZUR SOZIAL- UND VERFASSUNGSGESCHICHTE
DES ALTEN REICHES
NR. 10

SGEGEBEN VON KARL OTMAR FREIHERR VON ARETIN,
ER MORAW, VOLKER PRESS UND HERMANN WEBER

A Magyar Népköztársaság
Művészeti Alapja
és a Fiatal Képzőművészek
Stúdiója meghivja
Önt és kedves családját

SZORTSEY GÁBOR

kiállitásának megtekintésére

Cim: Stúdió Galéria
Budapest V., Bajcsy Zsilinszky út 52.

1984. JÚLIUS 25—AUGUSZTUS 19.

GENERALART Dorogi Nyomda

G. Szia G.
PANTOFAR
CIPÉSZ
AVT. 73.

Szörtsey Gábor, grafikus

11 rajz: 1977.

Szörtsey Gábor: Rajzai az 1, 2, 3, 4, 6, 7, 10, 13, 14, 15 o.
Élet és Irodalom Bp. 1985 máj. 24. XXIX/21

„A maffiákba kell belenyúlni"

Horváth Ádám, az MTV új elnöke

Magyar Narancs: Sokat kapacitálták, hogy elvállalja ezt a posztot?

Horváth Ádám: A tévés barátaim igen. Kvázi felelőssé tettek volna, ha nem vállalom el. Azt mondták, hogy talán meg tudod javítani a helyzetet, mert kiismered magad a viszonyok között. Még így is nagyon nehezen szántam rá magamat. Hiányzik belőlem a hatalomvágy, és nem nagyon értek ahhoz, hogy hatalmat gyakoroljak kétezer ember felett.

MN: Az nem játszott szerepet a hezitálásban, hogy aki itt elnök lett, az általában csak megbukni tudott?

HÁ: Azért az az előnyöm megvan, hogy az előző elnökök kívülről jöttek, én viszont harminchat éve vagyok itt. Tudom, hogy hol vágják a híradós anyagokat, hol a garázs. Azt hiszem, abban különbözöm az előző elnököktől, hogy kisebb gyanakvás fogad.

MN. A munkájához szükséges garanciák több tekintetben hiányoznak. Egyfelől nem hatpárti konszenzussal nevezték ki, hanem olyan körülmények között...

HÁ: ...itt akkor álljunk meg, mert elfelejtem a kérdést. A hatpárti konszenzus politikai aktusa valóban elmaradt. Akkor hosszasan gondolkodtam, hogy visszavonom a jelöltségemet. De miután a megelőző héten három ellenzéki párt meghívott egy beszélgetésre, s ott nem fejezték ki az ellenszenvüket, sőt volt, akinek rokonszenves voltam, így legalább öt párt részéről nem voltam elfogadhatatlan személy. Ez a helyzet engem etikailag nagyon zavart. Viszont azt is jelezte, hogy nem a személyemmel van baj.

MN: Politikailag sem egyszerű helyzet ez.

HÁ: Azt oldják meg a politikusok.

MN: Csak hát ön mint elnök kénytelen lesz...

HÁ: ...én mint elnök ki fogok vonulni a politikából.

MN: Szerintem ezt nem fogja tudni megcsinálni.

HÁ: Tehetünk rá egy fogadást. Mit szeret?

MN: A whiskyt.

HÁ: Én is. Akkor egy üveg Johnnie Walkerban fogadjunk. Adjunk erre egymásnak egy évet. Vagy inkább vegyük a médiatörvényt, hátha az előbb elkészül.

MN: Ez lett volna a másik, amit mondani akartam. Lehet, hogy jó ideig nem lesz médiatörvény. Tehát lehet, hogy továbbra is ex lex állapot lesz.

HÁ: Most nincs ex lex állapot. Érvényben van a '74-es kormányhatározat.

MN: Persze, csak senki nem tekinti legitimnek, abban az értelemben, hogy mindenki jobbnak látná, ha már nem lenne érvényben.

HÁ: Ez egy alkotmányellenes rendelet, de akkor is érvényben van.

MN: De ez jogilag nem túlságosan biztató helyzet.

HÁ: Számomra csak a saját akaraterőm biztató, s az az ígéret a kormánytól, hogy nem óhajtanak beleszólni a tévé dolgaiba. Egyébként nincs is módjuk rá. Nem kaphatok parancsot, hogy kezdjek így vagy úgy politizálni.

MN: Nem is erre gondoltam. Kaphat viszont telefonokat.

HÁ: Akkor azokat meghallgatom, s továbbra is a legjobb belátásom szerint fogok dönteni.

MN: S ha a miniszterelnök felhívja, hogy szólni kíván népéhez?

HÁ: Ha szólni kíván, az minden esetben indokolt. És ugyanaznap este az ellenzéki pártok is megszólalhatnak a miniszterelnöki beszédről.

MN: A miniszterelnökkel készülő interjúban egy lojális riporter kérdez majd?

HÁ: Nem. A Magyar Televízió riportereit nem biztatom lojalitásra, csak megvonom tőlük azt a jogot, hogy a saját nézeteiket kifejthessék egy interjúban.

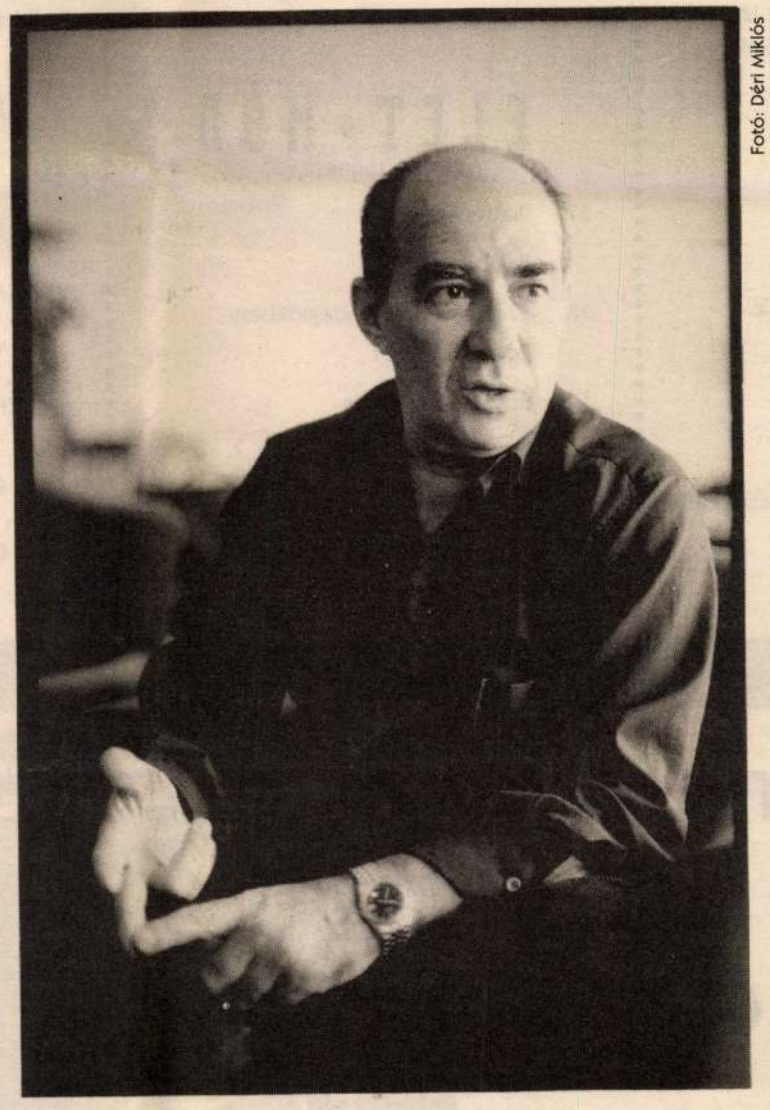

Fotó: Déri Miklós

MN: Sokan nem nagyon örülnek annak, ahogy a *Híradó*nál lezajlott az őrségváltás, érvek nélkül.

HÁ: Teljesen érvekre támaszkodva történt.

MN: A *Híradó* munkatársai arra hivatkoznak, hogy senki nem mondta meg nekik, mit csináltak rosszul. Ők úgy gondolják, semmilyen politikai irány mellett nem álltak ki, közszolgálati módon tájékoztattak.

HÁ: Ha megmondják, hogy mit tartanak ők közszolgálatnak, akor nyugodtabb körülmények között majd elvitatkozhatunk arról, hogy pártatlan újságírás-e az, ha valaki hitet tesz a konzervatív újságírás mellett a tévé képernyőjén, úgy, hogy *hat* konzervatív kontra *egy* nem konzervatív újságíró mond véleményt. Ezek elfogulatlan arányok?

MN: Pálfy G. István csinálhatna műsort az MTV-ben?

HÁ: Ha akar műsort csinálni, akkor megkeres, és nincs semmi akadálya.

MN: Chrudinák Alajos és stábja tovább fog dolgozni?

HÁ: Remélem, Chrudinák Alajos tovább fog dolgozni. Abban nem vagyok biztos, hogy ilyen konstrukcióban és ilyen mennyiségű műsort kell a a Külpolitikai Főszerkesztőségnek készítenie, hiszen műsoraik háromnegyede belpolitikai témájú.

MN: Nem gondolja, hogy Chrudinák tévés személyiségként annyira elkötelezte magát és annyira lejáratódott...

HÁ: ...én nem vagyok bíró. Beszélnem kell vele. Addig nem előlegeznék semmit. Nem vagyok felhatalmazva arra, hogy ítélkezzem.

MN: El lehet-e érni, hogy a közszolgálati tévé – állami támogatás nélkül – legalábbis ne legyen veszteséges?

HÁ: Nem. Négyféle módon lehet a pénzt előteremteni: az állami költségvetés hozzájárulásából, a reklámból, a kereskedelmi tévék reklámbevételeinek bizonyos hányadából s az előfizetési díjból. E négy forrásból már működtetni kell tudni a tévét. Azzal együtt, hogy az az érzésem, a most érvényes szerződések jó része ráfizetéses, nem átgondolt. Ez nem Nahlik- és Hankiss-kérdés, hanem az anarchiából fakad. Meg kéne próbálni rendet vágni, és lehet, hogy ezzel a maffiákba kell belenyúlni.

MN: Hogy fog megküzdeni ezzel a helyzettel?

HÁ: Fogcsikorgatva. Lehet, hogy majd megvernek valahol.

MN: Mégis, kinek az érdeke, hogy ez megváltozzon? Kire támaszkodhat?

HÁ: Van egy csapatom, akikkel ezt együtt csináljuk meg. Azonkívül nem félek. Megmondom őszintén, attól, hogy én vagyok a tévé elnöke, jobban félek. Nem végeztem elnökképzőt. De belenyúlni a maffiózó részébe, attól nem félek.

MN: Miért fél az elnökségtől?

HÁ: Mert sorsok múlnak rajta. A legtöbb ember pedig, akinek hatalma lesz, elfelejt foglalkozni az egyes emberrel.

MN: Említette, hogy a tévé finanszírozásához szükséges az állami támogatás. Mi a biztosítéka annak, hogy a mindenkori állami támogatást az állam nem aszerint adja vagy tartja vissza, ahogy az érdekei kívánják?

HÁ: Semmi. Nincs biztosíték. Veszekedni kell. Ha jól tudom, a legszabadabb országokban is a választások tájékán a kormányok megpróbálják a tévéket megszorítani. Erős televízióknál ez nem sikerül. Az MTV ma minden, csak nem erős.

MN: Mitől lesz erős egy tévé?

HÁ: Ha színvonalas a műsora és a nézők ragaszkodnak hozzá.

MN: De hát, amikor lobbyzik, akkor politikai szövetségeseket kell keresnie.

HÁ: Nem. Nekem egy ol
közszogálati tévét kell létr
nom, amelynek a létéhe
lenzék ugyanúgy raga
mint a kormánypárt
kettőnek a megjeler
– amit persze sose
csak meg lehet k
kor ragaszkodr
hogy ez a tévé

„Nincs biztosíték. Veszekedni kell."

TARTALOM

POLITIKA

interjú

4. „A maffiákba kell belenyúlni" (Horváth Ádám, az MTV új elnöke)
5. „Jövő áprilisban okosabbak leszünk" (Wachsler Tamás, a Fidesz alelnöke, volt elnökjelölt)

egy hét

6–7. Képes hírösszefoglaló
8. Kulturális hírek

magyar glóbusz

9–10. Gazdasági-szociális paktum: „Ez még nem fasizmus"

világfalu

11. Karadzic és Milosevic: Bicskázás előtt
12. USA–Haiti: Ó, ió, invázió

NARANCSFÜL

zenei melléklet

snobleſſe oblige

13–16. Heti kalauz

ÉLET+MÓD

17. Plattensee

Balaton

18. Szerb ételek, vendéglőkben: Együnk szerbet
19. BodyGuide: Úszás

Kutyaszorító: Mudi

Zzzzzzz...

20. Túlélési technikák: Az üvegvisszaváltó

KULTÚRA

interjú

21. „Szeretem, ha a nézők nevetnek" (Kamondi Zoltán rendező)

foci vébé

22. Valckx bukása

Dunga vagyok

23. Mennyi változások egy ember kedvében (Futball, egyebek, 1994 nyara)
24. Foci Milánóban

apró hirdetés

25–27. Boldog, boldogtalan

NARANCSGALÉRIA

SZÖRTSEY GÁBOR

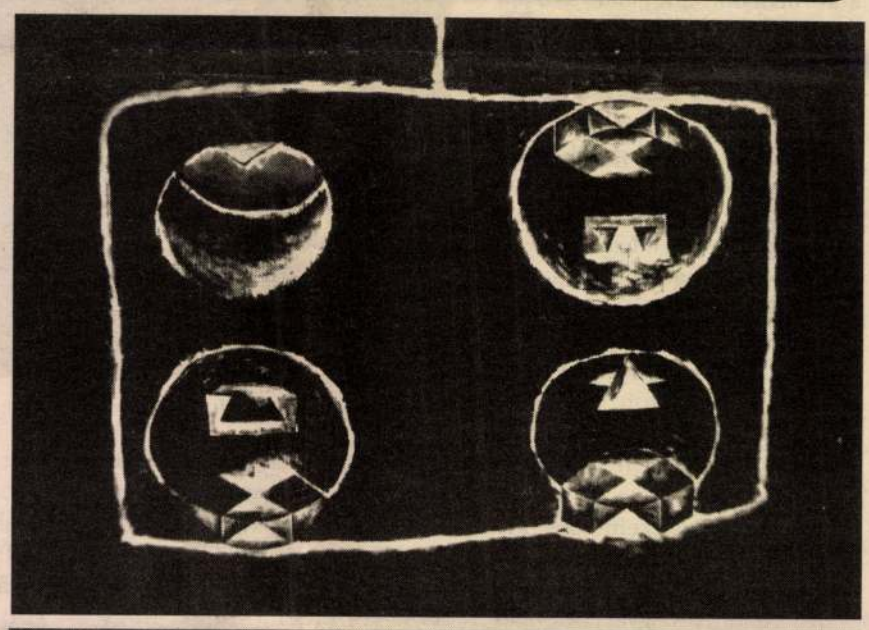

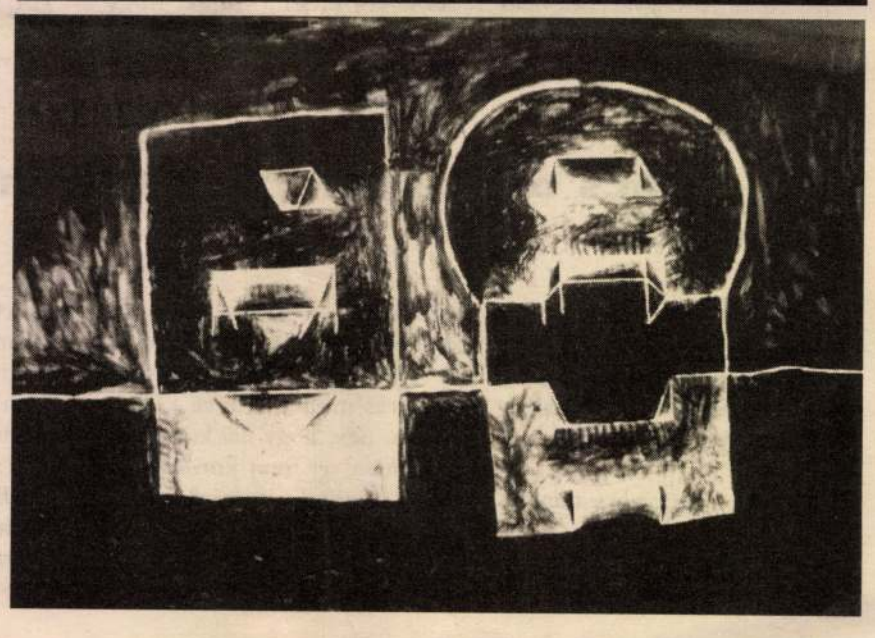

1980 körül Deli Gabival lezuhantunk a szentendrei Vajda Lajos pinyóba, ahol két, akkoriban Erdélyből áttelepült fiatal festő állított ki. Az egyik Szörtsey Gábor volt. Arra gondoltam, hogy Szörtsey élénk, lendületes, dinamikus képei azt az érzést adják vissza, amit áttelepülésük az összes tragédiájával együtt jelenthetett neki. A szabadság illúziójával átitatott vásznak tökéletesen belesimultak az újszenzibilis *frissen-festve*-vonulatba. Nem tudom persze, hogy a kiállítás anyagát még kint vagy már itt festette, mégis az volt a ...omásom, hogy nagy erők szabadultak fel, ami boldog... az alkotót. Azóta eltelt néhány év, az újszenzibilisták ... végezték; valószínűleg Szörtsey őszinte életér... ulnak valamelyik múzeum vagy műgyűjtő fa... tó sorozat mintha kicsit szomorúbb lenne, ...y évvel ezelőtti.

Tooth Gábor Andor

a szerk.

A neogótika ádáz ellenségei a Parlament után most a Mátyás-templom vonalvezetésén hajtottak végre kisebb korrekciót. Füzessy frakcióvezető nem hisz a művészetkritikai indíttatásban: ő a keresztény és a nemzeti értékek elleni támadást sejt a merénylet mögött. Márpedig, ha a volt fő titkosszolga ezt mondja, akkor az biztos úgy is van: a XIX-es kapuról mindenki tudja, hogy buzgó miselátogató volt. A Mátyás-templom meg mégiscsak Árpád apánkkal jött be Vereckénél, a szorosban többször fenn is akadt. Mások szerint a Magda Marinko Baráti Kör tagjai vezényeltek szombaton korai ébresztőt a Duna-parti lakosságnak. Ezt a nézetet látszik vallani a rendőrség is, amely lapzártakor gőzerővel nyomoz a szórakozóhelyeken egy feltehetően délszláv származású, feltehetően feltűnően bűntudatos külsejű, korábban valószínűleg valamilyen templomból elbocsátott fantomkép után, akiről azóta azt is tudjuk, hogy egyáltalán nem ült egy cseh rendszámú Ford Sierrában. Márpedig, ha a szerbek egyszer rákezdik, akkor addig nem nyugszanak, míg el nem csatolnak valamit. Pomázt például élből oda lehetne nekik adni, de Érd-Alsót feltétlenül, és a Felszab téri hetes megállót is, ott mindig nagy a szemét meg a hőség, pláne így nyáron.

Mindenestre jó lenne, ha valaki hivatalos ember végre megmondaná, hogy most betojjunk-e vagy sem. A régi szép időkben ilyenkor mindig megjelent a képernyőn Pálfy G. István kedves arca, fogat mosott, fagottozott egy kicsit, köpött, és elmondta, hogy mit kell ilyenkor gondolni. Stefka vértanú a múlt héten még telesírta a csokornyakkendőjét, de akkor sem sajnálja senki. Elhúztak ők is, ráadásul úgy, hogy nem esett csorba a jogállamiságon: egyszerűen csak kirúgtak néhány markánsan tehetségtelen egyént az állásából. Örüljünk, hogy megint lehet tévét nézni, megint lehet csendben unni az egészet. Meg hogy a volt szántódi úttörőtábor éttermében lehet rendelni ananászbefőtt díszítvét, amit az étlap szerint a németek úgy mondanak, hogy *Ananasz Kompote Mit Dekoráció.*

Szörtsey Gábor

SZÖRTSEY GÁBOR festőművész alkotásaiból nyílt kiállítás kedden Kecskeméten, a Gépipari és Automatizálási Műszaki Főiskola kiállítótermében. A tárlat november 21-ig tekinthető meg.

Népszabadság, 1986. XI. 5.

Szörtsey Gábor

Tevanni Kis

Dohánytartói, hamutartói a hetedi 7 ornágos biennálén Pécsett.

Rósa Gyula
ciNe

Népnaboduá,
1982 nyf. 17

Szrogh György, Ybl- és Állami-díjas építész

48. Hotel Budapest, Budapest, /repr./
Építész: Szrogh György, 1967.

Magyar Építőművészet, 1988., 3., 61-old.

SZÖRTSEY Gábor

91 1. 71

91. 12. 50

Új Művészet

Körtsey Gábor

Menyhárt László: Kilóg a lóláb
Rajzbiennálé Salgótarjánban

Palócföld, 1985/2

Szörtsey Gábor

- Nyomtatva P. Szabó Ennő: „Vigyázz! – Kén! – Rajz!" c. cikkében.

Szám: Művészet, 1983. dec.

Szörtsey GÁBOR

Az Eötvös József Alapitvány 1991. junius 18-i kuratoriumi ülésén támogatásban részesitett pályázatok. - ÉS 1991. aug. 9. 12.p.

Szörtsey Gábor
San Diegó-i képzőművészeti tanulmányútjához 50 000 Ft

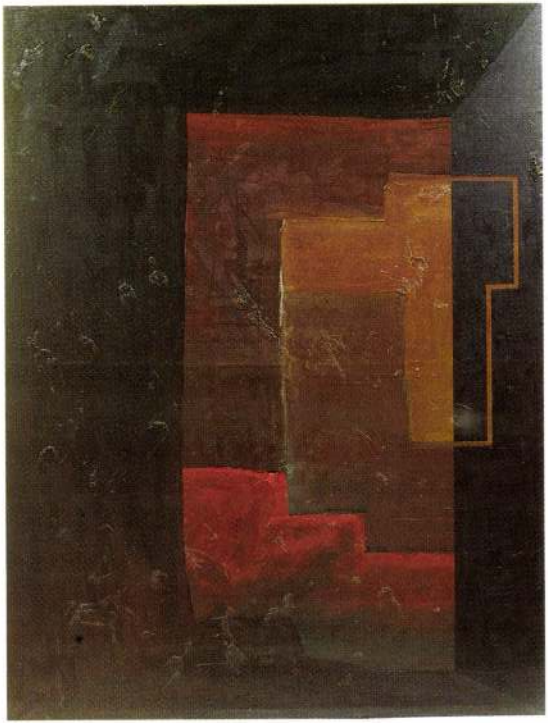

S Z Ö R T S E Y

Meghívó SZÖRTSEY GÁBOR
festőművész kiállításának
megnyitására 1991. október 25-én
19 órakor
Fiatal Művészek Klubja
Budapest 1062, Andrássy út 112.

Szöszné Gallasz Magda festő M.D.K.

Alkotásai a szentendrei Művész eszpresszóban

Sz. E.: Képtárlaton az eszpresszóban

Pest megyei Hírlap 1963. június 12. 1.1.

Szász Jenőné

Irányító szavakkal, művekkel szervezte az ízlésfejlesztő munkát Szentendrén, férjével együtt.

Lasonci Miklós: Pest megye rajztanárai képzőművésnetünk őrhelyén.

Pest Megyei Hírlap, 1976. szept. 15.

M.D.K.

Szőts

"Nyári öröm MÜNCHENGRATZI cipők" cimmel plakát-rajz.

Szinházi Magazin, /Bp 1940/ junius 23. III. évf. 26. sz. 38. lap.

M.D.K.

Szőts

Plakátrajza a Münchengrätzi-féle cipők reklamirozására.

Szinházi Élet. Bp. 1938. szept. 1o. XXVIII. évf. 38. sz. 88. lap

SZÖRTSEY Gábor

P. Szabó Ernő

G. Sia G.

[Szörtsey Gábor]

Bp. Stúdió Galéria, 1984

Magyar Ifjúság, 1984. aug. 24. XXVIII. évf.

34. a. 4. ill

elégtelenség okozta. Családja a temetés költségeit nem tudta előteremteni. Hiába maradt utána sok festmény és rajz, akkoriban senki sem kívánt Kádár-képet vásárolni. A budapesti izraelita hitközség végül saját halottjának nyilvánította, s eltemettette.

To the Memory of Béla Kádár

Béla Kádár was born on June 4, 1877 in Budapest, into an Israelite family settled since a long time in the capital. At the age of ten he lost his father working as a furrier, and his widowed mother had to provide for him and his brothers and sisters. Originally our artist prepared for the trade of iron turner. Around the turn of the century he toured Austria, Germany and France, all on foot, and reached also Paris where he realized that industrial work could not satisfy him any more. Back in Hungary he started to study for an artist's career, he learned in several schools at home and abroad.

Since 1906 he had exhibited his works in the Műcsarnok and the National Salon.

He developed his skill of representation primarily by

"A LABIRINTUS ÉJSZAKÁI"

SZÖRTSEY GÁBOR

festőművész
kiállítása

Megnyitó:1994. május 11., szerda d.u. 6-8 óráig

Megtekinthető: május 28-ig, naponta 2-8 óráig

FÉSZEK MŰVÉSZKLUB
Budapest VII., Kertész utca 36.
Postacím: Budapest
Postafiók 8.
1400

DÍJELŐLEGES

Tímár Árpád
B
Üllői 119. 14.65
1091

A (mint Aladár)

A LABIRINTUS SZOKÁSAI CÍMŰ SOROZATBÓL

LIGET GALÉRIA
1146-B, BP. AJTOSI DÜRER SOR 5.

NYITVA: 14 - 18 ÓRÁIG
KEDD SZÜNNAP
PÉ. RÉSZLEGES ÜNNEPSZÜN

SZÖRTSEY GÁBOR KIÁLLÍTÁSA

1993 DECEMBER 10-TŐL 24-IG

MEGNYITÓ: 10-ÉN 19 ÓRÁTÓL

Lóska Lajos

Bp. Felsőzöldmáli út 61-65.
1025

Szőts Dániel

építőmester

l.

Biró Erdmüv

121. l.

Szőts Dániel

építőmester

1744—1755. közt Kolozsvár
város szolgálatában állott.

Bíró kolozsvári sz. Mihály

21. l.

Szőts Ferenc

Szotyori Nagy Mihály: Szegedi Házgyár. Építész Szotyori Nagy Mihály, statikus Nagy Perge Zoltán, tecn.tervező Szőts Ferenc. Ismertetés.

4lo-413.l.

Magy.ép.ip. 1972. 7.sz.

SZŐTS Imre építész (Alvinc, 1877 -)

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 187.p. és ill.

Nagytekintetű Bizottság!

Van szerencsém kérni, hogy az almakeréki templom helyreállítási munkáinak további fedezésére 4000 koronát pénzeslevillen almakeréki czimemre kiutalni szíveskedjen, hogy ezen nagyobb összeggel a további apróbb utalványozásokat, és a nyári idenyre való tekintettel ne helljen kézelmezvem. Mellékelten van szerencsém az ideglenes nyugtát csatolni –

Mély tintelettel

Almakerék 1914 juni 28 –

Szőts Jnn
Gyszt

Szőts Imre

budapesti lakos

építész

Az almakerki

templom helyre-

állítási munká-

latait vezette

1914. évben.

A mozgósítás-

kor bevonult

katonának.

Kiselejtezték.

NAGYGYŐRI
SZŐTS IMRE
ÉPITÉSZ

BUDAPEST, 1913 szeptemb. 5.
I., FEHÉRVÁRY-ÚT 15/b.

Nagytekintetű Bizottság

Budapest

Alulirott van szerencsém kérni, hogy az almakeréki ev templom helyreállítási munkáira a mellékelt ideiglenes nyugta alapján 3000 korunát mint V. ik részlet fizetést nevemre Almakeréknek pénzeslevélben kiutalni szíveskedjen. —

Kiváló tisztelettel

Szőts Imre

Budapest 1913 szeptem. 5.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
716 /1913 szám
Érk.: 913 év szept. hó 9. n.

Nyugtatvány

73 kor 12 fr. az az hetvenhárom korona 12 fillérről mely összeget a pöstyéni régi kápolna műrészlet kövecsek kibontása és a m. nemzeti múzeumba 1910 évi december hó 16-án történt elhállítási munkálatoim költségei fejében a mai napon felvettem.

Budapest 1913 márczius hó 22 én

Kötz Ima
épitész.

161/1913

M. Az.

82837. szám.

Az almakeréki ág.ev.templom helyreállitási költségeire a t.Bizottságnak f.évi április hó 17-én tartott üléséből 263.sz.a.kelt felterjesztésében foglalt javaslata alapján a budapesti IX.ker.m.kir.állampénztárhoz intézett s hiteles másolatban idemellékelt rendeletemmel folytatólagosan 40.000-koronát utalványoztam.

Ez összegben talál fedezetet Szőts Imre müvezető épitésznek a f.évre eső 3000 korona tiszteletdija és 600 K utiátalánya is.

Minthogy az almakeréki ág.ev.templom helyreállitási költségeire első részletül már a mult évi szeptember hó 3-án utalványoztatott 10.000 korona, a munkák foganatositása pedig csak most rendeltetett el, kérem a t.Bizottságot, hogy a jövőben költség-utalványozásokat általában véve oly időben kérjen, hogy az utalványozott összegek legalább is hosszabb ideig felhasználatlanul ne maradjanak.

Minthogy a templom helyreállitása jelentékeny összegbe fog kerülni és az egyházközség részéről felajánlott hozzájárulásnak mielőbb való igénybevétele föltétlenül szükségesnek mutatkozik, kérem a t.Bizottságot, hogy az egyházközség elvállalt kötelezettségének eddig mily mértékben felelt meg ?

Budapest, 1913. junius hó 21.

A miniszter helyett:

államtitkár.

A

Müemlékek Országos Bizottságának

Budapest

Szőts Imre

épitész

Kiselejtezett irat

KIFIZETTETETT
MASY. KIR. ÁLLAMPÉNZT. IX. kor.
Budapest, 19 93 év hó
Bodócsi

Szőts Imre
épitén
Möller István segédje
volt. Fenti készitette
a nagybölgyéni elemi
iskola tervét 1909-ben.

Forster Gyula báró
Koros és a Berenjiek
Bpest, 1927, 259 l.

und seltener Ansichten von Städten und Gegenden aus Oesterreich-Ungarn und

gebrachten Mitteilung verweist Herr Oberamtmann Dr. W. Groos in St. Blasien (Schwarzwald, Baden) auf die von ihm im „Albboten“ veröffentlichte Studie, wo es heisst: „Im Hotzenland, an den südlichen Abdachungen des Schwarzwaldes gegen den Rhein, zu beiden Seiten der oberen Alb, gaben die Aufstände der sog. Salpeterer der vorderösterreichischen Regierung von 1730 ab Anlass zu zeitweiser, später dauernder Verbringung der Hauptbeteiligten, teilweise mit ihren Familien nach Ungarn, vereinzelt auch nach Siebenbürgen. Eine besonders umfangreiche Wegführung fand im Jahr 1755 statt. Österreichische Soldaten holten damals am 9. Oktober 27 Männer, deren Namen man noch kennt, darunter auch den schon mehrmals auf Jahre nach Ungarn verwiesen gewesenen Hans Marder von Eschbach, aus ihren Betten nach Waldshut; am 13. Oktober wurden 20 Weiber, 34 Söhne und 31 Töchter derselben ebenfalls nach Waldshut eingeliefert und am 14. Oktober allen das kaiserliche Urteil verkündet; sie mussten Urfehde (Frieden) schwören und wurden für immer nach Ungarn verwiesen. Ihre Güter sollten verkauft werden und der Erlös nach Abzug der Kosten ihnen zu Gut kommen. Am 16. Oktober wurden die Unglücklichen, die Männer je 2 und 2 aneinander gekettet, auf Wagen gefesselt nach ihrer fernen neuen Heimat abgeführt; in Ulm wurden sie auf Donauschiffen weiter befördert. Sie blieben fortan für ihre Heimat verschollen. Die Auswanderung aus dem Hauensteinschen nach Ungarn dürfte damit noch nicht abgeschlossen haben, wenn schon keine einheimischen Quellen dafür ermittelt werden konnten.“

Dazu bemerkt Herr Dr. Groos: „Weitere bez. Mitteilungen sind mir trotz meiner Aufforderungen nicht geworden, doch von einem Mitglied der badischen historischen Kommission schon vor längerer Zeit in Aussicht gestellt worden. Meine Studien würde es auch fördern, wenn festgestellt würde, ob Namen wie die von Scheffel angeführten sich in Siebenbürgen finden. Könnten Familienbeziehungen wieder hergestellt werden, so hätte das nicht nur einen theoretischen, sondern den praktischen Wert, dass dadurch bei uns

Nagytekintetű Bizottság.

Budapest

Van szerencsém kérni, hogy az idemellékelt ideiglenes nyugta alapján az almakeréki ev templom helyreállítási munkaira mint VI. ik részlet fizetést 7000 koronát kiutalni szíveskedjék. Az összeg egyszerre régi munkálatokra egyszerre pedig hamla fizetésekre lesz felhasználva.

Ki válo tiszteletet

Szőts Imre

Szöts Imre

épitész

Szőts Imre

épitész

l.

Magy. Műemlékei

III. 270 l.

Át. Képt. 90.

Ás Képt 90.

L szegecselt

le szembe

Balkezével kardjának markolatát fogja.
t haja ősz; szemöldöke, szeme és bajusza
kerek gallérja réteges, mellvértje ~~visel~~,
arna és kettős aranylánczán érem lóg.

. — L a nyakátá vetett

vich-gyűjtemény tól 6.

ó adatok:

n. 1868: T. 40. — 1870: T. 2. — 1871: T. 2.
— 1878: VIII. 49. — 1880: VIII. 49. — 1881:

n 1884: II. 34. — 1894: III. 109.

Jankovics gyűjt. 6.

Szőts Imre, nagyori

építész. Műcsarnok

1930. szt. Imre kiáll. 161

1905-909-2

~~A 3. sz. lakásban.~~

114. Kályhák. a 2. sz. építési iroda.

1 darab kályha vasbádoglemezből öntött vasbetéttel, két mintázott öntött vasajtóval, melyek közül az alsó HEIM H. BUDAPEST. Dr. MEIDINGER SZABADALMA olvasható, rácsalakú vasfedéllel, két könyök- és egy egyenes csővel.

Méretei: magassága 117, átmérője 49 cm.

Becsértéke..... 60

Szőts Imre, építész

Művészet, II., 1903. 206.

Kitüntetések

S z ő t s Imre . épitész

M Ű V É S Z E T
II.évf. 1903.
65.
"Kitüntetések"

Szőts István építész

Tér és Forma 1937. 31–48.

Újabb budapesti iskolaépületekből

Szőts Imre és

Siegel Albin

l.

Szefeltlex. 369

370. l.

Életr. arck.

u. o. 1052. l

K

Szőts Imre

épitész

l.

Magy. Müemlékei

IV. k. 76. l

Tervpályázatok eredménye. A kecskeméti víztorony eszmei tervpályázatára két terv érkezett: H. O. és Szülőföldem jeligékkel; az I. (1000 k.) díjat *Dümmerling* Ödön, a II. (500 k.) díjat *Dénes* István nyerte meg. — A nagytapolcsányi városház tervpályázatára 9 mű érkezett; az I. díjat *Szőts* Imre, a II. díjat Gy. *Takács* Béla nyerte; megdícsérték a Tornyos, Jövedelmező, Székház, Sárga 2 fill. — és a Munka terveket.

1599. ~~KOSCIUSZKO-PLAKETT, a lengyel szabadsághős mellképével. Lengyel.~~

Szőts Imre

Egidő Ipar

1910. 320. e.

Mincsed

VIII. ÓRÁK.

1601—1680.

1601. ÁLLÓ ÓRA, mahagóni fa, empire diszitéssel (kissé hibás). Bécs, empire. 40.—

1602. LANTALAKU ÁLLÓ ÓRA, aranyozott bronz, üvegburával. Bécs, empire. 100.—

1603. KIS ÁLLÓ ÓRA, aranyozott bronz, kis angyalalakkal. Jelezve: *François Lhardy*. Francia, empire. 100.—

1604. KÉTOSZLOPOS ÓRA, bronz, neobarok diszitéssel. Üvegburával. Jelezve: *M. Herz in Wien*. Bécs, 1860 körül. 160.—

1605. ÁLLÓ ASZTALI ÓRA, aranyozott bronz, zománcos számlappal, vésett diszitéssel. Jelezve: *Joseph Lichtenstern in Wien*. Bőrtokban. Bécs, 1800 körül. 80.—

1606. ASZTALI ÁLLÓ ÓRA, sárgaréz, barok trébelt számlappal. [illegible] 160.—

Szőts Imre, építész

M.D.K.

Nagy Józseffel közös terve a dicsőszentmártoni pénzügyi palota pályázatán a három, egenlően díjazott között volt.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1901. XXII évf.

dec. 25. sz. 4. old.

MDK

Szöts Imre

A vámosgyörki templom

Miccsarnok 1930. Szent Imre emlékkiállítás

MDK

Szőts Imre

A Nagyenyed város által elemi iskola terveire kiirt pályázaton a 200 koronas II.dijat nyerte.

Művészet 1903. 206.l.

MDK

Szöts Imre épitész

Szöts Imre és Strobl Miksa épitészek terve, a kalocsai városhaz palyazaton egyedül részesült jutalomban.
A városház nem a terv szerint épült.

Epitő Ipar, 1902.3.sz. /A kalocsai varoshaz, szövegábrákkal./

MDK

Szöts Imre/magyaróri/, ép.mérn.
sz.1877.

Bp. L., Horthy Miklós- ut 15/b.

A Kamara uj tagjai.
MMÉE Közl. 1925.XI.l. 238.l.

mDK

Orbán Ferenc és Szöts Imre, építészek

irod.

Tér és Forma. 1937. 46-47.l. 48.l.

Budapest székesfőváros ujabb iskolaépületei. A XI. ker. Soproni-uti elemi iskola és kisdedóvó. Képpel és alaprajzzal.

M.D.K.

Szöts Imre.

nyitrai építész

600 K-és első díjat nyert a nagy lapolcsányi város hára terepályára-tán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI.évf.

aug. 3. sz. 11 old.

Szőts Imre, lepetti építész M.D.K.

Paller Ernővel közösen második díjat nyert a győri kereskedelmi és iparkamara pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.
jan. 28. sz. 9. old.

számla

Kelet			Mértékegység (kg)			
év	hó	nap	Santos Lave			
1927.	máj.	1.	1.800			Elado
						hben,
"	"	9				2 %

Szőts Imre
Mérvénet 1910 308

Fügekávé

	Ár	P	f
…mann József Fiat Rp	2·45	24 50	–
…tek száll. díj 1030 Eg. u			
…pr. q		7	52
…k. ben. ár pr q 2·46 P.			

Szőts Imre

építész

l.

A Pesti Vasárnap

1935. 4. sz. 21. l.

3 drb. befizetési lap.

SZŐTS *Imre, nagygyőri*, építész Budapesten. U. i. végezte tanulmányait s azután Siegel Albinnal közösen nyitott építészi irodát. Közös terveik alapján épültek a nagyszénási rk. templom, paplak és iskola, az orosházi rk. templom, a vámosgyőrki rk. templom főoltára, a bpesti Szent Imre Collégium Ráday-utcai épülete, stb.

E-J. II 577 C

NYOMTATVÁNY

Budapest

úrnak

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután $^{1}/_{2}$6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Szőts Imre

A nagytapolcsányi
városháza terv pálya-
zatán 600 Koronás
II díj

Művészet 1910, 308. l.

Deutsche Einwanderung nach Siebenbürgen im 18. Jahrhundert. — Zur Ergänzung der hierüber vom Krspbl. X Nr. 11 S. 122

das Interesse für Siebenbürgen noch mehr belebt werden könnte.“ (Aus Hermannstadt bezeugen wir den Namen Gottstein, ohne übrigens nähere Beziehungen angeben zu können. *D. R.*)

Personalnachrichten. Dem am 19. Februar d. J. in Heidelberg verstorbenen Professor Karl Bartsch widmet das Litteraturblatt für germanische und romanische Philologie vom 3. März einen warmen aus dankbarem Schülerherzen geflossenen Nachruf.

In die erledigte Professur für germanische Philologie in Heidelberg ist Professor Dr. W. Braune von Giessen berufen worden.

Zum Professor für deutsche Philologie in Tübingen ist Oberbibliothekar Hermann Fischer in Stuttgart ernannt worden.

Die Redaktion der Zeitschrift für deutsche Philologie hat Professor Dr. H. Gering in Halle übernommen.

Litterarische Mitteilungen. Im Verlage von Gebr. Pactel werden unter Leitung von L. Geiger, B. A. Wagner und G. Ellinger „Berliner Neudrucke“ erscheinen. Die erste Sammlung soll u. a. enthalten: 1. Nicolais Kleyner fenyer Almanach 1777 und 1778; 2. u. 3. Lessings gelehrte Artikel aus der Vossischen Zeitung 1748—55; 5. Musen und Grazien in der Mark. Die Sammlung von 6 Bänden kostet 12 Mark, ein einzelner Band $2^1/_2$—3 Mark.

Die „Ungarische Revue“ VIII., I. enthält: Die Entstehung der rumänischen Sprache und Nation, von L. Péczely.

Litteratur.

Antiquariats-Kataloge (im Anschluss an Krspbl., Jahrg. X., S. 36), Siebenbürgen berührend, ausgegeben von: Gilhofer & Ranschburg, Wien. Kat.-Nr. 13. Reiselitteratur. Touristik-Alpinistik. Entdeckungs- und Forschungsreisen. Ethnographie-Topographie. Nebst einer Auswahl besonders schöner

A nagyközönség tájékoztatására és az általános katonai tudnivalók elsajátítására a sajtó segítségét behatóbban lehetne igénybe venni olyanképpen, hogy időnként katonai szakírók egy-egy témakört ismertetnének. Hiszen a jövő háborújában a polgári, különösen a nagyobb városok lakói is közvetlenül ki lesznek téve az ellenség harci tevékenységének, tehát észszerű lenne komolyan felfogni a helyzetet.

Hasonló célt szolgálnak a rádióban megtartott katonai tárgyú előadások is. Bár nem tartozik szorosan a tárgyhoz, de megemlíthető, hogy ezt a célt szolgálná és hatalmasan emelné a nemzeti öntudatot és harci szellemet a magyar történelemből vett katonai tárgyú filmek sorozata. (Vö. A két király.)

Az irodalom tud segíteni nekünk, de hogy ezt elérje, nekünk katonáknak is van kötelességünk az irodalommal szemben. A könyv a mai korban fegyver, csak díszére válik a katonának, ha egy kis könyvtárat gyüjt össze.

Mért tudott a hazafiatlan irodalom virágozni? Többek között azért, mert egy, a nemzettől távolálló fővárosi réteg ápolta azt, mikor az írástermékeket megvásárolta.

Rá kell nevelni a katonát, hogy a nemes irodalom pártolása hazafias cselekedet. Minden igaz magyar könyv, amelyet megvásárolunk, lehetővé tesz több hasonló könyv kiadását. Hála Istennek, a magyar katona-költők és írók kiváló tehetségek, ezirányú irodalmunk oly magas színvonalon áll, hogy munkájuk megvásárlása díszére, becsületére válik könyvtárunknak. Gondoljuk meg, hogyha mi nem támogatjuk a vérünkből sarjadzott irodalmat, hiába várjuk, hogy ezt helyettünk mások, az idegen szellemüek megteszik.

Ebbe a gondolatkörbe tartozik a kisebbségi magyar irodalom pártolása is. Ez hazafias cselekedet és jól járunk vele, mert a kisebbségi sorsban vergődő magyar irodalom a legkitűnőbb regényeket, verseket adja a csonka országnak. És ne feledjük el azt sem, hogy minden magyar könyv az elszakított területeken fegyver, márcsak azáltal is, hogy magyar betűkkel van írva.

Az irodalomnak a hadsereg szolgálatába állítására szükséges volna a katonai írók és költők szorosabb tömörülésére. Egységesen megszervezve, egymást ismerve és támogatva, mint Katonai Irók Irodalmi Társasága vezetnék a mozgalmat.

A hadseregen belül bővítsük ki a már meglévő alapokat. Az alosztályonkénti legénységi könyvtárakat gyarapítsuk, történeti vonatkozású, katonai és irredenta kiadványokkal, olvassuk vagy olvastassuk ezeket és ne tűrjünk meg nem felelő és esetleg becsúszott könyveket. Olvastassuk és szerettessük meg a legénységgel ezeket a nemes szórakozást nyujtó könyveket. A műveltség fokozása is célja a szolgálatnak, hiszen nekünk arra is kell gondolnunk, hogy a polgári életnek neveljünk katonákat. Természetes, ne feledkezzünk meg a vallásos irodalom léleküdítő hatásáról sem.

4. Clausewitz írja, hogy „*a hadsereg harci erényeinek, a nép szellemének nagyobb érték tulajdonítható, mint a hadvezér tehetségének.*“ Ez a tétel ma nagy mértékben is érvényes. Tehát mindent el kell követnünk, hogy a harci vágyat, készséget megteremtsük, elmélyítsük, felfokozzuk, e célból a legcsekélyebb eszközt sem szabad lebecsülnünk.

A magyar lélekben nagy a fogékonyság a katonai erények iránt, ezeréves létünk tanubizonyság erre. Irodalom, zene, közgazdaság, művészet, stb., semmi sem öncélú. *Öncélú csak a nemzet*, amelynek élnie kell a történelmi sorstól kiszabott életét. Őseink nyomdokán, ezeréves történelmünkhöz híven kell haladnunk, mert mély igazság van Deák Ferenc ama mondásában: „*Amely nemzet önmagát elhagyja, sorsát megérdemli.*“

nemes Móra László akadémikus.

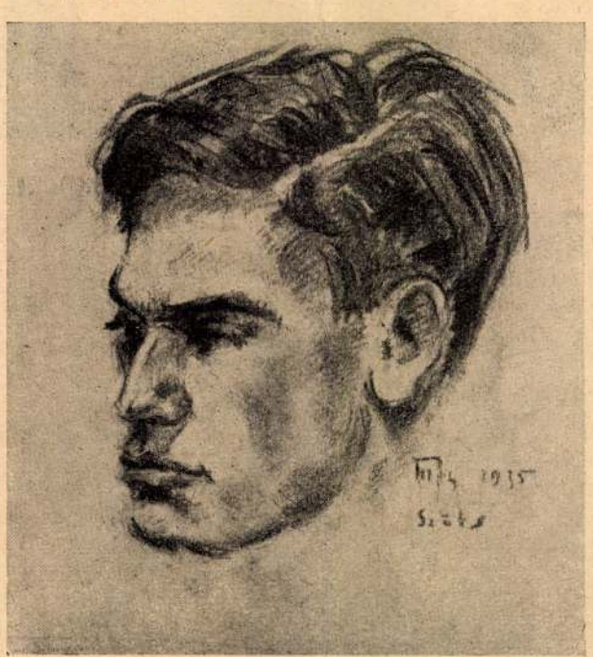

Aks-i tanulmányfej. *Szőts István aks. szénrajza.*

Ludovikás Levente
1935. XIV. évf.

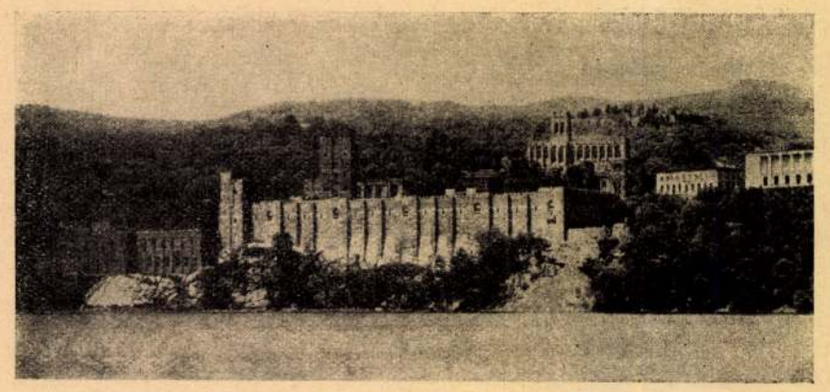

A West-Point-i katonai akadémia látképe.

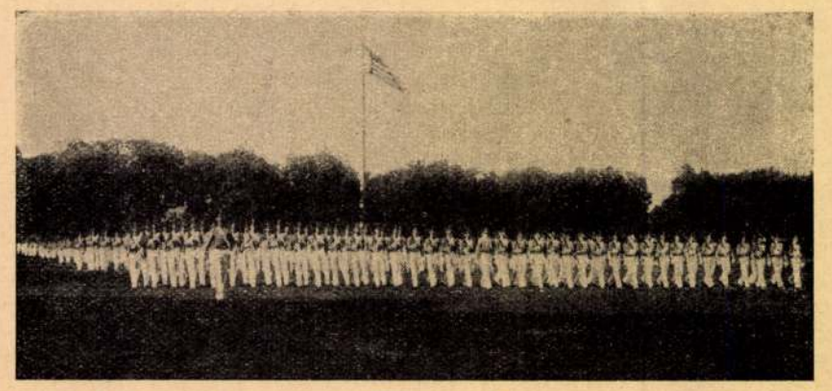

Akadémikus ezred díszmenete az 1934. évi évadnyitó ünnepségen, aug. 31-én.

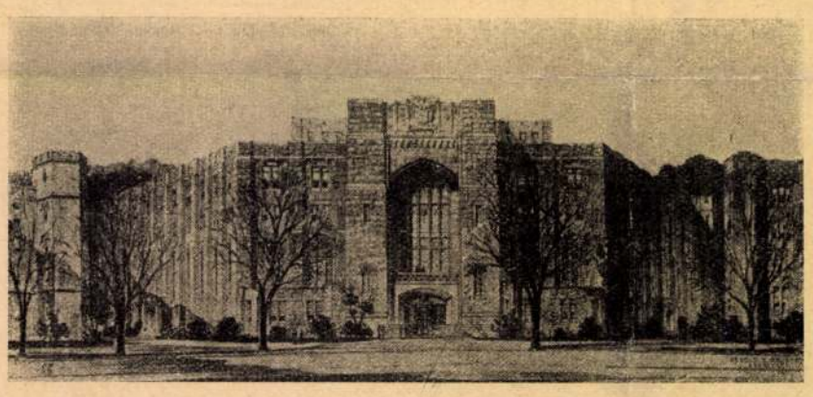

Akadémikus-i étkezde

Fedeles lovarda (200×50 m) központi fűtéssel.

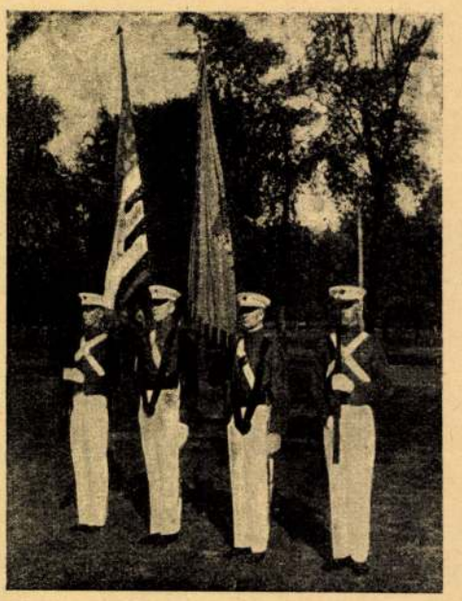

Az U. S. A. és a West-Point-i akadémia zászlói az 1934. évadnyitó ünnepség alkalmából.

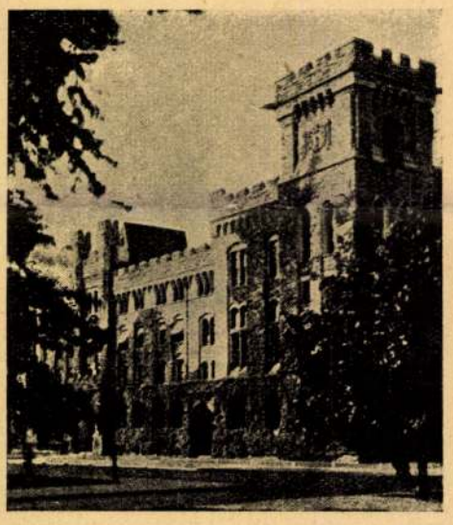

Parancsnoki épület.

MAGYAR BALÁZS főhadnagy az 1934. évben hivatalos kiküldetésben járt az Egyesült Államokban és megtekintette a West-Point-i katonai akadémiát is. Értékes tapasztalatairól „Katonai benyomások Amerikában" c. cikkében számolt be, amely a Magyar Katonai Szemle 1935. júliusi számában jelent meg. (E helyütt csak felvételeit közöljük.)

FEJTANULMÁNY.

SZŐTS ISTVÁN akadémikus akvarelezett ceruzarajza.

Ludovikás Levente
1935. XIV. éf.

Szőts István

Szász Jenő

Irányító szavakkal, művekkel szervezte az ízlésfejlesztő munkát régen feleségével együtt, Szentendrén.

Lasonci Miklós: Pest megye rajztanárai, képzőművészetünk őrhelyen.

Pest Megyei Hírlap, 1976. szept. 15.

M.D.K.

Szösz Jenő, festő

nevét a művésztelep tagjai között

említi:

Haulisch Lenke: A szentendrei művésztelep fogalmának tisztázásához

Művészettörténeti Értesitő, 1965. XIV. évf. 3. sz.

227 · old.

Szösz Jenő festő M.D.K.

Alkotásai a szentendrei Művész eszpresszóban

Sz. E.: Képtárlaton az eszpresszóban

Pest megyei Hirlap 1963. jumius 12. 1.1.

Szösz Jenő

festő

Ferkepzomfoiskevk

1939 – 41. 150. l.

s-

-

tt.-

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
358 1944 szám.
Kt.: ... év VII hó 1 n.

A m.kir.vallás-és közoktatásügyi mini
Számvevőség VII.Osztályához intézett

Utasitom a Számvevőséget
terhére azonnal utaljon át a bánto
kibontási és konzerválási költsé
pengőt a "Müemlékek Országos Biz
postatakarékpénztári csekkszámla
Budapest, 1944.évi juliu

Szöts Jenő, festő
Szentendre, Ady út 28.

MKSz 1947

kben a történelmi órákban. Fegyvertársam a le=
iklós, aki félországot hódított meg a nemzeti nép=
yvertársam minden jóérzésű ember, aki rendet,
és kalandmentes külpolitikát akar.
nhez, jóakaróimhoz. Szeretettel hivom őket, csat=
:. Én becsületes iparkodással szolgáltam minden
ájáért, küzdöttem a panamák ellen és segitettem
em tehát a főváros közönségétől, hogy segitsen

ne és bizalom fűz hozzám: **ne irjon alá senki=**
a nem jönnek olyan ajánlási ivvel, melyen
erepel.
a sorsdöntő választások előestéjén

Payr Hugó.

M.D.K.

Szösz Ferenc, festő

vízparti tájképeivel

szerepel:

Artner Tivadar, A szentendrei művésztelep
jubiláris kiállitása

Szabad Nép, 1956, aug. 21.

M.D.K.

MDK.

Szösz Jenő

Kiállitási hir

Köznevelés 1967 aug.25.

Szösz Jenő MDK

Utcarészlet, rajz

Havas eső, rajz

Ferenczy Károly Muz. 1964. szept-okt.
Szentendrei festőművészek őszi tárlata

MDK

Szösz Jenő

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 jan.p.39

MDK

Szösz Jenő

Szentendrei utcarészlet, akv., repr.

Szentendrén élő képzőm. kiáll. Ferenczy Muz.

1960.IX.

Szösz Jenő

Patakpart alkonyatkor, akv.

Szentendrei utcarészlet, akv.

Beszélgetők, cer.

Tájkép, cer.

Szentendrén élő képzőm. kiáll. Ferenczy Múz.

1960.IX.

MDK

Szösz Jenő

Tél, akv.

Dunakanyar a képzőművészetben. Szentendre-Esztergom-Tata. 1962.

Szösz Jenő

Házak , ceruza

Szentendrei festők III. kiáll. Ferenczy Károly Muz.
1953. aug. 3 l.

Szösz Jenő

Artner T.: A szentendrei művésztelep jub. kiáll-a.
Sz.N. 1956. aug. 21.

Szösz Jenő
Házak, cer.

Szentendrei festők III. kiáll. Szentendre Ferenczy Károly Muz. 1953. aug. 1.

Szösz Jenő
pedagogus festő MDK

"Havas Dunapart"

a szentendrei Ferenczy Károly Muzeumban rendezett kiállitáson.

Bordács H. László Lenke: Pest megyei pedagógus képzőművészek.
Müterem 1958. I. évf. 9. sz. 38.o.

MDK

Szösz Jenő

Erdei ut, vf.

Pap-sziget, "

Szentendrei festők 2.kiáll. Ferenczy K. Muz.

1952. okt.

Szösz Zenő, [festő] MOK

A Szentendrén élő fi művének kiállításán szerepel a városkába került fiatal pedagógus, akit Szentendre hagyományai művészi munkára serkentenek.

P. J.: Jegyzetek kiállításokról 12. l

Népszabadság, Bp. 1960. szept. 24.

Szász Jenő

1938/39. III. évf

fest. szak,

rendes hallg.

I. félév

Ferképzomfoiskèvk

1937/39.

156. l.

Sződz Jenő

1937/38. II. éves
fest. szak, rendes hallg.
I-II. félév

Ferképzomfoiskèvk
1937/39.
149. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Szőcz Jenő

I. éves hallg.

Képzőm. Főisk. Evk

1936/37. Tanév

Ferképzomfoiskévk

Lírtányér, ornamentális díszekkel. Átm.
47 cm. Nürnberg, XVI. századvad.

Szösz Jenő

festő

l.

Ferképzomfoisk vk
1939-41. 143. l

Összeolva

Exp. 19...

43.612. — K.

MDK

Szösz Jenő

Házak, cer.

Szentendrei festők 3. kiáll. Ferenczy Múz.
1953. aug.

MDK

Szőts Imre

Szefeltlex 369, 37o, 1o52 l.

MDK.

Szösz Jenő

Kiállitási meghivó

Szentendre 1967 juli 16.

MDK.

Szösz Jenő

Kiállitási meghivó

Szentendre 1967 juli 16.

Szőts Jenő

Hajdu Ernőné

FŐZZÜNK OKOSAN

Sok tudományos szakmunka jelent már meg erről a tárgyról, azonban egy sem olyan, amely a laikus közönség számára könnyen érthető lenne.

Hajdu Ernőné „Főzzünk okosan" című könyve megtanít bennünket a korszerű helyes táplálkozás titkaira. Nem tudományosan, hanem a családját ellátó háziasszony számára érthetően magyarázza meg, hogy mire van voltaképen szüksége a szervezetnek, hogy mi a kalória, kinek mennyi kalóriára van szüksége, mi a különbség az egyes vitaminok között, amelyekről ma annyi szó esik. Mindezt oly könnyedén és világosan, hogy könyve nemcsak tudományos munka, hanem egyszersmind szórakoztató olvasmány.

Táblázatai, hasznos háztartási, étrendi, bevásárlási, befőzési és költségvetési útmutatásai mindenki számára könnyűvé teszik az eddig oly nehéz háztartásvezetést.

Szőts Jenő kedves illusztrációi a könyv tetszetősségét nagyon emelik. Ezt a könyvet minden intelligens embernek el kell olvasnia.

Ára a könyvnapon P 1.20 *Könyvnap után P 1.80*

AZ OFFICINA TAVASZI UJDONSÁGAI

VILLON BALLADÁI

Faludy György méltán rendkívül nagy feltűnést keltett és széles körben népszerűvé vált átköltésének hetedik bővített kiadása, számos egykorú metszettel. Villon halhatatlan balladáiban a középkori Páris szentjeit, bíráit, gyilkosait és prostituáltjait úgy eleveníti meg, mintha élő kortársak volnának.

Ára fűzve P 2.80 *Egész vászonkötésben P 4.40*

Két kétnyelvű klasszikus:

VILLON NAGY TESTAMENTUMA

francia és magyar szöveg, *Vas István* kitűnő, az eredeti szöveghez híven igazodó műfordításában. A Nagy Testamentum első teljes magyar fordítása magában foglalja Villon legtöbb balladáját, köztük sok olyant is, melyet a magyar közönség semmilyen fordításban nem ismer. *Honti János* tanulmányával.

Ára fűzve P 5.80. *Egész vászonkötésben P 7.—*

HORATIUS NOSTER — MAGYAR HORATIUS

a páratlanul szép fordítás-antológia második, lényegesen bővített kiadása. A fordítók a régmúlt, közelmult és jelen legjava képviselői. *Kerényi Károly* bevezetésével és *Waldapfel Imre* tanulmányával. Latin és magyar szöveg.

Ára fűzve P 5.80 *Egészvászon kötésben P 7.—*

Szőts János

jegyző

1937. telefonja

Budapesten

-

szült faluba most költözik be 70
számláló népességgel. Szegény, föld-
cselédek legnagyobbrészt, akik eddig
ján és más környékbeli uradalmakban
ban véve nagyon örvendetes, aminek
sége, ha a továbbiak során még sok-sok
magyar honfoglalás első példája ez,
onlónak kell követnie, hogy a tenger-

kes és tanulságos ez az uj telepes
uj magyar épitő müvészet szempontjá-
magyar épitészekre a magyar épitészet
kisérteties és sok tévedésbe merült,
l ezső, aki ennek a kérdésnek ma leg-
ru utáni években első meginditója,
tettel, lélekkel oldotta meg ezt az
gis nagyon nehéz feladatot.
egységes terv elkészitése, amiben kü-

Szőts Jenő

tollrajz illusztrációi
az alábbi utikalauzban

Bareza Bpest 1924

III. lapon emlitve
io.

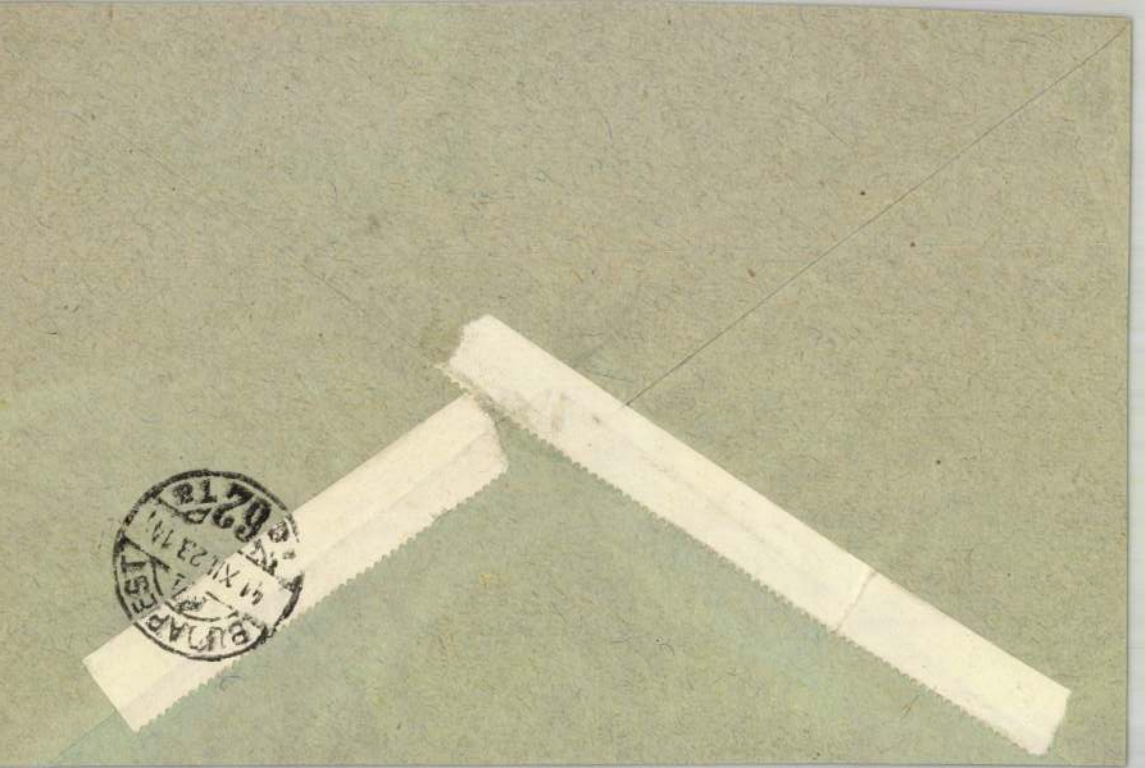

Szőts Jenő

rajzoló

l

Bar Bpestbulp

IV. l –

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Szőts Jenő

rajzolata az alábbi könyvdíszeit

Sándor Imre: Balatoni útmutató és Hévíz ismertetése. Bp. é. n.

1940 Előtt.

a
b

Frissen festve – Rómából

Nagyot csodálkozhat az, aki a korábbi sztereotípiák szerinti várakozással lép be Szotyori László budapesti tárlatára. A fiatal művész festészete ugyan mindig sajátos és egyedülálló jelenség volt a kortárs magyar piktúrában, de markáns arcélét ezúttal merőben más vonásokkal gazdagította.

A változást római ösztöndíja okozta, amelynek jóvoltából két hónapot tölthetett nemrég az olasz fővárosban. Itáliai vedutái azelőtt is voltak – amint azt a Bartók 32 Galériában látható kiállításán is képviseli néhány átkötő visszautalás a közelmúltba –, de a legfrissebb termés egy megújult festő kivilágosodott palettájának látványos bizonyítéka. A bevezetést az a tucatnyi kisméretű vászna jelenti, amely még a helyszínen készült, a rögtönzött vázlat spontaneitásával, annak valamennyi előnyével és hátrányával. Ezeken felvonulnak a mindig is kedvelt kellékei – pineák és ciprusok között ókori szobrok és vízmedencék, antik csarnokok és oszlopsorok –, de minden eddiginél több alapfelületet hagy szabadon.

A vászon textúráját pedig olajfestékkel is csak lazúrosan borítja. A kontúrvonalak rajzos dekorativitása így fokozottabban érvényesül, a lavírozott színfoltok viszont az akvarell üdeségét idézik. Kivirul ezáltal az egész kolorit: a korábbi, holdvilágosan sejtelmes ultramarinkékek, örökös mélyzöldek, napszítta földszínek sötéten örvénylő tónusait mediterrán derű és ragyogás váltja fel, a fehértől az okkersárgákon át a pisztáciaárnyalatokig.

Az itthoni műtermében született, nagyméretű és áttételes kompozíciói közül először A pinealiget lazán feldobott lombsátora ragadott meg, de aztán szemközt A lépcsős templom terméskő-melegségű architekturális ritmusa tartott fogva. Végül pedig A kert alig vázolt szökőkútjánál időztem legtovább, mert az elegáns kalligráfia előterében teljes eddigi színvilágának zamatos kavalkádja gomolygott sejtelmesen. Talán itt valósult meg először a szintézis a sötétből a világos tónusok felé tartó festői vándorúton.

Wagner István

Szotyori László tárlata
Bartók 32 Galéria
(Budapest XI., Bartók Béla út 32.)
Nyitva január 21-ig, hétköznap 14–18 óra között

ajánlata, s így Kiprich azt a tervezetet már nem írta alá. „Fizetési haladékot kért az egyesület, de ma már ott tartunk, hogy csak augusztusra kaptam meg a korábban kialkudott összeget. Követelem az októberi, novemberi és decemberi pénzemet, ám a miskolci vezetők sajnálatos módon nem reagálnak a megkeresésemre."

Kuti Mariann, a DVTK ügyvezető igazgatója másként látja a Kiprich-ügyet. „Munkát nem végző szakember miért tart igényt olyan pénzre, amiért nem dolgozott meg? – kérdezte. – Amikor megkapjuk a fegyelmi bizottság írásos határozatát, fellebbezést nyújtunk be ellene, mert álláspontunk szerint Kiprich mindent megkapott, amiben megállapodtunk." bf

fotó: reuters – Calle Toernstroem

GRANDI DUPLÁZOTT, A NÉVADÓ KICSÚSZOTT A két napon belül második diadalát arató kanadai Thomas Grandi – képünkön – győzött az alpesi sí Világkupa-sorozat Flachauban rendezett férfi óriásműlesikló viadalán. Hermann Maier a róla elnevezett pályán kicsúszott, és utolsó lett

Szőts János

erdélyi származású
budapesti órás
1846-ban készítette az
akkori egyházi torony-
óráját.

Feleki József: A fővárosi
ref. egyházi múltja és
jelene. Bp. 1887.
29. l.

LAPTERJESZTŐ VÁLLALAT
(CÉGT.: FARAGÓ JENŐNÉ)
BUDAPEST VI. ANDRÁSSY-ÚT 49. I. 4
TELEFON: 228-411

Telefon: 224-290.

T. Europa Film Könyv Lapterjesztő és Könyvkiadó

P.T.

Budapest

Rothermere u.12.

JOH.SZÖTS, textilfestőmester

Az eperjesi céhhez 46 helység 88 mestere tartozott. Többen Galiciából is,1701-1848 közt.Mesterjegyzék nem maradt.Levelezés és"Protokol farbiarskeco cechu 1801-1864"alapján ismerjük őket.
E mesterek egyike volt:
34.- Joh.Szöts, 1811.Beregszász. 154.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

Szöts János

Gyulafehérvári festő
1622

Lásd

Bierbauer Virgil

A magyar építészet
tört. Bp. 1937
139. l.

Lásd

Szalárdi Kró-
nikáját Bethlen
Gábor építőtevekenységéről

sich als Resultat, »dass R. ein sittenstrenger, religiöser und auf die sittliche Förderung seiner Kirchenkinder wahrhaft bedachter Mann war. Mehrere aus dem Leben Roths in Kastenholz mitgeteilte Anekdoten lassen ihn als jovialen und schlagfertigen, aber auch energischen und jähzornigen Menschen erscheinen.«

die Tatsache, dass Roth in »Harteneck« Quellen benutzt hat, die für spätere Historiker nicht mehr auffindbar waren, so dass der »Harteneck« stellenweise den Wert einer historischen Quelle besitzt, und andererseits der Gedanke nahegelegt wird, auch seine übrigen auf der Grundlage interessanter historischer Ereignisse aufgebauten Romane und Novellen könnten solches wertvolles Material enthalten.« Dem Vf. ist es nun durch eifriges Nachsuchen im Baron Brukenthalischen Museum und im Archiv der Nationsuniversität gelungen, für eine Menge von Details den Ursprungsort klarzulegen. Es geht daraus hervor, dass Roth in vielen Einzelheiten sich treu an die historischen Quellen anschloss, in der Konzeption und im Verbinden der Einzelheiten die freie Phantasie walten liess. Ein gewisses aktuelles Interesse hat aus diesem Teil der Vergleich zwischen Roths »Schlacht auf dem Brotfelde« und Traugott Teutschs »Georg Hecht« (S. 75 f.) Ein gründlicher Beweis des schon früh gefällten Urteils, dass Roths Novellen »in Walter-Scott-Nachbeterdarstellung gehalten sind« (Marlin in der Pester Zeitung 1847, Sp. 2351) schliesst den veröffentlichten Teil der Arbeit ab. Damit weist der Vf. weiter auf die noch zu behandelnden ästhetischen und literaturgeschichtlichen Fragen, zu denen er nur im Zusammenhange der Biographie einige kurze Bemerkungen bisher gemacht hat, die unter Punkt 7 und 8 seiner deutschgeschriebenen Inhaltsübersicht zusammengefasst sind.

Was bisher von Alfred Roth vorgelegt worden ist, sind Bruchstücke, die gründliche Arbeit und scharfes Urteil verraten, die jedoch noch keine abschliessende Beurteilung — zumal von einem nicht engern Fachgenossen — erwarten dürfen; sie erwecken jedenfalls den Wunsch nach baldiger Vollendung der angekündigten Monographie in deutscher Sprache.

SZÖVEGJÁRTÓ Mária Veranius

Részt vett a Budapest Art Studió Alapítvány által rendezett húsvéti művészeti vásáron a Gutenberg Művelődési Házban, 1992.ápr.

Uj Magyarország, 1992.ápr.18.

Ez a kiállítás új vonásokkal nem gyarapította S
peinek változatlanul magas szintje és műves megb
eddigi tekintélyét.

Frank Frigyes festményei (Tamás Galéria)

Egy nagyvárosi ember ideges érzékenysége en
festményein. Olyannyira, hogy első látásra nem i
ső színkavargás, amely mélabús fátyolozottsággal
franciás, hízelkedő gerjedelemmel. Párizs? Hát a
vörhenyes pirosa és ártatlan rózsaszínei kócos kö
zák Frank Frigyes vásznait. Jó időbe elik, amíg e
lerázzuk magunkról, s az is érdekleni kezd, amit
kább csak körülölelnek, semmint határozottan áb

Ezeken a képeken szabad polgári életöröm, eg
léses, nem feszengő jólét érzése és finoman palást
Választékos *interieur*-ök, pompázó virágcsendélet
nem mindenütt egy-egy nő, egyedül, a tájban, a ke
va, ülve, fekve, merengőn pihenve, és mindig őszin
ben! Azonban ez nem puszta hangulatfestés, és eg
kusabb persze, mint amilyen mély, de sohasem se
kezesített szenvedély e festő szenvedélye, minthog
va attól a meggyőződéstől, hogy képeinek sorsa le
dől el. A szépszínű megjelenés kedvéért szórja teh
foltok pávaszemeit, s bennük a kényes árnyalatok
keresztrefeszítően és hívságosan vetélkednek önfé
nak. Nem csoda, hogy a díszítő szépség ilyen kedv
kapatos tántorgás jár együtt. Bizony valamivel töb
sebb rendezése, tömörítése nem ártanak Frank F
kívánhatnók, hogy egy ennyire lírai festő megtag

Szőts Vilmos

festő, a bukaresti
képművészeti akadé-
mian tanult
22 képe volt kiállít-
va az alábbi tárlaton
Brassó vidékének, a
Nagykirályknek és
Bolnoknak festője
Expressionista,
arcképei a szász mű-
vészet hatása alatt
állanak

Juhász István:
Magyar képzőművészeti
kiállítás Bukarestben.
Pásztortűz. 1940. 363. l.

Szőts Vilmos

Ferkápzomfoisk vk.

1939-41. 152. l.

volt e kor legbuzgóbb magyar v
Ferencnek. Korántsem lehet azon
volna. Liezen-Mayert, Ligetit és M
vonatkozású festményeket gyűjtött,
nak, a fiatal Lotznak, Orlai-Petr
Peske Gézának műveivel is kiegészí
tetett. Paczkát hosszabb ideig magá
el, párisi tanulmányútjában segíti,
alig kiemelkedett Fadrusz 1885-be
másnak, tőle várva buzdítást. Au
összeköttetésben állott külföldi gyű
A Képzőművészeti Társulat testü
tárlatokra kérik kölcsön.

A képtár legnevezetesebb gy
választás alkalmából Rómában idő
s csaknem kizárólag XIV—XVII. s
tinelli-gyűjteményt, mindössze 20.0
megérte az egész vételárat. Sassetta,
Foligno, Lorenzo di Credi, Mainar
Pietrino stb. kiváló és hiteles művei
Volavy-féle, az Erba-Odescalchi, a
ményből, s — Bubics Zsigmond rév

Simor rajzokat és metszeteket
két vaskos vázlatkönyvét. Führichtől
letől, W. Kaulbachtól, Liezen-Maye

SZÖTS Vilmos

KOVALOVSZKY Márta: Halál és megdicsőülés : Az 1956-os emléknüpályázatról. = Vigilia, 1990. 10.sz.
772

Szövegjártó Mária

Emlétve

Új kiállítás az egri Képcsarnokban
Népújság, Eger, 1970. aug. 23.

Szőts Vilmos

festő (Erdély)

Vén ember, vízf.

Menasági virágok, vízf.

Vihar előtt, olaff.

Kat F-E. D.

MDK

Szőts Vilmos, Erdély

Vén ember, akv.
Menasági virágok, akv.
Vihar előtt, olaj

Visszatért területek képzőmüv. főisk. ifjusága kiáll. 1942. dec.

Szőts Jenő iparművész

függönytartók

Tér és Forma, 1933 VI. 336

MDK

Szőts Jenő, grafikus

Meghalt; temetése 1969. febr. 14-én a farkasréti temetőben.

— : Halálozás 11.

Népszabadság. Bp. 1969. febr. 12.

MDK

Szőts Nagy Győző és Siegel Albin gyulai épitészek

tervezték az orosházi rk. templomot 1922.

Biertempl. X.l.

Szőts Jenő

építész, grafikus

Építés – Építészet.

1949. I. évf. 5. sz. 60. l.

(P. F.: A tervező irodák képzőművészeinek kiállítása.)

Krétarajzokkal szerepelt. Óbuda l. rajza érdemel említést.

A Terint-ben működik

M.D.K.

Szőts Pál festő

a stockholmi kiállítás magyar pavillonjának freskótervéről. Közöl a lap egy kismeretű festményképet

"BUDAPEST", Bp. 1947. III.évf. nov. sz.

422. old.

Szőts Pál

festő

A stockholmi kiállítás magar falképterve fentitől

repr.

Budapest 1947. 423. l.

Utasítás

4

ágos Bizottsága

ny { száma: 194
kelte: 194
beérkezése: 194

k száma:

lintézett szám:

áma:

áma:

Jelmez-tervek

(Szövényi Iréne rajzai)

BIMBULA-JELMEZ.
A ruha barna trikó, a szoknyát a boka- és nyakdiszt sárga raffiából készitsük. Derékon és a hajban tarka virágdisz.

KOZÁK-JELMEZ. Fehér krepp-szatén kozákruha, szőrmével szegélyezve. A kucsmát, övet és egyéb diszitéseket arany zsinórozással emeljük.

RÓZSA-JELMEZ. Halvány rózsaszin transparent szoknya, fekete bársony mellényke. A rózsadisz sötétebb szinü. A kalapon rózsadisz, a kosár aranyozott.

MAGYAR LEÁNY. A szoknya világoskék brokát, a pruszlik fekete bársony, tarka mezei virághimzéssel, az ujjak fehér batisztból készültek, a kötény aranycsipke.

MÉZESKALÁCS-JELMEZ. Fekete bársonyruhára mézeskalácsfigurákat varrunk. Az ujjak, a párta fehér batiszt és fehér batiszt fodrozódik a kötény és szoknya szélén is.

VÁRKISASSZONY-JELMEZ. Szürke szaténruha, fekete bársony-fejdisszel és övvel, fekete fátyollal.

Egyszer még szép leszek én is:
TILLY-hez elmegyek mégis.
TILLY kozmetika
Berlini-tér 9. Nyugatival szemben

házában — gázvilágitás volt. 1887 nyarán alakittatták át a világitási berendezést villanyra, de az udvari intendantura olyan vállalatra bizta a munkát, amely hasonló irányu tevékenységet még nem fejtett ki, miért is az átalakitás nem sikerült valami jól. Csupán a villanytelep kazánjának állandó tulhevitésével tudtak akkora fényt elérni, aminőt az előző évek gázvilágitása szolgáltatott. Ilyen módon azután hamarosan felmondta a kazán a szolgálatot s a bécsi Operaházat be kellett zárni. Az osztrák állami gépgyárban akkor készült el két uj, hatalmas lokomotiv. Ezeknek a kazánjait szállitották a villanytelepre s ideiglenesen igy oldották meg a világitási problémát. Az előkelő bécsi közönség boldogan sietett az első operabálra, amely olyan pompásan sikerült, hogy azután csaknem minden évben megismételték.

A régi békeévekben nálunk is kimagasló eseménye volt a farsangnak az operabál. 1884 szeptember 27-én nyilt meg Ybl Miklós remekműve az Andrássy-uton s az első operabált 1886 március 2-án tartották benne, még pedig oly óriási sikerrel, hogy egy hét mulva meg is ismételték. Az álarcos operabál nagy vonzóerejét mi sem bizonyitja jobban, hogy ugyanabban az évadban, május 6-án még egy harmadikat is rendeztek az Operaházban. Itt is évente ismétlődtek az operaházi nagy mulatságok, sőt akárhány esztendőben több bált is rendeztek az Operaházban. Amikor az Operaház nézőterét megnagyobbitották, a régi dobogó, amelyet a széksorok fölé emeltek, használhatatlanná vált. Ujat nem is készitettek, mert az érdeklődés az operabál iránt mintha megcsappant volna. Azután közbejött a világháboru, majd a forradalmak, infláció s most már ha akartak volna, sem tudtak volna operabált rendezni, mig uj dobogót nem készitenek. Sokáig vajudott ez a kérdés, mig végre öt év előtt az érdekeltségek biztositották a bál deficitmentességét, a szinház vezetősége *Tolnay* Pál műszaki felügyelő tervei alapján megcsináltatta az uj dobogót s a Magyar Operabarátok Egyesületének közreműködésével 1934 február 1-én mintegy negyedszázados müködés után ismét megtarthatták az operabált. A siker óriási volt. Heteken át mindenki a nagy eseményről beszélt, de azóta még sem volt nálunk több operabál.

Operaházunkban éppen ezért csupán a szinpadon van farsang, de az is csak némely darabban. Az Álarcos-bál főeseménye az a vidám báli éjszaka, amelyen Richárd grófot leszúrja a hüséges titkár. A Fanninak is fontos jelenete a farsangi „maszkák" garázdálkodása, ám a Farsangi lakodalomban már csupán a jókedv illusztrálására szolgál a vidám csárdás, vagy a hóember körül lejtett tánc. Egy-két balletnek már a cime is mutatja az alkalomszerüséget. A Carneval vagy a Pesti karnevál cselekménye nem is történhetnék meg máskor, mint farsang idején. A Rózsa lelke is egy bál utáni bájos hangulat.

Amig ujból nem rendszeresitik a hajdan nagysikerü operabálokat, a közönségnek be kell érnie azzal, hogy csupán nézze és a széksorokból élvezze az operai farsangot.

(—ván.)

gebhardt

az elegáns világ fogasa

DIÓSY JÁNOS

BUDAPEST VII. RÁKÓCZI ÚT 24.

Ottrubay Melinda és Brada Rezső kettőse.

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 217-748, 340-726
Szövényi Balázs
Grafikái
DUNÁNTÚLI NAPLÓ
1983 SEP 20
1021

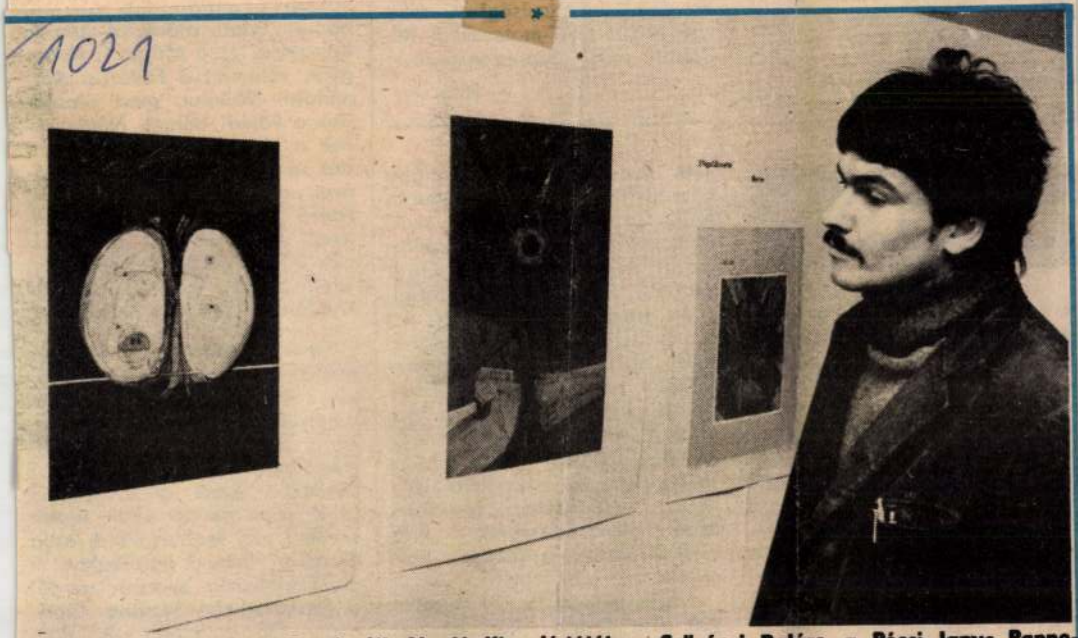

Kiállítást nyitottunk a Dunántúli Napló Kisgalériájában Szövényi Balázs, a Pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem harmadéves hallgatója grafikáiból. A kiállítást, mely székházunkban (Hunyadi út 11.), két héten át megtekinthető, Pandur József, a Tanárképző Kar tanára nyitotta meg.

szít el onnantól ebben az évben a kisszövetkezet. A nagykereskedelem részéről is megvan az érdeklődés. A Pécsi AGROKER és a TITÁN szep-

megfelelő men
ják elő a FIAT
szerelt kerti g

setek

bálytalanul rakták – a lucernaszéna-kazlat, amit hideg levegővel szárítottak. Az öngyulladás okozta kár 80 ezer forint. Németiben, a temetőnél eldobott izzó cigarettavég az avart, aztán az élősövényt gyújtotta meg: az élősövényből égő sövény lett. Gödrénél a tsz 5 hektáros vegyes ültetésű facsemetését hamvasztották el a lángok. Az ismeretlen dohányzó, ha talán nem is szándékosan, de figyelmetlen mozdulata következtében, az izzó cigarettától az avar, majd a cse-

ezer forint. Di
kaszálták rer
hiába szárítottá
makazal sorsa
lődött az eldobott égő cigarettától. A kár 80 ezer forint.

Az egyéves Dacia világítási áramvezetékének rövidzárlata: talán egyetlen szikra 150 ezer forintos kárt okozott. A tulajdonos elrohant riasztani a tűzoltókat, mert nem volt oltókészüléke, és nem tudta sehogy se megfékezni a lángokat. Mire az 5–600 méterre lévő tűzjelző helyről visszaért, már csak sirathatta a kocsiját, holmijait.

Augusztusban a 29 tűzeset 700 ezer forint kárt okozott Baranyában, legtöbb tűz okozója az elektromos áram, a gyermekjáték és a dohányzás

pők újbóli divatját jósolja, ezért kifeilesztette a natúr bőrrel kombinált cipőipari műbőröket.

Egyik vitrinből sem hiányoznak az ízléses kivitelű túra-, edző-, kocogó- és tornacipők, amelyek akár ünnepi alkalomra is használhatók. A lábbeliviseletben a sportos jelleg az uralkodó. Ezzel a divatcikkel csak az a gyártó hódít újabb vevőket, aki leghamarább adja el az új fazonú portékákat. A piaci kihívásra gyorsan reagál a Szombathelyi Sabaria Cipőgyár: Gogó felnőtt és Póló gyermek cipőcsaládjának tépőzáras újdonságai év végén, illetve 1984 elején kerülnek az

80%

Szövényi Anikó
80%

megnyitó: 2005. december 6., 19 óra
megtekinthető: 2006. január 5-ig,
vasárnap kivételével 14-18 óráig

Tímár Árpád
MTA Művészettörténeti Kutatóintézet
Budapest
Úri u. 49.
1014

Támogatók:

nka
Nemzeti Kulturális Alapprogram

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

Fővárosi Közgyűlés
Kulturális Bizottsága

HUNGART

FORINT
AL-I/136
29. 11. 05
BUDAPEST 94
MAGYAR POSTA

STÚDIÓ FKSE
Stúdió Galéria
1053 Budapest, Képíró u. 6., Tel.: 411-0235, http://studio.c3.hu

ifj. SZŐVÉNYI Iván építész

Várkoz 55. Szluha-hár, bővítés 1994

Barista 1995 23.

1349. REMÉNYI GYENES István: Hol álljon Liszt F
renc új szobra? = Magyar Hírlap, 1986. március 8. 6.
1350. P. SZABÓ Ernő: Geometrikus törekvések a hetv
nes években. = Művészet, 27, 1986, 6. 6-11. ill.
1351. TĂTARU, Marius: Artisti plastici oradeni. = Art
33, 1986, 8. 8-10. ill.
1352. Válogatás a Dunaújvárosi Acélszobrász Alkotót
lep 1974-1984 anyagából, Bp., Fészek Galéria, 19
1985. 1782. **ism.** L.L.[LÓSKA Lajos]: Vasszobrászat.
Művészet, 27, 1986, 1. 38-39.
1353. WEHNER Tibor: "Hirdessük: itt nem boldog
más..." Az alkotó ember ábrázolása a felszabadulás utá
köztéri szobrászatunkban. = Új Forrás, 18, 1986, 4. 5
63., ill.

Festészet, rajzművészet, sokszorosító grafikai, könyvművészet

1354. ACSAY Judit: Minden a legnagyobb rendben? P
lyázat borcímkék tervezésére. = Ipari Forma, 10, 1986,
17-19. ill.
1355. AJKAI Grafikai Műhely, Szombathely, Megy
Művelődési és Ifjúsági központ, 1986. Bev. Laluk Györg
Szombathely, 1986 8 p., ill.
1356. ALKALMAZOTT Grafikai Biennálé (5.) (198
(Békéscsaba) **ism.** A szín. Békéscsabai Alkalmazott Graf
kai Biennále 1986. Békéscsaba, Munkácsy Mihály Múz
um, 1986. május 1 - június 22. bev. Ernyei Sándor, Aba
Novák Judit. Békéscsaba, 1986 56 p., ill. ACSAY Judi
A szín. = Új Tükör, 1986. június 15. 24-25. ill. K.M. [Ká
dár Márta] = Élet és Tudomány, 1986. június 13. 76
KÁDÁR JÁNOS Miklós [megnyitó]. = Ipari Forma, 1

Szövényi István, építész

Egy magánpályázat tanulságai.

1983. márc. 9.-én a Pratalok Építészek Stúdiója nyilvános vitát rendezett egy építészeti magánpályázatról. A pályázat kiírója saját családi házának megtervezésére kérte föl Nagy Bálint, Mátrai Péter, Ungár Péter, Ekler Dezső és Szövényi István építészeket. Az öt beérkezett pályamüből kialakította a saját elképzelését, és házát egy hatodik építésszel, Boldoghy Bélával építtette meg.

Magyar Építőművészet, 1986. 4. 16.-old.

Szövényi István

építészmérnök, oklevelét 1967-ben nyerte el. Tervei: H.P.S. fonalfestőüzeme.

Sportterv. Fiatal tervezők kiállítása. Budapest, 1972.

Szövényi Károly, szobrász MD K

"Olvasó leány" szobra a legjobbak közé tartozik.

B.P.L.-né: Velvidéki képzőművészek a Nemzeti Szalonban.
N e z.Uj.1940. márc.16.

Szövényi Lux Géza
Borus hangulat, vizf.

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete kiállítás. Nemzeti Szalon, 1940, november. 16 l.

Et eadē dei gratia cooperante ꝑ quam omnes eius conatus fuerūt adiuti cōtinuauit suā cōpilationē nocte & die orando & postulando sapientiā a vera sapiētia dicēs cū Hieremia. A a a dñe deus ecce nescio loqui. ac si diceret. O omnipotēs sapiētia. o splendor patris. da feruorē in corde. lumē in intelligentia. veritatē in eloquentia: qr alias loqui nesciam tua secreta misteria. Et tandē grā dei cōsummante cōplevit opus suum ꝑstante todē dño Jesu Christo cui est honor & gloria in secula seculorum Amen.

¶ Quis sit causa effectiua absolutōis Ca. primū

Absolutō ¶ Circa absolutōnem quatuor per ordinem sunt notanda. s. causa effectiua. materia susceptiua forma debita vel completiua. verba significatiua ¶ Primo circa absolutionem consideranda est causa effectiua. Nam causa absolutōnis a culpa ē duplex. scilicet principalis & effectiua. instrumentalis & dispositiua. ¶ Prima em̄ causa absolutōnis a culpa est deus. qui principaliter effectiue et ꝓpria autoritate omnia remittit peccata. ysa. xliij. Ego sū ipse qui

l vármegye.

.

vi J. parkjában töredékek.
radvány.

nplom-maradvány.
omrom.

ethlen M. gróf udvarán.
lai és töredékek. (?)

Ferkép zomfoiskévk

Szövényi Lux Géza

1928/29 - 1932/33

Ferkèpzomfoiskèvk

138.0.

T. 3968.

kel megerősitett városon túl he-
edig az áthidalt patakon innen
u követ köpenynyel és a kik előtt
begő mondatszalagon, mely felett

Aufgab olvasható.

9 cm.

-19.

SZÖVÉNYI LUX GÉZA

223. Borús hangulat, vízf.

Nemzeti Szalon

1940. nov.-dec

MAPE 25. kiáll.

Szövényi Lux Géza

festő

életrajz!

koll. kiáll.

Mübarát 44. kiáll.

1943. máj.

l. Könyvtáramban

us & v. Abbema, Architekten in Düsseldorf.

r Textbeilage.)

Verlag von J. Engelhorn in Stuttgart.

Szövényi Lux Géza

festő

kold. kiáll. a Műbarát-

ban 1943 máj.

Szövényi Lux Géza, aki 1909-ben Zentán született, a halk színmelódiák költője. Vízfestményein az enyhe kék és zöld engedelmesen olvadnak össze a kép párás-borús hangulatával, amikor váratlanul a sárga, vagy bíborvörös belekacag a képbe és életet hoz belé. Egyik-másik képe Turner kései műveit juttatja eszünkbe. Kívánjuk, nogy művészete ehhez a nagy mintaképhez méltóan fejlődjék

Pesti Hírlap

1943. máj. 18.,

(A Műbarát vegyes

kiállítása.)

Nagyméltóságod kegyes jóindulat

Szövényi Luz Géza festő

Kiállitás

A Műbarátban négy festő egymástól homlokegyenest eltérő munkásságáról számol be a fővárosi tárlatlátogató közönségnek. A lágy, finom hangulatú lírát *Szövényi-Luz* Géza festőművész akvarelljei képviselik. Kontúrtalan tájképeinek (Borus táj, Vízimalom, Domb, Reggeli hangulat) sejtelmes hangulata, fátyolos, halvány színezése, az egymásba folyó színek közt felvillanó élénk színfoltok (Pirostetejű ház) az akvarell sajátos lehetőségét jól ismerő, megállapodott, kiforrott művészegyéniségről tanuskodnak. Mindez azonban nemcsak festői mondanivaló, hanem szavakba kívánkozó költészet is, egy színeiben és formáiban átértékelt világról.

Uj Magyarság

1943. máj. 23.

Szövényi Lux Géza
festő

Koll. Kiáll. 1943. máj.

A Műbarát

termeiben négy festőművész gyüjteményes kiállítását látjuk.

Szövényi-Lux Géza könnyed, életteljesen levegős, finoman ködös, tompítottan színes, hangulatos vízfestményeit mutatja be. Ez első gyüjteményes kiállításának anyagát jellemzi „Borús táj"-a, „Külváros"-a, a „Vihar előtt", a „Vízimalom" és a „Fák" című tája.

Népszava. 1943.
máj. 19.

Szövényi Lux Géza

festő

ivod

Magyar Nemzet

1943. máj. 30.

(A Mübarát csoport-kiállítása.)

Szövetség

magyar festok, szobrászok, építészek és ipar-
Művészek társasága.
Alakult Bpest 1924.
Első kiállítását ez ev
márc. ban rendezte a
Nemzeti Szalonban: Elnök
Horvat János, Ugyvezető
Kampis János, Jegyző
Edvi Illés Ödön, Ellenőr
Marothi Major Jenő, Kiz-
tarnok Tarján Oszkár.
Tagok: Eder Gyula, Fülöp
Elemér, Györffy István,
Kacziany Aladár, Medgya-
szay István, Mercz Gyula, Mol-
dován Béla és Rakssányi Dezső

M.D.V.

SZÖVÉNYI Géza festő

Az újlaki plébánia templom belső terének újrafestése. a Rakssányi-bile freskók megtartásával, a Pápa Rózsló által festett szentelyt is ábfestéssel

1959-60

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 162. l.

M. Ö. K.

SZÖVÉNYI Géza

Szt. István-kápolnát (Frankel Leo u. 52.) 1957-ivi renováláskor tervei szerint festettek ki

Budapest müemlékei II. kp. 1962. Q 19. l

MDK

Szövényi -Lux Géza, festöm.

finom kis képeiröl nem lehet Rudnay hatását letörölni.

A Műbarát XLVI. kiállitása. -Szépmüvészet. 1943.

Négy festőmüvész kisebb-nagyobb gyüjteménye.

MDK

Szövényi Lux Géza

Kiállitás a "Mübarát"-nál. Magyarság 1943. máj.23.

MDK

Szövényi Lux Géza

Borús hangulat, vizf.

A Magyar Akvarell- és Rajztell-festők Egyesülete kiáll.katalógusa.1940.Nov.24.-Dec.8.
16.lap

MDK

Szövényi-Lux Géza

A "Müterem" termeiben négy fiatal müvész...
Az Ország 1943. jun. 12.

MDK

Szövényi Lux Géza

Külváros

Erdő széle

A "Műbarát" csoportkiállitása. Magyar Nemzet 1943.máj. 30.

MDK

Szövényi Lux Géza

Tél Esztergomban

Fák

A "Műbarát" csoportkiállitása. Magyar Nemzet 1943.máj. 30.

SZÖVETSÉG, magyar festők, szobrászok, építészek és iparművészek társasága. Alakult Budapesten 1924. Első kiállítását ez év márciusában rendezte a Nemzeti Szalónban. Elnöke Horvai János, ügyvezetője Kampis János.

E-J II 5171

NYOMTATVÁNY

Budapest

úrnak

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután $^1/_2$6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

M. Dr.

Szövérffy Pál
építész

A Kőbánya mozi fűtési és szel-
lőztetési terveit készítette.

Kéj Rezső: A Kőbánya mozi
Művészet, 1965. január – 24 lap.

Szövérffy Pál

A.L.: Kontakta alkatrészgyár, Szentes. - Építészet: Arnóth Lajos és Vörösmarty Kálmán. Munkatárs: Lehoczky Ödön; 5,6,7,8.sz. épület tervezője: Zaingor Adám. Statika: Ivits Iván és Papp Béla, épületgépészet: Simon György és Szövérffy Pál. /Ismertetés/

Magyar Építőművészet, 197o.5.sz. 13-17. l.

Szövetes Géza MDK

Könyvjelző. v. réz

Műcsarnok 1960.Képző- és Diszitőművészeti körök kiáll.

„Szövetség"
magyar művészek
társasága.

* **Vidéki tárlatok.** A „Szövetség" magyar festők, szobrászok, építészek és iparművészek társasága vidéki körutja kapcsán Kecskemétre is ellátogatott és ott nagyszabásu kiállitást rendezett, melyet *Zimay* Károly polgármester nyitott meg, nagyszámu közönség jelenlétében. A kiállításon a kecskeméti művésztelep tagjai is résztvesznek. A magasszinvonalu kiállitás, mely iránt napról-napra fokozódik a kecskeméti közönség érdeklődése, még hány napig marad nyitva az uj kollégium disztermében. — A miskolci *Lévay József Közmüvelődési Egyesület* képzőmüvészeti osztálya december 2—8-ig a Fráter György-gimnázium kápolnatermében *Madáchy* István tanár, az osztály tagja, müveiből gyüjteményes kiállitást rendez. A kiállitást ünnepélyesen december 2-án, vasárnap, nyitja meg az egyesület vezetősége. — December 1-től 15-ig Gödöllőn, a községháza nagytermében 60 képből álló kiállitást rendez *Molnár* János festőmüvész. Kiállitásra kerülnek csendélet és tájképek, köztük több oly kép, amely a képzőmüvészeti társulat tárlatain is megállotta helyét.

—

XII. 1.

Magyarország, 1928. dec. 1.

3

MDV

Szpászity Vladimir
festő

Részt vett a tarkatón

Mészáros Fülöp: Tombor képző művészeti csoport ...
Művészet, 1968. szépirlis - 39 kap.

Szpányi Béla festő

Magyar Nemzet VII. 1957 ápr. 26-5-

Szpevák István

~~nobrás~~

1915–18

Elmúlt 1930

89. l.

MINT A MAGYAR KASTÉLYOK FŐBI
KÖVETNI ARRANÉZVE, HOGY A MÜ
A KÖNYV FORGALOMBA HOZÁSA ÉR
VÁLLALKOZUNK TEHÁT ARRA, HOG
ZÜK, EZT AZ ELŐLEGEZETT ÖSSZ
ÁRÁBÓL LEVONÁSBA HOZZUK.

A MAGYAR KASTÉLYO
HEZEN LETT VOLNA 1000 PÉLDÁN
BARÁTOK SZÖVETSÉGÉNEK TÁMOGA
NI A TÉMA NÉPSZERÜSITÉSÉT. S
VÉN A MÜ OLYAN PROPAGANDÁHOZ
FORGALOM SZÁMÁRA KÉSZÜLŐ 100
EMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
KASTÉLYOK KULTURÉRTÉKEIRE RÁ
GYELMÉT, SIKERESEN IS OLDJA

[illegible] TISZTELETT

Szpevák István

Végbiz. jó eredm.

Éimisk 1917/18.

32 l.

138

1353. Bergamoi mester. a XV. század

Orgona-ajtó:

Eren ajtó szent Péter III és

Péter ~~Az~~ egész alakban ~~ábrázolt sz~~
ovezi, kezeiben kulcsokat és egy könyv
kálla őszbe vegyült. Köntöse piros
ra város épületei tünnek fel. ~~Az~~
arkangyal ~~tünteti fö~~, ~~a mint~~ a M
dicsfény veszi körül, jobb kezét f
Mellén piros szalagok kereszteződn
tek képezik.

Fa, méretei 194:66 cm.
Vétetett A. Glisentitől 1895
Elszámoltatott 1895: X. 24-é
Az elszámolásra nézve l. az

904:IV.25.

H az angyali üdvözletne
szemlélhető, midőn

Szpevák István

Diszitő szobrászatból
I. félév elismerő
okm., II. félév 10 kás
kis aranyly.

Éimisk 1916/17. 30
3 il.

Kővár.

Az előtérben gyalog csapat
szik, a hegyes háttérben pedig
irata:

Kowar

Rm., mér. a vk. 5.8

Adalbert Egyesület pedig a rendszerváltás után jött létre. Most megközelítőleg tíz-tizenkétezer olyan ember él Magyarországon, aki noha már magyarrá vált, mégis ápolja és vallja lengyelségtudatát is.

öreg romtemplomtól.

Úgy látszik, az Úristen e sorok írója számára félóra egyenletes gyaloglást tart szükségesnek ahhoz, hogy ki tudjon lépni a tevé-

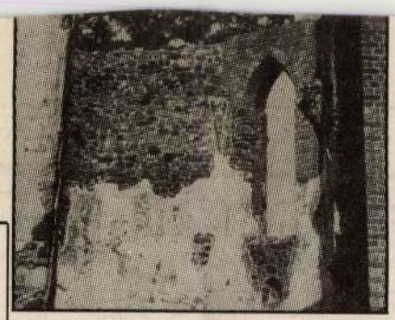

a világ dolgai után futó vendégek helyett behívott koldusokra emlékeztettünk, a szendvicsből, túrós és meggyes lepényből, pogácsából álló kínálat fejedelmi volt.

B. Petőfi Ágnes

hogy templomuk megszépül. Álmuk hosszú évek után megvalósulni látszik. Örömteli esemény, hogy ez az épület az elsők között újul meg az eddig elhanyagolt, de ébredező történelmi városrészben.

-só-

„Hol vagy, István király?"

Felújítják Szent István szobrát

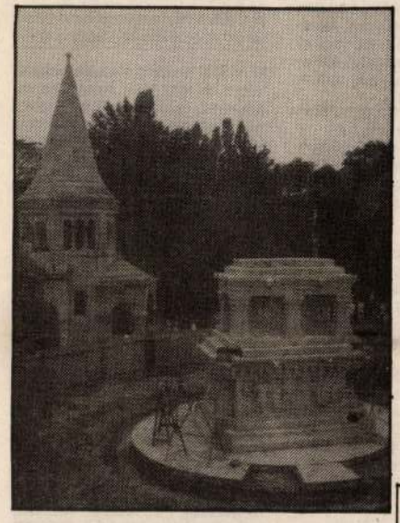

A Budai Várba látogatónak azonnal szemébe tűnik, hogy nem találja helyén Stróbl Alajos széles körben ismert alkotását, államalapító királyunk, Szent István szobrát. Amint azt *Szilágyi András*, a Budapest Galéria Köztéri Képzőművészeti osztályának vezetője elmondotta, ennek az az oka, hogy a felállítása óta eltelt kilencven esztendő alaposan megviselte nemcsak a szobrot, hanem az architektúrát és a carrarai márványból készült domborműveket is. A felújítást előkészítő, műszeres és laboratóriumi vizsgálatokat kora tavasszal végezték, s csak az eredmények ismeretében láthattak hozzá a restaurátorok a tényleges munkához, amely nemcsak a szobor felületét érinti, hanem azt a helyi vázat is, mely kovácsolt vasból készült, s a korrózió miatt keresztmetszetének csaknem a felét elvesztette. A beszivárgó víz miatt az architektúra saroktámjai meglazultak, a márvány domborművek rongálódásához pedig a turisták is alaposan hozzájárultak.

A felújítási munkákkal előre láthatóan október elejére készülnek el a szakemberek, *Takács Viktória, Séd Gábor* és az ÉPKŐ Kft. munkatársai.

Kép és szöveg:
Cser István

keny létből és át tudja adni magát az ő szépségének szemlélésére.

Hogy idén az ördög vagy az angyal ösztönözte-e a salföldi kolostorromhoz vezető zarándokútra, nem lehet tudni, mindenesetre a legkülönösebb volt az összes eddigi közt. Mert a felülről esőben, alulról térdig sárban történő menetelés most nem pusztán a hétszáz évvel ezelőtt itt élő szerzetesek lakhelyéhez vitte közelebb, hanem a hétszáz kilométerrel távolabb, de most élő felebarátainak szenvedéseihez is: az árvízkárosultakéhoz. De a természet érzéketlenségének szemlélése vigasztaló is: a természet tényei a világ ember nélküli, szelíd szépségét sugallják.

Különös idő ide vagy oda, azért egy maroknyi nyáj összegyűlt a *Korzenszky Richárd* által bemutatott szentmisén: a hevenyészve kifeszí-

A viharkárok emlékére

A Galga mentén közel száz évvel ezelőtt pusztító vihar, jégeső tette tönkre a termést, nincstelenné az itt élők sokaságát. A Pest megyei Kartal községben Sarlós Boldogasszony választott ünnepén a helyi katolikus templom előtti téren avatták fel Szpisják Pál boldogi szobrász Szentháromságot ábrázoló kőszobrát, mellyel az egykori viharkárokra emlékeztek a helybéliek.

Szabó Sándor

Az Olvasó írja

Az Új Embernek 17 éves korom óta — 1963-tól — vagyok hűséges olvasója. Nagy örömmel olvasom a lapot mindig, noha az Egri Főegyházmegyével kapcsolatos egyházi eseményeket, híreket mindig is egy kissé „mostohagyerekként" kezelte kedves-kedvenc lapom. Jelesül ezen belül is a miskolciakat.

Valamelyes változást hoztak ezen a téren is az utóbbi idők — gondolok itt elsősorban a Fényi Gyula Jezsuita Gimnázium építkezéseivel kapcsolatos információkra, azután a lap utolsó oldalán megjelenő „plébánoshólabdákra", melyek mostanában jutottak el oda, hogy jórészt az Egri Főegyházmegyében — esetleg a Nyíregyháza-Debreceni Egyházmegyében — tevékenykedő plébános atyákra is sor kerülhetett. (Balogh Gyula ózdi plébános úr és többek).

Még nagyobb volt az örömöm, mikor az Új Ember 1997. július 20-i számában híradás jelent meg a miskolci Kármelita rendház és templom ez évi nagy eseményéről, Miskolci *„Karmel Cronica"*. Az élőket hívom címmel, lényegében az idei búcsúról és a várva várt harangszentelésről munkatársuk, *Szalkai István* tollából. Az örömbe azért egy kis üröm is keveredett — ezért írom ezt a levelet.

A cikket boldogan olvasva a következő mondathoz jutottam ugyanis: „A toronyban függő lélekharang cirpelése sohasem vehette fel a versenyt a szomszédos diósgyőri vasmű műszakjait egybeordító, majd szétzavaró rekedt kürtjeivel."

Elkomorodtam ekkor, mert rájöttem, hogy itt, ezen a ponton cikkírójuk — talán akaratán kívül — nagyon csúnyán szembe állítja az évszázados diósgyőri vasgyárat, mely nem a kommunizmus terméke, és a kétezer éves római katolikus egyházat. Pedig: aki itt él, és nem „kibicként áll hozzá az ügyhöz, akinek semmi sem drága", az tudja, hogy abban a gyárban katolikus családok ezrei éltek, dolgoztak több, mint egy évszázada, kenyeret adva keresztény családok, sőt egyházközségek sok-sok tagjának. Aki itt él, az tudja, hogy ebben a gyárban a gépek és műhelyek Szmrecsányi Lajos és Czapik Gyula egri érsekek áldásaival dolgoztak és dolgoznak ma is — többek között például sok-sok harangot, templomkerítést, egyházat segítő eszközt is készíve, öntve. Sok-sok pengővel és aztán forinttal járultak hozzá az itteni katolikus emberek több diósgyőr-vasgyári, diósgyőri, miskolci templom építéséhez, épületének, telkének megvásárlásához, ügyeinek segítéséhez. Mint történt ez éppen a miskolci Kármelita templom esetében — azt hiszem, 1943-ban. Mellesleg tanácsolnám a cikk írójának, ha nem tekintené sértésnek, meg tudnék neki mutatni egy itt, mostanában öntött harangot, mely előtt munkába menet minden reggel keresztet vetek, s várom, hogy tulajdonosai elszállítsák — az általa olyan pökhendien „lefumigált" diósgyőri vasgyárból. Ahol sok katolikus ember dolgozik, olyanok is, akik az Új Embert olvassák örömmel és keresztényi szeretettel.

Sasvári István okl. villamosmérnök

SZPISJÁK Pál

Új Ember 1997. aug. 10.

EGY

Mátyás-templomban a Mu^Sa — Musica Sacra Koncertrendező Iroda koncertsorozata keretében augusztus 9-én 20 órakor Hock

templomban **augusztus 10-én 16 órakor szentmisét mutatnak be Szent Lőrinc vértanú tiszteletére.** Szentbeszédet mond: P. Aczél László Zsongor. Mise után előadást tart:

FELVÉTELEK — PÁLYÁZATOK

A bicskei Szent László Katolikus Általános Iskola pályázatot hirdet tanítói állásra az

Jokesz István érseki tanácsos, c. esperes, herendi plébános életének 74., papságának 42.

Felelős vezető:
Lendvai Lászlóné vezérigazgató

SZOLGÁLTATÁS

TORONYÓRÁK korszerűen világszínvonalon, rádióvezérléssel TOREL BT. cs.: KOVÁCS Jenő órásmester Telephely: 8000 Székesfehérvár, Fiskális út 85. Iroda: Kossuth u. 6. Tel.: (22) 348-880, 312-235 Cégünk a PERROT Toronyóragyár képviselete.

KEREKES KEGYTÁRGY NAGYKERESKEDÉS 1131 Bp. Babér u. 17/b. Plébánia. Tel.: 270-6371
Sajátkészítésű, rózsafüzérek, imakönyvek, kegytárgyak, képeslapok, szentképek, és naptárak. **Olcsó** templomi felszerelési cikkek és papi civil ingek. **Nyitva: Hétköznap 10-16-ig.** Árusítás csak plébániák, hitoktatók, és kiskereskedők részére. Megrendelést, postai utánvéttel teljesítünk! Kérje, reprezentatív, ingyenes, színes, képes katalógusunkat!!!

QUASI-MODO svájci energiatakarékos fólia padfűtés, toronyóra felújítás, harangvillamosítás, villámhárító, villanyszerelés. ÁCS Ernő 250-3433, 1037 Bp. Jablonka lejtő 21.

RENDBEHOZOM, üzembiztosra átalakítom az elektromos harangozó berendezéseket. FARKAS Titusz 2200 Monor, Kistói út 26. Tel.: (29) 410-119.

TORONYÓRA készítés, felújítás! Harangjáték, haranglengető és vezérlőóra készítése 85 év tapasztalata, és világszínvonalú elektronika, öt év garanciával. Óragyártó üzem: KONKOLY József 1102 Bp. Állomás u. 14. Tel/Fax.: 260-7065, 06 (30) 492-915.

PARKETTÁZÁST, csiszolást, lakkozást, PVC-szőnyegragasztást garanciával, azonnalra is vállalok. Tel.: 149-0822.

TEMPLOMGYERTYÁK minden méretben, ceruzagyertyák, mécsesek és fáklyák. MINIKÉMIA Gyertya- és Mécseskészítő Betéti Társaság. Nyitva: 8-13 óráig. Tel.: 215-1318, 1096 Bp. Thaly K. u. 56.

KEGYTÁRGYAT a készítőtől! Rózsafüzérek, fa és fém keresztek széles választéka, fali és talpas kivitelben. Gyertyatartók, gyertyalámpák, képkeretek és egyéb kegyeleti ajándéktárgyak kaphatók a Bp. XV., Rákos u. 185. szám alatt. Kiszolgálás: kereskedők és plébániák részére. TÖRÖK László kegytárgykészítő. Tel.: 307-9299, 06 (30) 413-574.

TEMPLOMTORNYOK, tetők javítása, festése, korrózióvédelme, villámhárítók javítása, építése és egyéb karbantartási munkák alpinista technikával, az egész ország területén. Kívánságra referencia-listát küld: BEDE László kisiparos, 6000 Kecskemét, Győzelem u. 6. Tel.: (76) 492-158.

ÓLOMABLAK tervezése, készítése, restaurálása. Kiemelkedő egyházi referenciákkal. Perlaki József 8430 Bakonyszentkirály Tel.: (88) 464-072.

ENERGIATAKARÉKOSAN is meleget nyújt elektromos padfűtésünk. Hosszú élettartam, automatizált vezérlés, öt év garancia. Világítás felújítása. SZABÓ-ÁLMÁSY cég. Cím: ÁLMÁSY Istvánné, 7621 Pécs, Zrínyi u. 1. Tel.: (72) 319-574.

DÉRI GOLDEKOR ARANYOZÓ és díszítőfestő Szolgáltató Betéti Társaság Tel.: 226-4564, (20) 414-469, 1221 Bp. Pattantyús u. 4. Díszítőfestés, aranyozás, műemlékfelújítás. Kastélyok, templomok, kúriák, műemlék jellegű épületek és berendezési tárgyak teljes körű szépművészeti felújítása, renoválása.

NAPI pipere takarítás közületeknek igényesen, lelkiismeretesen. Tel.: 292-0018, 06 (30) 611-203.

HARANGOK villamosítása, harangozó gépek készítése, felszerelése, régi elavult berendezések javítása, felújítása garanciával, rövid határidőre, referenciával. Kérjen termékismertetőt! Tel.: (79) 322-878.

RÉGISÉG

BUDAI Régiségbolt! Vásárol: Régi és antik bútort, romosat is, dísz és műtárgyakat. Szőnyeget, órákat, festményeket, teljes hagyatékot. (Vidéken is). Díjtalan kiszállással. Üzlet: 165-6832, Lakás: 186-8650.

BUDAPEST VII., Wesselényi u. 19. régiségüzlet készpénzért vásárol régiséget pl. bútort, Bidermeier széket 50.000,- Ft, vitrint 150.000,- Ft, kanapét 200.000,- Ft, Hummel figurákat 20-30.000,- Ft, nagyméretű csillárt 500.000,- Ft irányáron. Nemes festők pl. Nógrády, Berkes, Rippl-Rónai, Vaszari, Scheiber és mások képeiért első vevőként díjtalan kiszállással legmagasabb árat fizetek. Tel.: 117-9938.

TAURUS ANTIKVITÁS üzletünkben vásárolunk bútort, hangszert, festményt, órákat dísztárgyakat, játékot, hagyatékot. Vidékre is megyünk, azonnal készpénzel fizetünk. Tel.: 217-0018, 405-4936.

KORDA György régiségboltja vásárol teljes hagyatékot, bútort, festményt, ezüstöt és dísztárgyakat. Vidékre is ingyenes kiszállás. Tel.: 216-2351, 137-6676, 217-9010, 06 (30) 329-316.

RÉGI térképet, meteorológiai, geológiai, térképészeti műszereket, és iránytűt vásárolnék. RAVASZ Mihály földrajztanár 1085 Bp. József krt. 52-56. Tel.: 114-2543, 06 (30) 620-455.

ADÁS-VÉTEL

KÖNYVEKET, könyvtárakat, képes levelezőlapokat, grafikát, képet, metszetet korrekt áron vásárolunk. Tel.: 214-7015, 06 (30) 508-324 Ifjabb NAGY László Nosztalgia Antikvárium 1027 Bp. Varsányi Irén u. 24.

AZ ÁRKÁD Antikvárium vásárol könyveket, könyvtárakat, hagyatékot. Szeretettel várja vásárlóit is. Bp. VIII. Üllői út 40. Nagykörút sarok. Tel.: 333-4379, 10-18-ig.

ANTIK csillár vétele, eladása, javítása. Templomit is. Bp. VII. Hevesi S. tér 3. Tel.: 321-2972.

ALADDIN Régiség és Ékszerbolt antik ékszereket, aranyórákat, 12 személyes evőeszköz készleteket vásárol azonnal készpénzért. Bp. XIII., Váci út 8. Tel.: 302-4251, 10-17-ig, Rt.: 06 (20) 214-300. Egész nap.

MINIATŰR Régiségbolt készpénzért vásárol antik bútort festményt, ékszert, szőnyeget, és dísztárgyakat. Bp. I. Attila u. 101. Hétköznap 10-12,30-ig, 14-17-ig. Tel.: 201-9348.

SÓS Antikvárium, könyvek, térképek, metszetek, levelezőlapok készpénzes felvásárlása. Bp. V. Váci utca. 73. Tel.: 137-6228.

GYÁSZRUHA ÉS KELLÉKBOLT. Bp. V. Bárczy István u. 10. Tel.: 117-1659.

RÉGI részvényeket, pénzügyi compass-t, régi képes levelezőlapokat keresek gyűteményembe. Tel.: 326-8179.

KÁROLI biblia és márkás pianínó eladó. Tel.: 395-1446.

OKTATÁS

KÜLFÖLDI sokéves gyakorlattal francia, angol, németórák. Tel.: 117-8326.

GONDOZÁS

ARANYKERESZT Ápoló Kórház vállalja idősek bentlakásos ápolását. Tel.: 270-0999, 140-9109.

RÉV idősek otthona, 2484 Agárd Töpart u. 13-ban állandó, végleges elhelyezésre nyugdíjasokat felvesz, szép tóparti emeltszintű, kétágyas, fürdőszobás, összkomfortos, 18-20 nm-es lakrészekbe, 1997. május 15-től. Egyösszegű befizetés lakrészenként: 1.800.000,- Ft-tól. személyi térítési díj, egy fő/hó: 20.100,- Ft-tól. Jelentkezés: (22) 371-747, 06 (20) 546-876.

KESZTHELY-HÉVÍZ szomszédságában Gyenesdiáson október 1-jei költözéssel emeltszintű ápoló-gondozó otthon nyílik az „Új Élet alapítvány" gondozásában. Jelentkezéskor baráti és házastársak igénye előnyben részesül. érdeklődni. „Gyenesdiási új Élet Alapítvány" 8315 Gyenesdiás, faludi u. 43. Tel.: (83) 316-702.

GONDOZÓNŐT keresek édesapám mellé ottlakással. Tel.: 165-3657 este.

IDŐS személynek-személyeknek segítséget nyújtok házköruli munkában, bevásárlásban, Budapesten, egy helység biztosításával, ottlakással. 54 éves, leinformálható, káros szenvedélyektől mentes férfi vagyok. „ Szeptembertől 833".

ÁLLÁS

OKLEVELES kántor sürgősen állást keres, szerény fizetésért, és lakásért. FONTI József 3528 Miskolc, Templom tér 5.

ÖTVENES diplomás hölgy társalkodónői elfoglaltságot keres 15 órától, szeptember elejétől. „Tisztesség 819".

TELEFONÜGYELETET vállalunk egész napra. Tel.: 368-1803.

TANÁRNŐ reggeli és délelőtti órákban vállal iskolába elvitelt, vagy idős ember kíséretét, felügyeletét. Tel.: 341-3223.

HITOKTATÓNŐ több éves gyakorlattal állást keres Esztergom-Dorog-Budapest körzetében. Tel.: (36) 361-060.

A MAGYAR Máltai Szeretetszolgálat zuglói szociális otthona keres 5-10 éves gyakorlattal rendelkező, felnőtt szakápoló végzettségű főállású nővért. Jelentkezés: Dr. Rakaczki Annamária 252-3135.

A MAGYAR Máltai Szeretetszolgálat zuglói szociális intézménye napi hat órás munkára takarítónőt keres. Jelentkezés: Sebestyén István 252-3135.

HÁROM éves kortól vállalom kertes házamban gyerekek felügyeletét és ellátását. Tel.: 272-3291.

AZ ESZTERGOMI kórház fiatal, lelkes anaszteziológus orvos munkatársak jelentkezését várja. Szolgálati lakás biztosított. Érdeklődni: Dr. KANÁSZ (33) 401-131 telefonon az esti órákban.

A GÖDI PIARISTA SZAKMUNKÁSKÉPZŐ ISKOLA felvesz főállású kőfaragó szakoktatót. Érdeklődni lehet személyesen vagy telefonon szerda délelőttönként, ill. aug. 25-től minden nap. Cím: 2131 Göd, Jávorka Sándor u. 18. Tel/Fax.: (27) 345-167.

KÉTSZEMÉLYES háztartásba frissnyugdíjas személyében, független, egészséges, megbízható házvezetőnőt keresek. Ottlakással budapesten. „Leinformálható 760".

INTELLIGENS, magabiztos minimum középfokú végzettséggel munkatársakat keresek az N N biztosító társasághoz. Tel.: 173-2099, 20 órától, Dr. ANDRASEK főtanácsos.

LAKÁS

BUDÁN két METRÓNÁL csendes különbejáratú szoba diáklánynak kiadó. Tel.: 201-7717.

ÓBUDÁN, az amfiteátrumnál 40 nm-es világos lakás két diáklánynak szeptembertől kiadó. Tel.: 167-4724.

KIS szoba két diáknak szeptembertől kiadó. Tel.: 129-5377.

CSILLAGHEGYEN központi, csöndes utcában, vállalkozásra alkalmas villa fele része nagy lakással, szuterénnel, kerttel készpénzért eladó. Irányár: 15.5 millió Ft. Tel.: (26) 310-429.

KÉTSZOBÁS albérletet keresek az Andrássy út környékén, zeneakadémiához közel, szeptember 1-től. Tel.: (72) 333-711.

DEBRECENBEN olcsó albérleti szobát keres egyetemista fiú. Korrepetálás és idős ember segítésével is. Augusztus 30-tól. Tel.: 341-3223.

MÁSFÉL szobás lakás kiadó Újpalotán 22 ezer Ft + rezsiért. Tel.: 405-5959.

ZUGLIGETI bútorozatlan 56 nm-es, összkomfortos öröklakásomat garázzsal, jó közlekedéssel szeptembertől hosszú távra bérbe adom 38 ezer Ft + rezsiért. „Templom közel 773".

GÖRÖG katolikus lelkész, tanárnő leányához szeptembertől jólelkű lakótársnőt, albérlőt keres, Bp. XIV. kerületi, zuglói összkomfortos, telefonos első emeleti lakásba. Tel.: (42) 290-165.

FELÚJÍTÁSRA szoruló családi házat vennék, akár lakottan is. Örökösödési illetve eltartási szerződéses megoldás lehetséges Budán. Tel.: 272-2004.

ELADÓ a XI. kerületben egy 53-nm-es, 1+1 félszobás, telefonos, erkélyes lakás. Tel.: 291-1314, 260-1226.

KIADÓ katolikus egyetem jogi karára járó egy-két főnek 2,5 szobás bútorozott, telefonos lakás Zuglóban, jó közlekedéssel, szeptembertől. Szülők érdeklődését kérem. Tel.: 290-2390 este.

KÜLÖNBEJÁRATÚ szobát adok kis segítségért és fél rezsiért. Tel.: 291-0883 este.

VENNÉK komolyabb Budapest I., II., XII., kerületi ingatlant, lakottan is. Tel.: 155-1337, 06 (30) 424-095.

2+1 félszobás lakás káposztásmegyeren kiadó, szeptembertől, három-négy diáklány részére. Szülővel tárgyalok. Tel.: 306-8535.

AZ ÉRSEKVADKERTI Egyházközség meghirdeti két ingatlan eladását az község központjában: Rákóczi út 126. és Petőfi út 44. sz. alatt. Lakóháznak, üzlethelyiségnek mindkettő alkalmas. Érdeklődni lehet a Plébánia Hivatalban: Hősök tere 2. Tel.: (35) 340-292.

EGERBOCSON 3 szobás családi ház olcsón eladó. Gazdálkodásra alkalmas, szép környezetben van. Tel.: (36) 483-239.

KŐBÁNYA városközpontban különbejáratú bútorozott szoba, mellékhelységek használatával két egyetemista nemdohányzó fiatalember részére kiadó. Tel.: 258-5262.

HÁZASSÁG

RK. 170/65/60 éves független, nyugdíjas, de aktív értelmiségi gyermekeket, természetet, kultúrát szerető nő keresi 58-68 év körüli, érdeklődésben megegyező férfi ismeretségét, szentségi házasság céljából. „Egymásért másokért 826".

KERESEM azt a családszerető, humán érdeklődésű, természetet kedvelő, 22-33 év közötti hölgyet aki megismerkedne házasság céljából szintén ezekkel a tulajdonságokkal rendelkező férfival. „Hit, remény, szeretet 827".

KÖZÉPKORÚ, kissé molett, értelmiségi üzleti érzékekkel rendelkező igényes özvegyasszony vagyok. Balaton mellett saját házamban élek két felnőtt gyermekemmel. Korrekt szenvedélymentes úr telefonszámos levelét várom. „Családi élet 823".

MÉLYÉRZÉSŰ, szeretni tudó, Krisztusban hívő, de toleráns, családra vágyó, külsőségekben szerény, nem molett hölgyet keres egész életre szóló társául hasonló adottságú, 43/174/68, polgárilag elvált, egyházilag szabad állapotú, gyermektelen, nemdohányzó, diplomás budapesti rk. férfi. „Teljesség 830".

MEGBÍZHATÓ, igényes, házastársam keresem, 40-es, diplomás úr személyében. Telefonszámos leveleket várok. „Független 762".

34/168, hittanári végzettségű, mindenekelőtt lelki értékekre igényes, művészetkedvelő fiatalember vagyok. Bővebbet személyesen. Keresem mélyen vallásos lány ismeretségét szentségi házasság céljából. „Igaz szeretet 818".

51 ÉVES férfi, vállalati kézbesítő, keresi korban hozzáillő, vidám, természetet kedvelő hölgy ismeretségét, házasság céljából. „Boldogság 825".

37 ÉVES, magyarul beszélő mérnök németországból, rk., németül beszélő vallásos leány ismeretségét keresi házasság céljából. Fényképes kézzel írott levélre válaszolok és ha lehetséges telefonálok. „Szeretet 828".

28/192 diplomás fiú társaság hiányában megismerkedne szerény, becsületes, jó megjelenésű diplomás lánnyal, akinek van erkölcsi tartása, hűséges. (Ezek a tulajdonságok rám is vonatkoznak). Fényképes levélre válaszolok. „Szeretnélek megtalálni 820".

35 ÉVES rk nő, házasságot kötne becsületesen dolgozó férfival. „Őszirózsa 821".

KERESEK lehetőleg imádságos lelkületű hölgyet aki autót vezet, irodalom és utazáskedvelő, és aki még gyermeket szeretne. Anyagiakkal nyugaton is rendelkezem. Teljesen egyedül álló 52/173 szabad állapotú szakember vagyok, nyugati nyugdíjjal. „Magyarország 822".

LELKI értékekre igényes, családszerető, 165 cm magas, diplomás nő megismerkedne 45-55 év körüli, hozzáillő, értelmiségi férfival. „Természetszerető 802".

RK. vallását komolyan gyakorló, sportos, vidám fiatalember keresi kedves, mélyérzésű, filigrán jövendőbelijét, Budapestről vagy környékéről, 26 éves korig, házasság céljából. „Szeretet, öröm, békesség... 771".

EGYÉB

GRAFOLÓGIA: Milyen temperamentumú, típusú férjünk, feleségünk, barátunk? Az objektív megismerés óriási segítség környezetünk megértésében. Kézzelfogható információ a kézírásból. SPERGEL Lajos Grafológus Tel.: 06 (30) 626-328.

KATOLIKUS pszichológusnő vizsgálatot, terápiát vállal, szükség szerint pszichiáter együttműködésével. Tel.: 335-0332 este.

EGY teljesen magányos nyugdíjas özvegyasszony jószívű emberek barátságát keresi. „Lőrincen 831".

GOMBOS MIKLÓS
harangöntő mester
harangöntés, lengő-, állványszerkezet és villamosítás.
Új harangokat 160 kg-ig raktárkészletből feliratozás nélkül olcsóbban!
2162 ÓRBOTTYÁN
Rákóczi u. 121. Pf. 10.
Rádió telefon: 06 (30) 489-575
Tel./fax: (28) 360-170

id. GOMBOS LAJOS
ARANYKOSZORÚS
HARANGÖNTŐ MESTER
2162 Őrbottyán Rákóczi út 119. Pf. 3.
Tel./fax: (28) 360-175
Budapesti iroda:
1135 Bp. Jász u. 60/B. Tel.: 330-6394;
06 (20) 332- 522

Szpisják Pál volna

Véget ért a tanév

Történelmi földrajz jó versenyzőknek

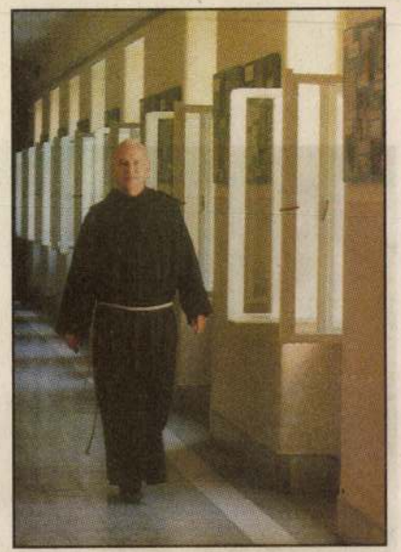

Odakinn tombol a nyár. A június elején beköszöntött hőségben a vastag falak között is áll a levegő. A folyosók az imént még némák voltak, egyszeriben azonban megtelik diákricsajjal: utolsó előtti tanítási nap az esztergomi Temesvári Pelbárt Ferences Gimnáziumban.

A második A osztályban történelemóra következik. *Varga Kapisztrán* páter, az intézet rektora valamilyen ügyben még intézkedik, azután csuhája mély zsebébe rejti a mobil telefont. Köszönés, a hetes jelent, majd a térképtartóra függeszti a hatalmas,

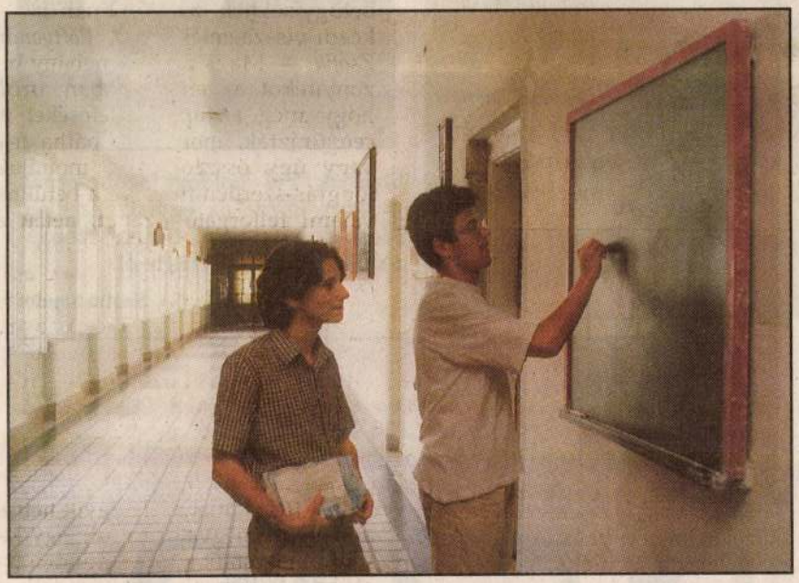

sokhelyütt már repedezett, kissé kopott barna-zöld lepedőt.

— *Fiúk, ma a Kárpát-medence történelmi földrajzából feleltek. Mindenkinek van javítási lehetősége.*

Kezek emelkednek a magasba, előbb bizonytalanul egy-kettő, majd egymás után a többiek. Arra gondolok, mintha egyedül a nagy-talmak nem kívántak volna, las-zemét hunyó századunkban,

érvényesítenie, ma az úgynevezett demokrácia nehézségei közepette szükséges megtalálnia a helyes utat.

Amikor Pál atya a gimnázium sziget-jellegéről beszél, elsősorban arra gondol: pedagógusaikat sikerült megvédeniük a sok helyütt jelentkező egzisztenciális fenyegetettségtől: a munkanélküliségtől, az anyagi bizonytalanságtól. A tanári kar több mint fele világiakból áll, akiknek felkészültségét dicséri az igazgató; egyedül magyar anyanyelvű idegennyelv-tanároknak vannak híján. Ebben a tanévben három ifjú amerikai tanár segítette a diákok okítását, egy belga apáca pedig a francia nyelv oktatásába-

Négyszáz növendék — közülük háromszázan kollégisták. Az iskola ma is az ország minden részéből fogad diákokat, ám — s ennek örül az igazgató — amióta másutt is létrejöttek katolikus gimnáziumok, némileg változott a kép. Ma elsősorban Esztergomból és környékéről, illetve a fővárosból pályáznak a fiatalok. A túljelentkezés miatt felvételi vizsgát tartanak, s a tényismereteken túlmenően a keresztény szellemiséget is figyelembe veszik.

A folyosók eldugott zugaiban, a tanulótermekben kettesével, hármasával, néhol egyedül készülnek érettségire a végzősök. Az egyik táblánál éppen a harmonikus rezgőmozgás levezetésére tesznek kísérletet, másutt a fölszabadító háborúk, a karlócai béke körülményeivel küszködnek a negyedikesek.

— *S utána merre tovább?*

A kérdésre már régebben kialakult mindenkiben a válasz, a két ifjú matéta haza készülődik, vissza Erdélybe; egyikük pedagógiai főiskolán, másikuk a nagyváradi egyházmegye papnövendékeként szeretné folytatni tanulmányait. Idén száznégyen érettségiznek. A Pázmány Péter Katolikus Egyetemre sokan jelentkeztek, tavaly egyedül a jogi karra tizenketten kerültek be.

— *Harminc határokon túlról érkezett diákunk van* — mondja az igazgató. *A fölvidékieket támogatja az*

vénytervezet kidolgozásakor — bár az ellenkezőjét igyekeznek bizonyítani — nem kérték ki a pedagógusok véleményét; ami pedig a Nemzeti Alaptantervvel történt, az a magyar közoktatás katasztrófatörténetéhez tartozik.

zett segíteni a gondokon, ám mostantól egyedül képtelen erre. Így is gondoskodnak azonban arról, hogy anyagi okok egyetlen diák tanulását se gátolják. A kiáltó szegénység és az ugyancsak kiáltó gazdagság a kollégiumban egymás mellett él: akad, akinek egyik vagy mindkét szülője munkanélküli, padtársa pedig otthonról a mobil telefont hozza...

Nem könnyű megélnie az iskolának sem. *Graff Lajos* gazdasági igazgató az 1995-ös esztendőt különösen nehéznek ítéli, akkor a normatív támogatás a rendkívül magas infláció miatt ugyancsak próbára tette őket. A megyei önkormányzat korábban nem kötött velük közoktatási megállapodást, a város pedig — mivel a középfokú oktatás megyei feladat — nem tekinti sajátjának a gimnáziumot.

S vajon a város lakói? Többen állítják, az elmúlt esztendőben történt eseményekhez nincs közük a helybélieknek, egyes vélemények szerint a szomszéd település támadó sportokban kiképzett suhancai állnak a háttérben. Több alkalommal előfordult, hogy az utcán megverték a diákokat. Egyetlen bűnük az volt, hogy a ferencesekhez járnak. Volt olyan fiatal, akit tévedésből hagytak helyben — frankás diáknak vélték. A télen az esztergomi szeminárium egyik tanárára, *Válóczy Józsefre* támadtak, s vérbe borulva hagyták a helyszínen. Az igazgató, Reisz Pál is kapott ökölcsapást, minden előzetes jel nélkül, amikor be akart lépni az intézet kapuján. Éjszakánként kintről ocsmányságokat, fenyegető szavakat kiáltoznak be ismeretlenek. Az emberi jogok védelmét hirdető Raoul Wallenberg-csoport eddig nem tiltakozott az erőszak miatt, a rendőrség pedig nem avatkozik be — a sebek ugyanis nyolc napon belül gyógyulnak.

A hálóhelyiségekben sokan már a nyári hazatéréshez készítik össze a holmijukat. Ám az utolsó tanóra végéig keményen dolgozni kell. *A jó versenyző az, fiúk,* hangzik ki az egyik tanteremből az atya figyelmeztetése, *aki a végén erősíteni tud.* S ebben a világban a ferences diákoknak jó versenyzőknek kell lenniük.

Elmer István

Európa közepén

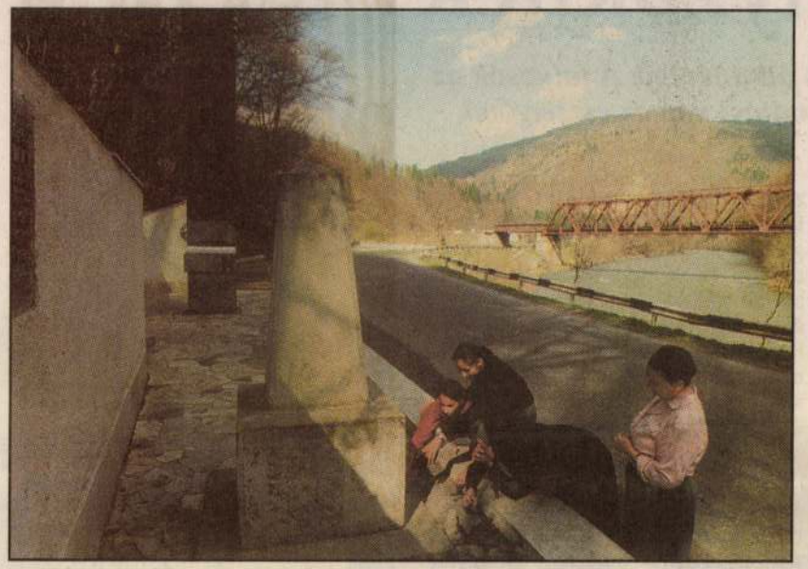

Már látszanak a Kárpátok hegyvonulatai, kelet felé tartunk, Európa közepéhez. Az utak alig járhatók, a táj szépségét évtizedek óta teszi tönkre az ember konok világmegváltó szándéka. A város szélén hatalmas cigánytelep, befordulunk a poros úton, itt mintha véget ért volna már a térkép. Pedig emberek élnek arrafelé is, cigányok, akikhez senki nem jön — a ferences szerzeteseken kívül. A kárpátaljai missziós barátok közösségi házat építettek, ahol összegyülekezhetnek a gyerekek, s az itt hallott történetek, dallamok jelentik nekik az iskolát, az emberi szót, az itt kapott tányér étel a fizikai megmaradás esélyét. Keletre, a Tatár-hágó felé, Európa földrajzi középpontjához igyekszünk. Vajon milyen út vezet odáig? S hol van Európa? Behunyhatjuk-e szemünket a valóság előtt? S észrevesszük-e azokat, akik valóban „európai" módon szolgálják az életet Európa elfeledett részén?

e. i.

A falusi kőfaragó

Szpisják Pál boldogi szobrásznak gyakori témái az egyház szentjei. Most a Magyarok Nagyasszonyának kőszobrát készítette el.

Szabó Sándor

Az emlékezet lapjain

2500 lapzárta, 2500 megjelenés, 2500 kaland — az újságírás és újságcsinálás különös izgalma, több mint ötven esztendeje. Újból és újból a remény, hogy a kimondott szó üzenetet közvetít — az újságíró serkentőszere. Az emlékezet idézte történetek a maguk derüjével, tragikomikumával vallanak az elmúlt 2500 hétről. Vajon mire emlékezhetünk majd az 5000. szám után?

(Munkatársaink visszaemlékezése lapunk 10. oldalán olvasható.)

Dr. Magyar Kornélné

2500.

Florosz Szpirosz, keramikus

Kiállítási Kalendárium,

Vidéken:

A művész műveinek kiállítását Dunaújvárosban rendezték meg.

Szocialista Művészetért, 1979. ápr. 4.

FLOROSZ SZPIROSZ

említve

Losonci Miklós:Tavaszi tárlat.Dunaújváros,Uitz Béla Terem

. . . . . .

UJ TÜKÖR1982.XIX.évf.2o.sz.3-4.o.

kulcsszám, megnevezés:

havi törv. munkaidőnek megfelelő szem. alapbér: Ft.

számitásánál alapulvett munkaidő: hónap.

ny tartama: -tól -ig.

rányitója:

shez szükséges előzetes engedély kelte, száma:

kerülő dijból progressziv jöv. adó és községfejl. hozzájár. kerül

.....

....

Florosz Szpirosz, keramikusművész

A kétévenként rendszeresen megrendezett tárlat az idén időben egybeesik a városalapítás 30 éves jubileumával.—

Igazi öröm, hogy Szegedi Zoltán és Florosz Szpirosz is egyre erősebb indulati töltéssel és egyre egyénibben dolgozik.

A művész pointillista technikájú rajzai virtuózak.

Ft. Szabó János: Dunaújvárosi Tavaszi Tárlat.
Fejér Megyei Hírlap, 1980. ápr. 29.

Szraka kőmüves

M.D.K

1757-ben a miskolci épitkezéseknél említik.

A miskolci Hermann Otto Muzeum Közleményei. 1955 december 34.l.

SZRAKA, kőműves

Miskolcon 1757-ben "Szraka kőműves"nevu mesterember munkálkodott. 34.old.

MARJALAKI KISS LAJOS: Ujabb adatok Miskolc 18.szazadi épitkezéseihez 32.old

A MISKOLCI HERMAN OTTÓ MUZEUM KÖZLEMÉNYEI, 1955 dec. Miskolc

M. D. K.

SZREBROV, Nedjalko épitész haleg.

Balatonboglár kikötőjének és
környékének rendezésére készitett
diplomatervel

Gárdonyi Jenő: Toronyszálloda, uj üdülőtelep, sportpálya
Érdekes témákat dolgoztak fel a végzős épitész hallgató

Magyar Nemzet 1962. julius 18. 3.1.

Szrob György építész

A salgótarjáni városközpont építés ét Jánosi György, Szrob György és Magyar Géza a lakóházak és iskolák tervezője kezdték meg.

[emlétve]

Új építészet Magyarországon,

1974. X. 6. Televízió 17.10 óné

Szrob György építész.

Salgótarján új arculatának építésén dolgozott Magyar Géza, Finta József, Jánossy György, Szrob György építészek.

Unokáink is látni fogják.

1975. X. 23. 20.21 TV. 2. Műsor. N.

Szrogh György (építészmérnök)

Salgótarjánban Szrogh
épületti szerzése tetik az
uj Salgótarjánt.

Balog János: B.76.
Tulior, 1976. okt. 17 - 38. oldal.

Szvoboda György éjjelén

Terjánszki-Papp Melinda: Szvoboda György c. könyve

— : Most jelent meg 14.

Népszabadság, Bp. 1976. okt. 31.

Szrogh György, [épitéz]

L.: Váli György

P. Szűcs J.: Katalógus ... 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976 jan. 16

Szrogh György, építész

L.: Magyar Béla

Tamás G.: Tarján, ... 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. márc. 3.

Szrogh György

Szrogh György, megkizást kapott Salgótarjánban a művelődési ház tervezésére.

— : Salgótarjáni épülészet
Művészet, 1976. május — 16 oldal.

Szrogh

Velencében, a 37-ik biennálén Salgótarján városképe belgenként a legszebb „nőtt" városokéval vetekszik. Épületeinek, építésze Szrogh, Jánossy, Magyar Géza és Finta.

Balog János: B76, Szentendre és Salgótarján Velencében.

Tükör, Budapest, 1976. okt. 17.

Szrogh György építész.

A 37. velencei biennálé magyar pavilonjában szerepeltek a napjainkban épült salgótarjáni város központ és lakónegyedek makettjei, Finta J., Jánossy Gy., Magyar G., Szrogh Gy. építészek alkotása.

Bodri Ferenc: Magyar képzőművészet a 37. velencei biennálén.

Tolna Megyei Népújság, 1946. szept. 12.

SZROGH, grafikus

A miskolcot a Tetemvár felől ábrázoló 1800-as Szrogh-féle rajzábrázolja az avasi templomot is. A rajz zavaros de látható a két kápolnát elválasztó fal. 77.old.

BODÓ SÁNDOR: Adatok a mi koloi avasi templom kápolnához 71.old.

A Herman Ottó Múz.Évkönyve, XI. Miskolc, 1972.

Szegő György

Felszólalásának rövid ismertetése a MÉSZ 1972.nov.1-i vezetőségi ülésén.

Magy.Ép.műv. 1972.6.sz. 58-59.l.

Szrogh György
építész

A váci Hajóhikötő-Pokolsziget
Révhikötőben elhelyezendő szobra
szati alkotás felkért szakértője

—: Képzőművészeti pályázatok.
Művészet, 1974. március - 48 oldal

Szrogh György

a budapesti MÉMOSZ székház
építészeként emlétve

Magyar építészet 1945-70
101. old.

Strogh György

a Salgótarjáni Művelődési Ház

építészeként emlékére

Magyar építészet 1945-70

103. old.

Szrogh György

a Budapest-szálló építészeként
neve említve

Magyar építészet 1945-70
124. old.

Szrogh György

Pinkéstetői csillagvizsgáló és
Intabóház építészeként említve

Magyar építészet 1945-70

146. old.

Szrogh György

tervezte a II. Szilágyi Erzsébet fasor 47. sz. a.

Budapest szállodát.

Berza László, Bernát György, Erdei

Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest

1973 1335 l

1871

Szrogh György

A Felvonulási térnek és a Hősök terének nagyszabású díszítését tervezte (Németh Istvánnal és Vass Antallal közösen).

Szines fénydekorációr április 4-re; Magyar Hírlap, 1970. IV. 3. 2. l.

Szegh György

Az Iparművészeti Főiskola YSL-díjas tanára; az Állami Díj II. fokozatát kapta.

Magyar Hírlap, (79). IX. 2. 4. l.

Szragh György

terverte a salyótanyáni megyei könyvtárat és művelődési házat

/rövid képes ismertetés/

Magyar Építőművészet, 1972.3.sz.
/építésnet és szabadidő/

50.-l.

Szragh György

A salgótarjáni József Attila Művelődési Ház emeleti előcsarnoka (fotó)

Pogány Frigyes: Salgótarján új városközpontja – Bp. 1973. 23p.

Szragh György

A salgótarjáni József Attila művelődési Ház színháztermе (fotó)

Pogány Frigyes: Salgótarján új városközpontja – Bp. 1973. 22n

Szsorgh György

A salgótarjáni József Attila Művelődési Ház főhomlokzata (fotó)

Pongány Frigyes: Salgótarján új városközpontja – Bn. 1973. 20 p.

Szeregh György

A salgótarjáni József Attila Művelődési Ház
a Karancs Szálló felől (fotó)

Pogány Frigyes: Salgótarján új városközpontja – Bp. 1973. 21 p.

Szrogh György

A salgótarjáni József Attila Művelődési Ház
délnyugat felől. (foto)

Pogány Frigyes: Salgótarján új városközpontja – Bp. 1973. 19p.

Szrogh György

A salgótarjáni ~~Bá~~ József Attila Művelődési Ház tervét 1962-ben készítette, felépítésére 1966-ban került sor.

Pogány Frigyes: Salgótarján új városközpontja – Bp. 1973. 15p.

Szragh György

Neve említve.

Pogány Frigyes: Salgótarján új városközpontja – Bp. 1973. 29p.

Szvogh György

1915-ben született Csömörön.

Pogány Frigyes: Salgótarján új városközpontja – Bp. 1973. 55 p.

Szrogh György

Művei a piszkéstetői csillagvizsgáló intézet és a Budapest Szálloda (Bp. 1967)

Pogány Frigyes: Salgótarján új városközpontja – Bp. 1973. 55.p

Szrogh György

Művei a dunaújvárosi filmszínház, a nagyszénási szociális otthon, a dunavarsányi és magyarádi általános iskola.

Pogány Frigyes: Salgótarján új városközpontja – Bp. 1973. 55 p.

Szrogh György

Művei a Bányász Szakszervezet székháza (Bp.), a csepeli rendőrfőkapitányság épülete, az oroszlányi és a komlói orvosi rendelő.

Pogány Frigyes: Salgótarján új városközpontja – Bp. 1973. 55p.

Szrogh György

Kétszer kapott Ybl - díjat, 1970 - ben Állami-díjjal tüntettek ki.

Pogány Frigyes: Salgótarján új városközpontja - Bp. 1973. 55p.

Szragh György

Jelenleg a Magyar Iparművészeti Főiskolán tanszékvezető egyetemi tanár, az Építészeti Tanszék vezetője.

Pogány Frigyes: Salgótarján ún. vázakörnyezetje – Bp. 1973. 55 p.

Szeraga György

1938-ban szerezte meg építőmérnöki diplomáját a Budapesti Műszaki Egyetemen.

Pogány Frigyes: Salgótarján új városközpontja – 3p. 1973. 55p.

Groh Gyözgy

neve emlitve

Müvészettörténeti Értesitő 1972

300. old.

Szrogh György, építész

Műve: a salgótarjáni városközpont.

Szenes Sándor: Városiasodó városok

M. 1.

Népszabadság, Bp 1973. júl.

22.

SZROGH GYÖRGY, építész

Salgótarján új központi középület-együttesét emeljük ki Sztrogh, Jánossy György, Finta József, Magyar Géza alkotását. E példa arra utal, hogy éppen az egyes alkotásokban megmutatkozó, szükségszerű ismétlődés folytán bizonyul a városépítés, a többnyire mindig egyedi épületcsoportosítás művészi hatásunak. 18.old

GRANASZTÓI PÁL: Művészet-e ma az építészet ? 9.old

VALÓSÁG, A TIT. folyóirata, 1973. 6.sz. Bp.

Szrogh György, építész

A Munka Érdemrend arany fokozatát kapta.

— : Kitüntetések

X.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. jan. 22.

Szrogh György

és Perényi Imre együtt terveztek számos épületet.

Merza László, Mernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 1335

9291

Szrogh György

Hamory Judit és Somogyi Pál szakmai fejlődésének irányítója volt.

Vámossy Ferenc: Az ujabb nemzedék
Müvészet, 1975.december - 38.oldal

Szrogh György, építész

L.:Finta József

Horváth Kálmán:Karancsaljai változások 8.
Népszabadság, Bp. 1977. aug. 12.

Szrogh György, építész

L.: Kiss István é.

Sallai István: A jövő iskola építése ..... 127–131.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1970. márc. XX/3.

Szrogh György

Méltatás.

Kovács Aladár: Hornicsek László.
Művészet, 1975. juli – 6 oldal.

Szrogh György

60. születésnapja alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozatával tüntették ki.

Nénszava, 1975 jan. 22. 103. évf. 18 sz. 5 p.

Szragh György

A Középülettervező Intézetben
Hornicsek munkatársa volt.

Kovács Aurélio: Hornicsek László.
Művészet, 1975. juli - 6 oldal.

M. D. V.

SZROGH György építész

Kukoricatermesztés pavilonja (terv)

Bajtha Tamás: Képek és megjegyzések a Mezőgazdasági Kiállítás című Magyar Építőművészet 1953 9/10. sz. 291. l.

Szrogh György

Részletesebben kívánok foglalkozni a budai Palota előtti Szent György tér beépítésére kiírt pályázattal, miután itt már nem egy épület, hanem egész épületcsoport elhelyezését, megtervezését vártuk legjobb fiatal építészeinktől.

A Szent György tér kialakulása, szerepe ismert. Valamikor a középkori és reneszánsz királyi palota és a polgárnegyed között válaszvonal volt és ezt a szerepet még akkor is megtartotta, amikor Hauszman idáig kihozta az új palotát. A budavári Palota új rendeltetése az a döntő változás, hogy a királyi várpalotából a magyar kultúra vára lesz, szükségessé teszi e programok építészeti művészi eszközökkel való kifejezését.

Sokkal súlyosabb a beépítés és az egyes épületek formálásának kérdése. A Szent György tér keleti, Pestre néző térfala műemléki egységében úgyszólván töretlen (egyedül a Hunyadi János út torkolatánál emelkedő ún. tábori esperesi palota meggondolatlan és erőszakos bontása, mint majd látni fogjuk, okozott és okoz ma is súlyos problémát). Itt áll az egykori karmelita kolostor, a Várszínház és a magyar klasszicizmus egyik legjelentősebb emléke, a Sándor palota. A teret dél felé a Palota megbővített „A" szárnya zárja.

Szrogh György modellje
Maquette par György Szrogh – Макет Дердя Срога

Sokkal súlyosabb volt a tömegformálás kérdése. A várnegyed kisléptékű, szinte játékos tömegeivel szemben ott terpeszkedik a palota egyetlen — bármennyire is artikulált — hatalmas tömege. A kettő közé elhelyezett új tömegeknek egyetlen nagylélegzetű vonulatba összefogott volta alighanem alkalmatlan e helyre, még ha a korszerű formálás szívesen nyúl is ilyen megoldásokhoz. Az illeszkedés kérdése az is, hogy a Szent György tér két történetileg kialakult bevezető utcáját: a Színház és a Szent György utcát a tervezők általában megtartották, legtöbbje még azt a léptéket és utcavonalvezetést is (pl. a Színház utca kissé tört vezetése), amit a történelmi városszerkezet nyújtott. A forgalom szempontjából is szükség van ezekre az utcákra, bár csak az idegenforgalmi autóbuszokat kívánjuk a térre beengedni, illetve a keleti felvezető út különleges autóforgalmát itt kivezetni.

A pályázók számára a legtöbb problémát nyilván a Teleki palota okozta, homlokzata a tér nyugati lezárásának utolsó történelmi nyoma. Tömege és elhelyezése kétségtelenül dominál a téren s bizonyos mértékig konkurrál a Sándor palotával. Udvar körül épített négy traktusa aligha alkalmas korszerű intézmény céljaira s így átalakításával feltétlenül számolni kellett. A pályázók egy része letörölte rajzlapjáról ezt az emléket s talán nem hivatali, szakmai elfogultság, emléki hangsúlyokhoz magasságban való igazodással, tehát a műemléki környezethez ilymódon való alkalmazkodással illeszkedtek a Várnegyedhez.

Ez a pályázat is azt bizonyította tehát, hogy nem formai kérdések a döntők, mert modern homlokzatképzésű, de ide illő épületekkel folytatni lehet a Várnegyed, de minden történelmi városrész legfontosabb hagyományait, azt, hogy minden kor a saját nyelvén, a saját gondolataival folytatja a múltban megkezdett mondatot. Ezen az úton gazdagodott történelmi katasztrófák után új értékekkel a gótikus városrész és ezen az úton járni a ma építészetének is joga van, ha őszintén folytatni, új értékekkel gazdagítani akarja a budai Várnegyed történelmi múltú együttesét.

Dercsényi Dezső

BAJAI LEVÉL

A nyár elején nyílt meg az a több művész alkotásaiból összeállított gyűjteményes képkiállítás, melyet őszinte érdeklődéssel tekintett meg a bajai művészetkedvelő közönség. Olyan közönség alkothatta meg véleményét a bemutatott anyaggal kapcsolatosan, mely már

Szrogh György

Szabadon álló 2 szobás lakóhán-terve, rövid leírása (Jele: MNOT 19-54)

Családi ház tervek. 1959. Szerk.: Bene László, Kárpáti Andorné. Rajzokat készitette: Balogh István, Finta József, stb. Bp. 1959. Sztl. 1., képes.

T. 10. sz. lapokon

Szrogh György

Résztvet az alábbi pályázatoa

h. gy.: Kitüzdették a március 15 tér pályázatának eredményét

Magyar Nemzet 1969 IV. 2

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

MDK

Szrogh György, építész

„Iskolaépítés Angliában" címmel előadást tart a M. Építőművének Szövetségében.

— : Iskolaépítés

12

ESTI HIRLAP, 1969. apr. 25.

Stroph György, építész

MDK

A Velencei tó északi partján
épülő új autópihenőt tervezte.
(Stroph Gy. tervezte a budapest
Szállót is.)

8

— : Hír

ESTI HIRLAP Bp. 1968. júl. 17.

M.D.K.

Szrogh György épitész

KÖZTI

Budapest szálló, repr.

tervezés: 1964-1965,

épitès: 1965-1967,

Magyar Épitőművészet 1968/4, 26-27.l.

Szrogh György

Salgótarjáni Művelődési Otthon. /Szrogh György építész, Hornicsek László, Bősze György belsőépitész./ - Magyar Épitőipar, 1967. 16.évf. 1.sz. 46-47. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-~~kk~~ 107. l./

75. l.

Szrogh György

Zdrávics János: Salgótarjáni Művelődési Ház./Szrogh György épitész, Hornicsek László, Bősze György belsőépitész./ = Műszaki Tervezés, 1967. 5.sz. 12-13. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Irt. 1970. 1.sz. 68-107. l./

75. l.

Szrogh György
iparművész

Az Iparművészeti Főiskola tanára az Állami Díj II. fokozatát kapta.

— : Kitüntetések

Művészet, 1970. junius – 17 lap

Szrogh György

Dezső János-Szücs Elemér: "Budapest" Szálló /Szrogh György építész, Schrenk Ágnes kerttervező, Király József belsőépítész./ - Müszaki Tervezés, 1966. 11.sz. 26-27. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Írt. 1966.3.sz. 243-283.l./ 247. l.

MDK

Krogh György, [iparmű vén]
[építén]

Az Áll. Díj II. f.-t kapta.

— : Állami és Kossuth-Díjak

6.

Népszabadság, Bp. 1970. ápr. 2.

MDK

Szough Károly, iparművész

Állami díjat kapott. (II. f.)

– Ma délelőtt átadták az Állami- s' Kossuth-díjakat

6.

EST/ HIRLAP, Bp. 1970. ápr. 2.

Szrogh György

Zdravics János: Nagyszénási Szociális Otthon /Szrogh György épitész, Bősze György belsőépitész, Sipos László kerttervező/ - Müszaki Tervezés, 1966. 11. sz. 17-19. l.

Az 1966. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283. l./ 25o. l.

Szántó György

és Gádoros Lajos, Perényi Imre,

Reisich Gábor

Mémosz székház, 1947-49. évek

A felszabadult Budapest művészete.

Kiállítási katalógus, Budapest, 1960

151

M. D. K.

SZROGH György építész

megvételt nyert terve (Repr.)

Társterveső: Tóth Sándor

Legedüs Béla: 350 személyes filmszín-
ház tervpályázata

Magyar Építőművészet 1960. 6. sz. 32. l.

ll. D. K.

SZROSH György építész

Bp. Frankel Leo u 8. sz. lakóépület

magyar építőművészet 1960. 3. sz., 8. l.

M.D.K

SZROSH György építész

Filmszínház (Megvétel)

Téropályázási eredmények

Magyar Építőművészet 1960. 4. sz. 62. l.

Szrogh György

Pályázatnyertes építész

Major M.: Gondolatok – tettek: építészetünk mozgatói

Kritika 1965 10 sz. 17. l.
23. l.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen kitüntetéseket kapott: . . . . .

. . . . . .

Mikor és hol volt külföldi tanulmányuto

. . . . . .

M.D.K.

SZROGH György építész

Bp. Építő-Fa- és Építőanyagipari

Dolgozók Szakszervezeti Kikkára (1947-49)

Pesr.

Tarskerező: Gadoros L.

Perenyi S.

Preiscik G.

Rados Jenő: Magyar épitészettörténet Bp. 1961. 345.

344.

M.D.K.

Szrógh Gy. [illegible] épületei

nevét említi a könyv "Szépművészet" C. fejezetének szerzője /Németh Lajos/, mint az Gádoros, Perényi és Preisich épületeivel kapcsolatban, és 1947-1948 között felépült Építők Szakszervezeti Szálláját tervezte.

Hongrie 66. Bp. 1966. Szerk.: Cárdos, Miklós

Ed. Pannónia, 159. old.

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE
BUDAPEST VIII. DIENES L. U. 2.
TELEFON: 339-580, 338-369

M E G H I V Ó

1969. ÁPRILIS 25-ÉN, PÉNTEKEN DU. 1/2 6 ÓRAKOR

SZÖVETSÉGÜNK SZÉKHÁZÁBAN RENDEZENDŐ KLUBNAPUNKRA, MELYNEK KERETÉBEN

SZROGH GYÖRGY ÉPITÉSZ: "ISKOLAÉPITÉS ANGLIÁBAN"

CIMMEL VETITETTKÉPES ELŐADÁST TART.

ELNÖKÖL: LÁNG TIVADAR ÉPITÉSZ.

MINDEN ÉRDEKLŐDŐT SZIVESEN LÁT A

T I T K Á R S Á G

Krogh György

Szvoboda György

építész az Ybl Miklós díj I. fokozatát kapta.

Magyar Hírnök, 1967. IV. 6.

Szrogh György, építész

M.D.K.

Gádoros, Perényi és Preisich hőrös tervei szerint a Dorsa György úton felépült Szakszervezeti Székházat az 50-es évek legjobb épületei közöll emliti a szerző, ugyanúgy Szrogh csepeli irodaházát és mogyorodi (és dunavarsányi) népszerelőjáti.

Major, Máté: Ungarische Baukunst ~~XXXXXXXXX~~ von heute

Kulturelles Leben in Ungarn. /Red: Zoltán HalásZ/.
Bp. 1966. 363 l. 26 t.

279. és 281. old. +283

Szrogh György

Gádoros Lajos, Perényi Imre, Preisich Gábor nevét említi minta

Ipesti Dózsa György uti Országos Szakszervezeti Tanács székházának tervezőjeként

Halász Zoltán: La vie culturelle en Hongrie, Budapest, 1966.

2764

Szrogh György

a csepeli irodaház tervezője

Halász Zoltán: La vie culturelle en Hongrie, Budapest, 1966.

270 l.

Szrogh György

- dunavarsányi és mogyoródi iskolák tervezője

Halám Zoltán: La vie culturelle en Hongrie, Budapest, 1966.

27 il.

Szrogh György épitész M.D.K.

Budapest szálló, 1967,

Magyar Épitőművészet 1968/4, 9-10 l.

Szrogh György építész

Résztvett a Március 15-tér
terupályázatán

N.N.: Hegyen nyilvános vita a
Március 15-tér rendezéséről

Magyar Nemzet 1969 III. 15

Szrógh Gyöngy

növendéke az Iparművészeti Főiskolán

Művészeti Szövetség

Magyar Képzőművészek Szövetsége belső-építészek szakosztályának kiállítása, Budapest, 1970

240

Szrogh György
építész

Méltatás

Osvát: A fenyes Tarján.
Nők Lapja, 1971. apr. - 14 szám

Szongh György

cikke

A Budapesti Televízió Adóállomás és Mikro-
hullámú központ fejlesztésére kiírt terepálszat

Magyar Ép.müv. 1971.3.sz.

2. l.

Szvogh György

A salgótarjáni József Attila Művelődési Ház
dél felől (foto)

Pongrácz Frigyes: Salgótarján új városközpontja – Bp. 1973. 25 p.

Szrogh György

A salgótarjáni József Attila Művelődési Ház könyvtárának egyik helyisége (fotó)

Pogány Frigyes: Salgótarján új városközpontja – Bp. 1973. 24n.

ÁLLÁST KÍNÁL

Állást keres? Keresse a Hevesi Apró hirdetőújságban is! Tudja! Amelyikben ingyen hirdethet. Keresse az újságárusoknál!*71604/2H

Munkanélküli, kevés a pénze? 23 féle, főleg fizikai munkalehetőség közül választhat. 3300 Eger, Pf. 521. „Otthon"*72180/1K

Érettségizett, intelligens, kereskedelemben jártas középkorú hölgy munkatársakat keresek. Érdeklődni: 1993. XII. hó 11-én szombaton 16-18 óra között Király utca 2. szám alatt.*72247/1K

Füzesabonyban nyíló szépségszalonba női-férfi fodrászt felveszek. Érdeklődni: 36/341-710 telefonon 16-18 óra között.*72366/2H

Akar-e Ön pár hónap alatt 2-300 eFt-ot keresni. Válaszborítékért ingyen tájékoztatom. Cím: 3213 Atkár, Dobó u. 28. Koródi Gábor*72435/1H

A Talizmán vendéglő pultost felvesz, nyelvtudás előnyben. Eger, Kossuth 19.*72436/1K

Iskolai taneszközök forgalmazására üzletkötőt keresek. Fizetés: napidíj + jutalék. Cím: Info Büro Ügynökség Miskolc, Erzsébet tér 2. Tel: 46/412-341*72445/1H

OKTATÁS

4. oszt. ált. iskolásoknak matematika felvételi előkészítő indul decemberben. Engedy Olga 36/322-773*72367/1H

KÖZÜLETI

Akció! Helyszín: Eger, Vécsey-völgy 97. sz. Nyitva tartás: hétfőtől szombatig reggel 6-16. Egyedi ajtók, ablakok, zsalugáterek, térelválasztók, belső polcrendszerek, beépített szekrények. 10 %-os árkedvezménnyel vállalunk 1994. I. negyedévre 1993. december 24-ig felvett megrendelés esetén.*72210/2H

INGATLAN

Tanácsi lakás bérleti jogát átvenném. Tel: 36/317-315, 413-315.*71596/7H

2 szobás, fürdőszobás, kertes családi ház áron alul, beköltözhetően eladó Mezőkövesden, Vilma u. 26. alatt. Érdeklődni: a 24. sz. alatt és a 32/360-379 telefonszámon. Gázbekötés lehetséges*72114/2K

59 m² lakás eladó fizetési könnyítéssel. Érd.: szombat-vasárnap, telefon: 36/323-830. Hadnagy u. 9. I/2. Vitéz.*72143/1K

EGERBEN a Rákóczi út 57. 4. em. 13. 2 szobás, 56 m²-es, erkélyes, jó elosztású lakás szép környezetben eladó. Nem Csebokszári. Érd.: egész nap.*72237/2K

300 öl hagyományos szőlő eladó. Farkas László Felsőtárkány, József A. út 19.*72339/2K

Hatvan, Pázsit u. 6. fsz. 2. alatti 35 m² összkomfortos garzon berendezve sürgősen eladó. Érd.: helyben.*72355/1H

Eladó Eger, Cifrakapu u. 76. sz. alatti lakóházas ingatlan. Érd.: 36/310-432.*72368/2H

Egerben lakásmegoldást keresek. Tel.: 06-32/362-238, 06-36/318-594.*72418/1K

1 szobás gázos belvárosi lakás kiadó. Érd.: 36/324-278-as tel.*72420/1H

Egerben (Csákóban) Mocsári L. u. 14. sz. alatti családi ház eladó. Érdeklődni: szombat-vasárnap a délelőtti órákban a helyszínen.*72434/1H

Eladó a Napsugár utcában 60 m²-es 1 1/2 szobás tetőtéri lakás, padlástér-beépítési lehetőséggel. Érd.: 412-296*72437/1K

LAKÁSCSERE

Azonnal készpénzért megveszem az Ön által kijelölt lakóingatlant 35-60 m²-és egri megvásárolható önkormányzati lakásáért. Érd.: 36/318-316. *72227/2K

ALBÉRLETET KERES

Egyszobás bútorozatlan komfortos albérletet keresek hosszabb távra Egerben. Ajánlatokat: 36/315-090-es telefonon. *72390/1K

ALBÉRLETET KÍNÁL

Lajosvárosi 2 1/2 szobás lakás garázzsal kiadó. Érdeklődni: 318-595 tel. esti órákban.*72146/2K

JÁRMŰ

Mercedes 240 D kifogástalan állapotban eladó. Tel: 36/352-053.*71571/3K

3 éves Skoda Favorit 1996 augusztusáig érvényes műszaki vizsgával első kézből eladó. Érdeklődni: Markaz, Zrínyi u. 1. *71827/2H

KIS AUTÓKERESKEDÉS KÍNÁLATA: MAZDA 323 D 89-ES, CITROEN AX B. KAT. 88-AS, TRABANT C 83-AS, 87-ES, HONDA CIVIC B 80-AS, LADÁK. GÉPKOCSIK BIZOMÁNYOS ÉS KÉSZPÉNZES ÁTVÉTELE. EGER, KISTÁLYAI U. 8. TELEFON: 36/321-973.*72133/1K

Fiat Ritmo turbo diesel 6 évesen eladó. Tel.: 311-620, 322-407.*72169/2K

VW Golf 4 éves 27.000 km-rel igényesnek eladó. Érd.: Recsk, Petőfi u. 7-11.*72178/2K

VW Golf diesel turbo 6 éves eladó. Érd.: Recsk, Petőfi u. 11.*72179/2K

Eladó 14 éves Volkswagen Jetta 1500 cm³ felújított állapotban, jó motorral. Műszaki 1994. 8-ig. Érd.: Andornaktálya, Rákóczi u. 62.*72202/2H

Vásárolnék 8 évnél fiatalabb Dacit készpénzért. Hívjon, a helyszínre megyünk. Telefon: 36/310-810.*72318/2K

1987 gyártmányú nyerges IFA friss műszakival, zöldkártyával eladó. Érd.: Maklár, Nagyalvég u. 46.*72330/1K

3 1/2 éves 1300-as 5 ajtós Samara eladó. Érd.: Kerecsend, Gárdonyi út 1.*72331/1K

Renault 19 90-es, Fiat Panda 87-es eladó. Érd.: 36/313-788.*72346/1K

Négyütemű Trabant combit vennék. Érd.: 315-136.*72353/1K

Panorámás MTZ-82 3 fejes eke, valamint IZS tgk. eladó. Érd.: Ócsai Adács, Árpád Fejedelem u. 68/A.*72354/1H

Sürgősen eladó Opel Astra 1,7 dízel combi 1 éves. Érd.: Mezőkövesd, tel: 40/313-227. Csere is érdekel.*72365/1H

ARO eladó Hevesen. Érd.: 39/345-165 *72373/1H

Peugeot J5-dízeles 9 személyes kisbusz vámkezelten eladó. Tel.: 39/341-333*72406/1K

Volkswagen Polo alkatrésznek egyben eladó. Érd.: Sz-V. egész nap, H-P 16 után 355-204.*72411/1H

15 éves Trabant érvényes műszakival eladó. Érd.: Felsőtárkány, Fő u. 10.*72446/1K

VEGYES

Hízók eladók 100-150 kg-osak napi áron! Helyi vágás megoldható! Ficzek Jászárokszállás, Tompa 16. T: 60/389-904.*71208/1H

Redőnykészítés, kedvezményes faredőnycsere, díjtalan felméréssel, több év garanciával!
Rendelésfelvétel:
Eger, Kertész u. 125.
Tel: 36/317-315, 326-337.

Vállalkozásához szükséges már meglévő eszközeit, berendezéseit számlaképessé tesszük 1 %-ért. Konzum Kft. 36/325-815.*71616/2K

FUJI Fényképezőgépvásár!
INGYENHÍVÁS!
EGER, Sándor I. u. 2. T: 312-998.

KCR-2000 markolóval felszerelt MTZ-50 traktor 280 ezerért eladó. Érd.: 46/363-307 esti órákban.*72079/2H

Redőny, reluxa, biztonsági zár készítése, javítása engedménnyel. 36/319-099*72193/2K

Carborobot eladó. 364-445.*72199/1K

SZŐNYEGTISZTÍTÓGÉP
Olcsón, és házhozszállítva!
EGER, ☎ 410-410
ÖNNEK CSAK EGY TELEFON!

Vízóra-szerelést vállalok. T: 315-147*72103/5K

Alaszkai Malamut kölykök kaphatók Gyöngyös, Pesti u. 38. T: 37/313-379.*72203/2H

Hízó eladó kb. 170 kg. Maklár, Dobó út 12. Tel.: 357-023.*72250/1K

130 kg hízott hússertés eladó. Egerszólát, Rákóczi u. 10.*72274/2K

Eladó 1 db Planeta villanykandaló, 1 db Romantik lapradiátor fehér, 11 tagú. Érd.: 318-045.*72278/1K

Bullterrier kölyökkutyák eladók! Érd Síkfőkút, Debreceni út 5., vagy 18 után a 363-097 telefonon.*72304/1K

Fotó- és videotáskák,
állványok a **PORST**-nál.
Eger, Széchenyi u. 9. Tel.: 315-088

120 kg-os sertések eladók, kettéhasítva is. Kerecsend, Fő út 38.*72342/1K

Működő vállalkozás fejlesztéséhez tőkéstársat keresek. „Piac 72361" jeligére a kiadóba Eger, Pf. 23. *72361/1K

Söröző játékteremmel bérbeadó. Érd.: Nagyréde, Petőfi u. 11. esti órákban.*72381/2H

Törzskönyvezett skótjuhász kölyök eladó. Érd.: 37/342-624 8-16 óráig.*72383/1H

Eladó Lajta eke és MTZ 50-es traktor. Cím: Nagyfüged, Ady u. 25. Bernáth.*72386/1H

100-130 kg hízók eladók. Hasított félsertés is. Kerecsend, Fő út 4. sz.*72388/1K

150 kg-os hízó eladó Eger, Csokonai 16 *72400/1K

Garázsajtó, üzletre való belsőüveges ajtóval eladó. Külön is. Érd.: Eger, Harangláb u. 16.*72402/1K

Adótanácsadás, könyvelés szakértelemmel 36/315-203, 16 óra után.*72423/1H

GYÓGYNÖVÉNYEK FODRÁSZCIKK-ÜZLETEMBEN Széles választékkal, szolid árakkal, várom kedves vásárlóimat. Nyitva: ezüst- és aranyvasárnap is 8-12-ig. Abasár, Fő u. 179. Gyöngyös, Csomor K. u. 5.*72428/1H

2 db hízó 160-180 kg-osak eladók. Érd.: Eger, Rudivár út 43. 14 óra után (Szabó István)*72448/1H

ADÁSVÉTEL

HASZNÁLT BÚTOR ADÁSVÉTELE EGER, MAKLÁRI ÚT 67. TEL.: 413-313. INGYENES KI- ÉS BESZÁLLÍTÁS. HITELLEVÉLRE IS VÁSÁROLHAT.*69812/25K

Forgótárcsás mosógép eladó. 322-651.*72164/1K

Videokamera tartozékokkal eladó. Eger, Jankovics út 17. (Amfora mellett)*72221/1K

Vegyes tüzelésű kazán eladó. 352-046.*72311/1K

Eladó új V4 gáz-víz melegítő 17.600 Ft és 20" gyermek Mountain Bike kerékpár. I.ár: 11.000. Érd.: Recsk 211 tel. 18-tól*72401/1K

TÁRSKERESŐ

„Csillagvirág" fényképes, adatlapcserés, válaszborítékos társközvetítés. 40-es férfiakat és fiatal hölgyeket várunk. 3301 Eger, Pf. 366.*72057/2H

KÖZLEMÉNY

Értesítjük Tisztelt Fogyasztóinkat, hogy Egerben az alábbi utcákban és időpontban az egységes távbeszélő-hálózat építési munkákkal összefüggő 0,4 kV-os hálózat szabványosítási munkái miatt ÁRAMSZÜNET lesz. 1993. december 14-én 8.00 órától 15.00 óráig Hevesi Sándor út, Váci M. út 63. Az áramszünettel járó kellemetlenségekért kérjük fogyasztóink megértését. ÉMÁSZ Rt. Egri Kirendeltsége

(X)

Több mint 1000 férfi és női hívó naponta. Itt a te lehetőséged új kapcsolatokra!
ÉLŐ TELEFON PARTY
24 órás szolgáltatás

ÉLŐ beszélgetés • szórakozás • randevúzás telefon-flört • találkozás. Beszélgethetsz vagy csak hallgatod a többieket.
új
Próbáld ki, HIVD MOST !
00.180 9537 0694
Ez egy tengerentúli hívás: 90 Ft/ 1/2 perc.

FELHÍVÁS

Pre Holding Vagyonkezelő Rt. részvényei az alábbi helyeken jegyezhetők:

Pakett Bróker Rt.
6721 Szeged, Szent István tér 16.
(H-Cs: 8.00-16.00, P:8.00-14.30)
Tel: (62) 323-144

Pakett Bróker Rt.
1052 Budapest, V. ker. Semmelweis u. 2.
(H-Cs: 8.00-16.00, P:8.00-14.30)
Tel: (1) 1187-652, 1185-022

Mezőbank Bróker Rt.
1054 Budapest, Hold u. 16.
Tel: (1) 132-8556, 131-1175

Völgységi Takarékszövetkezet
7150 Bonyhád, Szabadság tér 5-6.
Tel: (74) 351-155, 351-449

Jászfényszaru és V. Körzeti Takarékszöv.
5100 Jászberény, Szabadság tér 9-10.
Tel: (57) 312-363

Üllés és Vidéke Takarékszövetkezet
6794 Üllés, Fogarasi u. 1.
Tel: (62) 382-181, 382-011
Szeged, Szentháromság u. 50.
Tel: (62) 326-770

Hosszúpályi és Környéke Takarékszöv.
4274 Hosszúpályi, Bagosi u. 2.
Tel: (52) 375-146
4024 Debrecen, Batthyány u. 3-5.
Tel: (52) 349-906

Szőreg és Vidéke Takarékszövetkezet
6771 Szeged-Szőreg, Hősök tere 4/B.
Tel: (62) 405-136

Kérjen a Pre Holding Vagyonkezelő Rt. részvényjegyzéséről tájékoztatást.
— adóalap-csökkentésre jogosít
— 140.000 Ft adóalap-csökkentés, akár már 14.000 Ft 3 évi lekötése esetén
— kárpótlási jegyek elfogadása 140 %-on

Számoljon a PRE Holdinggal!

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

ADATFELDOLGOZÓ KÖZPONT VEZETÉSÉRE

Az ÁB-AEGON Informatikai Igazgatósága és Észak-magyarországi Igazgatósága pályázatot hirdet a Regionális Adatfeldolgozó Központ vezetésére.

A központ vezetőjének feladata:
A Régióigazgatóság kötelékében, az Informatikai Ügyvezető Igazgató szakmai irányítása és ellenőrzése mellett:
— a régió számítástechnikai és adatfeldolgozási munkájának szervezése, irányítása,
— a regionális központban működő rendszerek üzemeltetése,
— a régiószámítóközpont munkájának irányítása,
— a hálózati rendszerek rendszertámogatásának irányítása,
— a fiókhálózat szakmai támogatása,
— az informatika regionális képviselete,
a számítástechnikai kultúra terjesztése,
— operatív és rendszeres regionális és központi feladatok végrehajtása.
Pályázati feltételek: — felsőfokú végzettség,
— UNIX SVR4, ill. SCOUNIX ismeret,
— ORACLE RDMS és ORACLE tool ismeret,
— WINDOWS és WINDOWS FOR GROUP ismeret,
— angol tárgyalási képesség, vagy angol alapfok egy éven belüli középfok kötelezettségével,
— az ÁB-AEGON szervezetének és fejlesztési környezetének ismerete,
— Middle-Range UNIX SERVER üzemeltetésben szerzett gyakorlat,
— telekommunikációs lehetőségek ismerete,
— rendszerszervezői képesség, ill. gyakorlat.
A pályázatot magyar és angol nyelven kérjük benyújtani maximum 3 oldal terjedelem a (diploma, nyelvvizsga stb.) dokumentumok másolatával.
A pályázatot 1993. december 15-ig lehet benyújtani az ÁB-AEGON Általános Biztosító Rt. Észak-magyarországi Igazgatóság személyzeti vezető részére, Eger, Eszterházy tér 3.
A pályázatok elbírálási határideje: 1993. december 31.
Elbírálásnál előnyt jelent az ÁB-AEGON számítástechnikai rendszereinek ismerete és biztosítási ismeret.

Tours Emmanuelle
1052 Budapest, Váci u. 9.
Tel.: 266-0029
Tel/Fax: 137-7590
6720 Szeged, Oroszlán u. 1.
Tel.: (62) 312-005
Tel/Fax: (62) 471-066
8000 Székesfehérvár, Várkörút-Romkert
Tel/Fax: (22) 329-503
Forró téli ajánlatunk:
VÖRÖS-TENGER 29.900 Ft-tól
Egy- és kéthetes üdülés Hurghadán, Egyiptomban december 19-től hetente, 1994. áprilisig.
Repülővel, félpanzióval, tengerparti szállodában.
Gazdag programokkal.
KANÁRI-SZIGETEK 31.900 Ft-tól
1993. december 14-től, hetente
Exkluzív
szilveszteri ajánlatunkból:
Thaiföld, Bali, Sri Lanka, Mexikó, Kenya, Marokkó

KÁRPÓTLÁSIJEGY-TULAJDONOSOK!
A Biztonságos Befektetések Nemzetközi Szervezete 1993. XII. 02-től tovább folytatja a
KÁRPÓTLÁSI JEGYEK FELVÁSÁRLÁSÁT és BEFEKTETÉSÉT 100—200 %-on!
Szerződéstől függően
Kifizetés:
havi — éves — 5 éves
KÉSZPÉNZBEN.
Részletes felvilágosítás:
bp-i és vidéki irodáinkban:
Budapest,
Dalszínáz u. 10.
Tel.: 269-2780, 269-2781
Szolnok,
Ságvári krt. 4. IX./922.
Tel.: 56/370-426,
375-111/251, 252, 253.
Tiszaföldvár,
Malom u. 2. 1/1. Tel: 13.

Trend-sk
EGER, Napsugár u. 15.
Rendkívüli ajánlatunk:
MŰFENYŐFÁK
30 cm — 600 cm-ig
60 cm — 1100 Ft
90 cm — 1800 Ft
110 cm — 2800 Ft
140 cm — 3800 Ft
160 cm — 4600 Ft
180 cm — 5400 Ft
ADVENTI KOSZORÚK
és GIRLANDOK
Nyitva: K-P 10-18 óráig
szombaton 9-13 óráig
Ezüst-
és aranyvasárnapokon
8-13 óráig

Eger TOURIST
SZILVESZTERI AJÁNLATOK SZLOVÁKIÁBAN
MAGAS TÁTRA ÉS KRAKKÓ autóbusszal
1993. dec. 28. — 1994. jan. 2.
6 nap 2 ágyas zuhanyzós szobákban, félpanzióval szilveszteri mulatsággal 10.700 Ft/fő
MAGAS TÁTRA FIATALOKNAK autóbusszal
1993. dec. 29. — 1994. jan. 2.
5 nap ifjúsági szállóban, 4 ágyas szobákban félpanzióval, szilveszteri vacsorával 5.900 Ft/fő.
EGER TOURIST
Eger, Bajcsay-Zs. u. 9.
Tel: 36/311-724
313-249
MÁTRA TOURIST
Gyöngyös, Hanisz tér 2.
Tel: 37/311-565

AMPER ÜZLETHÁZ
Eger, Dobó tér 1.
Telefon: (36) 316-352
Gyöngyös, Szent Bertalan u. 2.
Telefon: (37) 312-085
KARÁCSONYI AJÁNDÉKAKCIÓ!
Ha üzletünkben TV-t, videót, music-centert, mikrósütőt, hűtőszekrényt, vagy mosógépet vásárol
Moulinex vasalót, kávéfőzőt, hajszárítót,
NOKIA rádiósmagnót vagy 5 db SAMSUNG videokazettát
ajándékozunk Önnek
vagy e termékeknek megfelelő árengedményben részesül.
Kárpótlási jegyét 70%-os áron beszámítjuk!
Plussz ajándék: 50.000 Ft értékű autóvásárlási utalvány!
ZANUSSI LEHEL SAMSUNG NOKIA
... ahol az árak megrázóan jók!

Heves m.

Közmeghallgatás Ecséden

A meghirdetetthez képest változott az ecsédi közmeghallgatás időpontja. A képviselő-testület tagjai legközelebbi közgyűlésük előtt, *december 14-én délután fél kettőkor várják a községházán a falu ügyeiben szót emelő polgárokat.*

Könyvbemutató

Nemrégiben megjelent Demény-Dittel Lajos és Kovács Gábor szerkesztésében, s a Heves Megyei Múzeumi Szervezet kiadásában a „Szemelvények Hatvan történetéből" című kötet. Ennek lesz bemutatója december 13-án, a Ratkó József Közművelődési Egyesület és a Hatvany Lajos Múzeum szervezésében a helyi könyvtárban. Az esemény délután 17 órakor kezdődik.

Tanfolyam, rendészeknek

Speciális személy- és vagyonbiztonsági őr és rendésztanfolyam indul Hatvanban a foglalkozáshoz kedvet érző mindkét nembeli ifjúság számára. A felvételi beszélgetés 15-én, 14 órakor lesz a Hatvani 5. Számú Általános Iskolában, *érdeklődni pedig egy telefonszámon lehet: 1-185-602.*

Diavetítés Kalotaszegről

Diavetítéses előadást tart Pádár Sándor Erdély egyik legszebb tájegységéről, Kalotaszegről, 15-én, 17 órakor a hatvani Ady Endre Könyvtár és Közösségi Házban.

A baráti kör találkozója

Lőrinciben hagyomány, hogy a városból elszármazottak időről időre találkoznak. Így történt ez az elmúlt hét végén is, amikor Magyarország szinte minden tájáról érkeztek vendégek, közel negyvenen. *Az egybegyűlteket Varga Antal polgármester köszöntötte, majd kötetlen beszélgetéssel ért véget a randevú.*

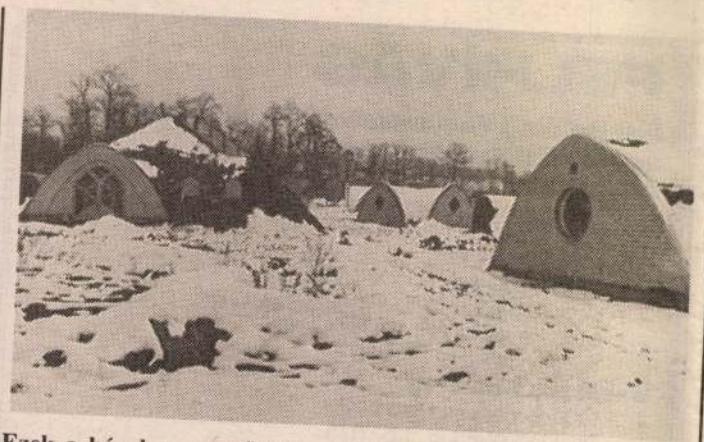

Ezek a házak a nevelőotthon lakóinak készültek. Hasonlókat terveznek az Esze Tamás utcába is

(Fotó: Gál Gábor)

A legkülönösebb utcakép Hatvanban

Fűvel fedett otthonok

Az újhatvani városrészben minden bizonnyal az Esze Tamás utca lesz a legkülönösebb. Mint korábban már hírül adtuk, itt állnak azok a műanyag házak, amelyeket egy kanadai-magyar vállalkozás hozott létre. Most, ugyancsak ebben az utcában kaptak telkeket az önkormányzattól a József Attila Nevelőotthon lakói. S miért lesz ezáltal rendkívüli az utca? Nos, azért, mert ezek a fiatalok dacolva a XX. századdal, vályogból építik majd fel a fűvel fedett „barlangjaikat".

A tervek megvalósításához különböző intézményekhez nyújtottak be pályázatot, így a Phare-program keretében 10 millió forinthoz jutottak. Alapítványt hívtak életre, kuratóriuma elnökéül *Sütő Györgyöt* választották. Továbbá kft.-t alakítottak, *Kocsis Attila* ügyvezető igazgató vezetésével. Építész tervezőjük *Hegedűs Zsolt,* aki a Bioeco építési rendszer szabadalmaztatója.

– Intézetünkben 14 és 24 év közötti fiatalok élnek többségében – mondta Sütő György. – Ezek a hátrányos helyzetű fiúk felnőtt korukban sem kerülhetnek haza, hiszen otthon csak elvennék tőlük azt a kevéske pénzt, amit megkeresnek. Ha egyáltalán lesz munkájuk. Ezért kerestünk nekik olyan tevékenységet, amivel nemcsak munkához, de lakáshoz is juthatnak. Lőrinci külterületén épülnek az első referenciaházak. A kilencből hat már áll, ebből kettő 80 százalékos készültségi fokú, négy pedig szerkezetkész. A két hektáros földterületen így negyven gyereknek biztosítunk értelmes munkát.

– *Találnak-e vevőt ezekre az építőanyagokra?*

– Sajnos, nincs olyan keresletet, amilyent reméltünk. Ezért örülünk annak, hogy az önkormányzattól telkeket kaptunk az Esze Tamás utcában. Ide szeretnénk ezekből a téglákból építeni. Hat-hét házra várunk megrendelést, s mi kulcsrakész állapotban biztosítjuk majd a családoknak az új otthont.

Hegedűs Zsolt a falazóanyagról és az építési technológiáról beszélt:

– Vályogtéglánk cementtel kevert, így szilárdsága megfelel a kisméretű agyagtégla paramétereinek. Ebből, hagyományos módon építkezni butaság lenne, hiszen egy méter vastagságú fal kellene ahhoz, hogy az épület megfeleljen a hőtechnikai szabványoknak.

– *Mitől praktikus akkor mégis ez az anyag?*

– Mert készítéséhez kevés energia kell, hiszen a napon szárad. Tükörsima a felülete, vakolatot nem igényel, továbbá élei csapottak, így csorbulásuk elkerülhető. A földtégla tulajdonságai lehetővé teszik boltozatok, kupolák építését. S ami a legfontosabb, spórolnak a fával, ami az építkezést nemcsak olcsóbbá, de természetbaráttá is teszi.

– *Látott már ilyen épületet, mielőtt kigondolta terveit?*

– Franciaországban, főként a gyarmatokon nagymúltú. Ugyanis a forróságtól ez a fajta építőanyag óvja meg leginkább a lakóit. Ha csak az elmúlt nyarat tekintjük, tapasztalhattuk, milyen borzasztó egy panellakásban átvészelni a hőséget.

– *Említette, hogy építkezéshez nem használnak faanyagot. Miből készül a födém?*

– A téglából készült boltozatra szigetelő fólia kerül, erre föld réteg és speciális, gondozást, nyírást nem igénylő vadfű. A kupolába üveget teszünk, amit befut a vadszőlő, s ezáltal a nyári időszakban igen kellemes színhatás érvényesül a lakásban. Télen ezek a levelek lehullanak, így a bágyadt napsütés ugyancsak barátságossá teszi az otthonokat. Lakótelepeken elképzelhetetlen ez a természetközeliség, az a jóérzés, amit egy ilyen ház nyújtani tud.

– Egyedi igényeknek megfelelő terveink vannak – veszi át a szót Kocsis Attila, ügyvezető igazgató. – Szeretnénk, ha minél többen megkeresnének bennünket, hiszen ettől a munkalehetőségtől reméljük azt, hogy az intézetből kikerülő fiúk önálló életet kezdhessenek.

(négyessy)

Az asztalos művész

„Szenvedés nélkül nincs művészet"

„Krisztus nem azért feszült a keresztre, hogy szenvedjen, hanem éppen ellenkezőleg, kiáltott az életért" – mondta Dohnál Tibor képzőművész, az Európa 24 csoport magyarországi tagja azon a boldogi ünnepségen, amelyen Szpisják Pál keresztre feszített Jézusát adták át a helyi általános iskolások számára biztosított imateremben. A művész elmondta, hogy Szpisják Krisztusának tíz ujja megsokszorozódva kiált az életért, s a fájdalomtól gyötrődve fejezi ki azt, hogy le kíván jönni arról a keresztről.

Szpisják Pál egyébiránt egy

„Fából, sárból, nádból és verejtékből"

Boldogon élő asztalosmester, aki általános iskoláinak befejezése után szeretett volna képzőművészeti szakközépiskolába jelentkezni, ám ez nem sikerült neki. Ez akkora traumát okozott neki, hogy csak két év múlva tanult tovább, s kitanulta az asztalos mesterséget. Sikeresen le is érettségizett Hatvanban, majd az Iparművészeti Főiskolára jelentkezett, belsőépítészeti szakra, ám nem vették fel.

Lapunknak elmondta, hogy az iskolázottság hiányát különösképpen nem is bánja, hiszen volt olyan ismerőse, aki a párttitkár édesapja révén került be az intézménybe, s aztán diplomás művészként elkallódott. Ő viszont a művészet lényegének azt tartja, hogy az alkotó háttérbe szorulva küzdjön a nemesebb eszmékért.

Az alkotó anyagi biztonsága miatt dolgozik asztalosként, de borzasztóan rosszul érezte magát, amikor egy cégnél dolgozott a bútorok javítójaként, s ezért váltotta ki az ipart. Most – úgy tűnik – boldogan él, habár kora reggeltől késő estig dolgozik, s nemcsak az ipart űzi, hanem eközben fest és szobrászkodik is.

Saját bevallása szerint jobban szereti azt, amikor anyagot farag, s ezt tanárának, Iványi Ödönnek köszönheti. A fát, amelyből a keresztre feszített Krisztust készítette, hosszú évek után – hiszen Pásztón született – Boldogon találta meg, s környékbeli túrái során bukkant rá az installációhoz szükséges anyagokra.

Feleségével együtt két gyereket nevel, akik közül a nagyobbik lánynak a zongorája – mivel zeneiskolába jár – ott áll az előtérben. A kisebbik fiú még igen apróka, s meglehetősen mohó, hiszen ottjártunkkor munkatársainkkal azt közölte, hogy még nem járt ott a Mikulás, holott édesapja ezt határozottan cáfolta.

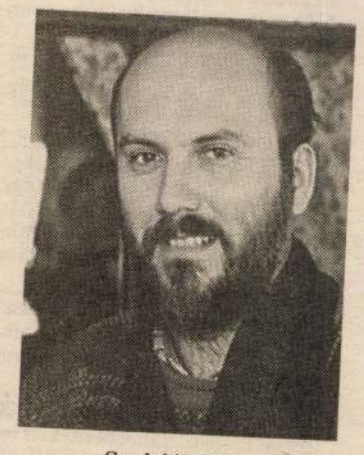

Szpisják Pál: A képzett művészek élete, lehet, hogy céltalanná válik

Az apuka egyébiránt már több önálló kiállítást is rendezett, így Gyöngyösön, Hatvanban, Kecskeméten és Budapesten is. Emellett számos alkalommal volt részese olyan tárlatnak, amelyen több képzőművész vett részt.

A falu imatermének adományozott szobrot mindenki szeretettel fogadta. A bevezetőben már említett Dohnál Tibor pedig úgy szólt róla: „Nem szeretem a tucat-Krisztusokat, amelyek hozzásimulnak a keresztfákhoz. De ez nem olyan, ez kifejezi az embernek azon szenvedését, hogy annak ellenére, hogy szinte nap mint nap keresztre feszül, nem kívánja ezt egyetlen porcikája sem."

(kova)

A 107. születésnap

Jó lenne már fenn lenni!

Hárman ültünk az autóban, de együttvéve sem voltunk olyan idősek, mint a hatvani szociális otthon ünnepeltje, a 107 esztendős *Andó Jánosné.* Kicsit tartottam a találkozástól, jóval fiatalabb emberekkel is nehéz sok esetben szót érteni. Aggodalmamat megosztottam *Takács Ferencné* gondozóval.

– Juliska nénitől nem kell félni – nevetett Takácsné. – Teljesen friss szellemileg. Még politizál is. Egy kicsit ugyan nagyothall, de ha közel hajol hozzá, érti majd a kérdéseket.

Az intézmény vezetője, *Oláh Vilmosné* fűzi tovább a szót: - Délelőtt már járt nála az MTI fotósa. Juliska néninek az volt a legnagyobb gondja, hogy a csavarókat még nem szedtük ki a hajából, s így nem hajlandó a fényképezőgép elé állni. „Nem teszem magam a világ csúfjává", mondta, s várakozásra intette a férfit. Végül is igaza volt.

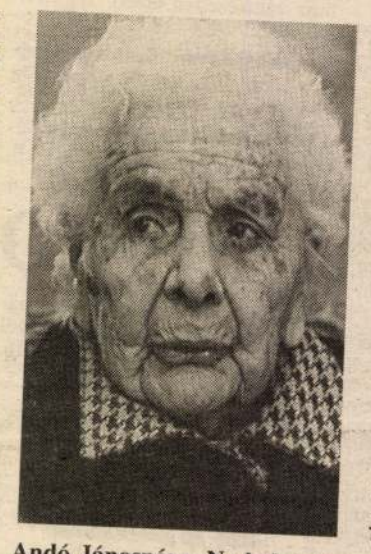

Andó Jánosné: – Ne bolygassuk a múltat.

(Fotó: Gál Gábor)

Ő már megélt 107 esztendőt, egy-két perc nem a világ.

– *Mióta él a néni az intézetben?*

– A századik születésnapját még otthon köszöntötték. De sajnos, meghalt a lánya, s akkor – egyéb hozzátartozója nem lévén – beutalták hozzánk. Ez nagyon rosszul esett neki. Bizonygatta: el tudja még látni magát. Valóban nagyon önálló, nem hagyja, hogy segítsünk neki a mosdásnál, öltözködésnél. Viszont már elég rosszul lát, főzni sem tudna magának. Meg aztán özvegyi nyugdíjból él, abból a pénzből semmire se jutna.

– *Látogatói vannak?*

– Rokonai közül már senki sem él. A szomszédai és Balaton-parti ismerősei jönnek el hozzá.

Ottjártunkkor Mikulás-ünnepség volt az otthonban. Juliska néni nem vett részt a rendezvényen. Egyedül üldögélt a négyágyas szobában, ölébe ejtett kezekkel révedezett.

– Juliska néni! Magához jött az újságírónő – zökkentette ki gondolataiból Oláhné.

Az idős asszony láthatólag felderült. Hiába a szerető gondoskodás, amivel őt körülveszik – egyhangúan peregnak napjai.

– Nem akartam én ide kerülni, csak egy kis lyukat kértem a Teremtőtől. Azt meg is adta, de amikor a lányomat elvesztettem, elvette tőlem azt is. Amikor a pszichológus megvizsgált, azt mondta, több eszem van, mint azoknak, akik hozzá küldtek. Mégsem maradhattam otthon.

– *Egy lánya volt?*

– Volt egy fiam is, de ő eltűnt a Donnál. A másik lányom pedig Kelebián élt, az unokámat négyéves korában láttam utoljára. Elfelejtettem a vejem nevét. Hiába erőltetem a fejemet, nem jut eszembe. Így aztán hiába bíztam meg a plébános urat, hogy nyomozzon Etuskám kislánya után, nem jutott eredményre. Magyarkanizsán születtem. Sokan voltunk testvérek. Anyám odaadott a húgának, aki szülésznő volt, neveljen ő engem. Hát aranyos, én inkább cseléd voltam ott, mint gyerek. Én láttam el a háztartást, vesződtem az urával, aki részeges ember volt. Megváltás volt, amikor megismertem a férjem. Masiniszta volt. Amikor elfoglalták a szerbek Szabadkát, akkor költöztünk apósomékhoz Salgótarjánba. A konyhában szorítottak helyet nekünk. Onnan kerültünk Hatvanba. Ne bolygassuk a múltat, nem jó rá gondolni.

– *Mire emlékszik szívesen?*

– Semmire.

– *S mi lenne a születésnapi kívánsága?*

– Szívesen meghallgatnám a rádióban a kedvenc nótámat. Várjon csak, mindjárt eszembe jut... Hogy is kezdődik..? Ja, már tudom: Sír a kislány a Balaton partján. Csak ilyen szomorú dalokat szeretek. Amire igazán vágyom: minél előbb a hozzátartozóim között lenni. Ott fenn.

Négyessy Zita

Rendkívüli karácsonyi engedményes vásár dec. 23-ig a Palladio Lakáskerámia Szalonban.
Több mint 50 féle csempéből és padlólapból
10–30 %-os engedmény.
Különböző fürdőszoba-berendezésekből
10–20 % engedmény.
Karácsonyig minden nap nyitva tartunk és várjuk kedves vásárlóinkat.
Egerben és környékén ingyenes házhoz szállítás!!
PALLADIO
Eger, Katona tér 1–3.
Tel/fax: 313-270
Eger, Katona tér 1–3. Tel/fax: 313-270.

BELSŐ ELLENŐR
Ön a vezérigazgató közvetlen irányítása alatt, az általa elrendelt rendszeres és alkalmi vizsgálatok elvégzéséért felelős az alábbi területeken:
Rt.-rendelkezések, utasítások, hatályos adójogszabályok és jogosítványok betartásának ellenőrzése, hibák feltárása, figyelmeztetés, valamint bejelentések vizsgálata.
Ön a Pénzügyi és Számviteli Főiskolán vagy közgazdasági egyetemen szerzett diplomát, és a fenti munkakörökben legalább 5 éves gyakorlatot szerzett.
Teljes diszkréciót biztosítunk! Kérjük, hogy szakmai képesítését és tevékenységet is tartalmazó jelentkezését küldje el Eger, Pf. 21-re.

Szvagh György, vel- és állami-díjas építész
Obszervatórium Piszkéstón.

2.) Folytatás.

(Részlet).

Magyar Építőművészet, 1988, 3., 42-43-old.

200 ÉVE SZÜLETETT HILD JÓZSEF

SZROGH György

Magyar Építőművészet, 1990. 1.

Hild József — reformkori építészetünk kiemelkedő egyénisége — 1789-ben született egy, a hagyomány szerint a 15. századig visszavezethető építészdinasztia tagjaként.

A szakmát apjától, *Hild János*tól — a pesti Újépület építésvezetőjétől — sajátította el. Nagy hatással volt rá az antik építészet, azt a helyszínen is tanulmányozta. Ő már akkor járt tanulmányúton Olaszországban, amikor az még nem volt bevett szokás, sőt tudomásunk szerint három évig dolgozott is Rómában. 1811 (Hild János halála) után előbb apja üzleti ügyeit vette át, majd teljesen önállósodott. Fél évszázadig rendkívüli energiával és hatékonysággal dolgozott. Bár gyakran ismételte önmagát — saját „típustervei" voltak —, az építészet szinte összes területén alkotott maradandót. Polgári lakóházakat, palotákat, villákat, kastélyokat, szállókat, oktatási és egészségügyi épületeket, fürdőket, templomokat, sőt még ipari épületeket is tervezett. Ezek számát és minőségét a 20. század építészei is megirígyelhetik.

Épületeit a klasszikus szépségeszményeknek megfelelően formálta, de mentes volt a túlzott akadémizmustól. Tiszta építészeti és építőmesteri gondolkodással olyan klasszicista építészeti nyelvezetet hozott létre, hogy művei megfeleltek az alkalmazott anyagoknak és szerkezeteknek, kora társadalmi gazdasági adottságainak, ugyanakkor a magyar talajban gyökereztek. Ma úgy mondanánk: megtalálta a funkció és a forma összhangját.

Kilencszázhuszonhárom Pestre készült épülettervéről tudunk, és ehhez jönnek még a máshol levők. Pesti épületei apja városkoncepciójának szellemében készültek, s így jól példázzák azt is, hogy a generációk a „stafétabotot" továbbadva, a fiatalok az idősebbek munkáját folytatva és fejlesztve, a meglevőt megtartva és továbbépítve hogyan hozhatnak létre közösen maradandó értéket.

A ma építésze — szerencsére — már ugyanúgy tiszteli Hild József munkáit, mint ő a klasszikusokét. Ellentétben a múlttal, ma — akár jelentős anyagi áldozatok árán is — kevesebbet bontanak, inkább restaurálnak. (Mai szemléletünkkel bizonyára többet mentettünk volna meg a Budapesti Kirakodó tér (most Roosevelt tér) klasszicista házaiból — valamennyit Hild József tervezte —, melyek fokozatosan épültek és tűntek el. Ma már csak egyetlen (Tänzer-ház, Akadémia utca 31.) áll közülük. Megmentenénk a háború után a műemlékesek tiltakozása ellenére lebontott Kereskedők Házát, az ún. Lloyd-palotát is (a Hyatt Atrium szálló helyén állt valaha), de most már késő... Szerencsére még mindig van mire vigyáznunk. Sajnos a Kubinyi-kastély Tápiószentmártonon már nem látható, de például a Hild József tervei szerint átépített Sándor-Metternich-kastély Bajnán még megmenthető (a melléképületek állagvédelme elkezdődött, s remélhetőleg lesz pénz a teljes együttes felújítására). Mielőbbi rekonstrukcióra vár a budapesti Tigris-szálló (Bp. V. Nádor utca 5.) és a Rósa-villa (II. Budakeszi út 36.) is. Jó volna, ha megmaradt házai megfelelő funkciót — és kellően alázatos építészt — kaphatnának, nehogy a szintén budapesti Hild-udvar (III. Árpád fejedelem útja 6—8.) sorsára jussanak, ahol ormótlan színpadépítmény takarja el az arányos, kecses, ritmusos architektúrát. Hild József megmaradt házait meg kell óvnunk, hogy utódaink a valóságban is, és ne csak képekről tanulmányozhassák, hogyan tudta egy mester korszerűen alkalmazni a saját kora anyagaival és szerkezeteivel az őt megelőzőek eszközeit is, hisz ezzel a kérdéssel minden korszak szembe találhatja magát.

Sarlós Júlia

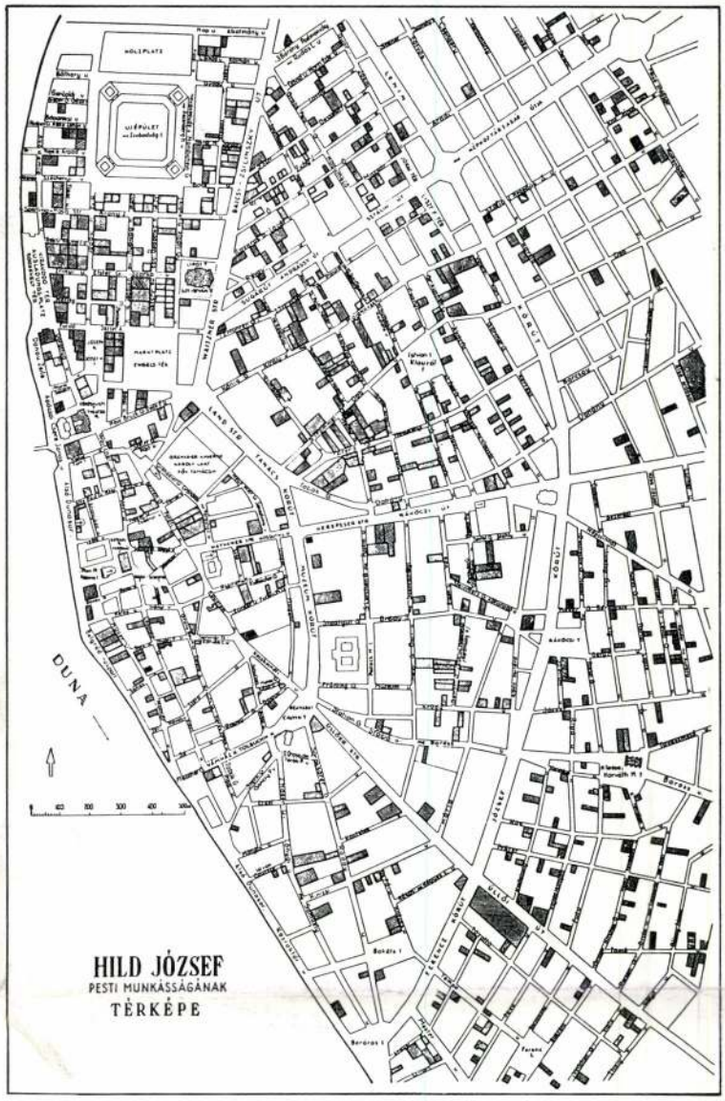

1

2

3

4

5

6

7

8

9

1. Pesti munkásságának térképe sametizált utcahálózaton. Tónusozva van az a több mint kilencszáz ház, melyekhez Hild József is készített terveket, reprodukció. 2. Bazilika, Pest-lipótvárosi Szent István templom, Bp. Szent István tér. (Hild József tervei alapján 1851-ben kezdték építeni), reprodukció. 3. Lloyd-palota, Bp. Roosevelt tér. (1927) Korabeli vízfestmény, reprodukció. 4. Gross-ház, Bp. József nádor tér 1. (1824) 5. Tigris-szálló, Bp. Nádor u. 5. (1840, homlokzata átalakítva), reprodukció. 6. Csendilla-villa, Bp. Budakeszi út 73. 7. Hild-udvar a Császár-fürdőben, Bp. Árpád fejedelem útja 6—8. (1844), reprodukció. 8. Főszékesegyház, Eger (1837), reprodukció. 9. Derra-ház, Bp. József Attila u. 16. (1839). A reprodukciók Rados Jenő: Hild József életműve c. könyve alapján, a fényképek Réz Mihály felvételei

Irodalom

Zádor—Rados: A klasszicizmus építészete Magyarországon. A Magyar Tudományos Akadémia kiadása. Budapest, 1943. 93—122 oldal.

Rados Jenő: Hild József életműve. Akadémia Kiadó, 1958.

Major Máté: Hild József. Építésügyi Szemle 1959. 3. szám 86—88. old.

Fülep Lajos: A magyarországi művészet története. (szerkesztők: Dercsényi Dezső és Zádor Anna). Corvina Kiadó. Budapest, 1970. 333—338. oldal.

Rados Jenő: Magyar építészettörténet. Műszaki Könyvkiadó, 1971. 266—272. oldal.

Hild József munkásságával ugyan már sokat foglalkoztak — nem sok építészről készült olyan monográfia, mint Rados Jenő hosszú kutatómunkát összefoglaló „Hild József életműve" című könyve. A BME Építészettörténeti és Elméleti Intézete kiállítással összekötött tudományos konferenciát rendezett 1989. dec. 15-én „Ráció és romantika" címmel a 200. évforduló alkalmából.

SZROGH GYÖRGY 75 ÉVES

1

Közvéleményünk kedves hagyománya szerető köszöntéssel megtisztelni kiválóságainkat, most éppen Szrogh Györgyöt 75 éves életállomásában, számba véve értékeit és megtett életútját.

Én inkább baráti kézszorítással — az újabb életcélok, a további, megvalósításra váró feladatokra serkenteném. Az ünnepelt ne vesztegeljen — robogjon tovább, még messzibb és legtávolibb állomások felé. A felköszöntések szép percei ne „keretezzék be" életművét, mert az még nem muzeális anyag. Joggal valónak veszem — mert Voltaire szólását igazolja Szrogh György lényének és életútjának az egésze…: „nem azért dolgozunk, hogy éljünk, azért élünk, hogy dolgozzunk" (közéletünk-környezetünk bölcs feladata lenne: tegye is ezt lehetővé).

Szrogh György már diplomamunkájával elhivatott ígéretként jelentkezett — máig is emlékezem a megoldására. „Korosztályunk" szakmai indulásakor egy hatásában, ízében újszerű áramlat világában éltünk. Egy fiatal kezdő építész természetes szemléleti, alkotói azonosságot talált a Műegyetemünkből kilépve. Olyan korszakban, amikor a festmények, a szobrok, a filmek, a plakátok, sőt a női ruhák is azonos szellemet sugároztak.

Tévedne azonban a mai kor gyermeke, ha valami aranykor nosztalgikus káprázatát, freskóját merném felidézni… Nemzetünk ugyanakkor a válságok keresztтüzében vonaglott… meg nem emésztett feladatok-témák szorongatták az egyes embert, az akárkit, az ellenérdekek frontok mögött sorakoztak… A „mi lesz Veled emberke" kérdése fenyegetően meredt felénk… és ez a nagyvilág egyetemét foglalkoztatta. Mindez rátelepedett valamennyi, az életbe induló építész rajztáblájára is, így születhetett meg a máig is élő felelősségtudat, elkötelezettség is, ama építészi elhivatottság, amely híven kisugárzik Szrogh György minden gesztusából, tervezése „indulatának" (Németh László fogalmazásában) megértéséhez ez a kulcs. Ebben nőtt fel egy fiatal építésznemzedék — szeretett professzorunk dr. Kotsis Iván tanítása mint elvetett mag csírázott ki tanítványai hű, következetes magatartásában…

Egy építésznemzedék nagyjából kb. 6-8 építészévfolyam egységesebb gondolat világát jellemzi (magamból kiindulva, az előttemmögöttem 4-5 évvel fiatalabbakkorosabbak összetartozása — az azonos ideálok, élmények, előképek, szenvedélyek a sokszor vakon hitt igazságok aranyló köd-párának holtig tartó éltető valósága…), így esetünkben az Ünnepeltnél kb. 4 évvel vénebb lévén — lennék kortárs és barát.

Épületeink a hivatottak arra — remélhetően maradó monumentumokként túlélik korukat —, hogy felértékelődve az utódok mérlegén élményként tanúsítsák: volt napjaik, történéseik káoszából miként fordul mindig az út a Kozmosz irányába.

Közismert Szrogh György derűs egyénisége — humanista magatartása, ebben a szellemben elegánsak az épületei… feltűnően átgondolt részletekkel, s ha szabad az elburjánzott szakzsargont megkerülnöm, épületeibe belépve kivétel nélkül megejtő, barátságos légkörbe kerülünk… ebben külön úton is jár sok kiváló értékes tervezőtől — másként érzem nála; tervezői habitusa messzi múltak humuszából nőtt ki, és még ma is hajszálgyökerei innen veszik a táplálékait… innen szívja roppant energiáját, alkotó erejét és lendíti új feladatai felé. Ez az alkotó energia rója rá a legnagyobb csapást és a megváltó áldásban részesíti: állandóan önmagával áll perben, önmagának a pályázó partnere, „ők ketten" vitáznak egymással. Nem vállalja a jó ötletek álságos csapdáját… a tolakodó gráciát ellöki (Ady Endre). (Emlékeztet elhunyt kiváló építészünkre, aki nem adta be kész, becsomagolt pályatervét, tragikusan(?) ráébredt egy jobb tervre.)

Ráfogom, mert akarom, Szrogh György valami messziföldi tervezői lélekvándorlás mythosában él, minden egyes terve egy gondolatsor befejezése. Csak egy új-újabb témában, új nekiindulással, lélekvándorlásként kel életre feltámadásában. Ezért épületei nem is mutatnak egymásra. Annyira más és más a megformálásuk, a meglátásuk, a kiinduló elemzésük, felszabadultan kötetlenek („épületcsaládra" nem lehet lefokozni). Mert ami már egyszer „bevált", az a másik témánál kényszer, amelynek szelleme leveti régi lovasát.

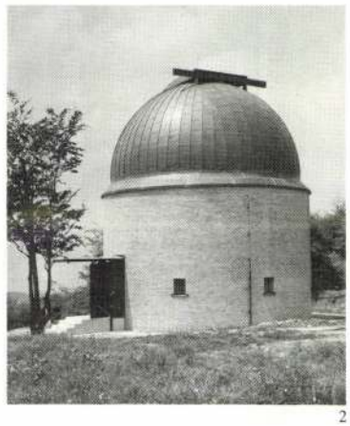

2

Szrogh György munkái
1. Hincz Gyűjtemény, Vác, 1963
2. Budapest Szálló, Budapest, 1967
3. Csillagvizsgáló. Piszkéstető, 1963
4. Általános iskola, Mogyoród, 1961

Architectural Works by György Szrogh
1. Hincz Collection, Vác, 1963
2. Hotel Budapest, Budapest, 1967
3. Observatory, Piszkéstető, 1963
4. Primary School, Mogyoród, 1961

Utalok a korszerű építészt megfogalmazó több évtizedes svájci Werk megfogalmazására… a szenvedélyes kutató fantázia és a racionális alkotó akarat egyszeri-együttese adja a modern építészt… (akár Szrogh Györgyöt is említhették volna).

Az építészet hitem szerint — és ez közhely is — két pólus közötti szikra, az érzéki és az intellektuális szépség közötti libikóka is. Minden kor ennek az egyensúlyát kereste, mércéjének aránya a kor sajátos önjogú képletét alakította ki. Műemléki elfogultságunk nehogy ezt a mesekort illetéktelenül átfogalmazza. Ne legyünk savanarolák, kiátkozva kortársi többirányú formakeresésünket, esetleges különbségünket, ha formavágyaink ellentétesek is. A művészettörténet is terhes inquizíciós tévelygésekkel, késő sokszor a megváltó felmentés.

Higyjünk az Ünnepeltnek! Elbitangolták a funkció valós tartalmát és jelentőségét, a funkció nem más, mit belépőjegy a táncos vigalom tolongásába… félreismert „szűz" és nem hetéra. Mióta világ a világ, az emberi agy és alkotó kedv mindig a cél irányába lőtte ki mindenkori fegyverét, a siker biztos reményében — a műtörténelem évezredeiben és ma is — a világűrbe. Szajkózzák úton-útfélen a Nyugat felé a felzárkózást; nemzetünk mindig és egyformán európai műveltségű értékes öntudatával azonos volt a Nyugattal. Ennek szép játéka építészeti kultúránk, melyet történetesen ebben a cikkben ünnepelünk is.

Iványka András

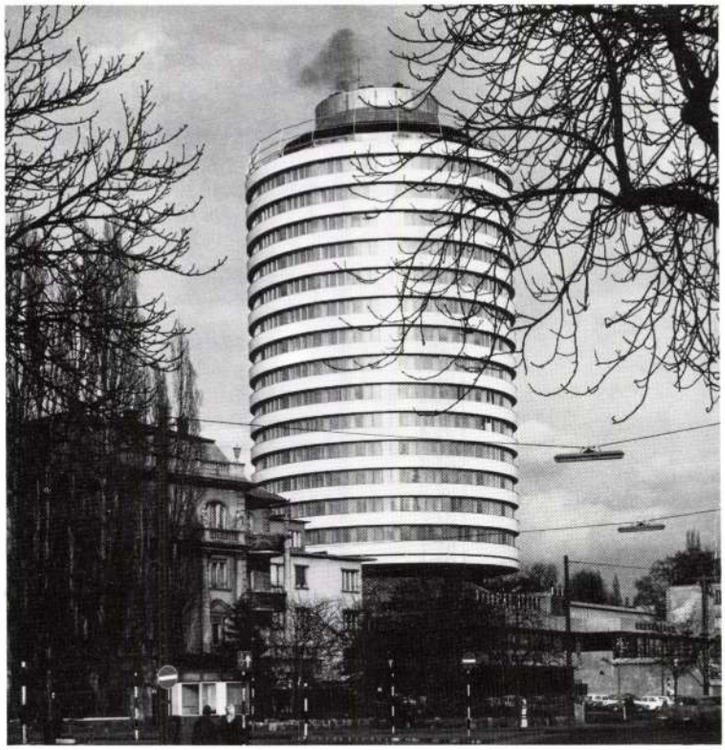

3

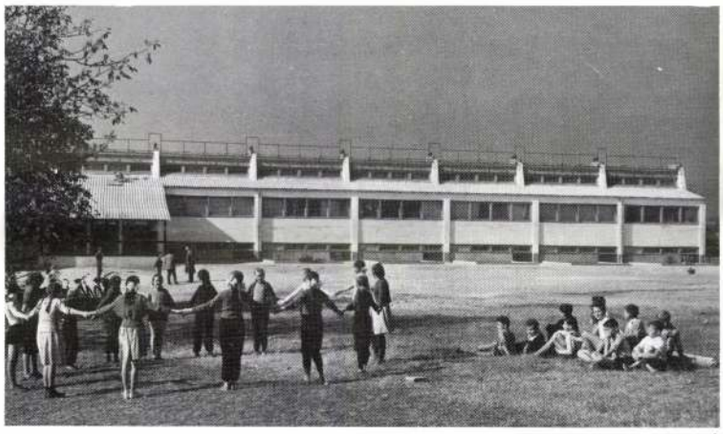

4

Szrogh György 75 éves, ez hihetetlen. Gondolkodásmódja, vitalitása alapján jóval fiatalabbnak gondolnánk. Pedig 1915. január 23-án született, 1938-ban diplomázott a budapesti Műegyetemen. Dolgozott tervezőirodában, tanított a BME-en, valamint az Iparművészeti Főiskolán. Sok megvalósult épülete mellett (Bányász Szakszervezet Székháza — Budapest; Építők Szakszervezeti Székháza, társtervezés — Budapest; Csepeli Rendőrkapitányság — Budapest, Orvosi Rendelőintézet — Oroszlány; Orvosi Rendelőintézet — Komló; Filmszínház — Dunaújváros; Technika Háza korszerűsítése — Budapest; OTP lakóház — Budapest, Frankel Leó út. 8.; Növénytermesztési Pavilon — Budapest, Mezőgazdasági Kiállítás; Kukoricatermesztési Pavilon — Budapest, Mezőgazdasági Kiállítás; Szociális Otthon — Nagyszénás; Általános Iskola — Dunavarsány; Általános Iskola — Mogyoród; Csillagvizsgáló — Piszkéstető; József Attila Művelődési Ház — Salgótarján; Budapest Szálló — Budapest; lakóház, társtervezés — Nógrádverőce; nyaraló — Szigliget, Hincz Gyűjtemény — Vác; orvos háza — Leányfalu; Forte múzeum — Vác; Erdős Renée lakóházának átalakítása — Budapest) az Iparművészeti Főiskola építészeti képzésének két évtizede fűződik a nevéhez. Olyan építészeti oktatást szervezett meg és vezetett, amelynek hallgatói értő belsőtér-alakító és bútortervező társai lehetnek az építészeknek, sőt néhányukat immáron legsikeresebb építészeinkként ismerjük.

Szrogh György munkájáért 1953-ban és 1967-ben Ybl-díjat, 1970-ben Állami díjat, 1975-ben a Munkaérdemrend aranyfokozatát kapta.

Születésnapjához gratulálunk. Kívánjuk az ünnepeltnek s magunknak, akik diákjai lehetnénk, hogy még sok munkáját megismerhessük és sokáig hallgathassuk bölcs tanácsait.

Sarlós Júlia

A MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE 1989. november 10-i Közgyűlésének HATÁROZATA

1. A Közgyűlés elfogadja az elnöki és főtitkári beszámolót és az Ellenőrző Bizottság jelentését.
2. A Közgyűlés az előterjesztés alapján az Alapszabály 1.§1., 1.§5., 9.§ 3/d., 12.§.1., 20.§., 20.§.3., 20.§.5., 20.§. 10/b, 20.§. 10/e., 21.§. és 21.§.5. pontjának módosítását elfogadja. Az Ügyrend módosítása a Vezetőség hatáskörébe tartozik.
3. A Közgyűlés tudomásul veszi és megerősíti a Vezetőségnek a Budapest—Bécs Világkiállítás ügyében hozott 1989. október 4-i határozatát.
4. A Közgyűlés elhatározza az Építész Kamara Intéző Bizottságának létrehozását, egyúttal utasítja a Vezetőséget, hogy a tagság ajánló listája alapján válassza meg a bizottság tagjait.
5. A Közgyűlés megbízza a Vezetőséget, hogy dolgozza ki és bocsássa párhuzamos nyilvános vitára
   a. az Építész Kamara,
   b. egy korszerűsített MÉSZ, vagy a korszerűsített MÉSZ,
   c. egy lehetséges kapcsolt MÉSZ-Kamara,
   d. esetleges további változatok koncepcióját.
   Végleges javaslatát jóváhagyás végett terjessze a soron következő (ez esetben tisztújító) Közgyűlés elé.
6. A Közgyűlés felkéri a közlekedési, hírközlési és építésügyi minisztert, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy az állami tulajdonban lévő ingatlanok hasznosítása és elidegenítése a közérdek elsődleges sérelme nélkül történjen. A különleges védelmet igénylő területeket és ingatlanokat egyértelműen határozzák meg és hozzanak létre intézményes garanciákat arra nézve, hogy ezek hasznosítása csakis az elvárható legjobb építészeti színvonal valószínűsítése mellett, azaz építészeti tervpályázat útján történhessék a szakmai nyilvánosság biztosítása mellett.
7. A Közgyűlés felkéri a közlekedési, hírközlési és építésügyi minisztert, hogy egyértelműen állapítsa meg a külföldi építészek magyarországi működésének és tervezési jogosultságának szabályait, és tegye meg a szükséges intézkedéseket a kölcsönösségi elv külföldi érvényesítésének érdekében.
8. A Közgyűlés a Magyar Építőművészek Szövetsége volt tagjának, több építész nemzedék tanítómesterének, dr. Kotsis Iván professzornak a tiszteletére és emlékezetére „KOTSIS IVÁN" emlékplakett alapítását határozza el. A plakett adományozásának módját, a Kuratórium összetételét és működési szabályait a Vezetőség határozza meg. A plakett adományozására először 1990-ben kerül sor.
9. A Közgyűlés felkéri a Szövetség Főtitkárát és az Elméleti Bizottságot, hogy a Vákár Tibor által felsorolt közgyűlési jegyzőkönyveket kutassa fel és tegyen javaslatot a Vezetőség számára megteendő intézkedésekre.
10. A Közgyűlés felkéri a közlekedési, hírközlési és építésügyi minisztert, hogy tegye meg a még lehetséges intézkedéseket az 1990-re tervezett magyar építész-világtalálkozó megrendezésével kapcsolatban.
11. A Közgyűlés a Világkiállítás építészeti tervpályázatával kapcsolatos előkészítést a Vezetőség hatáskörébe utalja — természetszerűleg beszámolási kötelezettséggel —, a Vezetőség a Parlament döntése után térjen vissza a témára.

A könyv alakban most megjelent

Coloroid színatlasz

1647 színmintát tartalmaz

Ára: 2900 Ft
(oktatási intézményeknek kedvezményesen: 1500 Ft).

A hozzá tartozó tanulmányi táblákkal és átszámítási táblázatokkal együtt megvásárolható a Műszaki Könyvkiadó könyvesboltjában:

1051. Budapest, V., Bajcsy-Zsilinszky út 20.
Tel.: 1-112-849
Utánvétellel megrendelhető az alábbi címen:
Budapest 5.
Pf.: 581
1374

A Coloroid színrendszert — Prof. Dr. Nemcsics Antal elmélete alapján és vezetésével — a Budapesti Műszaki Egyetemen dolgozták ki 15 éves munkával. 100 000 emberrel végzett harmóniaküszöb-mérési kísérlet eredményén alapul. A nemzetközi színmérési rendszerekhez — mint a Munsell, a DIN és az NCS — transzformálható. Jeleivel színharmónia-összefüggéseket lehet leírni. A Coloroid összefüggései egyszerűek, színjelei könnyen memorizálhatók, színtere esztétikailag egyenletes. E tulajdonságai miatt a színes környezettervezésben rendkívül előnyösen alkalmazható. A budai Várnegyed házainak színkialakítása a Coloroid színrendszer segítségével történt. (Stuttgartban ez a munka nemzetközi első díjat kapott 1984-ben; európai szabadalmaztatása folyamatban van.)

Szrogh György, Ybl- és Állami-díjas építész 1.) Folytatás
„Építészképzés a Magyar Iparművészeti Főiskolán" az 1960-70-es években.

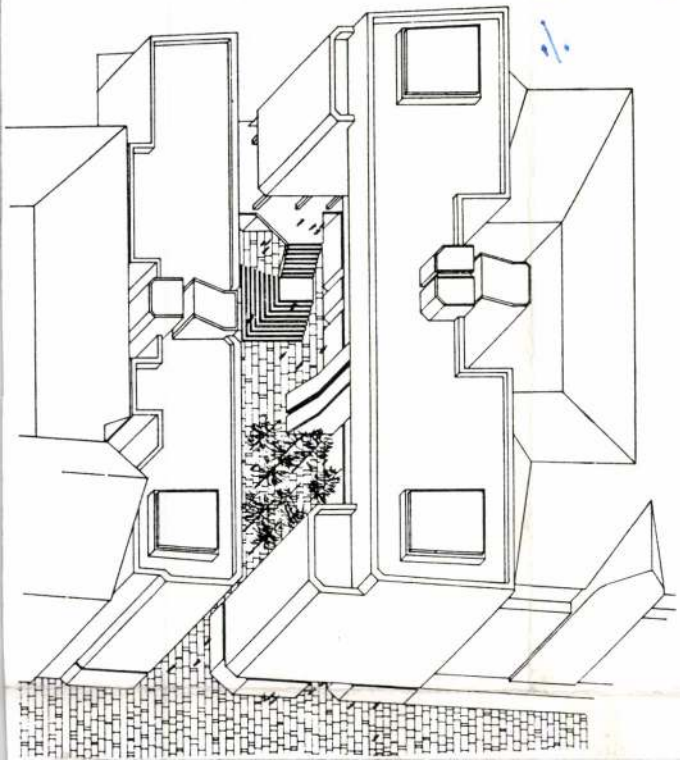

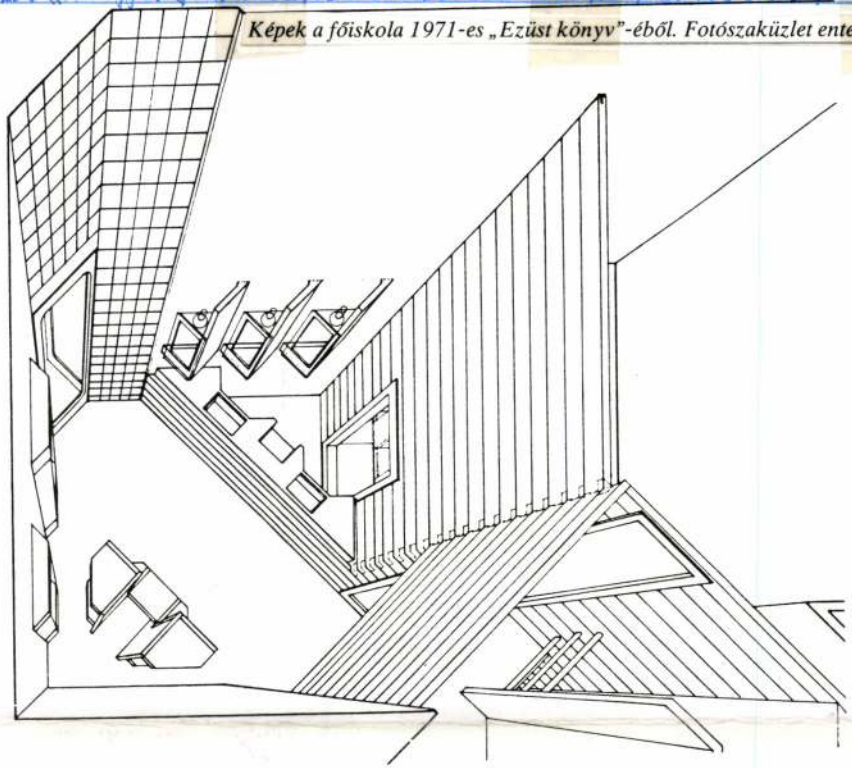

Képek a főiskola 1971-es „Ezüst könyv"-éből. Fotószaküzlet enteriőrje.

Magyar Építőművészet, 1981, 3, 23-old.

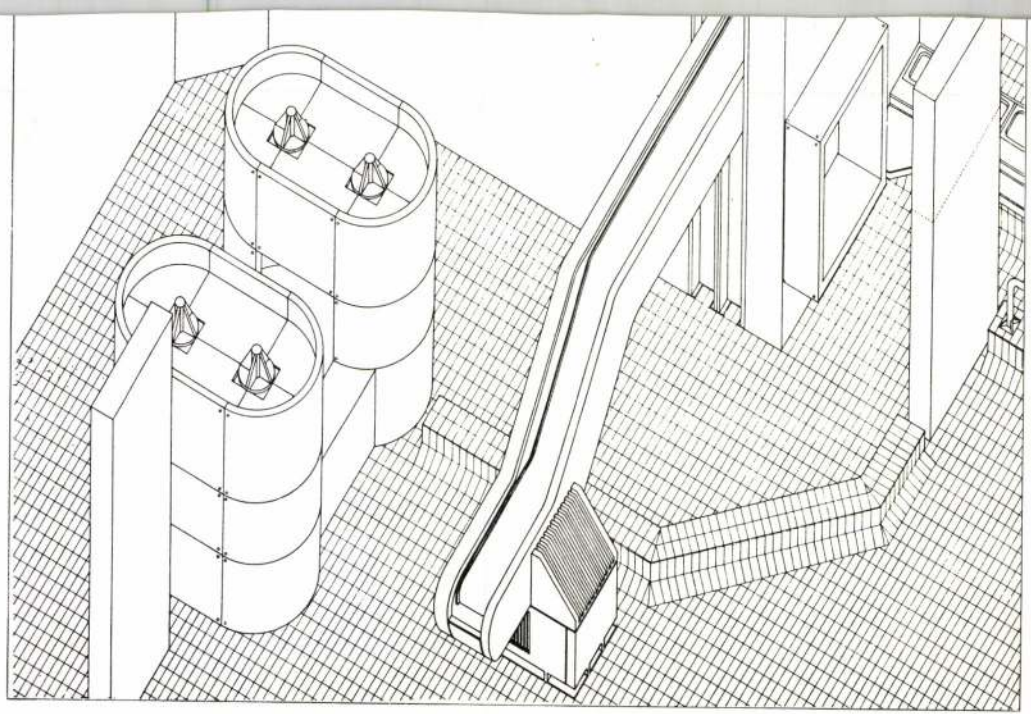

1

meggyőződésem szerint nincs külön építészet és külön belsőépítészet. Azért nem is lehet, mert a társadalomnak nincs ilyen megkülönböztetett két külön igénye. Lehet és van azonban a munkamegosztás szerint építész és belsőépítész. Ezt az álláspontomat megpróbáltam a tanszék elnevezésének jóval későbbi vitájában is kifejezésre juttatni azzal, hogy címül ajánlot-

B. A tervezett emberi környezet, a téralakítás komplex problémáinak megoldása.

A téralakítás tervezési problémáiban olyan feladatkörök kapnak helyet, mint:

1. Adott épületek nyers szerkezetekkel meghatározott tereiben megadott program teljesítése, elsősorban a berendezési tárgyak, valamint a teherhordó

kezőszint részlete

1—2. Plan of a self-service restaurant. Entrance and detail of the dining table

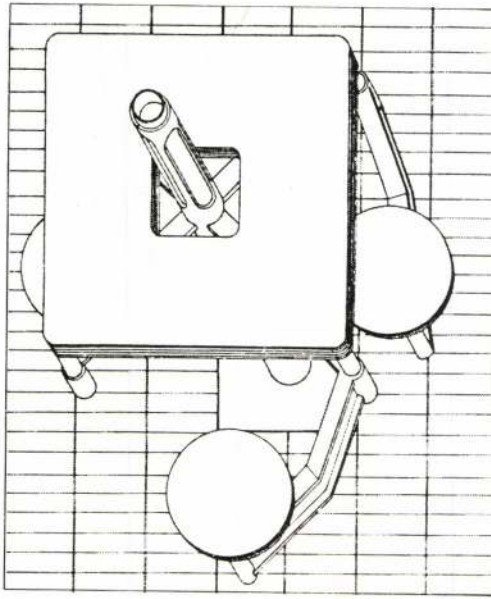

2

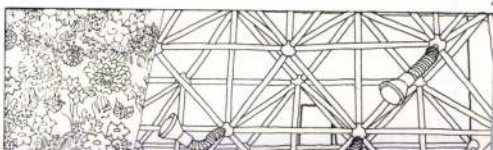

Straegh György Kossuth- és Állami-díjas építész
Obszervatórium Piszkéstetőn 1. Főépület

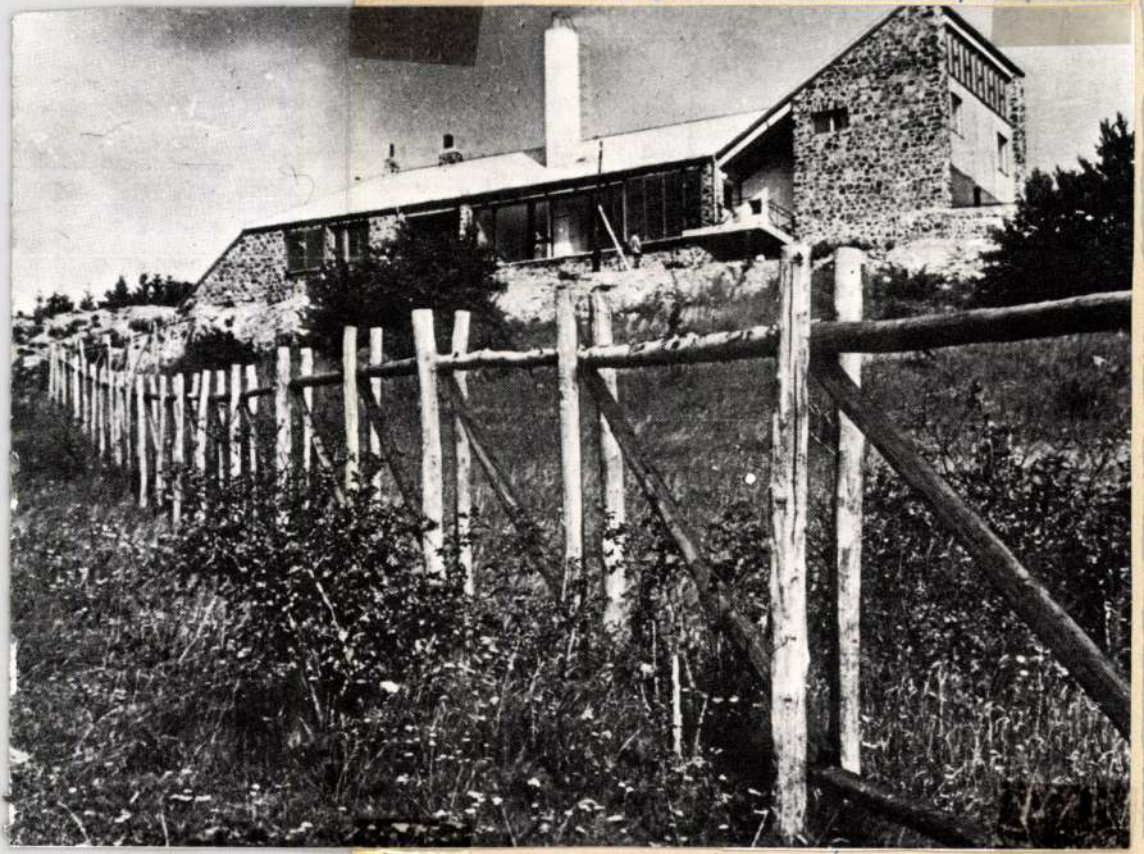

a/2

Magyar Építőművészet,
1988, 3, 41-43 old.

kező szempontjaim vol-
t illetően:
az OTP igényei szerinti

ségek között egy olyan
erű épület kialakítása,
örnyezetébe, de ha ki-
or is jó arányú, jó alakú,
van) megformált, tö-
lenő épület legyen;
kiharcoltam a belső lép-
gazdaságosan, emele-
nagyobb és 4—4 kisebb
, melyek a nagyobbak-
hatók voltak: (és való-
használják azokat) ge-
i rendelő, stb. gyanánt;
n a magastetőt nem tar-
om fontosnak), az utca
ázak tetősíkját követő
ı;
külön középület: a két
z Király József). Ezt az
y az udvar egy szinttel
ıes, napos kerthez kap-
k alakultak ki.
onból és ablaksávokból
vakító fehérre gondol-
lalékkal, de ezt nem si-
). Az utcai földszint: 3
ratolt üvegbeton tömb,

Strogh György, Ybl- és Állami-díjas építész. 2.) Folytatás.
Építészképzés a Magyar Iparművészeti Főiskolán az 1960-70-es években.

1-2. Gyógyszkiszolgáló étterem terve. Bejárat és az étkezőasztal részlete. | repr. |

3. Textilbemutató terem. | repr. |

4-6. Iparművészeti Főiskola építészeti terve. Műhelysínt alaprajza és modellfotók. | repr. |

7-8. Ravatalozó és kolumbárium terve. Külső részlet és alaprajz. | repr. |

9. Lakótelepi alközpont terve. | repr. |

Magyar Építőművészet, 1988., 3., 24-25-old.

Szrogh György, Ybl- és Állami díjas építész
Janáky György: Utsérlet egy korszak bejárására.

19. Csillagvizsgáló és kutatóház, Piszkéstető |repr.|
Építész: Szrogh György, 1963.

19. Csillagvizsgáló és kutatóház, Piszkéstető. Építész: Szrogh György. 1963
19. Observatory and research house, Piszkéstető. Architect: György Szrogh. 1963

Magyar Építőművészet, 1988., 3., 13-old.

Szrogh György
épitész

M.D.K.

A pinkéstetői obszervatorium
tervével szerepelt a kiállitáson.

Körner József: A III. épitészeti kiállitás.
Művészet, 1961. julius – 36 l.

Szrogh György épitész M.D.K.

/KÖZTI/

6 tantermes iskola, Mogyóréd, Dunavarsány

repr.

Magyar Épitömüvészet 1965/1. 36-48.l.

M. D. K.

SZROSH György építész

Piszkiskető, csillagda

(Repr.)

Weiner Tibor: Három „romantikus" alkotás,

Magyar Építőművészet 1956. (V). 2. sz. 39., 43-8. 45 l

M. D. K.

SZROGH György építész

40 férőhelyes emeletes típusbölcsőde (Repr.)

Hegyi Lajos terve alapján

Szrogh György: Típus-gondolatok

Magyar Építőművészet 1957 (VI.) 5/6.

148. l.

le.D.K.

SZROGH György építész

40 bérőhelyes földszintes típus - bölcsőde (Berr.)

Szrogh György: Típus-gondolatok magyar Építőművészet 1957.(01.) 5/6. sz. 148. l.

Szrogh György M.D.K.

Az UNESCO iskolatervezési ösztöndíját kapta
Tanulmányut Anglia, Egyesült Államok,

Zsigovits Edit: Világjáró szakemberek
Építész Mexikoban

Magyar Nemzet 1966. május 15. 7.l.

Iskogh György építész

Ybl díjat kapott (I. fok)
elsőszerben a Nagyszenási
Kovácsi oszkon és a Salgótarjáni
Kulturkás tervezéséért (emlitve)

Nagyvaca 1967 IV. 2. 2 old.

Szrogh György, építés

M.D.K.

Gádoros, Preisich és Perényi közös tervei szerint épült MEMOSZ-székház jelzi a körvetlenül 1945 utáni évek erős lendületű modern irányzatát.

Major Máté hozzászólása a MTA ankétján "Az ujkori magyar müvészet periodizációjának problémái"-ról Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1967. XVI. évf. 1. sz. 12 old.

M.D.K.

Szrogh György épitész

KÖZTI

1967-ben Ybl-dijjal kitüntetve

I. fok.

Különösen a nagyszénási szociális otthon és a salgótarjáni kulturház tervezéséért

Magyar Épitőmüvészet 1967/3. 7.1.

Szrogh György épitész M.D.K.

KÖZTI

Müvelődési Ház és Megyei Könyvtár, Salgótarján
1 62-66.

Belsőépitész: Hornicsek László- Bősze György

repr.

Magyar Épitőművészet 1967/2. 23- 35.l.

M. D. K.

SZROGH György építész

20 férőhelyes típusbölcsőde (Resz.)

Pintér Béla terve felhasználásával

Szrogh György: ~~Típus~~ Típus-gondolatok

Magyar Építőművészet 1957 (VI.) 5/6.

147. l.

M. D. V.

SZROGH György építész –
Tóth Sándor

Résztvesz a víztorony pályázaton
(Repr.)

Rácz Péter: Százhöbmétéres víztorony
tervpályázata
Magyar Építő művészet 1956. (V.) 2. sz.
46. 48. l.

M. D. U

SZROGH György építész

Bp. XIV. Épélő - Fa - és Épélőanyag - ipari Dolgozók Szakszervezeti Szikháza

Társtervező: Gáldoros L. — Perlmüjz - Preisich G.

Gerő László: Építészeti stilusok

Bp. 1957. 136. l.

H. D. U

SZROGH György építész

Csepel Irodaház

Gerő László: Építészeti stílusok

Bp. 1957. 136. l.

Szrogh György, építész MDG

Iskolatervező építész. Társával, kiss Istvánnal most tért haza Külföldi tanulmányútjáról. A korszerű iskolaépítési módszereket tanulmányozták az UNESCO megbízásából.

Szőke Sándor: Iskola – folyosó nélkül 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1966. jún. 29.

MDK

Szrogh György épitész

Weiner T.: Három "romantikus" alkotás. Magyar Epitőművészet 1956. 39.l.

Kropf György, építész

10000 Ft jutalmat kapott.

— : Nívódíjas építésznek 1

MDK

ESTI HIRLAP 1968. jan. 20.

MDK

Szvogh György, építész

Előadást tart a Fének

klubban.

— : férületlen gondolatok 2

ESTI HIRLAP Bp. 1968. jan. 5.

Szrogh György

Az Épitésügyi és Városfejlesztési Minisztérium 1968-ban iskolaépitési kutatási munkát kezdeményezett. Ezt az ÉVM részéről Kiss István épitész irányitotta, a kutatócsoport vezetője Jeney Lajos, tagjai Kismarty Lechner Kamill, Reischl Péter, Szrogh György és a Művelődésügyi Min. négy szakértője voltak.

Jeney Lajos: A jövő iskolaépitése. - Magyar Épitőművészet, 1969.3.sz. 61. l.

Szrogh György

Nepei Művelődési házát

említi Tarnóczy Lóránt cikke: Salgótarján.
Budapest, 1970. 7.sz. 18-20. l.

Szrógh György, építész

MDK

Meghívták pályázatra.

— : Emlékmű kérül Pest-Buda egyesítésének 100. évfordulójára 8.

Népszabadság, Bp. 1971. febr. 13.

MDK

Szrógh György, építén

Egyik tervező.

—: Emlékmű

Pest-Buda egyesítésének 100. évfordulójára

12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. febr. 12.

Szegh György
építész

Hotel Budapest

Regi.

Magyar műv. Tört. 10. 7.
Képzőműv. Lexicon. 1971.

Szrogh György
építék

~ és mások: A szlfótarjáni Tó tér

Repr.

Magyar műv. tört. 10. 4.k.
Képzőműv. kiad. 1971.

Szrogh György
építén

Kultúrház / Salgótarján, Tőtér /

Magyar művtört. 10. 8.
Képzőmű v. Kiad. 1971.

Szrogh György
építész

Hotel Budapest. Bp. 1967.

Repr.

Rados: Magyar építészettört. 383.
Műszaki K. 1971.

Szrogh György

cikke: Az Iparművészeti Főiskola belsőépitész képzés-nek kérdései. - Ipari Művészet,1968.~~V-VI.sz.~~ III.sz. 12-16.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz.149-182.l.

166. l.

Szrogh György

Budapest Szálló /Szrogh György épitész, Királyi József, Németh István belsőépitészek, Schrenk Ágnes kertterv./ - Ism: Magyar Építőművészet, 1968.4.sz. 26-33. l. - Dezső János, Müszaki Tervezés, 1968. 5.sz. 7-11. l. - Kollár Imre, Magyar Építőipar, 1968.3.sz. 145-152. l. - Nagy Elemér, Magyar Építőművészet, 1968, 4.sz.34-37. l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz.149-192. l.

154. l.

Szrogh György

Hollóháza, templom /Csaba László építész./ - Ism: Szrogh György, Magyar Építőművészet, 1968.6.sz. 36-41. l.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.ért. 1971.2.sz. 149-182. l.

154. l.

Szrogh György

Szrogh György - Jeney Lajos: Lakókörzetek gyermeknevelési épületegyüttesének tervpályázata 1967. - Magyar Építőművészet, 1968. 5.sz. 2-9. l.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971. 2.sz. 149-182. l.

153. l.

Szrogh György

Tervezte a piszkéstető-i csillagvizsgáló és kutatóházat. 1963. 436. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1411

Szrogh György

Tervezte a nagyszénási sociális otthont

1966. 447 sz. reprodukció.

Merényi Ferenc. A magyar építészet

1867-1967. Budapest 1970.

1421

Szrogh György

Tervezte a Salgótarjáni kulturház mé-
zőterét. 1965. 414. sz. reprodukció.

Mezényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967. Budapest 1970.

1381

Szrogh György

tervezte a Magyaródi ált. iskolát
1963. 398. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967. Budapest 1970.

1361

Szrogh György

a csepeli rendőrség épületét tervezte

1953. 347. p. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet

1867-1967. Budapest 1970.

1261

Szrogh György

Teroci alapjón épült a bp-i Gorkij fasor-
ban a bányászok szakszervezetének szék-
háza.

Merényi Ferenc: Az magyar építészet
1867-1967. Budapest 1970.

1231

Szrogh György

dunaújvárosi Dózsa filmszínház tervével súlyt fektet a „reprezentatív" külsőre

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1091

Szrogh György

salgótarjáni kultúrháza a tudatos
városolkotás korszerű példája.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967 Budapest 1970.

1121

Szrogh György

és társainak terve a volt bp-i MÉMOSZ

székház felépítésére vonalkozóan, vita-

tott, de értékeinél fogva egyik legjelen-

tősebb.

Merényi Ferenc: A magyar építészet

1867-1967. Budapest 1970.

1231

Szvogh György

csepeli rendőrség épülettérve formá-
lásbeli kötöttségek korlátain belül ma-
radva viszonylagos értéket mutat fel.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967. Budapest 1970.

1271

Szlogh György

Gádoros Lajos, Petrényi Imre, Preisich Gábor tervezték a bp-i Dózsa György úti volt MÉMOSZ székházat.

Petrényi Fejezet: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

122 l

Szrogh György

tervezte a Dunaujvárosi Dózsa film-
színházat 1951 27 i. sz. reprodukció

Merényi Ferenc: A magyar építé-
szet. 1867-1967 Budapest, 1970.

1088

Szrogh György
építész

Építő-, Fa és Építőanyagipari
Dolgozók Szakszervezeti Székháza

Repr

Radics: Magyar építészettört 376
Műszaki kiadó 1971

Szrogh Gy.
építész

~ és mások: Bp. MÉMOSZ székház

1947 - 48.

Repr.

Rados: Magyar építészettört. 343.
Műszaki kiadó 1971.

Szvogh György
építén

~ volt MÉMOSZ - székház, 1949

Repv -

Magyar műv. tört. 10. 1. k.
Képzőműv. kiad. 1971.

Szrogh György, építész

- tervezte a megyei művelődési házat Salgótarjánban.

Kovács Margit: Az építész
Magyar Ifjúság, 1970. XII. 11. 6. l.

Szrogh György

cikke: Salgótarján új városházája.

Magyar Építőművészet, 1969.2.sz. 16.l.

Szrógh György

Résztvesz a Pest-Buda egyesítésének 100 évfordulójára kiírt emlékmű pályázaton

Nyszava 1971 II. 13

Szrogh György

Az utóbbi évek építészeti felfedezőlelkének egyik jelentős alakja. A Budapest szálló tervezője.

Ernyey Gyula: Magyar design; Ipari Művészet, 1969. III. 23. l.

Szrogh György -

Jeney Lajos

terve réktven. „Lakókörzetek gyermekneveléssi épületeszüttesének" tervpályázatán 1967.

Magyar Épitőmüvészet 1968. 5 a. 2. l.

A FEJÉR MEGYEI MÚZEUMOK

MEGHÍVJA ÖNT A

P R I Z M A 1 3

IPARMŰVÉSZCSOPORT

K I Á L L Í T Á S Á R A

SZÉKESFEHÉRVÁR, ISTVÁN KIRÁLY MÚZEUM

1972. JÚNIUS 25 – AUGUSZTUS 7

A

KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA

S Z R O G H G Y Ö R G Y

ÉPÍTÉSZ

1972. JÚNIUS 25-ÉN, VASÁRNAP

DÉLELŐTT FÉL 12 ÓRAKOR

NYITVA HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL

NAPONTA 10–13 ÉS 15–18 ÓRÁIG

PRIZMA 13

72.3704 FMNYV.

Czrogh György épitész

a Velencei-tó partján

vendéglető épületet tervezett.

Magyar Nemzet 1970 január 23.

4. old.

M.D.K.

Szrogh György, építész (1915 -

nevét az 1945-ös évet követő haladó szellemű, modern építészek körött említi a szerző.
[Ő tervezte az 1968-ban elkészült „Budapest" szállót]

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,

Akadémiai Kiadó, Bp. 1968. 955. old.

[Szrogh György], építész M.D.K.

tervei szerint épült kör-alakú „Budapest" szállót körli a lap két oldalon átmenő szép, nagy felvételben — csak a fény képéz megnevezésével.

BUDAPEST, 1968. VI.évf. 6. sz. 24-25. old.

Szrogh György épitész

M.D.K.

Résztvett az M-7-es autópálya pihenőhelyén létesitendő autós csárda és eszpresszo-tervpályázatán.

Kiviteli tervét az UVATERV irányitásával készíti.

Magyar Epitőmüvészet 1968/1 , 2-5.l.

Szrogh György, építész

Jutalmat kapott.

— : Építészeti miródíjak 12

Népszabadság, Bp., 1968, jan. 21.

MDK

MDK

Kroph György, építész

Nyilatkozata.

—: Mit vár a reformtól, mit
tesz érte — az építész..... 11

Népszabadság, Dn. 1967. dec. 24.

M.D.K.

Szrogh György, építész

tervezte a salgótarjáni József Attila Művelődési Ház, ahová Blaski János mozaikja került.

Körli: Szij Rezső

ALFÖLD, Debrecen 1967. XVIII.évf. 11. sz. old.

hátsó borítón

Szrogh György, építész

Pályázaton díjat nyert és meghívást kapott a „Kakas és tyúknak" nevezett vendéglátó objektum kivitelezésére.

–: Korszerű étterem, presszó az M 7-es út velencei szakaszán 13

NÉPSZABADSÁG Bp. 1967. jún. 17.

Szrogh György épitész M.D.K.

A Budapest Szálloda egy ik tervezője

Társterevező: Szutor János

Az ország első körkeresztmetszetü háza lesz a tizenhat eneletes Budapest Szálló

Magyar Nemzet 1965. március 16. 5.1.

Szrogh György, [építén?] MDK

A Pinkéstetőn épült modern

villagrizzgáló épületét tervezte.

Fenyik Flóra: Szép Köd az Ikrehen 5

ESTI HIRLAP, bp. 1964. jan. 18.

MDK

Szragh György
építész

Az Jol Miklós dy I. fokozatát
nyerte el.

— : 1967 kiváló és érdemes művészei ...
Élet és Irodalom, 1967. április 8 - 4 lap

Szrogh György, építész

M.D.K.

Gádoros Lajos, Perényi Imre és Preisich Gábor közös tervei szerint épült fel 1947-1949 között a budapesti Szakszervezeti Szérház (Dózsa György út), melyen a két világ háború közök kátérbe szerint modern építészeti stílus teljes mértérben érvényre jutott.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

371. old.

Szrógh György, építész

MDK

A Hotel Budapest tervezője. Megszemlélte az épülő hengerszálló munkáit.

(fénykép

— . Resti emberek, 1966 1

ESTI HIRLAP B(t.1966.dec.) 24.

MDK.

Szrogh György

Az Ybl dij I.fokozatát kapta

Népszava 1967 ápr.2.

MDK.

Szrogh György

Ybl dijat kapott

Délmagyarország 1967 ápr.2.

MDK

Szvoboda György, építész

Az Ybl M.-díj I.f.-t kapta.

–: Az idei irod. és művészeti díjasok 6.

Népszabadság, Bp. 1967 ápr. 2.

Szrogh György, építész MDh

A 17 emeletes Budapest Szálló egyik tervezője.

– : tüvegpalástot kap a budai Lenger-hotel 6.

ESTI HIRLAP Dp. 1965. márc. 15.

M.D.K.

Szrogh György épitész

/KÖZTI/

Csillagvizsgáló és kutatóház Piszkéstetön

Butortervezö: Moess Tibor repr.

Magyar Épitömüvészet 1964/1. 13-24.1.

Szrogh György épitész M.D.K.

Ybl-dijas /KÖZTI/

"Budapest" szálló terve

Épitési téchnológus: Thoma József

Zdravics János: Milyen lesz a szigeti ma gasépület?
Nyilatkozik a 24 szintes szálló tervezője
Magyar Nemzet 1965 október 16. 4.1.

Szrogh György, építész 1964

A Budán épülő óriás-szálló

tervezője.

(l. m.): Hotel Budapest 3.

ESTI HÍRLAP 1964. jún. 20.

M.D.K.

SZROGH György építész

Piszkéstetői csillagvizsgáló

Balogh János: Megnyílt a III. Építészeti Kiállítás

Magyar Nemzet 1961. május 19. 8. 9

Szragh György
építész

M.D.K.

„Modellje" (repro) Építészeti tervei.

Dezsényi Dezső: Uj épületek történeti környezetben
Művészet, 1962. november – 40 lap

Szrogh György épitész M.D.K.

Játszótéri fal

Tillai Ernő :Kiállitás

Magyar Epitőművészet 1962 /4. 51.1.

Szregh Gyöegy épitész M.D.K.

Salgótarján, kulturház

repr.

Magyar Epitőmüvészet 1962 /6. 6-7.l.

MIK

Szrogh György építész

A MÉMOSZ székházának egyik tervezője

Uj Építészet 1948. 293 l.

Szrogh György ép. MDK

Ybl-dijas.

Középület tervezője.

Mücs.-IV.M.Képzöm.Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat. 22.l.

Szregh György MDK

építészmérnök, született Csömör, 1915

az oklevél keltének éve 1938 száma 137

József nádor 1937/38

Szrogh György épitész MDK

terve repr.

Hidasi Lajos:XIII.kerületi rendelőintézet tervpályázata Magyar Építőművészet 1955.IV.évf.11-12.sz. 363,370.l.

Szrogh György épitész

MDK

Épitők Szakszervezete Székháza repr.
Csepeli adminisztrációs épület repr.

Gádoros Lajos:Tiz év épitészete a középületek kritikájának tükrében Magyar Építőművészet 1955.IV.évf. 97.l. 100.l.

Szrogh György épitész MDK

Épitőipari dolgozók szakszervezeti székháza repr.

Preisich Gábor:Budapest tiz éve Magyar Épitőművészet
1955.IV.évf.3-5.sz.79.l.

MDK

Szrogh György épitész Ybl-dijas

A velencei Biennale Magyar kiállitási pavilonjának ujjáépitési terve repr.

A velencei Biennále magyar kiállitási pavilonjának ujjáépitési terve Magyar Épitőművészet 1955. IV.évf. 1-2.sz.55.l.

M. D. K.

SZROGH György építész

Földszintes, mezőgazdasági laktóház

MNOT 19-54

MNOT katalógusa ± 1958. 27. l.

M. D. K.

SZROGH György építész

20 fős bölcsőde MNOT 123-56
40 " " " 124-56
40 fős emeletes bölcsőde MNOT 125-56
60 " " " 126-56

MNOT katalógusa 1958. 98., 99., 100., 101. l.

MDK

Szrogh Gy.építész

Gorkij fasori bányászszékház
MEMOSZ székház
Csepeli hivatali épület

Major Máté:Építészetünk helyzetéről Csillag,X.évf.
1956.október 780.l. 784.l.

Szrogh ~~György~~/ György, épitész MDK

Irodaház Csepelen.

4 /2 repr.

MagyÉp 1945-55.

Szrogh György, MDK
építész

Budapest, Építő-, Fa-, és ~~Építőipari~~ Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezeti Székházának egyik tervezője.
3 repr.

Tervezők: Gádoros Lajos
Perényi Imre
Preisich Gábor
Szrogh György

MagyÉp 1945-55.

Gy. Szrogh

Docens az Magyar Iparművészeti Főiskolán. (Épitészet.)

International Directory of Arts. 8th Ed. 1965/1966 I. /Ed.: H. Rauschenbusch/, Berlin, é.n. Deutsche Zentraldruckerei AG. 1004 l.,) 522. l. (M.,

Szrogh György

A mogyoródi kattantermes iskola /1958-1961/ épülete.
Az utóbbi évek kiemelkedő épülete.

Major Máté: Az épitészet uj világa, Magvető, 1969, 294.l.

Szendrői Szrogh György

A Gorkij fasori bányász szakszervezeti székházat építette.

A MÉMOSZI-t vele együtt Gádoros L., Perényi L., Preisich G.

Major Máté: Az épitészet uj világa, Magvető, 1969, 90. l.

Szrogh Gy.

A csepeli hivatali épületet építette.

96. l.

Major Máté: Az építészet uj világa, Magvető, 1969,

Szrogh György, épitész MDK

A sztálinvárosi Dózsa filmszinház tervezője.
2 repr

MagyÉp 1945-55.

Szrógh György
építész

MDK

Sztálin téri MÉMOSZ épületét Gádoros Lajos, Perényi Imre, Preisich Gábor és Szrógh György tervezték.

310-311. o.

Borsos-Sódor-Zádor:Budapest. Bp. 1959.

MDK

Szrógh György

épitész

épitette át a Bányász Szakszervezeti Székházat.
/Gorkij fasor/

310.o.

Borsos-Sódor-Zádor:Budapest. Bp. 1959.

Strogh György építész – Makrin Agamemnon szobrász

felhívást kaptak a Máscius 15. tér

rendezésére kiírt pályázatra

Magyar Nemzet
1969 márc. 15

Sztrogh György építész

„Budapest" szállója - emlékére.

Magyar Nemzet 1969 jan. 9

Szrogh György

Szrogh György - Jenei Lajos: Lakókörzetek gyermeknevelési épületegyüttesének tervpályázata, 1967. /ismertetés/

Magyar Építőművészet, 1968. 5.sz. 2-9. l.

Szrogh György

Jónossy György, Magyar Gejza és Finta József tervei alapján épült fel Salgótarján város központja.

Pethényi Imre: A város központja, tervezés és rekonstrukció. Budapest, 1970. 190 l.

Szrogh György

Dr. Kiss Sándor és Grád Gusztávné rövid cikkben ismertetik az Építésügyi Műszaki és Gazdasági Tájékoztató iskola-célszámát /1968.évi 4.szám/, és felhívják a figyelmet Szrogh György, Jeney Lajos és Kiss István cikkeire.

Magyar Építőművészet, 1968.5.sz. 60. l.

Szrogh György

(1915) - építész. A budapesti Műszaki Egyetem építészkarán tanul. 1938-41 Hidasi Lajos tervezőirodájában, majd a MÉMOSZ építőipari vállalatánál dolgozik.

Kiskicsoda? Életrajzi lexikon / Fonó Györgyné, Kis Tamás / Bpest, 1969.

5391

Szrogh György

1947-66 különböző állami tervező-irodák mérnöke. 1965-66 Unesco öztöndíjjal tanulmányúton Angliában, az Usa-ban és Mexikóban az új iskola építési elvek és módszerek tanulmányozására.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon. /Fonó Györgyné, Kis Tamás/ Bpest, 1969. 532 l.

Szrogh György

1966 - a b pesti Iparmüvészeti Főiskola tanára, az építészeti tanszék vezetője. Két szeres Ibl díjas (1954, - 1967). Több müvei: Pipkéstetői csillagvizsgáló (1956).

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon / Tonó Györgyné, Kis Tamás / B pest, 1969. 539 l.

Szrogh György

Nagyszénási fociális otthon (1964),
Salgótarjáni művelődési ház (1966),
Budapest szálló (1967).

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon. /Fonó
Györgyné, Kis Tamás/ Budapest, 1969
1-6171 5391.

Szrogh György

Az Iparművészeti Főiskola felsőépítész-képzésének kérdései címmel cikket írt.

Ipari Művészet, 1968. 3. sz., 12-16. l.

SZROCH GYÖRGY

ÉPITÉSZ. RÉSZTVESZ AZ ALÁBBI TERVPÁLYÁZATON.

REPR: 1 RAJZ

DR KISSNÉ NAGYPÁL JUDIT: SOPRON MŰEMLÉKI BELVÁROSÁNAK ÜRES TELKEIRE KIIRT PÁLYÁZAT 1968.

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET, 1969/5. 2. LAP.

MDK

Szrogh György építészmérnök, 5000 frt-os
Ybl Miklós II. dij.

köz- és kulturális épület-terv

Kiosztották az "Ybl Miklós" építőművészeti dijat.
Magyar Nemzet 1953. nov. 2o. 3 l.

Szrogh György

okl. építészmérnök

szül. Csömör 1915.

Oklevelet nyert 1938.

József nádor 1937/38

208. l.

ELSŐ RÉSZ

Szvoch György

Szvoch György a Magyar Iparművészeti Főiskola belsőépítészeti tanszékének vezetője.

Bárkányi Attila: Minta-családok.
Művészet, 1977. augusztus - 14. oldal.

Szrógh György, Ybl- és Állami-díjas építész

Magyar Géza Ybl-díjas építész, megbízást kapott Salgótarján városközpontjának beépítés terv elkészítésére. Ez még a 60-as évek elején volt, egy építési kötöttség is volt, mert ennek a közbeeső beépítési tervnek az alapján a KÖZTI-ben Jánosi György elkezdte tervezni a Karancs Szállót. Majd ezt követte Szrógh György, aki a kulturházat tervezte és ezeket az adottságokat, mint tervezési adottságokat már be kellett építeni ebbe az új koncepcióba,

A karancsaljai tervező

1981. X. 2. URH 20.20 (Vné).

- Számomra elgondolkoztatóan jó az, ami Magyarországon véleményem szerint nagyon kevés - helyen itt sikerült a legjobban korunk, legujabb korunk épitészetében, hogy ezt a látszólagos kettősséget, tehát a természetes környezet és az épitett környezetnek a szerves kapcsolatát sikerült megőrizni.

- Mivel?

- A legegyszerübb módszer. Látszólag egyszerü, éppen csak alkalmazni kell tudni. A salgótarjáni Főtér számomra azért érdekes és szép, mivel részben zárt ez a tér, jó épületekkel, zárt térfalak alakultak ki, ugyanakkor ez a térkinyulik a természetre, a szemközti domboldalra.

- Szrog György, Állami-dijas épitész itt Salgótarjánban a téren, a József Attila Müvelődési Központnak a tervezésével ugyan csak letette a kézjegyét.

- Amikor én müvélődési házat kaptam feladatul, akkor nekem valahol be kellett az én agyamba vagy a szivembe vagy az egyéb sejtjeimbe táplálni azt, hogy itt több készül, mint egy müvelődési ház, egy uj város készül, és egy uj városnak a központja, és ennek egyik alkatrésze ez az épület.

- Amikor hozzáfogott a munkához, ugy itélte meg, hogy az elképzelés, a városrendezési elképzelés, az jól alkalmazkodik a táj természetes voltához?

- Igen. A tájnak jellegzetessége ez a szük hosszan elnyuló völgy és nagyon megszabja ez mindenkinek, aki hozzányúl, a tennivalóját. Ez a két domb közé záródó főutvonal, meghatározza a városna mintegy a fő ütőerét. Itt valahol egy kiágazásnak, egy kitüremkedésnek születnie kellett, amelyik a Főteret alkotja, amelyik a városnak a szive lesz majd. Na most ezt a szivet fizikai értelemben tehát térnek tekintjük, atérnek határai vannak, a térhatárokat megfelelő épületek alakitják, megfelelő épületek alatt olyan közösségi épületeket értek, amelyek tartalmukban is tulajdonképpen ennek a térnek a központi szerepét jelzik.

- Ezen a téren nem kevesebb, mint négy nagyon rangos épitész helyezte el az épületét. Márpedig, minthogy az épitészet mü-

Nézőpont.
1978. aug. 22. televízió 20.55 /VGné/.

vészet, az egyéni kifejezésformák mindenkinél mások. Mégis, hogyan lehetett összhangot teremteni közöttük?

- Hát erre nagyon nehéz és nagyon könnyü a válasz. Összhangot teremteni mindig nagyon nehéz, dehát a világon erre már volt példa. Emberek között is születnek összhangok, igy jön nek létre a családok is, meg igy jön létre egy társadalom is. Az épitészek is ugyanennek a társadalomnak a tagja, és hogyha egymást megtudják becsülni, és hogy nem akarják egymást, nagyon csunya kifejezést kell használnom, lekunkurálni, hanem szivesen igazodnak egymáshoz, anélkül, hogy a saját arcukat feladnák és elvesztenék, akkor az az érzésem, hogy az eredmény az magától értetődik.

- Teljes rendszerben tudott-e gondolkodni, teljes rendszerben tudott-e tervezni, amikor hozzáfogott ehhez a kérdéshez, ehhez a munkához?

- Hát ez tulajdonképpen metodikai kérdés is. Tulajdonképpen sejtjében ott kell lenni az egész rendszernek, és mindenre kell gondolnia, vagy legalábbis a fő alkotó tényezőkre igen. Hogy azután mi bontódik le a munka folyamán apróbb részekre, és mi az, ami csak a tudatában van, vagy a tudatában lappangva jelen van, és mi az, ami később kerül megvalósitásra, ez természetszerüen nagyságrendi kérdés.

- Ahhoz, hogy egy jó környezet létrejöjjön, szándék, elhatározó, és az egész megvalósitást biztositó mecénásra is szükség van. Ahol jó dolog jön létre, akár a történelemben, akár a jelen időben itt Salgótarjánban, meggyőződésem, hogy a szervezetben, jelen esetben a mecénás szervezetben egyéni felelősségvállalást, egyéni felelősséget vállaló vezető emberekre volt szükség.

- Volt ilyen itt Salgótarjánban vagy voltak ilyenek?

- Feltétlenül volt, ezért jött az létre, ami létrejött. Bár itt talán egy kicsit vitatkoznék a Kerényi Józseffel, azért lehet, hogy az országban azért egy Salgótarján van, de azért vannak még eredmények. Akár éppen a részvételével formálódó kecskeméti központ, vagy az ujabbak közül a szekszárdi városközpont. Hát eredmények azért vannak, ha mondjuk nem is ilyen nagyvolumenüek, mint Salgótarján, ami tulajdonképpen már egy uj város. Feltétlenül, mecénás mindig kell, az épitész munkájának ez a lényege, hogy értő emberek foglalkoztassák. Az az épitész mindig egy megbizást elégiti ki, egy megbizó igényét elégiti ki, még akkor is, ha saját maga nagyon nagy mértékben formálja a megbizóját. A megbizó személyek vagy személy, akik kel összetudtunk fogni ennek a városnak a létrehozásáért, ezek értő emberek voltak, és itt talán nagyon hangsulyozni szeretném a személyeket. Nagyon sok beruházásunknak az a problémája, hogy szervezetekkel áll szemben az épitész. Szervezetek nem

tudnak igényeket formálni, emberek formálnak igényeket, és köz vetitenek. Itt Salgótarjánban meg voltak az igényformáló, igénykövetelő, igényeket értő emberek.

- Ön szerint valóban példa-e Salgótarján? És, ha igen, akkor mire?

- Két szóval tudnám, két mondatban tudnám összefogni a gondolataimat. Az egyik, amit ugy nevezhetnék néven, hogy bizalom. A város minden vezetője, akkori vezetője, párt- és állami vezető szerve tökéletesen megbizott azokban az épitészekben, akik re bízta ezt, mint épitészi feladatot. Ő megmondta azt, hogy mit akar, azt,hogy hogyan, azt ránk bizta.

- A környezethez hozzátartozik az összetettség, a különbözőség is. Itt Salgótarjánban Finta József, Szrog György, Jánossi Gyurka vagy Magyar Géza, talán egyik sem veszi sértésnek, ha azt mondom, külön-külön biztos nem tudták volna ugy megoldani a feladatukat, mint igy , egymást tisztelve, becsülve közösen.

- Az eredményességnek a jegyében azt a módszert érzem, ami mi épitészek egymást váltva dolgoztunk, vagy igen gyakran együtt, de amikor egymást váltva, egyik követte vagy megragadta, anélkül, hogy azonosult volna a másikkal, hogy az arcát saját arcát elveszitette volna. De megragadta azt az alapvető gondolatot, azt a néha fizikai jegyet, megragadta ezt, és ezt próbálta folytatni, talán ezt a latin szót nem tudom kikerülni, kontinuitás. Ebben benn érezhető az is, hogy a multat is tudomásul kell venni, nem tudtunk egyszerüen a mult nélkül jelent épiteni, de épp ugy a jelenlevő jelen már kötelez bennünket már egy következő, most éppen megfogalmazó jövőért.

- Amikor FEkete Nándor négy esztendővel ezelőtt a Városi Tanács elnöke lett itt Salgótarjánban, a mindenki által ismert, sőt elismert városközpont már létezett. Ennek a szinvonala azonban komoly kötelezettséget ró a következő munkákra.

- Hát akkor, amikor a városközpont rekonstrukciós tervét a tervezőintézetek vitatták, a tervező vállalatok dolgozták ki, és felelős szakemberek ezen vitatkoztak, akkor én Salgótarjánban még diák voltam. Akkor, amikor a Városi Tanács élére kerültem, tulajdonképpen egyfajta tanácsi mult áll mögöttem, ugyanakkor, amikor ezt a funkciót elvállaltam, azt is tudtam, hogy hallatlan nagy felelősséggel kell ezt a munkát végezni, hiszen a városközpont rekonstrukciójának csak az első fele kész, az sem teljesen még. Tehát a folytatásában nagyon -nagyon megfontoltan kell kialakitani az elképzelést és dönteni arról, hogy hogyan tovább. Felelősségteljes munka a tervezők számára, felelős ségteljes munka a tanácsi testületek, a tanácsi vezetők számára is.

- Nem véletlenül állunk mi most un. prérinek a szélén.

- Hát tulajdonképpen prérinek néz ki, mert a rekonstrukció második ütemének az épitésén állunk jelenleg, a város un. nyugati városrészén. Megkezdődött a területelőkészitési szanálás, a nyugati városrész rekonstrukciója 1979. második felében indul. A tervezés során, a rendezési terv készitése során, a Fiatal Képzőművészek Studiója szinte találkozott a kezdeményezésnél találkozott a mi gondolatunkkal, és összhangot, harmonikus összhangot teremtett már a tervezés szintjén az épitészet és a képzőművészet között. Tehát tulajdonképpen ez egy uj vonása lesz a rekonstrukciónak, a rekonstrukció folytatásának, mivel már a tervezés során gondoskodni tudunk arról, hogy a képzőművészeti alkotások, akár köztéri plasztikák, akár köztéri szobrok, akár a tér kialakitások már eleve megtervezésre kerüljenek, jóllehet a rekonstrukció első ütemében jelentős köztéri alkotások elhelyezésére került sor, nagyon tehetséges képzőművészek találkoztak itt épitészekkel. De tulajdonképpen a tervezés szintjén véletlen, hogy ugy sikerült elhelyezni a köztéri alkotásokat, mint ahogy ma a város keleti részében az tapasztalható. Azzal viszont, hogy a tervezés szintjén megteremtsük ezt az összhangot, megitélésem szerint a rekonstrukció folytatása talán megujitható.

- Egy másik közös gondolat ezekben a filmekben, amit a salgótarjáni filmben talán legjobban Szrog György fogalmazott meg, úgy nevezte, hogy kontinuitás, folyamatosság. Ezt a másik filma Finnországból hozott filmben, ha jólemlékszem Timo Szulmalajnen fogalmazta meg, úgy, hogy a nemzeti karakter megőrzésének igénye. Nem tudom, hogy nem mond-e ez ellent a tömeges épitkezés követelményének, hiszen végtéreis napjainkban, és nemcsak nálunk, ez az irányadó, ez a legfontosabb követelmény? Megoldható-e valamilyen formában a nemzeti karakter megőrzése ilyen körülmények között?

- Attól függ, hogy valamelyik országban, valamelyik tájon, van-e nemzeti karraktere az épitészetnek. Egyáltalán, ha arról beszélünk, hogy a világ épitészetében van finn épitészet, ez azt jelenti, hogyennek van valami sajátos vónása, ami tényleg nemzeti karakterből származik, nemzeti, szóval ebben a nemzeti karakterben benne van az etnológiai adottságok, a táji adottságok, a végtelen tavas vidék és a végtelen erdők vidéke, ugyhogy a finn ember az jóval közelebb áll még ma is a természethez, mint a mi városi emberünk, aki tulajdonképpen ki sem lát a természetbe a házaitól. Ezért a nemzeti karakterbe nagyon nehéz beszélni, és főleg nem lehet ezt szándékosan, hogy mondjam, provokálni, hogy létrejöjjön. Az az érzésem, vagy az a dialektikus szemlélete az épitészetnek, amiről beszéltem az előbbi időben, ha az közössé válik, akkor azok a szempontok is lassan érvényre jutnak az épitészetben, amik éppen a tájjal és a nemzeti karakterrel függnek össze. De ez persze egy nem előidézhető, nem úgy követhető, létrehozható folyamat, hogy a multat felidézzük, vagy a mult valamely stiláris vidékét, hogy ugymondjam az épitészetnek felidézzük, hanem csakis belülről nőhet ki ez, nem meghatározható, hogy milyen időterjedelem alatt, csak belülről nőhet ki ez.

- Gondolom itt ebben az uniformizáládásban, amelyik itt az iménti filmekben is elhangzott, és amelyeknek mi is nap, mint nap tanui vagyunk, nagymértékben közrejátszik az a tény is, hogy az épitési technika, technológiaa az világszerte azonos módon, vagy megközelitőleg azonos módon fejlődik. Ez is nyilván az uniformizálódás egyik meghatározó eleme.

- Céloztam szintén arra a bevezetőmben, hogy van egy olyan akadálya az épitészet, a művészetté válásának, amelyik tulajdonképpen nem függ össze magával az épitészettel, illetőleg nem az épitészet művészeti oldalával függ össze, és ez az, hogy adott társadalomban, például a miénkben, a nemzetgazdasági lehetőségek és a mennyiségi szükséglete, pl. a lakásépitésnek egy olyan konfliktust teremtett, amelyből nem lehet kievickélni mindaddig, amig valamiféle változás éppen ezekben nem történik. Tehát vagy több pénz áll rendelkezésre,

illetőleg több pénz is áll rendelkezésre, és valamiféle olyan technológia, amely sokkal rugalmasabban tudja követni az emberi igények kielégitését.

- Egy harmadik közös vonás, mindkét filmben elhangzott az a gondolat, hogy az épitészeknek valamilyen formában mecénásokra van szüksége, megrendelőkre van szüksége. Na most hogyan áll ez nálunk?

- A történelem folyamán kialakult egy bizonyos hármas szereposztás, az épitészetet létrehozó társadalmi tényezőkben. Az épittető szerepe, az épitész szerepe és az épitő szerepe. Na most polgári, vagy burzsoá társadalomban van ez, éppen azért, mert magánjellegü minden produkció, az a három tényező óhálló személy és a saját érdekei diktálják azt, hogy mit akar, hogy mit kell csinálni. Rendszerint az alakul ki, hogy az épitész az fogalmazza meg az épitő, tehát a mecénás igényét, a mit az épitész csinálja hogyanná, és a kivitelező, az épitő pedig az épitésznek alázatosan aláveti magát a kivitelben, vagyis a mü a fontos ebben a hármasságban, a mü létrehozása a fontos és a mü szinvonala az a döntő. Szocialista jellegü társadalmakban ez a három személy szervezetté alakul át, tehát személyes vonásai megszünnek és ebből bizonyos konfliktusok származnak. Az épittető, az mivel beruházónak nevezzük ma, mivel szervezeti formát öltött és maga is épitészeket foglalkoztat, igényli, hogy ő már maga meg tudja fogalmazni már a koncepciót. Tehát az épitészre kevesebb marad, kevés hozzászólása van. Ugyanakkor az épitő, a kivitelező nem érzi fontosnak azt, hogy az épitésznek a koncepcióját, a költségvetés és a tervbeli előirásait hüen valósitsa meg. Ebből van az, hogy az épitészetünk egy jelentős része nem éri el azt a szinvonalat, amelyet elérhetne egyébként a mai feltételek alapján is.

- Tehát gyakorlatilag ebből a hármasságból jelen pillanatban az érvényes, hogy senki sem igazán a maga feladatának megfelelő, a maga szerepkörének megfelelő szerepköröket lát el.

- Igy van. A mecénás ma azt mimikálja magának, mint mondjuk állami vagy tanácsi vezető, hogy még a koncepciót is meghatározza. Tehát döntsön abban pl., hogy a város közepében emeljenek egy 24 emeletes házat.

- Ez mostanában elég nagy divat.

- Mostanában elég nagy divat és egy eléggé el nem itélhető divat. Ugyanakkor az épitő, mint ipari vállalkozó, a saját érdekei szerint, tehát az, hogy az ő technológiáját, amit választott, a nagypanelos házépités technológiát, tüzön-vizen keresztül vigye, és ne legyen hajlandó semmiféle kozmetikai müveletre, bár ez nem oldja meg a kérdést.

Szrogh György

Budapest szálló

Aradi Nóra: A magyar müvészet története 1945 után.
Tanulmány.
MÜVÉSZET, 1981. március - 13.lap.

Szörgh

L.Kép: Gádoros
/Perényi
Preisich

Aradi Nóra: A magyar müvészet története 1945 után.
Müvészet,1981. március - 7.oldal. Tanulmány.

Szrógh György, építész

L: Novák T.

Tandi L. Közösen alkotni 83-92.

Tiszatáj, Szeged, 1981. febr. XXXV/2.

Szrogh György, Ybl- és Állami-díjas építőművész

a Vigadó Galériában nyílt meg Ilinov Gyula, Kossuth-díjas kiváló művész kiállítása, mely nov. 9.-ig látható. — a tárlatot Sós László Lumkásy-díjas grafikus rendezte. — a Várott létesítendő Ilinov-gyűjteménynek az egykori könyvtár épületében Szrogh György, Ybl-és Állami-díjas építőművész tervezi.

Losonci Miklós: Ilinov-tárlat a Vigadóban.
Az életmű Várra indul.
Pest Megyei Hírlap, 1990. okt. 12.

Szrogh György, Ybl- és Állami-díjas építész

13. Gádoros – Perényi – Preisich – Szrogh:

„Mémosz székház", 1949. (repr.)

42

42 Szrogh György: Budapest Szálló, 1967

Művészet, Budapest, 1981. márc., 7 old., 13. old.

Szrogh György építész
(Csömör, 1915-

neve említve a salgótarjáni városközpont kialakításával kapcsolatban az 1976.XXXVII.Velencei Biennálé magyar kiállításának katalógusában

-katalógus a könyvtárban-

Szrogh György, építész

L: Major Máté

(Barabás): TV notesz 2.

Esti Hírlap. Bp. 1978. aug. 23.

Szrogh György, építő

L: Hincz Gyula

Hincz Gyula Egy vetázslat leírása és diszerete 36-37

Magyar Építőművészet Bp. 1983 83/4

Szrogh György, építész

L: Fischer József

–: Vélemények az építészeti kritikáról 2–3

Magyar Építőművészet, Bp. 1983. 83/1

Szrogh György építész

1 db. Lotó

—:

Hincz Gyűjtemény, Vác Kálfogó. Hátsó Borító

Magyar
Építőművészet Bp. 1983

83/4

Szrogh György építész

MÉMOSZ Diéklai

ill.

→ Major Máté ép.

Művészet 1985/4/10, 11

s kis szak, kis nyelv

irkay István a szlavista szövetségről

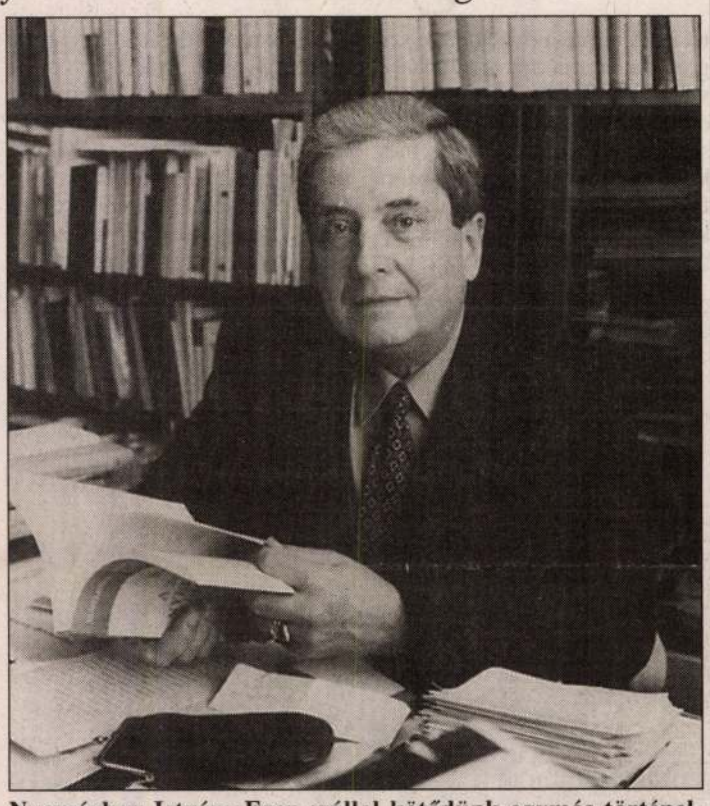

Nyomárkay István: Ezer szállal kötődünk egymás történelméhez

SIMON ERIKA FELVÉTELE

pai egység nem képzelhető el anélkül, hogy egymás kultúráját ne ismernénk. Ahhoz, hogy az Európai Unióban megtaláljuk a helyünket, a szomszédok – a szlovének, szerbek, horvátok, szlovákok – világképét is ismernünk kell, amihez a nyelven és az irodalmon át vezet az út. Érdekes, hogy hazánkban különlegesebbnek számít a szerb vagy a szlovén nyelv tanulása, mint mondjuk az iráni vagy a kínai nyelv kutatása. Az utóbbi években azonban egyre többen tettek nyelvvizsgát szerb, horvát, bolgár, szlovák, cseh és lengyel nyelvből, ezért sajnálatosnak tartom, hogy különböző reformok okán – elsősorban financiális okokból – sokkal kevesebb lehetőség marad a „kis" nyelvekből vizsgázni.

– Milyen a magyarok iránti érdeklődés, mennyire ismernek bennünket szomszédaink?

– A zágrábi egyetemen működő hungarológiai tanszéken például ötven–hatvan, többségében horvát nemzetiségű hallgató tanul, míg nálunk a jelentkezők nagy része a hazai nemzeti kisebbségek közül kerül ki. Kortárs irodalmunk is jelen van, különböző antológiák, válogatások mutatják be a magyar kultúrát. A jó fordító azonban kevés. Az európai kultúrában igenis figyelnünk kell a szlávokra, hiszen még ha a politikai események el is zártak-zárnak egy-egy országot, akkor is ezer szállal kötődünk egymás történelméhez, irodalmához. Tudomásul kell vennünk, hogy nincsen kis szak, kis kultúra és kis nyelv, mert – főleg a mi térségünkben – összefüggéseiben kell szemlélni a kultúrát.

– A szövetség a tudományos programok mellett tervez-e egyéb, a szélesebb közönség érdeklődésére is számot tartó kulturális programokat?

– Szándékainknak megfelelően tervezünk a szó legnemesebb értelmében népszerűsítő rendezvényeket. Pódiumbeszélgetések, vitaestek, irodalmi programok szerepelnek a naptárunkban. **(kálmán)**

A RÁDIÓ MELLETT

erjük-e a szívünket?

alkotni saját emlékvetnivaló, a közlésa becsvágy is az alkarja mutatni, mire *ánovics* Györgynek ig legjobb alkotása ázsolt, illékony kis n a mécses kihunyképzőművész a Kosrofonja előtt vallott

a azokból a művektnak? Elődeik mintvolna a maradandóedi-kastély faláról manino-freskókra, ti Múzeum ékességmagazinműsorban gtudhattuk, munkágy utódaik, amenyk birtokába jutnak, ek állapotát. Ezért vittek a vászonra,

elületek. Ennél taául azok az újraekre, úgy tűnik, az sterilizált szellemi lassan visszalopózyszer majd azok az ísérték.

enkor megszaporodelyek a reményről, a jén, mondta a

ccakáján"

lt dokumentumműisepert szívvel vár- készül az ünnepre. tot is kell teremtetban rogynak a fa alá, akik számára a boltból boltba való rohangálás jelenti a felkészülést, nemigen tudnak időt szakítani arra, hogy valóban fogadókésszé, ünnepivé tegyék a szívüket.

Öröm azt tapasztalni, hogy újra divat lett a betlehemezés. Erről számol be *Holakovszky* István összeállítása is. Az iskolai karácsonyi ünnepségek szereplői, a kisdiákok régi rigmusokat, ma már ismeretlennek tűnő karácsonyi dalokat elevenítenek fel. A karácsonytáji magyar népi játékok, amelyek évszázados hagyományban alakultak, így lesznek ismét részei a századvég kultúrájának. Elszánt néprajzkutatók, gyűjtők szorgos munkája, öreg emberek emlékezete őrizte meg ezeket a szokásokat, melyek ha lappangva is, ha titokban, de mindvégig megelevenedtek a falvakban, a vallási közösségekben. Most átveszik a stafétabotot a következő nemzedékek, és ezzel az örökséggel indulhatnak az új évezrednek. Talán nekik e hagyományok segítséget jelentenek abban, hogy valóban ünnepi szívvel várják a karácsony eljövetelét.

Simon Tünde is igazi ünnep környéki szereplő. Az

Egy arc

című portréműsor főhőse, a pedagógus-festőművész súlyos, végzetesnek látszó baleset után kapaszkodott vissza az életbe. *Jónás* Zoltán mikrofonja előtt mondta el, mi minden kellett ahhoz, hogy ismét teljes értékűvé válhasson, miféle fizikai és lelki kínok vezették el odáig, hogy ismét szép, csengő hangon tud kacagni, örülni a sikereknek, az önmagára találásnak, a munkája eredményének.

Barátai és kritikusai szerint balesete óta megváltoztak festményein a színek, az alakok. Nem lett komorabb a tündériskoláról álmodó művész, csak más értékeket tart fontosabbnak azóta, amióta tudja, hívságok nélkül is élhet az ember gazdag életet. Simon Tünde története egy a karácsonyi történetek közül. Alighanem a jövő héten még hallunk néhányat.

Hanthy Kinga

NAPLÓ

SZABADOS ÁRPÁD Képek, képvázlatok című tárlata 2000. január 17-ig látható az Ernst Múzeumban (Bp. VI., Nagymező u. 8.)

CSEH GABRIELLA Párizs című képe nyerte el a Siemens fotográfiadíjat. Az Iparművészeti Főiskolán frissen diplomázott diákjainak munkáiból nyílt kiállítás a Mai Manó Házban december 23-ig tekinthető meg. A közönség díját Békefi Dóra nyerte el. Ugyancsak itt mutatta be tegnap Hevesi Katalin Hevesi Iván és Kálmán Kata könyve című kötetét, amely a Magyar fotográfia története sorozat 15. darabja.

LENAU-DÍJJAL, a magyarországi német kultúrát szolgáló kimagasló tevékenység legmagasabb elismerésével tüntették ki a Villányi német asszonykórust. A díjat a pécsi Lenau-házban rendezett koncerten vette át a kórus vezetője, Guttján Józsefné.

HÄNDEL MESSIÁS című oratóriumát adja elő december 23-án, csütörtök este a Zeneakadémián a Nemzeti Filharmonikus Zenekar és a Nemzeti Énekkar Kertesi Ingrid, Megyesi-Schwartz Lucia, Timothy Bentch és Sárkány Kázmér közreműködésével, Kocsis Zoltán vezényletével.

Ma temetik Szrogh Györgyöt

Könyvének bemutatójára *Szrogh* György már a kórházból érkezett, s amint vége volt az eseménynek, oda tért vissza. Vártuk, hogy jobban legyen, hogy hosszú interjúval idézzük fel azokat az emlékeket, amelyeket e nagyszerű kötetben, a Barangolás az építészet világában című munkájában saját utazásai során a világ különböző tájain szerzett, s amelyeket fotóival megörökített. A beszélgetés elmaradt. Már csak a halálhíréről számolhattunk be: november 29-én, életének 84. évében meghalt.

A magyar építőművészet egyik markáns egyénisége távozott közülünk. 1915-ben született Csömörön, 1938-ban szerezte diplomáját a Műegyetemen. 1966-ban a Köztiben dolgozott, éveken át tanított, vezette az Iparművészeti Főiskola építészeti tanszékét. Ösztöndíjas útjai során járt Kínában, Angliában, az USA-ban, Mexikóban, fotóiról a meglátogatott országok jellegzetes épületeit, utcaképeit, hangulatait ismerhetjük meg. 1953-ban és 1967-ben Ybl-díjjal tüntették ki, 1970-ben Állami Díjat kapott, 1994-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztjét.

Az ötvenes években, amikor a szocialista realizmus a szovjet példát kényszerítette művészeinkre, Szrogh György olyan épületeket hagyott ránk – mint a dunaújvárosi mozi épülete vagy a Bányászszakszervezet székháza –, amelyeket ma is vállalhatunk. A Dózsa György úton álló MÉMOSZ-székház, amelyben társtervezőként dolgozott, arányaival, tömbjének tagolásával, belső térelrendezésével még átmentette a háború előtti építészet értékeit, ám éppen azért a beköszöntő szocreál korszakban sokáig a „kozmopolita nyugati építészet" példájaként emlegették és kritizálták. Szrogh György tervezte a Budapest toronyszállót, amely annak idején ugyancsak sok vihart kavart, s amely az idő múlásával belesimult a városképbe. Salgótarján központjának kialakításában, amelyben többekkel együtt részt vett, már egyöntetű elismerésben részesült. Margit körúti OTP-bérháza 1959–60-ban épült, minőségi anyagok felhasználásával, jó arányfelosztásával ma is kellemesen hat. „Én már visszapillantó tükörből nézem a jövőt" – írta 1999-ben kiadott Vallomások című kötetében. November végén a „visszapillantó tükör" örökre elhomályosult.

Szrogh Györgyöt ma délután kettőkor temetik a Farkasréti temetőben. **(f. j.)**

Táblákkal emlékeztetnek a Hortobágyi Nemzeti Park világörö

A pásztorok megőrizték az ér

A marokkói Marrákesben nagy sikert aratott a magyar természetvédelem. A Hortobágyi Nemzeti Park felkerült az UNESCO világörökség-listájára. Mit hoz ez a konyhára? – teszik fel sokan a térségünkre nagyon is jellemző kérdést. A világ nagyobbik felén nem ez a let is. A természetvédelem e szigorú kategóriái már korábban is vonatkoztak rá, a marrákesi döntés óta azonban a világörökség feltételrendszerének is meg kell felelnie. A rangos listára felkerülni nagyon nehéz, annál könnyebb a veszélyeztetett listára besoroltatni.

1993-ban mindössze egyetlen délutánja volt arra, hogy összeállítsa azt a listát, amelyen a világörökségre előterjesztendő területek szerepelnek. A különböző országok nemzeti bizottságai erre nagy gondot fordítanak, a magyar akkor valahogy megfeledkezett a határidőről…

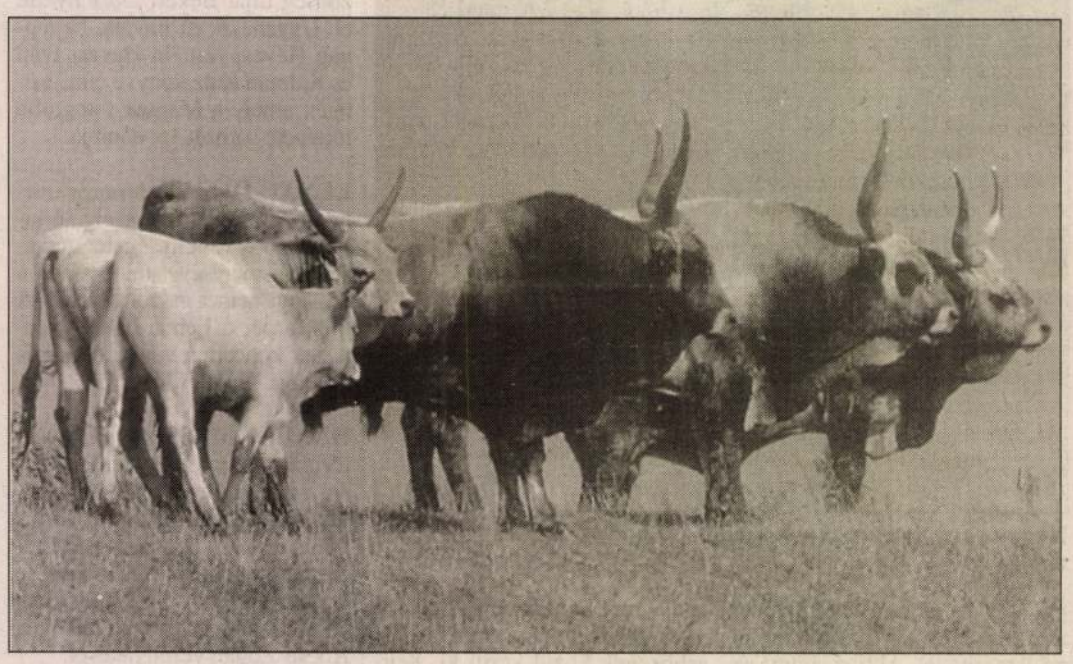

A magyar szürke marha életmódja nem veszélyezteti a puszta flóráját KOVÁCS GÁBOR FELVÉTELE

módi járja. Ott nem szégyen a meghatódottság, nem kell leplezni az örömkönnyeket. Nem is leplezte például a dél-afrikai vagy az ecuadori küldöttség, amikor kihirdették, hogy a világörökség bírálóbizottsága elfogadta a pályázatukat.

Pénz ugyan nem jár a világörökség címmel, de az elismerés többet jelent a pénznél. *Tardy* János helyettes államtitkár, a Természetvédelmi Hivatal vezetője szerint olyasvalaminek lettünk a részesei, olyasmi történt a házuk táján, amivel ismét kiállhatnak a világ elé. Nemzeti parki kollégáit említi elsőként, akik igencsak megdolgoztak az elismerésért, és akik boldogok, hogy sokaknak szereztek örömet. A nemzeti parkban mindenben a szakmai meggondolások diktálnak, és ehhez is hozzá kell szokni.

A Hortobágyi Nemzeti Park ugyanis nemcsak a világörökség része, hanem UNESCO-bioszféra-rezervátum, továbbá a nemzetközi jelentőségű vizes élőhelyek védelmét kimondó, az iráni Ramsarban 1971-ben aláírt egyezmény hatálya alá eső terü-

Nem ülhetünk a babérjainkon, a java csak most kezdődik, jegyzi meg *Szilágyi* Gábor, a nemzeti park igazgatóhelyettese, a világörökség előkészítő munkálatainak gazdája. Még mielőtt hüledezni kezdenék azon, hogy a komoly szakmai felkészültséget követelő munkán mindössze egy tizenegy fős csapat dolgozott, hozzáteszi, hogy nagy segítséget kaptak a debreceni Déri Múzeum munkatársaitól és *Masics* László művelődéstörténésztől.

Ma még csak érdekesség, holnap talán már anekdota lesz: a világörökség-bizottság volt vezetője, jelenleg az igazgató közvetlen tanácsadója, Berndt von *Droste* megkérdezte, hány ember készítette elő a hortobágyi és az azt megelőző aggteleki előterjesztést, s hogy mennyi tiszteletdíjért dolgoztak. A válasz hallatán nem akart hinni a fülének. Arra ugyanis nem tudott példát, hogy alig tucatnyi, ráadásul ingyen dolgozó ember világszínvonalú munkát produkáljon. S ha még a kulisszatitkokat is tudta volna! Azt, hogy a magyar természetvédelemnek Az eljárás pedig hosszadalmas és bonyolult, hogy ne mondjam: macerás.

A magyar nemzeti bizottság már készíti az új jelölési listát, amelyen most Pécs és a Tihanyi- félsziget mellett a rózsadombi termálkarszt szerepel. Ez utóbbihoz azonban a kerületi és a Fővárosi Önkormányzat elkötelezettségére is szükség van, és ez az, ami ma még hiányzik. Folynak a tárgyalások Ausztriával a fertői táj közös jelölésének előkészítéséről, a tokaji borvidék lehetséges előterjesztéséről is gondolkodnak.

A Hortobágyi Nemzeti Park igazgatósága 1998 végén küldte el Párizsba a világörökség-irodához az anyagát, amelynek átvizsgálásába Alain *Maigret* igazgató a Műemlékek és Történelmi Emlékhelyek Nemzetközi Szervezete (ICOMOS) és a Nemzetközi Természetvédelmi Szövetség (IUCN) szakértőit is bevonta. Az előterjesztés és a kért kiegészítés nagyon jó minősítéssel kiállta a próbát, bizakodva nézhettünk a marrákesi döntés elé. A végső értékelés pedig, ha nem is szó sze-

Több milliárd hiányzik

Füstölgő buszok

Jelenleg több mint ötszáz korszerűtlen, régi technológiájú autóbusz fut Budapest utcáin, amelyek naponta rongálják a környezetet. Ez ugyan mindösszse az összes busz egyharmada, ám ez is nagy szám – mondotta lapunknak *Szálka* Miklós, a BKV felügyelőbizottságának tagja. Mint fogalmazott: közel ezer Euro 1 és Euro 2-es minősítésű autóbusz fut a fővárosban. A vállalat az új buszok beszerzésekor csak a korszerűbb, Euro 2-es járműveket veszi meg. Ezekből tavaly összesen hatvan darabot vásárolt a BKV 2,4 milliárd forintért.

Idén nem vette tervbe egyetlen busz felújítását sem a BKV, a meglévő közel ötszáz elavult jármű teljes rekonstrukciója pedig több mint ötmilliárd forintjába kerülne a vállalatnak. A '90-es évek elején felmerült az is, hogy bécsi mintára Budapesten is propán-bután-gázzal üzemeltessék az autóbuszokat, ám ezt az ötletet akkor és azóta is elutasították. A BKV akkor sem, és most sem áll olyan helyzetben, hogy belevághasson a beruházásba. **(w. b.)**

Készült a KÖM támogatásával

Budapesten félmilliós állományt kelle

Nemzetközi összef a városi fák megóva

A fasorok esztétikai, városképalakító szerepe kiemelkedő jelentőségű, fenntartásuk és védelmük azonban komoly szakmai kihívás – nyilatkozta lapunknak *Sebestyén* Rezsőné.

A fővárosi fasorok mintegy félmillió példánya közül 33 470 egyedet a Főkert Rt. gondoz. Tapasztalataik szerint jelenleg a legnagyobb károkat a vadgesztenyéket megtámadó aknázómoly, a polifág amerikai szövőlepke – ezek elsősorban a zöld juharfákat veszélyeztetik –, az eperfa-pajzstetű és a platáncsipkéspoloska okozza. Ez utóbbi elleni védekezés – a növekvő károsodások miatt – egyre nagyobb erőfeszítéseket igényelne, de ennek technológiája még tökéletesítésre szorul.

A korábbi gyakorlatban bevált évi egyszeri beavatkozás már nem elegendő, a szükséges négy permetezés pedig nem kivitelezhető. A vadgesztenyelevél-aknázómoly a fák számára súlyos biológiai stresszténye-zőként 1993-ban jelent meg Magyarországon. E kártevő ellen a Főkert Rt. által kidolgozott környezetbarát növényvédő szerrel védekeznek. Az évgyűrűmintázat-vizsgálatok kimutatták, hogy káros hatása a margitszigeti vadgesztenyefák esetében valószínűleg már érvényesül – hangzott el a tanácskozáson.

EU-integrációs törekvéseink érdekében is fontos a városközeli erdők, parkok, fasorok további romlásának megakadályozása. Európa lakosainak több mint kétharmada városban él, ezért a COST – Európai Együttműködés a Tudományok és az Alkalmazott Tudományok Területén – harminckét tagországot tömörítő szervezete összefogást sürget a problémák megoldására – nyilatkozta a Magyar Nemzet kérdésére *Varga* Gábor tudományos kutató.

A városi környezet minősége kulcsfontosságú Európa városainak ökológiai megújításában. Azonban általános tapasztalat, hogy a városi fák egészségi állapota a többszörös környezeti terhelés miatt látványosan romlik, egyes becslések szerint egy utcai sorfa átla-

MEGHÍVÓ

1999. NOVEMBER 9-ÉN, KEDDEN DÉLUTÁN 4 ÓRÁRA

AZ ÍRÓK BOLTJÁBA (VI. ANDRÁSSY ÚT 45.)

SZROGH GYÖRGY: BARANGOLÁS AZ ÉPÍTÉSZET VILÁGÁBAN

CÍMŰ KÖNYVÉNEK BEMUTATÓJÁRA

VENDÉGÜNK **A SZERZŐ,**
O. ECKER JUDIT BELSŐÉPÍTÉSZ ÉS
KERÉNYI JÓZSEF ÉPÍTÉSZ

" Szrogh György építésztervezői munkássága tanúsítja, hogy a száraz «program-csontvázhoz» milyen humánus, szubjektív «testet-lelket» teremthet a művész: testet, tehát tömeget, formai kompozíciót, fény- és plasztikai hatásokkal gazdagítva, lelket, tehát – a hasznos szolgálaton túlmenően – a környezetre sugárzó belső tartalmat.

Az embert és a természetet szerető humánuma, belső derűje vezette ötven éven keresztül Leica kameráját, amely megörökítette az ember alkotta szépséget. Könyvében megosztja velünk bölcs gondolatait. Megtanít látni, s miközben térben és időben követjük mondandóját, körbeutazzuk bolygónkat."

HÁZIGAZDA **MÁTÉ KLÁRA,** a kiadó vezetője
SZEGŐ GYÖRGY művészeti író

Ezúton is felhívjuk a figyelmét: a **GYORSJELENTÉS KIADÓ** és az ÚJ *me* szerkesztőség új címe:
1075 Budapest, Rumbach Sebestyén u. 14.
tel/fax: 341-55-18, 344-52-27 (kiadó), 344-51-47, 344-55-00/265 (szerkesztőség)

Szrogh György, Ybl- és Állami-díjas építész 3.) Folytatás.

Szrogh György: A dunavarsányi és mogyoródi iskolákról.

Részlet a dunavarsányi iskoláról. |repr.|

Általános iskola, Mogyoród, 1961. Egy tanterem keresztmetszete a légfűtés jelölésével. |repr.|

Magyar Építőművészet, 1987. 3., 31-old.

Szrogh György, vlbz. Ellemi-Lajos építéza 2.) folytatás
Szrogh György: a dunavarsányi és nagyoroszi iskolákról.

Szrogh György: Általános iskola,
Dunavarsány, 1961
Szrogh György rajza

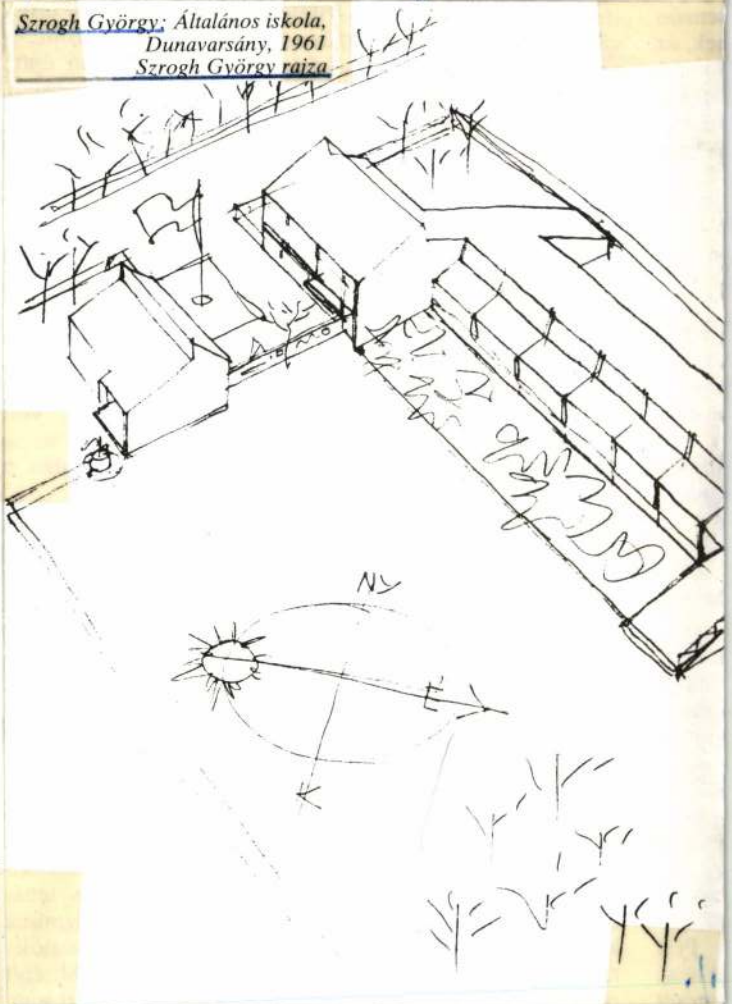

Magyar Építőrúbeket, 1987. 3., 30-old.

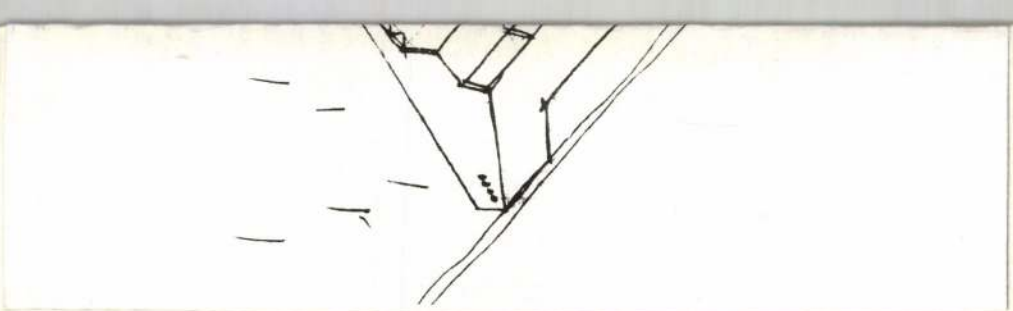

Szrogh György, vbl-i állami-díjas építész. 1.) Figlatás.
Szrogh György a dunaváros és mogyoródi iskolákról.

Szrogh György: Általános iskola,
Mogyoród, 1961
Szrogh György rajza

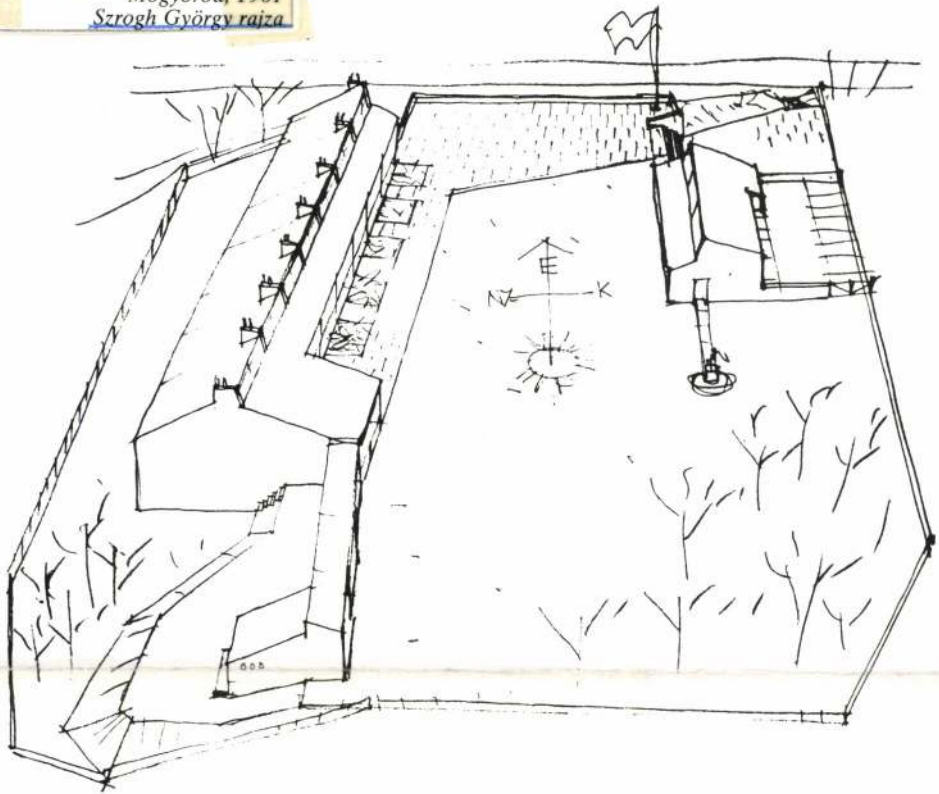

Magyar Építőművészet, 1984. 3., 30-old.

A dunavarsányi és mogyoródi iskolákról

Ma már nehéz visszaidézni azokat a körülményeket, amelyekben a dunavarsányi és mogyoródi iskolák tervezésekor éltünk és amelyek — mint a körülmények mindig — pozitív vagy negatív értelemben meghatározók voltak. Leginkább bizonyos — kissé — megkövült állapotra emlékszem vissza, amely az iskolatervezést irányította — inkább megkötötte. Részben a régi 40—42 fős, katonás ülésrendű, 3 kolumnás, 6×9 m-es, hosszúkás tantermi keretben folyó hagyományos oktatási rend, részben az ugyanilyen keményen kialakított, folyosóra felfűzött tanterem cellasor struktúrából gyúrható (de mindig ugyanabban az építészeti tér-tömeg végeredményben végződő), végül is valamilyen variációs játékká egyszerűsített, szenvedélymentesre lefokozott zónában futott a tervezés lehetséges pályája az azt kijelölő kétoldali kordon között.

Ha volt is, mert biztosra veszem, hogy akkor is volt a pedagógusok

kaptam feladatul — s ebből előbb a dunavarsányit és a mogyoródit sajátkezűleg csináltam (a budakeszit *Brjeska István,* a pilisszentkereszti *Klicsó László* kollégámra bíztam) — egyik fogózkodóm volt a fenti iskolaorvosi felmérés rossz tapasztalata, egyik lehetséges célom pedig valamilyen javító próbálkozás ezen a területen. A külföldi iskolák sokféle iránya közül a lépcsősen hátratolt, a belső falnál ülőknek több fényt adó ablakrendszerből indultam ki, s a hazai előregyártott gerendaválaszték által behatárolt méretrendben harántfalas, a négyzetes felé közelítő, rövidebb és mélyebb tantermekig jutottam el. Sok probléma maradt még, vagy éppen következett ebből, de az idézett főorvosasszony mérései szerint a tantermek megvilágítása lényegesen, minőségileg is javult. Arról, hogy ez a javulás a szemek romlását mutató grafikon görbéjének meredekségét az évek során mennyire szelídítette meg, sajnos már nincs hírem,

zettre, tehát WC-re ugyar
lett, de legalább egy fúrt k
tottam és — ismerve a ha
helyzetet — ez is volt val

Még egy hamvába hull
tet említek. Olyat, amely
kek érdeklődését valamil
szép és praktikus, a hum
cionális együtt-jelentk
megnyilvánuló feszültség
ta volna ráirányítani
„művészetről", akár e
való „dramaturgiai építk
beszélni ennek kapcsán t
ne — mégis ilyesmi járt
ben akkor, amikor tervb
egy olyan kerítésfal meg
amely — Dunavarsányba
kolaépület és a vele párhu
telepített szolgálati laká
húzódva az iskola udvará
sebb előkertre és egy
hátsó udvarra osztotta v
eddig csak praktikus célt
falat csömöszölt betonbó
tam, fehérre meszelve, n
kola minden külső-belső
perforálva elemi geometr

Szrogh György, Ybl-i Állami-díjas építész 2.) folytatás
Szrogh György a dunavarsányi és nagyrédi iskolákról.

Szrogh György: Általános iskola,
Dunavarsány, 1961
Szrogh György rajza

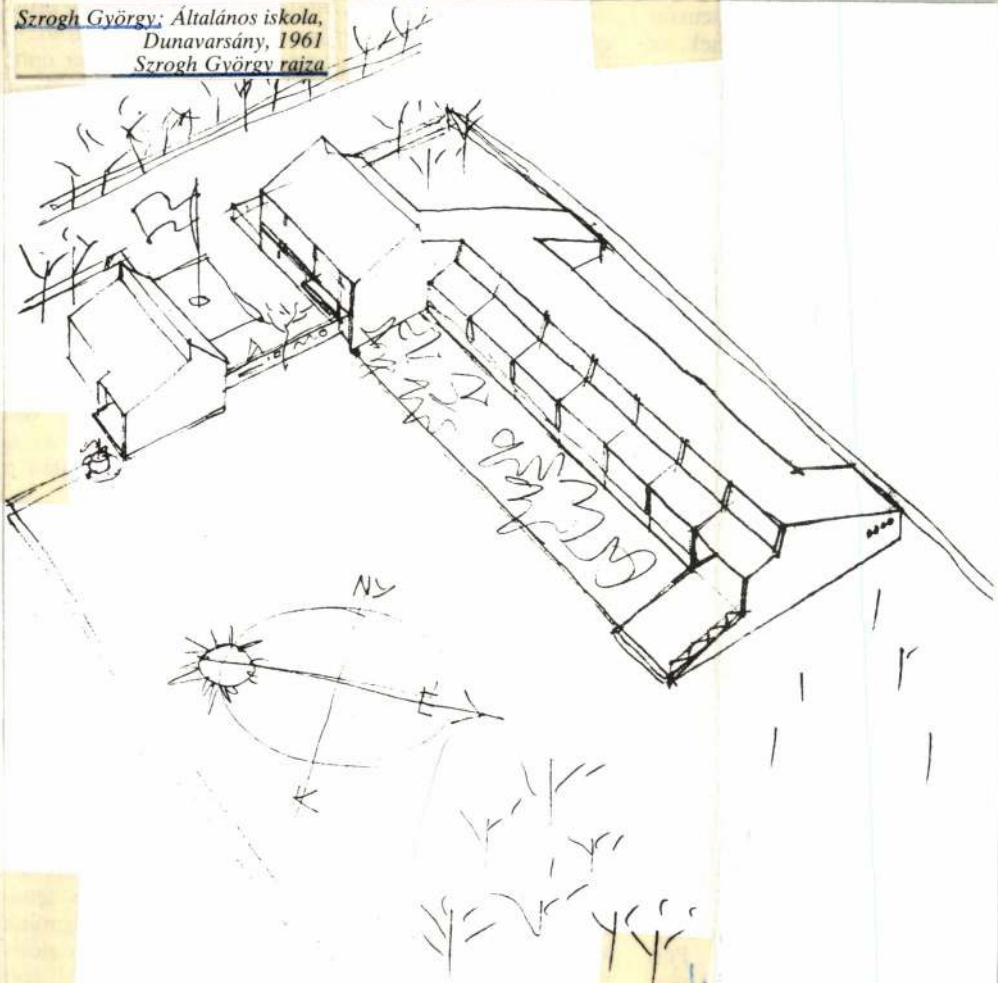

Magyar Építőmüvészet, 1987. 3., 30-old.

körökön belül lehetett dis
árgya. A nevelés műhelyér
skolaépületnek új utakat
építészet alakításához ez ne
natott inspirációt az építész s
ra, mert pedagógus és építé
vetlen kapcsolatba nem keri
zöttük a beruházó közv
általában inkább szigetelt.
eleven pedagógusok, hane
mélytelenné lúgozott norm
diktálta válaszokkal kellett
rubrikákat kitölteni. Nem
tisztességes azt állítani, hogy
született iskolák nem voltak
hasznosak — talán hasonlóa
kótelepi házakhoz, amelye
letésük idején iszonyatos
töltöttek be — csak hát hajla
vagyunk arra, hogy minden
akkor épült lakóházakat és
kat, az akkori éhséget mai
kott szemmel kritizáljuk, ta
gosan, mégis igazságtalanul

Egy motívumra azonban h
zottan emlékszem. A jelzősz
ra nem, de a jelenségre na
— arra, amely akkoriban a t
szemevilágának mért rom
tudósított. Dr. Róna Borbál
vosasszony neve jelenik me
em, bizonyára mások is r
voltak a felmérő munkán
öbb névre nem emlékszem
Amikor a KÖZTI-ben, akk
eremvezető-tervezőként a
megyei Tanács megbízásábó
kis pestkörnyéki iskola ter

Szrogh György, Ybl-és Állami-díjas építész.
A dunavarsányi és magyarádi iskolákról.
A magyarádi iskola ↖

4.) Folytatás.

:- Magyar építőmhetsel, 1984.3., 31-old.

1

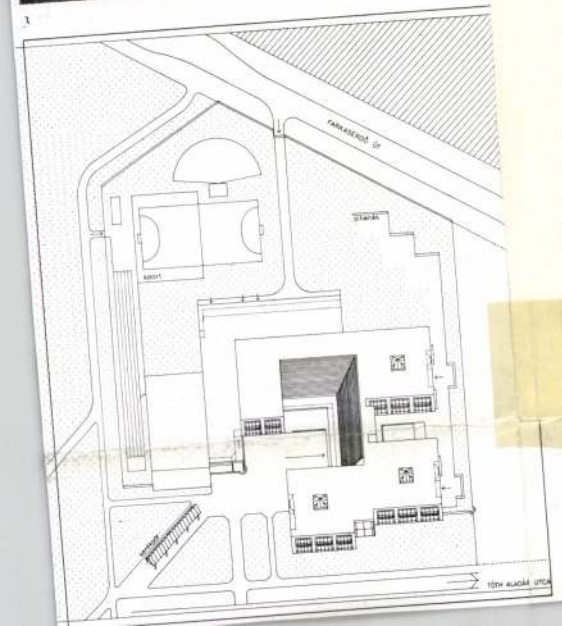

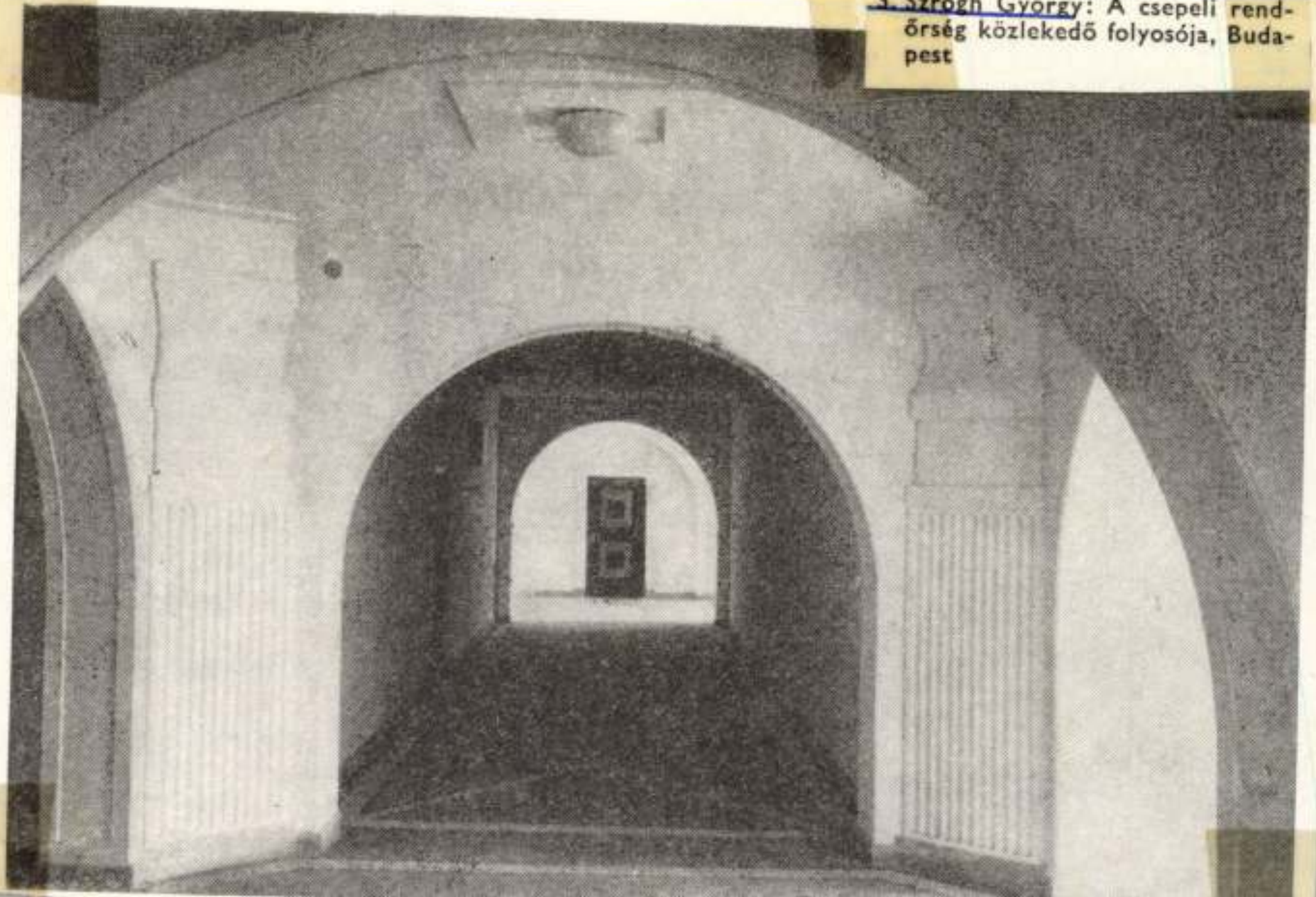

3. Szrogh György: A csepeli rendőrség közlekedő folyosója, Budapest

мах пришлось бороться с немалыми трудностями.

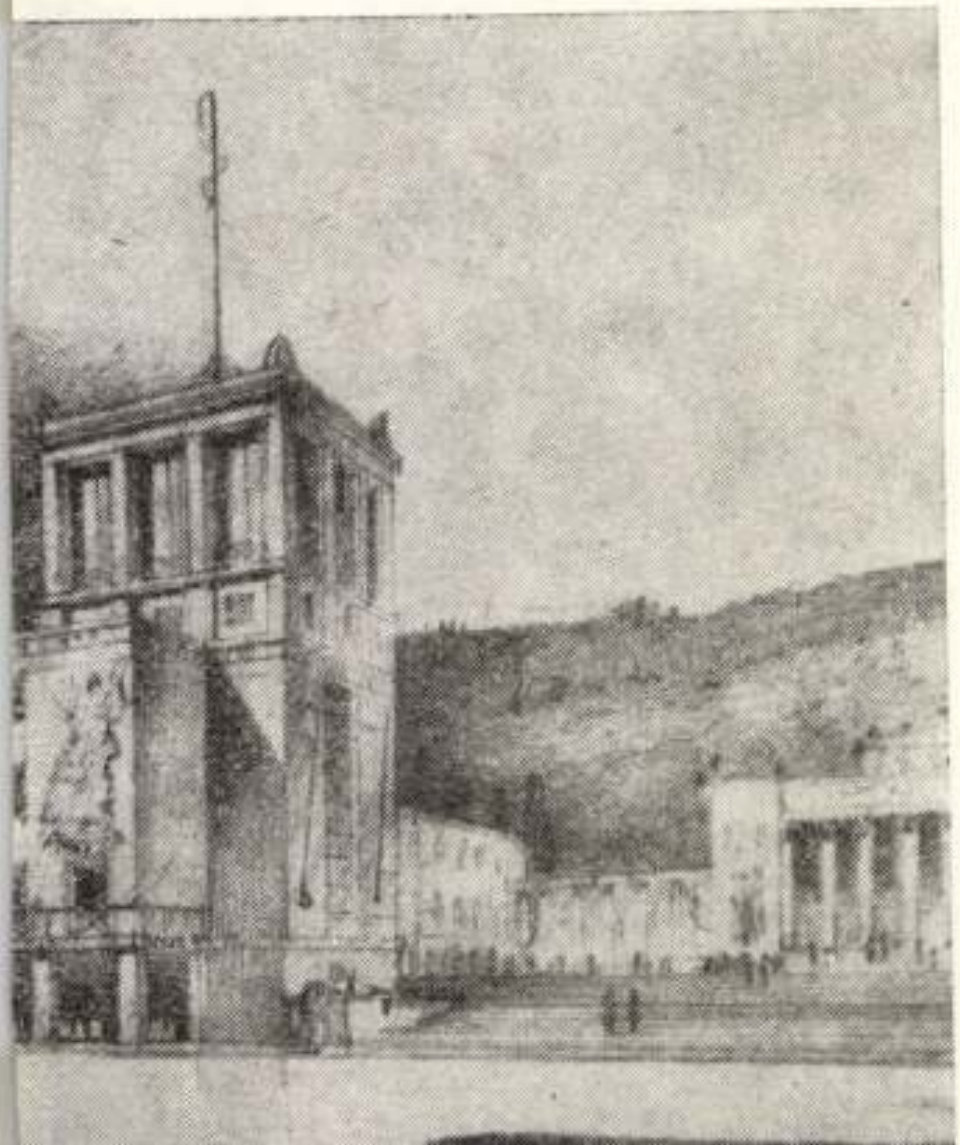

диспута, особо подчеркнув мидиный характер архитектуры.

Пазманди Маргит: Плавательный бассейн гостиницы Аннабелла, г. Балатонфюред 33

Конструкция пристроенной части гостиницы Аннабелла в Балатонфюреде подсоединяется аттрактивным способом к ряду помещений первого этажа (партера), которые нанизаны на одну ось, но разделины друг от друга стеклянными стенами. Внутренний бассейн имеет размер 16,5 × ×7,0 метров, а наружный — 28,0×8,0 метров. Геометрия этих бассейнов позволяет сделать ссылку на сооружения больницы для сердечников, размещенные под 45° угловым поворотом. С сидений дуговой формы открывается красивая панорама на Балатон.

Пазманди Маргит: Центр учреждений, г. Капошвар 34

Центр учреждений расположен на довольно экспонированном с точки зрения картины города месте. При проектировании доминирующим воззрением было гармоничное вписывание в окружение,

Szrogh György, Ybl- és Állami-díjas építész 2.) Folytatás.

Magyar Építőművészet, 1984. 3. XIII-old.

Szrogh György, Ybl- és állami-díjas építész 1.) Folytatás

3. Gádoros Lajos, Perényi Imre, Preisich Gábor, Szrogh György: MÉMOSZ-székház, Budapest, 1949. /nepr./

2. a csepeli rendőrség épülete. /nepr./

2. Szrogh György: A csepeli rendőrség épülete

Magyar Építőművészet, 1984.3. 18-old., XII-old.

Szrogh György, Ybl- és Állami-díjas építész

1. Budapest Szálló, 1967. (repr.)

1. Csillagvizsgáló, Piszkéstető, 1963. (repr.)

2. Csillagvizsgáló, Piszkéstető, 1963.

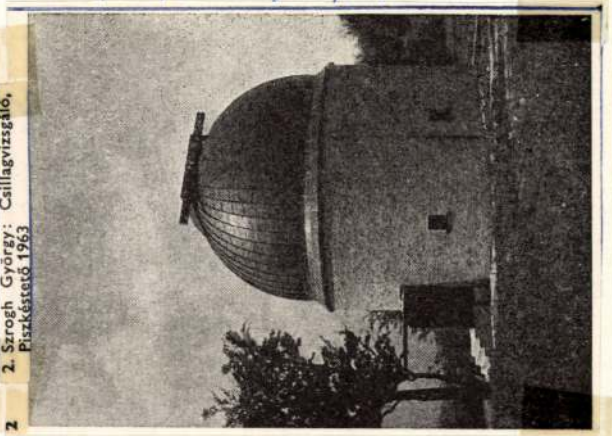

Magyar Építőművészet, 1984. 1. 24-old. – 30.- és XII-old.

Sztojkó József Ottó

VÉGSŐ ZOLTÁN:

CD

Ifjú titánok

Ritka, mondhatni soha nem látott kezdeményezés tanúi lehetnek azok, akik kezükben tartják, majd a CD-játszóba helyezik az *Akadémiai Szólisták Kamarazenekará*nak tavaly év vége felé megjelent korongját. A zeneiskola befejezése után hagyományosnak tekinthető út előtt áll a frissen végzett növendék: egy szimfonikus zenekar padsoraiba betagozódva várhatja, mikor kerül az előtte ülő helyére, tehát a zenekari hierarchia mindeddig kikerülhetetlennek látszott. Most azonban a FONÓ felvállalta – nyilván nem a pénzügyi megtérülés reményével –, hogy a Zeneakadémia legtehetségesebb növendékeiből három éve alakult vonós kamarazenekarnak megnyilvánulási lehetőséget biztosít.

A darabok megválasztása mindenképpen bátorságra utal. A három zenemű közül Szabados György *Idő-zene* című kompozíciója most került először hanghordozóra, ilyen értelemben ősbemutató. Bartók Béla *Divertimentő*ja és a *Román népi táncok* zenekari változata viszont számtalan feldolgozást megért már, ezért összehasonlítgatások alapját képezi. Mégis elmondhatjuk, hogy anyagában egységes a lemez, hiszen a magyar jazz apostolaként tisztelt Szabados – ha most nem is jazzről van szó – a bartóki utat járja, képes azt a szellemiséget mai környezetbe ültetni. Bartók jelenlétét és hatását a jazzben külföldi példák is bizonyítják. Dave Brubeck zongorajátékának meghatározó elemeként tartja számon, hogy tanulhatott a *Mikrokozmosz*ból, Charlie Mingust pedig a zongora improvizációs lemezén konkrétan a *Román táncok* közül a harmadik líd-jellegű dallama ragadta meg.

Idő és zene kapcsolatát sokan sokféleképpen boncolgatták, helyesebben minden zeneszerző ezt teszi, mikor gondolatait kottára veti; egyfajta értelmezés szerint a zene az idő folyásának ritmikus rendezése. Az Idő-zene végig repetitív, olyanfajta játékossággal találkozhatunk benne, mint amikor Ligeti György több, más tempóban járó metronómot állított egymás mellé. A kérdés az volt, mikor lépnek egy ütembe. A választ a metrum-értékek legkisebb közös többszöröse adja. Ez mégsem metafizikai gondolkodást jelent elsősorban, csupán egy olyan motívumot, amely a formai rendszerbe mint alkotóelem illeszkedik. Vannak zenészek, akik irtóznak a folyamatos ismétlődéstől, talán azért, mert nem tudnak két egyformát húzni. Ezen a lemezen is tapasztalható egy kis lötyögés a tempót és a dinamikát illetően, de ez nem technikai hiányosság, hanem a digitális utómunkában rejlő kényelmesség. Többszöri meghallgatás után rá lehet találni a ludas vágási pontokra. Persze az egyszeri rögzítés, vagy az összevágott többszöri felvétel közötti koncepcionális vita már a hangmérnökökre tartozik.

A lemez második fele szakít a Magyarországon honos romantikus Bartók értelmezéssel. A szokásosnál árnyalatnyival visszafogottabb a *Divertimento* tempója, a két szélső tétel az allegrónál kissé lassabb, de pont ez és a pregnáns játékmód teszi világossá az újszerű tárgyilagosságot. A zengető effektek használata időnként zavaró, ráfolynak a hangok a következőre, de egy koncertelőadás során úgyis a helyiség akusztikája a mérvadó. A dinamikai váltások pontos megoldásai biztosítják számunkra az elvárható műélvezetet; a hallgatónak nem lehet kétsége afelől, hogy a fiatalok rövid időn belül elfoglalhatják a zenei közéletben az őket megillető helyeket, hiszen a lemez elkészítésével komoly referenciaanyag került a kezükbe. A *Román táncok* gyakran áll párban lemezfelvételeken a *Divertimento*val. Itt is a helykitöltés lehetett a fő szempont, mert így a végére odabiggyesztve az attacca tételek ellenére nem kapnak a kis karakterdarabok kellő hangsúlyt.

A diplomaosztás után a zenekar tagjai várhatóan szétszélednek, illetve mások kerülnek helyükbe. A zenekarokban az egészséges körforgás lehetősége tehát adott, csak élni kell vele.

(Akadémiai Szólisták Kamarazenekara. FONÓ Records, 1997)

ASCHREIBER LÁSZLÓ:

Rock-fort

Amerikából most bejön a zene

„Spinning, spinning, spinning, spinning like a spinning top"

Little Richardot valószínűleg 12 éves korom óta ismerem, amikor az amerikai nagybácsimtól kaptam egy remek kis zsebrádiót, amelynek tekergetése során felfedeztem magamnak a Radio Luxemburg-ot. De még 33 évet kellett várnom rá, hogy élőben is láthassam, persze még nem itthon, hanem Bécsben, két évvel ezelőtt. Az operában lépett fel, s ezt azért említem, hogy megértse a széles honi közönség: Little Richard ilyen fontos, ennyire „magas" kultúra ott, operaházi szereplése egyáltalán nem istenkáromlás, s tanúsíthatom, hogy semmi sem dőlt össze, és sznob ellentüntetők sem voltak láthatók. Azt viszont tényleg sajnáltam, hogy a koncert előtt és után nem hallottam magyar hangot, nem láttam ismert zenészeinket, akiknek állítólag ő olyan fontos.

A koncertről csak annyit: nem tudtam ülve maradni, s a páholyban végigtáncoltam a számokat. *Little Richard annyira jó volt (jobb mint régen!)*, hogy a mostani pesti koncert előtti napon lesz egy előadásuk Ausztriában, Grein-ben, oda is el fogok menni, pontosabban úgy érzem, *kénytelen* vagyok elmenni a 890 schillinges jegyár ellenére is.

Magyarország ezzel szemben olyan ország, hogy tavaly azért nem jöhetett el hozzánk a ferencvárosi futballpályára, mert valami... fa... kitalálta, hogy éppen azon a napon kell ott valakiknek egymást herénrugdosni, pedig a ball inkább jelent bált.

Na már most, mióta már Magyarországon, mint tudjuk, nemhogy a slusszkulcspörgető újgazdagok, de a magukat pörgető régi szegények kultúrája is egyenrangú nemhogy a rock and roll-lal, de még magával a magas kultúrával is, ezért tehát természetesen a meccs lett megtartva, a buli szervezőinek néhány milliós vesztesége pedig ilyen esetben nyilván mint a *gazdasági* élet potenciális velejárója van letudva a cenzúramentes szabad világ *esztétái* által.

Ez a koncert rajtam és a szervezőkön kívül valószínűleg senkinek nem lehetett fontos, mert sehol nem lehet találni egy alkalmas helyet a megtartására, pedig még egy nagyon gazdag stadionbérlő volt zenészt is megpróbáltam megfűzni, már ha az ilyesmi egy titkárnőn keresztül egyáltalán lehetséges lehetne. (Mellesleg jellemző a magyar rádió jólinformáltságára, hogy egyik műsorukban még akkor is azt mondogatták, hogy lesz ilyen koncert, amikor már rég lehetett tudni, hogy elmarad. A miértnek meg aztán végképp senki nem járt utána.)

Pedig, pedig: az „apám hitére" és hasonló szélhámosságokra mondom: „hogyha hal'om én" akkor tényleg „minden az enyém" és a tiéd is lehetne, te fületlen, divatokkal hülyített, hitetlen gyaur, te diszkó, te teknó, te „republic"-ánus, te sájgáj, te kócbaba, ki az én szeretett magyar testvérem vagy, és aki jól elvagy nélküle, és még azt se akarod tudni, hogy a szerelem édesebb a kólánál, a szex a legjobb és egyetlen egészséges ópium, és a zene, a tánc az maga az extasy. De azért most ne hagyd ki, mert mégiscsak eljön, és máskor már nem lesz lehetőséged látni, soha többé. Vele jön *Chuck Berry*, és *Jerry Lee Lewis* is, maga a rock and roll. Az eredeti, amely soha többé nem fog megismétlődni, mert nem lesz több 50-es évek Amerikája, s nem lesz új Richard-ja, Berry-je sem.

Ady Endre írta egyik novellájában „Lőrincről" – merem mondani, magáról –: *„Imádta a vad, bolond, négeres, angol nótákat...* amelyek szegény idegeit legjobban csiklandozták..."

Valami ilyen csiklandozós, tomboló mulatság vár ránk, s ha erre nem jössz el, akkor ide, Amerikából, hiába is jön be a zene. Szóval, hogy is mondjam: „Jenny, Jenny won't you come along with me...?"

Banga Ferenc: Erőmerő

GÖMÖRI GYÖRGY:

középtől keletre

Pillanatképek egy optimista fesztiválról

Amikor ezeket a sorokat írom, még tart a fesztivál. Június harmadik hetében kezdődött és száznál több rendezvénnyel úgy ömlik a londoni közönség elé, mint valaha ely roppant kulturális bőségszarú: itt minden, kortárs képzőművészet kiállításától kezdve (megnyitotta a Bécsben működő magyar Hegyi Lóránd) lengyel színházi előadásokon túl (Shakespeare, Witkacy) osztrák zongoraművésznőig és nemzetközi kulturális-politikai találkozókig és irodalmi estekig. Mindezt a londoni Osztrák Kulturális Intézet szervezte, Emil Brix vezetésével és számos követség, valamint alapítvány és magáncég támogatásával. Természetesen Közép-Európa jegyében, mivelhogy az osztrákok éppen most vették át (fennállásuk óta először) az Európai Közösség elnökségét.

Nem kezdek itt most arról elmélkedni, van-e Közép-Európa és ha nincs, miért van mégis. Ezt már részben megtette helyettem Konrád György az *ÉS*-ben – ő is itt volt, épphogy résztvett a fesztiválon, aztán már repült is tovább – meg különben is: kétségtelenül megerősödött egy újfajta Közép-Európa gondolata. Szó sincs már itt a Habsburgokról, vagy akár a német politikai újságírók elgondolásairól; van ebben a térségben pár kis nép, akik ugyan egyedül is boldogulnak (úgyahogy) a nyugati kulturális piacon, de azért jól jön nekik, ha egy gazdagabb állam (amelyik nem csak megszavazza a kultúrára fordítandó összegeket, de időben folyósítja is azokat) összefogja kezdeményezéseiket, egy kicsit a hónuk alá nyúl. Köszönet az osztrákoknak, hogy itt és most, Londonban ezt megtették.

A magyar részvétel elég jelentős volt ezen a fesztiválon. Bár magyar színház ezúttal nem jött, a nyitókoncertet Fischer Ádám vezényelte és fellépett a Bloomsbury Theatre-ben a szegedi balett is, a *Sárember* című produkcióval. Angol barátaimnak és nekem egyaránt tetszettek a szegediek: a fiatal társulat roppant erőbedobással és kitűnő technikával táncol egy „örök tematikájú" balettet, amiben fontos szerep jut a színpad elején elhelyezett kis tocsogó-medencének és a mögötte a színpadra hintett homokozónak. Kár, hogy (talán mert nem volt megfelelő reklámja a szegedieknek?) ezeket a lelkes és felkészült táncosokat elég gyér közönség tapsolhatta csak felléptük alkalmával.

Érdekes volt a közép-európai folyóiratok szerkesztőinek találkozója is, amelyet az osztrák kulturális intézetben rendeztek meg, jóllehet egyetlen osztrák szerkesztő sem vett részt rajta. A szerkesztők nyolcan voltak, köztük három magyar. Képviselve volt a *BUKSz* (Bodnár István), annak angol kiadása és a *Hungarian Quarterly* (Zachár Zsófia), valamint az *Európai utas* (Módos Márton). Megjelent Antoni Lichm is, a *Lettres Internationale* ősatyja és első szerkesztője; szerinte – bár vannak kiadások, amelyek megszűntek – még mindig számít az, hogy a *Lettres* tíz különböző nyelven lát napvilágot. A magyar részvevők rokonszenvesen és jó angolsággal beszéltek és a közönség is kedvelte őket; nekem legalábbis feltűnt, hogy egy angol hölgy harsányan dicsérte a *Hungarian Quarterly* legújabb, ünnepi számát, benne a kitűnő színes Rippl-Rónai reprodukciókkal. Volt a szerkesztők között, aki úgy vélte, a magántámogatásé a jövő, de a többség a jelen problémáit részletezte, s bár szavazásra nem került sor, megegyeztek abban, hogy Közép-Európában a nem-kommerciális folyóiratoknak még nagyon sokáig szükségük lesz rendszeres állami támogatásra.

Július 9-én került sor a POSK-ban, a londoni lengyel kulturális központban a közép-európai prózaírók estjére. A magyar színek megint csak jól voltak képviselve – a kilenc prózaíró közt láttuk Lengyel Pétert és Dalos Györgyöt. Rajtuk kívül csak a szlovén Drago Jančar és a cseh Ivan Klíma voltak az ismertebb nevek. Az írók egy rövid szöveget olvastak saját nyelvükön; ezt egy angolra fordított, jóval hosszabb szöveg követte. Így is csak ízelítőt kaphattak a nézők az egyes irodalmakból; érzésem szerint az idő szűkössége inkább a tárca-, illetve az egyperces íróknak kedvezett, s ebben az érzésemben megerősített a szlovén Žarko Petan aforizmáinak közönségsikere. A prózaírók műsora elég jól, gyorsan pergett, amiben oroszlánrésze volt a szünetekben felhangzó zenének, az angol Tim Richards zongorajátékának és az osztrák Sigi Finkl szaxofon-improvizációinak.

Ezt az előadást, csakúgy, mint a következő estit Walter Meirjohann rendezte. Július 10-én következtünk mi, közép-európai költők. Az eredeti műsor több olyan költőt ígért, akik aztán mégsem tudtak megjelenni, köztük a már nyolcvanon túli Czeslaw Miloszt és a krakkói Ewa Lipskát. Az osztrákok megint nem jeleskedtek reprezentatív költőik kiválasztásában: a már idős és amúgy is elég hermetikus költészetet művelő Ilse Aichinger mellett csak az Itáliában élő, kevésbé jelentős Kurt Lubomirskit tudták „kiállítani". Számomra élményt jelentett Zaim Muzaferija bosnyák költő és színész fellépése: két verse a boszniai polgárháború szörnyű élményeiből, tartós traumájából íródott. Lehet, hogy az ún. „elkötelezett" költészet azzal a korral pusztul el, amelyben keletkezett, de szívem szerint mégis annak adok igazat, aki emberi értékeket véd, nem annak, aki a képzelt időtlenség esztétikai páholyából szemléli ezeket a mulandó dolgokat.

Ebben a viszonylatban hová tegyem a költői est másik magyar részvevőjét, s talán az egész mezőny legérdekesebb színfoltját. Tandori Dezsőt? Most már nem csak a kisded Honban híres imádott verebeiről, mert itt Londonban is felolvasott egy részvétteljes veréb-verset *(A Semmi-Kéz)* – persze sísapkában, teljes szerelésben. A közönség egy része talán nem értette, más része mulatott az egészen, de meg kell hagyni, a *Madárnak születni kell...* szerzője kiállt sajátos értékeiért. Utána még negyven percig folyt a vita a költőpanel tagjai közt a színpadon, mi a helyesebb: elköteleződni, vagy félreállni? Tandori itt érdekesen beszélt, mintha valamiféle szintézis igénye dolgozna benne – elég sokáig volt „különc" költő, de időnként igénye van rá, hogy a világ mindennapi eseményeit közölje az olvasókkal. S bár a kérdés nyitva maradt: ha a tömeggyilkosság mindennapos, nem kelle éppen arról beszélnünk, annak az abszurditását kiordítanunk? A közép-európai költőknek tehát ragaszkodniuk kell a joghoz, hogy ne csak a múló lét fájdalmát, hanem közönségük, népük fájdalmait és gondjait is szavakba önthessék... Alanyban és állítmányban természetesen; rímes vagy rímtelen versben. Mert a Történelemnek nincs és nem is lesz vége, legfeljebb egy-egy kornak, egy-egy történelemre hivatkozó, de mélységesen anakronisztikus rendszernek. Éljen az a Közép-Európa, amelyik tudja tisztelni a másságot, amely a különbözőségben is megtalálja a rokonszenveset, a saját kultúráját is megérintő affinitást.

GYÖRGY PÉTER:

Egy kiállítás kritikája

A színhely és az időpont

A *Romák Közép- és Kelet-Európában,* illetve az annak részeként értelmezendő *Cigány-Kép* című ideiglenes kiállítás a Néprajzi Múzeumban került megrendezésre. A Néprajzi Múzeum, illetve Szuhay Péter – mindkét esemény rendezője – fontos hagyományt folytat, legutóbb 1993-ban ugyancsak itt volt látható *A világ létra, melyen az egyik fel-, a másik lemegy* címmel a magyarországi cigányság XX. századi történetét bemutató kiállítás. A helyzet tehát úgy áll, hogy a romák időről időre bebocsáttatást nyernek a magyar néprajzi múzeumba, s amilyen örvendetes az a tény, hogy kultúrájuk alkalmanként ott látható a *magyar* néprajzi önreprezentáció felszentelt és autentikus csarnokában, olyan szomorú, hogy csak időről időre, azaz nem a *múzeum, hanem ideiglenes kiállítások tárgyaként.* Minderről természetesen nem Szuhay Péter tehet. Azonban minden egyes itt megrendezett roma kiállítás kapcsán újra és újra felmerül a kérdés: ugyan miért is nem a *magyarországi néprajzi kultúrák mindegyikét* bemutató múzeum is a Kossuth téri, javarészt szürrealista palota. Mást jelentene, ha a romák a Néprajzi Múzeum állandó kiállításainak egyikét bírván végre *a magyarországi kulturális kánon immár immanens részeként mutathatnák be magukat.*

Feltehetően a két eljárás eltérő kulturális identitásra sarkall. Nyilván mást jelentene románok lenni Magyarországon úgy, hogy ez az autonóm, s ugyanakkor hazánk történelmétől *elválaszthatatlan* kisebbségi kultúra nem pusztán a *vendég jogán kerülne időnként meghívásra a múzeumba, hanem oda belépve ki-ki világosan láthatná, hogy a romák is a nagy és szerteágazó család tagjai.* Különösképp fontos lenne ez akkor, amikor a mai napon amúgy sem épp a cigányok integrációjának, hanem szédítő és rémületes disszimilációjának és dezintegrációjának vagyunk a tanúi. Beláthatónak vélem, hogy a romák számára félreérthetetlenül komoly üzenet lenne, ha a többség világossá tenné, hogy szerintük a romák is a család tagjának tekinthetik magukat, s ezt az ajánlatot épp úgy tenné meg, hogy az *evidencia erejével* ajánlja fel számukra mindazon kulturális reprezentációs jogokat, amelyek amúgy a magyarokat megilletik.

Történelem, néprajz, antropológia, művészettörténet

A Szuhay Péter rendezte kiállítás megkerülhetetlenül felveti mindazokat a problémákat, amelyeket a hasonló – kultúrákat egészben bemutató – tárlatok vetnek fel: a különböző tudományos megközelítések és nézőpontok miként válnak egységes *kiállítási szempontrendszerré,* illetve azzá válnak-e. A Közép és Kelet-Európában élő romák múzeumi környezetben való bemutatása ugyanis a fenti szempontok és szakértelmek mindegyikének figyelembevételét és használatát jelenti és követeli meg, azon szent cél érdekében, hogy a teremsoron végigballagó látogató egy – a rendezők által – hitelesnek és objektívnek tartott összkép birtokában távozzon. Ideális esetben az ilyesfajta kiállítások rendezői azt remélik, hogy az átlag néző nem pusztán megismerkedett egy eddig ismeretlen kultúra főbb vonásaival, de a látogatása valamiként metamorfózist is eredményez. Az ismeretlen ismerőssé válik, azaz a múzeumi befogadás óhatatlanul elkötelezettséget jelent és tanúságot teremt. Egy olyan megvetett, lenézett és szegény, a mindennapi életben megannyi vereséget szenvedő, agressziót kiváltó és agressziótól sújtott kultúra esetében ez a metamorfózis különösképp fontos. Szuhayt, aki elkötelezett kutatója és harcosa a cigányügynek, nyilván ez az emancipatorikus küzdelem heve élteti: a kiállítás fő gondolatmenetének *nem pusztán a felvilágosító meggyőzést tekinthetjük, hanem annak az evidenciának a beláttatását, hogy a cigányok ahogy és amint vannak, épp úgy rendelkeznek a kultúrájukkal, mint bármely más etnikum.* Magyarán a kiállítást a Boas és Mead által kiérlelt kulturális relativizmus hagyományába tartozónak sorolhatjuk, s ez az *evidenciaszerű* elkötelezettség annak legnagyobb ereje és erénye. Szuhay nem kíván „képet festeni" a cigányokról, nem kíván romantikus történelem- és kultúrfilozófiai vitákba bonyolódni. Ennek megfelelően használja a fenti szempont és tudományszakok mindegyikét: a kiállításnak vannak hagyományos néprajzi, kultúrantropológiai, illetve nyersen szociografikus, illetve direkt politikai aspektusai. Nyilván egyik sem mellőzhető, s mind fontos szempont – más kérdés, hogy az emancipatorikus tételezésből következő totalitásigény miként állt össze egységes kiállítássá. Tehát egy kérdés a rendező politikai és emberi tisztessége, és egy másik a kiállítás *kiállításként szakmai megítélése, s ez utóbbi bizony jóval több kérdést vet fel, mint a szándék, amelynek nemessége vitathatatlan.*

Szuhay ugyanis mintha túl sok mindent vállalt volna magára, s túl sokszor éreztem a szakmai dialógusok és kompetenciák hiányát. Szuhay egyszerre kíván részt vállalni az összes társadalomtudomány megközelítéséből, ráadásul még saját fényképeit is láthatjuk – ez utóbbi ráadásul azért is érthetetlen, mert hazánkban igazán sok hiteles fotográfust lelhetett volna, hadd említsem meg például M. Horváth Juditot.

Mindenekelőtt a kiállítás alapkérdése a vizualitáshoz való viszony, illetve a látvány megteremtésének ára és módja. Szuhay igazi múzeumi ember, azaz pontosan tudja, hogy a látogatók elsősorban nem olvasni mennek a múzeumba. *Azaz a kiállítással magával* olyan helyzetet kell teremteni, amelyben a látnivaló mintegy magáért beszél, amikor a műalkotások *megszólalnak.* Az is nyilvánvaló viszont, hogy a tárgyak önmagukban legfeljebb egyes művészettörténetileg evidens kiállításokon elegendőek, s a vizuális jelentések – különösképp a kultúrák egészét bemutató történeti kiállításokon – alkalmanként láthatatlanok maradnak a szövegek, a képaláírások, illetve a kommentárok nélkül. Talán apróságnak tűnik, de mégsem az, s nem véletlen, hogy konkrét kifogásaim felsorolását ezekkel kezdem. Nevezetesen a kiállítás információs rendszerének, még pontosabban a képaláírásoknak a kritikájával. Az e tekintetben való slendriánság ugyanis különösen fontos olyan esetekben amikor a kérdés épp az, hogy az egyes tárgyak valamely kánon részei-e vagy sem, illetve amikor a néző azzal a gyanúval élhet, hogy amit lát, az inkább illusztrációs segédeszköz, mintsem autentikus „cigány tárgy". Épp ez ilyen esetekben kell aggodalmasan pontosnak lenni: amikor a kiállítás sorra mutat be olyan dokumentumokat, amelyekről nehezen eldönthető, hogy a vizuális interpretáció részei-e, vagy maguk a kiállítás *tárgyai.* Szuhay gyakran él a dioráma hagyományára rájátszó környezetteremtés, máskor az illúzióteremtő építészet eszközével, tehát a látvány egészével sodró, s nem annyira a szöveggel kombinált, az *egyes tárgyak* meditatív interpretációját kínáló megoldásokkal – s ilyen esetekben a pontos feliratoknak különösen fontos szerepe van. Illetve lenne. Ám mindennek nyoma sincs. Gyakran a legnagyobb jóindulattal sem dönthető el, hogy egy-egy dokumentum a kiállításrendező interpretatív munkájának segédeszköze-e, vagy pedig egy-egy oly tárgy, *amiért a néző idelátogatott.* Szuhay gyakran játszik Duchamp-ot, azaz a ready made-ek sorát állítja ki – s bízza a nézőre, hogy azokkal mit kezdjen. Csakhogy az egyetemes avantgárd örök pápája a művész szent jogával élt, s máig tartó vitát provokált a művészet mibenlétéről. Szuhay a *másik oldalon* áll, azaz megítélésem szerint *formálisan nincs joga* ahhoz, hogy a nézőt ne igazítsa el egyértelműen. *A kánonba való beemelés a kánonra jellemző módszertan kiterjesztését is kellene, hogy jelentse.* Sajnos nem Szuhaynál. E tárlaton nemegyszer lehet tanúja a látogató annak, hogy romák által festett képek alatt semmiféle információ nem áll. A félreérthetetlen hiánynál azonban talán csak a pontatlanság árulkodóbb. A kiállítás egyik kiemelt helyén – a bejáratnál – látható Labancné Milák Brigitta alkotása, amelynek címe nehezen azonosítható. A képen ugyanis a *Békési „cigány múlt" 1996* szerepel. A múzeumi felirat megismétli a címet – idézőjel nélkül. A katalógusban ugyanez a tárgy a *Telepen* címen szerepel, mellékesen 1997-es dátummal. A művész egy másik, ugyancsak fontos képe, a *Hűség és eredetiség 1997* nem szerepel a katalógusban, legalábbis ezen a címen nem.

Mondhatjuk, hogy mindez apróság, csakhogy – mint látjuk – az adott esetben a képek címe meghökkentően fontos esztétikai, etikai, illetve tudatosságra utaló *művészi* eszköz, amelyet Szuhay nem vett észre. A cigány múlt, illetve a „cigány múlt" közötti különbség *épp* a kép lényege, azaz az néző számára felkínált intenció maga. Egyik esetben a cigányság hagyományos putriban zajló, zenés-mulatós életének giccsszerű, úgymond naiv felidézésének vagyunk a tanúi. Másik esetben a cigányság „hagyományos putriban zajló, zenés mulatós életének", ennek a sztereotípiának a képi feldolgozását látjuk – alapvetően más jelentéssel. Erre vallanak a kép festői értékei: az egyes pontokon sokkal inkább a naiv neogiccses modorra *rájátszásra* gyanakodhatnánk, mintsem önkéntelen követésére. Másutt a kép a fotórealizmus, Lakner és Csernus hagyományát idézi, roppant pontos vonalakról, rafinálatlan pasztózus felületekről beszélhetünk. S a *Hűség és eredetiség* is erőteljesen felveti a kérdést: vajon nem érti-e félre Szuhay mindezt, illetve pontosabban nem érti-e alul. Itt mintha egyenesen a cigányokról alkotott kép kritikáját látnánk, mintha valaki azon ironizálna, amit a cigányokkal kapcsolatban eredetiségnek szoktunk nevezni: nevezetesen az összes sztereotípiánkat, amelyet egyébként máskor a kiállítás is bemutat. A képen például feltűnik a „szoptató anya" sztereotípiája, amely ugyancsak jól ismert formula a zsánerképeken. Csakhogy Labancné épp úgy festi meg a cigányasszony melleit, amint azt a mindenkori primitívekkel kapcsolatos szexuális fantáziák megkövetelik: a fiatal anya melle Barbie babát és a Baywatch-ot megszégyenítő módon tör az ég felé. Épp úgy, mint a hatvanas évek presszóiban fellelhető ismert dekorációs tárgyon: a néger aktot, „négerbabát" ábrázoló rézöntvényen. S ha már a testkép önreprezentációban való szerepénél tartunk, talán nem felesleges megemlíteni, hogy Szentandrási és Turó Zoltán maguk is lelkesen követik ezt a mintát: azaz úgy tűnik, némelykor a romák önbecsülésének, önreprezentációinak mítoszaiban ez a fajta testkép komoly szerephez jutott.

A képekkel kapcsolatos pontatlanság és fantázia hiánya azért is zavaró, mert a kiállítás nyitánya és zárása is cigányság önreprezentációját választotta tárgyául: hogyan látják magukat a romák. Maga a választás nagyszerű, hiszen a cigányok önképének értelmezése nyilván segíthetne a nem cigány nézőknek közelebb kerülniük e kultúra játékszabályainak megértéséhez. Ám sajnos megannyi kihagyott lehetőségnek vagyunk a tanúi. A kiállításon ott láthatóak például Révész Béla 1906-os „cigány típusokat" bemutató műtermi fotói, amelyek az áltudományoskodás és a zsáner, a típusteremtés, tehát az előítélet-gyártás kiváló példái. Ezek egyike a „vándor oláh cigány", amely ugyanazt a férfit és hátán hordott csecsemőjét ábrázolja szemközt és profilban. A romantikus, kolduló, kérő jelenet beváltságát mutatja, hogy annak képeslap verziója is elkészült – ugyancsak a század elején. Ez a figura, illetve séma látható – immár gyerek nélkül – Váradi Gábor, Labancné, végül Kun Pál egy-egy kortárs képén. A címek is konzekvensen a „koldus"-ra utalnak, miközben a séma nyilvánvalóan Jézusra való rájátszásként is látható. S abban mégiscsak lenne némi elgondolkoztató, hogy a roma önreprezentáció, a koldulás, illetve a Jézuskénti önértelmezés ilyen mélyen összefügg. Az adott képek még csak véletlenül sem szerepelnek egymás mellett a tárlaton, sem a katalógusban. A falakon egyetlen utalás sincs arra nézvést, hogy miként is állunk ezzel az összerendeződéssel, miként is értelmezheti azt a gyanútlan és naiv néző, akinek nem az a dolga, hogy felfedezze mindezeket az összefüggéseket, hanem az, hogy azok nyílt értelmezési közül kiválassza a számára leghitelesebbet.

Politika

Jó lenne, ha mindazon kifogások, amelyeket e kiállítás kapcsán említenünk kell, kizárólag szorosan szakmaiak lennének. Csakhogy az igazán súlyos problémák nyersen politikaiak. Két olyan kérdés van, amely mellett nem mehetek el szó nélkül. Az egyik a „Roma politika Roma közélet"-et reprezentáló folyosórész, a másik kérdés az eme tévedést lehetővé tévő elvi probléma. Szuhay Péter ugyanis egy folyosó erejéig rendet rak a mai magyar cigány társadalmi csoportok között: s bizony, kényúrként felemel és felejt. A kanonizálás itt már nem pusztán művészettörténetet, hanem művelődéspolitikát jelent. Szuhay bemutatja az aktuális cigányvezetőket és mozgalmaikat. Anélkül, hogy én magam egyetlen pillanatig is jogot formálnék arra, hogy Szuhay ez ügyben való jártasságát kétségbe vonnám – én ezt az eljárást megdöbbentőnek tartom. Szuhaynak nemigen van joga arra, hogy válogasson a cigány mozgalmak között, ez ugyanis *nem* múzeumi, hanem aktuálpolitikai kérdés. S ha már itt tartunk, az a tény, hogy Zsigó Jenő nevét a Néprajzi Múzeumban nem is említik – nos ez több, mint komikus. Ez politikai felelőtlenség, amely mögött kicsinyes személyeskedést sejtek, amely méltatlan az egész kérdéshez.

Ha a cigányok is beleszólhattak volna a róluk szóló kép kialakításába, akkor talán nem lett volna ennyi félreértés, akkor talán nem csak találgatni kellene, hogy miként is látnak minket a cigányok – mert azt is láthattuk volna, s ez lett volna olyan érdekes, mint az, hogy mi miként látjuk őket. Van egy műalkotás e kiállításon – félreeső helyen –, amely ennek a cigány tudatnak a legmegrázóbb dokumentuma. Sztajkó József Ottó munkája: a *Cigányság történeti vonulásainak bemutatása a száműzetéstől a letelepedésig valamint szakmai ismeretei, hagyományai, szokásai a mai korszakig.*

A számomra eddig sajnos ismeretlen művész több száz babát gyűjtött össze, festett ki és át, s így játszatja el velük saját történetüket. Több „terepasztalon" látható a cigányság képe önmagáról és rólunk. Ott van például egy kis barnára festett alumínium trón és korona, amely arra emlékeztet, hogy ama trónt Dózsa Györgynek cigányok készítették. Így valahogy. Így lennénk egymásra utalva, így élünk együtt, mítoszok és történetek között, tele képzetekkel és azokat reprezentáló tárgyakkal, naivan és bonyolultan. Romák és magyarok, egymásrautaltan. Itt az idő a kánon újragondolására, a Néprajzi Múzeum falainak kinyitására. Végre is a mai Magyarország nem a Kúria egykori atyáskodó világának örököse, s végképp semmi köze nincs az MSZMP Párttörténeti Intézetéhez.

(Romák Közép- és Kelet-Európában – Cigány-kép, Néprajzi Múzeum)

Reklámbélyeg
Saját levélzáró bélyeg
Segítő Erő
United Way Budapest Alapítvány
Ex libris
KECSKEMÉTI
TÁLTOS RAJZKÖR
1123 Budapest
Táltos u. 8.
Tel.: 202-4900
EX LIBRIS
MÁRTON ZSÓFIA
Megrendelhető személyesen vagy levélben postai utánvéttel is. 3 ív-126 db ára 2950-Ft.
MY STAMP
1089 Budapest, Rezső tér 15.
Tel.:303-9235 Fax:303-9237

Szrogh György, YBL- és Állami-díjas építész

28–29. Művelődési központ, Salgótarján. /repr./

Építész: Szrogh György, 1965.

Magyar Építőművészet, 1988., 3., 52-old.

Szrogh György, Ybl- és Állami-díjas építész
a MÉSZ Mesteriskola előadásai.

II. ciklus 1972–74.

Szrogh György, Bor István: Az erkölcsi normák kérdései az építészetben, az iskola-építés és nevelés területén.

Szrogh György: Mesterségünk II.

Magyar Építőművészet, 1979., 1–2 szám, 4–old.

Szöri József

Sírbatétel

c. képe szerepel Völgyessy Ferenc gyüjtem ényében

Szelesi Zoltán: Völgyessy Ferenc képei és a szege di mügyüjtás útja. - Müvtört.Ért. 1971.1.sz. 23-30. l.

2p.

SZROGH György építész

terve 1955-ből a velencei biennálé magyar
pavilonjának átépítésére

9. sz. melléklet

Új Művészet 1992

30. Sopron, Gambrinus-ház. Kínai tájkép-szoba

SZROG György építen

Bartók Szilvia: A városatyák Zerében a tűtorony sorsa. = M. Nemzet, 1992. április 3. 7. p.

elutasítja Finta J.-ker kasvolván egy 75 és 140 m. épület felépítését Bp.-en

SZROGH György

Szrogh György: A közpenetkultúra

TVK 277-288

Fejős Zoltán megjegyz 284-287

A Katalizátor Irod

VLAGYIMI
„...és felt

Az orosz ellenzéki mozgalom le
éleslátással megírt visszaemlékezés
jaira, az orosz „beat-nemzedék", a
re. Amikor a Sztálin halálát köve
megszilárdult a hazudozás és az el
tönök és pszichiátriai intézetek vilá
sével, aki egy szerencsés fordula
Svájcba utazhat KGB-s kísérettel,
KP főtitkárára. Megfosztják szovje

Azóta Cambridge-ben él, és járj
világnyelven. A szovjet rendszer le
a nemzetközi közvélemény

SZROGH György építész

43, 44, 102,

templomban 2 db kétkarú gyertyatartóra kap megrendelést, amelyért 100 forint munkadíjat vesz fel. Továbbá ugyanide egy ezüst úrmutatót és egy ezüst cibóriumot készít, utóbbit aranyozza is. E tárgyak a kegyuraság ezüstjéből készülnek és 137 forint munkadíjat vesz fel értük. (EÁL ÉrsGazd L 1783-é. 323, 324. sz. szdm.) Kern József egri ötvösmester alkotása az egri főszékesegyház kincstárában levő 2 db ezüst turibulum, amelyen I. K. névbetűs ötvösmester jegye szerepel. Egyik füstölő barokk stílusú (Kőszeghy, 605), másik már Louis XVI. formákat mutat. Hasonló jegye van az egri ferences templom 1775 körül vert ereklyetartó keresztjének is. (Voit, 1959.) 1787. február 24-én szerződik Eszterházy püspökkel a pápai templom főoltárára 6 gyertyatartó és 3 kánontábla elkészítésére. (Szmrecsányi, 266. old.) A főoltár réz tabernaculum ajtóját szintén ő készíti. [Voit, Tervek, mesterek és a mű. MÉ (1962).] 1803. május 12-én pedig 18 forintot vesz föl a barokk-kori székesegyház Nepomuki Szt János oltárán az antependium keresztjéért. (EÁL ÉrsEgyh L t. szd. archvet. 474.) 1806. január 2-án az érsek részére a régi székesegyházba készített cibóriumért 91 forintot kap. (EÁL ÉrsEgyh L archvet. 474. Agria t. szd. 1806.)

KERSCHENSTEINER Konrád jezsuita szerzetes építész, 1725—27-ig Egerben élt. Pozsonyból 1696-ban jött Budára, ahol a kollégiumot építette, 1716-ban pedig a svábhegyi vízvezetéket készítette el. 1724-ben még mindig Budán tartózkodott. Egerből Temesvárra ment, ahol 1728-ban halt meg. (Schoen, XVIII. sz.-i képző- és iparművész jezsuita frátereink. Műv. Lex. Schoen. 1959.)

KERSNER egri kertész, aki → Povolni János épí-

Szrogh Gyula

Farkasdy Zoltán: Művelődési Ház és Megyei Könyvtár, Salgótarján. /Szrogh Gyula épitész, Hornicsek László, Bősze György belsőépitészek./ - Magyar Épitőművészet, 1967. 16.évf. 2.sz. 24-33. l.

Az 1967.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970.1.sz. 68-107. l./

73. l.

SZLOGH György életén

MK-i érdemrend keresztje 1994

IRODALOM ÉS RÖVI

LITERATURE WI

Szrogh József.
o Zvoślejcz

Miskolczon Kazinczi Nagy Györgynél tanult, aki 1799-ben szabadította fel.

Mihalik Sándor: A rimaszombati ötvösczéh. Bpest, 1919. 48. l.

Kassa

Szrogh Sámuel, ötvös, 1760

Arch.Közl.1899. XXI. 306

Szrogh Sámuel

ötvös

Sátoralja újhelyen lakó Kul-
só céhbeli ötvösmester volt.
1760-ben szegődteti egy évre
Trocsányi Tsenc fiát Sámuelt
1761. jún. 17 in Újhelyből leve-
let ír a Kassai céhnek, meg-
ben Trocsányi felszabadi-
tását javasolja.

Mihalik József. Kassaváros
ötvösségének tört. Bpest. 1900
306. l.

Nagy Sándor

festő.

SZROGH SÁMUEL, grafikus

1800 ápr.3-ikimkeltezéssel ceruzarajzot készitett Miskolcról, ezt a céhlevelek rajzaként fel is használtak. Ezen a városházával szemben álló épületen jól kivehető néhány részlet, feltételezve, hogy pontos ábrázolást adott városrajzán. 52.old. 12.jegyz

KOMÁROMI JÓZSEF: Adatok a megyeiszékház tanács székháza épitéstörténetéhez 48.old.

A MISKOLCI HERMAN OTTÓ MUZEUM KÖZLEMÉNYEI, 1963.szept. Miskolc

MDK

Szroj György építész

Felszabadult Ep. művészete . N.Szal. 196o.

MDK

Szrubián tanácsos, festő

kis ezüstérem

Sportoló, szobrász és festőm. rendőrök. Pesti Napló 1937. jun. 2. 12.l.

Szrubián Dezső

Pasztelljei .....

a rendőrtisztv.-k kiállitásán.

Ujság, 934.V.25.

Szrubián Dezső dr. rendőrtanácsos

Munkájával szerepelt a rendőrtisztv.-k kiállitásán.

M.934.V.25.

Szrubián Dezső

Szerepelt a Magyarság képzőművészeti kiállításán.

M. 1933. XI. 30.

MDK

Szrubián Dezső tanácsos, festő

Sportoló, szobrász és festőm. rendőrök. Pesti Napló 1937. jun. ~~12~~ 2. 12.l.

mak.

Sztahó Sanos tipográfus

munkája a könyvoldal: Tevan Andor
a könyv Eveszedes litja.

Szemelőmyek az 1962-63 évi Tipográfus Továbbképző
Tanfolyam munkáiból

Magyar Grafika 1963. 3. sz 143 l.

Szrogh György, Ybl- és Állami-díjas építész

Iskolaépítési kutatás.

Az első komplex iskolaépítési kutatás Magyarországon, ÉVM kutatás 1968-1970. A kutatást vezette: Jeney Lajos. A kutatócsoport tagjai: Reischl Péter, Szrogh György és dr. Szücs István — és még többen.

Magyar Építőművészet, 1986, 2., 24-old.

Dr. Szrubián Dezső

"Tájképek, csendéletek, amelyeket rendőrtisztek festettek" -irja Bogdán Ada a „III. Országos Rendőrmükedvelői Képzőmüvészeti, Ipar és Fotómüvészeti Kiállitás"-ról. Dr. Horváth Zoltán, Dr. Nagy Károly, Dr. Szrubián Dezső, Végvári Sándor, Dr. Kotoff Olivér és Dr. Meznerich Jenő müveit ismerteti a beszámoló.
Dr. Horváth Zoltán rendőrkapitány tiz festménnyel szerepel, "Önarckép"-ét hozza a lap. Megalakitotta a képzőmüvész csoportot s az első kiállitás után megszervezte a továbbképzést.

Délibáb, Bp. 1937. juni 26. XI. évf. 26. sz. 7o-71. lap.

Dr. Szrubián Dezső

A kiállitás dijainak pártatlan odaitélésére egy független bizottságot kértek fel. A zsüri tagja Sződy Szilárd szobrászmüvész és Kárpáthy Jenő festőmüvész.
A két első dijat Dr. Horváth Zoltán rendőrkapitány és Dr. Nagy Károly nyerte el festményeivel. Utóbbi tizenhárom festménynyel szerepel a kiállitáson. Az egyik képen a lap bemutatja a két müvész festményeit.
Dr. Szrubián Dezső rendőrfőtanácsos a második dijat, ezüst érmet, -a lapban bemutatott tájképéért kapta.

Délibáb, Bp. 1937. juni. 26. XI. évf. 26. sz. 7o-71. lap.

Dr. Szrubián Dezső

1934-ben rendezték az első tárlatot, majd később a tehetséges tagok a Fővárosi Iparrajz Iskolában folytatták tanulmányaikat. 1935-ben volt a második kiállitás és most 1937-ben a harmadik kiállitást rendezték meg.
Végvári Sándor miskolci rendőrkapitány festményeivel bronz érmet nyert. Dr. Kotoff Olivér a negyedik, kis bronzérmet kapta három kutyafejet ábrázoló festményéért. Repr. Dr. Meznerich Jenő rendőrkapitány Széll József belügyminiszter portréjával szerepel a kiállitáson. A tárlatokat a Rendőrtiszti Atlétikai Klubban rendezik.

Délibáb, Bp. 1937. juni. 26. XI. évf. 26. sz. 70-71. lap.

Sztakcsinrosztokai
gör. kath. templom
(Zemplén vm)
Épült 1812-ben.
Misgörkath. 44. P.

Stiftungsurkunde
für das Kloster
(Templum pro)
Christo 1812-13.
Allerpraetat. 44.9

MIK

Sztály János, fotomüvész

Zsuzska. Foto

Falusi napsugár. "

Vetélytársak.

Mücs.-OMKT."A gyermek a müvészetben" kiáll. 1940.II.-
Fotografika. Kat. 25.1.

Sztamu Márkus

ötvös

1773 aug. 18 Ujvidék

„ex Turcia, loco Grabovo"

Kapmagyarorszötvösök 30 l.

s jobbra fordulva van ábrázolva. Jobb
lját úgy tartja, mintha beszélne. Haj-
, kivágott, uszályos ruháját csipke s szelés fo-
Brochejan emlék lóg. Előtte egy edényben
ptért kastély foglalja el parkkal s a hattérben
ata a kép alatt két sorban:

ABETHA
ustriae
n fe."
toph Weigel exc. in Nürnberg."

eretei a vonalkeretnek 25:18·8 cm.

2 (színes)

140/95 Nr 205.

SZTANEK Lajos építész

Magyarország, Miskolc, Nyíregyháza-Borbánya,
Pécs - reléállomás épületek 1933-tól

Postaép 72.

Sztampay János
épitész

1920 – 1932. Eört
szegedi pályázaton
vett részt.

Emlitve

Szeged 1932.

21 l.

218. Sztanfalva, g. k. fatemplom.

1747. „Ecclesia lignea, onmibus necessariis provisa, existit in statu commodo." (O. L.; C. P. Tab. et Conscr. 1747. No. 8.)

1839. már kőtemploma van. (Schem. Munk.)

(Bereg m.)

Domfalva

Sztánfalva (Bereg m)

Gör. kath. templom

l.

Lebereglelkészségek

157, 158. l.

8

9

M.D.K

Sztanicshov Radisklao
festő

Szép tusrajza az „Iskolatársam,
Jermolenko".

Mészáros Fülöp: Tomboszi képző művészeti csoport –
művészet, 1968. szeptember – 39 lap.

M.D.K.

Sztanicskov Radiszláv
festő

Külvárós és Tanya cimü
képeit mutatta be a
tailaton.

Mesiáros Fülöp: Zombori képzőművészeti csoport bajai bemu
tatója

Művészet, 1968. április – 39 kep

MDK

Sztaninkó József

Uj Magyarság 1944, I.22. 5 l.

MDK

Sztanisavlyevic J.,

a "mü-kitétel" kiállitója: "némyely darabokat" láthattak.

B.J.: Az elsö mü-kitétel Pesten 1834-ben.
Müvészet.1903. 328-330.l.

Sztanisicsi plé-
bánia templom
belseje -
kepe repr -
Kisstiklkath Magy
865. d -

Sztaniszávlyevics

János archép-
festő, szüb. Ujvidék
1816.
II. Sándor orosz cár
száma Rómában
Rafaelcket másolt

irod Juga

275. l.

Sztaniszavljevits Jovan

Pest.

Laid

Berkeszi. Tanesvári

nüvérek

17-l.

.....-i m. kir. posta- és távirda-pénztár.

Nyugta

azaz: ..... Korona ....

mely összeget, mint évi ..... K lakpénzemből az 190..... évi .....

lakbérnegyedre eső részletet, a .....-i m. kir. posta- é

..... pénztárból minden hiány nélkül felvettem.

Kelt .....-n, 190..... évi ..... h

... leggazdagabban azok a csontból készített
török vannak képv...
Az 1. számúnak h...
hasonló példa képv...
egyike törött állap...

A most mond...
hosszú árat, vagy t...

E réteg csont...
léltet. Az 1. sz. 9...
Nem mutatok be...
törött árat.

Azonos típust...
1. sz. 13·3 cm., a...

Sztanek Lajos
festő
1907
Eimik 1930
89. P.

8. 9.

mutatom be, fenekének csecsszerű nyulványával vonja magára figyelmünket. Technikai szempontból pedig, amiért belső falának képét is közöljük, élesen látszik rajta a szerszámnak a nyoma, amelylyel hozzáfért készítője, hogy belsejét kialakítsa.

Bővül e csoport kerámikája egy alacsony csonka-kúp alakú csészével, mely durva technikájával válik ki a most ismertetett kerámikai produktumok közül. Barnás-szürke tónusú. Pereme ajakosan hajlik ki. Feneke egyenes. Kissé törött példa, de oldalán még

Sztanek József

Hul. Rajecz (Trencsén m.)
1890 marc. 18. aig. ev.
1913/14. I. Első ont beli mi-
vesznów. Ferenczy K. / Pilch D.

Majláth G. Károly gróf, erdélyi püspök

VI. 114.

MDK

Sztanek József

Ferenczy Károly növendéke

Képzőműv. Főisk. ifjusági kiáll. 1913-14.

Sztanek József

1913/14 I.

Ferképzomfoiskèvk

138.l.

T. 4628.

Mercy csapatai
megerősitett váron innen a
ivel, kiket a Theiss és Marosch
ritanak és menekülésre kényszeri-

neral Mercy
Teckely bey

cm.

6-94-337.

Sztanek József

festő

Cigányváros Kecskemeten, olajf.

Nemzeti Szalon

1917. máj

tav. tárl.

SCHIFFER ÁRMIN

KÉPKERETGYÁRÁBAN KAPHATÓK

Budapest, Király-utca 79

Telefon : 221-841

Ábrahám és Sugár, Bagó M. és Fia Utóda. Kiadó : Lehel Béla.

Sztanai ref. templom

festett belső díszítményei

(Kalotaszeg)

Foglalt 50, 51, 52. l.

103, 104. l.

A régi templomot 1876-ban lebontották. Ekkor épült a mai templom, a régi anyagának felhasználásával

Pálffy János hagyom.
Wien.
Kőrjegyző 14.

IV: 172.

it, a melyekből
~~te felett,~~ (~~[illegible]~~ jobbról egy orom-
eletén szoborral, a Nôtre Dame temp-
ig az előtérben egy három ~~[illegible]~~ nyi-
~~tól ellepett~~ csatornán át a Hôpital
ép be, kinek társnője a hid közepén
et ő ~~egy~~ és nő ~~el~~ áll, kissé odább egy asszony
csolnakban ülőnek munkáját, a ki csák-
el), a földszintes házba pedig, mely e-
al nő megy be fiacskájával. A fák és é-
ek. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól

ben,
n. — Száma a közjegyzői leltárban A: 1–14.
~~a 1907. November 14-én (1439-908 No.~~

163

53) 32(845) 81

Sztánai ref.

templom

képe

repr.

Malmagyarmúr, I

78. l.

Az Országos Magyar Sajtókamara székháza, VI., Andrássy-út 101. és Bajza-utca 33.

Fent: a székház a Bajza-utcai oldalról, *lent:* az Andrássy-úti rész.

Sztánai ref. templom

festett mennyezet
táblái repr.

Malmagyrépszínv I.

72. l.

A III. hadseregnél szolgála

SZTANEK Pál épitész

Házat tervezett, 1905-ben
Bp., XVII.ker. XV.u.23.

A mesterfényképész

Igen-igen mélyre kell merülnie a gyöngyhalásznak, ha azt a kagylót akarja a felszínre hozni, melyben a Sztály nevű gyöngy rejtezik. Annak ellenére, hogy sokat dolgozott, gyakran szerepelt kiállításokon, sok babért aratott magának és a magyar fényképezésnek, annak ellenére, hogy egyike volt a magyaros stílus néven a két háború közt híressé vált irányzat meghatározó személyiségeinek, szóval mindezek ellenére nagyon kevés írás, csekély számú dokumentum és nem túl sok kép maradt utána. A magyar fotótörténet-írással hobbi szinten munkálkodók meg igyekeznek úgy tenni, mintha nem is lett volna. Ez feltehetőleg kevesebb munkával jár, mint a csekély eredménnyel, ámde sok törődéssel kecsegtető kutatás. Ezért talán jót teszünk, ha a kagylót óvatosan kiemelve résnyire szétnyitva megnézzük a benne lévőt, majd visszaeresztjük a mélybe. Nőjön, növekedjen még háborítatlanul a gyöngy, egyszer talán büszkék leszünk rá.

Kész, lezárt életmű az övé. Húsz esztendeje halott, előtte meg élt éppen nyolcvanat. Azon fotóművészek közé tartozott, akik a szakmából emelkedtek ki: fényképészmesterből lett mesterfényképész. Elsősorban portréival, zsánerképeivel, magyaros stílusú fotóival vált a húszas évek végétől aktív szereplőjévé a fotós közéletnek. Műterme Színesfilm Sztály Foto néven Budapesten, az Erzsébet körút 7. szám alatt működött. S miután a fényképészet mellett fotókereskedéssel is foglalkozott, hát hozzá jártak a korabeli amatőrök első színes filmjeiket megvásárolni, előhívatni. Mindez a harmincas évek legvégén történt, gondolják meg, éppen hogy csak feltalálták a színes diapozitívot. Rövid időre a színesfényképezők Mekkája lett az Erzsébet körúti műterem.

Fényképész kisiparosként elnöke volt a mestervizsgáztató bizottságnak. Emellett persze a Magyar Művészfényképezők Országos Szövetségének (Mamosz) is tagja volt, 1945 februárjában az Újjászervező Bizottság tagja Kankowszky Tibor és Mohai társaságában. Még ugyanennek az évnek augusztusán az ő neve is szóba került az Angelo-fotóakadémia tanári karának összeállításakor. Angelo ekkor, az akadémia programját meghirdető szórólapon úgy jellemzi, mint a mozgás és a tánc, a dinamikus fotografálás mesterét, gyermekkép-specialistát. A Magyar Dolgozók Művészi Fényképegyesülete elnökségének Angelo, Haller F. G. Vásáry János mellett egyik igen tevékeny tagja. A számítógépemben két képernyőoldalt töltenek meg különböző kiállítási érmei. Csak ízelítőül néhány: bronzérem az 1938-as szegedi nemzetközi kiállításon, ugyanebben az évben falon volt Antwerpenben, egy évvel később Charleroi-ban, Leicesterben a The Sixth Midland Salon of Photographyn és a VI. nemzetközi kiállításon Torinóban. 1941-ben a fővárosi idegenforgalmi fotópályázaton nyert első díjat, majd egy ezüstérem az Egyesült Magyar Amatőrök Országos Szövetsége művészi fényképkiállításán 1942-ben. Ugyanekkor Lisszabonban négy, a zaragozai XVII. Nemzetközi Szalonon három képét állították ki.

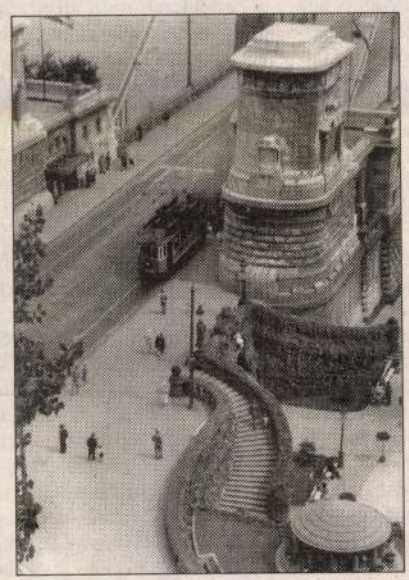

Sztály János: Az Erzsébet híd budai hídfője a 44-es villamossal (1938 körül) FORRÁS: MAGYAR FOTOGRÁFIAI MÚZEUM

Nem is folytatom. A fotóművészet nem sport, hogy értékét érmekkel, helyezési számokkal, mennyiségi mutatókkal lehetne mérni. Ha ez a felsorolás egyáltalán ért valamit, legfeljebb annyit, hogy megmutatta, nem hamis gyöngyöt rejt az a bizonyos kagyló, amelyet most ezennel visszasüllyesztek a felszín alá. Ott van, keressék, az arra érdemesek meg is találják.

A Magyar Fotóművészek Szövetsége 1981-es közgyűlésén a résztvevők egyperces némasággal adóztak az előző években elhunyt fotóművészek emléke előtt. Klell Kálmán, Komlós Lili, Laczy Zoltán, Homoki Nagy István, Ramhab Gyula, Szegedi Emil, Sztály János, Vadas Jolán, Vajda Ernő neve hangzott el. Bőven és jól válogatott a halál.

Kincses Károly

SZTÁLY JÁNOS

NÉPSZABI, 2001. JAN. 25. 32.

negyvenezres kez-
nagyon szép ered-
oplistavezetőtől, de
erős az élmezőny,
sik új filmmel, a *Se-*
ttem! cíművel és az
bannal.
Nicolas Cage juta-
gy nagyon érdekes
ék megfilmesítése:
valaki párhuzamos
hez juthatna. A fő-
üzletember a Wall
ek minden velejáró-
ább a rohanó élet-
in fordulat. És más-
gy hálószobában éb-
ersey külvárosában
akibe egyetemista
szerelmes, és akit a
tt hagyott el. Két
salád kutyája is üd-
aki pánikban rohan
attanbe. De nincs
ad annak az életnek
amelyet kihagyott a
se miatt. Aztán is-
a kell a Wall Street-
lew Jersey-i család
jók az amerikai fil-
nyire egyszerű fel-
olgoznak, általában
inőségben.
a vonalba beleillik
rkban című roman-
történet is Richard
ynona Ryderrel. Az
enes éveihez köze-
ött agglegény. Ki-
vitelében gyors és
ak ígérkezik a hu-
lotte, aki gyorstal-
elnőttélet izgalma-
puzárási pánik he-
lelősségteljes kap-
az ifjú lány hatá-
Storyt emlegetik a
latban, így sejthet-
ogságuk útjába áll
us, kivédhetetlen

Sós B. Péter

velt téri dísztermében, Spányi Miklós keze alatt. A csembalóművész és zenetudós avatja föl a Filharmónia Budapest Kht. hangszerét, egy, a XVIII. században általánosnak mondható német típusú csembaló kópiáját. A hangszer most készült el Németországban, Heidelberg közelében, a Walker-műhelyben, és a napokban érkezett meg Magyarországra.

Mozart korában a csembalót fokozatosan kiszorította a zenetermekből a zongora, több mint egy évszázadnyi időre szinte elfelejtették használatát. A XX. század végén azonban a barokk és a korai klasszikus művek hiteles megszólaltatására törekvő előadók újra fölfedezték a csembalót. A gyári készítésű hangszerek azonban nem szolgálhattak olyan hangzásélménnyel, amilyet egy kézművesműhelyben épített darab adhat. A Budapesten fellelhető csembalók nem tartoztak a különösen jó minőségűek közé, s minthogy az állami hangversenyrendező cég, az Országos, majd Nemzeti Filharmónia tulajdonában voltak, sokat utaztak, állapotuk erősen megromlott.

A zenei közélet képviselői abban egyetértettek, hogy az ország hangszerállománya sürgős felújításra és kiegészítésre szorul. Ez – anyagi fedezet híján – egyik napról a másikra nem oldható meg, de a kulturális tárca egy pályázat keretében mégiscsak lehetőséget teremtett a fokozatos cserére. Az első pályázati pénzből egy orgonát vehetett a Filharmónia Budapest Kht., majd megrendelhette a Walker-műhelyben a csembalót.

A hangszer öt és fél millió forintba került, azzal a többrészes védőtokkal együtt, amelyben a szükség esetén biztonsággal

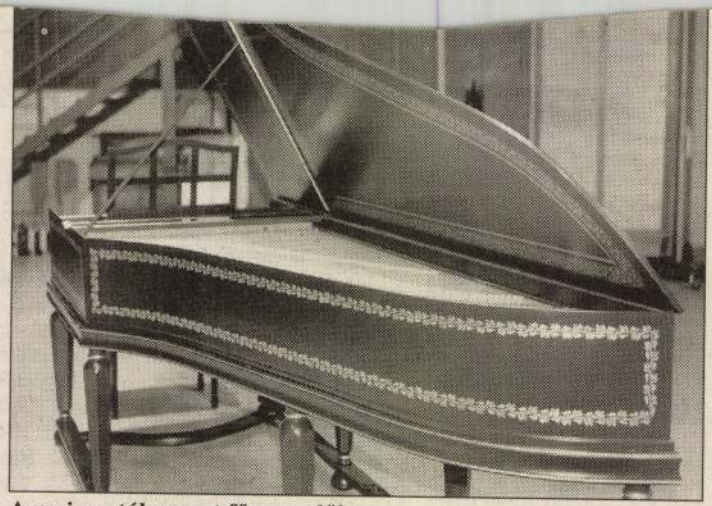

A mai avatókoncert főszereplője FOTÓ: SZABÓ BARNABÁS

mozgatható. Mint a kht. vezetője, *Igricz György* elmondta, az értékes instrumentumot, az orgonát is biztosíttatják. A csembaló a Zeneakadémián áll majd, vizsgázó növendékeknek, más koncertrendezőknek és zenekaroknak is rendelkezésére áll, az utóbbiaknak méltányos bérleti díj ellenében.

Spányi Miklós 1991-ben e csembaló ikertestvérén készített CD-ket, innen az ismeretsége a Walker-műhellyel. A manufaktúra alapítója járt már Magyarországon, évekkel ezelőtt részt vett a soproni régi zenei napokon, és most idevárják Spányi avatókoncertjére is. Vállalta, hogy hat hónap múlva ellenőrzi termékét. Amely egyébként május 7-én is hallható, akkor növendékek és tanárok két hangversenyen emlékeznek meg arról, hogy a Zeneakadémia csembalótanszékét harminc éve alapították. Spányi a gyártás közben is látta a hangszert, olyan modellnek tartja, amelyen a német repertoár, Bach művei érzékletesen játszhatók.

A csütörtöki avatókoncert műsorát is ennek megfelelően állította össze: Froberger, Weckmann, Böhm, Buxtehude és természetesen Johan Sebastian Bach kompozícióiból. A csembalóművész évek óta Finnországban él, Carl Philipp Emmanuel Bach műveiből egy majdnem félszáz CD-ből álló válogatást készít, továbbá a Könemann Magyarország Kiadó számára egy Chopin kritikai összkiadáson dolgozik. Véleménye szerint minden jó csembalistának, zongoristának, orgonistának kellene játszania klavikordon, a csembalót megelőző instrumentumon is. Sajnálatos, hogy Magyarországon nincs ilyen hangszer, tehát már a képzésből hiányzik. Finnországban a bankok kötelességüknek érzik, hogy egy-egy minőségi hangszert megvásároljanak, és tehetséges fiatal művészeknek több esztendőre kölcsönadják. A bankoknak tehát van egy hangszerbankjuk is – Spányi úgy hiszi, ilyesféle hangszergyűjtemény Magyarországon is létrehozható volna.

A. M.

SZTANISZLAISZKI mester

A szószékkorona készitője , 17.sz.

Kovács András: Kolozsvár, A Farkas utcai református templom. Sepsiszentgyörgy, 1993 14. p.

Erről a bánásmódról a jórészt a szász dinasztia révé
a X—XI. században a dinasztia kedvelt és befolyás
kolostorában összehordott és felhalmozott kincsekl
még szó sem lehetett volna. Éppen II. Ágnes apátnőn
és kortársainak kegyelete és műveltsége játszotta a l
fontosabb szerepet a kincstár régebbi darabjainak m
tartásában. Ezekről, néhány eredeti állapotában meg
zött régebbi tárgyon kívül az 1000 táján írott (III.) Ot
Adelheid (apátnő: 999—1043/45)—evangeliáriumba
XI. század második harmadában bejegyzett töredék
kincstárjegyzék ad némi fogalmat. Ebben szerepel t
bek között 8 zománcos, 5 arany- és 6 ezüstkereszt,
ereklyepalack, egy aranyba foglalt, elefántcsont ládi

SZTANISZLÓ, asztalos

Leveléből tudjuk, hogy a fejedelemasszony, vele, a lengvel asztalossal tervztette a csempéket és terve alapján az új keresztények csak elkészitették azokat. 132.old.

BÉTSHY MIHÁLY: Adalékok a sarospataki ujkeresztények /habánok történetéhez 123.old

A Herman Ottó Muz. Évkönyve, XI. Miskolc, 1972

SZTANISZLÓ,ASZTALOS

-óóóóó---

Loránffy Zsuzsánna irta:"...megh lehet Sztaniszlo anna
nak csinállyon vgvan valami szep format Kalyhanak...
Az Fazekasok mihelt készék lesznek mingyárt csak rakjak
fel mindenüt eoket." 132.old. 57.jegyz

DÉTSHY MIHÁLY:Adalékok a sárospataki ujkeresztények
/habánok történetéhez 123.old

A Herman Ottó Muz.Évkönyve, XI. Miskolc, 1972

SZTANISZLO, asztalos

Loránffy Zsuzsanna leveleiben emlitett Sztaniszlo asztalos megerősiti azt azt, hogy a kályhacsempék terveit, legalábbis esetenként nem maguk az újkeresztény fazekasok készitették. 133.old.

DÉTSHY MIHÁLY: Adalékok a sarospataki ujkeresztények /habánok történetéhez 123.old

A Herman Ottó Muz. Évkönyve, XI. Miskolc, 1972

Sztanka-hermanye

templom fõoltara
1520 K.

Csánky Dénes

MAGYAR MUVESZET

1937. 345. l.

n. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől

30 szám.

BUDAPEST
938 FEB 19 14
N 5 N

Müemlékek Orsz. Bizotts. lek. Elnöks.

Boest IX

livatalból.
lgálati ügyben

Sztankai rk. pléb.

templom

gótikus fóoltára

lásd Hermány

alatt is

(Sárosom)

Kepe rép

Emlkassaiegyhm

I. 339. l.

HIRLAPBIZOMÁNYOSOK ÉS KÖNYVKERESKEDŐK
SZOLNOK, GOROVE-UTCA 31.

T.

EUROPA film, könyv és lapterjesztő vállalat.

BUDAPEST.

Rothemere u 12.

VÁROS-KÉP

A mesterfényképész

Igen-igen mélyre kell merülnie a gyöngyhalásznak, ha azt a kagylót akarja a felszínre hozni, melyben a Sztály nevű gyöngy rejtezik. Annak ellenére, hogy sokat dolgozott, gyakran szerepelt kiállításokon, sok babért aratott magának és a magyar fényképezésnek, annak ellenére, hogy egyike volt a magyaros stílus néven a két háború közt híressé vált irányzat meghatározó személyiségeinek, szóval mindezek ellenére nagyon kevés írás, csekély számú dokumentum és nem túl sok kép maradt utána. A magyar fotótörténet-írással hobbi szinten munkálkodók meg igyekeznek úgy tenni, mintha nem is lett volna. Ez feltehetőleg kevesebb munkával jár, mint a csekély eredménnyel, ámde sok törődéssel kecsegtető kutatás. Ezért talán jót teszünk, ha a kagylót óvatosan kiemelve résnyire szétnyitva megnézzük a benne lévőt, majd visszaeresztjük a mélybe. Nőjön, növekedjen még háborítatlanul a gyöngy, egyszer talán büszkék leszünk rá.

Kész, lezárt életmű az övé. Húsz esztendeje halott, előtte meg élt éppen nyolcvanat. Azon fotóművészek közé tartozott, akik a szakmából emelkedtek ki: fényképészmesterből lett mesterfényképész. Elsősorban portréival, zsánerképeivel, magyaros stílusú fotóival vált a húszas évek végétől aktív szereplőjévé a fotós közéletnek. Műterme Színesfilm Sztály Foto néven Budapesten, az Erzsébet körút 7. szám alatt működött. S miután a fényképészet mellett fotókereskedéssel is foglalkozott, hát hozzá jártak a korabeli amatőrök első színes filmjeiket megvásárolni, előhívatni. Mindez a harmincas évek legvégén történt, gondolják meg, éppen hogy csak feltalálták a színes diapozitívot. Rövid időre a színesfényképezők Mekkája lett az Erzsébet körúti műterem.

Fényképész kisiparosként elnöke volt a mestervizsgáztató bizottságnak. Emellett persze a Magyar Művészfényképezők Országos Szövetségének (Mamosz) is tagja volt, 1945 februárjában az Újjászervező Bizottság tagja Kankowszky Tibor és Mohai társaságában. Még ugyanennek az évnek augusztusán az ő neve is szóba került az Angelo-fotóakadémia tanári karának összeállításakor. Angelo ekkor, az akadémia programját meghirdető szórólapon úgy jellemzi, mint a mozgás és a tánc, a dinamikus fotografálás mesterét, gyermekkép-specialistát. A Magyar Dolgozók Művészi Fényképegyesülete elnökségének Angelo, Haller F. G. Vásáry János mellett egyik igen tevékeny tagja. A számítógépemben két képernyőoldalt töltenek meg különböző kiállítási érmei. Csak ízelítőül néhány: bronzérem az 1938-as szegedi nemzetközi kiállításon, ugyanebben az évben falon volt Antwerpenben, egy évvel később Charleroi-ban, Leicesterben a The Sixth Midland Salon of Photographyn és a VI. nemzetközi kiállításon Torinóban. 1941-ben a fővárosi idegenforgalmi fotópályázaton nyert első díjat, majd egy ezüstérem az Egyesült Magyar Amatőrök Országos Szövetsége művészi fényképkiállításán 1942-ben. Ugyanekkor Lisszabonban négy, a zaragozai XVII. Nemzetközi Szalonon három képét állították ki.

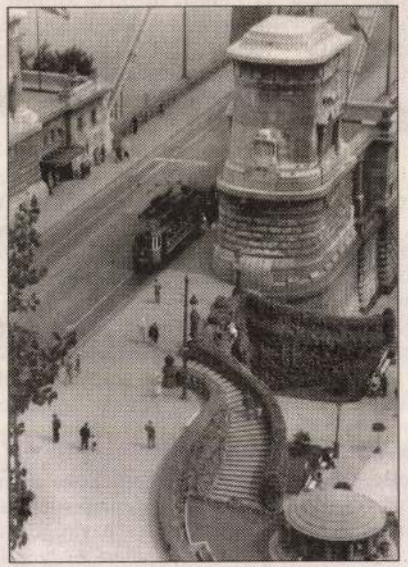

Sztály János: Az Erzsébet híd budai hídfője a 44-es villamossal (1938 körül) FORRÁS: MAGYAR FOTOGRÁFIAI MÚZEUM

Nem is folytatom. A fotóművészet nem sport, hogy értékét érmekkel, helyezési számokkal, mennyiségi mutatókkal lehetne mérni. Ha ez a felsorolás egyáltalán ért valamit, legfeljebb annyit, hogy megmutatta, nem hamis gyöngyöt rejt az a bizonyos kagyló, amelyet most ezennel visszasüllyesztek a felszín alá. Ott van, keressék, az arra érdemesek meg is találják.

A Magyar Fotóművészek Szövetsége 1981-es közgyűlésén a résztvevők egyperces némasággal adóztak az előző években elhunyt fotóművészek emléke előtt. Klell Kálmán, Komlós Lili, Laczy Zoltán, Homoki Nagy István, Ramhab Gyula, Szegedi Emil, Sztály János, Vadas Jolán, Vajda Ernő neve hangzott el. Bőven és jól válogatott a halál.

Kincses Károly

GOLYÓ-SZÓRÓ

Zálogház

H. István huszonöt évvel ezelőtt elment a Komjádi Béla uszodába, ahol azt mondták neki, hogy adja oda a karóráját, különben nincs pancsolás; ez volt a zálog, hogy el ne lopja a kabinkulcsot. Odaadta. Azóta sok minden történt H. Istvánnal, mígnem pár napja megint elment a Komjádi Béla uszodába, ahol közölték vele, hogy adja oda a kabátját, különben nincs biliárdozás; ez volt a zálog, hogy el ne lopja a golyókat. Odaadta azt is.

Huszonöt évvel ezelőtt csúnyán végződött a látogatás. H. István elkezdett talpasokat ugrálni a medencébe, az úszómester rászólt, hogy ne ugrájjá, má' mer' baj lesz, de ő csak ugrált, csak ugrált, míg az úszómester el nem verte a gumipapucsával. H. István akkor megfogadta, hogy többet be nem teszi a lábát a Komjádi Béla uszoda területére. Pár napja újra megfogadta; de ne vágjunk az események elébe.

Miután zálogba adta a kabátját, H. István gyorsan megsüketült egy pazarul adagolt melódiától, (legújabb MP3 zenegép), aztán pajtásával egyetemben elfoglalta a neki ítélt biliárdasztalt a tizenhétből, a Komjádi Béla uszoda aljában kialakított Glob Biliárd Klubban. Mikor rákerült a sor, és hozzákészülődött a lökéshez, hirtelen úgy érezte, valami nem stimmel: nem tudja hátrahúzni a dákót. Nézi, nézi, mi lehet a gond, hát látja ám, hogy a dákó beleakadt a mögötte biliárdozóba, aki emiatt szintén elvesztette a fonalat. Jót nevettek, szétrebbentek, aztán H. István, mikor újra rá került a sor, és hátrahúzta a dákót, megint beleakadt valamibe, amiről viszont kiderült, hogy a födémet tartja, tehát egy oszlop. Hősünk ezzel a maga részéről be is fejezte a játékot. Elment a pulthoz, és kért egy sört, amiért kifizette a kabátja egyik ujjának az árát, hozzá meg egy rövidet, amiért a másikét (bőséges italválaszték, figyelmes kiszolgálás), majd nekivetette hátát a pultnak, és alaposan megnézte, hová is keveredett.

Tőle jobbra, a terem végében helyezkedtek el az ülő vendégek, akiknek a feje fölött, a falon freskót figyelt meg. (Jobbról balra haladva), az első részlet egy maja feliratokkal ékesített, hatalmas boci csokit ábrázolt, utána Dráva menti szomorúfűz jött kéz a kézben egy mexikói kaktusszal. A következő részlet megint csokira emlékeztette, ám ezúttal mogyorósra; a művet egy világító cigarettareklám zárta rövidre. A sarokban darts automatát helyeztek el; a klubban egyébként se szeri, se száma nem volt a különféle elektronikus játékoknak. Még különtermet is nyitottak nekik.

H. István körbejárt a remek hajópadlón, és eközben rendkívül csinos fiatalokat tapasztalt. Erről eszébe jutott a gumipapucs: de rég volt. Bekukkantott a vécébe is, amelynek méretei és színei egy igen színvonalas marhavágóhídra emlékeztették. A különben csinos vécé egyik kabinjában önfeledten szeretkeztek éppen, az előtérben guggoló tinédzserek figyelték a jelenet látható részleteit, azaz egy pár női és egy pár férficipőt.

Miután már nemcsak H., de három pajtása is úgy érezte, jóból is megárt a sok, összeszedték a golyókat. A rovancsnál kiderült, hogy mind megvan, így befizethették az egyórányi mókáért járó 540 forintot.

H. István visszakapta kabátját, és megtette fogadalmát.

Pesti Pál

médiában szerepelt folyton, Madonna oldalkocsijában. A *Blöff* is szinte hibátlan. Ugyanazok a csavarások, képi és dramaturgiai ötletek, kitűnő szövegek, még a feliratozásuk is szellemes. Ennek ellenére, ami eredeti volt a Ravaszban, már nem tud az lenni a Blöffben. Bármennyire is színes, pörgő, szórakoztató. A szálak kibogozhatatlanok, ne is próbálkozzunk, legfeljebb a szereplők számbavételével. A Török feketén ügynököl bokszolókkal, egy tufa állattal, akit csak Bunkónak hív-

volt KGB-s Bonisz, három színes balfácán és a gyémántkereskedők meg egy cigánytábor, benne a gyors kezű sutyerák, akit maga Brad Pitt alakít. Ő még suttyósabban hozza azt, amit a *Harcosok klubjában.* Mellesleg ez a lakókocsis cigánytábor az egyetlen szál, amelyen jókat röhög ugyan a magyar közönség, mert tetszik nekik a cigányozás, de teljesen behelyezhetetlen a honi viszonyok közé. Különben végigtekintve egy multiplebsz mozi vasárnap esti közönségének parkolóházi tüle-

A JANUÁR 4–10. KÖZÖTTI HÉT TÁJÉKOZTATÓ ADATAI

A film címe (forgalmazó)	Heti jegybevétel (ezer Ft)	Heti nézőszám	Hány hete játsszák?	Össz-nézőszám	Az összes bevétel (ezer Ft)
1. (új) **A sebezhetetlen** *(InterCom)*	69 109	50 268	1	69 333	50 444
2. (1.) **Meseautó** *(BudapestFilm)*	16 658	11 722	4	87 537	58 934
3. (4.) **A bájkeverő** *(InterCom)*	13 584	10 154	4	85 774	61 047
4. (2.) **A 6. napon** *(InterCom)*	13 164	9 717	3	67 363	47 209
5. (3.) **A harc mestere** *(Best Hollywood)*	10 601	7 840	2	33 542	24 652
6. (9.) **Temetetlen múlt** *(InterCom)*	7 172	5 457	6	86 567	63 097
7. (8.) **A keresztapus** *(Flamex)*	7 147	5 174	6	58 859	41 978
8. (5.) **A grincs** *(UIP)*	6 255	4 033	5	95 751	62 099
9. (10.) **Charlie angyalai** *(InterCom)*	5 341	4 001	7	109 242	46 643
10. (7.) **Irány Eldorádó** *(UIP)*	6 097	3 971	3	30 823	19 013
A Top 10 összesített eredményei:	155 128	112 338			
Budapest összesen:	191 404	134 551			

A zárójelben lévő számok az előző heti helyezést mutatják.

Forrás: BudapestFilm

NÉPSZABADSÁG-grafika

A csaknem negyvenezres kezdő nézőszám nagyon szép eredmény egy toplistavezetőtől, de ezenfelül is erős az élmezőny, benne két másik új filmmel, a *Segítség, apa lettem!* című vel és az *Ősz New Yorkbannal.*

Az előbbi Nicolas Cage jutalomjátéka, egy nagyon érdekes vágyálomjáték megfilmesítése: mi lenne, ha valaki párhuzamos életlehetőséghez juthatna. A főhős sikeres üzletember a Wall Streeten. Ennek minden velejárójával, leginkább a rohanó életmóddal. Aztán fordulat. És másnap reggel egy hálószobában ébred New Jersey külvárosában Kate mellett, akibe egyetemista korában volt szerelmes, és akit a karrierje miatt hagyott el. Két gyerek és a család kutyája is üdvözli a papát, aki pánikban rohan vissza Manhattanbe. De nincs visszaút. Marad annak az életnek a kipróbálása, amelyet kihagyott a korábbi döntése miatt. Aztán ismét választania kell a Wall Street-i állás és a New Jersey-i család között. Ezért jók az amerikai filmek, hogy ennyire egyszerű feladványokkal dolgoznak, általában megbízható minőségben.

Ugyanebbe a vonalba beleillik az *Ősz New Yorkban* című romantikus szerelmi történet is Richard Gere-rel és Wynona Ryderrel. Az előbbi egy ötvenes éveihez közeledő megrögzött agglegény. Kicsapongó életvitelében gyors és könnyű prédának ígérkezik a huszonéves Charlotte, aki gyorstalpalón készül a felnőttélet izgalmaira. A férfi a kapuzárási pánik helyett végre felelősségteljes kapcsolatra vágyik az ifjú lány hatására, de a Love Storyt emlegetik a filmmel kapcsolatban, így sejthetjük, hogy boldogságuk útjába áll valami tragikus, kivédhetetlen szörnyűség.

Sós B. Péter

vett téri diszkrétben, Spányi Miklós keze alatt. A csembalóművész és zenetudós avatja föl a Filharmónia Budapest Kht. hangszerét, egy, a XVIII. században általánosnak mondható német típusú csembaló kópiáját. A hangszer most készült el Németországban, Heidelberg közelében, a Walker-műhelyben, és a napokban érkezett meg Magyarországra.

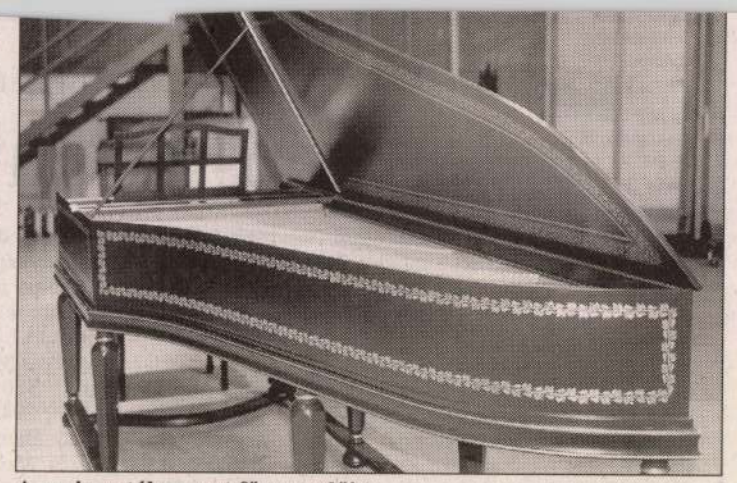

A mai avatókoncert főszereplője FOTÓ: SZABÓ BARNABÁS

Mozart korában a csembalót fokozatosan kiszorította a zenetermekből a zongora, több mint egy évszázadnyi időre szinte elfelejtették használatát. A XX. század végén azonban a barokk és a korai klasszikus művek hiteles megszólaltatására törekvő előadók újra fölfedezték a csembalót. A gyári készítésű hangszerek azonban nem szolgálhattak olyan hangzásélménnyel, amilyet egy kézművesműhelyben épített darab adhat. A Budapesten fellelhető csembalók nem tartoztak a különösen jó minőségűek közé, s minthogy az állami hangversenyrendező cég, az Országos, majd Nemzeti Filharmónia tulajdonában voltak, sokat utaztak, állapotuk erősen megromlott.

A zenei közélet képviselői abban egyetértettek, hogy az ország hangszerállománya sürgős felújításra és kiegészítésre szorul. Ez – anyagi fedezet híján – egyik napról a másikra nem oldható meg, de a kulturális tárca egy pályázat keretében mégis csak lehetőséget teremtett a fokozatos cserére. Az első pályázati pénzből egy orgonát vehetett a Filharmónia Budapest Kht., majd megrendelhette a Walker-műhelyben a csembalót.

A hangszer öt és fél millió forintba került, azzal a többrészes védőtokkal együtt, amelyben a szükség esetén biztonsággal mozgatható. Mint a kht. vezetője, *Igricz György* elmondta, az értékes instrumentumot, az orgonát is biztosíttatják. A csembaló a Zeneakadémián áll majd, vizsgázó növendékeknek, más koncertrendezőknek és zenekaroknak is rendelkezésére áll, az utóbbiaknak méltányos bérleti díj ellenében.

Spányi Miklós 1991-ben e csembaló ikertestvérén készített CD-ket, innen az ismeretsége a Walker-műhellyel. A manufaktúra alapítója járt már Magyarországon, évekkel ezelőtt részt vett a soproni régi zenei napokon, és most idevárják Spányi avatókoncertjére is. Vállalta, hogy hat hónap múlva ellenőrzi termékét. Amely egyébként május 7-én is hallható, akkor növendékek és tanárok két hangversenyen emlékeznek meg arról, hogy a Zeneakadémia csembalótanszékét harminc éve alapították. Spányi a gyártás közben is látta a hangszert, olyan modellnek tartja, amelyen a német repertoár, Bach művei érzékletesen játszhatók.

A csütörtöki avatókoncert műsorát is ennek megfelelően állította össze: Froberger, Weckmann, Böhm, Buxtehude és természetesen Johan Sebastian Bach kompozícióiból. A csembalóművész évek óta Finnországban él, Carl Philipp Emmanuel Bach műveiből egy majdnem félszáz CD-ből álló válogatást készít, továbbá a Könemann Magyarország Kiadó számára egy Chopin kritikai összkiadáson dolgozik. Véleménye szerint minden jó csembalistának, zongoristának, orgonistának kellene játszania klavikordon, a csembalót megelőző instrumentumon is. Sajnálatos, hogy Magyarországon nincs ilyen hangszer, tehát már a képzésből hiányzik. Finnországban a bankok kötelességüknek érzik, hogy egy-egy minőségi hangszert megvásároljanak, és tehetséges fiatal művészeknek több esztendőre kölcsönadják. A bankoknak tehát van egy hangszerbankjuk is – Spányi úgy hiszi, ilyesféle hangszergyűjtemény Magyarországon is létrehozható volna.

A. M.

STANKA ZONKOWA

fotokünstlerin
BULGARIEN

Stanka Zonkowa geboren am 26. August 1952 in Sofia. Im Jahre 1973 beendet sie die Fachschule für Fotografie in Sofia. Von 1973 bis 1979 ist sie hintereinender als Fotografin im Studio für Spielfilme der Bulgarischen Kinematografie, im Zentrum für Mode in Sofia, und in der Bulgarischen Akademie der Wissenschaften tätig.

Seit 1980 arbeitet sie als freischaffender Fotograf. 1979 erhält sie den Ehrentitel „Fotokünstler" und stellt ihre erste Einzelausstellung vor. 1986. findet ihre zweite Einzelausstellung statt.

In den Jahren 1986–1987 beteiligt sie sich an den wichtigsten fotografischen Veranstaltungen in Bulgarien, in dem sie ihre Fotosammlungen an den „Fotoferien" im Ferienort Oasis, an der „Winterakademie der Künste" in Szozopol, anlässlich der Internationalen Woche der Fotografie in Plovdiv, an dem Internationalen Salon für experimentelle Fotografie in Yambol vorstellt.

Mit ihren Werken ist sie Ständige Mitarbeiterin in den Zeitschriften Bulgarisches Foto, Lada, und Die Frau von Heute.

Tätig ist sie auch auf dem Gebiet der Buchillustration. Erfolgreich ist sie auch ihre bisherige Teilnahme an Internationalen Ausstellungen, Wie in Zagreb, Krakow, Luxemburg.

VORLÄUFIG IST SIE TRÄGER FOLGENDER PREISE:

Zweiter Preis des Biennale der Bulgarischen Fotografie – 1983

Preis des Internationalen Salons für experimentelle Fotografie (SIRP) – Frankreich – 1984, 1985

„Grand Prix" des Internationalen Salons für experimentelle Fotografie (SIRP) – Frankreich – 1986

STANKA ZONKOVA

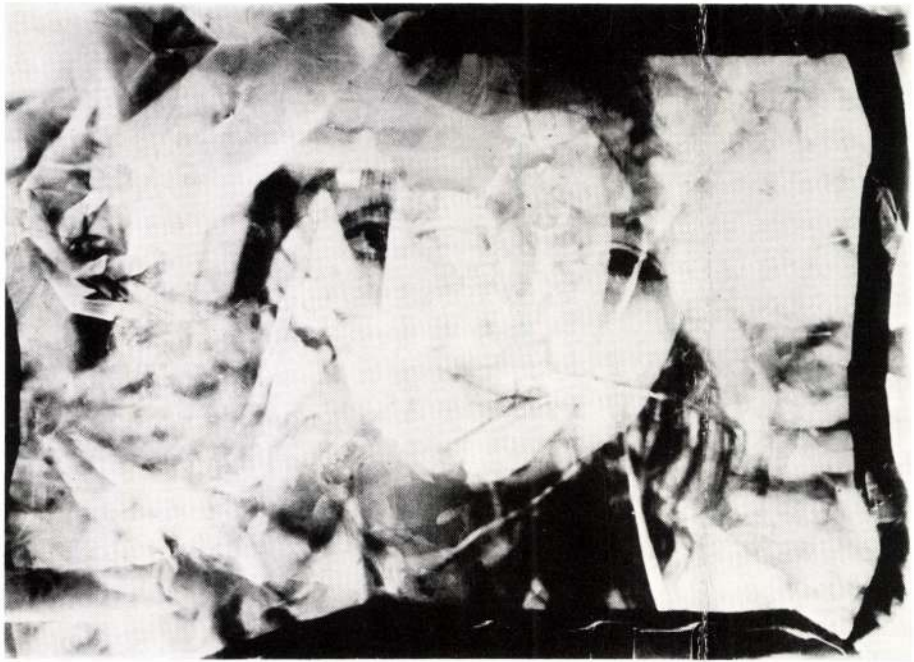

GYERMEKPORTRÉ – KINDERPORTRÄT

ISBN 963 01 8398–6
F. k.: Zsigmond Attila főigazgató
MAHIR – Zalai Nyomda Zalaegerszeg 87 3072 o

A Budapest Galéria és a Magyar Fotóművészek Szövetsége
tisztelettel meghívja Önt

Sztanka Zonkova

fotóművész kiállításának
megnyitójára

1987. augusztus 27-én 16 órára
a Pataky Galériába
(X., Pataky I. tér 7–14.)

A kiállítást megnyitja:
ARMUTH IVÁN fotóművész

A kiállítás megtekinthető: 1987. szeptember 28-ig
naponta 14–20 óráig, szombat, vasárnap 10–18 óráig

SZTANKA ZONKOVA
BULGÁRIA

REGGEL, ELHERVADT VIRÁGOK ILLATÁVAL

MORGEN MIT GESCHMACK DER VERWELKTEN BLUMEN

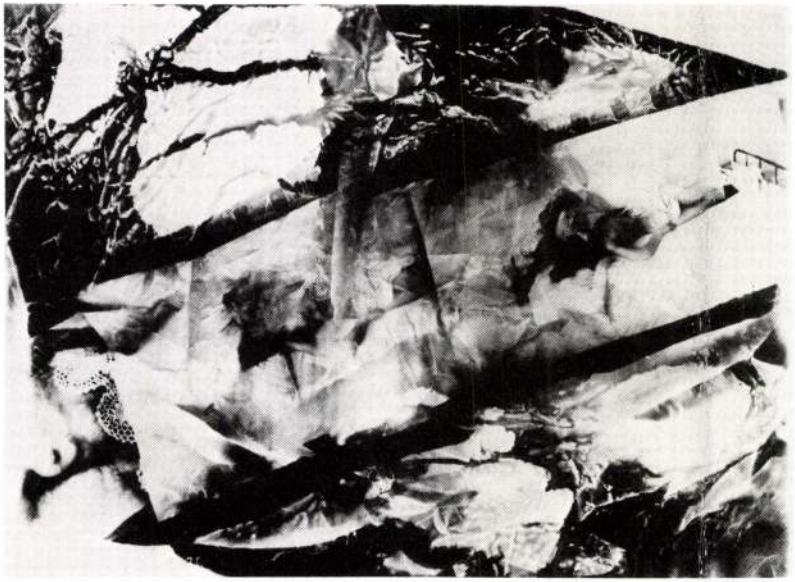

Sztanka Zonkova 1952. augusztus 26-án született Szófiában. 1973-ban végezte el a Fotográfiai Szakiskolát.

Dolgozott a Bolgár Játékfilmstúdióban, fotósként a Szófiai Divatközpontban, 1980 óta pedig szabadfoglalkozású fotográfusként működik.

1979-ben kapta meg a kitüntető „fotóművész" címet. Ez évben rendezi meg első önálló kiállítását, melyet 1986-ban egy második önálló tárlat követ.

1986-tól részt vesz a Bulgáriában megrendezett fontosabb fotós rendezvényeken és bemutatókon, művei szerepelnek az Oázis üdülőhelyen megrendezett Fotószabadság tárlaton és a Művészetek Téli Akadémiája kiállításain Szozopolban.

Résztvevője a Plovdivi Nemzetközi Fotóhétnek és Yambolban is szerepel műveivel a Nemzetközi Fotószalon (SIRP) kiállításain.

Állandó munkatársa a Bolgár Fotó, a Lada és a Mai nő c. folyóiratoknak. Gyakran foglalkozik könyvillusztrációk készítésével is.

Sikerrel szerepelt a zágrábi, krakkói és luxemburgi nemzetközi fotókiállításokon.

MŰVÉSZETI DÍJAI:

- Bolgár Fotóbiennálé második díja – 1983.
- A Nemzetközi Kísérleti Fotószalon (SIRP) díja – 1984, 1985. Franciaország
- A SIRP Nagydíja – 1986. Franciaország

Sztankay Lajos

rajztanár

Said

Nemesvári 136.l

Das neue

im portugiesischen H

Fig.

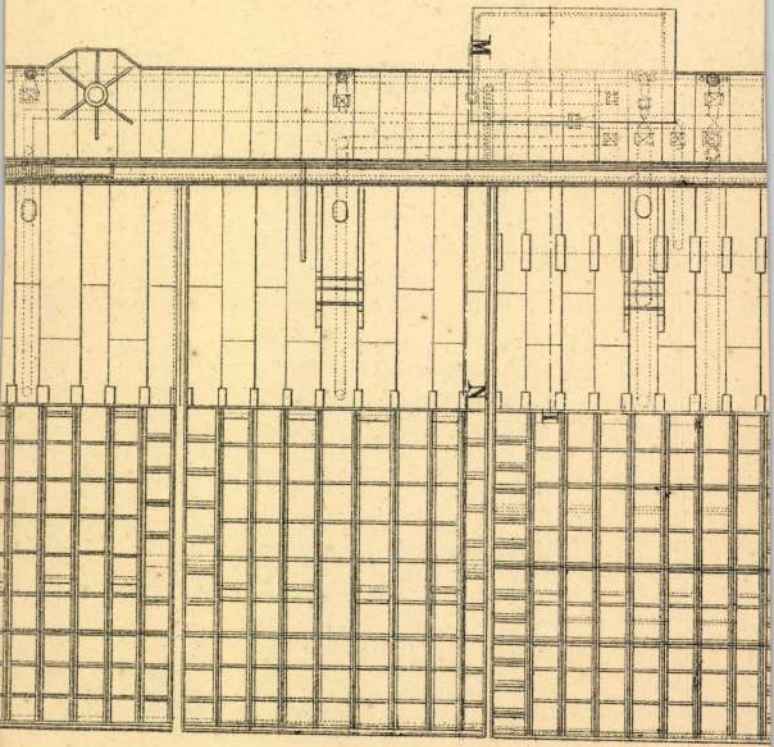

nitt Q R. *Draufsicht unter Deck.* *Schnitt S T.*

Fig. 1. Längs-Ansicht ur

Sztankay Lajos

1900 iparostanoncisk. és
polg. isk. képesítés

Ferképzőmfoiskévk
BB. l.

T. 3888.

tjuk a bástyákkal megerősitett
ben a császári csapatok küzde-
külésre kényszeritenek, a hát-
Felirata:

n Vestung ℔ Segedin, wie selbige
cklich geschlagenen entsatz, im
Accord erobert worden.

. die Vestung és befejezése: C.
entsatz.

3.1 cm.

91-1685.

SZTANKO GYULA szobrász

PIRIGYI István: A magyar görögkatolikusok története.2.köt. Nyiregyháza, 1990. 171.p.

ÉGE KÖZÜLETISZAM:

! FJ1,11 / 0 !

TÉS FEJEZÉSE	PLD.	EVI ELŐF. DIJ	SZAMLA ERTÉK
12	1	264,00	264,00
12	4	192,00	768,00
12	1	360,00	360,00
12	1	180,00	180,00
12	1	56,00	56,00
12	1	212,00	212,00
12	1	156,00	156,00
12	1	192,00	192,00
12	1	456,00	456,00
12	1	120,00	120,00
12	1	240,00	240,00
12	1	180,00	180,00
12	1	96,00	96,00

MDK

Sztankó G., festöm.

Fekvö,akt. Pasztell. J.l.j.

Árv. Közl. 1931. 3.vk.sz. 68.l.

Sztankó Gyula

nobrán

l.

A Pe Madách

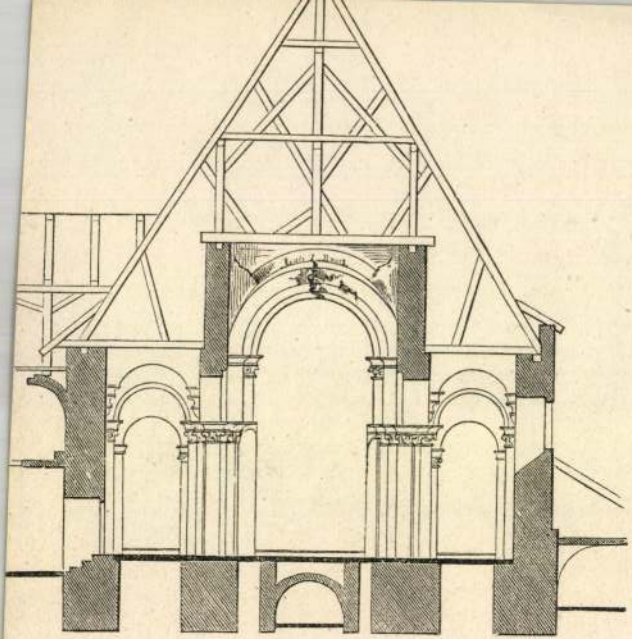

10.

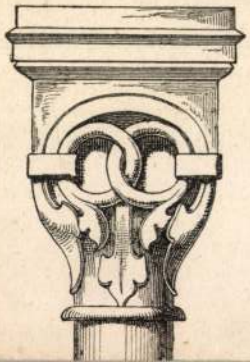

Sztankó

szobrász

Téli Tárlat - Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Akt

Nagyvárad
1934.I.14.

Sztankó.

Az Ady-szémlékpályázat
szűrje szűkebb pályázatra
hívta meg.

A Reggel, 1928. febr. 13.

Sztankó Gyula

nobrin

Est. 1928

ENKUPPLUNG

H und A. PAUL.

Fig. 3.

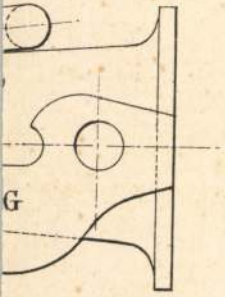

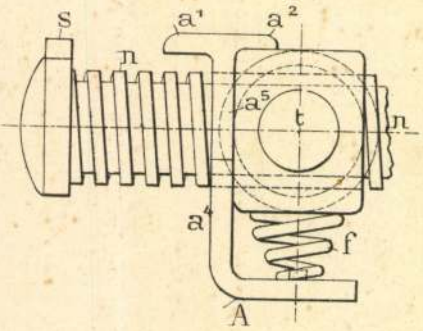

Fig. 7.

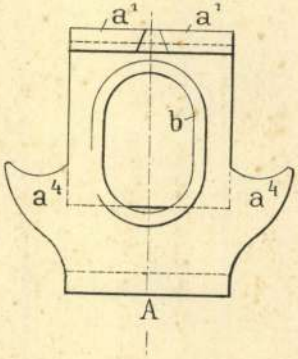

Sztankó Gyula
szobrász

l. Árv. Csarn. 97. aukció
Kat.

u. az 103. aukc. kat
856, 857.

lásd Stanko alatt
is

1245. *Alexandriai s*

Derékig látható, kiss
néz. Fejét nyílt korona ékes
csikos palástja sárgásbarna,
nek nyakánál meg szűk ujjá
szinű.

Fa, méretei 34·6 : 34·7 cn
1895 július 19-én L. Resimin
Elszámoltatott 1895 augusztus
molásra nézve lásd az 54347–
61301 sz. min. előadmányi íve
1900 november 28-iki 4561 (6
26-iki 373 eln. sz. leirat (462

Kifüggesztésére vonatkozó
ban. 1906: III. 114. *G. B. M*
1906, 1910: III. 114. *G. B.*

Jegyzet. L. az 1896-iki laj
— Preisliste No 78.

Vét 1895

Sztankó Gyula
szobrász

„FIGYELŐ"
ÚJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: Pesti Hirlap

Megjelent: 1943 jul. 14.

— **Sztankó Gyula szobrászművész meghalt.** Sztankó Gyula, az ismert szobrász- és festőművész, 43 éves korában szülővárosában, Ungváron meghalt. Egyre súlyosodó betegséggel öt esztendő óta ápolták az ungvári kórházban. A sok megpróbáltatáson átment művész a cseh megszállás idején ötven hónapot, túszként, a csehek börtöneiben töltött el. Az élet viszontagságaival küzködő művész csak töredékeit tudta megvalósítani művészi álmainak. Néhány szép kisplasztikai műve őrzi legtisztábban szobrásztehetsége emlékét.

Porzellan, mit famille-rose Dekor. Chin

1447. KÉT TÁNYÉR, porcellán, szines virág
mit Blumen und Symbole. China.

1448. TÁNYÉR, porcellán, kék virágdisszel. K

1449. KORSÓ FEDŐVEL, fajánsz, vörösréz f
— Krug mit Deckel, Fayence, in Kupfe

. KARPEREC, öntött bronz, domboru, bo
Afrika.

ATABÁRD, vas, félholdidomu felül
kolben, Eisen, mit geätzte Arabe

145 TŐR, elefántcsont, markolatár
r Dolch, Elfenbein, mit Re

1453. NA MONO, fa tövében játsz
spiele China.

1454. ÜLŐ PA bronzszobrocska. K
China, XV

1455. ÜLŐ SZERZ tött bronz, tér
Bronze. China.

1307. LUCIFER, öntött bronzszobor, ovalis magyarázaton. Jelezve: Szalnikó Gyula. Magyar, XIX. sz. — Lucifer, Bronzefigur, ovales ungarisch, XIX. Jh.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM

én frizalakban sorakozó férfialakkal. Kina. — Zwei Zierguren. China.

áni alakokkal. Japán, XIX. sz. — Grosse Vase, Steingut,

éz testén vésett arabeszkek közt alakok. Perzsa. — Grosse chen Arabesken Figuren. Persisch.

trébelt frizben állatalakok. Perzsa. — Stockgriff, Silber, n.

erakással, rézkupakkal. Török. — Tschibuk, Buchsbaumssingkapsel. Türkisch.

ı bogláros és gyöngyös disszel. Afrika. — Armband, Bronze.

skék alapon szines virágcsokor két madárral. Japán. — Cloisonné, mit Blumenbukett und Vogel. Japan, XIX. Jh.

in alapon szines virágcsokorral. Japán, XIX. sz. — Grosse afarbigem Fond Blumenbukett. Japan, XIX. Jh.

z, beágyazott szines zománcdisszel, elefánt hátán nyugvó ttört lámpást. Japán. — Zwei Kandelaber, Bronze, mit

Sztankó

szobrász

wód

v

Képzőművészet

1928. II. évf. 170. l.

(Ady Endre-síremlék pályázat.)

Sztankó Gyula

Ray Rezső építész
mellszobra, repr.

Képzőművészet
1933. 108. l.

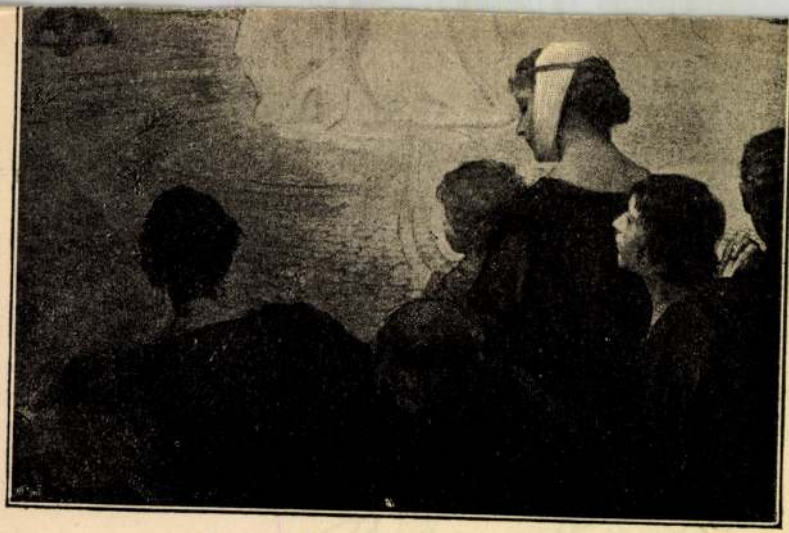

FRIEDRICH OTTÓ. ABÉLARD ÉS HELOÏSE.

Sztankó Gyula

nobrán

2 tagy

Részt vett a bpesti Madách-nobor első pályázatán 1938 febr.

Sztankó Gyula

zobrázt

~~Szűcs. Pál, tól~~
Pipics 64.l.

Sztankó Gyula

½ MPT-tól 2 írben 100.000 K-ás ösztöndíj 1923-ban

½ MPT-tól dicsérő és kitüntető elismerés.

Sztankó Gyula

vobrány.

vül. Ungvár 1900

márc. 2.

l.

Lex Magyarás

554. b. l.

Sztankó Gyula ungvári

rajzai

Műcs. kiáll. 1934 tól

Pipics 12 l. c.

A BUDAPESTI
PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
ÉS KERESZTÉNYRÉGÉSZETI INTÉZETE

A BUDAPESTI PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI ÉS KERESZTÉNYRÉGÉSZETI INTÉZETE

Meghívó

Brinckmann A. E. berlini egyetemi tanárnak a bölcsészeti kar (VIII. Múzeum-körút 6—8. sz.) XII. sz. tantermében f. évi május 2-án, szerdán déli 12 órakor „Das Werden der deutschen Kunst des 18. Jahrhunderts" címmel tartandó előadására.

Az előadást vetített képek kísérik.

Gerevich Tibor
egyetemi ny. r. tanár,
intézeti igazgató.

Sztankó Gyula

zobrázuniverz

budakalászi hősök
zobra

wod
z

Früh Dóm Pestyn

II. 361. l. (Képpel)
367. l.

Sztankó Gyula

szobrász

Tisza-szobor tervei - Műcsarnokban - pályaművét benyújtotta. Részlete ben hoz komoly értéket, de egészében a konvenció hatalmasodik el rajta, ahogy megjeleníti a főalakot. Vámi eredetiség mutatkozik felfogásában, de a megoldás erőtlensége a művészi kifejezőkészség hiánya rontja le a hatást

Pesti Napló
1929.VI.16.

Iztankó Gyula
szobrára
~~épitész~~

Tisza István szoborpályaművek kiállitása - Műcsarnok-
ban - pályatervvel szerepel. A pályázat rejtvényét:
széguldva nyerítő hármalábú lovát, erglában, fejetlen
lovasával ecolitjük még ik, mint egyik tünetét a
sok lehetetlen ötletnek, melyek ilyenkor fel-felbuk-
kannak. Groteszk ötletek, melyek még Tisza István
díszó ecolikét is Láborgatják.-

Pesti Hirlap
1929.VI.16.

MDK

Sztankó

Ady Endre siremlék pályázat. Képzőművészet 1928. 12. sz. 17o.l.

Sztankó szobrász.

Katol.Szemle.1929.929-36.l.

MDK

Sztankó Gyula szobrász

Pályaterve az Ady-siremlék pályazaton.
Meghivást kapott a szűkebb pályazatra is.

Elek Artur: Ady siremlék

Nyugat 1928 márc.1. 333.l.

MDK

Sztankó Gyula,

Kitüntető elismerést nyert.
2 izben, 100.000 K és 100.000 K ód./1923/.
Dicsérő elismervényt is nyert.

Nemz. Szal. 333.kiáll.-1925.márc.15-29.Kat.
A Szinyei M.P.Társ.által dijazott müvészek kiáll.-a.

Sztanhó Gyula
szobrász

Az 1928-as A dy emlékpályázatra
kapott meghívást.

Merci Ottó: Beck Ö. Fülöp
Művészet, 1970 január - 13 lap

2. sz.) Maga

ögrékkel ann
rös és a fü
ták át, hogy
nél fogva, tö

ése. Kétféle
is hátul is há
két, amelyek
neke felé. A
g két ízben há
sáv tagolja.

n egyirányú a balta élével. Az 1. sz. szarvasagancsból, a 2. sz. szárcsontból való.
lmit nem leltem ebben a rétegben. Leltem azonban egy kb. 2·1 cm. hosszú,
széles és kb. 1 cm. vastag vörösréz, vagy czinszegény bronzrögöt. Annyira
lt állapotban került felszínre, hogy meg se kisérelhetjük annak megállapítását,
milyen tárgytól származik. Leltem azonkívül egy pár igen apró, lemezes vörös-
agy czinszegény bronztöredéket, mely minden valószinűség szerint pitykéből

III. csoport.

Nivója a szűzföld fölött 26—39 cm.
Ebben a csoportban, a kerámikai anyagot tekintve, a kancsó-alakú kétfülű bögrék
nek. A korábbi ásatások más rétegeiből is ismert típusok olyan változatait kép-

Sztankó Gyula

Hobrány.

Erdő

Ujság 1926. okt. 17.

(e. a.: A Blaha Lujza siremlék-pályázat.)

astagno modora.

0-ben. † Firenzében 1457
19-én.

gváltót, a kinek melléből a
s kereszt válik ki, lágyékát
ából vércsöppek ömlenek a
a. A feszület mellett balról
palástban Mária áll, jobbról
s palástban és sötétzöld kön-

. — Lelt. sz. 1094. — Vétetett
itől 1400 lirán (1350 K). —
7-én (279–94). — Az elszámo-
is 26-iki 12620 és az 1895
nyi ívet. — Az elszámolást
-iki 4561 (635–900) és az
sz. leirat (464–901).
. 2. l. — Verzeichniss Nº 129. —

III
33 (1094).
606 (98).

33

Sztankó Gyula.

Az Ady Endre síremlékpályázatá-
nak szűkebbkörű pályázatára
kapott felszólítást.

Pesti Napló, 1928. Jún. 14.

Sztankó Gyula.

A főváros Ady-szemlékpályázat szűrije szűkebbkörű pályázatra hívta meg.

Nemzeti Ujság, 1928. jún. 14.

Sztankó Gyula.

szobrász.

A fővárosAdy Endre szemlék szükebb pályázatara hívták meg.

Magyarság, 1928. jún. 14.

M.D.K

SZTANKÓ Gyula szobrász

1900-1943

1719. Madaras fiú

Stsz.: 7511.

A M.N. Galéria ácsagjegyzete T.Ib. rész

Bn.-1959.243 e.

Sztankó Gyula.

Az Ady-síremlékpályázat bírálóbizottsága szűkebbkörű pályázatra hívta meg.

Nemzeti Ujság, 1928. febr. 12.

Sztanikó Gizella.

Az Ady-emlékpályázaton részt vett pályaművével. Szükebbkörű pályázatra kapott meghívást.

Magyarország, 1924. febr. 12.

Sztankó Gyula.

Az Ady-ünnelékpályázaton pályaművével részt vesz. Szükelebkörű pályázatra kapott meglúvást.

Nemzeti Ujság, 1928. febr. 14.

Sztankó Gyula.

Az Ady-emlékpályázatra készített Ady-üremlékét a zsüri a negyedik helyre szavasta. Szűkebbkörű pályázatra hívták meg hat művészel együtt. Művét 400-pengővel díjasták.

Pesti Napló, 1928. febr. 12.

Sztankó Gyula.

Szükebb pályázatra hívta meg az Ady-síremlékpályázat zsürije.

Magyarság, 1928. febr. 15.

Sztankó Gyula.

Az Ady-szeremlékpályázaton részt vesz pályaművével. Szükebbkörű pályázatra kapott meghívást.

Az Est, 1928, febr. 14.

Sztankó Gyula †
Kolozsvár

— **Sztankó Gyula szobrászművész meghalt.** Sztankó Gyula, az ismert szobrász- és festőművész, 43 éves korában szülővárosában, Ungváron meghalt. Egyre súlyosodó betegséggel öt esztendő óta ápolták az ungvári kórházban. A sok megpróbáltatáson átment művész a cseh megszállás idején ötven hónapot, túszként, a csehek börtöneiben töltött el. Az élet viszontagságaival küzködő művész csak töredékeit tudta megvalósítani művészi álmainak. Néhány szép kisplasztikai műve őrzi legtisztábban szobrásztehetsége emlékét.

Pesti Hirlap
1943. júl. 14.

+

Sztankó

Prohászka szobor terv pályázatán a Műcsarnokban szerepelt.

Sztankó, nyilván *Rodin* Calaisi polgárok című világhires szoborcsoportozatának hatása alatt teljesen impresszionisztikus felfogásban, egy embergyürü közepén ábrázolja Prohászkát, mindenki jóltevőjét, bizodalmát.

NM. 929. X. 5.

Sztambó Gyula

szobrász

Tisza István gróf szoborpáljázatra beküldte pályamüvét.-

Nemzeti Ujság
1929.VI.5.

Sztanki Zula

szobrász

A Tisza István gróf szoborpályázatára beküldött pályamunkát.-

Magyarság
1929.VI.5.

Sztankó Gyula.

Ady-síremlékpályázatot pályaművével részt vesz. Műve: köpenyes, vihartépte lantos. (emlétve.)
a művész szükebbkörű pályázatra kapott meghívást.

Magyarság, 1928. febr. 14.

Sztankó Gyula

szobrász

l.

Szépm. Múz. Évk

IX. 276. l.

MDK

Sztankó Gyula

Suba alatt, festett gipsz

" " " "

Árverési Közl. 4. rk.sz. 1937. okt.

47 l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41

szövarch 32.lo.ó

Sztankó Gyula.

Ady-siremlékpályázat.1928.

Csorba Géza kikérdezése.
jegyezte Soós Gyula 1951.

M.D.K.

Sztankó Gyula, szobrász

volt, Komor János szerint, az Ady-siremlékpályázat „legnagyobb meglepetése... bár nevével még nem igen találkoztunk... Kompozíciója egy virarban rohanó alakot ábrázol, aminek koturnusát a szél magasra csapja. A kicsi és feketére festett agyagmodell megrázó erejű... talán csak azért kell Csorba Géza műve mögé belyerni, mert tömege nem elég zárt..."

Vállalkozók Lapja, Bp. 1928. XLIX. évf.

febr. 15. sz. 6. old.

MDK

Sztankó Gyula

Suba alatt, festett gipsz

" " égetett "

Árverési Közlöny, 1940. 3.rk.sz. 1.

MDK

Sztankó Gyula

Dicsérő elismerést nyert

N.Szal. 333. kiáll. Díjazott művészek. 1925. márc. 9 l.

MDK

Sztankó Gyula

Kitüntető elismerést nyert

N.Szal. 333.kiáll. Dijazott művészek. 1925.márc. 1.

8

MDK

Sztankó Gyula
Suba alatt, festett gipsz
" " égetett %

Árv. Közl. 94. aukc. 194o.
47 l.

MDK

Sztankó Gyula

Suba alatt, festett gipsz
" " " "

Érv. Közl. 1941. 2. rksz. 48 l.

Satanka Gyula

Drba alatt, Teatett gipsz

" " " "

Rev. Kö. L. 1911. 2. Tész. 40 l.

MDK

Sztankó

Harmonikás legény, bronz

Árverési Közl. 1940. okt. 4.rk. 95.auk.

45 l.